

Programmabegroting 2017

Raadsvoorstel 2016, nummer 6656

Utrecht, 9 september 2016

Voor u ligt de Programmabegroting 2017. In de begroting laten wij zien hoe wij met de stad, met de middelen die we hebben, werken aan de toekomst van Utrecht.

In de verschillende beleidsprogramma's geven we aan wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat kost. De financiële begroting is te vinden in hoofdstuk 3 en 4. In de bijlagen geven wij onder andere een overzicht van de stand en verloop van onze reserves en voorzieningen.

We willen we onze ambities realiseren door intensieve en vergaande samenwerking met iedereen die betrokken is bij Utrecht. Utrecht maken we samen.

De waarnemend secretaris,
Drs. J.G. Manshanden

De burgemeester,
mr. J.H.C. van Zanen

Colofon

Programmabegroting 2017

Uitgave

Gemeente Utrecht

Drukwerk

Repro Ricoh

Fotografie

Diverse fotografen

Informatie

Gemeente Utrecht

Bestuurs- en conerndienst

Financiën

Postbus 16200

3500 CE Utrecht

www.utrecht.nl/programmabegroting

finutrecht@utrecht.nl

Inhoudsopgave

Deel 1 Context	7
Samenvatting.....	9
Deel 2 Beleidsbegroting	17
Programma's.....	19
Bewoners en Bestuur.....	19
Stedelijke Ontwikkeling.....	33
Duurzaamheid.....	63
Bereikbaarheid.....	73
Openbare ruimte en groen.....	85
Economie.....	99
Werk en Inkomen.....	107
Onderwijs.....	119
Maatschappelijke Ondersteuning.....	135
Jeugd.....	147
Volksgezondheid.....	155
Veiligheid.....	163
Cultuur.....	179
Sport.....	187
Vastgoed.....	197
Algemene middelen en onvoorzien.....	205
Algemene Ondersteuning.....	209
Paragrafen	213
Wendbaarheid en weerbaarheid.....	213
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	225
Investerings- en Onderhoud kapitaalgoederen.....	229
Bedrijfsvoering.....	259
Verbonden Partijen.....	267
Grondbeleid.....	277
Lokale heffingen.....	279
Deel 3 Financiële begroting	287
Overzicht baten en lasten	289
Overzicht baten en lasten.....	289
Overzicht incidentele baten en lasten.....	295
Financiële positie	297
Actualisatie financieel beeld.....	297
Bijlagen	301
Wijken.....	302
Subsidies.....	439
Reserves.....	450
Stand en verloop reserves.....	450
Toelichting reserves.....	451
Voorzieningen.....	465
Stand en verloop voorzieningen.....	465
EMU-saldo.....	473
Gewaarborgde geldleningen.....	474
Corresponderende posten.....	478
Investeringsstaten.....	482
Wet Markt en overheid.....	498
Utrecht: Goed Geregeld!.....	507
Externe subsidieprogramma's.....	516
Verklarende woordenlijst.....	518

Deel 1 Context

Samenvatting

Utrecht investeert in gezonde groei

In de Voorjaarsnota 2016 geeft het college aan de komende jaren te kiezen voor investeringen die gezond stedelijk leven verbinden aan groei. Uitgangspunt van de programmabegroting 2017 is financieel solide, de concrete uitwerking van gezonde groei gebeurt aan de hand van de drie collegethema's: 'Bouwen aan een gezonde toekomst', 'Werken aan werk' en 'Utrecht maken we samen'.

Financieel solide

Het Utrechtse begrotingsbeleid is solide: de meerjarenraming is sluitend. De OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en de overige belastingen worden – behalve met de inflatie – niet verhoogd. De Afvalstoffenheffing voor eenpersoonshuishoudens wordt niet verhoogd met de inflatie. De rioolbelasting kan zelfs met 5% worden verlaagd, dat is voldoende om de betreffende kosten te dekken. Bouwleges voor grote projecten gaan omlaag. Ook komt er minder legesheffing op duurzame investeringen

Vanaf dit jaar hebben we extra inkomsten die voortkomen uit de groei (Algemene uitkering en OZB) expliciet gekoppeld aan de extra uitgaven die nodig zijn om die groei op een goede manier te beantwoorden. De grootste risico's die wij nu nog zien zijn de herverdeling van de BUIG-gelden en de gevolgen van de nieuwe september circulaire. Voor de programmabegroting 2017 zijn deze risico's ingedekt. Bij de Voorjaarsnota 2017 komen we daar verder op terug.

Bouwen aan een gezonde toekomst

Utrecht wil een stad zijn met gezonde en veerkrachtige inwoners, waar mensen regie voeren over hun eigen leven. Tal van de gemeentelijke investeringen zijn daarop gericht. Bij de in 2017 geplande bouw van nieuwe woningen kiezen we – waar het kan – voor groei door inbreiding en in Leidsche Rijn gaan we door met de huidige opgave. We voegen betaalbare en duurzame woningen toe en kiezen voor hoogwaardige kwaliteit van de openbare ruimte er omheen. We kiezen voor fiets en voetganger als belangrijkste vormen van vervoer.

Werken aan werk

We gaan onverminderd voor de laagste werkloosheid van Nederland. Enerzijds door de werkgelegenheid te helpen vergroten en anderzijds door te investeren in mensen, om hun kansen op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Utrecht maken we samen

We trekken samen op met de stad, want samen maken we de stad sterk. Dit doen we door bij alle gemeentelijke taken, van beleidsontwikkeling en planvorming tot de uitvoering, zoveel mogelijk de samenwerking te zoeken met bewoners organisaties en ondernemers. We stimuleren en faciliteren initiatieven met kennis en kunde en waar nodig met budget.

Utrecht zijn we samen

Utrecht wil een stad zijn waarin iedereen erbij hoort, ongeacht opleidingsniveau, herkomst, geaardheid, geloofsovertuiging of beperking. Onder de noemer 'Utrecht zijn we samen' zetten we in op verbinding tussen inwoners met respect voor verschillen. Hiermee willen we ongewenst gedrag, polarisatie en eventuele radicalisering (helpen) voorkomen

Wat willen we in 2017 bereiken: de beleidsprogramma's samengevat

Programma Bewoners en Bestuur

We werken samen met de stad. We leggen in ons dagelijks werk verbindingen met de stad. Inwonersinitiatieven worden actief ondersteund door sociaal makelaars, wijkambtenaren, het initiatievennetwerk en vanuit de verschillende onderdelen van de organisatie. Een financiële bijdrage is mogelijk uit het initiatievenfonds.

We vernieuwen de participatie in de wijken. Bijvoorbeeld met het verder uitwerken van het 'bewonersbod'. Hierbij kunnen inwoners en ondernemers in de wijk (een gedeelte van) de taken die nu voor de gemeente door andere organisaties worden gedaan, over nemen. We gaan ook door met de stadsgesprekken. Samen met het Utrecht Marketing Netwerk, een groeiend netwerk van partners in stad en regio, zetten we de stad nationaal en internationaal beter op de kaart. Daarbij zetten we extra in op de nieuwe Utrecht Marketing organisatie en op de internationale economische branding. Doel is dat meer bedrijven, bezoekers en bewoners Utrecht zien als gezonde, groene en slimme stad. Internationaal willen we worden herkend als een gastvrije en gezonde stad om in te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren, te investeren en om mee samen te werken.

We streven naar goede dienstverlening en innoveren naar een toegankelijke, eenvoudige, vraaggerichte en efficiënte (digitale) overheid, waarin de Utrechter centraal staat. De klant bieden we een eenduidige werkwijze, een helder serviceniveau en kwaliteit. Hiervoor werken we vanuit één fysiek, digitaal en telefonisch loket, waar burgers en ondernemers terecht kunnen voor alle dienstverleningsprocessen. Daarnaast ontwikkelen we de verschillende kanalen door met als uitgangspunt digitale zelfservice waar het kan, persoonlijke dienstverlening waar dit wordt gewenst. We zetten doelgerichte instrumenten in om onze inwoners en ondernemers optimaal toe te leiden naar het voor hen meest passende kanaal. Daarbij spannen we ons ook in om mensen die digitaal minder vaardig zijn vaardiger te maken.

Programma Stedelijke Ontwikkeling

De populariteit van de Nederlandse steden en van Utrecht in het bijzonder neemt de komende decennia toe. Waar elders sprake is van krimp, groeit Utrecht op termijn door naar een stad van tenminste 400.000 inwoners.

In de nog door de raad vast te stellen Ruimtelijke Strategie 2016: "Utrecht kiest voor gezonde groei" en de bijbehorende Investeringsstrategie is een heldere keus gemaakt voor de wijze waarop we de groei van de stad op gezonde wijze vorm willen geven. De groei van de stad faciliteren we door het beter benutten van de bestaande ruimte: verdichting. We hebben in Utrecht gebieden (zoals de Merwedekanaalzone, het Jaarbeursterrein, de 2e Daalsedijk, en Rotsoord) die getransformeerd kunnen worden tot kwalitatief hoogwaardige wijken om in te wonen en te werken. De ambitie ligt bij gezonde verstedelijking. In de stedelijke ontwikkeling houdt het college aandacht voor de blijvende beschikbaarheid van woningen met middeldure huur verspreid over de hele stad

Ook in 2017 investeren corporaties in renovatie en nieuwbouw op basis van prestatieafspraken die wij met hen hebben afgesloten. Bij de actualisatie van de in februari van dit jaar vastgestelde prestatieafspraken 2016 - 2019 zullen naar verwachting de aantallen op te leveren sociale huurwoningen in de lopende periode nog substantieel verhoogd worden. In het Meerjarenprogramma Stedelijke Ontwikkeling 2016 staat dat we in 2017 de start verwachten van de renovatie van circa 2.000 woningen en – inclusief Leidsche Rijn - de bouw van ongeveer 4.900 nieuwe woningen. Dat is fors meer dan de afgelopen jaren. In Leidsche Rijn is veel vraag naar woningen. Eind 2017 worden in Leidsche Rijn Centrum de eerste winkels opgeleverd. In het Stationsgebied is de hele strook tussen het spoor en Hoog Catharijne in ontwikkeling. Door de ontwikkelingen aan de westzijde van het station ontwikkelt het gebied zich steeds meer als één centrum.

Bij het vaststellen van de Voorjaarsnota 2016 zijn de eerste keuzes gemaakt voor realisatie van de ruimtelijke opgaven. De uitvoering van de eerste tranche van de investeringsimpuls van de Ruimtelijke Strategie Utrecht is een belangrijke stap hierin. We investeren in (her)ontwikkeling, bijvoorbeeld de aanzet tot de ontwikkeling van de verdichtingsopgave in de Merwedekanaalzone, de Placemaking voor

het Nieuwe Centrum en het terugbrengen van het water in de Catharijnesingel Zuid. Ook zetten we in op versterken van de organisatiekracht rond het Science Park, een eerste reservering voor noodzakelijke infrastructuurmaatregelen en een kwaliteitsimpuls voor de openbare ruimte in de Binnenstad, Overvecht en Kanaleneiland. Daarnaast zijn extra middelen beschikbaar voor de versnelling van Overvecht. Bij de Voorjaarsnota 2017 stellen we een tweede tranche voor deze investeringsimpuls vast.

Programma Duurzaamheid

Utrecht heeft hoge duurzaamheidsambities: voor de gebouwde omgeving, in gebiedsontwikkeling, met decentrale opwek van duurzame energie en in het bevorderen van duurzame mobiliteit. Stip aan de horizon is een klimaatneutrale stad; een gezonde en veilige stad met zo min mogelijk geluidsoverlast, schone lucht en schone bodem, zodat de stad aantrekkelijk blijft om in te wonen, werken en recreëren.

Concreet betekent dit dat we als gemeente optreden als partner voor netbeheerders om lokaal te zoeken naar slimme oplossingen voor het energievraagstuk. In 2017 zal de in 2016 opgezette regietafel met netbeheerders (van gas elektra en warmte), energie coöperatie en woningbouwcorporaties daarin een belangrijker rol krijgen. We ondersteunen inwoners, bedrijven, scholen en sportverenigingen bij het uitvoeren en versnellen van duurzaamheidsinitiatieven, we sluiten – waar mogelijk - kringlopen zoals we doen met circulair bouwen in Overvecht en we zorgen ervoor, dat onze eigen organisatie duurzaam inkoop. In 2017 willen we de hoognodige concrete stappen zetten in het ontwikkelen van zonnepanelen, komt het project “dak eraf, zonnepanelen erop” op gang en breiden we het energiefonds uit met middelen van de provincie. In 2017 stellen we een uitvoeringsagenda luchtkwaliteit op in ons streven naar het bereiken van de WHO advieswaarde voor fijn stof. Hiertoe geven we het RIVM opdracht om te onderzoeken welke maatregelen het meest effectief de luchtkwaliteit (en daarmee de gezondheid) verbeteren.

De opgave van de warmtevoorziening in de stad blijft urgent: het verduurzamen van het bestaande warmtenet en bij nieuwbouw, het maken van een goede afweging tussen verschillende warmtevoorzieningen om te zorgen dat de meest optimale warmtevoorziening wordt gebruikt. Om deze afwegingen te optimaliseren maken we gebruik van geografische data van verschillende partijen. Om de woningeigenaren te ondersteunen introduceren we in 2017 een digitaal platform waarbij woningeigenaren kennis krijgen hoe hun huis in stappen energieneutraal te maken.

Programma Bereikbaarheid

De mobiliteit in de stad groeit en dit vraagt om een toekomstbestendig duurzaam mobiliteitssysteem. De uitgangspunten hiervoor staan in het verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen en Slim bestemmen. Eén ervan is meer ruimte voor netwerken voor voetganger en fiets. We verbeteren de positie van de voetganger in de binnenstad. Ook leggen we een aantal doorfietsroutes aan, zoals in de Cremerstraat, de Vechtdijk en een doorfietsroute Overvecht – Utrecht Science Park.

De kwaliteit van de openbare ruimte is een essentieel onderdeel in het verkeersplan. De planvoorbereiding voor de herinrichting van een aantal straten in de binnenstad (waaronder de Voorstraat), om meer ruimte te bieden aan langzaam verkeer, wordt gestart. Daarbij wordt gekeken of in de straten extra ruimte kan worden gecreëerd voor het toevoegen van meer allure, door het bieden van een goed alternatief voor parkeren op straat. De plannen worden in nauwe samenspraak met bewoners en ondernemers gemaakt.

De vorderingen van de werkzaamheden aan het openbaar vervoer zijn zichtbaar; de busbaan Dichtersbaan is onlangs in gebruik genomen en van de tramverbinding worden momenteel de rails in beton gegoten. Voor de laatste schakels van de HOV bril, busbaan Transwijk en de tracédelen in het Stationsgebied wordt de laatste hand gelegd aan de voorbereiding.

De mobiliteit in de stad groeit en dit vraagt om een toekomstbestendig duurzaam mobiliteitssysteem. De uitgangspunten hiervoor staan in het verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen en Slim bestemmen. Eén ervan is ruimte voor netwerken voor voetganger en fiets. We verbeteren de positie van de voetganger in de binnenstad. Ook leggen we een aantal doorfietsroutes aan, zoals in de Cremerstraat, de Vechtdijk en een doorfietsroute Overvecht – Utrecht Science Park.

Samen met onze partners werken we de gebiedsverkenning Utrecht Oost uit, de zone die loopt van het Utrecht Science Park, via Rijnsweerd, de binnenstad, het Nieuwe Centrum, de Merwedekanaalzone tot

aan de A12. Naast Leidsche Rijn vinden in dit gebied tot 2030 de belangrijkste stedelijke ontwikkelingen plaats. Om deze groei mogelijk te maken en gelijktijdig de leefbaarheid en bereikbaarheid een impuls te geven is een systeemsprong in het mobiliteitsnetwerk noodzakelijk. In de gebiedsverkenning leggen we de gezamenlijke ambitie, opgaves en kansrijke oplossingen vast die er op gericht zijn om de groei in goede banen te leiden. De belangrijkste oplossingen die als eerste uitgewerkt worden zijn de uitbreiding van het tramnetwerk in samenhang met de ontwikkeling van de knooppunten bij de treinstations in de stad en regio, waarvoor deze stations worden opgewaardeerd naar IC. Het aanbieden van alternatieve fietsroutes naar Rijnsweerd en USP die de druk moeten afleiden van de centrumroutes zijn eveneens oplossingen waar werk van gemaakt zal worden.

De stadsboulevard 't Goylaan is praktisch klaar en we bekijken nu de mogelijkheden voor een stadsboulevard op de Socrateslaan/Beneluxlaan Zuid. In 2017 leggen we het Integraal Programma van Eisen voor de Westelijke stadsboulevard ter besluitvorming voor aan de raad.

We treffen niet alleen maatregelen in de fysieke sfeer. Met dynamisch verkeersmanagement stimuleren we dat het autoverkeer de meest gunstige route kiest. Een gunstige route die een nieuwe balans tussen bereikbaarheid en leefbaarheid houdt. Met doelgroepgerichte mobiliteitsmanagementmaatregelen willen we mensen meer bewust laten kiezen voor een bepaald vervoermiddel voor een bepaald doel. Vanzelfsprekend stimuleren wij schoon vervoer, onder andere door de oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's verder uit te breiden. Voor alle maatregelen geldt dat we zoeken naar samenwerking met inwoners, bezoekers, het bedrijfsleven, andere overheden en verschillende belangengroepen, want Utrecht maken we samen.

Programma Openbare Ruimte en Groen

Meer inwoners betekent dat de openbare ruimte steeds intensiever wordt gebruikt. Er is behoefte aan plekken waar mensen kunnen recreëren en elkaar kunnen ontmoeten, eten, spelen en ontspannen. Tegelijk verplaatst men zich steeds vaker op allerlei manieren in de openbare ruimte. Dit betekent dat we ons beheer en onderhoud hebben moeten aanpassen.

In de afgelopen jaren zijn hiervoor middelen gereserveerd. Vanaf 2015 is er jaarlijks 1 miljoen euro extra beschikbaar om achterstallig onderhoud weg te werken. In deze begroting hebben wij nogmaals een bedrag van 3,7 miljoen euro (1,4 miljoen euro in 2016 en 2,3 miljoen euro voor 2017) voor dit doel vrij gemaakt. Hiermee worden een aantal dringende onderhoudsinvesteringen gedaan aan het Domplein, de Vaartscherijnbrug en de Vondelbrug. Ook voor 2017 zijn tientallen onderhoudsprojecten in de openbare ruimte geselecteerd. Deze zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om kostenbesparing in de uitvoering te bereiken en om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken.

Om de gemeentelijke zorgplichten op het gebied van water te realiseren moeten de hiervoor benodigde systemen en objecten goed worden onderhouden. Een aandachtspunt is het verlengen van de levensduur van riolering, zodat die minder snel vervangen hoeft te worden. Jaarlijks wordt vijf kilometer verouderde of slecht functionerende riolering aangepakt.

Hoewel de kwaliteit op het gebied van schoon de afgelopen jaren aan de afgesproken norm voldeed, vragen ook andere locaties dan de binnenstad en parken vaker aandacht. Ook dit is het gevolg van ander en intensiever gebruik dan dat waarvoor deze openbare ruimte oorspronkelijk is ingericht. Betrokken bewoners(groepen) leveren een onmisbare bijdrage aan een schone stad. We blijven investeren in het meer betrekken van bewoners, ondernemers en bezoekers bij het schoon houden/maken van de openbare ruimte.

Ook besteden we veel aandacht aan het bewust maken van de consequenties van gedrag. Door realisatie van het Groenstructuurplan Utrecht (2007) en Bomenbeleid (2009) ontstaat een samenhangend netwerk van parken en groengebieden in en om onze stad. De nadruk ligt op de blauwgroene verbindingen voor mens en dier tussen stadsparken en onze grote groengebieden om de stad.

Dankzij de uitvoering van de Toekomstvisie Landgoederen krijgen Oud en Nieuw Amelisweerd en Rhijnauwen hun allure terug. In 2017 ronden we die projecten af. In 2017 zijn flinke stappen gezet in de invoering van Het Nieuwe Inzamelen. Tegelijk wordt de inzameling met zakken verder afgebouwd.

Bewoners krijgen meer mogelijkheden om het afval gescheiden aan te bieden. De verwachting is dat op deze manier de hoeveelheid restafval zal afnemen tot 240 kilogram per inwoner in 2017.

Programma Economie

Om een vitale stad te zijn én te blijven, is het belangrijk dat de werkgelegenheid meegroeit en passend blijft bij de stad. Met de Ruimtelijke Strategie 'Utrecht kiest voor gezonde groei', met de filosofie van 'Gezond Stedelijk Leven' (Healthy Urban Living) en de aanpak 'Werken aan werk' spelen we in op de trends en ontwikkelingen. Het Stationsgebied, Utrecht Science Park en Leidsche Rijn Centrum zijn de economische ontwikkelingsgebieden in de stad. Hier gaat de komende jaren nieuwe en vernieuwende bedrijvigheid landen. Ontwikkelingen in Lage Weide, Overvecht en de Binnenstad bieden kansen voor herontwikkeling en nieuwe werkgelegenheid voor lager en middelbaar opgeleiden. Ook extra banen in de vrijetijdseconomie bieden voor deze groep kansen.

Digitalisering, circulaire economie, deeleconomie hebben gevolgen voor de traditionele economische sectoren, zoals zakelijke- en financiële dienstverlening, detailhandel en logistiek. De behoefte aan voorzieningen zoals winkels, diensten en recreatieruimte en -voorzieningen groeit mee -met de groei van de stad. We zien dat startups snel inspringen op nieuwe technologische ontwikkelingen. We willen hen mogelijkheden bieden om door te groeien naar volwaardige bedrijven. We doen dit samen met de Economic Board Utrecht, de partners van het Utrecht Science Park, de U10, de leden van het Platform Ondernemend Utrecht, ondernemersverenigingen en de individuele bedrijven en instellingen.

Programma Werk en Inkomen

Op basis van prognoses van het Centraal Plan Bureau gaan we voor Utrecht in 2017 uit van een lichte stijging van 65 huishoudens naar in totaal 10.165 huishoudens met een bijstandsuitkering. Ondanks een verdere daling van de werkloosheid is er een instroom van nieuwe doelgroepen. De stijging van het aantal mensen met een bijstandsuitkering is minder groot dan de voorgaande jaren.

De arbeidsmarkt flexibiliseert. Het aantal vaste banen neemt af, er zijn meer tijdelijke banen en het deeltijdwerk neemt toe. We spelen hierop in door ook bij het verstrekken van bijstandsuitkeringen flexibiliteit toe te passen, zodat het accepteren van deeltijd- of tijdelijk werk eenvoudiger wordt. We passen waar mogelijk maatwerk toe. Door de digitale dienstverlening te verbeteren zorgen we voor verdere versnelling en vereenvoudiging.

We brengen meer focus aan in onze werkdienstverlening, gericht op jongeren én op ouderen. In het kader van de Participatiewet is samen met ketenpartners, werkgevers, sociaal ondernemers en regio gemeenten veel nieuw beleid ontwikkeld. Er is vernieuwd, ontwikkeld en onderzocht wat werkt en wat niet werkt. Met deze kennis gaan we in 2017 onze dienstverlening op onderdelen aanscherpen gericht op uitstroom naar werk.

In 2017 geven we verder uitvoering aan de vernieuwde armoedeaanpak in Utrecht. De focus ligt op vroegtijdige signalering en ondersteuning om armoede en schulden te voorkomen. We geven dat zo eenvoudig en toegankelijk mogelijk vorm. Speciale aandacht is er voor kinderen en jongeren die opgroeien in armoede. Een ander belangrijk onderdeel van de armoedeaanpak is intensieve ondersteuning bij schulden. Dit doen we samen met verschillende partijen in de stad. We willen bereiken dat inwoners de hulp goed en op het juiste moment weten te vinden, zodat het ontstaan van problematische schulden wordt voorkomen en zij passend aanbod krijgen als er schulden zijn.

Programma Onderwijs

Het onderwijsbeleid in Utrecht richt zich op het creëren van zoveel mogelijk gelijke kansen voor kinderen. We blijven ons inzetten op 95% bereik in de voorschool. De onderwijsimpuls voor kwaliteit en excellentie zetten we voort in 2017. We richten ons hierbij met name op het voortgezet onderwijs. Een belangrijke focus van de Utrechtse Onderwijs Agenda is ook het beter laten verlopen van de verschillende overgangen in de schoolloopbaan van kinderen. In de agenda 'School Werkt' begeleiden we met alle partners jongeren bij hun schoolloopbaan. Persoonlijke begeleiding met bijvoorbeeld een overstapcoach is één van de middelen die we hiervoor inzetten. Ook richten we ons op het creëren van meer stage- en werkplekken, in het bijzonder voor kwetsbare jongeren uit het praktijk- en speciaal onderwijs.

In het kader van passend onderwijs werken we aan het voorkomen van langdurig thuiszitten door onder andere verdere optimalisering van de kernpartneraanpak op school. Bij het leerlingenvervoer monitoren we met ouders en professionals de uitvoering van de verordening en bereiden waar nodig samen met hen aanpassingen voor.

We gaan door met de uitvoering van het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting en werken in 2017 verder aan de voorbereiding en realisatie van een nieuwe brede VO-school in Leidsche Rijn. Nu de visie van de bibliotheek 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21e eeuw' is vastgesteld, richt de bibliotheek zich op basis hiervan de komende jaren op haar transformatie naar een programmerende bibliotheek met aanbod afgestemd op verschillende groepen in de stad.

Programma Maatschappelijke Ondersteuning

Utrecht wil een sociale, vitale stad zijn waar inwoners zich bij elkaar en hun buurt betrokken voelen en zich actief inzetten. We investeren in de sociale basis van de stad zodat mensen zich kunnen ontwikkelen, zelf problemen kunnen voorkomen en zo veel mogelijk zelf aanpakken. We ondersteunen bewonersinitiatieven en maatschappelijke initiatieven. Deze kunnen gebruik maken van een breed aanbod van welzijnsaccommodaties. Samen met de stad vernieuwen we de informele zorg, zodat die nog beter aansluit bij de vraag van bewoners.

Utrechters die het niet helemaal zelf kunnen redden, kunnen rekenen op ondersteuning en zorg die is afgestemd op de individuele behoeften en mogelijkheden. De achttien buurtteams vervullen hier een belangrijke rol in. In 2017 wordt ingezet op verdere verbetering van de samenhang tussen deze basiszorg, de sociale basis, de aanvullende zorg en de GGZ in de wijk. Daarbij zijn de verbetering van de afstemming en vergroten van de kennis belangrijke speerpunten, zodat de Utrechter nog beter en adequater wordt geholpen.

In 2017 gaan wij verder met de doorontwikkeling van het beleid en de uitvoering Hulp bij Huishouden (HbH) zoals wij dit in de tweede helft van 2016 aan de gemeenteraad hebben voorgelegd. Bij de voorjaarsnota 2016 is besloten om met ingang van 1 oktober 2016 het aantal uren in de basisvoorziening voor Hulp bij Huishouden te verhogen van 78 uur naar 104 uur per klant per jaar. Zoals in 2016 aangekondigd is bieden wij alle personen die huishoudelijke hulp aanvragen een gesprek met de focus op de brede ondersteuningsvraag. Daarbij zoeken wij aansluiting bij de aanpak van de buurtteams en verleggen de frontoffice naar de wijk; ook betrekken we de aanbevelingen van het onderzoek van de Rekenkamer Utrecht.

Ook in de maatschappelijke opvang en beschermd wonen wordt de beweging naar het normaliseren van de zorg en terugbrengen naar de wijk ingezet. Tegelijkertijd wordt er nog steeds een groot beroep gedaan op deze voorzieningen. Samen met het terugdringen van de wachtlijsten vraagt dit extra inzet.

De opvang van asielzoekers krijgt een plek in de wijk, waarbij wij voorzieningen treffen die zowel voor deze doelgroep als voor inwoners in de wijk toegankelijk zijn. Zoals de opvanglocatie aan de Einsteindreef in Overvecht, die voorziet in tijdelijke huisvesting voor maximaal 400 asielzoekers en aan circa 25 tot 30 Utrechtse jongeren. Er komen ook (vrijwilligers)activiteiten en cursussen voor wijkbewoners en asielzoekers. Ook ongedocumenteerden en EU-arbeidsmigranten kunnen rekenen op zorg en ondersteuning en daarbij wordt ingezet op het versterken van de zelfredzaamheid.

Programma Jeugd

Utrecht wil een stad zijn waar kinderen onbezorgd opgroeien en jongeren alle kansen krijgen om hun talenten te ontdekken én ontwikkelen. Aan deze ambitie voor de Utrechtse jeugd worden vanuit diverse programmaonderdelen waardevolle bijdragen worden geleverd. In 2017 is veel aandacht voor het versterken van de sociale basis (gewoon het opvoeden). De sociale basis is het domein van alle ouders, kinderen, formele- en informele organisaties die in het dagelijks leven een bijdrage leveren aan de opvoeding en ontwikkeling van kinderen.

De Buurtteams vormen de spil in het Utrechts zorglandschap voor jeugd en gezin. Zij leveren basiszorg en zorgen voor de verbinding met de gespecialiseerde jeugdhulp. Daar waar nodig en wenselijk werken Buurtteams intensief samen met SAVE. De grensvlakken tussen de werkzaamheden van het Buurtteam en de specialistische hulp worden in 2017 verder verduidelijkt. Er wordt gewerkt aan een ontwikkeling

van de aanvullende zorg. Hierbij richten we ons op een overzichtelijk zorglandschap, met aanbieders die zich richten op Utrecht en omgeving. Dit vraagt van aanbieders van Jeugdhulp dat zij specialistische zorg bieden die dichtbij de cliënt beschikbaar is en die een aanvulling vormt op het Buurteam.

Voor jongeren in jeugdhulp met verblijf, continueren we de inzet om vanuit 'een Buurteamblik' het netwerk en de ouders van jongeren maximaal te betrekken en jongeren zo gewoon mogelijk te laten opgroeien. Om de druk op zorg met verblijf voor jongvolwassenen (18 tot circa 23 jaar) te verlichten en om een betere uitstroom op de woningmarkt mogelijk te maken voor deze kwetsbare jongvolwassenen, worden in 2017 nadere afspraken gemaakt en pilots gestart met huisvesters en zorginstellingen.

Programma Volksgezondheid

Utrecht wil een stad zijn waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn. Wij vatten gezondheid daarbij breed op, namelijk als het vermogen om te kunnen omgaan met tegenslag en om regie te kunnen voeren op het eigen leven. Inwoners en partijen in de stad kunnen het initiatief nemen en samenwerking zoeken met de gemeente om gezond leven en wonen in Utrecht verder te versteken. De gemeente stelt expertise ter beschikking aan de stad. Zo bouwen we samen aan een gezonde toekomst.

De gemeente gaat door met de kerntaken, zoals de Volksgezondheidsmonitor Utrecht, de Jeugdgezondheidszorg, de Inspectie Kinderopvang en wettelijke taken die uitgevoerd worden via de GGD regio Utrecht. Daarnaast draagt Volksgezondheid bij aan gezond leven en wonen in Utrecht vanuit zes kernthema's: gezond opgroeien, gezondheidsvaardigheden ten behoeve van een gezonde leefstijl, gezonde keuze aantrekkelijk maken, voedsel en voeding, gezonde leefomgeving en rondkomen.

De centrale ambitie is het verkleinen van gezondheidsverschillen. Aangrijpingspunten voor de inzet vanuit de gemeente zijn de Gezonde Stad, de Gezonde Wijk en een Gezonde Start. Wij werken steeds meer als responsieve overheid en onze rol ligt steeds vaker in het in beeld brengen van initiatieven die bijdragen aan een gezond leven. Waar nodig en gewenst voegen wij als overheid waarde toe met expertise en informatie. De Volksgezondheidsmonitor (www.volksgezondheidsmonitor.nl) Utrecht bevat actuele data over gezondheid.

Programma Veiligheid

In Utrecht werken we samen aan een stad waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen. Veiligheid is een basisvoorwaarde voor het goed samenleven. Een totaal veilige stad is een utopie, maar samen werken we aan een aanvaardbaar niveau van veiligheid. De gemeente heeft de regie op de lokale veiligheid, maar de verantwoordelijkheid dragen we samen met bewoners, ondernemers, instellingen en organisaties en met onze professionele veiligheidspartners van het Openbaar Ministerie, politie en de Veiligheidsregio Utrecht. Initiatieven van bewoners stimuleren en faciliteren we.

In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (IVP) staan de doelen die de gemeente op het terrein van veiligheid nastreeft: een afname van criminaliteit; toename van het veiligheidsgevoel; het voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde. Onze uitgangspunten zijn: integrale aanpak veiligheid; partners nemen hun verantwoordelijkheid; beleid en uitvoering sluiten naadloos op elkaar aan; een delictgerichte, gebiedsgerichte en persoonsgerichte aanpak. Onze prioriteiten zijn: de High Impact Crimes en jeugdoverlast en -criminaliteit. Begin 2017 is de looptijd van het IVP halverwege. Samen met de meest betrokken partijen kijken we dan terug op de eerste en vooruit naar de tweede helft. Op basis van de tussenevaluatie passen we zo nodig het IVP aan.

We voeren regie op de thema's Veilige Wijken, Openbare Orde en Maatschappelijke Onrust, Georganiseerde Ondernemende Criminaliteit en Fysieke Veiligheid. Veel van de andere programma's uit de programmabegroting dragen in belangrijke mate bij aan het behalen van de veiligheidsdoelstellingen. De afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) levert een belangrijke bijdrage aan het programma Veiligheid op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving op de openbare ruimte, preventie woninginbraak en preventie van veelvoorkomende criminaliteit zoals fietsdiefstal en autokraak en ondernemende criminaliteit zoals mensenhandel in de prostitutie, illegale hennepcultuur en huisjesmelkers.

Programma Cultuur

2017 is het eerste jaar van een nieuwe vierjarige cultuurnotacyclus: De Cultuurnota 2017-2020. De meerjarige subsidievoorstellen vormen onderdeel van de besluitvorming over de programmabegroting. De algemene beschouwingen uit het Adviesrapport van de Adviescommissie Cultuurnota 2017 - 2020 zijn voor ons aanleiding om met belangrijke partners in en buiten de stad het gesprek over onze ambities als stad te voeren. Onder andere de thema's diversiteit, talentontwikkeling en de groei van de stad zijn daarbij belangrijke aandachtspunten. Hierop wordt nader ingegaan in de nota Subsidievoorstellen Cultuurnota 2017-2020

Met ingang van 2017 maakt stichting TivoliVredenburg deel uit van de Cultuurnota 2017-2020 op basis van een financieel arrangement, waarmee de raad bij de Voorjaarsnota 2016 heeft ingestemd. Het advies van de commissie Gehrels over het meerjarige ondernemingsplan 2017-2020 is bij de besluitvorming overgenomen. De organisatie krijgt de ruimte om de potentie van het gebouw inhoudelijk en zakelijk optimaal te gaan benutten.

Er wordt hard gewerkt aan een nieuw, levendig en tweede stadshart in Leidsche Rijn Centrum. Daar hoort een onderscheidende en aantrekkelijke culturele voorziening bij. In samenwerking met partijen uit de stad werken we het komende jaar via programmering toe naar een culturele voorziening. We werken verder de komende periode verder aan de groei en bloei van de Utrechtse culturele sector. Het programma cultuur draagt hier aan bij door stimulering van initiatieven uit de stad en ondersteuning van een veelzijdige programmering, een bloeiend productieklimaat en een brede samenstelling van publiek.

Programma Sport

Vanaf 2017 gaat de nieuwe Sportnota 'Utrecht Sport; pijler van de gezonde stad' van start. In 2015 hebben de sportorganisaties in de stad, met inbreng van vele professionals en Utrechtse sporters, samen met de gemeente een visie Sport opgesteld. De ambities uit deze visie 'Utrecht Sport, op weg naar 2020' zijn door het college omarmd. Aan de hand van deze ambities, die aanvullend zijn op de lopende doelstellingen op Sport, is de nieuwe Sportnota opgesteld. In de Sportnota staat voor de twee sporen van de programmabegroting, 'voldoende kwalitatief goede en toegankelijke accommodaties' en 'we stimuleren alle Utrechters om te sporten en te bewegen', per onderwerp uitgewerkt welke ambities we nastreven en welke acties daartoe worden ondernomen in de periode tot en met 2020.

Sporten en bewegen zijn laagdrempelige manieren om ontmoeting te stimuleren en ze dragen bij aan het welbevinden van inwoners en gezond stedelijk leven in de stad. Voor 2017 en 2018 is een extra budget beschikbaar gesteld vanuit de voorjaarsnota voor sportevenementen. Hiermee ondersteunen we de organisatie van het EK vrouwenvoetbal 2017 waar Utrecht een van de speelsteden is, het NK Atletiek 2018, en de acquisitie voor het EK beachvolleybal. Daarnaast kunnen vanuit het reguliere budget een aantal terugkerende, maar ook vele andere sportevenementen ondersteund worden.

Programma Vastgoed

De gemeente wil ruimte bieden aan activiteiten die een bijdrage leveren aan de Utrechtse gemeentelijke doelstellingen van de verschillende beleidssectoren. Hiervoor levert de gemeente Utrecht een efficiënte en optimale vastgoeddienstverlening aan klanten die vastgoed van de gemeente gebruiken of willen laten realiseren voor hun doelen.

We beheren accommodaties met een maatschappelijke toekomstwaarde in dienst van gemeentelijke beleidsdoelen of (laten) deze realiseren. Dit doen wij door:

- het beoogde maatschappelijk rendement mogelijk te maken;
- het maatschappelijke vastgoed duurzaam en flexibel te laten functioneren;
- de ruimtelijke, functionele en financiële kwaliteit te optimaliseren;
- integraal portfeuillemanagement uit te voeren.

In 2017 wordt de koers van UVO herijkt in de kadernota vastgoed. We gaan door met het verbeteren en monitoren van onze klantgerichtheid. Een aantal grote projecten, zoals de renovaties van het stadhuis en de Domtoren zullen worden aanbesteed. Ook wordt een flink aantal maatregelen om de MFA's (multi functionele accommodaties) te verbeteren uitgevoerd.

Deel 2 Beleidsbegroting

Programma's

Bewoners en Bestuur

Algemene programmadoelstelling

De kracht van de stad zit in de mensen. Bewoners zetten zich op allerlei manieren in voor elkaar en voor hun omgeving; in de straat of buurt, in de stad of op een bepaald onderwerp. Bewoners maken de stad vanuit hun eigen motivatie, hun talenten en mogelijkheden. Wij zetten in op het versterken van die kracht, om de samenleving samen te verbeteren. We geven ruimte voor inbreng, invloed en initiatief. We maken plannen en voeren ze uit in samenspraak met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We gebruiken hiervoor onder andere het instrument van de stadsgesprekken. We leren van onze ervaringen in de vernieuwing van de participatie in de wijken en zetten deze vernieuwing door. We voeren de agenda 'Ruim baan voor initiatief' samen met de stad verder uit en werken door aan een wendbare, gemeentelijke organisatie, die werkt vanuit een 'ja, en - houding'. De gemeente werkt op alle niveaus. Waar het kan, is wijk- en buurtgericht werken het uitgangspunt. De wijkwethouder vertegenwoordigt de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het college van B&W in de wijken van de stad. Het gemeentebestuur in zijn geheel staat nadrukkelijk open voor initiatieven van bewoners en ondernemers uit de stad. Het besturen van de stad is in handen van de gemeenteraad, het college van B&W en de burgemeester. De gemeenteraad wordt direct gekozen door de burgers en treedt op namens de bevolking. De gemeenteraad stelt de grote lijnen van het beleid vast. Vervolgens voert het college van burgemeester en wethouders dit uit en de gemeenteraad controleert of en hoe de gemaakte afspraken zijn nagekomen. De griffie ondersteunt de gemeenteraad. De Rekenkamer Utrecht doet onderzoek naar het gevoerde bestuur en de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente. In 2017 werken we samen met bewoners verder aan de vernieuwing van participatie in de wijken, en aan het faciliteren van initiatieven. Daarbij is ook de rol en betrokkenheid van de gemeenteraad een belangrijk onderwerp van gesprek. Wijkgericht werken passen we gemeentebreed toe. Een belangrijk instrument zijn de wijkambities. De wijkambities vormen voor de gemeente, bewoners, ondernemers en wijkpartners een richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet in de wijk. In 2013 zijn in alle wijken wijkambities geformuleerd voor de periode 2014 - 2018. De gemeentelijke inzet leggen we per wijk jaarlijks vast in een wijkactieprogramma. De tien wijkactieprogramma's 2017 zijn onderdeel van deze programmabegroting. Hierdoor zien we waar we in de wijken en buurten aan werken en kunnen we beoordelen of we werken aan die vraagstukken die de bewoners en ondernemers het belangrijkste vinden. Samen met het Utrecht Marketing Netwerk, een groeiend netwerk van partners in stad en regio, zetten we de stad nationaal en internationaal beter op de kaart. Daarbij zetten we extra in op de nieuwe Utrecht Marketing organisatie en op de internationale economische branding, zodat meer bedrijven, bezoekers en bewoners Utrecht zien als gezonde, groene en slimme stad. Internationaal werken we verder aan onze ambitie om een gastvrije en gezonde stad te zijn: om in te wonen, te werken, te bezoeken, te studeren, te investeren en om mee samen te werken. Goede dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente met als doel de Utrechter centraal te stellen. Om dit te realiseren innoveren we richting een toegankelijke, eenvoudige, vraaggerichte en efficiënte (digitale) overheid. De klant mag van onze dienstverlening een eenduidige werkwijze, een helder serviceniveau en kwaliteit verwachten. Hiervoor werken we vanuit één fysiek, digitaal en telefonisch loket waar burgers en ondernemers terecht kunnen voor alle dienstverleningsprocessen. Daarnaast ontwikkelen we de verschillende kanalen door met als uitgangspunt digitale zelfservice waar het kan, persoonlijke dienstverlening waar het moet. Daarvoor zetten we doelgericht instrumenten in om onze inwoners en ondernemers optimaal toe te leiden naar het voor hen meest passende kanaal dan wel te ondersteunen in het gebruik van de verschillende kanalen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Agenda 'Ruim baan voor initiatief' Focus 2016](#) (pdf, 1,7 MB)
- Portal voor informatie over initiatieven: utrecht.nl/initiatief
- [Utrechtse participatiestandaard](#) (pdf, 1,9 MB)
- Wijkambities 2014-2018: utrecht.nl/wijkambities
- Wijkactieprogramma's: utrecht.nl/wijkactieprogramma
- [Kansen voor Utrecht](#) (Stedelijk uitvoeringsplan Kansen voor West II Utrecht) (pdf, 614 kB)

Utrecht wordt nationaal en internationaal gezien als een aantrekkelijke stad

Utrecht wordt nationaal en internationaal op de kaart gezet

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E1.2.1 Reputatie Utrecht onder Nederlanders	Steden en Streken Merkenonderzoek (Hendrik Beerda)	3e positie landelijk (2013)	niet gemeten	3e positie	3e positie	3e positie

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.2.1 Aantal belangrijke stake holders actief betrokken bij netwerken en coalities citymarketing	CIS / Citymarketing	7 (2012)	20+	20+	>40	>50
Toelichting: De Taskforce Utrecht Marketing levert in kwartaal 3 van 2016 een businessplan op met KPI's voor de nieuwe Utrecht Marketing organisatie. Ten tijde van deze programmabegroting zijn deze nog niet bekend.						
P1.2.2 Aantal gebruikers van Utrecht logo en merk	CIS Citymarketing	3 (2012)	20	20	23	27
P1.2.3 Aantal gebruikers Utrecht Toolkit	CIS Citymarketing	1.100 (2015)	n.v.t.		1600	1800
P1.2.4 Aantal opgenomen films	CIS Citymarketing	5 (2015)	n.v.t.		8	12

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Utrecht heeft een goede reputatie bij bezoekers, bedrijven en bewoners

Het imago van Utrecht onder de relevante doelgroepen (bewoners, bezoekers, bedrijven en talent) is duurzaam versterkt. Het profiel van Utrecht is een economisch sterke en gezonde stad met internationale allure. Het beeld van de stad is versterkt en de trots op de stad is vergroot. De samenwerking met de marketing stakeholders in stad en regio, zoals de kennisinstellingen, het bedrijfsleven, maatschappelijke, culturele en toeristische instellingen op het gebied van marketing en promotie is verbreed en versterkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Samen met het Utrecht Brand Netwerk, een groeiend netwerk van partners in stad en regio, werken aan de marketing, promotie en profilering van Utrecht

We zetten stad en regio Utrecht nationaal en internationaal op de kaart. Hiermee komt de identiteit als stad voor gezond stedelijk leven tot uiting. Dit is één van de taken van de nieuwe Utrecht Marketing organisatie. Zij doet dit samen met het Utrecht Marketing Netwerk, een groeiend netwerk van partners in stad en regio die werken aan de marketing, promotie en profilering van Utrecht. In de samenwerking staat de coalitiestrategie centraal. We bouwen slimme coalities en netwerken van stedelijke en regionale partners om marketingprojecten te realiseren, zoals de talent portal. We laden het Utrecht-merk, vergroten het bereik van marketingprojecten en maximaliseren de impact hiervan. Dit gebeurt door co-branding en co-creatie. Dit doen we voor alle relevante Utrechtse doelgroepen: bewoners, bezoekers, bedrijven en talent. We zetten tevens met economische en kennispartners extra in op de internationale branding van Utrecht, met als doel dat meer bedrijven en talent Utrecht zien als gezonde, groene en slimme stad.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
01-1-2-1	Utrecht wordt nationaal en internationaal	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		0	0	0	0	0	0
Lasten							
01-1-2-1	Utrecht wordt nationaal en internationaal	94	333	917	671	667	692
Totaal lasten		94	333	917	671	667	692
Saldo baten en lasten		-94	-333	-917	-671	-667	-692
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-94	-333	-917	-671	-667	-692

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Utrecht wordt nationaal en internationaal op de kaart gezet

De begrote lasten nemen in 2017 toe met 0,584 miljoen euro ten opzichte van 2016. Dit betreft het in de Voorjaarsnota 2016 toegekende structurele budget voor de versterking van het imago en de concurrentiepositie van de gemeente Utrecht. De begrote lasten dalen in 2018 weer met 0,246 miljoen euro omdat het in de Voorjaarsnota 2015 toegekende incidentele budget internationale profilering dan weer vervalt. Het andere deel van dit budget wordt verantwoord onder het programma Economie.

In het slotdebat over de Voorjaarsnota 2016 is amendement 28 aangenomen, waarin het toegekende budget voor het jaar 2017 met 0,56 miljoen euro wordt verlaagd. Deze mutatie zal verwerkt worden bij de eerste begrotingswijziging van het jaar 2017.

Het Utrechts belang wordt goed behartigd op regionaal, nationaal en internationaal niveau

Utrecht is een invloedrijke partner, lokaal, landelijk en internationaal

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal dossiers waarin inzet van Utrecht is aan te wijzen	Afdeling BZ	20	25		25	25
E2.1.1						
Toegekende subsidie voor Europese projecten (€)	Afdeling CIS	3,61 miljoen (2009)	0,45 miljoen	8,25 +PM miljoen	3,25 miljoen	4 miljoen
E2.1.2						
Toelichting:						
Percentage Utrechters dat gebruik maakt van internationale contacten voor studie of werk	Inwonersenquête	25% (2011)	niet gemeten		30%	35%
E2.1.3						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Het aantal Utrechtse partnerorganisaties betrokken bij internationale projecten in samenwerking met de gemeente	Afdeling CIS	100 (2011)	160		180	190
P2.1.1						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

In externe wet- en regelgeving wordt rekening gehouden met Utrechtse belangen

Op basis van het collegeakkoord hebben we geïnvesteerd in een sterkere positie in belangrijke lokale, regionale en landelijke netwerken. De aandacht die er bij het rijk (en Europa) is voor de positie van de stedelijke regio's hebben we aangegrepen onze positie te versterken onder de noemer van Gezond Stedelijk Leven / Healthy Urban Living. Dit profiel is (inter)nationaal onderscheidend, wordt (h)erkend en geeft positie. Deze positie en het feit dat we actief in bovenlokale netwerken opereren geeft Utrecht de kans om meer invloed op wet- en regelgeving uit te oefenen en maakt dat we steeds beter in gesprek zijn met het rijk op Utrechtse grote opgaven op het gebied van economie, bereikbaarheid, onderwijs, sociale zekerheid, gezonde verstedelijking, zorg en welzijn en zo rijksbeleid en wetgeving proberen uit te lokken die gunstig zijn voor Utrecht. Bijvoorbeeld op cofinanciering Nieuwe Ruimtelijke Strategie en actuele dossiers als verdeelmodel Gemeentefonds, nieuwe versie BUIG, 2e convenant vluchtelingen, Algemene Maatregelen van Bestuur (AMVB's)/uitvoeringswetten Omgevingswet, kostendekkendheid invoering Natuurbeschermingswet, etc. Dat bouwen we verder uit, zeker richting de volgende Tweede Kamer verkiezingen en de coalitievorming van het nieuwe Kabinet.

Effectdoelstelling E2.1.2

Utrecht ontvangt subsidies

Met behulp van (Europees) geld ondersteunen we de stedelijke ambities. We hebben allianties met samenwerkingspartners in de stad en in Europa om de subsidiemogelijkheden¹ te vergroten.

Effectdoelstelling E2.1.3

Kennis en internationale oriëntatie van de gemeentelijke organisatie, partners en bewoners is vergroot

We steunen burgers, ondernemers, studenten, bezoekers en organisaties in Utrecht in hun internationale ambities. Utrecht wil zo een aantrekkelijke internationale stad zijn, waar ook internationale studenten, expats, investeerders, bezoekers en burgers zich thuis voelen en hun weg kunnen vinden. We verbinden onze internationale netwerken met het stedelijk netwerk van internationaal georiënteerde partners en zorgen dat Utrecht internationaal goed bekend staat.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Samenwerken met partners en invloed uitoefenen op verschillende niveaus

Er ligt een kans én opgave om bestaande netwerken te versterken en nieuwe partners aan ons te binden op basis van onze agenda (regionale werkgevers, kennisinstellingen en partijen als de NS en ProRail). Dit betekent (nieuwe) allianties sluiten die bijdragen aan de belangen van de stad en regio. Op basis van prioritaire dossiers werken wij onder de noemer van Gezond Stedelijk Leven aan effectieve regionale, provinciale, nationale en internationale coalities die de Utrechtse belangen optimaal ondersteunen. We volgen ontwikkelingen in Brussel en Den Haag en we onderhouden contacten met relevante partners. Steeds meer trekken we met regionale partners op de prioritaire dossiers. Al naar gelang de belangen parallel lopen, worden we gesteund door de G4, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Provincie, buurgemeenten, Bestuur Regio Utrecht (BRU/U10), andere gemeenten in Europa en regionale partners. Europarlementariërs, Eerste en Tweede Kamerleden en leden van Provinciale Staten, ambtelijke top van departementen en Provincie weten wat Utrecht doet en wil. Dit is zo doordat we onze opgaven en wensen steeds strakker formuleren en beter onder de aandacht brengen, onder andere met een gestructureerde informatiestroom, directe contacten, de organisatie van werkbezoeken, ondersteund door positionering in de media.

We zetten gericht in op internationalisering van de stad en werken daarbij nauw samen met de Economic Board Utrecht in de Taskforce Internationaal. We investeren in het aantrekken en behouden van internationaal talent, een beter internationaal vestigingsklimaat en zetten Utrecht internationaal op de kaart. De focus ligt daarbij vooral op Duitsland. We werken in Europa samen met de G4 in Brussel en het Europese stedennetwerk Eurocities. We doen dat zaak- en doelgericht, waarbij we samen met stedelijke partners kennis uitwisselen en activiteiten koppelen aan het binnenhalen van geld. Ook buiten Europa sluiten we aan bij mondiale ontwikkelingen en stimuleren initiatieven uit de stad met focus op de VS, China, Taiwan, Japan en India. We zetten ons in voor de Global Goals for Sustainable Development samen met burgers, bedrijven en particuliere initiatieven in de stad. Doel is dat zoveel mogelijk burgers en bedrijven de Global Goals kennen en er ook actief aan bijdragen. We gaan coalities aan met bedrijven en nodigen hen uit te investeren in de internationale productieketen. Het uiteindelijke doel is het

1 Realisatie 2014 geeft de daadwerkelijk toegekende Europese subsidies weer. Dat heeft in 2014 geresulteerd in een rechtstreeks bedrag voor gemeente Utrecht van 8,1 miljoen euro voor de periode 2014-2020 naast een bedrag van 7,7 miljoen euro waarvoor de stad en Provincie samen de invulling bepalen. Daarnaast kan de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht voor de periode 2014-2016 rekenen op 3,6 miljoen euro voor actieve inclusie uit het Europees Sociaal Fonds (ESF). De gemeente Utrecht coördineert als centrumgemeente de inzet van deze middelen en heeft in samenwerking met de regiogemeenten en Vso/Pro onderwijsinstellingen een bestedingsvoorstel opgesteld. Realisatie 2015 De gemeente Utrecht is direct betrokken bij een groot aantal aanvragen bij de EC. In totaal is hiermee een bedrag van circa 17,2 miljoen voor Utrecht aangevraagd. In 2016 wordt duidelijk welke van deze aanvragen worden gehonoreerd.

realiseren van onze internationale ambitie: Utrecht internationaal doorontwikkelen als stad waar mensen van alle windstreken graag wonen, leven, leren, werken en investeren.

De uitvoering van het Kansen voor West II programma (2014-2020) is in 2015 gestart. Dit zijn voor Utrecht beschikbare middelen uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 2014-2020. We hebben deze middelen gedeeltelijk in eigen beheer en kunnen deze inzetten voor passende initiatieven. We ondersteunen en adviseren initiatieven op het gebied van innovatie, duurzaamheid, arbeidspotentieel en vestigingsklimaat over de mogelijkheden tot het aanvragen van EFRO-subsidie. Alle projecten uit het Kansen voor West 1 programma hebben we in 2016 afgesloten. In 2017 wordt het totale programma financieel verantwoord naar Brussel. Samen met de partners (G4 steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht en de Randstadprovincies Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland) streven we naar een optimale benutting van de voor de Randstadregio beschikbare middelen.

Ook andere Europese subsidieprogramma's, zoals Horizon2020, Interreg V, Urbact en Urban Innovative Action, volgen we actief om de subsidiemogelijkheden te benutten. Conform onze ambities onderhouden we intensieve samenwerking op het gebied van Europese subsidiewerving en –lobby met regionale partners. In algemene zin kijken we naar meer structurele, strategische regionale samenwerking om de grote maatschappelijke uitdagingen die op ons afkomen, om te zetten naar economische kansen voor de regio. In het kader van de verdere ontwikkeling van actielijn 'Internationalisering' van de Economic Board Utrecht ontwikkelen we, als één van de acties, de samenwerking van regionale organisaties bij subsidieverwerving en lobby verder op de thema's Groen, Gezond en Slim.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
01-2-1-1 Samenwerken en beïnvloeden	451	864	864	864	864	864
Totaal baten	451	864	864	864	864	864
Lasten						
01-2-1-1 Samenwerken en beïnvloeden	522	2.629	2.644	2.947	2.924	2.999
Totaal lasten	522	2.629	2.644	2.947	2.924	2.999
Saldo baten en lasten	-71	-1.766	-1.780	-2.083	-2.060	-2.135
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-71	-1.766	-1.780	-2.083	-2.060	-2.135

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Samenwerken en beïnvloeden

Onder de begrote lasten is in 2018 ten onrechte een stijging van de VNG-contributie met 0,3 miljoen euro ten opzichte van 2017 zichtbaar. Deze verhoging zal in de 2^e Technische Wijziging 2017 gecorrigeerd worden.

Utrecht heeft een moderne en toegankelijke overheid met betrokken bewoners

Bewoners zijn vroegtijdig en op maat betrokken en krijgen ruimte om de stad en de samenleving te verbeteren

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Percentage inwoners dat het idee heeft dat de gemeente iets heeft gedaan met hun bijdrage om het beleid te						
E3.1.1 beïnvloeden	Inwonersenquête	27% (2010)	25%	31%	33	35
Percentage inwoners dat bekend is met het						
E3.1.2 initiatievenfonds	Inwonersenquête	23% (2015)	-	23%	35%	60%
Toelichting: Op 1 juli 2015 zijn het leefbaarheidsbudget en het flexibel budget welzijn samengevoegd tot het initiatievenfonds. Om deze reden zijn er geen meetgegevens voor 2014.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal raadsinformatie-						
P3.1.1 avonden	Griffie	23 (2009)	20	23	25	25
Waardering	Benchmark					
P3.1.2 participatieproces	Burgerparticipatie	6,6 (2011)	7,1	7,1	7.2	7.3
Toelichting: Realisatie 2015 was meting 2014.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.1.1

Gemeentelijk beleid en uitvoering sluiten beter aan bij de kennis, kracht en kunde van bewoners

De kracht van de stad zit in de mensen. Bewoners zetten zich op allerlei manieren in voor elkaar en voor hun omgeving; in de buurt, in de stad of op een bepaald onderwerp. Bewoners maken de stad vanuit hun eigen motivatie, hun talenten en mogelijkheden. Wij zetten in op het versterken van die kracht, om de samenleving samen te verbeteren. We geven ruimte voor inbreng, invloed en initiatief. We faciliteren initiatiefnemers en werken aan een wendbare gemeentelijke organisatie met een 'ja, en-houding'. We leren van onze ervaringen.

We maken plannen en voeren ze uit in samenspraak met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. De Utrechtse Participatiestandaard hanteren we als hulpmiddel om de kracht van de stad nog verder te versterken. Daarbij zoeken we samen met de stad naar innovatieve vormen om inwoners (meer) te betrekken bij veranderingen in de stad. De voorstellen naar aanleiding van motie 155 'Vernieuwing wijkparticipatie' werken we verder uit.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Betrekken van bewoners bij vraagstukken die voor hen belangrijk zijn

De gemeenteraad organiseert in 2017 op donderdagen raadsinformatiebijeenkomsten waar Utrechtse bewoners en vertegenwoordigers van instellingen de raad kunnen informeren en mee kunnen praten over de onderwerpen op het programma. Zo kunnen mensen bijvoorbeeld meepraten over geplande ontwikkelingen in Utrecht of op bouwplannen in hun eigen buurt. Er wordt ook een ideeënmarkt georganiseerd.

In 2017 organiseert de gemeenteraad ook weer bezoeken aan de Utrechtse wijken. In deze ontmoetingen met raadsleden kunnen bewoners aangeven wat er in hun wijk speelt. Een wijkbezoek heeft een thema dat vooraf in overleg met wijkbewoners wordt bepaald. De wijkbijeenkomsten gaan over onderwerpen die belangrijk zijn voor de wijk en waarmee de raad aan de slag kan.

We continueren onze participatieaanpak met de Utrechtse Participatiestandaard als basis voor het betrekken van bewoners, ondernemers en organisaties bij gemeentelijke plannen. Vooruitlopend op de invoering van de Omgevingswet in 2019 werken we op innovatieve wijze – samen met bewoners - aan omgevingsvisies. De eerste omgevingsvisie voor Vleuten-De Meern is daarbij een voorbeeld voor de omgevingsvisies van de andere wijken in Utrecht.

We blijven onze prestaties en de tevredenheid van participanten monitoren met behulp van de Benchmark Burgerparticipatie. De resultaten gebruiken we ter verbetering van onze aanpak waar nodig. Ook passen we in 2017 geleerde lessen en meer flexibele vormen van participatie toe. Hiervoor putten we uit onze ervaringen met het vernieuwen van wijkparticipatie.

In 2017 hebben we speciale aandacht voor verwachtingenmanagement, tijdig en tussentijds communiceren, het bereiken van een meer gemêleerde groep bewoners en terugkoppelen van wat er met hun inbreng is gebeurd. Via de wijkactieprogramma's laten we zien hoe we werken aan de realisatie van de wijkambities en aan de vraagstukken die voor bewoners belangrijk zijn.

Inmiddels hebben we met stadsgesprekken de nodige ervaring opgedaan en veel vraagstukken samen met de stad opgepakt. In 2017 gaan we daarmee door. Ook op andere manieren zijn of gaan we met de stad in gesprek. Zo organiseren wij en anderen debatten en expertbijeenkomsten. Ook met de wijkraden blijven we in gesprek over hun rol in een veranderende samenleving.

Prestatiedoelstelling P3.1.2

Ruimte scheppen voor en stimuleren van initiatieven van bewoners voor het collectief belang van buurt, wijk of stad

We voeren de agenda 'Ruim baan voor initiatief' die we samen met initiatiefnemers hebben opgesteld verder uit. Zo gaan we door met de initiatievencafés en met de proefpilots 'bewonersbod' (voorheen 'right to challenge') en krijgt de pilot buurtbudgetten in Lunetten een vervolg. Extra aandacht geven we aan het experimenteren met rek in de regelgeving, wegnemen van obstakels in de gemeentelijke organisatie en nieuwe vormen van samenwerking. We leren van de ervaringen die we in die samenwerking opdoen en delen de lessen die we hieruit trekken, ook met de gemeenteraad. Op basis van de uitkomsten van de evaluatie van het initiatievenfonds in 2016 passen we zo nodig het gebruik van het fonds in 2017 aan.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
01-3-1-1 Bewoners betrekken	103	0	0	0	0	0
Totaal baten	103	0	0	0	0	0
Lasten						
01-3-1-1 Bewoners betrekken	16.580	17.518	17.831	17.671	17.745	17.745
Totaal lasten	16.580	17.518	17.831	17.671	17.745	17.745
Saldo baten en lasten	-16.478	-17.518	-17.831	-17.671	-17.745	-17.745
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	1	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-16.479	-17.518	-17.831	-17.671	-17.745	-17.745

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bewoners betrekken

De begrote lasten nemen in 2017 met 0,3 miljoen euro toe ten opzichte van de begroting 2016.

Het budget van Raadsorganen stijgt vanaf 2017 met 0,4 miljoen euro. Dit betreft de toekenning van 0,5 miljoen euro conform de besluitvorming in de Voorjaarsnota 2016 om de ondersteuning van de gemeenteraad op niveau te brengen. Verder is er een bedrag van 0,05 miljoen euro toe te schrijven aan de loon- en prijsindex. Daar staat een daling met 0,15 miljoen euro tegenover vanwege de incidentele toekenning in 2016 van dit bedrag om de vergader-, audio- en visuele installaties in de raadszaal, evenals de streaming en de archivering op orde te brengen.

De begrote lasten van de wijkbureaus nemen in 2017 af met 0,079 miljoen euro ten opzichte van 2016. Dit saldo is als volgt opgebouwd:

- Bij de besluitvorming van de Programmabegroting 2016 is met amendement 70 (toegankelijkheid gemeente door sterke wijkbureaus) 0,074 miljoen euro toegevoegd in 2016.
- Bij de besluitvorming Voorjaarsnota 2016 zijn met betrekking tot het uitvoeren van motie 155 (vernieuwen wijkparticipatie) de volgende bedragen toegevoegd: 0,14 miljoen euro in 2016 en 0,05 miljoen euro in 2017.
- Bij de besluitvorming Voorjaarsnota 2016 is met betrekking tot de Amsterdamsestraatweg 0,1 miljoen euro toegevoegd in 2016.
- De in 2015 toegevoegde bedragen voor 'Utrecht maken we samen' bedroegen 0,085 miljoen euro voor 2016 en 0,110 miljoen euro voor 2017.
- De resterende 0,160 miljoen euro hogere lasten in 2017 wordt veroorzaakt door de toegekende loon- en prijscompensatie en de verwerking van diverse stelposten.

De kwaliteit van de dienstverlening aan bewoners is adequaat

Indicatoren subdoelstelling 3.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
% klachten over geleverde burgerzaken	Klachtenmonitor	0,02%				
E3.2.1 producten	Publiekszaken	(2010)	0,05%	0,125%	0,02%	0,02%
Klanttevredenheid Klant Contact Centrum (schaal 1-10)	Klanttevredenheidsonderzoek	6,8 (2015)	7,3	6,8	7,5	7,6
Toelichting: De norm klantbeleving is aangepast. Eind 2015 is een nieuw klantbelevingsonderzoek gestart. (zie vrtgbrief PDV, mei 2016). Het vernieuwde onderzoek is, meer continu van aard en geeft dagelijks inzicht in de waardering van een groter aantal klanten.						
E3.2.3 Digitale klanttevredenheid (schaal 1-10)	Klanttevredenheidsonderzoek	6,1 (2015)	7,1	6,1	7,2	7,6

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Burgerzaken voldoet aan de kwaliteitseisen op het terrein van beheren van gegevens, processen en privacy-aspecten (auditnorm BZK)	Kwaliteitsmonitor BZK	90% (2010)	100%	100%	100%	100%
P3.2.1						
Percentage telefonische contact-pogingen dat leidt tot een contact (bereikbaarheidsnorm)	Klant Contact-Centrum	93% (2010)	95%	81%	90%	95%
P3.2.2a						
Percentage vragen dat tijdens het eerste contact wordt beantwoord (Telefonisch via KCC)	Klantcontactcentrum	58% (2009)	70%	VOLGT	80%	80%
P3.2.2b						
Digitaal ontvangen dienstverlenings-transacties	Dienst Ondersteuning	nmb		211605	220000	240000
P3.2.2c						
Realisatie Webrichtlijnen	Webrichtlijnen versie twee inspectie Utrecht	n.n.b.	n.v.t.		40/51	45/51
P3.2.4						
Toelichting: Deze richtlijnen zijn gebaseerd op internationale standaarden voor kwaliteit en toegankelijkheid en op in de praktijk beproefde oplossingen van professionals.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.2.1

Burgerzakenproducten worden adequaat en volgens wettelijke vereisten geleverd

Bij het uitvoeren van overheidstaken is het beschikbaar hebben van een betrouwbare basisregistratie van persoonsgegevens en burgerlijke stand van groot belang. Naast verplichte producten zoals aangifte geboorte, overlijden, paspoorten en rijbewijzen kunnen bewoners ook terecht bij Burgerzaken voor andere dienstverlening als het aanvragen van uittreksels of het sluiten van een huwelijk. Het is van belang dat deze producten en diensten voldoen aan de wettelijke vereisten.

Effectdoelstelling E3.2.2

Bewoners en bedrijven zijn tevreden over het contact met de gemeente

Goede dienstverlening is het visitekaartje van de gemeente met als doel de Utrechter centraal te stellen. Daarmee werken we voor Utrecht aan dienstverlening op maat: we kiezen lichte ondersteuning waar dat kan en intensieve ondersteuning waar dat moet. Voor lichte ondersteuning kunnen burgers en ondernemers via het digitaal loket 24/7 zaken doen met de Gemeente Utrecht en het Klantcontactcentrum is de eerste telefonische ingang. Voor meer intensieve ondersteuning kan men ook bij de balie terecht. Dagelijks streven we er naar de kwaliteit van dienstverlening te verhogen. Dit doen we met behulp van een continu draaiend klanttevredenheidsonderzoek.

Het Utrechts Archief (HUA) beheert de grootste collectie publiek toegankelijke archieven, gedrukte werken en (bewegend) beeldmateriaal over Utrecht, waaronder de archieven van de Gemeente Utrecht. In 2017 werkt HUA aan het bevorderen van het gebruik van de collectie door een steeds grotere en meer gevarieerde groep gebruikers. Daarnaast ontwikkelt HUA de in 2016 opgeleverde website www.hetutrechtsarchief.nl door naar een digitale studiezaal, en zullen ruim een half miljoen bronnen worden gedigitaliseerd. Het publieks- en educatieprogramma voorziet in twee tijdelijke tentoonstellingen en de vaste expositie wordt vernieuwd op basis van een nieuw concept. Ook maakt HUA in samenwerking met de Gemeente Utrecht gebruik van de aansluiting op het landelijke e-Depot waardoor primair digitale informatie ook duurzaam beheerd en ontsloten kan worden. Ten slotte brengt HUA in het licht van het sterk veranderende archieflandschap de interne organisatie verder in gereedheid voor integraal beheer van de collectie en het e-Depot.

Effectdoelstelling E3.2.3

Utrecht levert betere publieksdienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten

We streven naar een samenhangende en organisatie overstijgende dienstverlening tegen zo laag mogelijke kosten. Om dit te realiseren innoveren we richting een toegankelijke, eenvoudige, vraaggerichte en efficiënte (digitale) overheid. Hierdoor werken we continu aan het stroomlijnen, vereenvoudigen en standaardiseren van onze processen en werken we waar mogelijk aan het dereguleren van onnodige regelgeving. Tegelijkertijd zetten we zo veel mogelijk in op eenvoudige en toegankelijke dienstverlening en organiseren en verplaatsen we zoveel mogelijk klantvragen van de backoffice naar de frontoffice. Ook onderzoeken we of sommige dienstverlening tot aan de voordeur geleverd kan worden. Tot slot werken we aan verdergaande vormen van ketensamenwerking. Daarbij kiezen we voor het standpunt dat slim samenwerken loont. Niet alleen binnen Utrecht maar ook samen met ketenpartners kijken we actief naar kansen om gezamenlijk op te treden en de kosten voor de inwoner van Utrecht zo laag mogelijk te houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.2.1

Leveren van een betrouwbaar, actueel en juist bestand van persoonsgegevens

De basis voor producten en diensten vormt de administratie van persoonsgegevens. Een goede basis zorgt voor het voortbrengen van kwalitatief en wettelijk verantwoorde producten. We handhaven en borgen de kwaliteit van de basisregistratie persoonsgegevens en de burgerlijke stand. Daarnaast

faciliteren we landelijke afnemers en binnengemeentelijke organisatieonderdelen door persoonsgegevens beschikbaar te stellen voor de uitvoering van publiekrechtelijke taken.

Prestatiedoelstelling P3.2.2

Geven van duidelijke en eenduidige informatie aan bewoners

De klant krijgt in onze dienstverlening een eenduidige werkwijze, een helder serviceniveau en kwaliteit. We werken daarbij niet alleen vanuit één fysiek loket waar inwoners op maat, op tijd en binnen afspraak geholpen worden. Eveneens werken we vanuit één gemeentebreed digitaal kanaal waar burgers en ondernemers terecht kunnen voor alle dienstverleningsprocessen: informatie over producten en diensten, online bestellen van producten en diensten, statusinformatie over de bestellingen en aanvragen. In 2017 doen we dit door verder te werken aan het vereenvoudigen van teksten op gebied van B1, het versimpelen van de navigatie van de website, en het verder verbeteren van de toegankelijkheid. Tot slot werken we zo veel mogelijk met één centraal telefoonnummer waar zoveel mogelijk vragen direct worden afgehandeld en we geven we vanuit één kanaalafhankelijke informatiebron antwoord op vragen en werken we zo veel als mogelijk op basis van eenmalige gegevensverstrekking meervoudig gebruik. Ook zetten we extra mogelijkheden in om nog eenvoudiger met ons in contact te komen. Denk aan de invoering van een ChatKanaal en het vereenvoudigen van het keuzemenu aan de telefoon door de inzet van spraakherkenning.

Prestatiedoelstelling P3.2.3

Met kanaalsturing leiden we onze inwoners naar de meest passende kanalen gegeven klantvraag, situatie en moment

We zetten doelgericht instrumenten in zoals data en onderzoek om onze inwoners en ondernemers optimaal toe te leiden naar het meest passende kanaal. Digitaal heeft daarbij de voorkeur. Om dit te realiseren herontwerpen we de dienstverleningsprocessen waar nodig en stimuleren we het gebruik van het digitale kanaal door het onder de aandacht te brengen en deze te vereenvoudigen. Voor hen die dit lastig vinden houden we andere kanalen uiteraard open en ontwikkelen we slimme hulpmiddelen of bieden we een passend vangnet zoals het bieden van hulp bij het invullen van formulieren aan de balie.

Prestatiedoelstelling P3.2.4

Onze website is toegankelijk conform doelstelling Agenda 22

We werken dagelijks aan het ontwikkelen van een toegankelijke website die aansluit bij de doelstellingen van Agenda 22. Daarbij werken we toe naar een website die voldoet aan de web richtlijnen. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op internationale standaarden voor kwaliteit en toegankelijkheid maar ook op in de praktijk beproefde oplossingen van professionals. Het schrijven op B1 niveau is een onderdeel van deze web richtlijnen en passen we in al onze nieuw te ontwikkelen websites toe. Met het doorvoeren van de web richtlijnen werken we aan het beter bruikbaar, beter uitwisselbaar, duurzamer en toegankelijker maken van onze website voor verschillende bezoekers, browsers, zoekmachines en apparaten. Onze website wordt getoetst op 51 criteria.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
01-3-2-1	Juist bestand persoonsgegevens	7.526	7.328	7.476	7.476	7.476	7.476
01-3-2-2	Informatie aan bewoners	611	66	66	66	66	66
01-3-2-3	Publieksdienstverlening	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		8.137	7.395	7.542	7.542	7.542	7.542

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten						
01-3-2-1	Juist bestand persoonsgegevens	10.001	9.148	9.591	9.678	9.693
01-3-2-2	Informatie aan bewoners	5.663	5.941	6.022	5.964	5.979
01-3-2-3	Publieksdienstverlening	1.541	2.789	2.383	2.381	1.386
Totaal lasten		17.205	17.878	17.996	18.024	17.058
Saldo baten en lasten		-9.068	-10.484	-10.454	-9.502	-9.515
Mutaties reserves						
	Toevoeging reserves	0	616	0	0	0
	Onttrekking reserves	400	400	0	0	0
Geraamd resultaat		-8.668	-10.700	-10.454	-9.502	-9.515

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Juist bestand persoonsgegevens

De baten stijgen in 2017 met 0,148 miljoen euro vanwege de verwerking van de loon en prijsindexatie in de legestarieven.

De lasten stijgen in 2017 per saldo met 0,443 miljoen euro. Dit komt o.a. door verwerking van de loon- en prijsindexatie van de leges, compensatie groei aantal inwoners in Leidsche Rijn en doordat het beschikbare budget voor de organisatie van verkiezingen niet in de reserve wordt gestort maar rechtstreeks in de exploitatie is begroot vanwege de geplande Tweede Kamerverkiezingen in 2017; In 2016 waren er geen verkiezingen, maar hebben we wel een referendum gehad waar incidentele rijksbijdrage voor hebben ontvangen (en incidenteel begroot). Deze incidentele middelen vervallen na 2016.

Mutaties reserves

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In 2016 is het structureel jaarlijks beschikbare budget voor verkiezingen van 0,6 miljoen euro toegevoegd aan de Reserve Verkiezingen omdat er geen reguliere verkiezingen waren voorzien. In 2017 is het beschikbare budget in de exploitatie begroot en begroten we geen storting in de reserve omdat we in 2017 de kosten van het organiseren van de Tweede Kamer Verkiezingen moeten dekken.

Publieksdienstverlening

De begrote lasten dalen in 2017 ten opzichte van 2016 omdat er in 2016 nog een incidenteel budget (0,4 miljoen euro) was toegekend voor de aanschaf van een rooster en planningstool. Vanaf 2018 dalen de lasten met 1 miljoen euro omdat het programmaged voor publieksdienstverlening incidenteel is toegekend.

Verbonden partijen

Bijdrage aan het Utrecht archief, 2,9 miljoen euro.

Stedelijke Ontwikkeling

Algemene programmadoelstelling

Een vitale en leefbare stad waar mensen met plezier kunnen wonen en werken. We willen zorgen voor aantrekkelijke woon- en werkmilieus en een uitnodigende openbare ruimte.

Het programma Stedelijke Ontwikkeling omvat alle ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken en openbare ruimte in de stad. De ruimtelijke opgave is integraal: naast de aanpak van woningen of voorzieningen gaat het ook om veranderingen in de openbare ruimte, groen en bereikbaarheid. De populariteit van de Nederlandse steden en van Utrecht in het bijzonder neemt de komende decennia toe. Waar elders sprake is van krimp, groeit Utrecht op termijn door naar een stad van tenminste 400.000 inwoners.

Met het vaststellen van de Ruimtelijke Strategie 2016: 'Utrecht kiest voor gezonde groei' en de bijbehorende Investeringsstrategie is een heldere keus gemaakt voor de wijze waarop we de groei van de stad op gezonde wijze vorm willen geven. De keuze om enkele grote transformatiegebieden intensief te benutten om de groei van de stad te faciliteren creëert ruimte om de ontwikkeling van bestaande woonwijken te benaderen vanuit de daar gewenste kwaliteitsverbetering, inclusief verstedelijking die daar aan kan bijdragen.

Met het vaststellen van de Voorjaarsnota 2016 hebben we de eerste richtinggevende keuzes gemaakt om de geschetste ruimtelijke opgaven te realiseren. Met de uitvoering van de 1^e tranche van de investeringsimpuls van de Ruimtelijke Strategie Utrecht zetten we een belangrijke stap in het continueren van gemeentelijke investeringen in (her)ontwikkeling: aanzet tot de ontwikkeling van de verdichtingsopgave in de Merwedekanaalzone, de Placemaking voor het Nieuwe Centrum en het terugbrengen van het water in de Catharijnesingel Zuid, versterken van de organisatiekracht rond het Science Park, een reservering voor noodzakelijke infrastructuurmaatregelen, een kwaliteitsimpuls voor de openbare ruimte in de Binnenstad, Overvecht en Kanaleneiland. Daarnaast zijn er extra middelen beschikbaar voor de versnelling van Overvecht. De ontwikkeling van Leidsche Rijn vordert gestaag, waarbij de vraag naar woningen bijna niet is bij te houden. In 2017 worden de eerste winkels in Leidsche Rijn centrum opgeleverd.

In het Stationsgebied is de hele strook tussen het spoor en Hoog Catharijne in ontwikkeling. Met de bouw van de ondergrondse parkeergarage op het Jaarbeursplein, de bouw van het WTC, de herontwikkeling van de Knoopkazerne en de bouw van de bioscoop op het Jaarbeursterrein, verschuift fase 1 meer naar de westzijde van het station en ontwikkelt het gebied zich steeds verder tot één centrumgebied. Er zijn steeds grotere kansen en mogelijkheden om verder inhoud te geven aan onze ambities om te bouwen aan de stad, met gezondheid en duurzaamheid als leidende principes. De resultaten van de gesprekken tijdens de stadsexpeditie en de andere participatiemomenten over de zeven 'keuzedocumenten' voor fase 2 vormen de basis voor de structuurvisie waarover voor de zomer van 2017 besluitvorming plaats vindt. Dan zijn ook de placemaking en de eerste (tijdelijke) maatregelen op het Westplein gestart.

Ook in 2017 investeren corporaties in renovatie en nieuwbouw op basis van prestatieafspraken die wij met hen hebben afgesloten. In 2017 zal er extra aandacht zijn om voldoende sociale huurwoningen te realiseren. Het Meerjarenperspectief Stedelijke Ontwikkeling 2016 geeft aan dat we in 2017 de start verwachten van de renovatie van ca. 2000 woningen en – inclusief Leidsche Rijn - de bouw van ongeveer 4.900 nieuwe woningen. Dat is fors meer dan de afgelopen jaren. We kiezen daarbij voor uitbreiding door inbreiding. Door intensief in de stad te bouwen blijft de stad vitaal en gedifferentieerd, wordt in de ruimtebehoefte voorzien van woningzoekenden, instellingen en bedrijven, wordt het draagvlak voor voorzieningen en openbaar vervoer vergroot en wordt het omringende landschap ontzien. Ook behoud van gebouwd en archeologisch erfgoed is een belangrijke factor voor de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van de stad. We geven ruimte aan experimenten en het verbreden en delen van kennis over

gebiedsontwikkeling nieuwe stijl. We sorteren voor op invoering van de Omgevingswet met het project 'Beter Bestemmen', dat onderzoekt hoe flexibel bestemmen in de praktijk kan worden gebracht.

Mogelijke keerzijde van de populariteit van de stad en de daarmee stijgende waarde van vastgoed is een dreigende tweedeling. In buurten waar relatief veel kwetsbare mensen wonen, zoals Overvecht, Kanaleneiland, Ondiep en Zuilen-Oost, willen we daarom de kansen van bewoners om mee te doen vergroten en duurzame verbeteringen realiseren.

Relevante omgevingsfactoren

De realisatie van doelstellingen uit het programma Stedelijke Ontwikkeling is sterk afhankelijk van de investeringsbereidheid van externe partijen, zoals ontwikkelaars, woningbouwcorporaties, beleggers en andere publieke organisaties. Het vaststellen van de Investeringsstrategie als onderdeel van de Ruimtelijke Strategie en de 1^e investeringsimpuls is een uitnodiging voor deze partijen om met ons samen de stad te maken. De bereidheid om te investeren in woningbouw is in Utrecht groot. Veranderingen in de markt zoals flexwerken bij kantoren en internetwinkels in het geval van retail geven in die sectoren een iets ander beeld, maar ook daar zien we weer een toenemende beweging op de markt.

Meerjarige uitvoeringsafspraken, programma's of beleidskaders en jaarlijkse rapportages

- [Resetting cities](#) (pdf, 513 kB)
- City Deal Health Hub (nog niet beschikbaar.)
- [City Deal Healthy Urban Boost](#)
- [Ruimtelijk-Economische Ontwikkel Strategie](#)
- [Erfgoedagenda](#) (pdf, 8 MB)
- [Ruimtelijke strategie 2016: Utrecht kiest voor gezonde groei!](#)
- [Grondprijzenbrief 2015](#) (pdf, 1 MB)
- [Meerjarenperspectief stedelijke ontwikkeling 2016](#) (pdf, 3,2 MB)
- [Actualisering woonvisie Utrecht](#) (pdf, 5,6 MB)
- [Bestedingskader middelen stedelijke herontwikkeling](#) (pdf, 50 kB)
- [Prestatieafspraken 2016-2019](#)

Voor MPSO: utrecht.mpsso.nl

Een optimale verdeling van het ruimtelijke programma en de daaraan gekoppelde middelen over de verschillende onderdelen van de stad

Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E.1.1.1 Positie op de woon-aantrekkelijkheidsindex	Atlas Nederlandse gemeenten	2 (2008)	2	2	2	2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.1.2 Aandeel bestemmingsplannen jonger dan tien jaar	Gemeente Utrecht	-	95%	97%	100%	100%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Evenwichtige ruimtelijke ontwikkeling van de stad met alle onderdelen in samenhang

Met het vaststellen van de Ruimtelijke Strategie 2016: 'Utrecht kiest voor gezonde groei' en de bijbehorende 'Investeringsstrategie is een heldere keus gemaakt voor de wijze waarop we de groei van de stad op gezonde wijze vorm willen geven. De keuze om enkele grote transformatiegebieden intensief te benutten om de groei van de stad te faciliteren creëert ruimte om de ontwikkeling van bestaande woonwijken te benaderen vanuit de daar gewenste kwaliteitsverbetering, inclusief verstedelijking die daar aan kan bijdragen. We hebben een Development Network Utrecht ingesteld waarin partners van diverse pluimage samenwerken aan het maken van de stad. Om de agglomeratiekracht en de economische concurrentiekracht van Nederland te versterken hebben we samen met het ministerie van I&M en partners in de noordelijke en zuidelijke Randstad en de regio Eindhoven een Ruimtelijke Economische Ontwikkelingsstrategie (REOS) vastgesteld. In regionaal verband ontwikkelen we met de U10 en de Provincie een Ruimtelijk Economische Koers.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Verkennen en organiseren van het ruimtelijk programma (strategische agenda, structuurvisies en lobby)

- Met het organiseren van het ruimtelijk programma en het vinden van bondgenoten voor de Utrechtse opgaven, stellen we ons tot doel om de stad nog aantrekkelijker te maken. Daarbij geldt het handhaven van de huidige tweede positie op de woonaantrekkelijkheidsindex als ondergrens. De REOS biedt handvatten om bij de ontwikkeling van de stad tot bijzondere arrangementen te komen, samen met het rijk en andere partijen uit de randstad en de regio Eindhoven.
- In het komende jaar wordt de Ruimtelijke Strategie doorvertaald naar de prioritaire gebieden, de economische kerngebieden en naar de overige wijken in de stad. Voor Utrecht Oost/USP, de Merwedekanaalzone en het Nieuwe centrum versterken we de regio.
- De groei van de stad in die prioritaire gebieden leidt tot verschillende opgaven waar de stad ook met andere partijen aan moet werken. Samen met onder meer het Rijk en de provincie Utrecht werken we aan de Gebiedsverkenning Utrecht-Oost die de opgaven en mogelijke oplossingsrichtingen in beeld brengt. Op de bestuurlijke overleggen rond het MIRT worden vervolgstappen gezet.
- Voor het Nieuwe Centrum is een keuzedocument voorbereid, zodat College en Raad samen met de stad, de koers voor de ontwikkeling van dat gebied nader kunnen invullen. Thema's zijn daarbij onder meer: gezondheid, identiteit, mate van stedelijkheid, duurzaamheid en bijvoorbeeld de stad op ooghoogte.
- We maken een begin met het dichtleggen van het laatste deel van de Catharijnesingel en investeren in placemaking Westplein.
- Voor de Merwedekanaalzone (tussen Mr. Tellegenlaan en A12) wordt – in samenwerking met onze in- en externe partijen - een concept Omgevingsvisie en Milieu Effect Rapportage (MER) opgesteld om vorm te geven aan de gewenste duurzame en gezonde stedelijke verdichting van het gebied. In 2017 bereiden we de nadere besluitvorming voor om met de Raad en de stad de ontwikkelingsrichting aan te scherpen
- Voor Utrecht Oost/Sciencepark bereiden we met partners een Ontwikkelstrategie voor.
- Bij Leidsche Rijn Centrum richten we alle inspanningen op de opening in 2017 van het kernwinkelgebied.
- De versnelling Overvecht plaatsen we in het kader van de Ruimtelijke Strategie, onder meer door een kwaliteitsimpuls in de openbare ruimte. Dat laatste geldt ook voor Kanaleneiland.
- We versterken de binnenstad door investeringen in de openbare ruimte. We faciliteren de bezoekersgroei door het verplaatsen van auto's van de straat naar parkeergarages.
- We stellen een ontwikkelstrategie op voor de 2^e fase Amsterdamse Straatweg.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Het opstellen van stedelijke kaders (bestemmings- en omgevingsplannen)

Actualisatie Bestemmingsplannen

Vanaf medio 2015 worden de bestemmingsplannen actueel gehouden aan de hand van het nieuwe programma Actualisatie Bestemmingsplannen. Voor 2017 staan bijvoorbeeld de bestemmingsplannen De

Meern Zuid, Vleuten, Ondiep, Rivierenwijk, Lombok, Voordorp, Tuindorp in de planning om geactualiseerd te worden. Naar verwachting wordt de gemeente Utrecht in 2017 aangewezen als experimenteergemeente op grond van de Crisis- en herstelwet. Het gevolg daarvan is dat de actualisering over de periode 2017-2021 flexibel kan worden opgepakt zonder risico op legesderiving, omdat de jaarlijkse actualiseringsopgave mag worden verdeeld over deze periode. Na de aanwijzing zal een actuele planning worden gemaakt. Bij de actualisering als experimenteergemeente zal zoveel mogelijk het principe van flexibel bestemmen toegepast worden. Hierbij zoeken wij het evenwicht tussen ruimte voor investeerders, rechtszekerheid voor de omwonenden en mogelijkheden om bijdragen in de omliggende openbare ruimte ten laste van een project te kunnen blijven brengen. In de lijn van het project Beter Bestemmen wordt voorgesorteerd op de komst van deze Omgevingswet door met de actualisering toe te werken naar het omgevingsplan, waarbij de regels van dat plan logisch volgen uit een eveneens op te stellen omgevingsvisie.

Ontwikkelbestemmingsplannen

- Ontwikkelbestemmingsplannen worden opgesteld ten behoeve van de inpassing van ruimtelijke projecten. Deze ontwikkelingen worden soms geïnitieerd door de gemeente zelf, maar vooral door initiatieven van ontwikkelaars, woningbouwcorporaties en particuliere investeerders. Als ontwikkelingen niet in eerder vastgestelde planologische kaders passen, kunnen ze mogelijk gemaakt worden met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan. Daartoe wordt dan een voortraject doorlopen conform het Utrechts Plan Proces, waarbij inhoud, participatie en bestuurlijke weging leiden tot richting in de ruimtelijke ontwikkeling.
- Voor grotere of complexe ruimtelijke ontwikkelingen wordt een ontwikkelbestemmingsplan opgesteld. De kosten voor deze ontwikkelbestemmingsplannen worden betaald door de initiatiefnemers (via leges). De laatste jaren werden per jaar 15-20 op ontwikkeling gerichte bestemmingsplannen opgesteld.

Beter bestemmen en Omgevingswet

Om goed voorbereid te zijn op het moment dat de Omgevingswet wordt ingegaan, wordt al vast voorgesorteerd op de ambities van de Omgevingswet. Het project Beter Bestemmen dat onderzoekt hoe 'flexibel bestemmen' in praktijk kan worden gebracht, wordt hiervoor benut. Binnen het project worden drie sporen uitgewerkt. Het juridisch spoor heeft de vereenvoudiging van de regels als doel. Een tweede spoor betreft het verminderen en ordenen van gemeentelijk beleid. Met het derde spoor, de pilot Omgevingsvisie Vleuten-de Meern, worden nieuwe vormen van participatie gebruikt, wordt de mogelijkheid van vergaande integratie van beleid onderzocht en de flexibilisering van de regels met de bijbehorende vergunningstelsels verkend. In 2017 zullen de resultaten hiervan zichtbaar zijn in de vorm van een eerste omgevingsvisie met een evaluatie van zowel de samenwerking met de stad als de inhoudelijke vernieuwing. Op basis hiervan kunnen vervolgstappen worden gezet. Komende tijd zal steeds duidelijker worden hoe het Rijk de Omgevingswet precies in AmvB's en andere regelgeving gaat vertalen. Gemeentebreed zal geanalyseerd worden wat het effect hiervan is en zullen voorstellen gedaan worden hoe dit te implementeren zowel inhoudelijk, procesmatig als financieel.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
02-1-1-1 Ruimtelijke ontwikkelingen	976	0	0	0	0	0
02-1-1-2 Stedelijke kaders	376	499	499	499	499	499
Totaal baten	1.351	499	499	499	499	499
Lasten						
02-1-1-1 Ruimtelijke ontwikkelingen	-2.724	-3.382	-4.128	-4.828	-4.792	-4.792
02-1-1-2 Stedelijke kaders	1.670	2.097	2.197	2.197	2.097	1.897
Totaal lasten	-1.054	-1.285	-1.931	-2.631	-2.695	-2.895
Saldo baten en lasten	2.405	1.783	2.429	3.129	3.193	3.393

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Ottrekking reserves	0	49	0	0	0	0
Geraamd resultaat	2.405	1.832	2.429	3.129	3.193	3.393

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Verkennen en organiseren van het ruimtelijk programma (strategische agenda, structuurvisies en lobby)

Deze doelstelling bestaat uit een paar delen. Ten eerste het budget voor Strategie is 0,748 miljoen euro. De begrote lasten blijven in 2017 gelijk ten opzichte van 2016 en ook in de komende jaren zijn er geen wijzigingen in het budget. Ten tweede wordt onder deze doelstelling budget voor de ruimtelijke ontwikkelingen verantwoord en is het budget toegevoegd voor de voorbereiding van de gemeente op de Omgevingswet, in 2017 totaal 0,900 miljoen euro. Tenslotte wordt binnen deze doelstelling de negatieve lasten verantwoord die samenhangen met de kostenverdeelssystematiek van de overhead en de invulling van taakstellingen. Deze lasten worden gedurende het jaar toegerekend aan de producten. Daarnaast is er in de voorjaarsnota structureel 1,125 miljoen euro beschikbaar gesteld om de helft van de niet realiseerbare taakstellingen en knelpunten te compenseren. Onder deze doelstelling worden ook de strategische verwervingen afgerekend als die zich voordoen.

Het opstellen van stedelijke kaders (bestemmings- en omgevingsplannen)

De nominale begroting van de bestemmingsplannen bedraagt 1,405 miljoen euro. Sinds maart 2015 zijn (vrijwel) alle bestemmingsplannen in Utrecht actueel (niet ouder dan tien jaar). Het is nu van belang om alle ruimtelijke plannen actueel te houden. Vanaf 2016 is extra impuls gegeven aan het volledig actueel houden en maken van de bestemmingsplannen. Voor de ontwikkelbestemmingsplannen wordt verwacht 0,499 miljoen euro aan leges in rekening te kunnen brengen. Voor de functie beleidsontwikkeling en loketfunctie Grondzaken is 0,197 miljoen euro beschikbaar.

Beheer van erfpachtcontracten en afstoten van gemeentelijk bezit

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Ontvangen meerwaardeafdracht (uit erfpachtconversie en E1.2.1 bestemmingswijziging)	Gemeente	n.v.t.	2,3 miljoen	20 miljoen euro	1,5 miljoen euro	1,5 miljoen euro

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Netto jaarlijkse opbrengst uitgifte gemeentelijk bezit P1.2.2 (in periode 2011-2015)	Gemeente	n.v.t.	5,2 miljoen	3,8 miljoen euro	2,7 miljoen	pm

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Economische meerwaarde die ontstaat door bestemmingswijziging of verruiming inzetten voor gemeentelijke investeringen

De gemeente Utrecht is met ingang van 1 februari 2015 gestopt met de uitgifte van grond in erfpacht voor projecten en nieuwbouw waarin wonen de hoofdfunctie vormt. Bestaande erfpachtcontracten met de functie wonen waarvoor de canon eeuwigdurend is afgekocht kunnen inmiddels ook het bloot eigendom van de grond verwerven. Voor met name andere functies dan wonen kan er nog sprake zijn van erfpacht, dat wil zeggen dat het volledig gebruik van het onroerend goed, tegen een vergoeding, aan de erfpachter ten goede komt. Door een wijziging van het gebruik of de bestemming van de grond (bijvoorbeeld door sloop, uitbreiding of nieuwbouw) kan een waarde stijging van de grond ontstaan. Deze zogenaamde meerwaarde dient op grond van de erfpachtovereenkomst aan de gemeente als erfverpachter te worden afgedragen. Door deze benadering is erfpacht (= het in rekening brengen van meerwaarde) onderdeel van het gemeentelijk grondbeleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Op verzoek en indien passend in ruimtelijke doelstellingen toepassen van conversies en bestemmingswijzigingen

Als de voorgenomen bestemmingswijziging of verruiming past binnen de gemeentelijke doelstellingen dan wordt de bestaande erfpachtovereenkomst aangepast en wordt door middel van een (onafhankelijke) taxatie de meerwaarde vastgesteld. Deze meerwaarde wordt in rekening gebracht bij de erfpachter. Daarnaast is het mogelijk om een erfpachtrecht met een jaarlijkse canon te wijzigen in een eeuwigdurend afgekocht erfpachtrecht, een zogenaamde conversie. De opbrengsten hiervan worden minder door het feit dat steeds meer jaarlijks te betalen vergoedingen zijn omgezet in eeuwigdurende afkoop. De afgelopen jaren hebben de woningcorporaties dit voor hun bezit gedaan en eind 2016 zal de Raad het voorstel ter besluitvorming aangeboden krijgen over een nieuwe conversieregeling voor particulieren woningeigenaren die hun canon nog niet eeuwigdurend hebben afgekocht. De in de begroting opgenomen opbrengst wordt nu grotendeels gegenereerd uit bestemmingswijzigingen en herontwikkeling.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Uitgeven van gemeentelijk bezit

We hebben als doelstelling om in de jaren 2016 tot en met 2018 vastgoed te verkopen met een netto resultaat van 2,7 miljoen euro per jaar.

Prestatiedoelstelling P1.2.3

Ontvangen van de erfpachtcanons, administratieve behandelingen en handhaven van bepalingen van erfpachtcontracten

De uitgifte van grond wordt vastgelegd in erfpachtovereenkomsten, sinds 1989 in bijna alle gevallen met eeuwigdurend afgekochte erfpachtcanon. Het administratieve beheer (innen canon, administratief verwerken van de voorwaarden) valt onder deze doelstelling. Daarnaast worden, om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan op in erfpacht uitgegeven gronden, de erfpachtvoorwaarden gehandhaafd.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
02-1-2-1	Conversies en bestemmingswijzigingen	52.335	7.376	7.376	7.376	7.376	7.376
02-1-2-2	Uitgiftes	4.964	620	620	620	620	620
02-1-2-3	Erfpachtbeheer	10.621	10.397	10.397	10.397	10.397	10.397
Totaal baten		67.920	18.393	18.393	18.393	18.393	18.393
Lasten							
02-1-2-1	Conversies en bestemmingswijzigingen	32.343	5.896	5.896	5.896	5.896	5.896
02-1-2-2	Uitgiftes	1.130	620	620	620	620	620
02-1-2-3	Erfpachtbeheer	5.622	5.328	5.328	5.328	5.383	5.383
Totaal lasten		39.095	11.844	11.844	11.844	11.899	11.899
Saldo baten en lasten		28.825	6.549	6.549	6.549	6.494	6.494
Mutaties reserves							
Toevoeging reserves		0	0	0	0	0	0
Ottrekking reserves		0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		28.825	6.549	6.549	6.549	6.494	6.494

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Conversies en bestemmingswijzigingen erfpachten

Als een erfpachter verzocht heeft tot de conversie van een tijdelijk erfpacht naar een eeuwigdurende afgekocht recht, ontvangt de gemeente hiervoor een eenmalige vergoeding. In 2015 zijn alle oude erfpachtrechten van de stichting BO-EX '91, als laatste Utrechtse woningbouwvereniging, geconverteerd naar eeuwigdurend afgekochte erfpachtrechten. Hiermee is een eind gekomen aan de ontvangst van deze incidentele gelden. Over meerwaardeafdracht bij wijziging van de bestemming van de grond zijn met de corporaties de 'Prestatieafspraken op stedelijk niveau 2016 – 2019' gemaakt. Hierin is overeengekomen dat de corporaties bij verkoop en integrale herontwikkeling per 1 januari 2016 100% van de meerwaarde van de grond aan de gemeente af dragen, conform de bestaande erfpachtcontracten. Twee derde deel van deze afgedragen meerwaarde zal, via de door de gemeenteraad te bekrachtigen programmering, worden geïnvesteerd in stedelijke herontwikkeling. Het resultaat op deze doelstelling is afhankelijk van het aantal verzoeken tot conversie en bestemmingswijziging uit de markt en wisselt hierdoor sterk van omvang in de jaren.

Uitgeven van gemeentelijk bezit

Het beslispunt uit het coalitieakkoord tot verkoop van gemeentelijk vastgoed van 2,7 miljoen euro voor de jaren 2016 tot en met 2018 is geraamd in het programma Vastgoed en wordt verantwoord in het programma Stedelijke Ontwikkeling.

Erfpachtcontracten en -beheer

De gemeente heeft in het verleden erfpachtovereenkomsten afgesloten en ontvangt hiervoor jaarlijks ruim 10 miljoen euro aan opbrengsten in de vorm van canon. Een erfpachtovereenkomst kan alleen afgesloten worden over gronden die de gemeente daadwerkelijk in haar bezit heeft. De gronden met een erfpachtbestemming zijn opgenomen in de bezittingen van de balans voor een bedrag van ongeveer 125 miljoen euro. Voor de financiering van deze bezittingen wordt elk jaar 4% interne rente doorberekend aan het erfpachtbeheer. Dat is 5 miljoen euro aan lasten. De overige lasten bestaan uit de kosten van

het beheer, het handhaven van de bepalingen uit de erfpachtcontracten en het factureren van de canon en bedragen ruim 0,3 miljoen euro.

Versterken van de vitaliteit en de leefbaarheid van de stad

Ruimtelijke kwaliteit van de bestaande stad versterken

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Bruto toegevoegde woningen in bestaand stedelijk gebied	BAG, Uitvoeringsprogramma	n.v.t.	1.034	1.750	1750	1350

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Aantal lopende projecten binnen Stedelijke Ontwikkeling	Uitvoeringsprogramma	n.v.t.	122	136	140	140

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Transformatie en herontwikkeling van locaties en gebouwen met kwalitatief goede openbare ruimte
Utrecht is voortdurend in ontwikkeling. Wensen ten aanzien van de gebouwde omgeving veranderen. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht hebben we gekozen voor groei door verdichting. Deze binnenstedelijke ontwikkeling willen we samen met alle betrokken partijen vormgeven. Bewoners, ontwikkelaars, beleggers en eigenaren zien de kwaliteiten en kansen van Utrecht; er is veel interesse om in Utrecht te investeren. Wij willen initiatiefnemers de ruimte geven en hen faciliteren. Onze rol daarbij is om ervoor te zorgen dat de initiatieven bijdragen aan duurzame en gezonde verstedelijking.

Door intensief in de stad te bouwen:

- Wordt in de ruimtebehoefte voorzien van woningzoekenden, instellingen en bedrijven.
- Blijft de stad vitaal, gedifferentieerd en bij de tijd (verpaupering voorkomen).
- Wordt het draagvlak voor voorzieningen en openbaar vervoer vergroot.
- Wordt het omringende landschap ontzien.

In 2017 zal er extra aandacht zijn om voldoende sociale huurwoningen te realiseren. De ambitie om meer middeldure huur en starterswoningen te realiseren blijft onverminderd van kracht. Transformatie van leegstaand vastgoed biedt hiervoor kansen. Naast woningbouw worden ook andere functies in de stad toegevoegd. Voorbeelden hiervan zijn de plannen voor vergroting van het detailhandelsoppervlak bij de uitbreiding van Winkelcentrum De Gaard of de realisatie van een nieuw gezondheidscentrum in het centrum van Vleuten of aan de Rijnhuizenlaan.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Initiëren, faciliteren en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen met betrekking tot wonen, werken en voorzieningen en openbare ruimte

Binnenstedelijk ontwikkelen is inhoudelijk complex. Omdat wij Healthy Urban Living centraal stellen, zullen wij bij ruimtelijke ontwikkelingsplannen scherp toetsen op de kwaliteitsaspecten van duurzame gezonde verstedelijking. Daarbij denken wij aan milieuvorwaarden (lucht, geluid en bodem), maar zeker ook aan kwaliteit van de openbare ruimte, groen, duurzaamheid en gezondheid en het belang van

een intensief participatietraject. Dit vraagt om een integrale ruimtelijke regie die voor herontwikkeling van gebieden noodzakelijk is.

In de Ruimtelijke Strategie is gekozen voor prioritaire economische ontwikkelgebieden en verdichtingslocaties. Binnen deze prestatiedoelstelling wordt de ruimtelijke regie in de wijken 1 tot en met 8 uitgevoerd. Daarbinnen is er bijzondere aandacht voor de Merwedekanaalzone en het Utrecht Science Park.

Merwedekanaalzone

Voor de Merwedekanaalzone (tussen Mr. Tellegenlaan en A12) wordt – in samenwerking met in- en externe partijen - een concept Omgevingsvisie en Milieu Effect Rapportage (MER) opgesteld om vorm te geven aan de gewenste duurzame en gezonde stedelijke verdichting van het gebied. Het gebied is 65 hectare groot. In de Ruimtelijke Strategie Utrecht worden in dit gedeelte van de Merwedekanaalzone tussen de 6.000 en 10.000 woningen voorzien in gemengd stedelijk gebied. Het gaat bij de transformatie niet alleen om aantallen, ook kwaliteit is nadrukkelijk aan de orde om een gezonde en duurzame stadswijk te worden. Gewerkt wordt aan het wegnemen van belemmeringen voor woningbouw, zoals het verminderen van de geluidshinder van de Hulpwarmtecentrale voor de stadsverwarming aan de Kanaalweg en het sluiten van de LPG-vulpunten aan de Europalaan. Er wordt onderzocht wat de toekomst kan zijn voor de tippelzone 'De Baan' aan de Europalaan; inpassen, verplaatsen of beëindigen? Ook wordt in 2017 verder gewerkt aan de individuele projecten, zoals bijvoorbeeld Defensierrein, Wilhelminawerf, Vliegend Hertlaan 1 en Eendrachtslaand. De transformatie naar een nieuw stedelijk woon-, werk- en recreatiegebied is niet nieuw. De afgelopen jaren is de Villa Jongerius getransformeerd; zijn City Campus Max en Twogether opgeleverd met gezamenlijk circa 1.250 studenten- en startersappartementen en wordt binnenkort een van der Valk Hotel geopend aan de A12. In 2017 bereiden we de nadere besluitvorming voor om met de Raad en de stad de ontwikkelingsrichting van het gebied aan te scherpen.

Utrecht Science Park

Het USP is het hart van de gezondheid gerelateerde economie in Nederland en heeft een internationale uitstraling. Daarmee is het voor Utrecht één van de economische hotspots. We willen in dit gebied kansen creëren en benutten. Dat betekent ruimte bieden voor doorontwikkeling bijvoorbeeld aan de oostkant van de stad in Rijnsweerd en waar dat elders nodig is in de stad. Belangrijk daarbij is het vergoten van de levendigheid en verblijfskwaliteit van het USP en Rijnsweerd door een meer gemengde invulling (onder andere huisvesting en voorzieningen), maar ook door een goede aansluiting met de stad en de groene omgeving. Doorontwikkeling van dit gebied kan niet zonder dat nagedacht wordt over de bereikbaarheid van dit gebied voor de lange termijn maar ook voor de middellange termijn. Een systemsprong in het openbaarvervoersysteem zal daarvoor nodig zijn in combinatie met andere verbeteringen van het vervoerssysteem (voetganger, fiets en auto). In 2017 werken we langs een aantal sporen verder aan deze doelstellingen.

- Er wordt een ontwikkelstrategie opgesteld voor Rijnsweerd waarbij integraal wordt gekeken naar de ontwikkellocaties die er zijn, hoe die programmatisch ingevuld kunnen worden en dit samenhangt met de bereikbaarheid en ontsluiting van het gebied. Dit gebeurt samen met de huidige en toekomstige partners en bewoners in en om het gebied.
- Samen met de USP-partners wordt verder invulling gegeven aan de ontwikkelkansen voor het USP zelf. Daarbij onderzoeken we onder andere de programmatische invulling van het gebied, mix van functies, de ontsluiting en de aansluiting relatie met de omliggende groene gebieden.
- We geven een vervolg aan de Gebiedsverkenning die in 2016 is opgestart door samen met de partners de maatregelen verder uit te werken. Dat doen we in samenhang met de andere grote ontwikkelgebieden Stationsgebied en Merwedekanaalzone.
- We werken samen met de partners aan korte termijn verbeteringen op het gebied van bereikbaarheid en bijvoorbeeld living labs waarin we de kracht van de activiteiten op het USP laten zien

Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO)

In 2016 is er voor het eerst een MeerjarenPerspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) gemaakt met de ruimtelijke ontwikkelingsprojecten uit de hele stad: zowel woningbouw, als commercieel vastgoed en openbare ruimteprojecten. Het MPSO geeft een overzicht van de projecten uit de programma's Stedelijke Ontwikkeling, Leidsche Rijn en Stationsgebied en geeft op basis van dit overzicht een analyse van de

stedelijke planvoorraad en prognose voor woningbouw en commercieel vastgoed. Daarnaast gaat het MPSO specifiek in op wat gezonde verstedelijking betekent voor deze ruimtelijke ontwikkelingsprojecten uit deze programma's en wat de stand van zaken is van de projecten in de prioritaire gebieden. Naast deze inhoudelijke analyses, geeft het MPSO ook de financiële vertaling van de projecten uit de verschillende programma's: het MPSO geeft het financiële beeld van de verschillende gemeentelijke grondexploitatieprojecten weer en de stand van zaken van de Reserve Stedelijke Herontwikkeling.

De verwachting is dat in 2017 de renovatie start van ruim 2000 woningen en de bouw zal starten van ongeveer 4900 nieuwe woningen (prognose voor de gehele stad). Dat is fors meer dan de afgelopen jaren. De realisatie van middeldure huur woningen is in de afgelopen jaren fors toegenomen. De verwachting is dat er in 2017 gestart wordt met de bouw van circa 1650 Middeldure huurwoningen. Dit wordt bijvoorbeeld gerealiseerd in de projecten Nijenoord 1, Zijdebalen, Het Platform en op de locatie van het voormalige belastingkantoor aan de Gebrandystraat.

Voor ouderen en mensen met beperkingen sturen wij op de levensloopgeschiktheid van de woningvoorraad. Ook de betaalbaarheid van de woningen houden wij hierbij in het oog. In 2017 zal extra aandacht zijn voor de realisatie van voldoende sociale huurwoningen om de daarvoor aangewezen doelgroepen (waaronder ook het toegenomen aantal statushouders en uitstroom uit maatschappelijke opvang) te kunnen huisvesten. In 2017 zal de bouw starten van ruim 1600 sociale huurwoningen. Het gaat om circa 900 zelfstandige studenteneenheden (bijvoorbeeld aan de Vliegend Hertlaan 1 en Opaalweg/Amethistweg) en ruim 700 reguliere sociale huurwoningen zoals in het project De Kwekerij (KPN-campus) en het zorgcentrum Tuindorp oost.

In 2017 zal een geactualiseerd MPSO aan de gemeenteraad aangeboden worden, zodat de raad beschikt over een volledig overzicht van lopende en in voorbereiding zijnde projecten en initiatieven.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Investeren in de stedelijke herontwikkeling door ondersteuning van partijen die de ruimtelijke kwaliteit van de stad versterken of door uitvoering van gem. herontwikkelingsprojecten

- In 2017 starten we met de uitvoering van de 1^e tranche van de investeringsimpuls van de Ruimtelijke Strategie Utrecht. Hiermee zetten we een belangrijke stap in het continueren van gemeentelijke investeringen in stedelijke (her)ontwikkeling. Treffende voorbeelden zijn de kwaliteitsimpuls openbare ruimte Overvecht en Kanaleneiland, de verdichtingsopgave Merwedekanaalzone en de kwaliteitsimpuls openbare ruimte Binnenstad.
- In 2017 verwachten wij de oplevering van heringerichte openbare ruimte in Fruitbuurt Noord, de Bomenbuurt en de Spaaklaan. Dit doen wij aansluitend aan renovaties van de woningcorporaties.
- Op transformatielocaties zoals bijvoorbeeld Werkspoorkwartier sluiten wij daar waar nodig en gewenst aan bij ontwikkelingen van particuliere initiatiefnemers. In eerste instantie denken we daarbij ook aan de verbetering van de openbare ruimte.
- We informeren betrokkenen beter over de financiële middelen die hiervoor beschikbaar zijn.
- De openbare ruimte van de groenzones bij de Pagodreef en Santa Cruzdreef zal opnieuw ingericht worden. Daarnaast wordt in 2017 een start gemaakt met de herinrichting van de entree van Lage Weide.
- We geven ruimte aan experimenten en het verbreden en delen van kennis over gebiedsontwikkeling nieuwe stijl. Samen met de stad geven we concreet invulling aan de 'maatschappelijke meerwaarde' van ruimtelijke ontwikkelingsplannen. We sluiten aan bij de stedelijke Agenda Ruim baan voor initiatief bij het zoeken naar 'rek in de regels', andere financiële arrangementen en de andere sporen van de Agenda.

Voor deze prestaties zijn middelen beschikbaar vanuit de Investeringsimpuls Ruimtelijke Strategie, waar ook de Reserve Stedelijke Herontwikkeling onderdeel van uitmaakt. Een complete lijst van projecten die gefinancierd worden uit de Reserve Stedelijke Herontwikkeling is opgenomen in het MPSO zoals in 2016 door de Raad vastgesteld. Een compleet overzicht van de investeringsimpuls is opgenomen in de Voorjaarsnota 2016.

Prestatiedoelstelling P2.1.3

Verkopen of in erfpacht uitgeven van (bouwrijpe) gronden ten behoeve van wonen, werken en voorzieningen met kwalitatief goede openbare ruimte

Om gewenste ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken wordt voor vrijkomende gemeentelijke panden een andere bestemming gezocht en geven we opdracht tot het bouwrijp maken van grond in eigendom van de gemeente. We verwerven slechts in beperkte mate terreinen terwijl het uitplaatsen van bedrijven nog slechts incidenteel gebeurt. Ook in 2017 wordt bouwrijpe grond opgeleverd ten behoeve van de realisatie van projecten die onderdeel vormen van het programma stedelijke ontwikkeling. Naar verwachting zullen in 2017 een vijftal grondexploitaties definitief worden afgesloten. Wij verwachten verder dat het saldo onderhanden werk eind 2017 met circa 17 miljoen euro verbeterd zal zijn (ter vergelijking de stand in 2016 was rond 30 miljoen euro). Over het financiële verloop van de grondexploitaties wordt de gemeenteraad separaat geïnformeerd in het jaarlijkse Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO). Conform het Coalitieakkoord en in het verlengde van de Nota Grondbeleid vindt er een rolverschuiving plaats van actief grondbeleid naar terughoudend en faciliterend, hetgeen betekent dat de komende jaren een verschuiving plaatsvindt van deze prestatiedoelstelling naar een doelstelling die zich meer en meer richt op het sluiten van anterieure overeenkomsten met marktpartijen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	1.973	762	762	762	762	762
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	2.635	0	0	0	0	0
02-2-1-3 Grondexploitaties	13.106	32.323	29.276	10.282	15.151	4.477
Totaal baten	17.714	33.085	30.038	11.044	15.914	5.239
Lasten						
02-2-1-1 Ruimtelijke herontwikkelingsplannen	5.935	5.840	5.810	4.760	4.760	4.760
02-2-1-2 Investeren in Stedelijke herontwikkeling	6.431	5.777	9.442	2.906	0	0
02-2-1-3 Grondexploitaties	1.237	32.215	29.168	10.174	11.090	4.416
Totaal lasten	13.603	43.831	44.419	17.840	15.850	9.175
Saldo baten en lasten	4.111	-10.747	-14.382	-6.795	63	-3.937
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	2.700	0	3.325	3.625	2.125	1.125
Onttrekking reserves	11.056	11.270	12.399	5.863	2.957	2.957
Geraamd resultaat	12.467	524	-5.307	-4.557	896	-2.104

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Ruimtelijke herontwikkelingsplannen

Initiëren, faciliteren en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen met betrekking tot wonen, werken en voorzieningen en openbare ruimte

In 2017 bedragen de lasten op deze prestatiedoelstelling 5,810 miljoen euro. Van particuliere initiatiefnemers verwachten wij een bijdrage van 0,762 miljoen euro. In 2016 en 2017 zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor de aanloop- / organisatiekosten in de prioritaire ontwikkelgebieden Merwedekanaalzone (0,5 miljoen euro), Utrecht Oost / Utrecht Science Park (0,5 miljoen euro) en de Binnenstad (0,05 miljoen euro).

Investeren in Stedelijke herontwikkeling

Investeren in de stedelijke herontwikkeling door ondersteuning van partijen die de ruimtelijke kwaliteit van de stad versterken of door uitvoering van gem. herontwikkelingsprojecten.

De lasten voor de komende jaren zijn aangepast aan de planning uit het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) en worden gedekt met een onttrekking uit de reserve stedelijke herontwikkeling.

Grondexploitaties

Verkopen of in erfpacht uitgeven van (bouwrijpe) gronden ten behoeve van wonen en werken in de stad. De verwachte lasten van de binnenstedelijke grondexploitaties in 2017 bedragen 29,168 miljoen euro. Dit bedrag bestaat voor circa 15 miljoen euro uit aankopen van gronden binnen de grondexploitatie Merwedekanaalzone vier Defensierrein (uitvoering raadsbesluit uit 2014). Daarnaast zijn er voor circa 8,5 miljoen euro kosten voor de aanleg van openbare werken (inclusief milieu maatregelen) en circa 3 miljoen euro aan plan- en vatkosten binnen de verschillende grondexploitatieprojecten begroot. De resterende kosten hebben betrekking op sloop, tijdelijk beheer en overige kosten. In 2017 wordt er voor 29,275 miljoen euro aan baten verwacht op de lopende projecten. Dit bedrag bestaat voornamelijk uit verkopen van gronden binnen de grondexploitaties Veemarkt, van Lieflandlaan, Rijnhuizenlaan, Hart van de Meern en het nieuwe Zandpand. Meer informatie per project is terug te vinden in het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling.

Toevoeging en onttrekking aan reserves

In de Voorjaarsnota is in het verlengde van de Ruimtelijke Strategie er ook een financiële Strategie vastgesteld. Als gevolg hiervan zijn er investeringsmiddelen beschikbaar gesteld voor de kwaliteitsimpuls openbare ruimte in Overvecht, Kanaleneiland en de Binnenstad (waaronder sanitaire voorzieningen) en de verdichtingsopgave Merwedekanaalzone, samen 3,325 miljoen euro. De benodigde middelen om de projecten uit te voeren, die vallen onder de prestatiedoelstelling Investeren in de Stedelijke herontwikkeling, worden onttrokken aan de reserve Stedelijke Herontwikkeling (rond de 9,5 miljoen euro) en het resterende bedrag betreft de jaarlijkse onttrekking aan de reserve grondexploitaties die conform eerdere besluitvorming en het MPSO 2016 overeenkomt met de jaarlijkse bijdrage aan de algemene middelen, de jaarlijkse bijdragen aan producenten van ruimtelijke en economische ontwikkeling en de inkoopstaakstelling, tezamen 12,399 miljoen euro.

Verbeteren van huisvesting bijzondere doelgroepen en vergroten kansen op de woningmarkt van woningzoekenden

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E2.2.1a Zoektijd huurwoning aanbodsysteem in jaren	Bestuursinformatie GU	n.v.t.	4,2	4,1	5,0	4,0
E2.2.1b Bruto toegevoegde woningen (inclusief Leidsche Rijn)	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	n.v.t.	640	2.378	2850	2500

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Realisatie 2014</u>	<u>Realisatie 2015</u>	<u>Doelstelling 2017</u>	<u>Doelstelling 2020</u>
P2.2.1a Aantal gerealiseerde studentenwoningen	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2012	1	955	540	800
Toelichting: Het aantal van 540 betreft (semi)permanente studenteneenheden (zelfstandig en onzelfstandig).						
P2.2.1b Aantal certificaten Politie Keurmerk Veilig Wonen	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	n.v.t.	1.235	1.696	1250	1250
P2.2.1c Aantal verstrekte startersleningen	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	n.v.t.	372	243	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting: Het budget voor de starterslening is in 2016 uitgeput en de regeling is gestopt.						
P2.2.1d Huurteam Utrecht	Urbannerdam BV	n.b.t.	600	498	450	450
P2.2.1e Aantal rollatorwoningen in sociale huur	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2016	n.v.t.			
Toelichting: Op basis van de opgave door de woningcorporaties is geen onderscheid te maken tussen rollatorwoningen en nultredewoningen. Het onder P2.2.1f vermelde aantal betreft dus een optelling van beide type woningen.						
P2.2.1f Aantal nultredewoningen in sociale huur	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2016	600		500	500
P2.2.1g Aantal woningen gerealiseerd met zelfbouw	Afdeling Wonen gemeente Utrecht	2015	n.v.t.	38	95	75
Toelichting: Van de verwachte opleveringen in 2017 zijn er 53 woningen in individueel particulier opdrachtgeverschap (IPO) en 42 woningen in collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO).						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Utrechtse bewoners en woningzoekenden zijn naar inkomen en zorgvraag binnen een redelijke termijn passend gehuisvest. Bij woningzoekenden speelt ook huishoudensgrootte een rol

In 2017 verwachten we dat er 4617 woningen en studenteneenheden worden opgeleverd (1.100 inclusief eenheden via transformatie). Wij zetten in op de betaalbaarheid van het wonen, vooral voor de laagste inkomens (onder de 34.678,00 euro) en op een betere verdeling van de vrijkomende sociale huurwoningen (tegengaan van scheef wonen). We bevorderen doorstroming op de woningmarkt. Want voor de beschikbaarheid van goedkope sociale huurwoningen voor de doelgroep is het noodzakelijk dat middengroepen verhuizen naar duurdere huurwoningen of de koopsector. De extramuralisering en het scheiden van wonen en zorg veranderen de opgave op de woningmarkt. Het fysieke en het sociale domein binnen de Gemeente Utrecht werken intensief samen om de opgave wonen en zorg integraal aan te pakken. Dit geldt ook voor de huisvesting van statushouders. De komende jaren is ten gevolge van deze twee ontwikkelingen extra druk op de sociale huursector. De aanjager sociale huur richt zich op het verminderen van die druk door de sociale huurwoningvoorraad te vergroten en de doorstroming te bevorderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

We maken en monitoren prestatie-afspraken met de Utrechtse corporaties

In 2015 zijn de Prestatieafspraken 2016-2019 vastgelegd na gezamenlijk overleg met corporaties, huurders en gemeente. De belangrijkste onderwerpen daarin zijn betaalbaarheid, beschikbaarheid, duurzaamheid en kwaliteit. De bouw- en renovatieopgave van de corporaties zal jaarlijks in dynamische productieprogramma's worden vastgelegd. Vanaf 2016 worden de prestatieafspraken jaarlijks gemonitord en worden de afspraken jaarlijks herzien. Daarvoor wordt onder meer gebruik gemaakt van de financiële gegevens van de corporaties.

Prestatiedoelstelling P2.2.2

We stellen een regionale huisvestingverordening op en voeren deze uit

In afstemming met zestien regiogemeenten en de woningcorporaties is in 2015 een nieuwe gezamenlijke Regionale Huisvestingsverordening opgesteld. Deze is in 2016 aangepast. Uitgangspunt is vrije vestiging en meer transparantie voor de woningzoekende. Schaarste is een voorwaarde voor het instellen van een verordening. Deze schaarste is voor de regio Utrecht ruimschoots aangetoond. Er wordt gestreefd naar zoveel mogelijk uniforme regels voor de hele regio, zodat de regionale woningmarkt zo goed mogelijk kan functioneren. Er is echter ook ruimte voor regionale invullingen daar waar de lokale omstandigheden daarom vragen. Voor het onderdeel over de woonruimtevoorraad (splitsen en omzetten) gelden sinds 2016 specifieke regels voor de gemeente Utrecht.

Prestatiedoelstelling P2.2.3

We stimuleren en faciliteren het woningaanbod in de middeldure huur- en koopsector voor studenten en starters

- We zetten het Actieplan Studentenhuisvesting Utrecht voort en leggen de focus op het faciliteren van de totstandkoming van de geplande projecten, op flexibele concepten en op het monitoren van tijdelijke eenheden in te slopen huurwoningen. We betrekken particuliere kamerverhuur en de aanpak van huisjesmelkersproblematiek (of aanpak notoire huisjesmelkers) bij het Actieplan, waardoor wij naast kwantiteit ook op kwaliteit van studentenhuisvesting sturen.
- We zetten het Actieplan Middeldure Huur voort en leggen de focus op het in beeld brengen van productmarktcombinaties (de kwaliteit van de vraag), op het in beeld brengen en waar mogelijk wegnemen van belemmeringen bij het tot stand komen van projecten, en streven naar een goede balans tussen liberalisatie en behoud van voldoende betaalbare huurwoningen als onderdeel van de nieuwe prestatieafspraken met de corporaties.
- We willen ruimte scheppen voor initiatieven vanuit de samenleving. Wij stimuleren de burgers om zelf de regie te voeren over woningontwerp, bouwproces, beheer van woningen en of woonomgeving. We richten het proces zo in dat particulier opdrachtgeverschap, collectief particulier opdrachtgeverschap, en wooncoöperaties aan de slag kunnen.
- Ook in 2016 bestrijden we via de inzet van het huurteam Utrecht misstanden op de (particuliere) huurwoningmarkt.
- Met het Fonds Toevoegen Woonruimte stimuleren we de verruiming van het aanbod van betaalbare zelfstandige woonruimte voor starters en studenten door verbouw van bestaande bedrijfspanden.

Prestatiedoelstelling P2.2.4

We stimuleren en faciliteren de huisvesting van bijzondere doelgroepen

Onderdeel van de prestatieafspraken met de Utrechtse woningcorporaties zijn de inspanningen die zij leveren op het gebied van de huisvesting van vergunninghouders en de uitstroom uit de instellingen voor maatschappelijke opvang en (openbare) geestelijke gezondheidszorg. Vooral door de grote toename van het aantal vergunninghouders in de laatste jaren, zijn er binnen het aanbod aan vrijkomende sociale huurwoningen niet meer voldoende geschikte woningen te vinden om deze doelgroepen volledig te huisvesten. Daarom zal, zowel binnen als buiten het bezit van de corporaties, gezocht worden naar alternatieve –eventueel langdurig tijdelijke- huisvestingsmogelijkheden.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
02-2-2-1 Wonen	1.407	0	0	0	0	0
Totaal baten	1.407	0	0	0	0	0
Lasten						
02-2-2-1 Wonen	4.848	6.145	3.049	3.049	3.244	3.244
Totaal lasten	4.848	6.145	3.049	3.049	3.244	3.244
Saldo baten en lasten	-3.440	-6.145	-3.049	-3.049	-3.244	-3.244
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.588	3.063	0	0	0	0
Geraamd resultaat	148	-3.082	-3.049	-3.049	-3.244	-3.244

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Verbeteren en vergroten van de huisvesting mogelijkheden van bijzondere doelgroepen en woningzoekenden

In de (actuele) begroting 2016 is het stimuleringsfonds woningbouwproductie opgenomen (3,082 miljoen euro). Dit fonds is geormerkt aan diverse investeringsprojecten voor nieuwbouwwoningen. Gelden worden uitgekeerd op het moment van gereedkomen van die nieuwbouw. Het resterende saldo wordt ieder jaar met de verantwoording begrotingstechnisch 'doorgeschoven' naar het daarop volgende jaar. De begroting 2017 wordt voor 1,7 miljoen euro ingezet voor de bekostiging van organisaties werkzaam op het gebied van woningverdeling, ondersteuning van en vergunningverlening aan (bijzondere) doelgroepen en huurders (huurteam). Daarnaast vindt subsidiëring plaats voor de informatie verstrekking over wonen aan studenten (0,015 miljoen euro) en is er ruim 0,1 miljoen euro beschikbaar voor huisvestings- en doelgroepen-onderzoeken ten behoeve van beleidsondersteuning. Er vindt stimulering plaats van de Woningbouwproductie, woningrenovatie van particuliere woningbezitters. De apparaatskosten zijn 1,2 miljoen euro.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Er is nog geen onttrekking uit reserves opgenomen in de begroting. Er vindt separaat aan de programmabegroting besluitvorming plaats als er doeluitkeringen worden gedaan uit bijvoorbeeld de reserve Woonfonds of de Woonruimteonttrekkingsreserve, meestal in de vorm van een (incidentele of tijdelijke) subsidie. Er worden subsidies verstrekt vanuit het Fonds Toevoegen Woonruimte, dat onderdeel uitmaakt van de Woonruimteonttrekkingsreserve. Het subsidieplafond in 2017 bedraagt 1,2 miljoen euro. Fonds Toevoegen Woonruimte is een subsidieregeling voor het toevoegen van nieuwe woonruimte door bijvoorbeeld verbouw van bestaande bouw.

Duurzame verbetering van de woon- en leefsituatie in Krachtwijken Kanaleneiland, Overvecht, Ondiep en Zuilen-Oost

Verbetering van de situatie van en het perspectief voor bewoners op het gebied van wonen, werken, leren, integreren, veiligheid en gezondheid in de Krachtwijken

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Het buurtoordeel	Inwonersenquête					
E3.1.1 Krachtwijken	Bestuursinformatie	2007	5,9	5,9	6,0	n.v.t.

Toelichting: Het programma Krachtwijken wordt in 2017 afgerond en verder geïntegreerd in regulier beleid en reguliere financiering.

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.1.1

Verbetering van de situatie van en het perspectief voor bewoners op het gebied van wonen, werken, leren, integreren, veiligheid en gezondheid in de Krachtwijken

Met de aanpak in Overvecht, Kanaleneiland, Ondiep en Zuilen-Oost investeren we in het vergroten van kansen van bewoners om mee te doen en in het realiseren van duurzame verbeteringen. We zetten onder andere in op jeugd en veiligheid, wijk economie en werken, en gezondheid en preventie. Ook 'schoon, heel en veilig' is een belangrijk aandachtspunt. Het programma Krachtwijken wordt in 2017 afgerond en –als onderdeel van wijkgericht werken- verder geïntegreerd in regulier beleid en reguliere financiering.

Voorbeelden van projecten en activiteiten, waaraan wordt bijgedragen vanuit de wijkaanpak zijn:

- vergroten van kansen voor de jeugd door middel van talentontwikkeling en vergroten van taalvaardigheid
- het versterken van zelfredzaamheid van bewoners en het stimuleren van kleinschalige activiteiten en/of initiatieven die aanvullend zijn op het reguliere armoedebeleid;
- investeringen in het schoonhouden van de buitenruimte in samenwerking met de corporaties;
- vreedzame wijk- aanpak in alle krachtwijken.

Net als in voorgaande jaren bevatten de wijkactieprogramma's 2017 de drie belangrijkste wijkambities, de complexe projecten en trajecten en de gebieds- en buurtaanpakken. De programmering voor 2016 en 2017 zoals gefinancierd met het krachtwijkenbudget is in het voorjaar 2015 vastgesteld. De wijkactieprogramma's zijn in samenspraak met bewoners, corporaties, ondernemers en andere partners in de wijken tot stand gekomen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Uitvoeren van de wijkactieprogramma's in de vier krachtwijken

Bij de Voorjaarsnota 2016 is besloten tot een structurele verhoging van de middelen in Overvecht. Vanaf 2017 tot en met 2020 betekent dit 10 miljoen euro extra voor Overvecht. Het motto van de versnelling is 'op orde komen, meekomen en verder komen'. Met deze 'versnelling' willen we bereiken dat meer wijkbewoners volwaardig meedoen aan de samenleving en dat kinderen een eerlijke kans krijgen op een goede toekomst. Het accent ligt op de thema's gezondheid, sociale problematiek, opvoeden en

opgroeien, werk en ondernemerschap en veiligheid. In 2017 willen wij werken aan een onder andere volgende doelstellingen:

- Uitvoeren van de projecten en realiseren van de doelstellingen, zoals opgenomen in de wijkactieprogramma's 2017. Daarbij hebben we speciale aandacht voor voortzetting van de aanpak Amsterdamsestraatweg.
- Succesvolle projecten en aanpakken uit de wijkaanpak onderdeel maken van regulier beleid en reguliere financiering;
- De aandacht voor jongeren door middel van de inzet van jongerenwerk op hetzelfde niveau houden; de financiering van het jongerenwerk in 2017 vanuit het krachtwijkenbudget is gehalveerd ten opzichte van die van 2016. De rest van het budget wordt, als onderdeel van wijkgericht werken, aangevuld uit regulier budget.
- Vreedzaam Kanaleiland wordt geïntensiveerd door een verdere versterking van het vreedzame en gezonde pedagogisch klimaat en een grotere bekendheid van de principes van vreedzaam bij ouders en andere bewoners. Het doel is om de sociale basis te versterken.
- minder projecten en aansluiten bij het wijkgericht werken en de reguliere inzet van gemeente, corporaties en andere partijen in de wijken;
- voeren van stedelijke regie op en voortgangsbewaking en monitoring van de wijkaanpak;

Voor een overzicht van alle projecten in Overvecht, Kanaleiland, Ondiep en Zuilen-Oost verwijzen we naar de wijkactieprogramma's Overvecht, Zuidwest en Noordwest 2017

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
02-3-1-1	Uitvoeren van de wijkactie- programma's	59	0	0	0	0	0
Totaal baten		59	0	0	0	0	0
Lasten							
02-3-1-1	Uitvoeren van de wijkactie- programma's	4.322	3.367	2.470	0	0	0
Totaal lasten		4.322	3.367	2.470	0	0	0
Saldo baten en lasten		-4.263	-3.367	-2.470	0	0	0
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	488	3.367	2.470	0	0	0
Geraamd resultaat		-3.775	0	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren wijkactieprogramma's

Het programma Krachtwijken wordt in 2017 afgerond, er komt geen nieuw budget beschikbaar.

In de voorjaarsnota is geld beschikbaar gesteld voor het Versnellingsplan Overvecht. Voor 2017 gaat het om een bedrag van 2,500 miljoen euro (ten opzichte van 1,250 miljoen euro in 2016). Het budget is verdeeld over vijf programma's waar verder de uitvoering is toegelicht:

- Maatschappelijke Ondersteuning: 0,675 miljoen euro in 2017 (ten opzichte van 0,325 miljoen euro in 2016)
- Jeugd: 0,675 miljoen euro in 2017 (ten opzichte van 0,325 miljoen euro in 2016)

- Veiligheid: 0,500 miljoen euro in 2017 (ten opzichte van 0,250 miljoen euro in 2016)
- Volksgezondheid: 0,400 miljoen euro in 2017 (ten opzichte van 0,200 miljoen euro in 2016)
- Werk en Inkomen: 0,250 miljoen euro in 2017 (ten opzichte van 0,150 miljoen euro in 2016).

Borgen van de monumentale en cultuurhistorische waarden

Zorgdragen voor de instandhouding van monumentale en cultuurhistorische waarden als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

Indicatoren subdoelstelling 4.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aandeel ruimtelijke ordeningsprojecten en bestemmingsplannen waarin cultuurhistorie is geïntegreerd	Afdeling SteM	n.v.t.	100%	100%	100%	n.v.t.
Toelichting: Op grond van de Wet Ruimtelijke Ordening moet in een bestemmingsplan een paragraaf over de cultuurhistorische waarden worden opgenomen. Inmiddels structureel in de ruimtelijke ordening ingevoerd.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Verbeteren van 200 in matige / slechte staat verkerende monumenten (meerjarenaanpak)	Registratie projecten	Beleidsplan 2004	159 van 200	176 van de 200	210	n.v.t.
Toelichting: Wij verwachten dat de doelstelling uit 2004 van 200 te verbeteren panden in 2017 wordt gehaald.						

Wat willen we bereiken

Effectdoelstelling E4.1.1

Monumenten en cultuurhistorische waarden zijn geborgd als integraal onderdeel van de aantrekkelijke stad

Behoud van gebouwd en archeologisch erfgoed is een belangrijke factor voor de ruimtelijke kwaliteit en identiteit van de stad. Wij ondersteunen behoud gericht op duurzaam gebruik van cultuurhistorisch waardevolle objecten, waaronder 3.000 beschermde monumenten en stedenbouwkundig-historische structuren bij stadsontwikkeling. Met restauratie van monumentale objecten bij stadsvernieuwing en gebiedsontwikkeling willen wij de identiteit van wijken en buurten versterken dan wel behouden. Wij zetten daarbij erfgoed bij ruimtelijke ontwikkelingen in als bijdrage aan een kwalitatief hoogwaardige omgeving en openbare ruimte. Herstel van de singelstructuur rond de binnenstad is daarvan een goed voorbeeld. Met actief publieksbereik over resultaten van onderzoeken en verspreiding van kennis werken wij, waar mogelijk in samenwerking met maatschappelijke partners, aan draagvlak voor behoud en gebruik van erfgoed. Cultuurhistorische waarden willen wij daarbij ook inzetten voor stadspromotie. Wij houden met deze doelstellingen een hoge ambitie bij ons erfgoedbeleid, mede vanwege het belang van cultureel erfgoed als economische factor. In dat kader blijven wij restauratie en herbesteding van

monumenten stimuleren en ondersteunen, via advisering en het Utrechts Restauratiefonds. Wij willen de rol van erfgoed in de Ruimtelijke Strategie Utrecht versterken, onder andere met de selectie van groen erfgoed als kwaliteit in de openbare ruimte. Ook herbestemming en transformatie van monumentale gebouwen speelt een steeds grotere rol bij de stedelijke ontwikkeling. Daarbij faciliteren wij in het kader van sociale inclusie private initiatieven hiervoor waarbij wij de economische meerwaarde van de erfgoed voor de leefomgeving beter willen benutten, mede in het kader van Healthy Urban Living. Wij willen de rol van erfgoed in de citymarketing versterken. Wij willen vanuit het oogpunt van voorlichting en bewustzijn van erfgoedwaarden de informatie van vele jaren onderzoek naar zowel bovengronds als ondergronds erfgoed beter ontsluiten, zowel ten behoeve van professionele partijen ten behoeve van projectontwikkeling, als voor andere geïnteresseerden. Wij gaan voor de uitvoering van ons erfgoedbeleid meer inzetten op datagedreven sturing om de beschikbare middelen zo gericht mogelijk te kunnen inzetten. Ten aanzien van de uitvoering van beleid sorteren wij ook wat betreft erfgoed voor op de invoering van de Omgevingswet in 2019. Erfgoed is een belangrijke factor bij de beschrijving van de omgevingskwaliteit in de komende omgevingsplannen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P4.1.1

Begeleiden, toetsen, subsidiëren en financieren van monumenten- renovaties en -onderhoud en het borgen van de cultuurhistorische waarden in de stad

- Wij ronden de selectie van voor bescherming in aanmerking komend groen erfgoed af.
- Wij faciliteren initiatieven voor herbestemming en transformatie van monumentale gebouwen en adviseren eigenaren en ontwikkelaars daarbij. Belangrijke projecten zijn de transformatie van het voormalig hoofdpostkantoor, het voormalig Ooglijdersgasthuis en het Lubrocomplex in het Zijdebalengebied. Bij monumentale kerkgebouwen is daarbij ook van belang dat deze veelal een beeldbepalend karakter hebben voor een wijk of buurt en bijdragen aan de identiteit daarvan.
- De instandhouding van gebouwd erfgoed ondersteunen wij met laagrentende financieringen uit ons Utrechts Restauratiefonds. De potentiële vraag hiernaar blijkt uit de resultaten van de indicatieve opname van de staat van onderhoud van het gemeentelijk monumentenbestand in 2016.
- De kwaliteit van uitvoering van werkzaamheden aan monumenten bewaken wij door toetsing van omgevingsvergunningen op restauratie-technisch en bouwhistorisch gebied. Deze kennis zetten wij ook in voor gemeentelijk monumentaal bezit, zoals bij de planvorming voor de restauratie van de Domtoren.
- Wij optimaliseren de uitvoering van ons archeologiebeleid op basis van de in 2016 gereedgekomen actualisatie van de Archeologische Waardenkaart.
- Wij blijven betrokken bij het inrichten en versterken van de museale publieksfunctie van Castellum Hoge Woerd. Voor Castellum Hoge Woerd wordt ingezet op een functie als Archeologische Hotspot in 2017.
- Locaties als Castellum Hoge Woerd en DomUnder vormen een belangrijk deel van de voorbereidingen van de Utrechtse invulling voor het Europees Jaar van het erfgoed in 2018 en de aanwijzing als werelderfgoed van de Romeinse Limes. Internationaal hebben wij promotioneel goede ervaringen opgedaan met het project Portico over Romeins Erfgoed en Museum Oud Amelisweerd. Aan Museum Oud Amelisweerd is een Europa Nostra award van de Europese Unie ontvangen voor de combinatie van hoogwaardige restauratie en herbestemming als museum voor de Armandocollectie en het open stellen voor publiek van het unieke 18e eeuwse Chinees behang in het gebouw.
- In samenwerking met de Provincie Utrecht en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed werken wij mee aan het voorstel voor aanwijzing als UNESCO-werelderfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Een aanzet daarvoor is de uitgebreide (her)aanwijzing als Rijksmonument van de forten, lunetten en vele kleine objecten als bunkers en inundatiewerken van deze linie in 2016.
- In het kader van het nog af te sluiten Cultuurpact met de provincie Utrecht schenken wij vanuit het oogpunt van publieksbereik en samenwerking extra aandacht aan het archeologisch- en bouwhistorisch depot, mede met het oog op de ontsluiting van de archeologische vondsten met behulp van moderne digitale technieken. Hiermee sluiten wij aan op de in 2016 door de Europese Ministers voor Cultuur geformuleerde doelstelling voor digitale ontsluiting van erfgoed.
- In het kader van datagedreven sturing bouwen wij voor gebouwd erfgoed voort op de in 2016 in samenwerking met Monumentenwacht Utrecht uitgevoerde steekproefsgewijze quickscan inventarisatie van de bouwtechnische staat van ons gemeentelijk monumentenbestand.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
02-4-1-1 Monumentale en cultuurhistorische waarde	1.597	339	339	339	339	339
Totaal baten	1.597	339	339	339	339	339
Lasten						
02-4-1-1 Monumentale en cultuurhistorische waarde	4.760	2.643	2.646	2.646	2.646	2.646
Totaal lasten	4.760	2.643	2.646	2.646	2.646	2.646
Saldo baten en lasten	-3.162	-2.304	-2.307	-2.307	-2.307	-2.307
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	160	370	750	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-3.322	-2.674	-3.057	-2.307	-2.307	-2.307

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Begeleiden, toetsen, subsidiëren, en financieren van monumenten -renovaties en – onderhoud en het borgen van cultuurhistorische waarden in de stad

- Begrote baten van 0,339 miljoen euro hebben betrekking op leges archeologie en inbrengen van expertise bij archeologische opgravingen.
- Begrote lasten van 2,646 miljoen euro zijn voor het adviseren en ondersteunen bij het beheer van gebouwd erfgoed, we doen bouw- en cultuurhistorisch en archeologische onderzoeken en werken aan archeologische projecten. We voeren de museale publieksfunctie van Castellum Hoge Woerd uit, we beheren het archeologisch- en bouwhistorisch depot en we verstrekken subsidies ten behoeve van de organisatie van open monumentendag en Kerken Kijken.

Toevoeging en onttrekking aan reserves

In 2017 is in de voorjaarsnota is aan het Utrechts Restauratiefonds (URF) 0,750 miljoen euro beschikbaar gesteld. De toevoeging in de reserve voor 2017 bestaat uit deze bijdrage.

De bebouwde omgeving is veilig, leefbaar en tast de gezondheid niet aan

Veiligheid, leefbaarheid, milieu en gebruik van de bebouwde omgeving voldoen aan wet- en regelgeving

Indicatoren subdoelstelling 5.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Percentage slechte panden in de kwaliteitsmonitor ten opzichte van de totale						
E5.1.1 voorraad	SO-PD-JZB	0,5% (2005)	<0,13%	n.b	<0,10%	nb

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen						
P5.1.1 omgevingsvergunningen	VTH	2011	0,52%	<1%	<1,0%	<1,0%
Gegronde bezwaren op totaal aantal beschikte aanvragen handhavingsbesluiten						
P5.1.2a maximaal 10%	VTH	2013	4%	<10%	10%	10%
Door de gemeente gecontroleerde bouwkundige en constructieve onderdelen voldoen bij oplevering aan de wetgeving	VTH	2016	n.v.t.	100%	100%	100%
De gecontroleerde (milieu-) activiteiten voldoen (na hercontrole) aan de regelgeving op het terrein van milieu en brandveilig gebruik	VTH	2016	n.v.t.	100%	>80%	>80%
Toelichting: Het kan zinvol zijn het spontane naleef gedrag te meten, echter dit varieert jaarlijks met de keuze van te controleren activiteiten. Daarom is gekozen voor een indicatie van het naleefgedrag na de eerste waarschuwing.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E5.1.1

De bebouwde leefomgeving en ruimtelijke ordening is leefbaar, veilig en tast de gezondheid niet aan

Wij zorgen ervoor dat het oprichten, slopen of wijzigen van gebouwen voldoet aan de wettelijke en lokale regelgeving en dat de uitvoering van (nieuwe) wet- en regelgeving betrouwbaar, professioneel en klantgericht is. Het leefmilieu beschermen wij tegen aantasting door bedrijfsmatige activiteiten en bodemverontreiniging. Daarnaast willen wij dat de bestaande bebouwde leefomgeving blijft voldoen aan de geldende wet- en regelgeving en dat de woningen uit de kernvoorraad legaal verhuurd en bewoond worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P5.1.1

We toetsen en houden toezicht op alle vergunningaanvragen, integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen

Wij toetsen alle vergunningaanvragen integraal en tijdig. Hierbij kijken wij in het bijzonder of een initiatief past binnen het bestemmingsplan, technisch in orde is en voldoet aan onze welstandscriteria. Als plannen niet passen binnen de planologische kaders dan vindt ook beoordeling plaats op bijvoorbeeld milieu aspecten, verkeerskundige gevolgen, economische en archeologie belangen. Bij aanvragen uit

bestuurlijke aandachtsgebieden en bij vastgoedfraude (huisjesmelkers) zetten wij onze mogelijkheden in uit de wet Bibob. Wij blijven particulieren en professionele aanvragers, voorafgaand aan de vergunningaanvraag, de mogelijkheid bieden tot overleg. Wij verbeteren de mogelijkheden tot contact en vroegtijdig overleg. Hiermee vergroten we de kwaliteit van de plannen en de slaagkans van een aanvraag. Wij wijzen initiatiefnemers actief op het belang van afstemming met en het informeren van andere direct belanghebbende. Tijdige communicatie over de voorgenomen activiteiten leidt tot minder conflicten en ook tot minder bezwaarprocedures tegen verleende vergunningen. Wij publiceren alle vergunningaanvragen digitaal. Geïnteresseerden kunnen hiervan automatisch op de hoogte gesteld worden. Bij reacties op ingediende aanvragen nemen wij telefonisch contact op met de aanvrager of de indiener van de zienswijze. Hiermee verkorten we de doorlooptijd van de vergunningsaanvragen en handelen deze ruim binnen de wettelijke beslistermijn af. Wij stroomlijnen daarvoor ook de werkprocessen in onze organisatie en met externe ketenpartners.

In het op te stellen jaarplan Vergunningen 2017 beschrijven wij de procedures voor vooroverleg, indiening van de aanvraag, wijze van toetsing en doorlooptijden voor de afhandeling. In het vergunningsproces vormen zekerheid, begrip en gemak voor en samenwerking met de aanvrager de basis voor onze activiteiten. De belangen van derden (zoals omwonenden) worden zorgvuldig meegewogen zowel in het voortraject als tijdens de uitvoering (zoals onder meer in het bouwveiligheidsplan).

Prestatiedoelstelling P5.1.2

We houden toezicht op de naleving van de milieuregels, de kwaliteit en het gebruik van de bestaande gebouwen en terreinen en treden op tegen woonfraude

Wij houden conform de handhavingsstrategieën en het handhavingsprogramma toezicht op:

- De naleving van vergunningen bij de oprichting, wijziging en sloop van gebouwen of asbestverwijdering. Er is wetgeving in voorbereiding die een deel van het toezicht overdraagt aan private kwaliteitsborgers.
- Het voorkomen en beperken van bouwhinder door bedrijven gebruik te laten maken van de instrumenten die wij hiervoor hebben ontwikkeld, zoals de Toolbox bouwhinder en het Utrechts bouwveiligheidsplan.
- De naleving van (Milieu) wet- en regelgeving bij bedrijven met voornamelijk industriële activiteiten. We doen dit waar mogelijk integraal met andere specialisten zoals de brandweer. Voor risicovollere bedrijven wordt deze taak uitgevoerd door de RUD-Utrecht.
- De naleving van wet- en regelgeving bij bodemsaneringen. Tevens sporen wij illegale verspreiding van verontreinigde grond op. Taakuitvoering ligt bij RUD-Utrecht.
- De kwaliteit van bestaande gebouwen. Wij ontwikkelen samen met partners instrumenten zoals de APK voor woningen en de vernieuwde Kwaliteitsmonitor.
- Gebruik van bestaande gebouwen en terreinen.

Met het project 'Huisjesmelkers en ondermijnende criminaliteit' pakken we onder meer vastgoedfraude aan. We volgen notoire overtreders intensief op naleving van wet- en regelgeving. We gebruiken daarvoor informatie uit diverse datasystemen. We doen dit in samenwerking met derden zoals Huurteam, OM, politie en Belastingdienst. Dit levert meer veilige en betaalbare woonruimte op voor onze bewoners, gaat verloedering van de woonomgeving tegen en gaat verdere criminalisering tegen, zoals witwassen, mensenhandel en illegale hennepcultuur. Ook de integrale aanpak van bepaalde straten/buurtten met veel overlast, zoals de Amsterdamsestraatweg en de Kanaalstraat, met veel overlast zetten we voort.

Daarbij treden we op tegen woonfraude, daaronder verstaan wij onrechtmatige bewoning zoals het tegengaan van doorverhuur die strijdig is met de regels voor woningtoewijzing. Ook treden wij op tegen het illegaal onttrekken van zelfstandige woonruimte, zoals het omzetten van een eengezinswoning naar kamerverhuur.

De wettelijk verplichte en andere taken voeren we zo efficiënt mogelijk uit. Innovatief is het gebruik van data gedreven sturing (onder meer bij het opsporen van woonfraude). Dit maakt dat we eerder en meer op die plekken komen waar de regels overtreden worden. De steeds verdergaande automatisering zorgt

ervoor dat inspecteurs steeds meer buiten hun werk kunnen doen en zo min mogelijk tijd kwijt zijn aan de administratieve afhandelingen.

Naast het houden van toezicht op de bestaande particuliere woningvoorraad motiveren we burgers en bedrijven hun eigen verantwoordelijkheid te nemen. Wij werken aan structureel programmatisch toezicht op de woningvoorraad. Het doel is het verbeteren van het binnenmilieu en de bouwkundige en energetische kwaliteit van woningen.

Bedrijven die (relatief) veel energie verbruiken doen mee aan een stimuleringstraject of zijn met behulp van sancties aangespoord om energiebesparende maatregelen te nemen. Komend jaar zullen wij bedrijven bezoeken waarbij wij extra aandacht besteden aan het gedrag en het gebruik van de energiebesparende voorzieningen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
02-5-1-1	Toetsen en toezicht houden vergunningen	12.770	12.852	12.852	12.852	12.852	12.852
02-5-1-2	Toezicht op de naleving van milieuregels	739	600	600	600	600	600
Totaal baten		13.509	13.452	13.452	13.452	13.452	13.452
Lasten							
02-5-1-1	Toetsen en toezicht houden vergunningen	8.014	8.221	8.077	8.080	8.080	8.080
02-5-1-2	Toezicht op de naleving van milieuregels	4.207	4.937	4.655	4.655	4.313	4.313
Totaal lasten		12.221	13.158	12.732	12.734	12.393	12.393
Saldo baten en lasten		1.287	293	720	717	1.059	1.059
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	250	0	0	0	0
Geraamd resultaat		1.287	543	720	717	1.059	1.059

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

We toetsen en houden toezicht op alle vergunningaanvragen, integraal en adequaat volgens vastgestelde protocollen

In 2017 vervalt een eenmalige prijscompensatie die bijgestort was om de te lage indexering van de legestarieven op te vangen. Deze indexering wordt in de tarieven van 2017 verwerkt.

We houden toezicht op de naleving van de milieuregels, de kwaliteit en het gebruik van de bestaande gebouwen en terreinen en treden op tegen woonfraude

In 2017 vervalt een eenmalige prijscompensatie die bijgestort was om de te lage indexering van de legestarieven op te vangen. Deze indexering wordt in de tarieven van 2017 verwerkt. Ook de eenmalige onttrekking uit de reserve voor het opstarten van het project 'Ondermijnende criminaliteit en huisjesmelkers' vervalt in 2017.

De lasten in 2016 tot en met 2018 zijn hoger in verband met extra inzet voor het project 'ondermijnende criminaliteit en huisjesmelkers'. Bij de Voorjaarsnota 2015 zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld.

Leidsche Rijn: De stad Utrecht uitgebreid met een stedelijke gebied waar de huidige en komende generaties met plezier kunnen wonen, werken en recreëren

Indicatoren subdoelstelling 6.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E6.1.1 Tevredenheid bewoners	Wijkwijzer 2015	n.v.t.	7,0	7,0	7,2	7,5

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E6.1.1

Leidsche Rijn is een goed functionerend stadsdeel

We maken grond bouw- en woonrijp voor in totaal ruim 32 duizend woningen, 702 duizend vierkante meters kantoren, 270 hectare bedrijfsterreinen en een 300 hectare groot Máximapark. Daarbij zorgen we voor het tot stand komen van een adequate infrastructuur, een aantrekkelijk openbaar gebied en goede voorzieningen.

Effectdoelstelling E6.1.2

Het voorzieningenniveau in Leidsche Rijn sluit ten minste aan bij de vraag (kwantitatief en duurzaam) van bewoners en bedrijven

Waar mogelijk wordt creatief ingespeeld op de behoefte aan voorzieningen, eventueel in de tijdelijke sfeer. De in recente bestemmingsplannen ingebouwde flexibiliteit helpt daarbij. Onder meer de vele voorzieningen en het stimuleren van het fietsgebruik door uitbreiding van het fietsnetwerk dragen bij aan gezonde verstedelijking.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P6.1.1

Realiseren van bouwrijpe grond voor woningbouw, kantoren, bedrijventerreinen, voorzieningen en de aanleg en inrichting van bijbehorende openbare ruimte

Leidsche Rijn is de grootste nieuwbouwwijk van Nederland en verreweg het snelst groeiende stadsdeel van Utrecht. Er zijn al 22.000 woningen gebouwd of in aanbouw en de komende jaren komen daar nog ruim 10.000 woningen bij. In 2017 rekenen wij op een start van de bouw van 700 woningen. De vraag is groot en de verkopen verlopen voorspoedig. In Terwijde centrum, zuid en zuidoost is volop bouwactiviteit. Langs de Vleutensebaan in Het Zand worden bouwplannen uitgewerkt voor diverse appartementen projecten. In De Veiling worden ééngzins-koopwoningen gebouwd. De buurten Graauwaart, Hoge Weide, Langerak en Vleuterweide naderen hun voltooiing. In Het Zand en het Maximapark worden nieuwe locaties in verkoop genomen voor de vrije kavels. Na precisering van het SP stellen we voor de woningbouw in Haarrijn een bestemmingsplan vast. De nieuwe gebieden Leeuwesteyn, Rijnvliet en Haarzicht worden in fasen bouwrijp gemaakt. Enkele marktpartijen en corporaties zijn gestart met hun planontwikkeling. In Haarzicht wordt gestreefd naar de start bouw van de eerste woningen eind 2017. Het fietspad door Leeuwesteyn naar de Daphne Schippersbrug wordt in gebruik genomen. We maken het nog aantrekkelijker om van en naar de stad te fietsen. Het gebied langs het Amsterdam-Rijnkanaal wordt vernieuwd. Er komt een wandelpad, naast het fietspad en verblijfplekken aan het water in Leeuwesteyn en Leidsche Rijn Centrum Oost. In Leidsche Rijn Centrum zijn ruim 750 appartementen in aanbouw waarvan een flink deel in de categorie middeldure en dure beleggershuur en werken we aan de realisatie van Skaeve Huse en zowel tijdelijke als permanente

starters-/studentenwoningen. Ook vindt in 2017 de planontwikkeling dan wel start bouw van een aantal appartementengebouwen in Leidsche Rijn Centrum plaats. In Oudenrijn wordt verder gebouwd aan een aantal (bedrijfs)panden en in De Wetering-zuid aan de uitbreiding van het ziekenhuis. In Haarrijn start naar verwachting de bouw van drie nieuwe bedrijfspanden. In Oudenrijn zijn er op de locaties aan De Gessel en bij Beefland circa 6 bouwrijpe uitgeefbare kavels, waarvoor we gegadigden zoeken. Over een perceel grond van circa 2,8 hectare langs de Oudenrijnseweg loopt overleg met een ontwikkelaar. Zodra overeenstemming is bereikt kan die grond worden uitgegeven. In Hooggelegen werken we aan het bouwrijpmaken van het terrein en de uitwerking van het stedenbouwkundig plan, zodat de eerste overeenkomsten naar verwachting in 2017 kunnen worden gesloten.

We werken verder aan de laatste onderdelen van de hoofdinfrastructuur in en rond Leidsche Rijn. We werken verder aan de aanleg van het busstation en Fietsboulevard door Leidsche Rijn Centrum Oost. Wij starten met de inrichting van de openbare ruimte en de aanleg van de winkelstraten in het kernwinkelgebied. Tegelijkertijd starten wij de voorbereiding van de aanleg van de aangrenzende hoofdwegen en het Brusselplein. Ook werken we aan het bouwrijp maken van Leidsche Rijn Centrum Oost.

Prestatiedoelstelling P6.1.2

Voorbereiden van de plannen en opleveren van voorzieningen

In Het Zand wordt gewerkt aan zorgwoningen. Samen met bewoners worden in de Veiling Het Zand, Grauwaart en Hoge Weide speelvoorzieningen ontworpen en aangelegd. Aan de kop van het Amaliapark in Parkwijk is een woningbouwontwikkeling met kerk in voorbereiding. De Boerderij De Hoef in Hoge Weide met dagbesteding, religieuze en maatschappelijke functies wordt deels opgeleverd. Ook de naastgelegen speeltuin wordt ingericht en in gebruik genomen. Tevens opent het kinderdagverblijf haar deuren. Het buurthuis in Hoge Weide is in voorbereiding voor de start bouw in 2018. Het onderwijscluster in Leeuwesteyn is in ontwerp. Aan de Alendorperweg in het Máximapark wordt een kerk gebouwd. De Hindoetempel in de Hoge Woerd heeft vertraging opgelopen. De klimhal in de noordpunt van het Máximapark wordt in 2017 geopend. Voor de basisschool in Haarzicht start de voorbereiding. In Haarrijn leveren we de Skydive op. Het winkelgebied van Leidsche Rijn Centrum is volop in aanbouw. Als eerste wordt eind 2017 Jumbo Foodmarkt geopend, daarna volgen fasegewijs meer voorzieningen en winkels. De officiële opening van het winkelgebied vindt voorjaar 2018 plaats. We continueren de bouw van de bibliotheek en het wijkbureau aan het Brusselplein en zoeken we een exploitant voor de maatschappelijke ruimte in de Kopenhagenstraat. Het basisscholencluster in Leidsche Rijn Centrum Zuid wordt begin 2017 geopend. Voor de verdere invulling van het scholencluster wordt binnenkort een uitvraag gestart voor een kinderdagopvang. We werken verder aan de voorbereiding van een culturele voorziening, in eerste instantie programmatisch en uiteindelijk naar een gebouwde voorziening. Ook wordt gewerkt aan de planvoorbereiding en naar verwachting start bouw van de openbare parkeergarage Berlijnplein, tevens P&R-voorziening. De bestemmingsplannen Leidsche Rijn Centrum Oost en Leeuwesteyn zijn in voorbereiding. Naar verwachting worden zij in 2017 onherroepelijk.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
02-6-1-1	Realiseren van bouwrijpe grond	72.696	80.989	62.703	42.369	54.933	56.933
Totaal baten		72.696	80.989	62.703	42.369	54.933	56.933
Lasten							
02-6-1-1	Realiseren van bouwrijpe grond	69.281	54.800	62.539	37.205	50.508	53.948
Totaal lasten		69.281	54.800	62.539	37.205	50.508	53.948
Saldo baten en lasten		3.415	26.189	164	5.164	4.425	2.985

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	4.159	2.159	2.159	2.159	2.159	2.159
Geraamd resultaat	7.574	28.348	2.323	7.323	6.584	5.144

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Realiseren van bouwrijpe grond

Voor 2017 ramen wij voor de volgende hoofdkosten- en opbrengstesoorten respectievelijk:

Kostensoorten

Plankosten	5,2 miljoen euro
VAT-kosten	3,5 miljoen euro
Verwerving	2,2 miljoen euro
Bouw- en woonrijp maken	38,5 miljoen euro
Bijdragen aan derden	3,4 miljoen euro
Verrekeningen met concern	-0,2 miljoen euro
Rente	2,7 miljoen euro
Mutatie Onderhanden werk	7,2 miljoen euro
	62,5 miljoen euro

Opbrengstesoorten

Uitgifte grond woningbouw	37,5 miljoen euro
Uitgifte grond niet-woningbouw	10,7 miljoen euro
Overige opbrengsten	2,1 miljoen euro
Bijdrage van derden	12,3 miljoen euro
	62,7 miljoen euro

Uit de bestemmingsreserve Taakstelling Inkoop wordt een bedrag onttrokken van 2,159 miljoen euro ter invulling van de taakstelling 2017. Het saldo van de lasten en baten voor de grondexploitatie wordt verrekend met het Onderhanden werk op de balans. We verwachten dat de omvang van het onderhanden werk in 2017 met 7,2 miljoen euro afneemt naar 15,9 miljoen euro. De grondexploitatie is daarmee in zowel begroting als verantwoording budgettair neutraal. Het resultaat voor 2017 wordt geraamd op 0,164 miljoen euro positief en bestaat uit technische verrekeningen met het concern en gevormde reserves.

De kosten en opbrengsten kunnen procentueel verdeeld worden naar de hoofdgroepen binnen de grondexploitatie:

Lasten in % verdeeld naar	Woning- bouw	Vast- goed	Parken en plas	LRC	Overige	Totaal
Plankosten	35	6	6	28	26	100
VAT-kosten	27	4	10	30	29	100
Verwerving	2	0	0	0	98	100
Bouw- en woonrijp	34	7	9	31	19	100
Bijdragen aan derden	0	0	0	85	15	100

Lasten in % verdeeld naar	Woning- bouw	Vast- goed	Parken en plas	LRC	Overige	Totaal
Baten verdeeld naar:						
Uitgifte woningbouw	70	0	19	11	0	100
Uitgifte niet-woningen	9	60	2	19	9	100
Overige opbrengsten	0	44	12	0	44	100
Bijdragen van derden	19	0	0	18	63	100

Stationsgebied: Samen met de partners het plangebied ontwikkelen tot een vernieuwd centrumgebied

Een aantrekkelijk en economisch optimaal benut Stationsgebied

Indicatoren subdoelstelling 7.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2025
E7.1.1a Toename banen	Ecorys/BI	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2.280- 2.510
Toename netto contant waarde	Ecorys/BI	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	290 mln. euro
E7.1.1b Toename ozb opbrengst per jaar	BI	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	4,8 mln. euro

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2025
P7.1.1a Toename aantal woningen	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	2.229
P7.1.1b Toename m2 kantoren (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	251.714
P7.1.1c Toename m2 winkels (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	47.500
P7.1.1d Toename m2 leisure (vvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	70.000
P7.1.1e Toename m2 cultuur (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	37.500
P7.1.1f Toename m2 hotel (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	29.000
P7.1.1g Toename m2 horeca (bvo)	Berap/MP	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	12.515

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E7.1.1

Een aantrekkelijk en economisch optimaal benut Stationsgebied

Door de toevoeging van vierkante meters winkels, voorzieningen en kantoren wordt werkgelegenheid toegevoegd. Daarnaast neemt door de uitbreiding van het vastgoed en de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte, de waarde van het vastgoed toe. De afzetmogelijkheden voor de marktpartijen zijn door de combinatie van bovenstaande factoren gunstig. In de eindsituatie is de aantrekkelijkheid sterk verbeterd door sociaal veilige routes voor langzaam en snelverkeer (de stadscorridor, de interwijkverbinding, de Moreelsebrug en HOV banen), een kwalitatief hoogwaardig ingericht openbaar gebied met aantrekkelijke pleinen (Jaarbeursplein, Stationspleinen, Vredenburgplein en Smakkelaarsveld), gebouwde stallingsvoorzieningen voor fietsen, vermindering van autoasfalt ten gunste van groen en water (herstel Catharijnesingel en Leidsche Rijn), nieuwe woningen in het gebied en afspraken over gezamenlijk beheer.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P7.1.1

Uitvoeren masterplan (inclusief jaarlijkse raadsbesluiten)

De prestaties bestaan uit vastgoedprojecten van private partijen en gemeente en infrastructurele projecten. De indicatoren tabel is te zien als een prestatie-indicator voor het vastgoedvolume.

Infrastructurele werken in uitvoering in 2017:

- Inrichting Catharijnekade
- Knoopfietsenstalling
- Conditionering Catharijnesingel Zuid
- Aanleg bergbezinkbassin, rioolzinker Catharijnesingel midden
- Herinrichting Croeselaan
- Bouw Parkeergarage Jaarbeursplein
- Ingebruikname eerste deel fietsenstalling en bouw tweede fase fietsenstalling Stationsplein
- Aanleg Uithoflijn en HOV-banen
- Vervolg aanleg Forum/Stadsplateau

Gebouwen in uitvoering in 2017:

- Entreegebouw Hoog Catharijne (Klépierre)
- Catharijneknoop/Poortgebouw (Klépierre)
- Noordgebouw (Dura Vermeer Vastgoed en Vorm ontwikkeling).
- Het Platform (Zuidgebouw) (ABC-Planontwikkeling)
- Bioscoop (Jaarbeurs/Kinépolis)
- Westflank-Noord; parkeergarage
- Woningen Mineurslaan-Noord, Fase 3A (inclusief herontwikkeling monument) (VolkerWessels)
- Renovatie Hoog Catharijne (Radboudkwartier, Klépierre)
- Voorzetgebouw HC ter hoogte van Stationsplein- (Klépierre)
- Paviljoen op Stationsplein (Klépierre)

Opleveringen in 2017:

- Knoopfietsenstalling
- Eerste fase Entreegebouw Hoog Catharijne (Klépierre)

Planontwikkeling in 2017:

- Smakkelaarsveld
- Plot Kop Jaarbeurs
- Oude Daalstraat
- Ontwerp Catharijnesingel Zuid

Fase 2:

Najaar 2016: dialoog met de stad over de uitgangspunten voor de op te stellen Structuurvisie.

Voorjaar 2017: deze uitgangspunten vastleggen in de Structuurvisie.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	59.805	110.584	80.986	43.326	35.419	41.667
Totaal baten	59.805	110.584	80.986	43.326	35.419	41.667
Lasten						
02-7-1-1 Uitvoeren Masterplan	65.568	112.906	83.342	43.856	37.008	39.256
Totaal lasten	65.568	112.906	83.342	43.856	37.008	39.256
Saldo baten en lasten	-5.764	-2.322	-2.356	-531	-1.589	2.411
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	500	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	8.653	1.039	0	0	0	0
Geraamd resultaat	2.389	-1.283	-2.356	-531	-1.589	2.411

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren Masterplan

De cijfers in de financiële tabel zijn gebaseerd op de meerjarige grondexploitatie Stationsgebied die onderdeel uitmaakt van het bij de Voorjaarsnota 2016 vastgestelde Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling (MPSO). De inschattingen in het MPSO onderdeel Stationsgebied zijn gebaseerd op planningsinzichten van begin 2016. De ervaring leert dat er verschuivingen in zowel de baten als de lasten kunnen optreden gedurende het jaar.

Het totaal aan verwachte baten van 81 miljoen euro in 2017 bestaat uit:

- Grondopbrengsten (9,8 miljoen euro) uit vastgoedontwikkelingen (Klépierre en NS Vastgoed).
- Bijdragen en subsidies (35,4 miljoen euro): een rijksbijdrage voor het realiseren van het regionale deel van de OV-Terminal, bijdragen van de Rabobank en van het Ministerie van I&M voor de Moreelsebrug, subsidie Beter Benutten voor de tijdelijke maatregelen Stationsplein Oost, de aanleg van de HOV baan en de realisatie van de Knoopfietsenstalling, bijdragen van het ministerie van I&M en NS voor de expeditie Stationsplein Oost en een bijdrage van NS voor de 2^e Asselijnstraat.
- Het resterende bedrag van 35,8 miljoen euro betreft het saldo van de jaarlijkse lasten en baten, dat wordt verrekend met de balansrekening onderhanden werk.

Het totaal aan verwachte lasten van 83,3 miljoen euro in 2017 heeft voor een groot deel betrekking op de in uitvoering genomen infrastructurele projecten:

- De lasten bouw- en woonrijp maken en realisatie (69,8 miljoen euro) van onder andere Stationsplein, Catharijnesingel, Jaarbeursplein en omgeving, Moreelsebrug, investeringen in de regionale voorzieningen OV-Terminal en de inpassing van de Uithoflijn in het Stationsgebied.
- Hiermee samenhangende proceskosten, lasten tijdelijke maatregelen en milieu, verwervingskosten en overige kosten (11,2 miljoen euro).
- De resterende 2,3 miljoen euro betreft het saldo van diverse uitnames ten behoeve van concernoverhead en de bij de Voorjaarsnota 2016 bestemde budgetten voor het realiseren van Catharijnesingel Zuid, het opstellen van de structuurvisie Tweede fase Stationsgebied en voor placemaking en de eerste (tijdelijke) maatregelen Westplein.

Duurzaamheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een duurzame stad

We willen zuinig omgaan met energie en grondstoffen, zoveel mogelijk kringlopen sluiten en energie duurzaam opwekken. Een klimaatneutraal Utrecht is als stip op de horizon geformuleerd. Dit scheelt bewoners en bedrijven energielasten, levert banen en bedrijvigheid op en is goed voor milieu en klimaat. Ons doel is energiebesparing en -productie, CO2 reductie en duurzame werkgelegenheid.

Het programma Duurzaamheid heeft een nauwe samenhang met het programma Bereikbaarheid en Luchtkwaliteit en Openbare Ruimte en Groen. Utrecht is een groeiende stad en duurzame verstedelijking is hierbij uitgangspunt. De duurzaamheidsvraagstukken vragen om andere en innovatieve oplossingen (smart en healthy city).

Zaken die bij een gezonde ruimtelijke ontwikkeling van de stad van belang zijn:

- aandacht voor de duurzame kwaliteit van de bebouwde omgeving en afname van de belasting van het milieu;
- de kwaliteit van de openbare ruimte als verzamelplaats voor ontmoeting, beweging en verbinding;
- inspelen op de vraag naar wonen, economische functies, onderwijs, zorg en werkgelegenheid;
- samenwerking met initiatiefnemers en partners in de stad en regio en rijk

In 2017 worden de stappen uit het Plan van Aanpak naar een circulaire economie in Utrecht verder uitgewerkt. Het accent zal liggen op Bouwen en Slopen en circulair inkopen en is in samenhang met de uitgangspunten van de nota Afval is grondstof.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Energieplan en duidingsdocument](#) (vastgesteld mei 2015) (pdf, 1,7 MB)
- [Gezonde lucht voor Utrecht](#) (vastgesteld oktober 2013) (pdf, 2,6 MB)
- [Geluidnota](#) (herzien in 2014) (pdf, 1,9 MB)
- [Actieplan Geluid](#) (herzien in 2014) (pdf, 1,2 MB)
- [Nota Bodembeheer 2012-2022, 'Grondig werken 3'](#) (vastgesteld op 20 maart 2012) (pdf, 7,4 MB)
- [Gebiedsplan gebiedsgericht grondwaterbeheer en visie op duurzaam gebruik van de ondergrond](#) (vastgesteld op 26 november 2015) (pdf, 2,1 MB)
- [Gebiedsgericht Grondwaterbeleid](#) (vastgesteld op 12 mei 2009) (pdf, 450 kB)
- [Nota Externe veiligheid](#) (vastgesteld op 13 maart 2007) (pdf, 1,8 MB)
- [Nota Afval is grondstof](#) (vastgesteld op 9 juli 2015) (pdf, 1,3 MB)
- [Voortgangsrapportage Utrechtse Energie 2015](#) (pdf, 2,7 MB)
- [Duurzaamheidsverslag 2015](#) (vastgesteld op 6 juni 2016) (pdf, 11,4 MB)

In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

In Utrecht besparen we energie en wekken we energie duurzaam op

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E1.1.1 30% minder CO2 uitstoot in 2020	De totaal opgewekte duurzame energie	t.o.v. basisjaar 2009	bekend in najaar 2015	3%	5%	8%
E1.1.2 20% opwekking van duurzame energie in 2020 (in GWh)	De totaal opgewekte duurzame energie	2015	Bekend in najaar 2015	9,3 (GWh)	3,5%	8%
E1.1.3 10% van de daken heeft zonnepanelen			3%	5%	7%	10%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.1.1 Wonen: Labelstappen corporatiewoningen per jaar	afspraken 'Bouwen aan de Stad'	n.v.t.	4.084	4.804	nvt	nvt
Toelichting: In de nieuwe prestatieafspraken 2016-2019 zijn geen afspraken meer gemaakt over aantal labelstappen. In plaats daarvan is met de corporaties afgesproken wat het gemiddeld labelniveau (of energie index) is in 2020						
P1.1.10 Totaal aantal gecreëerde banen	Utrechtse energie	n.v.t.	n.v.t.			
Toelichting: Afgelopen jaar is gebleken dat een duurzame, kwalitatief goede monitor op de groene werkgelegenheid niet mogelijk is. Bij de Voorjaarsnota zullen wij u voorstellen deze indicator te schrappen.						
P1.1.2 Wonen: Totaal aantal energieambassadeurs	Utrechtse energie	n.v.t.	50	69	80	100
P1.1.3 Wonen: Huurders campagne (totaal aantal uitgebrachte adviezen per jaar))	Utrechtse energie	n.v.t.	54	750	750	750
P1.1.4 Wonen: Aantal Nul-op-de-Meter woningen	Utrechtse Energie	n.v.t.	0	8	nvt	nvt
Toelichting: Er vindt geen aparte registratie plaats van nul-op-de-meterwoningen. Deze prestatie-indicator kan daarom niet worden gevuld in de voorjaarsnota gaan wij voorstellen deze er ook uit te halen.						
P1.1.5 Bedrijven: Top 1000 bedrijven Utrechtse dat in overheidsaanpak zit (% totaal aantal bedrijven)	Utrechtse Energie	n.v.t.	59%	Nog niet bekend	65%	80%
Toelichting: Het aantal banen kan alleen berekend worden op basis van een schatting .						

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Realisatie 2014</u>	<u>Realisatie 2015</u>	<u>Doelstelling 2017</u>	<u>Doelstelling 2020</u>
P1.1.6 Bedrijven: Leningen verstrekt door het Energiefonds (in duizenden euro's)	Energiefonds	n.v.t.	535	1.900	5000	8000
P1.1.7 Bedrijven: Aantal bedrijven bezocht vanuit handhaving per jaar	Utrechtse energie	n.v.t.	128	188	200	200
P1.1.8 Duurzame opwek: geïnstalleerd vermogen zonnepanelen (MWp)	Klimaatmonitor	n.v.t.	9,3	5.400		
P1.1.9 Wonen: Bewoners die één of meer isolatiemaatregelen hebben genomen	Utrechtse Energie enquête	n.v.t.	48%	10		
Toelichting: uit aantallen van bewonersavonden, kunnen we inschatten dat in een paar jaar in meer dan 10% van de koopwoningen maatregelen is genomen.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

30% minder CO2 en 20% opwekking duurzame energie en 10% van de daken heeft zonnepanelen in 2020

We willen onze afhankelijkheid beperken van fossiele brandstoffen zoals olie en aardgas. We willen een klimaatneutrale stad worden met duurzame opwekking van energie en sterk verminderd energiegebruik. Duurzame opwekking en energiebesparing leveren ook een positieve bijdrage aan gezonde lucht in Utrecht.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Uitwerken van de ambities op basis van het Energieplan en een nieuwe energieagenda 2016-2019

We werken onze ambities verder uit op basis van het Energieplan en de Utrechtse energieagenda's, waarin de acties zijn weergegeven hoe we onze energiedoelstellingen van 2016 tot en met 2019 willen bereiken. In de energieagenda hebben we aangegeven hoe we een gebiedsgerichte aanpak vormgeven, hoe we samenwerken met bedrijven en inwoners willen stimuleren.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
03-1-1-1 Uitvoeringsprogramma	111	207	103	0	0	0
Totaal baten	111	207	103	0	0	0
Lasten						
03-1-1-1 Uitvoeringsprogramma	10.058	8.262	7.091	6.988	7.088	7.088
Totaal lasten	10.058	8.262	7.091	6.988	7.088	7.088
Saldo baten en lasten	-9.947	-8.055	-6.988	-6.988	-7.088	-7.088
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	41	41	41	41	41	41
Onttrekking reserves	1.988	688	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-8.000	-7.408	-7.030	-7.030	-7.130	-7.130

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeringsprogramma

Per saldo dalen in 2017 de lasten met 1,170 miljoen euro, dit wordt veroorzaakt door: het budget van dierenwelzijn wordt overgeheveld naar het programma Openbare Ruimte en Groen voor 0,459 miljoen euro, de bijdragen op grond van de Stimulerings Tender Energie en Kwaliteit 2004 (STEK) aan energemaatregelen in projecten van de woningcorporaties (BOEX en Mltros) zijn in 2017 0,104 miljoen euro lager (hierdoor tevens de baten 0,104 miljoen euro lager dan in 2016), het incidentele budget 2016 voor Green Deal vervalt (lasten 0,05 miljoen lager) en de doorlopende kosten van de instrumenten uit Programma Utrechtse Energie 2014 zijn 0,639 miljoen euro lager dan in 2016. Door overige kleine verschillen stijgen de lasten in 2017 met 0,082 miljoen euro.

Het budget van 7,030 miljoen euro bestaat in 2017 uit 2,963 miljoen euro voor Utrechtse energie, 3,751 miljoen euro voor de stichting Utrecht Natuurlijk en 0,316 miljoen euro voor klimaat en energie.

Door het vervallen van het budget voor Green Deal en de lagere lasten voor Programma Utrechtse Energie zijn in 2017 tevens de onttrekkingen uit reserves 0,688 miljoen euro lager.

Utrecht is een stad met een gezonde, stille en veilige leefomgeving

Utrecht is een stad met zo min mogelijk geluidsoverlast en een veilige leefomgeving

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nul- meting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
E2.1.1a	Het percentage inwoners dat vaak overlast van verkeerslawaaï ervaart Onderzoek Utrecht, Inwoners-enquête	2010	25,3%	23%	<22%	<22%

Effectindicator	Bron	Nul-meting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
			Gegevens			
			s			
			gepubliceerd op	Gegevens gepubliceerd op	Gegevens gepubliceerd op	Gegevens gepubliceerd op
			www.risicokaart.nl	www.risicokaart.nl	www.risicokaart.nl	www.risicokaart.nl
E2.1.1b	De risico's en locaties van transport en gebruik gevaarlijke stoffen zijn bekend en beheerst	Provinciale risicokaart kaart.nl	-			

Prestatieindicator	Bron	Nul-meting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
			Sanering			
			36			
			woningen uitgesteld om te kunnen combineren met groot onderhoud in 2015	Het project Lessinglaan/Haydnlaan is in 2015 gestart voor 137 woningen maar er zijn nog geen woningen afgerond.	Ca. 24 Uithoflijn, ca 20 project Lessinglaan	onbekend *
P2.1.1	Aantal woningen gesaneerd/geïsoleerd voor geluid	Eigen monitoring	-			

Toelichting: *In 2013 is de sanering van de "A-lijst" afgerond. De huidige saneringen voeren we uit in het kader van infraprojecten en van de "B-lijst".

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

We willen méér dan alleen voldoen aan de wettelijke eisen voor externe veiligheid en geluid

Te hoge geluidbelasting in de woon- en werkomgeving kan tot gezondheidsproblemen leiden (zoals ernstige hinder en slaapverstoring). Ook binnen de wettelijke normen voor geluid kunnen gezondheidsproblemen ontstaan. Bij ruimtelijke ontwikkelingen stellen we daarom aanvullende randvoorwaarden ter verbetering van het akoestisch woon- en leefklimaat. In de Geluidnota Utrecht is het geluidbeleid vastgelegd.

Bij gebruik en opslag binnen inrichtingen en vervoer van gevaarlijke stoffen over weg, water en spoor en door buisleidingen ontstaan risico's voor de omgeving. We streven naar het beheersen en beperken van de risico's zodat de leefomgeving veilig is.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Aanvullend aan de wet voorwaarden stellen voor geluid bij ruimtelijke ontwikkelingen. Kansen aangrijpen om bestaande knelpunten te verbeteren. Reguleren transport gevaarlijke stoffen

Externe veiligheid

We toetsen Ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen aan de normen van externe veiligheid en we nemen maatregelen om een goede ruimtelijke scheiding te bewerkstelligen tussen risicobronnen (inrichtingen, transportroutes en buisleidingen) en omringende bebouwing waarin personen aanwezig zijn. In de omgevingsvergunningen nemen we voorschriften op met maatregelen die inrichtingen moeten treffen om de risico's te verlagen. Daarbij stemmen we af met de Veiligheidsregio Utrecht. Voor vervoer

van gevaarlijke stoffen over wegen binnen de gemeente moet de vervoerder een ontheffing aanvragen. Wij toetsen de aanvraag voor ontheffingen in overleg met de politie en de brandweer. Wij bepalen, behalve voor de snelwegen, welke routes het transport mag volgen. We leveren gegevens over externe veiligheid aan het Register risicosituaties gevaarlijke stoffen (RRGS). De gegevens uit dit register worden voor een belangrijk deel via de provinciale risicokaarten openbaar gemaakt. We vragen actief de gegevens op bij het Rijk over de stoffen die vervoerd worden over het spoor op Utrechts grondgebied. Bij overschrijding van de afspraken uit het Basisnet zullen wij hier de minister op aanspreken.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
03-2-1-1 Preventieve maatregelen lucht, geluid	88	61	61	61	0	0
Totaal baten	88	61	61	61	0	0
Lasten						
03-2-1-1 Preventieve maatregelen lucht, geluid	836	1.211	1.223	1.223	662	662
Totaal lasten	836	1.211	1.223	1.223	662	662
Saldo baten en lasten	-748	-1.150	-1.162	-1.162	-662	-662
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-748	-1.150	-1.162	-1.162	-662	-662

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Preventieve maatregelen lucht, geluid en veiligheid

Bij Voorjaarsnota 2013 is voor de periode 2015 tot en met 2018 jaarlijks 0,500 miljoen euro extra budget geregeld voor de lasten voor luchtkwaliteit. Vanaf 2019 zijn de lasten daardoor 0,500 miljoen euro lager. Vanaf 2019 zijn de afspraken met de Regionale uitvoeringsdienst (RUD) nog niet vastgelegd. Daardoor zijn zowel de lasten als baten 0,061 miljoen euro lager.

Utrecht heeft een schone bodem

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Vracht verontreiniging (de nog aanwezige verontreiniging in het E2.2.1 grondwater)	Gebiedsplan gebiedgericht Grondwaterbeheer	2013	1.430 kg	100%	1120 kg	1060 kg
In 2018 zijn de vijf locaties die gebiedsgerichte aanpak E2.2.2 belemmeren gesaneerd	Bijlage 7 Gebiedsplan gebiedsgericht Grondwaterbeheer	2015	n.v.t.		50%	100%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Raadpleging						
P2.2.1 bodeminformatiesystemen	Eigen monitoring	2015	7.983	9.754	10.000	10.000
Aantal nieuwe betalende deelnemers aan het gebiedsplan	Eigen monitoring	2015	2	2	2	5
in 2020 zijn de vijf locaties die gebiedsgerichte aanpak belemmeren gesaneerd	Bijlage 7 Gebiedsplan gebiedsgericht	2015	n.v.t	0	50%	100%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

De bodem is geschikt voor het gewenste gebruik, zonder gevaar voor de gezondheid

We willen nieuwe verontreiniging van de bodem voorkomen. En waar de bodem verontreinigd is en risico's voor de gezondheid bestaan, zorgen we dat de bodem weer geschikt gemaakt wordt voor het gewenste gebruik.

Effectdoelstelling E2.2.2

Milieuhygiënisch gestage verbetering van de kwaliteit

We willen gestage verbetering van de bodemkwaliteit en de bodemkwaliteit mag niet verslechteren, ook niet als de milieukwaliteit in een gebied beter is dan de geldende eisen (standstill beginsel).

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Beheren van de ondergrond

Het gebiedsplan is op 26 november 2015 vastgesteld en vormt het kader waarmee de bescherming van de bodem, de verbetering van de bodemkwaliteit en benutting van de ondergrond geborgd wordt. De looptijd van het gebiedsplan is van 2015 tot 2043. Het bodembeleid van het Rijk (Rijksstructuurvisie) en de gemeente richt zich op de waarde van de ondergrond als bron voor energie, opslag en drinkwater en als kostbaar publiek goed dat bescherming nodig heeft. In 2017 geven we prioriteit aan de volgende activiteiten:

- Het definiëren en uitvoeren van vervolgacties op basis van de monitoringsresultaten in 2016, waarbij wordt samengewerkt met provincie Utrecht, de HDSR, Vitens en Rijkswaterstaat.
- We bereiden maatregelen voor en voeren saneringen uit bij locaties, die zijn opgenomen in het gebiedsplan, namelijk Reactorweg 11-Atoomweg12, Jutfaseweg 226, Notenbomenlaan 1 en 5, Amsterdamsestraatweg 312-314 en Vrouwjutenstraat.
- Lopende saneringen ronden we zorgvuldig af en nazorgprojecten zetten we voort. Voorbeelden van projecten zijn de Nedereindse Plas en de nazorg in het Griftpark.
- We starten alleen nieuwe saneringen bij milieuhygiënische spoedeisende gevallen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
03-2-2-1 Schone bodem	183	3	3	3	3	3
Totaal baten	183	3	3	3	3	3
Lasten						
03-2-2-1 Schone bodem	2.762	4.124	2.481	2.458	2.458	2.458
Totaal lasten	2.762	4.124	2.481	2.458	2.458	2.458
Saldo baten en lasten	-2.579	-4.121	-2.478	-2.455	-2.455	-2.455
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	100	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.579	-4.021	-2.478	-2.455	-2.455	-2.455

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schone bodem

De lasten zijn in 2017 per saldo 1,643 miljoen euro lager dan in 2016. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2016 rekening is gehouden met de vervangingsinvestering Griftpark, waarvoor in de Voorjaarsnota 2016 een incidenteel budget van 1,6 miljoen euro is toegekend. Tevens is in 2016 een incidentele bijdrage van 0,1 miljoen euro voor het Griftpark begroot met als dekking een onttrekking van 0,100 miljoen euro uit de algemene dekkingsreserve. Tenslotte zijn in 2017 de lasten 0,057 miljoen euro hoger door overige kleine verschillen.

Utrecht heeft een gezonde lucht

Indicatoren subdoelstelling 2.3

Effectindicator	Bron	Nul- meting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
WHO advieswaarden					Dalende trend	Dalende trend
E2.3.1a fijnstof realiseren	WHO/RIVM	2015	-		fijnstof	fijnstof
Wettelijke norm fijnstof (PM 10) jaargemiddelde concentratie is	Monitorings- rapportage	2011	geen normover- schrijding fijnstof	gerealiseerd, maximaal 26,4 µg/m3 berekend	Dalende trend fijnstof	Dalende trend fijnstof
E2.3.1b 40ug/m3						
Wettelijke norm fijnstof (PM10) maximaal 35 dagen overschrij- ding 24- uursgemiddelde grens-waarde is	Monitorings- rapportage	2011	geen normover- schrijding fijnstof	gerealiseerd, maximaal 19 dagen berekend	Dalende trend fijnstof	Dalende trend fijnstof
E2.3.1c 50ug/m3						

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E2.3.1d	Wettelijke norm stikstofdioxide (NO) Jaargemiddelde concentratie 40 ug/m3	Monitorings-rapportage 2011	geen normoverschrijding stikstofdioxide	Nog geen definitief inzicht, naar verwachting nog 1 overschrijding op de Catharijnesingel	Dalende trend stikstofdioxide	Dalende trend stikstofdioxide
E2.3.1e	Wettelijke norm stikstofdioxide (NO). Maximaal achttien keer overschrijding uurconcentratie van 200 ug/m3	Monitorings-rapportage 2011	geen normoverschrijding stikstofdioxide	Gerealiseerd, géén overschrijdingen van de uurconcentratie-eis	Dalende trend stikstofdioxide	Dalende trend stikstofdioxide

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P2.3.1	Zie programma Bereikbaarheid voor NSL-maatregelen					

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.3.1

Minimaal voldoen aan de wettelijke EU-normen voor fijn stof en stikstofdioxide. Streven naar een verlaging van de concentraties voor fijn stof

Utrecht maakt deel uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL), waarvoor een wettelijke uitvoeringsplicht geldt. Het NSL bestaat uit een pakket landelijke, regionale en lokale maatregelen om aan de gestelde grenswaarden te voldoen: fijn stof (PM10) en stikstofdioxide (NO2) waaraan respectievelijk met ingang van 2011 en 2015 aan de grenswaarden moet worden voldaan. Door het in 2014 genomen besluit over de verlenging van het NSL (IENM/BSK-2014/117255) is de genoemde periode waarop het NSL betrekking vermeld tot 1 januari 2017. Deze verlenging zorgt ervoor dat toetsing aan het NSL langer mogelijk is voor de onderbouwing van projecten. Eind 2016 weten we of we in 2015 voldaan hebben aan de grenswaarden en of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. In 2017 zullen deze eventuele aanvullende maatregelen worden voorbereid en in uitvoering genomen. Op basis van het door RIVM uit te brengen advies inzake het effect op de gezondheid van de ingestelde milieuzone en overige luchtmaatregelen gaan we in 2017 bezien of en waar er in de stad aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn om de luchtkwaliteit te verbeteren en daarmee ook de gezondheid te verbeteren van onze inwoners.

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) heeft advieswaarden² geformuleerd voor fijn stof en stikstofdioxide die – in het geval van fijn stof - lager zijn dan de huidige Europese grenswaarden³. Bij het halen van deze WHO-advieswaarden zijn de nadelige gezondheidseffecten significant lager. Met een strikte uitvoering van het huidige voorgenomen nationale en internationale beleid kan de luchtkwaliteit, ook in grote steden, verder verbeteren. De WHO-advieswaarden voor fijn stof kunnen dan volgens het

² http://www.who.int/phe/health_topics/outdoorair/outdoorair_aqg/en/

³ De WHO adviseert een jaargemiddelde concentratie van 10 µg/m³ voor PM_{2,5} en van 20 µg/m³ voor PM₁₀ na te streven.

RIVM rond 2030 vrijwel overal binnen bereik komen. Met ons gemeentelijk beleid leveren we onze lokale bijdrage. We streven naar een versnelde dalende trend met als richtsnoer de WHO-advieswaarden. Er kunnen schommelingen in de trend ontstaan door weersomstandigheden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.3.1

Uitvoeren maatregelen Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) inclusief jaarlijkse monitor en bijsturing

Bij elk nieuw ruimtelijk of infrastructureel plan is het belangrijk rekening te houden met de luchtkwaliteit en mogelijke gezondheidseffecten of hinder van luchtverontreiniging. Daarom proberen we vroeg in het planproces maatregelen te treffen om een zo gunstig mogelijk woon- en leefklimaat te bereiken, ook uit oogpunt van gezondheid.

We voeren de resterende maatregelen uit van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) en het Uitvoeringsprogramma 2013-2015, Gezonde lucht voor Utrecht. Jaarlijks monitoren we de uitvoering van bovengenoemde maatregelen. Naast de landelijke monitoring maken we een gemeentelijke monitoringsrapportage waarin we specifiek ingaan op het effect van de maatregelen voor Utrecht. Eind 2016 zal blijken of we in 2015 voldaan hebben aan de grenswaarden en of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. In 2017 zullen deze eventuele aanvullende maatregelen worden voorbereid en in uitvoering genomen. Daarbij wordt tevens gekeken in hoeverre we op weg zijn om te komen tot concentraties onder de advieswaarden van de WHO voor de luchtkwaliteit en kijken we welke maatregelen mogelijk zijn om versneld te gaan voldoen aan de WHO-advieswaarden.

De resultaten van het luchtmeetnet worden separaat vastgelegd in een gemeentelijke rapportage. Wij continueren het Utrechtse Luchtmeetnet na 2016 tot en met 2020.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
	0	0	0	0	0	0
Totaal baten						
Lasten						
	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten						
Saldo baten en lasten						
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat						

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Wij ramen de baten en lasten van prestatiedoelstelling 2.3 in het programma Bereikbaarheid onder subdoelstelling 1.3.

Bereikbaarheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een aantrekkelijk en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is.

De stad Utrecht heeft een toenemende aantrekkingskracht op mensen en bedrijven. Er gaan steeds meer mensen wonen en werken in en rond Utrecht, en ook het aantal bezoekers blijft stijgen. Deze groei vertaalt zich door naar een groeiende mobiliteitsvraag. Ruimte wordt schaars, het wordt steeds drukker op straat. Meer Utrechters verplaatsen zich binnen de stad, ook het verkeer van en naar Utrecht groeit. Op verschillende plekken in de stad treedt stagnatie op van het autoverkeer. Steeds meer mensen kiezen voor het openbaar vervoer, fiets en/of lopen. Dat is in lijn met het duurzaam mobiliteitssysteem dat wij voor ogen hebben. We kiezen primair voor vervoerswijzen die weinig ruimte innemen: fietsen, lopen en openbaar vervoer. Een duurzaam mobiliteitssysteem is een voorwaarde voor een gezonde door groei en een aantrekkelijke ruimtelijke ontwikkeling van de stad.

Utrecht maken we samen en dat geldt ook voor de omslag naar een aantrekkelijk en duurzaam mobiliteitssysteem waar we samen met bewoners, ondernemers en andere betrokkenen in de stad en met andere overheden aan werken. In dit systeem zijn de behoeften van gebruikers van de openbare ruimte en de mobiliteitsbehoefte met elkaar in evenwicht. En in dit mobiliteitssysteem is Utrecht bereikbaar met alle vervoerwijzen.

Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar is in verschillende nota's en plannen uitgewerkt. Naast de Nota Stallen en Parkeren (2013) zijn in 2015 actieplannen vastgesteld rond de thema's Voetganger, Fiets, Verkeersveiligheid, Schoon Vervoer en Goederenvervoer. In zes gebiedsagenda's komen de maatregelen uit deze actieplannen samen met maatregelen van andere programma's en worden ze in samenhang bekeken. In mei van dit jaar is het Verkeersplan Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen vastgesteld. In deze nota staan de netwerken voor voetganger, fiets, openbaar vervoer en auto beschreven en een regelfilosofie voor het verkeer. Door slim te bestemmen houden we bij ruimtelijke ontwikkelingsplannen rekening met mobiliteit bij de afwegingen om tot keuzes te komen.

Samenhang met andere programma's

Het programma Bereikbaarheid hangt samen met verschillende gemeentelijke programma's. Er is een nauwe relatie met het programma Stedelijke Ontwikkeling. Door de schaarse ruimte (ook in relatie tot de verdichtingsopgave) wordt een goed georganiseerde stedelijke mobiliteit een belangrijke voorwaarde voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling en de economische ontwikkeling. De kwaliteit van de openbare ruimte neemt in de uitvoeringsagenda UAB een belangrijke plaats in. Een duurzaam mobiliteitssysteem past binnen de kaders van het programma Duurzaamheid. Het programma Bereikbaarheid heeft daarnaast een relatie met de programma's Wijken, Leidsche Rijn en het Stationsgebied.

Relevante omgevingsfactoren

Bij de uitvoering van de maatregelen die bijdragen aan een duurzaam mobiliteitssysteem werken we samen en zijn we vaak afhankelijk van buurgemeenten en gemeenten in de regio, provincie en Rijk. Daarnaast is er veel interactie met inwoners, bedrijven en andere betrokkenen, veelal op wijkniveau. Verkeersveiligheid, oversteekbaarheid, terugdringen van overlast van verkeer, behoefte aan diverse verkeer en vervoervoorzieningen, zoals fietsvoorzieningen, zijn belangrijke onderwerpen in wijken. Daarnaast kunnen verkeer- en vervoermaatregelen in de openbare ruimte ingrijpend zijn voor de directe omgeving, waardoor sprake kan zijn van verschillende belangen op stedelijk en straat/ buurt/ wijk niveau.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Slimme Routes, Slim Regelen en Slim Bestemmen (2016)
- Ambitiedocument Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar (2012)
- Nota Stallen en Parkeren (2013)
- Actieplan Voetganger 2015 - 2020 (2015)
- Actieplan Fiets 2015 – 2020 (2015)

- Actieplan Verkeersveiligheid 2015 – 2020 (2015)
- Actieplan Schoon Vervoer 2015 – 2020 (2015)
- Actieplan Goederenvervoer 2015 - 2020 (2015)
- Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2016 (2016)

Utrecht is aantrekkelijke en bereikbare stad die duurzaam, leefbaar en gezond is

Voor en/of samen met inwoners, ondernemers en bezoekers nemen we niet-fysieke maatregelen die bijdragen aan een duurzaam mobiliteitssysteem

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Zie onder subdoelstelling 2: effecten van niet fysieke en fysiek maatregelen zijn						
E1.1.1 gelijk en versterken elkaar						
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
			In de openbare ruimte: 170 semi openbare laadpalen; 77 private laadpalen		In de openbare ruimte: 70	0
P1.1.1a Oplaadpalen	Actieplan Schoon Vervoer	2013	97			
Toelichting: In 2018 wordt een business case opgesteld voor openbare laadpalen, naar verwachting kunnen dan marktpartijen investeringen doen in plaats van de gemeente.						
P1.1.1b E-scooters	Actieplan Schoon Vervoer	2013	280	Gereed		
P1.1.1c Logistiek ontkoppelpunt projecten	Actieplan goederenvervoer	2016	-	In uitvoering	Gereed	
P1.1.1d Maatregelen meldpunt stoplichten	MPB	2016	-	3 doorfietsroutes in voorbereiding		

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Inwoners, ondernemers en bezoekers kiezen bewust voor een vervoerswijze

We streven ernaar dat inwoners, bezoekers en ondernemers meer bewust een vervoerswijze gaan kiezen voor een bepaalde reis. Aspecten die zouden moeten meespelen zijn gemak, snelheid en gezondheid. We willen mensen prikkelen om vaker voor duurzaam vervoer te kiezen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Uitvoeren van de maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement (De Gebruiker Centraal), schoon vervoer, goederenvervoer en verkeersmanagement

Mobiliteitsmanagement

We richten onze maatregelen op vijf doelgroepen, te weten werknemers, kinderen, inwoners, studenten en bezoekers. Bij werknemers richten we ons bijvoorbeeld op platforms met werkgevers in onder andere Lage Weide, De Wetering en Utrecht Centrum. Bij kinderen is een belangrijk project de scholenaanpak met themaweken rondom fietsvaardigheden. Bij inwoners sluiten we onder andere aan bij belangrijke veranderingen in de persoonlijke omstandigheden, waarbij we bijvoorbeeld uitprobeeracties voor andere modaliteiten op maat aanbieden. Bij studenten richten we ons op het spitsmijden in het OV en mobiliteitskeuzes na de studie, door bijvoorbeeld het stimuleren van E-bikes. Bij bezoekers richten we ons onder andere op communicatie op websites van bestemmingen en attracties. Samen met Centrum Management Utrecht (CMU) werken we samen om het centrum op een positieve manier op de kaart door te zorgen voor een goede bereikbaarheid dat doen we door de vindbaarheid te verbeteren, door slimme routing en aantrekkelijke looproutes,

Schoon Vervoer

In 2017 gaan we op de ingeslagen weg door met het stimuleren en faciliteren van schone mobiliteit in Utrecht. Zo bouwen we verder aan de oplaadinfrastructuur voor elektrische auto's. We ondersteunen innovatieve initiatieven hiervoor. We stimuleren schoon vervoer bij bedrijven, inclusief schoon vervoer over water. We zetten de milieuzone voort voor vracht, personen- en bestelverkeer. We verkennen mogelijkheden om alleen schone taxi's gebruik te laten maken van de busbaan. We stimuleren het gebruik van deelauto's door initiatieven te ondersteunen. We zetten samen met de Provincie, verladers en ondernemers in op schone zero emission bussen en stadsdistributie in de stad. We zetten onze aanpak voor het tegengaan van overlast van brommers voort. We gaan verder met het verschonen van het eigen wagenpark. Samen met ondernemers in de stad zetten we ons in om 'Living labs' te organiseren gericht op het realiseren van de energietransitie, door gebruik te maken van lokale netbalancing. Overdag opgeslagen zonne-energie in auto's wordt in de avonden gebruikt om op korte afstand huishoudens van energie te voorzien.

Goederenvervoer

In 2017 werken we verder aan de toegankelijkheid voetgangersgebied Utrecht (voorheen: Handhaving voetgangersgebied). We willen een Logistiek Ontkoppelpunt op Lage Weide realiseren; afhankelijk van een geschikte exploitant. Voor de bevoorrading van horeca-gelegenheden willen we een aantal Stop & Drop punten in het centrum realiseren. Samen met stakeholders geven we vorm aan living Labs in het kader van de Zero Emission Stadsdistributie. Tenslotte zullen we via het project truckspotting en logistiek makelaar minimaal 150 bedrijven in Utrecht benaderen om te bepalen of en in hoeverre zij een bijdrage kunnen leveren aan bijvoorbeeld hogere efficiëntie of verschoning in het goederenvervoer.

Verkeersmanagement

Het meldpunt Verkeerslichten wordt in 2017 voortgezet. Het is een goede manier om signalen en suggesties uit de stad op te halen en samen te werken aan een goede en veilige doorstroming van het verkeer. Dynamisch verkeersmanagement is onderdeel van de realisatie van stadsboulevards, zoals 't Goylaan en de Westelijke stadsboulevard. Dit zorgt voor de doorstroming van alle modaliteiten, ook op de wegen eromheen. Verkeersmanagement houdt zich ook bezig met het zoveel als mogelijk beperken van de verkeershinder bij wegwerkzaamheden. Jaarlijks stellen we een planning op waarbij de uitvoering van grote projecten zodanig op elkaar wordt afgestemd dat verkeershinder zo veel als mogelijk wordt vermeden. In 2017 is de statische bewegwijzering gereed die automobilisten helpen om vanaf de snelweg de juiste afslag te kiezen. In regionaal verband werkt Utrecht samen met andere partijen zoals de provincie in Proof of Concept Utrecht-Zuid. Dit is een project waarin we nieuwe regelconcepten in de praktijk uitproberen, zoals het in een groter deel van het netwerk de verschillende verkeerslichten met elkaar te laten "praten" van verschillende verkeerslichten en verkeerslichtinstallaties beslissingen laten nemen. Als de proef succesvol is dan zullen we deze technieken op andere plaatsen in het regionale

netwerk toepassen. Binnen Beter Benutten Vervolg doen wij mee met C-ITS. Dit is een platform voor allerlei maatregelen, diensten en faciliteiten op het gebied van Intelligente Transport Systemen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
04-1-1-1	Uitvoeren van maatregelen mobiliteitsmanagement	4.198	3.198	310	10	0	0
Totaal baten		4.198	3.198	310	10	0	0
Lasten							
04-1-1-1	Uitvoeren van maatregelen mobiliteitsmanagement	8.403	6.873	2.432	1.502	600	600
Totaal lasten		8.403	6.873	2.432	1.502	600	600
Saldo baten en lasten		-4.205	-3.675	-2.122	-1.492	-600	-600
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	2.976	3.925	2.122	1.492	600	600
Geraamd resultaat		-1.229	250	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van maatregelen in het kader van mobiliteitsmanagement

Op deze doelstelling ramen wij de verwachte inkomsten en uitgaven van de meerjarige investeringen voor schoon vervoer, goederenvervoer, de gebruiker centraal en mobiliteitsmanagement. De verschillen in jaarschijven worden veroorzaakt door het kasritme van de geraamde inkomsten en uitgaven. In de Voorjaarsnota 2012 is van het totale budget van 1,0 miljoen euro voor mobiliteit, communicatie en gedragscampagnes voor 2014 tot en met 2016 jaarlijks 0,25 miljoen euro incidenteel budget uitgenomen in verband met eerdere bezuinigingen. Het resterende budget van 0,25 miljoen euro is in 2017 beschikbaar voor het uitvoeren van niet fysieke maatregelen die bijdragen aan een duurzaam mobiliteitssysteem. In 2017 ramen wij de lasten voor uitvoering van de volgende actieplannen: Actieplan Goederenvervoer 0,808 miljoen euro (inclusief de Beter Benutten projecten), Actieplan Schoon Vervoer 1,363 miljoen euro en Actieplan De Gebruiker Centraal 0,261 miljoen euro. De wijzigingen uit het Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2016 worden bij de eerstvolgende technische wijziging verwerkt.

Mutaties reserve

In verband met de uitvoering van het programma Bereikbaarheid heeft u een bestemmingsreserve ingesteld voor de dekking van de meerjarige projecten zoals opgenomen in het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid. (MPB). Per saldo onttrekken wij 2,122 miljoen euro aan deze programmareserve voor de dekking van de meerjarige projecten van het MPB 2016.

We bouwen met fysieke maatregelen aan een duurzame infrastructuur

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
% fietsgebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	OVIN (CBS)	26% (2011 en 2012)	25% (2013 en 2014)	25%	27%	28%
Toelichting: gestapeld gemiddelde over 2013, 2014 en 2015						
% OV gebruik voor verplaatsingen in, van en naar de Gemeente Utrecht op basis van modal split	OVIN (CBS)	15% (2011 en 2012)	16% (2013 en 2014)	16%	16%	16%
Toelichting: gestapeld gemiddelde over 2013, 2014 en 2015						
% autogebruik voor verplaatsingen in, van en naar de gemeente Utrecht op basis van modal split	OVIN (CBS)	40% (2011 en 2012)	40% (2013 en 2014)		39%	38%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Doorfietsroute Vechtoever fase 1	MPB	-	-	Gereed		
Doorfietsroute Oosterspoorbaan	MPB	-	-	gedeeltelijk gereed	in uitvoering	gereed
Toelichting: na bouwwerkzaamheden rondom de Bijenkorf kan het project worden afgerond						
P1.2.1c Fietsbrug over AR kanaal	MPB	-	-			
2e tranche						
P1.2.1d verkeersveiligheidsmaatregelen	-	-	-		Gereed	
Verkeersveiligheidsmaatregelen						
P1.2.1e Vleuterweide	MPB	-	-	in voorbereiding	Gereed	
P1.2.2a De Uithoflijn	MPB	-	-	in uitvoering	In uitvoering	Gereed
P1.2.2b Busbaan Dichterswijk	MPB	-	-	in voorbereiding	in voorbereiding	in oplevering
P1.2.2c Busbaan Transwijk	MPB	-	-	in voorbereiding	in voorbereiding	gereed
P1.2.3a Stadsboulevard 't Goylaan	MPB	-	-		in voorbereiding	gereed
P1.2.3b Aansluiting NOUW2 op LRC	MPB	-	-			

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Fietsers en voetgangers staan op de eerste plaats in een verkeersveilige stad

De fietser en voetganger zijn qua vervoer belangrijk om Utrecht bereikbaar en aantrekkelijk, leefbaar, gezond, en duurzaam te houden voor inwoners, bezoekers en bedrijven. De fiets en de voetganger zijn wat ons betreft de belangrijkste vormen van vervoer in de stad. Verkeersveiligheid is dan ook belangrijk. Er wordt al veel gefietst en gelopen in de stad en om het fietsgebruik en het lopen verder te stimuleren richten we ons op de realisatie van veilige, snelle, comfortabele, logische en herkenbare voetgangersvoorzieningen en fietsroutes en goede stallingsvoorzieningen voor de fiets.

Effectdoelstelling E1.2.2

Het openbaar vervoer in, van en naar de stad is een aantrekkelijk vervoermiddel

Utrecht Centraal is hét OV-knooppunt van Nederland en openbaar vervoer speelt een grote rol in het bereikbaar, aantrekkelijk en leefbaar houden van Utrecht. Naast Utrecht Centraal kent de gemeente andere NS stations met verbindingen in alle windrichtingen. Samen met Rijk, regio, NS en ProRail werken we aan verbetering van deze verbindingen en de deur tot deur reis. Het regionaal OV-netwerk vervult daarbij een belangrijke rol. We richten ons op de verdere realisatie van veilige, snelle, comfortabele en herkenbare bus- en tramroutes.

Het Utrecht Science Park (USP) is het hart van de gezondheid gerelateerde economie in Nederland en heeft een internationale uitstraling. Daarmee is het voor Utrecht één van de economische hotspots. We willen in dit gebied kansen creëren en benutten. Dat betekent ruimte bieden voor doorontwikkeling bijvoorbeeld aan de oostkant van de stad in Rijnsweerd en waar dat elders nodig is in de stad. Belangrijk daarbij is het vergoten van de levendigheid en verblijfskwaliteit van het USP en Rijnsweerd door een meer gemengde invulling (onder andere huisvesting en voorzieningen), maar ook door een goede aansluiting met de stad en de groene omgeving. Doorontwikkeling van dit gebied kan niet zonder dat nagedacht wordt over de bereikbaarheid van dit gebied voor de lange termijn maar ook voor de middellange termijn. Een systeemsprong in het openbaarvervoersysteem zal daarvoor nodig zijn in combinatie met andere verbeteringen van het vervoerssysteem (voetganger, fiets en auto).

Effectdoelstelling E1.2.3

Het autogebruik past in het duurzaam mobiliteitssysteem

In de stad zijn de bestemmingen bereikbaar voor de auto. We streven daarbij naar een efficiëntieverbetering, waarbij de milieuhinder, onveiligheid, barrièrewerking en overmatig ruimtebeslag worden teruggedrongen. Autoverkeer zonder herkomst of bestemming willen we op de snelwegen laten rijden. Bij de herinrichting van de binnenstedelijke verbindingswegen zoeken we de balans tussen de mobiliteitsbehoefte en de behoeften van de gebruiker van de openbare ruimte.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad

Voetganger

In 2017 werken we verder aan de uitvoering van het Actieplan Voetganger. Zo werken we aan de kwaliteit van twee voetgangersnetwerken in en rond Overvecht en bij station Vaartsche Rijn. We nemen looproutes van en naar fietsenstallingen onder de loep en brengen verbeteringen aan. We voeren het plan van aanpak uit voor verbetering van de positie van de voetganger in de binnenstad.

Fiets

In 2017 verwachten de uitvoering van de hoofd fietsroutes af te ronden. De realisatie van een aantal doorfietsroutes is gestart: doorfietsroute Cremerstaat, Oosterspoorbaan, Vechtdijk. Daarnaast worden de routes singel Oost, Overvecht-USP, singel Noord, Electronweg/Reactorweg en de route langs het spoor

Utrecht/Amsterdam voorbereid. De planvoorbereiding voor een integrale herinrichting Nachtegaalstraat, Voorstraat/Wittevrouwenstraat is in 2017 in volle gang. Om de zuidelijke binnenstad met de recent geopende Randstadspoorstation Vaartsche Rijn te verbinden is de langzaam verkeerroute via de Ooster- en Westerkade, inclusief oversteek Ledig Erf, verder in voorbereiding genomen. Het doel is beide wegen zodanig in te richten dat de nadruk komt te liggen op voetganger en fiets. Uitvoering vindt plaats in 2017. Wij voeren maatregelen uit op het gebied van gedragsverandering van fietsers. Het leenfietsensysteem wordt uitgebreid. Er komen meer fietsparkeermogelijkheden bij de decentrale stations.

Verkeersveiligheid

In 2017 worden we de laatste locaties van het verkeersveiligheidsprogramma 1^e tranche uitgevoerd, veelal in combinatie met andere werkzaamheden waardoor we werk met werk maken. De uitvoering van de verkeersveiligheidsmaatregelen 2^e tranche is in volle gang. Naast fysieke maatregelen richten wij ons ook op het stimuleren van verkeersveilig gedrag. We voeren maatregelen uit die doelgroepen / weggebruikers meer bewust maken van de mogelijke risico's van bepaalde gedragingen in het verkeer door intensivering van educatie en voorlichting.

Het Utrechts Veiligheidslabel (UVL) valt ook binnen het programma Verkeersveiligheid. Van alle Utrechtse basisscholen doet mee. Daarvan heeft ruim de helft het label gehaald. In 2012 zijn we gestart met activiteiten gericht op het behoud van het UVL zodat de veiligheid rondom de scholen niet de aandacht verliest die het verdient. Het lopende programma UVL loopt tot en met 2017. We evalueren in 2016 dit lopende programma en komen met een voorstel voor het vervolg. Hiervoor is in het Actieplan Verkeersveiligheid financiële ruimte beschikbaar.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen

Samen met de provincie Utrecht leggen wij De Uithoflijn aan, een trambaan tussen Utrecht CS en De Uithof. Deze tram zal in 2020 45.000 reizigers per dag van en naar De Uithof vervoeren en dat komt ten goede aan de bereikbaarheid van de regio en de leefbaarheid langs het tracé. Voor de aanleg van De Uithoflijn is een gezamenlijk projectorganisatie Uithoflijn (provincie en gemeente) opgericht. De aanleg van de Uithoflijn vordert gestaag. Inmiddels is de aannemer gestart met de aanleg van de bovenbouw van de trambaan. Medio 2017 als de werkzaamheden aan de trambaan gereed zijn, wordt gestart met het testbedrijf. Dat duurt een halfjaar, waarna het proefbedrijf start. Dit duurt eveneens een halfjaar. De planning is dat de Uithoflijn medio 2018 in exploitatie wordt genomen. De inpassing van de trambaan is nagenoeg helemaal gereed. Wat nog resteert is de herinrichting van de Vaartsestraat ten noorden van de Bleekstraat en de herinrichting van de kruising met de Bleekstraat. Zodra lijn 12 wordt vervangen door de Uithoflijn en er voldoende ruimte ontstaat zullen de werkzaamheden aan de kruising worden uitgevoerd. Met de realisatie van het HOV-tracé door Leidsche Rijn Centrum (oplevering naar verwachting in 2017), is de gehele Noordradiaal van het gewenste HOV-netwerk voltooid. Tegelijk wordt het bijbehorende busstation Leidsche Rijn Centrum opgeleverd. Daarmee is het OV-knooppunt Leidsche Rijn Centrum tot stand gebracht: de verschillende vervoersstromen komen hier samen: spoor, regio- en stadsOV, fiets en auto.

Aan de nog ontbrekende radialen Z80 en Z90 van de HOV-Zuidradiaal, het gedeelte vanaf de Churchillaan tot aan de Croeselaan, wordt intensief gewerkt. De werkzaamheden verbonden aan de Z80 zijn inmiddels zover gevorderd dat in 2017 de conditioneringswerkzaamheden kunnen plaatsvinden en de realisatie in 2019 kan worden voltooid. Verder zal het ontwerp voor het laatste tracédeel van de zuidradiaal van het HOV-netwerk te weten de Z90 (Tellegenlaan – Van Zijstweg) kunnen worden vastgesteld, waarna de aanbestedingsprocedure van start zal kunnen gaan.

Voor het versterken van de directe OV-verbindingen naar Rijnsweerd en De Uithof is de mogelijkheid tot het benutten van de vluchtstrook van gedeelten van de Waterlinieweg door het openbaar vervoer in voorbereiding genomen. Dit moet ertoe leiden dat in 2017 deze stroken als busbaan zijn ingericht om het openbaar vervoer de mogelijkheid te bieden naar deze stroken uit te wijken ingeval van congestie op de Waterlinieweg.

Er wordt een extra impuls gegeven aan het toegankelijk maken van bushaltes. Ongeveer 25 à 30 bushaltes worden, naast de reguliere aanpak van haltes bij reconstructies en herinrichtingsprojecten, aangepast aan de toegankelijkheidsrichtlijnen.

In 2017 werken we langs een aantal sporen aan de verdere ontwikkeling van USP:

- Er wordt een visie/ontwikkelstrategie opgesteld voor Rijnsweerd waarbij integraal wordt gekeken naar de ontwikkellocaties die er zijn, hoe die programmatisch ingevuld kunnen worden en hoe dit samenhangt met de bereikbaarheid en ontsluiting van het gebied. Dit gebeurt samen met de huidige en toekomstige partners en bewoners in en om het gebied.
- Samen met de USP-partners wordt verder invulling gegeven aan de ontwikkelkansen voor het USP zelf. Daarbij onderzoeken we onder andere de programmatische invulling van het gebied, mix van functies, de ontsluiting en de aansluiting relatie met de omliggende groene gebieden.
- We geven een vervolg aan de Gebiedsverkenning die in 2016 is opgestart door samen met de partners de maatregelen verder uit te werken. Dat doen we in samenhang met de andere grote ontwikkelgebieden Stationsgebied en Merwedekanaalzone.
- We werken samen met de partners aan korte termijn verbeteringen op het gebied van bereikbaarheid en bijvoorbeeld living labs waarin we de kracht van de activiteiten op het USP laten zien.

Prestatiedoelstelling P1.2.3

Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

In 2017 zullen we voor de opwaardering van de NRU een Integraal Programma van Eisen (IPvE) opstellen. We maken een voorstel welk van de pleinen verdiept wordt aangelegd en hoe de afkoppeling van de Moldaureef gestalte krijgt. Het bestemmingsplan (inclusief MER) wordt in procedure gebracht. We bereiden besluitvorming voor over het IPvE van de Westelijke stadsboulevard, die loopt van het 24 oktoberplein tot aan de Marnixbrug). Daarna stellen we het Voorlopig Ontwerp voor deze stadsboulevard op. Voor de Socrateslaan/ Beneluxlaan tot aan het Europaplein wordt in aansluiting op 't Goylaan een herinrichting tot stadsboulevard voorbereid. Hiervoor stellen we in 2017 ook een IPvE op. De herinrichting van de kruising Maarssenseweg/Schoolstraat als alternatief voor de knip Maarssenseweg voeren wij in 2017 uit.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
04-1-2-1	Uitvoeren van proj. en maatr.fiets	3.343	1.927	1.534	0	0	0
04-1-2-2	Uitvoeren van proj. en maatr.gebr.OV	11.959	19.359	2.788	3.746	1.555	179
04-1-2-3	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	1.243	3.869	0	0	0	0
Totaal baten		16.544	25.155	4.322	3.746	1.555	179
Lasten							
04-1-2-1	Uitvoeren van proj. en maatr.fiets	12.811	23.182	8.545	3.050	2.350	2.068
04-1-2-2	Uitvoeren van proj. en maatr.gebr.OV	12.914	21.904	4.129	4.759	2.560	3.814
04-1-2-3	Uitvoeren van proj. en maatr.auto gebrui	4.600	15.781	7.573	5.782	0	0
Totaal lasten		30.325	60.867	20.247	13.591	4.910	5.882
Saldo baten en lasten		-13.781	-35.712	-15.925	-9.845	-3.355	-5.703

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	10.116	3.818	7.768	13.074	25.789	16.839
Onttrekking reserves	16.397	22.631	6.361	3.088	3.078	13.976
Geraamd resultaat	-7.499	-16.898	-17.332	-19.832	-26.067	-8.567

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die fiets en voetgangers als vormen van vervoer aantrekkelijker maken in een verkeersveilige stad

Op deze doelstelling ramen wij per jaar de verwachte inkomsten en uitgaven voor de meerjarige investeringen voor fietsprojecten en verbeteren van verkeersveiligheid. De verschillen in jaarschijven worden veroorzaakt door het kasritme van de berekende inkomsten en uitgaven. Het totaal aan verwachte lasten van 8,545 miljoen euro in 2017 heeft betrekking op de voorbereiding en in uitvoering genomen infrastructurele projecten voor fiets, verkeersveiligheid en wijken. Dit betreft de lasten in 2017 voor uitvoering van de volgende projecten: uitvoering hoofdfietsroutes inclusief het project fietsfilevrij 0,8 miljoen euro, fietsparkeren Binnenstad 0,5 miljoen euro, kwaliteit fietsroutes stations 0,6 miljoen euro en realisatie van een aantal doorfietsroutes 0,6 miljoen euro. Dit betreft de volgende doorfietsroutes: doorfietsroute Cremerstaat, Binnenstad Oost, Overvecht-USP en voorbereiding voor doorfietsroute langs het spoor Amsterdam.

Daarnaast verwachten wij uitgaven te doen voor planvoorbereidingskosten voor onder andere de integrale herinrichting Nachtegaalstraat van 0,1 miljoen euro, en een aantal overige fietsmaatregelen 0,7 miljoen euro; waaronder gedragsverandering door fietsers alternatieve routes te laten kiezen of gebruik te laten maken van parkeervoorzieningen voor fietsers. Daarnaast wordt vanuit dit programma een bedrag van 0,9 miljoen euro bijgedragen aan de tijdelijke fietsenstalling Smakkelaarsveld (programma Stedelijke ontwikkeling). De afrondende werkzaamheden voor de Daphne Schippersfietsbrug over het Amsterdamrijnkanaal voor 1,3 miljoen euro worden in 2017 afgerond.

In de Voorjaarsnota 2016 is incidenteel in 2017 1,0 miljoen euro en incidenteel in 2018 0,5 miljoen euro aanvullend budget beschikbaar gesteld voor de Amsterdamsestraatweg, aanpak 2^e fase tweede fase. In 2017 ramen wij daarnaast voor uitvoering van kleine fysieke maatregelen aan VRI's 0,2 miljoen euro, voor de uitvoering van amendement optimalisatie verkeerslichten 0,126 miljoen euro en voor het Utrechts Veiligheidslabel 0,086 miljoen euro en voor het economisch investeringsfonds 1,5 miljoen euro. De wijzigingen uit het Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2016 worden bij de eerstvolgende technische wijziging verwerkt.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die het gebruik van openbaar vervoer bevorderen

Op deze doelstelling ramen wij per jaar de verwachte inkomsten en uitgaven op de geautoriseerde meerjarige investeringen Openbaar Vervoer, de kosten voor het verkeer-, vervoer- en parkeerbeleid en de organisatiekosten voor het programma Bereikbaarheid. De verschillen in jaarschijven worden veroorzaakt door het kasritme van de berekende inkomsten en uitgaven. Wij ramen de lasten voor voorbereiding en voor in uitvoering genomen infrastructurele projecten in 2017 een bedrag van 4,129 miljoen euro. Dit betreft in 2017 de volgende bedragen voor uitvoering van de projecten HOV bestaande stad (tracédeel Z90) 1 miljoen euro, Randstadspoor 0,786 miljoen euro, Uithoflijn 1 miljoen euro, voorzieningen station Overvecht 0,415 miljoen euro, bereikbaarheid Centraal station via Ooster- en Westerkade 0,5 miljoen euro, toegang traplift station Leidsche Rijn vanuit het busstation 0,174 miljoen euro en voor handhaving van het taxikeurmerk 0,050 miljoen euro. De lasten voor mobiliteitsbeleid, onderzoek en monitoring en programmamanagement ramen wij op 2,593 miljoen euro.

Onder deze prestatiedoelstelling is tevens het product bedrijfsmiddelen opgenomen. Op dit product worden de negatieve lasten verantwoord die samenhangen met de kostenverdeelsystematiek van de

overhead. Dit betreft 2,459 miljoen euro. De wijzigingen uit het Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2016 worden bij de eerstvolgende technische wijziging 2017 verwerkt.

Uitvoeren van projecten en maatregelen die bijdragen aan autogebruik dat past in een aantrekkelijke en bereikbare stad

Op deze doelstelling ramen wij de verwachte inkomsten en uitgaven voor meerjarige investeringen auto en Park & Ride. De verschillen in jaarschijven worden veroorzaakt door het kasritme van de geraamde inkomsten en uitgave. Wij ramen de lasten voor 2017 de volgende bedragen voor de projecten inpassing van de NOUW LRC 1,146 miljoen euro, voorbereiding van de binnenstedelijke verbindingsweg Socrates-Beneluxbaan 0,075 miljoen euro en voor de oversteekbaarheid van de Eykmanlaan 0,075 miljoen euro. In de raming van de totale lasten is nog een bedrag opgenomen van 5,7 miljoen euro voor de van Zijstweg. Wij stellen, gelet op de planning, deze raming in de eerstvolgende begrotingswijziging bij door in 2017 een last te ramen, 1 miljoen euro (en in 2018 4,7 miljoen euro, waarvan voor de expeditiebrug jaarbeurs 2,5 miljoen euro en voor de grondruil met de Jaarbeurs 2,2 miljoen euro). In het meerjarenbeeld is de besluitvorming over de kasschuif van bereikbaarheid uit de Voorjaarsnota 2016 verwerkt. De wijzigingen uit het Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2016 worden bij de eerstvolgende technische wijziging verwerkt.

Mutaties reserve

In verband met de uitvoering van het programma Bereikbaarheid heeft u een bestemmingsreserve ingesteld voor de dekking van de meerjarige projecten zoals opgenomen in het MeerjarenPerspectiefBereikbaarheid (MPB). Per saldo storten wij 1.407 miljoen euro in deze programmareserve voor de dekking van de meerjarige projecten van het MPB 2016. In de Voorjaarsnota 2016 hebben wij een kasschuif vastgesteld, waardoor in 2008 en 2019 respectievelijk 3,0 miljoen euro en 9 miljoen euro wordt toegevoegd en in 2020 12,0 miljoen euro wordt onttrokken.

Auto- en fietsparkeervoorzieningen dragen bij aan een aantrekkelijke, leefbare en bereikbare stad

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
		125.373 (2010);				
E1.3.1 Aantal verkochte P+R combikaarten	-	114.877 (2012)	133.875	40%		
Toelichting: gestapeld gemiddelde over 2013 en 2014						
		26.231 (2010);				
E1.3.2 Aantal gestalde fietsen in centrum en stationsgebied, bewaakt en onbewaakt (zaterdag in juni van 12-14 uur)	Fietsparkeerdrukmetingen	26.947 (2012)	27.637			

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.3.1 Stimuleren P+R gebruik	Parkeerexploitatie	-	-	166.390	in uitvoering	in uitvoering
P1.3.2 Buurtstallingen	Parkeerexploitatie	-	-		2	

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.3.1

Het parkeergedrag van automobilisten draagt bij aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

De nota Stallen en Parkeren, die uw gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld, bevat een nieuwe aanpak voor autoparkeren in lijn met Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar. De aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de stad en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Effectdoelstelling E1.3.2

Het parkeergedrag van fietsers draagt bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte

De nota Stallen en Parkeren, die uw gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld, bevat een nieuwe aanpak voor fietsparkeren in lijn met Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar. De aantrekkelijkheid en bereikbaarheid van de stad en de kwaliteit van de openbare ruimte zijn hierbij belangrijke uitgangspunten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren die bijdragen aan een aantrekkelijke en bereikbare stad

In 2017 gaan we verder met het uitvoeren van de nota Stallen en Parkeren. Dit betekent dat we de parkeerdruk reguleren waar dat nodig én gewenst is. Voor de binnenstad gaan we verder met het verbeteren van de kwaliteit van de openbare ruimte door het autoparkeren te verplaatsen van de straat naar garages, volgens de aanpak die uw raad bij het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2016 heeft vastgesteld en de financiële ruimte die uw raad daarvoor beschikbaar heeft gesteld. Dit betekent dat we onder meer werken aan betere vindbaarheid en marketing van de parkeergarages en P+R's en dat we de tarieven voor een garageabonnement aantrekkelijker maken. De exploitatie van de Kruisstraatgarage komt na twintig jaar weer in gemeentelijke handen waarmee de gemeente ten aanzien van het gebruik en de tarifiering meer de regierol kan voeren.

De handhaving op straat is er op gericht de betalingsbereidheid voor het gebruik van fiscale parkeerplaatsen zo hoog mogelijk te houden. De prioritering en inzet worden opgenomen in het integrale Handhavingsprogramma 2017. We blijven inzetten op informatiegestuurd handhaven. De tweede scanauto die vanaf najaar 2016 operationeel is, draagt hier verder aan bij. Ook de digitalisering van de laatste parkeerproducten, de zakelijke parkeervergunning en het gehandicaptenparkeren, dragen bij aan een verdere optimalisering van de handhaving.

We werken in 2017 verder aan de realisatie van de parkeergarage Jaarbeursplein. We gaan in het kader van vindbaarheid, duidelijkheid en de omklap van het parkeerterrein van de Jaarbeurs. We denken nog na over de definitieve naamgeving van de parkeergarage. Dichtbij station Utrecht Leidsche Rijn, aan de rand van het nieuwe centrum en pal naast het Cinemec 'de Sterrenkijker', werken we verder aan de ontwikkeling en realisatie van de P+R Leidsche Rijn. Deze parkeervoorziening, met onder andere een P+R-functie, biedt met circa 550 parkeerplaatsen ruimte aan zowel gewone parkeerders als P+R reizigers. In 2017 zullen we de bouw van deze garage Leidsche Rijn Centrum aanbesteden.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren die bijdragen aan de kwaliteit van de openbare ruimte

We streven ernaar in 2016 de onderhandelingen met ASR over een stalling op het Neude onder het 'oude postkantoor' af te ronden. De stalling Laag Catharijne wordt nadrukkelijk onder de aandacht gebracht als aanvulling op de stalling onder het Vredenburg en verder gepromoot als scooterstalling. In samenwerking met de NS gaan we de exploitatie van de in het najaar van 2016 geopende fietsenstallingen onder station Vaartsche Rijn verder uitbouwen. Medio 2017 openen we in samenwerking met NS en ProRail de eerste fase van de Ooststalling. In de eerste fase krijgt de stad de beschikking over

9.000 extra inpandige plekken. Tegelijk wordt er gewerkt aan de tweede en laatste fase. Medio 2018 opent daarmee de grootste fietsenstalling ter wereld met 14.000 plekken.

Om een volgende stap te kunnen zetten in meer en betere fietsparkeervoorzieningen in de stad maken we een plan van aanpak om invulling te geven aan de aanpak die uw raad bij het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid 2016 heeft vastgesteld en de financiële ruimte die uw raad daarvoor beschikbaar heeft gesteld. We blijven zoeken naar aanvullende (inpandige) fietsparkeeroplossingen op de hot spots in de binnenstad.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
04-1-3-1	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	30.988	30.796	30.496	30.496	30.496	30.496
04-1-3-2	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	583	377	677	677	-23	-23
Totaal baten		31.572	31.173	31.173	31.173	30.473	30.473
Lasten							
04-1-3-1	Uitvoeren van maatregelen autoparkeren	16.101	14.979	14.772	15.294	15.296	15.296
04-1-3-2	Uitvoeren van maatregelen fietsparkeren	4.808	5.231	5.234	5.234	5.234	5.234
Totaal lasten		20.909	20.210	20.006	20.528	20.530	20.530
Saldo baten en lasten		10.663	10.963	11.167	10.645	9.943	9.943
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	523	523	522	0	0	0
	Onttrekking reserves	1.471	1.929	1.929	1.929	1.929	1.929
Geraamd resultaat		11.611	12.369	12.574	12.574	11.872	11.872

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van maatregelen autoparkeren en fietsparkeren

In de Voorjaarsnota 2016 is vanuit de investeringsimpuls Ruimtelijke strategie aanvullend budget toegekend voor de ambitie 'meer ruimte en kwaliteit in de stad door verplaatsen van auto's en fietsen', in samenhang met een sluitende meerjaren parkeerexploitatie. In 2016 is 0,3 miljoen euro incidenteel toegekend in verband met een overheveling van een deel van het voordelig resultaat 2015 naar de parkeerexploitatie 2016. Vanaf 2017 is 0,3 miljoen euro structureel voor het verplaatsen van autoparkeren van de straat naar garages beschikbaar gesteld. Daarnaast is vanaf 2019 0,7 miljoen euro structureel toegekend om meer fietsenstallingen te realiseren in de binnenstad en rondom de stations. De lasten en baten van de meerjarige parkeerexploitatie zullen we in de eerstvolgende technische wijziging actualiseren.

Mutatie reserve

Er is een parkeerreserve ingesteld om de jaarlijkse schommelingen in het parkeerresultaat op te vangen. Conform besluitvorming bij de Programmabegroting 2010 wordt een bijdrage van 0,522 miljoen euro gestort in de programmareserve Bereikbaarheid (onderdeel Verder). We onttrekken 1,929 miljoen euro ten behoeve van P&R productverbetering, groot onderhoud bebouwde parkeervoorzieningen, de compensatie voor de opheffing van parkeerplaatsen op de Mariaplaats, de vrijval van vaste activa, fietsparkeren binnenstad en de intensivering van fietsparkeren.

Openbare ruimte en groen

Algemene programmadoelstelling

In Utrecht willen we voor onze bewoners en de bezoekers van onze stad, een openbare ruimte die leefbaar, duurzaam en aantrekkelijk is. Wat wij nastreven is een buitenruimte die plaats biedt aan iedereen om te leven, om te gebruiken en om van te genieten.

Utrecht gaat de komende jaren groeien naar 400.000 inwoners. De toename van de bevolkingsomvang zal vooral plaats vinden door inbreiding van de stad. Die groei is ook van belang voor de openbare ruimte want die wordt dan intensiever gebruikt, zodat we ons beheer en onderhoud moeten aanpassen. Openbare ruimte is van invloed op de economische en sociale vitaliteit van steden. Daarom is er behoefte aan hoogwaardige openbare ruimte die bewoners uitnodigt om elkaar te ontmoeten, eten, spelen en ontspannen. In diezelfde openbare ruimte verplaatsen bewoners en bezoekers zich met alle vormen van vervoer naar hun bestemmingen. Groot onderhoud van de openbare ruimte valt idealiter in de tijd samen met het einde van de levensduur van de bestaande inrichting. Tegelijkertijd voorkomt de vervanging op het eind van de levensduur het ontstaan van achterstallig onderhoud. Een ontwerp voor nieuwe openbare ruimte leggen wij voor aan de commissie BInG (beheer, inrichting, gebruik), waarin multidisciplinaire deskundigheid aanwezig is. Alle toekomstige gebruiksaspecten worden hier getoetst: openbaar vervoer, hulpdiensten, toegankelijkheid en specifieke belangen. Onder andere langs deze weg geven wij invulling aan Agenda 22 wat betreft openbare ruimte. Beoordeling in het BInG biedt mogelijkheden om in te spelen op nieuwe inzichten, bij voorbeeld om groen met innovatie en kunst te verbinden, om groen, technologie en architectuur aan elkaar te koppelen in één ontwerp.

De kwaliteit van de openbare ruimte wordt bepaald door de inrichting, het beheer en het gebruik. Deze drie zaken vergen een goede onderlinge afstemming om tot een basiskwaliteit te komen. Kwaliteit wordt voor een deel van de objecten in de openbare ruimte niet bepaald door visuele factoren. Verkeerslichten doen het en zijn daarmee van voldoende functionele kwaliteit, ook als de paal of armatuur roest vertoont. De functies van groen en schoon daarentegen zijn juist voornamelijk visueel van aard en bepalen in grote mate de uitstraling van openbare ruimte. Schoon en groen zijn daarom bij uitstek geschikt om het niveau van onderhoud te differentiëren naar visuele kwaliteit. Waar technische kwaliteit een zaak is van experts, kan iedereen zich uitspreken over visuele kwaliteit. De mening over schoon en groen vragen wij dan ook aan onze bewoners in de Inwonersenquête, zij zijn onze deskundigen op dit gebied. De uitkomsten van die enquête zijn daarom van groot belang omdat ze ons vertellen of we ons werk goed doen. Daarnaast hanteren wij ook de meer technisch ingegeven metingen met een kwaliteitsinstrument van het CROW.

Ambities zoals hierboven omschreven verhogen de druk op kapitaalgoederen openbare ruimte en vragen om voldoende onderhoud op het juiste moment. In de afgelopen jaren zijn hiervoor middelen gereserveerd. Vanaf 2015 is er jaarlijks 1 miljoen euroextra beschikbaar om achterstallig onderhoud weg te werken, en in deze begroting hebben wij nogmaals een bedrag van 3,7 miljoen euro (1,4 miljoen euro in 2016 en 2,3 miljoen euro voor 2017) voor dit doel vrij gemaakt. Enerzijds om veilig gebruik van de openbare ruimte zeker te stellen en anderzijds om de inspanningen op peil te houden om achterstallig onderhoud weg te kunnen werken

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Nota Onderhoud kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019
- Plan gemeentelijke watertaken Utrecht 2016-2019
- Groenstructuurplan
- Meerjarenplanning Groen2014-2017
- Beleidsnota afval is grondstof 2015-2018

Openbare ruimte is veilig en functioneel

De openbare ruimte is heel, veilig en functioneel

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Potentieel onveilige objecten in de openbare ruimte worden buiten werking gesteld, zodat iedereen zich veilig kan verplaatsen en verblijven	SW	40 (2008)	9	10	5	2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Omvang achterstallig onderhoud	SW	195 (2007)	95	95	95	94

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

In de openbare ruimte kan iedereen zich veilig verplaatsen en verblijven

Door gebruik verslijten de voorzieningen in de openbare ruimte mettertijd. Door een intensiever gebruik wordt de levensduur verkort. De groei van het aantal inwoners zal er op termijn voor zorgen dat we eerder en vaker onderhoud moeten plegen. Daardoor borgen we de levensduur zolang mogelijk, maar dat voorkomt niet dat eerder tot groot onderhoud en vervanging overgegaan moet worden. Door vervanging of groot onderhoud ziet de openbare ruimte er daarna weer uit als nieuw. En daar wordt iedereen blij van. Door de kapitaalgoederen in de openbare ruimte te onderhouden blijven ze heel, veilig en functioneel en kunnen de gebruikers zich er veilig verplaatsen en verblijven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

We werken achterstallig onderhoud weg aan de kapitaalgoederen

Door het prioriteringssysteem voor de vervangingen zijn er ook voor 2017 tientallen projecten in de openbare ruimte geselecteerd. Deze projecten zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om synergie en kostenbesparing in de uitvoering te bereiken en om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken. In 2017 vervangen we voor bijna 2 miljoen euro aan openbare verlichting. Oude kabels zullen vervangen worden zodat de betrouwbaarheid van het kabelnet toeneemt. Lichtmasten die versleten zijn worden gerecycled en vervangen door nieuwe masten. Moderne voedingskasten zullen geplaatst worden zodat de gemeente zelf in staat is haar verlichting in- en uit te schakelen op het moment dat dit echt nodig is. Oude verlichtingstechniek zal vervangen gaan worden door moderne led verlichting. We voeren dit uit in combinatie met onderhoud aan wegen zodat de overlast in tijd beperkt blijft. In 2017 zullen drie verkeersregelininstallaties vervangen worden, deze installaties zijn einde levensduur en zullen derhalve in zijn geheel vervangen worden door een nieuwe verkeersregelininstallatie met zuinige led lampen. Het glasvezelnetwerk ten behoeve van de verkeersregelininstallaties zal verder

uitgebreid worden. Op basis van de criteria uit het bomenbeleid worden bomen gesaneerd en vervangen. Ook passen we groeiplaatsverbetering toe. Dit gebeurt veelal in combinatie met andere werkzaamheden zoals de aanpak van overlast door boomwortelopdruk, herstraten en vervanging van riolering. Aan de civiele constructies met monumentale waarde wordt herstel gepleegd (voornamelijk in de binnenstad) en van constructies van recentere datum worden onderdelen vervangen. Van de Marnixbrug wordt het betonwerk met de opleggingen gerenoveerd. Langs de Vecht wordt de kademuur ter hoogte van Gietershof aangepakt. Door de gehele stad wordt onderhoud aan wegen gepleegd, waarbij de Waterlinieweg genoemd kan worden als het meest omvangrijke werk. Bij de uitvoering van het project voor dringend noodzakelijke grootschalig onderhoud en vervanging aan de wal- en kluismuren in de binnenstad worden goede vorderingen gemaakt. Ook in 2017 wordt de vervanging voortvarend aangepakt. Rekening houden met belangen van bewoners, gebruikers en bomen is daarbij vanzelfsprekend.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
05-1-1-1	Achterstallig onderhoud wegwerken	5.944	5.854	4.448	4.448	4.448	4.438
Totaal baten		5.944	5.854	4.448	4.448	4.448	4.438
Lasten							
05-1-1-1	Achterstallig onderhoud wegwerken	54.408	53.713	43.982	45.065	45.615	45.920
Totaal lasten		54.408	53.713	43.982	45.065	45.615	45.920
Saldo baten en lasten		-48.463	-47.859	-39.533	-40.617	-41.167	-41.481
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	4.590	4.121	4.000	0	0	0
	Onttrekking reserves	191	8.000	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-52.862	-43.980	-43.533	-40.617	-41.167	-41.481

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Achterstallig onderhoud wegwerken

De baten in 2017 zijn lager ten opzichte van 2016 door het vrijvallen van de WIA-voorziening, van 1,4 miljoen euro. Dit bedrag is in 2016 ingezet, conform Voorjaarnota 2016, voor het wegwerken van achterstallig onderhoud.

Voor het jaar 2017 was incidenteel 4 miljoen euro minder beschikbaar door een terugbetaling van de in 2009/2010 uitgevoerde onderhoudsimpuls. Bij de besluitvorming van de Voorjaarsnota 2016 is ter compensatie 1,4 miljoen euro al in 2016 beschikbaar gesteld (zie hiervoor toelichting op de baten). Tegelijkertijd is besloten om in 2017 nog 2,3 miljoen euro te compenseren.

Ten behoeve van het project wal- en kluismuren wordt jaarlijks de cashflow bekeken. De uitvoering van het project wordt vanaf 2016 gefinancierd uit de opgebouwde projectreserve. In 2016 is hier 8 miljoen euro voor onttrokken aan de projectreserve. Voor 2017 is nog geen onttrekking aan de reserve begroot, hetgeen voor 2017 een verschil in de lasten oplevert van 8 miljoen euro ten opzichte van 2016, dit komt doordat eind 2016 een herijking van de kosten zal worden gaan uitgevoerd, daarna zal bij besluitvorming Voorjaarsnota 2017 de benodigde lastenbegroting en bijbehorende onttrekking uit de projectreserve voor 2017 worden betrokken

De lasten in 2017 stijgen met 1,0 miljoen euro als gevolg van de uitbreiding van het areaal in de bestaande stad en Leidsche Rijn. Een toename van het budget van 0,4 miljoen euro in 2017 wordt met name veroorzaakt door loon- en prijsindexering, daarnaast is er een aantal kleine stijgingen die resulteren in een stijging van de lasten met 0,3 miljoen euro. Het totale effect van deze dalingen en toenames is $8 + 1 + 0,4 + 0,3 = 9,7$ miljoen euro

Bij de Voorjaarsnota 2014 is besloten een incidentele inkoopstaakstelling in te boeken voor de jaren 2015 tot en met 2018, in 2019 valt deze 'weg' wat leidt tot een hogere lastenbegroting in dat jaar.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De toevoegingen aan de reserves 2015-2017 (en eerdere jaren vanaf 2011) betreffen de aflossing van de crisisimpuls aan de algemene dekkingsreserve. In de begroting 2015 is tevens als toevoeging aan de reserves meegenomen de eerder genoemde terugbetaling van 0,6 miljoen euro van het resultaat 2014 aan de algemene dekkingsreserve. De onttrekking aan de reserves in 2016 van 8 miljoen euro betreft de al genoemde onttrekking aan de projectreserve ten behoeve van de begrote lasten 2016 voor het project wal- en kluiswanden.

Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Het aantal keer per jaar dat wateroverlast optreedt door het onvoldoende functioneren van het gemeentelijk hemelwater- en/of ontwateringssysteem	SW	64 (2012)	72	<50	<50	<50

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Jaarlijks 5km re-linen/vervangen	SW	5 km (2009)	4,5 km	5,3	5	5

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Een goed functionerend rioelstelsel

Door het rioelstelsel goed te beheren en te onderhouden zorgen we ervoor dat het afvalwater veilig wordt ingezameld en afgevoerd, zonder risico's voor de volksgezondheid en het milieu. Deze zorgplicht vloeit voort uit de Waterwet. Het voorkomen en bestrijden van de ongewenste gevolgen van klimaatverandering, gebaseerd op zorgplicht voor het in openbaar gebied treffen van maatregelen om (grond)wateroverlast te voorkomen en/of te beperken, is de komende jaren het belangrijkste doel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Vervangen en re-linen van 5 km riolering per jaar

Voor het realiseren van gemeentelijke zorgplichten op het gebied van water is het van belang de hiervoor benodigde systemen en objecten in goede toestand te houden. Belangrijk onderdeel van deze aanpak is het jaarlijks relinen (aanbrengen nieuwe inwendige constructie) waardoor oude rioolbuizen een langere levensduur krijgen en (nog) niet vervangen hoeven te worden. Als het noodzakelijk is vervangen we uiteraard de volledige rioolbuis. In totaal, relinen en vervangen, gaat het om ongeveer vijf kilometer verouderde of slecht functionerende riolering. Opvallende projecten in 2017 zijn de renovaties (onder andere vervanging van pompen) van de gemalen aan de Korte Baanstraat. Kanaalweg en Beneluxlaan. Afgelopen jaren is bij een groot aantal gemalen (500 stuks) het besturingssysteem en de elektrische installaties vervangen. Echter nog niet alle gemalen (circa 200) zijn vernieuwd. Komende jaren gaan we deze gemalen vernieuwen en in 2017 besteden we hier ongeveer 1 miljoen euro aan. Eenzelfde bedrag besteden we aan de vervanging van circa 700 meter riool aan de Noorderplaat en omgeving. De afvoercapaciteit van de riolering is te klein en de kwaliteit dusdanig dat vervanging noodzakelijk is. Om structurele grondwateroverlast te verminderen, leggen we gelijktijdig horizontale drainage aan. Verder starten we in 2017 met een project van ruim 1 miljoen euro voor de aanleg van het hemelwaterriool in Lombok en de Zeeheldenbuurt. Daarnaast zullen perceeleigenaren van souterrainwoningen een aandeel leveren in het oplossen van de wateroverlast waarbij de gemeente in dat geval een bijdrage in de kosten levert. Naast het voorkomen van wateroverlast werkt de gemeente samen met de waterschappen aan de kwaliteit van het oppervlaktewater. Belangrijke maatregel is het vervangen en vergroten van duikers (ondergrondse buisverbindingen) zodat de doorstroming verbetert. Dit gebeurt onder andere in het Wilhelminapark (duiker tussen Koningssloot en de vijver), in Tuindorp onder de Eykmanlaan, (als onderdeel van de herinrichting van de Eykmanlaan) en in het Niftarlakeplantsoen in Zuilen. In het Niftarlakeplantsoen worden in nauw overleg met omwonenden tevens de harde oevers vervangen door natuurvriendelijke oevers en wordt de watergang verbreed.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
05-1-2-1	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	38.818	37.962	42.513	42.513	42.513	42.513
Totaal baten		38.818	37.962	42.513	42.513	42.513	42.513
Lasten							
05-1-2-1	Vervangen en re-linen van 5 km riolering	31.042	30.083	34.224	34.190	34.190	34.190
Totaal lasten		31.042	30.083	34.224	34.190	34.190	34.190
Saldo baten en lasten		7.776	7.879	8.289	8.323	8.323	8.323
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	1.000	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	2.620	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		9.396	7.879	8.289	8.323	8.323	8.323

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Vervangen en re-linen van vijf kilometer riolering

Tijdens de behandeling van de Programmabegroting is aan het licht gekomen dat door autonome ontwikkelingen in aantal aansluitingen en in hoeveelheid m³ grootverbruik in combinatie met een lagere inschatting van het aantal oninbare aanslagen rioolheffing het volume van het aantal 'betalers' fors stijgt. Deze ontwikkelingen leiden tot structurele voordelen. Conform de ambitie in het Coalitieakkoord gebruiken we deze voordelen om het tarief rioolheffing fors te verlagen. Het tarief in 2017 daalt met bijna 6% ten opzichte van het tarief in 2016. Deze verlaging wordt bij de eerste technische begrotingswijziging 2017 in de begroting verwerkt.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In 2015 is een deel uit de egaliseringsreserve, conform besluitvorming, voor een bedrag van 1,8 miljoen euro, ingezet om geactiveerde investeringen versneld af te lossen. Tevens is in 2015 de laatste terugbetaling gedaan van de economische impuls rioleringen door een toevoeging van 1 miljoen euro aan de algemene dekkingsreserve. Naast de al genoemde onttrekking van 1,8 miljoen euro is in 2015 nog 0,8 miljoen euro onttrokken aan de egaliseringsreserve om toe te voegen aan de algemene dekkingsreserve ter aflossing van de crisisimpuls uit 2009. Dit betreft de laatste tranche.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan Afvalverwijdering Utrecht; 7,1 miljoen euro. Bijdrage 2017 aan BghU; 1,6 miljoen euro

Openbare ruimte is groen en schoon en nodigt uit tot ontmoeting

De buitenruimte is schoon en het groen is onderhouden

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Waardering bewoners schone openbare ruimte						
E2.1.1 minimaal 6,0	Bewonersenquête	6 (1996)	6,5	6,5	6	6

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P2.1.1 % scores schoon onder B	Technische schouw	3,6 (2015)	1,4	3,6	10	10
P2.1.2 % scores groen onder B	Technische schouw	11,9 (2015)	1,7	11,9	10	10
P2.1.3 Gegronde bezwaren 1%	JZ	1% (2012)	<1%	<1%	<1%	<1%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

De buitenruimte is schoon en het groen is netjes onderhouden

De waardering van de bewoners bepaalt of wij ons werk goed doen. Met de gemeenteraad is al in 2006 afgesproken dat die waardering niet lager mag zijn dan een zes. Ook in 2015 deden bijna 7.000 Utrechters mee aan de jaarlijkse Inwonersenquête van de gemeente. Jaarlijks worden de uitkomsten van die enquête gepubliceerd in de Utrecht Monitor. De Utrecht Monitor geeft op een toegankelijke en handzame manier weer hoe het met Utrecht gaat en hoe de stad zich in het afgelopen jaar heeft ontwikkeld onder andere op het gebied van de fysieke leefomgeving. De afgelopen jaren is het afgesproken resultaat over de waardering van de openbare ruimte steeds ruimschoots gehaald.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Schoonhouden van de openbare ruimte

Met de gemeenteraad is een visuele onderhoudsnorm voor schoon afgesproken. Om te bepalen of deze gehaald wordt, laten we de openbare ruimte meerdere keren per jaar schouwen. Met ingang van 2017 gebruiken we hiervoor de methodiek van het CROW. Deze methodiek brengt de kwaliteit van de openbare ruimte beter in beeld dan het KIOR, dat voorheen gebruikt werd. Dit stelt ons in staat gericht te sturen op het behalen van de afgesproken onderhoudsniveaus. Alhoewel de kwaliteit op het gebied van schoon de afgelopen jaren ruimschoots aan de afgesproken norm voldeed, vragen naast bekende locaties als binnenstad en de parken, ook andere locaties vaker specifieke aandacht. Dit heeft vaak te maken met een ander gebruik, waarvoor de openbare ruimte oorspronkelijk niet is ingericht. Betrokken bewoners(groepen) leveren een grote en onmisbare bijdrage aan een schone stad. Van hen ontvangen we ook signalen dat er veel inspanning nodig is om de buitenruimte schoon te krijgen. We blijven daarom investeren in manieren om bewoners, ondernemers en bezoekers meer te betrekken bij het schoon houden/maken van de openbare ruimte. Ook besteden we veel aandacht aan het bewust maken van de consequenties van gedrag. Met de deelname aan de landelijke pilot Schoon Belonen, waarbij we scholen belonen voor het inzamelen van plastic, blik en pak en schoonmaakacties in de openbare ruimte, zetten we in op bewustwording van de (zwerf)afvalproblematiek. Deze pilot loopt in Lunetten, Hoograven, Overvecht en Leidsche Rijn.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Onderhouden van het groen

Ook voor het groen is met de gemeenteraad een visuele onderhoudsnorm afgesproken. Door schouwen uitgevoerd door experts bepalen we of de norm gehaald wordt. Met ingang van 2017 gebruiken we ook hier de CROW-methodiek. Het groenonderhoud voldoet ieder jaar ruimschoots aan de afgesproken norm, mede door Bewonersinitiatieven die hieraan een bijdrage leveren. Dergelijke initiatieven en andere bewonerswensen helpen ons bij het aantrekkelijk houden van de stad en leveren een belangrijk aandeel in het betrekken van bewoners bij de openbare ruimte. Dit vraagt om een andere manier van beheren door de gemeente. Het oprichten van de Parkorganisatie Maximapark is een mooi voorbeeld hoe dit kan worden aangepakt.

Een groot aantal bewoners hecht veel waarde aan het groen in en om de stad. Gebruikers van de openbare ruimte verwachten daarbij steeds meer van de gemeente. Meer groen en hogere kwaliteit van het groen blijven belangrijke wensen van bewoners. Binnen de fysieke grenzen proberen we zo veel mogelijk tegemoet te komen aan de vraag naar meer groen. De hanging baskets zijn hiervan een geslaagd voorbeeld. Verbeteren van de kwaliteit van het groen is het belangrijkste doel van de werkzaamheden binnen het Meerjaren groenprogramma. Bij de hierna volgende effectdoelstelling gaan we daar nader op in.

Prestatiedoelstelling P2.1.3

Handhaven algemene regelgeving en voorschriften vergunningen

Correct gebruik draagt bij aan een openbare ruimte die er schoon en netjes onderhouden uitziet. Om dat gebruik correct te laten verlopen verlenen we vergunningen en zetten de toezichthouders en boa's in voor toezicht en handhaving op naleving van vergunningen en regels voor het gebruik van de openbare ruimte. Speciale aandacht in 2017 krijgt het correct handelen op het water en de naleving van regels door exploitanten. De prioritering van de inzet van toezicht en handhaving in de openbare ruimte wordt nader uitgewerkt in het Handhavingsprogramma 2017.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
05-2-1-1 Schoonhouden van de openbare ruimte	409	789	89	89	89	89
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	255	2	2	2	2	2
05-2-1-3 Handhaven van de algemene regelgeving	4.017	4.137	4.367	4.972	4.972	4.972
Totaal baten	4.680	4.927	4.457	5.062	5.062	5.062
Lasten						
05-2-1-1 Schoonhouden van de openbare ruimte	15.454	16.695	16.336	16.178	16.874	16.874
05-2-1-2 Onderhouden van het groen	13.867	14.261	14.662	14.485	14.165	14.165
05-2-1-3 Handhaven van de algemene regelgeving	2.779	3.011	2.978	2.977	2.978	2.978
Totaal lasten	32.100	33.967	33.975	33.640	34.017	34.017
Saldo baten en lasten	-27.420	-29.040	-29.518	-28.577	-28.955	-28.955
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-27.420	-29.040	-29.518	-28.577	-28.955	-28.955

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Schoonhouden van de openbare ruimte

Bij de Voorjaarsnota 2015 heeft u structureel 0,5 miljoen euro beschikbaar gesteld voor het schoonhouden van de binnenstad en een aantal andere plekken op niveau 7 (motie 2009M74).

De baten en lasten zijn in 2017 0,7 miljoen euro lager door het wegvallen van de incidentele gelden 2016 voor het project 'Schoner 2016'. Een stijging in de lasten 2017 van 0,3 miljoen euro komt door loon- en prijsindexering en areaalwijzigingen bestaande stad en Leidsche Rijn.

Onderhouden van het groen

De toename van de lasten in 2017 van 0,4 miljoen euro wordt veroorzaakt door toegekende loon- en prijsindexering en areaaluitbreiding bestaande stad en Leidsche Rijn.

Handhaven van de algemene regelgeving en voorschriften van vergunningen

Vanaf 2018 is in de begroting rekening gehouden met een stijging van de baten met 0,6 miljoen euro in verband met geprognosticeerde extra inkomsten voor reclame in de openbare ruimte. Het betreft hier met name extra inkomsten in verband met de nog te realiseren plaatsing van reclametoerens langs snelwegen rondom de stad.

We richten het groen zo in dat aantrekkelijk en bereikbaar wordt

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Tevredenheid met						
E2.2.1 buurtgroen	Inwonersenquête	66% (2010)	64%	67%	68%	70%
E2.2.2 Tevredenheid parken	Inwonersenquête	72% (2010)	71%	71%	72%	75%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Negen hoofdroutes naar						
P2.2.1 groengebieden aangelegd	MGP2014	0 (2010)	40%	50%	56%	67%
In goede uitvoering van de gemeenschappelijke regelingen is het beheer en onderhoud van de recreatiegebieden om de						
P2.2.2 stad verzorgd	Regeling	100% (2010)	100%	100%	100%	100%
aantal zwerfdieren/1.000						
P2.2.3 inwoners		3 (2015)	n.v.t.	3	3	2

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Een aantrekkelijke en voor iedereen bereikbare groene leefomgeving in en om Utrecht

Een gezonde groene stad, zodat Utrecht aantrekkelijk is en blijft om te wonen, te werken en te recreëren. Attractieve groenblauwe routes in en vanuit de stad naar het buitengebied nodigen mensen uit tot ontmoeting en actieve recreatie. Ze bieden kansen voor duurzaam toerisme, waarbij we cultuurhistorische waarden combineren met groenblauwe kwaliteit. Een groene inrichting draagt bij aan een gezonde leefomgeving voor mens en dier door hogere biodiversiteit, luchtzuivering, geluiddemping, waterzuivering. Voor de klimaatopgave levert groen verkoeling en waterberging. Stedelijk groen is daarmee bij uitstek een integrale opgave en kent vernieuwende aanpakken. We sloten in 2016 de City Deal 'Waarden van groen en blauw in de stad' om samen met de stad en partners te werken aan een gezond Utrecht.

Effectdoelstelling E2.2.2

Wij willen het dierenwelzijn in onze stad bevorderen

Het dierenwelzijnsbeleid is gebaseerd op het geactualiseerde dierenwelzijnsbeleid ('kaderbrief dierenwelzijn 2015'), dat in maart 2015 is vastgesteld. We werken samen met de Dierenbescherming aan de uitvoering van dierenwelzijnsactiviteiten die onder de verantwoordelijkheid van de gemeente plaatsvinden. In lijn met 'kaderbrief dierenwelzijn' versterken we de samenhang tussen dierenwelzijnsbeleid en breed ecologisch beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving dicht bij huis met ruimte voor stadsnatuur

Door realisatie van het Groenstructuurplan Utrecht (2007) en Bomenbeleid (2009) ontstaat een samenhangend netwerk van parken en groengebieden in en om onze stad. De nadruk ligt op de groenblauwe verbindingen voor mens en dier tussen stadsparken en onze grote groengebieden om de stad. Uitvoering loopt via het Meerjaren Groenprogramma. In 2017 werken we door aan de parkzone langs het Amsterdam-Rijnkanaal en in combinatie met het Merwedekanaal het Rondje Stadseiland. We voeren projecten uit voor het verbeteren van de binnenstedelijke Vechtoevers, Overvecht en Leidsche Rijn.

In 2017 verbeteren we met bewoners en bedrijven binnenstedelijk groen, zoals het Nifterlakenplantsoen (Zuilen), Ringpark Dichterswijk, Groene joggingroute in Lage Weide, Park Nijevelt (De Meern), het Amaliapark (Leidsche Rijn, de Oosterspoorbaan, De Lunetten en Maarschalkerweerd (Oost)). In de woonbuurten voeren we de laatste wijkgroenplanprojecten uit van Binnenstad, Vleuten-De Meern en Leidsche Rijn.

Dankzij uitvoering van de Toekomstvisie Landgoederen hebben Oud en Nieuw Amelisweerd en Rhijnauwen al veel allure terug gekregen. In 2017 kunnen we met de extra middelen uit de Voorjaarsnota 2016 het herstel van het Engelse Werk en de tuin van Nieuw Amelisweerd afronden. We verbeteren de agrarische bereikbaarheid. Ook verbeteren we de bereikbaarheid voor bezoekers met extra fietsenstallingen en verhogen we de verkeersveiligheid. Met de middelen van de Voorjaarsnota 2016 en de extra verkregen subsidie Erfgoedparels van de provincie ronden we de Toekomstvisie af.

Specifiek voor stadsnatuur voeren we projecten uit binnen het Groene Web, een ecologisch netwerk voor planten en dieren. In 2017 zorgen we ervoor dat verschillende kerngebieden van de eekhoorn onderling beter worden verbonden. Onze stad wordt bloemrijker gemaakt voor wilde bijen. Met behulp van project Vleermuis monitoren we de populaties vleermuizen in de stad.

Prestatiedoelstelling P2.2.2

Ontwikkelen van het groen en recreatiemogelijkheden om de stad

Via onze actieve deelname in de Recreatieschappen De Stichtse Groenlanden en het Plassenschap Loosdrecht zorgen wij voor het beheer van de regionale recreatiegebieden (onder andere Ruigenhoek, Strijkviertel en Maarsseveense Plassen) en verbindingen daartussen. Daarnaast werken we samen met de recreatieschappen, provincie, buurgemeenten, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten aan de uitbreiding van recreatiemogelijkheden en natuur door ontwikkeling van Gagelbos en Haarzuilens en Hollandse IJsselbos.

Prestatiedoelstelling P2.2.3

Wij zorgen goed voor onze dieren in de stad

Wij gaan het dierenwelzijn in onze stad bevorderen op basis van het in 2015 geactualiseerde dierenwelzijnsbeleid. In lijn daarmee versterken we de samenhang tussen dierenwelzijnsbeleid en breed ecologisch beleid. We gaan daarnaast aan de slag met de Utrechtse aanpak diervriendelijk bouwen voor onze gemeentelijke gebouwen.

We werken samen met de Dierenbescherming aan een adequate opvang van hulpbehoevende dieren. Door voorlichting en preventieve maatregelen gaan we het aantal zwerfdieren terugbrengen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
05-2-2-1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	-65	0	0	0	0	0
05-2-2-2 Ontwikkelen van het groen en recreatiemogelijkheden	0	0	0	0	0	0
05-2-2-3 Wij zorgen goed voor onze dieren in stad	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	-65	0	0	0	0	0
Lasten						
05-2-2-1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groen	3.847	2.153	2.327	2.327	2.327	2.327
05-2-2-2 Ontwikkelen van het groen en recreatiemogelijkheden	1.090	1.101	1.062	1.062	1.062	1.062
05-2-2-3 Wij zorgen goed voor onze dieren in stad	0	0	464	464	464	464
Totaal lasten	4.936	3.254	3.853	3.853	3.853	3.853
Saldo baten en lasten	-5.002	-3.254	-3.853	-3.853	-3.853	-3.853
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	500	0	0	0	0
Onttrekking reserves	207	50	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-4.795	-3.704	-3.853	-3.853	-3.853	-3.853

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Ontwikkelen van een aantrekkelijk groen

Niet van toepassing.

Ontwikkelen van het groen en recreatiemogelijkheden

Niet van toepassing.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan Plassenschap Loosdrecht 0,165 miljoen euro

Bijdrage 2017 aan recreatieschap Stichtse Groenlanden 0,847 miljoen euro

Bijdrage 2017 aan Vereniging parkmanagement Papendorp 0,356 miljoen euro

Bijdrage 2017 aan Vereniging parkmanagement De Wetering- Haarrijn 0,225 miljoen euro

Wij zorgen goed voor onze dieren in de stad

Vanaf 2017 worden de lasten voor dierenwelzijn overgeheveld vanuit het programma Duurzaamheid naar het programma Openbare ruimte en groen. Dit bedrag is inclusief het extra budget van 0,175 miljoen euro dat bij de Voorjaarsnota 2016 beschikbaar is gesteld.

Afval wordt op efficiënte wijze gescheiden ingezameld om de klant van dienst te zijn en om in te zetten als grondstof

Indicatoren subdoelstelling 2.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Tevredenheid over de						
E2.3.1 afvalinzameling (cijfer)	Bewonersenquête	6,8 (2014)	6,8	6,7	7,0	7,0
E2.3.1 Restafval/inwoner (kg)	Weeggegevens	256 (2013)	250	246	240	231

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Percentage laagbouwaansluitingen aangesloten op voorzieningenniveau van						
P2.3.1 Het Nieuwe Inzamelen	Projectplanning	6% (2013)	9%	33%	75%	100%

Percentage huisaansluitingen dat gebruik maakt van						
P2.3.1 zakkeninzameling	Projectplanning	41% (2013)	36%	30%	21%	11%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.3.1

Het afval wordt in toenemende mate gescheiden ingezameld

Net als in 2016 wordt er in 2017 hard gewerkt aan de uitrol van Het Nieuwe Inzamelen. Zoals eerder aan de raad gemeld gaat het om een technisch, economisch en maatschappelijk uitdagende opgave. Tijdens de uitvoering hebben we onze aanpak steeds verbeterd om ook hierin Utrecht samen te maken. We communiceren naar, en werken samen met bewoners. Inmiddels is de acceptatiegraad hoog en wordt ruim 95% van de aangeboden minicontainers geaccepteerd. Uit de inzamelresultaten is duidelijk dat bij de laagbouw het restafval fors is gedaald. We zetten in op een afname van de gemiddelde hoeveelheid restafval in hoog- en laagbouw tot 240 kilogram per inwoner in 2017. Dat bewoners onze inspanningen waarderen met een 7 is voor ons een belangrijke doelstelling.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.3.1

Het afval ophalen en de infrastructuur daarvoor versterken

We nemen een aantal maatregelen om afvalscheiding te stimuleren. Deze maatregelen zijn:

- In 2017 worden de wijken Hoograven, Transwijk, Rivierenwijk, Dichterswijk, Terwijde, Grauwart en een groot gedeelte van Noordoost verder gefaciliteerd om het afval beter te scheiden. Dit is onderdeel van het 4-jarenprogramma 'Het Nieuwe Inzamelen' om de transitie van afval naar grondstof verder te realiseren. Het doel van dit programma is om de hoeveelheid restafval te laten afnemen, bij de laagbouw tot 150 kilogram per inwoner per jaar in 2018.
- We starten een pilot met het slimmer inzamelen van afval op basis van de vullingsgraad van de ondergrondse containers. Op deze manier wordt het aantal meldingen over ondergrondse containers geminimaliseerd en de efficiency van inzameling gemaximaliseerd.
- In samenwerking met onder andere de G4 en het ministerie van Infrastructuur en Milieu worden in 2017 de pilots gestart ten behoeve van het onderzoek naar afvalscheiding in de hoogbouw. Ook in

Utrecht zullen bij enkele hoogbouw blokken proeven gaan plaatsvinden om te onderzoeken welke maatregelen de bronscheiding van afval maximaal verhogen. Het resultaat van deze pilots moet leiden tot concrete instrumenten die bewezen effect hebben en leiden tot duurzame gedragsverandering bij inwoners van hoogbouw woningen.

- In 2017 organiseren we in navolging op verscheidene andere gemeenten de 100-100-100 uitdaging voor de bewoners van Utrecht. 100-100-100 is een project waarin 100 mensen de uitdaging aangaan om gedurende 100 dagen, 100% van hun afval te scheiden.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
05-2-3-1	Het afval ophalen en de infrastructuur	39.318	40.147	42.721	42.845	42.845	42.845
Totaal baten		39.318	40.147	42.721	42.845	42.845	42.845
Lasten							
05-2-3-1	Het afval ophalen en de infrastructuur	32.487	31.606	33.429	33.392	33.395	33.395
Totaal lasten		32.487	31.606	33.429	33.392	33.395	33.395
Saldo baten en lasten		6.831	8.540	9.292	9.453	9.450	9.450
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	1.370	526	126	3	3	3
Geraamd resultaat		8.201	9.066	9.419	9.456	9.453	9.453

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Het afval ophalen en de infrastructuur daarvoor versterken

De stijging van de baten in 2017, ten opzichte van 2016, van 2,6 miljoen euro wordt grotendeels veroorzaakt door indexering van het tarief meerpersoonshuishoudens afvalstoffenheffing en een toename van het aantal huishoudens dat heffing is verschuldigd.

Tijdens het opstellen van deze begroting is nieuwe informatie over kwijtschelding aan het licht gekomen. Hierover wordt u met een raadsbrief geïnformeerd. De gevolgen hiervan worden in de eerstvolgende begrotingswijziging 2017 in de Begroting 2017 verwerkt.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In 2015 heeft een onttrekking aan de reserve van 1,4 miljoen euro plaatsgevonden om de kosten van de ingevoerde afvalstoffenbelasting te dekken en het tarief met 5% te kunnen laten dalen. In 2016 is een onttrekking aan de reserve van 0,5 miljoen euro begroot en in 2017 een onttrekking van 0,126 miljoen euro begroot om het tarief voor de heffing met niet meer dan de index te laten stijgen. Tevens is de gewenste tariefdifferentiatie tussen 1-persoons en meerpersoonshuishoudens verder vergroot om de komende jaren naar het gewenste verschil van 50 euro te kunnen groeien. Over eventuele onttrekkingen aan de egalisatiereserve in 2018 en verder wordt jaarlijks bij de tariefopstellingen conform besluitvorming voorjaarsnota incidenteel beslist.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan Afvalverwijdering Utrecht; 7,1 miljoen euro.

Economie

Algemene programmadoelstelling

De economische vooruitzichten voor Utrecht zijn positief. Uit de tweede Arbeidsmonitor blijkt dat de Utrechtse economie verder aantrekt. 2015 laat een duidelijke daling van de werkloosheid zien. Het stimuleren van de werkgelegenheid werpt zijn vruchten af. Het aantal banen, vacatures en bedrijfsvestigingen in Utrecht neemt toe.

De aantrekkende economie zorgt aan de ene kant voor meer werkenden en minder werklozen en heeft ook tot gevolg dat meer mensen (weer) willen werken, ofwel een groeiende beroepsbevolking. In Utrecht is dit effect sterker dan in de andere grote steden, meer mensen willen weer tot de arbeidsmarkt toetreden. Daarnaast groeit het aantal inwoners de komende jaren stevig door. Dit is een kans voor Utrecht, maar brengt ook economische uitdagingen met zich mee. Het vraagt om een groei van de werkgelegenheid die in de pas loopt met de groei van de beroepsbevolking. Het blijft noodzakelijk om in te zetten op vergroting van werkgelegenheid op alle niveaus. De behoefte aan voorzieningen zoals winkels, diensten en recreatieruimten en -voorzieningen groeit natuurlijk mee.

De Utrechtse economie verandert. Alhoewel dit van alle tijden is, lijken de veranderingen zich na een periode van economische recessie nu versneld voor te doen. Digitalisering, circulaire economie, deeleconomie hebben gevolgen voor de traditionele economische sectoren, zoals zakelijke- en financiële dienstverlening, detailhandel en logistiek. Niet alleen de Utrechtse economie verandert, ook het aantal inwoners groeit door naar 400.000 rond 2030. Deze groei wordt met name door inbreiding in het Nieuwe Centrum en Merwedekanaalzone opgevangen. De behoefte aan voorzieningen zoals winkels, diensten en recreatieruimte en -voorzieningen groeit natuurlijk mee.

Om een vitale stad te zijn én te blijven, is het belangrijk tijdig in te spelen op deze trends en ontwikkelingen, zodat ook de werkgelegenheid meegroeit en passend blijft bij de stad. Met het vaststellen van de Ruimtelijke Strategie 'Utrecht kiest voor gezonde groei', vanuit de filosofie van Gezond Stedelijk Leven (Healthy Urban Living) en de aanpak Werken aan werk spelen we in op de trends en ontwikkelingen. Het Stationsgebied, Utrecht Science Park en Leidsche Rijn Centrum zijn in het verlengde van de nieuwe Ruimtelijke Strategie 2016 de economische ontwikkelingsgebieden in de stad, waar de komende jaren nieuwe en vernieuwende bedrijvigheid gaat landen. Utrecht ontwikkelt, stimuleert en ondersteunt slimme oplossingen voor meer werkgelegenheid. Ontwikkelingen in Lage Weide, Overvecht en de Binnenstad bieden kansen voor herontwikkeling en nieuwe werkgelegenheid voor met name lager en middelbaar opgeleiden. Ook extra banen in de vrijetijdseconomie bieden voor deze groep kansen.

We zien dat startups snel inspringen op nieuwe technologische ontwikkelingen. Als stad met een goede voedingsbodem voor startups willen we hen mogelijkheden bieden om als scale up door te groeien naar volwaardige bedrijven. Ook het beter benutten van exportmogelijkheden door Utrechtse bedrijven en de acquisitie van (buitenlandse) bedrijven naar Utrecht zorgt voor een stijging van de Utrechtse werkgelegenheid.

Kortom, kansen te over! Het verzilveren van deze economische kansen doen én kunnen we uiteraard niet alleen. We werken samen met de Economic Board Utrecht, de partners van het Utrecht Science Park, de U10, de leden van het Platform Ondernemend Utrecht, ondernemersverenigingen en de individuele bedrijven en instellingen. Daar waar nodig nemen we een initiërende actievare rol, waar het kan een meer faciliterende of ondersteunende rol.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Economische Agenda Utrecht 2012 – 2018](#) (pdf, 2,7 MB)
- [Ontwikkelingskader Horeca 2012](#) (pdf, 1,8 MB)
- [Room with a view, hotelnota 2010 - 2020](#) (pdf, 3,4 MB)
- [Kantorenstrategie Stad Utrecht 2012](#) (pdf, 1 MB)
- [Bedrijventerreinenstrategie Utrecht 2012 -2020](#) (pdf, 203 kB)

- [Ontwikkelingskader detailhandel](#) (pdf, 355 kB)
- [Vitale stadswijken, functiemenging in woonwijken](#) (pdf, 700 kB)
- [Perspectief Toerisme 2020](#) (pdf, 1,7 MB)
- [Evenementenbeleid](#)

Utrecht is een economisch vitale stad

Utrecht heeft een goede (fysieke) economische structuur

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Percentage incurant aanbod bedrijfsruimte ten opzichte van totale aanbod	Vastgoedmonitor	62% (2011)	38%	9	9	9
E1.1.1a						
Beste G4 stad met betrekking tot vestigingsplaats voor bedrijven	Elsevier/ Bureau Louter	1 (2011)	1	2	1	1
E1.1.1b						
Aantal ZZP'ers	KvK	pm	23.339	23.512	24.000	25.500
E1.1.1c						
Toelichting: Deze indicator is geen streefcijfer, maar een monitoringcijfer. De sterke groei van ZZP'ers heeft gevolgen voor de economische structuur van Utrecht.						
Leegstand % kantoorruimte			10,4%	11,6%	11%	10,5%
E1.1.1d						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal m2 getransformeerde kantoren	Programma Transformatie Vastgoed	n.v.t.	15.000	39.448	25.000	25.000
P1.1.1a						
KVO certificering	EZ	32 (2009)	32	32	34	34
P1.1.1b						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrecht heeft een goede (fysieke) economische structuur

Een goede economische structuur begint met een goede basis aan werkplekken en voorzieningen die van belang zijn voor een goed woon- en werkklimaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Bevorderen van de (fysieke) economische structuur

Samen met bedrijven en (maatschappelijke) instellingen werken we aan verbetering en behoud van de vitaliteit van bedrijven- en kantoorlocaties. Via de Vastgoedmonitor en ons accountmanagement houden we goed zicht op de ontwikkelingen in de gebieden en bij individuele bedrijven, zodat we gezamenlijk en gericht maatregelen kunnen nemen en bestaande werkgelegenheid kunnen behouden of uitbreiden. We blijven de transformatie van leegstaande kantoren faciliteren.

Zo werken we aan de kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte op de woonboulevard. In het kader van Werken aan Werk, zetten we extra in op de gebieden Lage Weide, Overvecht en het Centrum. Zo faciliteren we samen met Industrie Vereniging Lage Weide een nieuw logistiek ontkoppelpunt en de komst van een EnergieCampus en in Overvecht werken we mee aan reactivering van het bedrijventerrein en faciliteren we een Food Market.

In het kader van wijk economie blijven we de ontwikkelingen in Utrechtse winkelgebieden monitoren. Onze accountmanagers blijven het aanspreekpunt voor de ondernemers in de wijk. Indien vereist nemen we maatregelen om structurele leegstand tegen te gaan. In het bijzonder gaan we bezien welke activiteiten nodig zijn voor de winkelcentra in Kanaleneiland, Overvecht, de Amsterdamsestraatweg en Leidsche Rijn Centrum. Samen met de U10 stellen we een regionale detailhandelsvisie op. We voeren de winkeltijdenverordening uit.

We ondersteunen/faciliteren incidenteel stedelijke (netwerk-) bijeenkomsten voor ondernemers / zzp'ers. Voor ondernemers/zzp'ers die in zwaar weer raken, hebben we een portal gelanceerd waarin het stedelijk aanbod voor deze doelgroep in beeld is gebracht. We blijven monitoren of de ondernemers zo goed geholpen worden.

Het Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO) is een instrument en methodiek om met partners samen de veiligheid in winkelgebieden en bedrijventerreinen te verbeteren en op peil te houden. In 2017 werken ondernemers, politie, brandweer, gemeente en andere instellingen in 34 gebieden (winkelgebieden en bedrijventerreinen) actief samen aan een schoon, heel en veilig gebied. Het merendeel werkt samen conform de KVO-methodiek.

Via het Accountmanagement voor de hotels zetten we in op een groei van het aantal hotelkamers conform de lijn zoals vastgelegd in de actualisatie van het hotelbeleid. Utrecht streeft een breed hotelaanbod na. We passen het horecabeleid aan de huidige trends en ontwikkeling en faciliteren nieuwe verfrissende concepten voor de stad. We willen actief in gesprek met hoteliers over verdringing op de arbeidsmarkt en hert vergroten van het aantal uren per contract.

Met onze inzet in het Ondernemersfonds Utrecht versterken we de samenwerking en het vestigingsklimaat in de gebieden. Met de private gemeentelijke bijdrage willen we in de trekkingsgebieden samen met andere OZB betalende woningen projecten initiëren die een werkgelegenheidseffect (ook stages etcetera) hebben.

De Utrechtse binnenstad transformeert van traditionele winkellocatie naar een plek waar cultuur, horeca, recreatie toerisme, markten en werken en wonen vermengd worden. We versterken de kwaliteit van de openbare ruimte van en de vindbaarheid binnen de binnenstad. Samen met Centrum Management Utrecht ondersteunen we deze ontwikkelingen.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
17-1-1-1	Versterken economisch structuur	104	0	0	0	0	0
Totaal baten		104	0	0	0	0	0
Lasten							
17-1-1-1	Versterken economisch structuur	8.105	9.176	9.256	8.736	8.736	2.890
Totaal lasten		8.105	9.176	9.256	8.736	8.736	2.890
Saldo baten en lasten		-8.001	-9.176	-9.256	-8.736	-8.736	-2.890

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	577	350	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-7.424	-8.826	-9.256	-8.736	-8.736	-2.890

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bevorderen van de (fysieke) economische structuur

De begrote lasten bestaan uit de subsidie aan het Utrechts Ondernemersfonds (6,8 miljoen euro) en 0,58 miljoen euro voor de compensatie van de verhoogde OZB belasting aan de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO). De lasten van de afdeling Economische Zaken voor de activiteit 'versterken economische structuur' bedragen 1,356 miljoen euro. Voor het uitvoeren van acties vanuit de Economische Agenda 2012 – 2018 zijn er middelen gereserveerd in de reserve Pieken in de Delta, ook wel Uitvoering Economische Agenda Utrecht genoemd. Uit de ambitie vergroten van werkgelegenheid: 'werken aan werk' is er incidenteel voor 2017 0,52 miljoen euro beschikbaar gebiedsmatige interventies, stimuleren van nieuwe economie en digitale innovatie.

Utrecht is een aantrekkelijke stad voor bezoekers en evenementen

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nul- meting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
E1.2.1a	Aantal nationale dagbezoeken	NBTC/TNS/NIPO	4.500.000 (2014)	4.500.000	3.610.000	4.500.000
E1.2.1b	Besteding leisure bezoeker per dag	NBTC-NIPO Research	€ 43 (2014)	€ 43	€ 45,00	€ 48,00
Toelichting: Betreft een nieuwe indicator m.i.v. 2016						
E1.2.1c	Aantal overnachtingen leisure en zakelijk	CBS/SLA	463.000 (2014)	463.000	542.000	475.000
Toelichting: De (lange termijn) effectindicatoren E1.2.1a tot en met E.1.2.1f komen voort uit de in 2015 vastgestelde toeristisch nota "Live like a local". Het is op dit moment nog niet duidelijk of de grote stijging van het aantal overnachtingen leisure en zakel						
E1.2.1d	Aantal congresdeelnemersdagen	ICCA/Toerisme Utrecht	19.500 (2014)	19.500	32.178	20.000
E1.2.1e	Besteding congresbezoekers per dag	NBTC-NIPO Research	€ 354 (2014)	€ 354	€ 344,00	€ 360,00
E1.2.1f	Aantal voltijdbanen	PAR/Ecorys	12.510 (2014)	12.510	Nog niet bekend	12.700
Toelichting: Betreft banen toeristische-recreatieve werkgelegenheid.						
E1.2.1g	Aantal Utrechtse evenementen dat gehonoreerd is met een prijs	St. Nationale Evenementenprijs	2 (2009)	1	Nog niet bekend	3
E1.2.1h	Positie op de ranglijst evenementen G50	Evenementenmonitor G50	2 (2011)	2	Nog niet bekend	top 3

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Reali- satie 2014</u>	<u>Reali- satie 2015</u>	<u>Doel- stelling 2017</u>	<u>Doel- stelling 2020</u>
P1.2.1a Aantal publicaties in buitenlandse bladen	Gemeente Utrecht	50 (2009)	172	282	180	180
P1.2.1b Aantal nieuwe grote samenwerkingsprojecten/initiatieven met stakeholder uit de festival en evenementenwereld	Gemeente Utrecht	1 (2015)	n.v.t.	1	2	3

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Utrecht is een aantrekkelijke stad voor (zakelijke) toeristen en voor evenementen

Om de economische potentie van (zakelijk) toerisme en evenementen te benutten, werken we aan behoud en versterking van de aantrekkelijkheid van de stad

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Verhogen van de (zakelijke en toeristische) bekendheid van de stad

Utrecht onderscheidt zich als toeristische bestemming van andere steden door haar persoonlijke schaalgrootte en goed woon- en leefklimaat. Vanuit ons Toeristisch Perspectief 2020 met als motto 'live like a local' sluiten we aan op het karakter van de stad. Per 1 januari 2017 start Utrecht Marketing, waarmee we gezamenlijk de concurrentie positie van Utrecht gaan versterken. We werken samen met Utrecht Marketing en de vele andere stedelijke partners aan de versterking van het toeristisch imago van de stad, vooral op het gebied van kenniscongressen, erfgoed, evenementen en fietsstad. Het bevorderen van de internationale gastvrijheid, evenals het duurzaam werken in de sector, is hier nadrukkelijk onderdeel van. 2017 is een bijzonder jaar omdat we samen met Den Haag en Amersfoort vieren dat De Stijl honderd jaar geleden is opgericht.

We zetten extra in op meertalige informatievoorzieningen, acquisitie van internationale evenementen, verlenging van de pilot informatiebalie van Toerisme Utrecht voor toeristen en bezoekers in Hoog Catharijne. Ook leveren we een bijdrage aan de regionale en landelijke toeristische promotiecampagnes gericht op de internationale toerist.

We starten met nieuwe projecten op het gebied van gastvrijheid. Zo verkennen we de mogelijkheid om Cityhosts in te zetten. We willen de kennis van de toeristische markt (waaronder bezoekerscijfers) vergroten, waarbij we optrekken met de toeristische G7. Ook willen we de zichtbaarheid van Utrecht vergroten door campagnes te starten gericht op de Nederlandse bezoeker en aanwezig te zijn op twee belangrijke Nederlandse vakantiebeurzen. We blijven inzetten op meer samenhang en verbinding van evenementen en festivals met de (toeristische) promotie van de stad. Hierbij is in navolging van het succes van de Tour de France speciale aandacht voor de internationale uitstraling van evenementen en festivals in Utrecht. We stimuleren meer duurzaamheid in de sector.

Op het gebied van evenementen werken we samen met onze partners aan het verder verbeteren van het evenementenklimaat in Utrecht. In 2017 stellen we 300.000 euro beschikbaar voor een nieuw evenementenfonds. Doel van het fonds is om grootstedelijke evenementen mogelijk te maken en daarmee bij te dragen aan de (inter)nationale bekendheid van Utrecht als aantrekkelijke stad.

Net als het toeristisch beleid, zien we het evenementenbeleid als één van de pijlers van citymarketing. Bij het samenwerken aan 100 jaar De Stijl, het aantrekken en faciliteren van nieuwe initiatieven en het samenstellen van de internationale festivalkalender zijn de merkwaarden – Bright, Inspiring, Welcoming & Connecting - van Utrecht leidend.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
17-1-2-1 Toerisme en evenementen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
17-1-2-1 Toerisme en evenementen	1.352	1.821	2.146	1.836	1.536	1.536
Totaal lasten	1.352	1.821	2.146	1.836	1.536	1.536
Saldo baten en lasten	-1.352	-1.821	-2.146	-1.836	-1.536	-1.536
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-1.352	-1.821	-2.146	-1.836	-1.536	-1.536

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Verhogen van de (zakelijke en toeristische) bekendheid van de stad

De verwachte lasten voor toerisme en evenementen bedraagt 2,146 miljoen euro. Hiervan is 0,295 miljoen euro beschikbaar voor de regiefunctie van toerisme en evenementen. We verstrekken de Sterrenwacht 0,08 miljoen euro subsidie. De opdracht aan Stichting Toerisme Utrecht bedraagt 0,938 miljoen euro. Tevens gaan we door middel van acquisitie meer internationale congressen aantrekken (0,1 miljoen euro). Het budget is incidenteel in 2016 en 2017 verhoogd met 0,31 miljoen euro ten behoeve van internationale promotie en informatievoorziening. Voor 2017 en 2018 is 0,3 miljoen euro beschikbaar voor het oprichten van een evenementenfonds. Het structurele budget voor Utrecht Marketing vanaf 2017 staat begroot bij het programma Bewoners en Bestuur.

Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
E1.3.1 Aantal banen	PAR	n.v.t.	228.069	238.900	230.000	235.000

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Reali- satie 2014</u>	<u>Reali- satie 2015</u>	<u>Doel- stelling 2017</u>	<u>Doel- stelling 2020</u>
E1.3.1d Dienstverlening gemeente Utrecht	Ondernemerspeiling (KING)	2014	6,2	Niet gemeten	6,5	6,7
P1.3.1a Aantal banen gecreëerd via LEF	Gemeente Utrecht	2014	0	400	450	n.v.t.
Toelichting: Voor de subsidieregeling Lokaal Economisch Fonds (LEF) kan tot en met 2018 aanvragen worden ingediend. Uiterlijk eind 2020 moeten de laatste LEF-projecten zijn beëindigd. Hoeveel banen in 2020 nog moeten worden gerealiseerd is op dit moment nog niet						
P1.3.1b Aantal stage- en leerwerkplekken gecreëerd via LEF	Gemeente Utrecht	2014	0	105	125	n.v.t.
Toelichting: Voor de subsidieregeling Lokaal Economisch Fonds (LEF) kan tot en met 2018 aanvragen worden ingediend. Uiterlijk eind 2020 moeten de laatste LEF-projecten zijn beëindigd. Hoeveel banen in 2020 nog moeten worden gerealiseerd is op dit moment nog niet						
P1.3.1c Aantal banen via acquisitie	Gemeente Utrecht	2015	0	615	450	450

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.3.1

Vergroten van de werkgelegenheid, versterking kenniseconomie en goede dienstverlening aan ondernemers en ondernemingen

Werkgelegenheid is belangrijk voor de stad en haar inwoners. Inwoners werken om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien en werk biedt de inwoners kansen om zich te ontwikkelen, te emanciperen en deel te nemen aan de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Bevorderen van de economische vestiging

We bouwen aan een gezonde, toekomstbestendige Utrechtse economie. Dit doen we onder andere via de overkoepelende thema's Healthy Urban Living en Werken aan Werk.

Wij werken aan de agenda economie van de toekomst waarmee we in 2016 zijn begonnen. In deze toekomstgerichte agenda zijn de meest kansrijke thema's en sectoren bepaald die leiden tot werkgelegenheidsgroei en die aansluiten op de economische structuur van de stad. Samen met onze partners in de stad en regio ondersteunen en faciliteren we vernieuwende (next economy) modellen en samenwerkingsvormen. Speciale aandacht hebben we voor de aanwezigheid van de noodzakelijke basisinfrastructuur voor het verwerven, transporteren en op platforms open stellen van economisch relevante real time verkregen data. We zien dit als een belangrijk toegevoegde waarde voor het vestigingsklimaat in Utrecht en het behouden en aantrekken van bedrijvigheid die hiermee gepaard gaat.

Via Utrecht City in Business trekken we bedrijven aan die passen bij de Utrechtse economie, waaronder duurzame bedrijven. We monitoren waarom bedrijven zich in Utrecht willen vestigen of juist Utrecht verlaten. We bouwen verder aan onze regionale alliantie voor internationale acquisitie, en ons -soft landing programma- waarbij we internationale bedrijven gedurende korte tijd begeleiden bij start in Utrecht). De internationale talent community wordt verder uitgebouwd en we zetten een handelsbevorderingsprogramma op. Samen met de overheden, kennisinstellingen en bedrijven in de regio versterken we de functie van het Expat Center.

Na de ondersteuning van startups, gaan we ons in 2017 ook richten op scale ups. Dit doen we middels een met partners aan te besteden programma bestaande uit monitoring, accountmanagement en

begeleiding van veelbelovende startups. We verbeteren de vestigingsmogelijkheden voor specifieke startende bedrijven die passen binnen de filosofie van healthy urban living, bijvoorbeeld via een ICT-innovatiehub en incubator voor healthy urban-bedrijven. Ook in 2017 zijn middelen van het Lokaal Economisch Fonds beschikbaar voor nieuwe banen, stages en leerwerkplekken (BBL). Net als in 2015 en 2016 hebben we hierbij speciale aandacht voor het ondersteunen van nieuwe banen die geschikt zijn voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Via de colleegetour houden we de vinger aan de pols bij het bedrijfsleven en maken we zo mogelijk een match tussen werkgevers en werkzoekenden.

We ondersteunen sociaal ondernemerschap. Dit doen we door sociaal ondernemers te stimuleren (o.a. via programmering en sociale inkoop), bestaande bedrijven en maatschappelijke initiatieven te verbinden aan de Social Impact Factory. Een platform dat sociale ondernemer en bestaande organisaties en nieuwe initiatieven verbindt en waar we gezamenlijk aan de slag gaan om maatschappelijke vraagstukken op een innovatieve en ondernemende manier op te pakken. Via een social challenge dagen we ondernemers, bedrijven en instellingen uit om tot vernieuwende oplossingen te komen voor versterking van de werkgelegenheid voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. De dienstverlening aan ondernemers digitaliseert verder. De komst van het ondernemersdossier voor de horeca-ondernemers is hier een voorbeeld van. Verder wordt het ondernemers steeds gemakkelijker gemaakt digitaal te ondernemen met de komst van e-herkenning en een uitbreiding van het ondernemersdossier naar andere branches.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
17-1-3-1 Werkgelegenheid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
17-1-3-1 Werkgelegenheid	5.305	3.407	3.684	3.684	1.684	1.684
Totaal lasten	5.305	3.407	3.684	3.684	1.684	1.684
Saldo baten en lasten	-5.305	-3.407	-3.684	-3.684	-1.684	-1.684
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.725	58	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-3.580	-3.349	-3.684	-3.684	-1.684	-1.684

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bevorderen van de economische vestiging

De lasten bedragen 2 miljoen euro in verband met de vorming van het Lokaal Economisch Fonds. Dit Fonds wordt sinds 2014 gevoed met 1 miljoen euro per jaar en vanaf 2016 met 2 miljoen euro per jaar tot 2019. De uitgaven van het fonds bestaat voor 95% uit subsidies voor het creëren van nieuwe werkgelegenheid en stage- en leerwerkplekken. De lasten van de afdeling Economische zaken ten behoeve van 'de bevordering werkgelegenheid' bedraagt 0,733 miljoen euro en de (internationale) acquisitie van nieuwe bedrijven 0,5 miljoen euro. De begroting van het Expat Center bedraagt 0,15 miljoen euro per jaar. De begroting is structureel verhoogt met 0,33 miljoen euro voor vergroting van de werkgelegenheid (scale up, internationaal vestigingsklimaat en handelsbevordering). De extra inspanning voor straatmanagement Breedstraat 2015 – 2016 dat was bekostigd uit het Fonds Stimulering Lokale Economie is beëindigd.

Werk en Inkomen

Algemene programmadoelstelling

Utrecht is een vitale stad waarin alle Utrechters werken of participeren naar vermogen en voldoende middelen hebben om in hun levensonderhoud te voorzien.

Lichte stijging van het aantal bijstandsuitkeringen, stijging is beperkt ten opzichte van voorgaande jaren. Het Centraal Plan Bureau verwacht in 2017 landelijk een stijging van het aantal mensen met een bijstandsuitkering. Voor Utrecht gaan we in 2017 uit van een lichte stijging van 65 huishoudens naar in totaal 10.165 huishoudens met een bijstandsuitkering. Ondanks een verdere daling van de werkloosheid is er een instroom van nieuwe doelgroepen. De stijging van het aantal mensen met een bijstandsuitkering is minder groot dan de voorgaande jaren.

Focus op maatwerk, flexibilisering en vereenvoudiging

De arbeidsmarkt flexibiliseert. Het aantal vaste banen neemt af, er zijn meer tijdelijke banen en het deeltijdwerk neemt toe. We spelen hierop in door ook bij het verstrekken van bijstandsuitkeringen flexibiliteit toe te passen, zodat het accepteren van deeltijd- of tijdelijk werk eenvoudiger wordt. We passen waar mogelijk maatwerk toe. Door de digitale dienstverlening te verbeteren zorgen we voor verdere versnelling en vereenvoudiging.

We brengen meer focus aan in onze werkdienstverlening, gericht op jongeren én op ouderen. In het kader van de Participatiewet is samen met ketenpartners, werkgevers, sociaal ondernemers en regiogemeenten veel nieuw beleid ontwikkeld. Er is vernieuwd, ontwikkeld en onderzocht wat werkt en wat niet werkt. Met deze kennis gaan we in 2017 onze dienstverlening op onderdelen aanscherpen gericht op uitstroom naar werk.

In 2017 geven we verder uitvoering aan de vernieuwde armoedeaanpak in Utrecht. De focus ligt op vroegtijdige signalering en ondersteuning om armoede en schulden te voorkomen. We geven dat zo eenvoudig en toegankelijk mogelijk vorm. Speciale aandacht is er voor kinderen en jongeren die opgroeien in armoede. Een ander belangrijk onderdeel van de armoedeaanpak is intensieve ondersteuning bij schulden. Dit doen we samen met verschillende partijen in de stad. We willen bereiken dat inwoners de hulp goed en op het juiste moment weten te vinden, zodat het ontstaan van problematische schulden wordt voorkomen en zij passend aanbod krijgen als er schulden zijn.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Utrecht Inclusief, Vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak 2016-2019
- Actieplan Jeugdwerkloosheid Utrecht-Midden 2015-2016
- Uitvoeringsnota 'Werken aan werk'

Utrecht is een vitale stad

Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Er is voldoende werkgelegenheid voor wie wil en kan werken

Voor iedereen die kan werken is er dat perspectief.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Inzet werkgelegenheidsoffensief

De structurele middelen in het kader van het voormalig werkgelegenheidsoffensief hebben een belangrijke aanjaagfunctie voor het stimuleren van bedrijvigheid in Utrecht, het ondersteunen van mensen met een bijstandsuitkering richting werk en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. We zetten de initiatieven voort via de actielijnen, zoals verwoord in de uitvoeringsnota Werken aan Werk.

Het economisch tij is aan het keren na jaren van economische krimp. We zien daar al effecten van, zoals de groei van omzet en winstgevendheid en lichte werkgelegenheidsgroei. Maar groei leidt niet automatisch tot vermindering van de werkloosheid voor de groep lager en middelbaar opgeleiden die in arbeidsparticipatie achterblijft. De dienstverlening van Werk en Inkomen is erop gericht de kansen op de arbeidsmarkt voor deze doelgroep zo goed mogelijk te benutten door goede deals te sluiten met sociaal ondernemers, maatwerkwerkarrangementen te ontwikkelen met werkgevers en een brede inzet op social return. Initiatieven zoals de stagestraat en challenges samen met de Social Impact Factory dragen hieraan bij. Daarnaast richten wij onze inzet samen met EZ op een gebiedsgerichte aanpak. In Overvecht is een versnellingsaanpak gestart om de wijk te versterken.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
06-1-1-1	Inzet werkgelegenheidsoffensief	0	0	0	0	0	0
Totaal baten		0	0	0	0	0	0
Lasten							
06-1-1-1	Inzet werkgelegenheidsoffensief	650	774	1.009	734	683	683
Totaal lasten		650	774	1.009	734	683	683
Saldo baten en lasten		-650	-774	-1.009	-734	-683	-683
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-650	-774	-1.009	-734	-683	-683

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

In 2017 zijn de lasten 0,235 miljoen euro hoger dan in 2016. Er zijn in de Voorjaarsnota extra middelen beschikbaar gesteld voor het programma Werken aan Werk. Dit leidt tot 0,215 miljoen euro hogere lasten in 2017. Loon- en prijscompensatie en overige oorzaken leiden daarnaast tot 0,020 miljoen euro hogere lasten.

Utrechters werken of participeren naar vermogen en zijn zelfredzaam

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Wijziging aantal bijstandsgerechtigden die werken of participeren (tot 65 jaar) ten opzichte van afgelopen jaar	CBS; WenI		Landelijk 6,7%; Utrecht 9,6%	Landelijk +3,2 Utrecht +4,8	Landelijk +1,2 Utrecht +1,0	Nog onbekend
E2.1.1.2 Uitstroom uit de bijstand naar werk: volwassenen en jongeren			1.012	1.042	1.000	1.000

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P2.1.1.1 Aantal plaatsingen op werk: volwassenen en jongeren	WenI		2.627	2.874	3.000	3.000
P2.1.1.2 Aantal plaatsingen op school jongeren	WenI		183	184	150	150
P2.1.2 Realisatie taakstelling Wsw-dienstbetrekking en begeleid werken	WenI		776	732	668	572

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Utrechtse bijstandsgerechtigden werken of participeren naar vermogen

Werk biedt bewoners de mogelijkheid om zich te ontwikkelen, te emanciperen en deel te nemen aan de samenleving. Voor iedereen die kan werken moet dat perspectief aanwezig zijn, voor jong én oud.

Effectdoelstelling E2.1.2

Samen met het bedrijfsleven zorgen wij ervoor dat Utrechters met een arbeidshandicap werken of participeren naar vermogen

Om de groep Utrechters met een handicap zo goed mogelijk te ondersteunen richting arbeidsmarkt of dagbesteding werken we samen met scholen, buurtteams, WMO-instellingen, het UWV, SW bedrijven en het werkgeversservicepunt (WSP). Deze samenwerking kent zowel een lokaal als regionaal karakter en heeft als doel zoveel mogelijk mensen te plaatsen op een baan in het kader van de banenafpraak. Hiermee geven we nadere invulling aan de afspraken uit het sociaal akkoord.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Begeleiden en faciliteren van werkzoekenden, waarbij we streven naar regulier, betaald werk, werken met tijdelijke subsidie of werken met behoud van uitkering

In 2017 brengen we meer focus aan in de werkdienstverlening van Werk en Inkomen. In het kader van de Participatiewet is samen met ketenpartners, werkgevers, sociaal ondernemers en regiogemeenten veel nieuw beleid ontwikkeld. We hebben hierin vernieuwd, ontwikkeld en onderzocht wat werkt en wat niet werkt. Met deze kennis gaan we in 2017 onze dienstverlening aan Utrechters met een bijstandsuitkering op onderdelen aanscherpen gericht op uitstroom naar werk. Ook naar aanleiding van actuele ontwikkelingen, zoals de grotere instroom van oudere werkzoekenden en de instroom van statushouders, leggen wij nieuwe accenten in onze dienstverlening.

De volgende bewegingen kenmerken onze werkdienstverlening in 2017:

- In 2017 gaan we werken met **beroepsprofielen** die aansluiten bij de competenties en vaardigheden van de werkzoekende, maar ook aansluiten op de vraag van de arbeidsmarkt. We weten waar de kansen voor onze doelgroep liggen op de arbeidsmarkt. Waar nodig wordt vanuit het Werkgeversservicepunt jobcarving ingezet om een functie passend te maken.
- We continueren onze **samenwerking met uitzendbureaus**. Mensen die instromen in de bijstand worden direct doorgeleid naar twee uitzendbureaus met als doel hen snel en efficiënt te bemiddelen en te plaatsen op regulier betaald werk.
- In de samenwerking met **de Utrechtse Werktafel**, het regionaal werkbedrijf van onze arbeidsmarktregio, houden we de focus op het realiseren van een inclusieve arbeidsmarkt, een arbeidsmarkt met kansen voor iedereen, kwetsbare jongeren, ouderen, statushouders en arbeidsbeperkten. Binnen deze brede doelstelling valt ook het realiseren van de banenafspraken. We doen er alles aan om de afgesproken resultaten te behalen. Het is nog onbekend hoe de wetgeving omtrent de banenafspraken zich zal ontwikkelen en in welke mate dit positief bijdraagt aan het aantal plaatsingen. Zo wordt er gesproken over een 'verruiming van de doelgroep'. Hiermee kunnen de kansen voor werkgevers worden vergroot om een actieve rol te pakken in het realiseren van banen voor mensen met een arbeidsbeperking.
- Loonkostensubsidie naar loonwaarde wordt ingezet voor mensen die onder het doelgroepenregister vallen. In 2017 wordt het instrument **loonkostensubsidie naar loonwaarde** op beperkte schaal ook ingezet voor personen die verminderde loonwaarde hebben, maar niet onder het doelgroepenregister vallen. Voorwaarden zijn dat het om reguliere banen bij reguliere werkgevers gaat, de personen inwoner zijn van de gemeente Utrecht en een Participatiewet-uitkering ontvangen. Hierbij vormen leerlingen vanuit van het praktijkonderwijs of voortgezet speciaal onderwijs een uitzondering, als zij direct van school naar werk kunnen uitstromen. Verruiming van de inzet van dit instrument vraagt mogelijk extra capaciteit van onze uitvoering.
- Ook in de **samenwerking met UW** zetten we in op een inclusief aanbod. Voor UW zien wij een belangrijke rol weggelegd in de arbeidsontwikkeling en plaatsing van personen met een verminderde loonwaarde. Samen met UW willen wij een doorlopende lijn creëren van training, ontwikkeling en uitplaatsing. Hierin zien wij ook kansen voor UW om dit samen met ketenpartners tot stand te brengen. Voor 2017 worden afspraken gemaakt over de inzet van loonkostensubsidie bij UW.
- Voor de mensen die nog niet betaald aan de slag kunnen willen we zoveel mogelijk kansen bieden voor ontwikkeling richting de arbeidsmarkt. Minimaal twee keer per jaar worden er **werkcontactdagen** georganiseerd. Hier kijken we samen met de werkzoekende naar de mogelijkheden die er zijn om een stap richting werk te zetten.
- Wij willen op slimme en vernieuwende manieren samen met partijen in de stad zoveel mogelijk mensen een kans bieden op de arbeidsmarkt. Sociaal ondernemen moet de norm worden in Utrecht. We zetten onze samenwerking met **sociaal ondernemers** in 2017 verder voort, geven ruimte aan en faciliteren innovatieve en ondernemende initiatieven en geven verder vorm aan een constructieve samenwerking gericht op co-creatie. Met **social return** wil de gemeente haar inkoopkracht ten volle benutten om impact te creëren. Hierin werken we nauw samen met de Social Impact Factory.
- Voor onze dienstverlening geldt dat deze **generiek is waar het kan, maar specifiek waar het nodig is**. Wat we zien is dat naast ons bestaande aanbod niet alleen voor individuen, maar ook voor bepaalde groepen iets extra's nodig is. Zo besteden we samen met partijen in de stad onder andere extra aandacht aan ondersteuning en re-integratie van oudere werkzoekenden, statushouders, mensen

met ernstige psychiatrische problematiek en PRO-VSO leerlingen. Ook sluiten we aan op de specifieke wensen in de wijk Overvecht. We willen de wijkcontactdagen intensiveren en uitbreiden. In het kader van de versnelling Overvecht willen we meer wijkcontactdagen organiseren en willen daarbij specifiek aansluiten op de behoeften vanuit de bewoners. Daarnaast organiseren we een (nieuwe) vooruitgeschoven post van Werk en Inkomen in Overvecht.

- Om tot een goede dienstverlening aan **oudere werkzoekenden** te komen, willen wij de doelgroep, partijen en werkgevers in de stad vragen te komen met een passend aanbod. Op basis van een goede analyse van de doelgroep brengen wij het vraagstuk in kaart en zetten dit in de vorm van een Challenge uit in de stad. In aanvulling hierop zetten wij in samenwerking met UWV in op een sluitende aanpak doorstroom WW-Participatiewet voor deze doelgroep.
- De aanpak rond **jeugdwerkloosheid** is geëvalueerd. We streven naar het maximaal benutten van het netwerk dat de afgelopen jaren is opgebouwd rond het actieplan jeugdwerkloosheid en waar mogelijk breiden we dat uit. Voortbouwend op de intentieverklaring Samen naar een werkende toekomst blijven we in de regio jongeren met een uitkering en jongeren zonder startkwalificatie matchen op werk. We geven als gemeente het goede voorbeeld door jongeren ook bij de gemeente stages en werkervaringsplaatsen te bieden.
- In 2015 zijn wij gestart met de Utrechtse invulling van beschut werk via de pilot **OpMaat**. In 2017 geven we hier een vervolg aan. Het is nog afhankelijk van wijzigingen in landelijke wetgeving hoe onze invulling van beschut werk eruit komt te zien. Wel staat vast dat we in 2017 verder inzetten op een goede aansluiting tussen de Wmo en de Participatiewet. Hierin werken we nauw samen met onze collega's van Maatschappelijke Ontwikkeling en de Buurtteams. Dit doen we onder andere door de voortzetting van de wijkcontactdagen, waar in samenwerking met de buurtteams gekeken wordt welke ondersteuning mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt nodig hebben. Daarnaast wordt de dienstverlening aan Dak- en thuislozen, Utrechters die een Wmo-voorziening (voorheen prestatieveld 6) nodig hebben en schulddienstverlening doorontwikkeld in aansluiting op het aanbod van Maatschappelijke Ontwikkeling.

Prestatiedoelstelling P2.1.2

Organiseren van betaald werk voor personen die behoren tot de doelgroep van de Wsw (begeleid werken of Wsw dienstbetrekking)

Het uitstroombepaalde Wsw zal ook in 2017 tussen de vijf en zes procent liggen. Het aantal sw-werknemers blijft daarmee geleidelijk afnemen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
06-2-1-1 Re-integratie	1.387	1.008	0	0	0	0
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	4.160	3.972	3.972	3.972	3.972	3.972
Totaal baten	5.548	4.980	3.972	3.972	3.972	3.972
Lasten						
06-2-1-1 Re-integratie	21.321	19.545	18.475	19.020	19.325	19.225
06-2-1-2 Sociale werkvoorziening	28.070	25.086	22.936	21.590	20.592	20.592
Totaal lasten	49.391	44.632	41.411	40.610	39.917	39.817
Saldo baten en lasten	-43.843	-39.651	-37.439	-36.637	-35.945	-35.845
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.855	874	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-41.988	-38.777	-37.439	-36.637	-35.945	-35.845

Bedragen zijn in duizenden euro's

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Realisatie 2014</u>	<u>Realisatie 2015</u>	<u>Doelstelling 2017</u>	<u>Doelstelling 2020</u>
Aantal beëindigde en niet toegekende bijstandsuitkeringen door						
P3.1.1a handhaving	Wenl		391	388	375	375
Bedrag incasso op openstaande schuld bij voormalig			3,1 miljoen	2,9 miljoen	3 miljoen	3 miljoen
P3.1.1b bijstandsgerechtigden	Wenl		euro	euro	euro	euro

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.1.1

Elke Utrechter die daar recht op heeft ontvangt een bijstandsuitkering

Door het verstrekken van een bijstandsuitkering bieden we mensen (tijdelijk) een vangnet. We zetten ons in om de instroom te beperken en de uitstroom te bevorderen. Ook tijdelijke en deeltijd uitstroom is daarbij waardevol.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van bijstandsuitkeringen

Het Centraal Plan Bureau verwacht dat het aantal mensen met een bijstandsuitkering in 2017 landelijk zal stijgen. Voor Utrecht gaan we uit van een lichte stijging van 65 huishoudens naar een totaal van 10.165 huishoudens met een bijstandsuitkering eind 2017. Ondanks dat de werkloosheid verder daalt, zorgt de instroom van nieuwe doelgroepen voor een lichte stijging. Wel is de stijging gering ten opzichte van voorgaande jaren.

Er zijn verbeteringen doorgevoerd in het verdeelmodel voor de bijstand. We blijven ons inzetten, onder meer door lobby activiteiten, voor verdere verbeteringen van het model die recht doen aan de Utrechtse situatie.

De arbeidsmarkt wordt steeds flexibeler. Het aantal vaste banen neemt af en er zijn meer tijdelijke banen en deeltijdwerkers. Om het accepteren van deeltijd- of tijdelijk werk te stimuleren zoeken we naar meer flexibiliteit bij het verstrekken van bijstandsuitkeringen. In de reguliere dienstverlening blijven we zoeken naar ruimte voor flexibilisering. Soms leidt strikte toepassing van landelijk vastgestelde kaders tot onwenselijke of onredelijke gevolgen en situaties. Dat willen we voorkomen. Daarom intensiveren we waar mogelijk de toepassing van maatwerk en gaan we, samen met de buurtteams, nog meer werken vanuit de bedoeling van de regels. Dit vraagt voor de gehele organisatie een andere manier van denken en handelen. Deze transformatie is in 2016 al ingezet en heeft ook voor 2017 en de jaren daarna de aandacht.

Een voorbeeld van ons streven naar vernieuwing en meer flexibiliteit in de uitvoering van de regels is het voorgenomen experiment 'Weten wat werkt'. Met dit experiment onderzoeken we aan de hand van de praktijk hoe we komen tot de beste manier om mensen naar werk of participatie te stimuleren.

Naast flexibilisering, richten we ons op versnelling en vereenvoudiging. Dat doen we onder andere door onze digitale dienstverlening te verbeteren. De digitale aanvraagmogelijkheid voor een bijstandsuitkering is verbeterd. We zijn bezig met het ontwikkelen van een portaal, waarin uitkeringsgerechtigden hun eigen dossier kunnen inzien en beheren. Zo kunnen in dit portaal eenvoudig wijzigingen worden doorgegeven. Dit doen we binnen het Innovatieprogramma, in samenwerking met Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Wigo4it. Natuurlijk hebben we daarbij oog voor de mensen die minder of niet digitaal vaardig zijn. Voor hen verstevigen we andere kanalen, waaronder de Informatie & Advies Balie. Hierdoor kunnen wij alle (potentiële) uitkeringsgerechtigden beter en sneller van dienst zijn.

Ook op het gebied van handhaving hebben we oog voor vereenvoudiging en flexibilisering. Via het concept Hoogwaardig Handhaven zetten we in op bevordering van naleving van de regels, door gerichte communicatie en dienstverlening. Fraude kan niet altijd worden voorkomen. Het vroegtijdig opsporen van fraude heeft daarom onze aandacht. In gevallen van fraude zetten we in op het volledig terugvorderen van ten onrechte verstrekte bijstand. Daarnaast stimuleren we naleving door bij ongewenste gedragingen een waarschuwing te geven. Bij het opleggen van boetes houden we rekening met verwijtbaarheid en persoonlijke omstandigheden. Hierbij handelen we volgens de Fraudewet. Deze wet wordt per 2017 zodanig aangepast, dat meer maatwerk mogelijk is en minder vanuit standaard regels wordt gedacht.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
06-3-1-1 Verstreken bijstand	133.287	151.047	150.860	150.780	150.780	150.780
Totaal baten	133.287	151.047	150.860	150.780	150.780	150.780
Lasten						
06-3-1-1 Verstreken bijstand	157.977	165.748	166.261	166.341	166.137	166.137
Totaal lasten	157.977	165.748	166.261	166.341	166.137	166.137
Saldo baten en lasten	-24.690	-14.701	-15.401	-15.560	-15.357	-15.357
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-24.690	-14.701	-15.401	-15.560	-15.357	-15.357

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Het verdeelmodel 2017 voor de verdeling onder gemeentes van rijksmiddelen voor bijstandsuitkeringen is verbeterd ten opzichte van de voorgaande jaren. De uitkomst van dit nieuwe verdeelmodel is echter nog onzeker. We verwachten voor Utrecht in 2017 een tekort op de bijstand. De vangnetregeling blijft van kracht in 2017. Het eigen risico dat hierbij wordt gehanteerd is nog niet duidelijk. In oktober 2016 wordt het voorlopig budget 2017 bekendgemaakt. We blijven actief lobby voeren om verdere aanpassingen in het model te bewerkstelligen. Conform besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2015 hebben wij binnen het programma Algemene Middelen via een stelpost middelen gereserveerd om de verwachte nadelen op te kunnen vangen.

Verbonden partijen

Bijdrage aan Wigo4it 1,8 miljoen euro

Utrechters die financieel niet in staat zijn om te participeren worden ondersteund

Indicatoren subdoelstelling 3.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E3.2.1.1	Bereik armoederegelingen monitor	geen plaats-meting gevonden		-	U-pas: ≥ 90%, Individuele Inkomenstoelag: ≥ 90%, Ziektekostenverzekering: ≥ 70%	U-pas: ≥ 90%, Individuele Inkomenstoelag: ≥ 90%, Ziektekostenverzekering: ≥ 75%
Toelichting: De cijfers met betrekking tot het bereik van de armoederegelingen zijn niet beschikbaar, er is geen meting uitgevoerd. De Individuele Inkomensloeslag maakt geen onderdeel uit van de nieuwe armoedeaanpak. Definitieve besluitvorming vindt plaats in he Van alle Utrechters die aangeven slecht te kunnen leven van hun inkomen stijgt het percentage dat 'weinig tot geen problemen ervaart met meedoen'						
E3.2.1.2					53%	60%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P3.2.1.1	Aantal toegekende aanvragen bijzondere bijstand	Wenl	3.405	3.900	3.500	3.500
P3.2.1.2	Aantal schuldregelingen	Wenl	750	653	750	750
P3.2.1.3	Aantal huishoudens in budgetbeheer	Wenl	519	485	550	800
P3.2.1.4	Aantal U-pashouders	Wenl	32.529	35.799	38.000	40.000
P3.2.1.5	Aantal toekenningen individuele inkomensloeslag	Wenl	7.106	5.715	6.000	N.v.t.
Toelichting: De individuele inkomensloeslag maakt geen onderdeel uit van de nieuwe armoedeaanpak. Definitieve besluitvorming vindt plaats in het najaar.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.2.1

Geen Utrechter wordt vanwege financiële belemmeringen in zijn/haar participatie belemmerd

Dit doen we door vroegtijdige ondersteuning om armoede en schulden te voorkomen. Ook bieden we ondersteuning gericht op participatie en maatwerk in de vorm van schuldhulpverlening en financiële ondersteuning in bijzondere situaties via de bijzondere bijstand. Met de vernieuwde armoedeaanpak streven we ernaar dat mensen ondanks een laag inkomen mee kunnen doen in de maatschappij en kinderen de kans krijgen hun talenten te ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.2.1

Bestrijden van armoede door financiële ondersteuning van huishoudens met een vastgesteld maximum inkomen (vaste lasten, schuldhulpverleningen en bijzondere bijstand)

In 2017 geven we verder uitvoering aan de vernieuwde armoedeaanpak in Utrecht. In de nieuwe aanpak ligt de focus op vroegtijdige signalering en ondersteuning om armoede en schulden te voorkomen. Zo gaan we in 2017 de aanpak vroegsignalering van betalingsachterstanden van twee wijken uitbreiden naar de gehele stad. Van de pilot levensgebeurtenissen bouwen we de succesvolle onderdelen verder uit. Bij de implementatie van de armoederegelingen blijft het uitgangspunt om deze eenvoudig en toegankelijk vorm te geven.

Speciale aandacht is er voor kinderen en jongeren die opgroeien in armoede. Zo zetten we samen met scholen en de armoedecoalitie in op de Week van het Geld en vertalen we het financieel inloopsprekuur van het mbo naar een vorm van ondersteuning op het vmbo. Het U-pas Kindpakket breiden we in 2017 verder uit met schoolspullen. Ook zetten we samen met partners in de stad in op het uitbreiden van de zichtpas-functie (oftewel kortingspas) en het opnemen van laagdrempelig wijkaanbod.

Om de stijgende trend rond het aantal aanvragen bijzondere bijstand voor beschermingsbewind af te buigen geven we verder vorm aan de alternatieve lichtere voorziening op basis van de resultaten in 2016. Een onderdeel van deze lichtere voorziening is budgetbeheer. Met de nieuwe voorziening ondersteunen we de 'leerbare groep' zodat zij op den duur weer zelfstandig in staat zijn om hun financiën te beheren. Ook zetten we in op heronderzoeken van de lopende dossiers.

Een ander belangrijk onderdeel van de armoedeaanpak is intensieve ondersteuning bij schulden. Dit doen we samen met verschillende partijen in de stad. Vanaf september 2016 ligt de toegang tot de schulddienstverlening volledig bij de buurtteams. Inwoners met financiële problemen en/of schulden kunnen bij het buurtteam terecht voor ondersteuning bij hun hulpvraag. De trajectbegeleiders van Werk en Inkomen gaan gedeeltelijk in het buurtteam werken, zodat specifieke kennis over schulden tijdig kan worden ingezet, naast de generalistische werkwijze van het buurtteam. We willen bereiken dat inwoners de hulp goed en op het juiste moment weten te vinden, zodat het ontstaan van problematische schulden wordt voorkomen en zij passend aanbod krijgen als er schulden zijn. Op basis van gezamenlijk bepaalde managementinformatie sturen we snel en flexibel bij indien nodig.

In 2017 start een revolverend fonds voor jongeren met problematische schulden (uitwerking amendement 2016/28). Bij de uitwerking van het fonds maken we een koppeling tussen het opkopen van de schulden en een traject waarbij de jongere werkt aan de financiële situatie, vaardigheden en eigen ontwikkeling.

Vanuit de Citydeal Inclusieve stad start een pilot met het CJIB waarbij mensen alleen de initiële boete betalen. De inning van incassokosten wordt onder voorwaarden kwijt gescholden. In overleg met het buurtteam bepaalt het huishouden wat die voorwaarden zijn, bijvoorbeeld de inzet als vrijwilliger of het volgen van training of scholing om toekomstige problemen te voorkomen. Er wordt gestart met een groep van vijf huishoudens.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
06-3-2-1 Armoedebestrijding	286	180	180	180	180	180
Totaal baten	286	180	180	180	180	180
Lasten						
06-3-2-1 Armoedebestrijding	20.226	20.289	22.304	22.333	20.127	20.127
Totaal lasten	20.226	20.289	22.304	22.333	20.127	20.127
Saldo baten en lasten	-19.941	-20.109	-22.124	-22.153	-19.947	-19.947
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	993	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.575	331	331	331	0	0
Geraamd resultaat	-19.359	-19.778	-21.793	-21.822	-19.947	-19.947

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

De lasten stijgen in 2017 met 2,015 miljoen euro. Hiervoor zijn de volgende verklaringen te geven:

- Aan het programma is 0,405 miljoen euro toegevoegd in verband met prijscompensatie.
- De doorbelaste apparaatskosten zijn 0,190 miljoen euro hoger.
- De lasten van de bijzondere bijstand, verband houdend met beschermingsbewind, stijgen met 1 miljoen euro, conform besluitvorming bij de Voorjaarsnota 2016.
- Uit de Voorjaarsnota 2016 komt eveneens een toevoeging aan het woonlastenfonds van 0,4 miljoen euro. Deze aanpassing houdt verband met een zorgvuldige afbouw van het fonds.
- Overige oorzaken leiden tot 0,020 miljoen euro hogere lasten in 2017.

Onderwijs

Algemene programmadoelstelling

Goed onderwijs is de drijvende kracht achter de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. Elke leerling verdient het onderwijs dat hem of haar stimuleert zijn of haar talenten maximaal te ontwikkelen en te benutten. Onderwijs draagt bij aan een brede ontwikkeling van leerlingen. Goed onderwijs draagt bovendien bij aan een bloeiende economie.

Daarnaast willen we dat iedere bewoner vrije en laagdrempelige toegang heeft tot media als bronnen van kennis en cultuur.

Visie en beleid op het gebied van onderwijs zijn vastgelegd in het collegeprogramma, in de Utrechtse Onderwijs Agenda 2014-2018 en het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025. We continueren de samenwerking in de Utrechtse Onderwijsagenda omdat we door de bundeling van krachten, Utrecht als stad van kennis willen versterken; een ieder draagt daaraan bij vanuit hun eigen rol en kracht.

In de Utrechtse Onderwijs Agenda 2014-2018 stellen we ons ten doel kinderen en jongeren zoveel mogelijk bagage mee te geven om hun kansen op een betekenisvolle toekomst te vergroten en een goede start op de arbeidsmarkt mogelijk te maken. In deze periode is een belangrijke focus het beter laten verlopen van de verschillende overgangen in de schoolloopbaan van kinderen. We werken er samen met onze partners aan om ervoor te zorgen dat leerlingen zoveel mogelijk gelijke kansen krijgen en benutten. Het onderwijsbeleid in Utrecht richt zich zo goed als volledig op het creëren van zoveel mogelijk gelijke kansen, het centrale thema van het inspectierapport 'De staat van het Onderwijs 2014/2015, en sluit goed aan bij de aanbevelingen van de OESO in haar rapport 'Review of National Policies for Education: Netherlands 2016'. We zullen in 2017 ons beleid dan ook voortzetten en daarbij aansluiting zoeken bij het rijk en de G4.

Uiteraard heeft ook in 2017 de kwaliteit van het onderwijs in Utrecht onze aandacht. Jaarlijks hebben we hierover contact met de schoolbesturen, raden van toezicht en ook de inspectie om dit aandachtig te volgen.

Randvoorwaarde hiervoor is het verzorgen van een optimale huisvesting en een gevarieerd onderwijsaanbod. Ook handhaving en uitvoering van de Leerplichtwet en het regelen van leerlingenvervoer is voorwaardenscheppend.

In 2016 is de visie van de bibliotheek 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21^e eeuw' vastgesteld. Dit zal de komende jaren leidend zijn in haar transformatie naar een programmerende bibliotheek, waarbij het aanbod afgestemd is op de verschillende groepen in de stad.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- [Visie Utrechtse Onderwijs Agenda 2014-2018 'Utrecht daagt je uit'](#) (pdf, 3,4 MB)
- [Voortgangsrapportage Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting](#) (pdf, 930 kB)
- Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025: [bijlage 1 MPOHA](#) (pdf, 1,7 MB); [bijlagen 2 t/m 6 MPOHV](#) (pdf, 710 kB)
- Visie 'Utrecht maakt kennis met de bibliotheek van de 21e eeuw' 2015

Kwalitatief goed en gevarieerd onderwijshuisvestingsaanbod

Adequate onderwijshuisvesting

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E1.1.1 Drie denominaties per wijk	Leerlingadministratie	100%	100%	100%	100%	100%
E1.1.1 Twee onderwijsconcepten op stedelijk niveau	Leerlingadministratie	100%	100%	100%	100%	100%
E1.1.1 Twee scholen speciaal onderwijs op stedelijk niveau	Leerlingadministratie	100%	100%	100%	100%	100%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.1.1 Projecten opgeleverd (MPOHV) wel cumulatief	Voortgangsrapportage		n.v.t.		2	33
Toelichting: De cijfers zijn cumulatief, dus de doelstelling 2020 omvat de gerealiseerde projecten in de periode 2017 tot en met 2020.						
P1.1.1 Projecten Leidsche Rijn	Voortgangsrapportage		30		31	44
Toelichting: Betreft aantal opgeleverde projecten.						
P1.1.1 Aantal gerealiseerde projecten in Masterplan VO	Voortgangsrapportage masterplan		17	Masterplan is afgerond	Masterplan is afgerond	
P1.1.1 Projecten opgestart (MPOHV) niet cumulatief	Voortgangsrapportage		n.v.t.		20	28
Toelichting: Een project is opgestart op moment dat een beschikking is afgegeven.						
P1.1.1 Aantal gerealiseerde projecten masterplan PO en (V)SO	Voortgangsrapportage masterplan		96	Masterplan is afgerond	Masterplan is afgerond	

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Er is keuzevrijheid voor ouders uit diverse denominaties en onderwijsconcepten; daarnaast is er een passend aanbod voor iedere leerling

Door het bieden van kwalitatief goede onderwijshuisvesting en een gevarieerd onderwijsaanbod kunnen ouders in Utrecht kiezen voor onderwijs vanuit diverse denominaties en vanuit verschillende onderwijsconcepten (zoals Jenaplan, Montessori). Ook hebben we een breed onderwijsaanbod van regulier tot en met speciaal onderwijs zodat leerlingen zoveel mogelijk in Utrecht naar school kunnen.

Voor onderwijshuisvesting hebben we een wettelijke taak. Daarbinnen hebben we een beperkte invloed op de vanuit maatschappelijke oogpunt wenselijke subdoelstelling om keuzevrijheid na te streven voor ouders. Hierin zijn de schoolbesturen vrij in handelen, hebben de regie en het initiatief. Wij bewaken en signaleren. Voor het basisonderwijs vinden we het belangrijk dat er in ieder geval keuze is op wijkniveau.

Voor het voortgezet onderwijs kijken we naar variatie en breedte van het aanbod op stedelijk niveau. Utrecht vervult voor het speciaal onderwijs ook een regionale functie.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Versterken van de educatieve infrastructuur

Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting

Het vervolg op de Masterplannen is het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting 2016-2025. In dit plan beschrijven we de invulling van onze wettelijke taken ten aanzien van onderwijshuisvesting voor primair, voortgezet en speciaal (voortgezet) onderwijs. Over de voortgang stellen we jaarlijks separaat een voortgangsrapportage op.

Leidsche Rijn

Bestaande buurten in Leidsche Rijn vallen ook binnen het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting. Nieuwbouw van de onderwijsgebouwen in de nieuw te ontwikkelen wijken zoals Rijnvliet, Haarzicht, Haarrijn, Leeuwesteyn Noord en Leidsche Rijn Centrum is sterk afhankelijk van het tempo, waarin nieuwbouw van woningen wordt gerealiseerd. Scholenbouw in nieuw te ontwikkelen wijken wordt opgenomen in het Referentiekader Leidsche Rijn. Verder wordt in 2017 de nieuwbouw opgeleverd van een nieuwe basisschool in Leidsche Rijn Centrum, die onderdak zal bieden aan 2 scholen (onder de Bogen en de Eben Haezer).

In 2017 wordt verder gewerkt aan de voorbereiding van de realisatie van een nieuwe brede VO-school in Leidsche Rijn. Met deze nieuwe school wordt de keuzevrijheid en diversiteit voor leerlingen in Leidsche Rijn vergroot. Hiermee geven we ook invulling aan onze wens voor meer brede scholengemeenschappen om opstroom van leerlingen te vergemakkelijken.

Afronding masterplan primair onderwijs

In 2017 worden de laatste projecten uit het Masterplan PO en (V)SO in Overvecht opgeleverd: drie kinderclusters aan de Teun de Jagerdreef, Ibisdreef en de Beiroetdreef en twee gymzalen. Zo krijgen in totaal zes scholen een plek in een nieuw schoolgebouw. Het OPDC (de Utrechtse School) verhuist naar hun definitieve, permanente locatie aan de van Lieflandlaan. Na de zomer van 2017 zal de Stichting Persoonlijk Onderwijs aan de Noordse Parklaan een nieuwe VO-school in Utrecht starten (de Belle van Zuylen Academie).

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	7.966	1.560	1.587	1.587	1.587	1.587
Totaal baten	7.966	1.560	1.587	1.587	1.587	1.587
Lasten						
07-1-1-1 Educatieve infrastructuur	37.671	40.881	42.345	42.758	42.939	43.559
Totaal lasten	37.671	40.881	42.345	42.758	42.939	43.559
Saldo baten en lasten	-29.705	-39.322	-40.758	-41.171	-41.353	-41.973
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	11.476	2.206	0	0	0	0
Onttrekking reserves	7.631	3.356	2.235	2.235	2.235	2.235
Geraamd resultaat	-33.551	-38.171	-38.524	-38.937	-39.118	-39.738

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Educatieve infrastructuur

Baten

Er zijn hogere baten in 2017 ten opzichte van 2016 van totaal 0,027 miljoen euro. Dit komt door:

- Te compenseren baten ingevolge de loon- en prijscompensatie 2017

Lasten

Ten opzichte van 2016 zijn de lasten per saldo in 2017 totaal 1,464 miljoen euro hoger.

Er zijn lagere lasten in 2017 ten opzichte van 2016 van totaal 1,117 miljoen euro. Dit komt door:

- Een onttrekking aan de programmareserve Onderwijs Masterplan Primair Onderwijs voor de tijdelijke huisvesting leidt tot een incidentele lastenverhoging in 2016 en dus tot een lagere last van 0,184 miljoen euro in 2017.
- Een onttrekking aan de programmareserve Onderwijs voor Piekopvang 1e inrichting Leidsche Rijn leidt tot een incidentele lastenverhoging in 2016 en dus tot een lagere last van 0,071 miljoen euro in 2017.
- Een onttrekking aan de programmareserve Onderwijs voor Masterplan Voortgezet Onderwijs voor 1e inrichting leidt tot een incidentele lastenverhoging in 2016 en dus tot een lagere last van 0,059 miljoen euro in 2017.
- In overeenstemming met het besluit bij de Voorjaarsnota 2016 leiden de kosten van de 1e inrichting voor de tijdelijke huisvesting aan de Grebbeberglaan van de Internationale School Utrecht tot een incidentele lastenverhoging in 2016 en dus tot een lagere last van 0,4 miljoen euro in 2017.
- De kosten van de 1e inrichting van scholen in Leidsche Rijn leiden tot een incidentele lastenverhoging in 2016 en dus tot een lagere last van 0,378 miljoen euro in 2017.
- Verder zijn er diverse afwijkingen van 0,025 miljoen euro

Er zijn hogere lasten in 2017 ten opzichte van 2016 van totaal 2,581 miljoen euro. Dit komt door:

- In overeenstemming met het besluit bij de Voorjaarsnota 2016 leiden de kosten voor het op orde brengen van de vier in Leidsche Rijn aangewezen MFA's de Weide Wereld, Voorn, Waterwin en Het Zand en de MFA Nieuw Welgelegen tot een lastenverhoging in 2017 ten opzichte van 2016 van 0,275 miljoen euro.
- Als gevolg van de toegekende prijscompensatie 2017 zijn de lasten in 2017 ten opzichte van 2016 0,232 miljoen euro hoger.
- In 2016 storten we incidenteel 2,026 miljoen euro in een reserve vaste activa voor de financiering van lopende investeringsprojecten (vervangende nieuwbouw OBS Overvecht aan de Teun de Jagerdreef 5 0,51 miljoen euro, Cremerstraat 378 renovatie gymzaal 0,737 miljoen euro, Ten Veldestraat 98 uitbreiding permanent Apollo 11 0,276 miljoen euro, Vrije school Hieronymusplantsoen uitbreiding 11e groep dooe moddel van lokaal Maliebaan 0,1 miljoen euro, Jazzsingel 900 uitbreiding met VVE lokaal 0,192 miljoen euro en VMBO Vleuterweide 0,211 miljoen euro. Als gevolg hiervan zijn de lasten in 2017 voor een bedrag van 2,026 miljoen euro hoger ten opzichte van 2016.
- De lasten van de interne kostentoedeling binnen de UVO zijn in 2017 0,041 miljoen euro hoger ten opzichte van 2016.
- Verder zijn er diverse afwijkingen van 0,007 miljoen euro

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In 2017 onttrekken we 2,235 miljoen euro aan de reserve vaste activa ter dekking van de opgeleverde en geactiveerde projecten

Adequat leerlingvervoer

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal thuiszittende kinderen als gevolg van ontbrekend leerlingvervoer	Administratie	Schooljaar 2010-2011	0	0	0	0

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.2.1 Klanttevredenheid	Klanttevredenheidsonderzoek		7,9	7,7	8	8

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Leerlingen die dit nodig hebben kunnen met behulp van leerlingvervoer onderwijs volgen

Het recht op leerlingvervoer is in de wet vastgelegd. Door de inzet van leerlingvervoer zijn kinderen in staat het onderwijs van hun keuze en/of met het juiste niveau te volgen wanneer dat niet in de buurt aanwezig is. De regeling leerlingvervoer is een vergoeding van de vervoerskosten voor een leerling. Dit is voor leerlingen die niet zelf van en naar school kunnen komen. Bijvoorbeeld voor leerlingen in het speciaal onderwijs die hiervoor moeten reizen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Verzorgen van leerlingvervoer naar scholen

De nieuwe verordening leerlingvervoer is geïmplementeerd. Samen met de ouderklankbordgroep evalueren we de verordening en bereiden we mogelijke aanpassingen voor. Waar mogelijk brengen we, binnen de verordening, in samenwerking met de ouders de kwaliteit van het vervoer omhoog. Deze stappen, dus evaluatie van de verordening en het werken aan verbeteren van de kwaliteit, doorlopen we ook met de klankbordgroep van professionals uit het onderwijs. Eventuele aanpassingen van de verordening bereiden we voor in beide klankbordgroepen en leggen we voor aan de raad.

De waardering van kwaliteit van het vervoer blijft gehandhaafd op het cijfer acht.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
07-1-2-1 Leerlingvervoer	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
07-1-2-1 Leerlingvervoer	3.785	3.678	3.686	3.686	3.686	3.686
Totaal lasten	3.785	3.678	3.686	3.686	3.686	3.686
Saldo baten en lasten	-3.785	-3.678	-3.686	-3.686	-3.686	-3.686

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-3.785	-3.678	-3.686	-3.686	-3.686	-3.686

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Kwalitatief goed onderwijs

Alle Utrechtse leerlingen van 0-12 jaar bereiden zich voor op het behalen van een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Alle leerlingen vinden een plaats in het voortgezet onderwijs	Leerlingadministratie			100%	100%	100%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)					20/30.000	0
Toelichting: Deze indicator nemen we in 2017 voor het eerst op. Daar het hier om kleine aantallen gaat, geven we de waarde voor de indicator weer, door de volledige breuk weer met teller en noemer.						
% bereik doelgroepeuters	Opgave Spelenderwijs Utrecht		87%	94%	95%	95%

P2.1.1 Aantal brede scholen			13	12	13	13
P2.1.1 Aantal combinatie functionarissen (fte) sport, cultuur en onderwijs			36	36	26,8	26,8
Toelichting: Totaal aantal combinatiefuncties is 36, waarvan 26,8 op PO en 9,2 op VO gericht.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Alle leerlingen beschikken over een optimale voorbereiding zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/of arbeidsmarkt

Onderwijs vormt de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van kinderen. Elke leerling verdient het onderwijs dat hem of haar stimuleert om talenten te ontwikkelen en te benutten. Dit begint thuis en op school. In de leeftijd van 0 tot 12 jaar spelen opvang, voorschoolse educatie en primair onderwijs een belangrijke rol in de voorbereiding voor leerlingen om talenten te ontwikkelen. We willen leerlingen zoveel mogelijk bagage meegeven en hun kansen op een betekenisvolle toekomst vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Vorbereiden van leerlingen op hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school

We clusteren onze inzet aan de hand van de thema's cognitie, zorg en talentontwikkeling.

Cognitie

2017 is het laatste jaar van de verlengde afspraken Bestuursakkoord en Onderwijsachterstandenbeleid (oorspronkelijk van 2012-2015). In 2017 bereiden we ons voor op de nieuwe periode, met een gewijzigde gewichtenregeling en de daaraan gekoppelde nieuwe budgetten vanaf januari 2018. Samen met de onderwijspartner in de stad ontwikkelen we een visie op het Onderwijsachterstandenbeleid voor de periode 2018-2022. We handhaven het bereikpercentage van 95% doelgroeppeuters.

Het rijk heeft besloten dat peuterspeelzalen en kinderopvang per 1 januari 2018 geharmoniseerd moeten zijn wat betreft toezicht, kwaliteitskader en bekostiging. Het in 2016 door gemeente en samenwerkingspartners gekozen scenario voor de harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen wordt in 2017 geïmplementeerd. Dit loopt parallel aan de nieuwe opdrachtverlening voor peuterspeelzaalwerk en voorschoolse educatie, zodat we klaar zijn voor de landelijk geplande invoeringsdatum van 1 januari 2018. Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek van de universiteit Utrecht over de periode 2012-2015 en het Inspectierapport van 2016 versterken en borgen we de kwaliteit van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Met de partners maken we afspraken over het continueren van de inzet op het versterken van professionaliteit (Lerende Netwerken). Immers opbrengsten in het onderwijs nemen toe met betere pedagogisch medewerkers en leraren voor de groep.

Zoals ook de inspectie in haar recente rapport aangeeft, hebben ouders grote invloed op de kansen van hun kinderen. Om ouders meer te betrekken bij de (school)ontwikkeling van hun kind(eren) zetten we met onze samenwerkingspartners (zoals consultatiebureaus, Spelenderwijs, Bibliotheek, Voorleesexpress) in op het versterken van partnerschap met ouders. Een ouderlokaal biedt mogelijkheden om programmatisch in te zetten op ontmoeting en samenwerking tussen buurt, school en ouders (partnerschap). We doen dit in samenwerking met sociaal makelaars, brede school coördinatoren en Spelenderwijs Utrecht. In dit kader organiseren we ook themabijeenkomsten rondom ouderlokalen, wijk- en stedelijk gericht, met als doel het doelgerichter en efficiënter inzetten hiervan.

Het in 2016 in samenwerking met betrokken partijen vormgegeven aanbod aan vluchtelingenkinderen van 2 tot 4 jaar (Spelenderwijs Utrecht) en de bestaande voorzieningen voor nieuwkomers van 4 tot 12 jaar (Taalschool Het Mozaïek) en van 12 tot 18 jaar (ISK), zetten we in 2017 adequaat voort.

We continueren de inzet voor leertijduitbreiding in de vorm van schakelklassen, extra uren leertijd, Brede School Academie en zomerscholen. In 2017 zijn er zeven Brede School Academies Primair Onderwijs (BSA). Daarmee continueren we de BSA in de wijken Overvecht, Zuidwest, Noordwest en Zuid en West. De BSA in West zal per september 2017 sluiten. Er bleken niet voldoende doelgroepleerlingen te zijn binnen het wervingsgebied van deze BSA. De scholen daar hebben aangegeven dat ze vanaf 2017 de leerlingen zelf het nodige aanbod kunnen geven.

Zorg 0-12

Met betrekking tot de uitvoering van passend onderwijs en de aansluiting bij de zorg voor jeugd in de stad, blijven wij investeren op een goede samenwerking tussen kinderopvang, VVE, basisscholen, het speciaal (basis) onderwijs en het Buurtteam Jeugd en Gezin. Het ontwikkelen van en toeleiden naar onderwijsondersteuning gecombineerd met zorgondersteuning blijft hierbij een specifiek aandachtspunt. We werken daarnaast aan het voorkomen van langdurig thuiszitten. Dit doen we door verdere optimalisering van de kernpartneraanpak op school, door in te zetten op signaleren en bieden van maatwerkondersteuning aan leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Verder continueren we de inzet van leerlingbegeleiding, het zorgplatform, het project Kleuter Extra en conciërges in het basisonderwijs.

Talentontwikkeling

We continueren de inzet in de Brede Scholen in de stad. Hierbij zijn 42 schoollocaties betrokken en bereiken we ongeveer 11.700 leerlingen. De pijlers voor samenwerking binnen de Brede scholen zijn talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en een gezamenlijke pedagogische aanpak. De extra inzet op talentontwikkeling (onder andere sport, cultuur, techniek) gebeurt voor een belangrijk deel door combinatiefunctionarissen. Deze worden medegefinancierd vanuit rijksbudget. De combinatiefunctionarissen worden zowel in het onderwijs als bij sport en cultuur ingezet. Sportverenigingen en Brede Scholen ontwikkelen in 2017 een gezamenlijke leerlijn sportief vermogen. Met deze leerlijn wordt inzichtelijk gemaakt hoe sportverenigingen bijdragen aan het bereiken van de kerndoelen van de brede scholen. Het culturele aanbod van brede scholen sluit nauw aan bij cultuureducatie binnen het schoolprogramma.

Voor schooljaar 2016-2017 hebben 92% van de scholen een aanvraag in gediend voor cultuureducatie. Deze aanvraag loopt door tot eind 2107, omdat we daarna overgaan op aanvragen per kalenderjaar. Met bijeenkomsten voor scholen en culturele instellingen ondersteunen we kennisuitwisseling en ontmoeting tussen aanbod en vraag. Het coördinatiepunt grootschalige projecten bemiddelt tussen scholen en een aantal culturele instellingen met grootschalig aanbod. Eind 2016 evalueren we de transitie van het stelsel van cultuureducatie in het onderwijs. Naar aanleiding van de evaluatie kunnen we indien nodig aanpassingen in het stelsel doorvoeren.

We zijn goed aangesloten op de landelijke en lokale ontwikkelingen rondom de ontwikkeling van Kindcentra (IKC) mede in relatie tot de ontwikkelingen brede school en de harmonisatie van de kinderopvang. Niet de huisvesting maar de inhoudelijke samenwerking is daarbij leidend. Verwachting is dat in Utrecht in 2017 een aantal initiatieven zullen starten om te komen tot een kindcentrum. We vervullen als gemeente een faciliterende rol.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	22.284	20.121	17.414	17.414	17.414	17.414
Totaal baten	22.284	20.121	17.414	17.414	17.414	17.414
Lasten						
07-2-1-1 Talentontwikkeling 0-12 jaar	35.598	33.131	30.709	30.789	30.950	30.950
Totaal lasten	35.598	33.131	30.709	30.789	30.950	30.950
Saldo baten en lasten	-13.314	-13.010	-13.295	-13.375	-13.536	-13.536
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2	2	2	2	2	2
Geraamd resultaat	-13.313	-13.008	-13.294	-13.374	-13.535	-13.535

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Talentontwikkeling 0-12 jaar

De begrote baten zijn in 2017 2,707 miljoen euro lager dan in 2016. De baten op deze doelstelling komen voor het grootste deel vanuit rijksmiddelen voor onderwijs achterstandenbeleid. Het ministerie verstrekt deze middelen op basis van een bestuursakkoord met een looptijd tot en met 2015. Eind 2015 is de looptijd met een jaar verlengd en is de begroting incidenteel gewijzigd voor 2016. Begin 2016 is bekend geworden dat het bestaande kader wederom met een jaar is verlengd. Dit is echter nog niet in de financiële gegevens verwerkt, omdat de formele beschikking van het rijk pas eind 2016 volgt. Onderwijs achterstandenbeleid blijft een structurele taak van de gemeente. Bij de eerste technische wijziging 2017 zullen we de begroting daarom structureel aanpassen.

De 2,707 miljoen euro is een optelsom van:

- 1,386 miljoen euro is in 2016 incidenteel toegevoegd aan de begroting doordat dit bedrag in 2015 niet is besteed is en mocht worden doorgeschoven.
- 1,274 miljoen euro is het verschil tussen de hoogte van de daadwerkelijke rijksmiddelen en de in de begroting opgenomen rijksmiddelen.
- 0,047 miljoen euro is een saldo van diverse overige baten.

De begrote lasten zijn in 2017 2,422 miljoen euro lager dan in 2016. Dit is een optelsom van:

- Het niet bestede saldo uit 2015 dat is doorgeschoven naar 2016 – ter hoogte van 1,386 miljoen euro – is hier terug te vinden.
- De aanpassing van de baten aan de definitieve beschikking van het rijk ter hoogte van 1,274 miljoen euro.
- De toevoeging van de loon- en prijsindex aan de begroting ter hoogte van 0,265 miljoen euro.
- 0,027 miljoen euro is een saldo van diverse overige lasten.

Alle Utrechtse leerlingen van 12-23 jaar behalen een startkwalificatie en ontwikkelen hun talenten

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
% 17-22 jarigen met						
E2.2.1 startkwalificatie	Leerlingadministratie	78%	93,5%	94%	95%	95%

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Realisatie 2014</u>	<u>Realisatie 2015</u>	<u>Doelstelling 2017</u>	<u>Doelstelling 2020</u>
Het aantal thuiszitters (aantal kinderen dat langer dan 3 maanden thuis heeft gezeten zonder passend aanbod)					40/16.000	0
Toelichting: Deze indicator nemen we in 2017 voor het eerst op. Daar het hier om kleine aantallen gaat, geven we de waarde van de indicator weer, door de volledige breuk met teller en noemer.						
					VO onderbouw	
					0,1%;	
					VO- VMBO onderbouw	
					0,4%;	
					1,6%;	
		2013: VO- onderbouw			VMBO HAVO/VWO	
		1%;			VMBO HAVO/VWO	
		VMBO bovenbouw			3,1%;	
		4%;			0,3%;	
		HAVO/VWO bovenbouw			HAVO/VWO MBO	
		4%;			bovenbouw niveau 1	0,1%;
		HAVO/VWO bovenbouw			0,6%;	30%;
		0,5%;			MBO 1	MBO
		MBO 1			44,9,5%;	10%;
		MBO 2			MBO 2	10%;
		32,5%;			niveau 3/4	30%;
		MBO 2			10%;	10%
		13,5%			15,7%	4%
					4%	10%;
					10%;	4%
Toelichting: Deze doelstellingen zijn voor Utrecht haalbare doelstellingen, waarmee we op weg zijn om de doelstellingen van het Ministerie van OCW te behalen. Op het niveau VO onderbouw hebben we de doelstelling van het Ministerie van OCW reeds behaald.						
P2.2.1	Aantal brede scholen		10	10	10	10
P2.2.1	Aantal combinatie functionarissen (fte)		4	4	9,2	9,2
Toelichting: Van de 9,2 fte wordt vier fte ingezet vanuit sport en 5,2 vanuit onderwijs						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Alle leerlingen beschikken over een startkwalificatie (naar vermogen) zodat ze toegerust zijn voor vervolgonderwijs en/ of arbeidsmarkt

Onderwijs en werk vormen de basis voor de ontwikkeling en ontplooiing van ieder mens. In de leeftijd van 12 tot 23 jaar speelt het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs een belangrijke rol in verbetering van kansen voor iedereen om talenten te ontwikkelen zodat leerlingen hun startkwalificatie kunnen behalen en een goede start op de arbeidsmarkt kunnen maken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen

Onderwijsimpuls

De Utrechtse Onderwijsimpuls voor kwaliteit en excellentie zetten we voort in 2017. We richten ons vooral op het voortgezet onderwijs. Thema's waarop aanvragen kunnen worden ingediend zijn: competenties en vaardigheden voor de toekomst, differentiatie, professionalisering, en samenwerking

met de omgeving. De regeling wordt goed benut, waarmee een extra impuls aan initiatieven en vernieuwingen in het onderwijs wordt gegeven. Scholen voeren (vernieuwde) werkwijzen in en leren van en met elkaar. We organiseren onderwijscafés om de kennisdeling en inspiratie tussen scholen te ondersteunen.

Cognitie: kansrijke deelname en schoolloopbaan

De landelijke aanpak voortijdig schoolverlaten via regionale convenanten loopt eind 2016 af. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) zet de succesvolle aanpak in 2017 voort met de vervolgaanpak voortijdig schoolverlaten. Op voorspraak van het ministerie van OCW is een regionaal programma opgesteld op basis van een regionale analyse. Naast het bestrijden van voortijdig schoolverlaten is het de bedoeling om met deze aanpak ook een vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie te creëren en verschillende financieringsstromen bij elkaar te brengen. De in 2015 opgestelde SchoolWerkt agenda vormt het kader voor hoe we in RMC regio Utrecht met partners samenwerken en richting geven aan de aanpak.

Met het regionaal programma versterken we de huidige aanpak. Naast de continuering van bestaande maatregelen zoals onder meer De Overstap (van VO naar mbo) en de Overstapcoaches, zien we mogelijkheden voor het verbeteren van de aanpak en verdere kennisdeling. We zetten sterker in op het vestigingsgericht werken, waarbij een mbo-vestiging een vast aanspreekpunt van Leerplicht/RMC krijgt. Deze zal eerder signalen van dreigende uitval herkennen en door tijdige interventie samen met de school, schooluitval en verzuim tegengaan. Daarnaast zullen startcoaches op het mbo de eerstejaarsstudenten passende begeleiding bieden, zodat studenten met een ondersteuningsbehoefte meteen een goede start maken. Voor werkgevers wordt een toolkit ontwikkeld, die informatie geeft over financiële regelingen en competenties en vaardigheden van kwetsbare jongeren uit het praktijk- en speciaal onderwijs. Doel hiervan is om meer stage- en werkplekken te creëren voor deze jongeren. Verder ontwikkelen we een aanpak op peer support. Dit zal worden ingezet bij verzuim, loopbaanoriëntatie en bij het vinden van een werk-stageplaats. Studenten helpen en ondersteunen op georganiseerde wijze hun medestudenten en leren daardoor van elkaar.

In de aanpak aansluiting onderwijs arbeidsmarkt werken we binnen het programma werken aan werk nauw samen met Werk en Inkomen, Economische Zaken en actieplan jeugdwerkloosheid.

In 2015 zijn regionaal afspraken gemaakt over de uitstroom van jongeren uit PrO, VSO en entreeopleiding richting arbeidsmarkt of dagbesteding. Jongeren zijn tijdig in beeld en worden actief begeleid in de overgang naar arbeidsmarkt of dagbesteding waarbij actief wordt samengewerkt met werk en inkomen en de buurtteams. De eerste ervaringen hiermee zijn positief. We monitoren de loopbaan van deze jongeren en scherpen met de belangrijkste partners de aanpak waar nodig aan.

Tot slot is er een intensieve samenwerking tussen RMC en werk en inkomen voor de jongeren tot 27 jaar zonder startkwalificatie, die geen onderwijs volgen, niet werken en geen uitkering ontvangen. In 2016 is een bestuurlijk akkoord afgesloten voor het in beeld brengen van deze jongeren en ze waar mogelijk toe te leiden naar werk of onderwijs. In 2017 zullen we de afspraken en maatregelen regionaal verder integreren.

Vanuit RMC benaderen we in 2017 wijkgericht jongeren (18 t/m 22 jaar) die thuiszitten zonder werk, uitkering of opleiding. In het kader van de versnellingsaanpak wordt er in 2017 extra ingezet op Overvecht, waar in schooljaar 2016-2017 ongeveer 120 jongeren worden benaderd.

Zorg

Met betrekking tot de uitvoering van passend onderwijs en de aansluiting bij de zorg voor jeugd in de stad, blijven wij investeren in een goede samenwerking tussen het voortgezet (speciaal) onderwijs, het Middelbaar Beroepsonderwijs en het Buurtteam Jeugd en Gezin. Het ontwikkelen van en toeleiden naar onderwijsondersteuning gecombineerd met zorgondersteuning blijft hierbij een specifiek aandachtspunt. We werken daarnaast aan het voorkomen van langdurig thuiszitten. Dit doen we door verdere optimalisering van de kernpartneraanpak op school, door in te zetten op signaleren en bieden van maatwerkondersteuning aan leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Verder bouwen we onze financiële bijdrage aan het OPDC (de Utrechtse School) verder af.

Talentontwikkeling

We continueren de inzet in de tien Brede Scholen die voor circa 6500 leerlingen activiteiten op het gebied van talentontwikkeling organiseren die aansluiten op het profiel van de school. De activiteiten beslaan een divers gebied, zoals sport en cultuur; ze zijn een aanvulling op het bestaande curriculum. Vanuit talentontwikkeling worden combinatiefunctionarissen ingezet die een gevarieerd aanbod talentontwikkeling organiseren en hierbij de verbinding met de wijk maken. Op een aantal VO scholen zetten we jongerenwerk in op school, onder andere in het kader van preventie van radicalisering. Jongerenwerk op school is in 2016 geïntensiveerd vanuit het programma 'Utrecht zijn we samen'. In 2017 willen we dit continueren.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	2.392	2.149	2.958	2.958	2.958	2.958
Totaal baten	2.392	2.149	2.958	2.958	2.958	2.958
Lasten						
07-2-2-1 Talentontwikkeling 12-23 jaar	10.783	10.663	10.275	10.275	10.275	10.275
Totaal lasten	10.783	10.663	10.275	10.275	10.275	10.275
Saldo baten en lasten	-8.391	-8.514	-7.317	-7.317	-7.318	-7.318
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	352	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-8.039	-8.514	-7.317	-7.317	-7.318	-7.318

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Talentontwikkeling 12-23 jaar

De begrote baten zijn in 2017 0,809 miljoen euro hoger dan in 2016. De baten op deze doelstelling bestaan voor het grootste deel uit rijksmiddelen voor RMC en VSV. Het verschil kan als volgt worden toegelicht:

- 0,600 miljoen euro is structureel te veel op deze doelstelling begroot met ingang van 2017 (zowel in de baten als in de lasten). Dit betreft middelen voor onderwijsachterstanden beleid en deze horen thuis op doelstelling 0-12.
- 0,300 miljoen euro is in 2016 incidenteel overgeheveld naar doelstelling 0-12. Inmiddels is bekend dat dit een structurele wijziging dient te worden.
- 0,091 miljoen euro is een saldo van diverse overige baten.

Bij de eerste technische wijziging 2017 zullen we de begroting structureel aanpassen.

De begrote lasten zijn in 2017 0,388 miljoen euro lager dan in 2016.

- De middelen voor VSV worden toegekend via het gemeentefonds en jaarlijks incidenteel verwerkt in de lasten. In 2016 was dit 1,300 miljoen euro. In de begroting voor 2017 zijn deze middelen nog niet verwerkt.
- De 0,600 miljoen euro die teveel op deze doelstelling is begroot (zie toelichting bij baten).
- In 2016 waren er incidenteel 0,300 miljoen euro minder lasten op deze doelstelling (zie toelichting baten).
- 0,012 miljoen euro is een saldo van diverse overige lasten.

Iedere Utrechter heeft vrije en laagdrempelige toegang tot media als bronnen van kennis en cultuur

Zoveel mogelijk Utrechters gebruiken de bibliotheek

Indicatoren subdoelstelling 3.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E3.1.1 Klanttevredenheid gebruikers wijkniveau					7	7
E3.1.1 Klanttevredenheid gebruikers aanbod stedelijk niveau					7	7
E3.1.1 Aantal leden	Jaarverslag Bibliotheek	2010	66.273	69.355	70.000	71.000
E3.1.1 Aantal gebruikers fysieke bibliotheek	Jaarverslag Bibliotheek	2010	1.319.517	1.293.937	1.300.000	1.300.000
E3.1.1 aantal gebruikers online bibliotheek	Jaarverslag Bibliotheek	2010	950.668	936.581	1.000.000	1.000.000

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P3.1.1 Bereik/ contacten: peutercentra Spelenderwijs	Jaarverslag Bibliotheek	2010	1.023	1.386	90%	90%
Toelichting: Dit betreft 1.263 scholen en 123 taalgroepen.						
P3.1.1 Specifieke activiteiten voor specifieke groepen (educatie) o.a. taalgroepen, computerlinlopen, basisvaardigheden project kwetsbare ouderen	Jaarverslag Bibliotheek	2010	237	536	1.250	1.750
P3.1.1 Bereik/contacten: peuterspeelzalen en kinderdagverblijven	Jaarverslag bibliotheek	2010			50%	50%
P3.1.1 Bereik/ contacten: scholen primair onderwijs	Jaarverslag bibliotheek	2012			90%	90%
P3.1.1 Bereik/contacten: scholen voorgezet onderwijs	Jaarverslag Bibliotheek	2010			50%	50%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E3.1.1

Meer mensen gebruiken de bibliotheek

De bibliotheek is er voor iedereen, ondersteunt actief wie dat nodig heeft en biedt ruimte en gelegenheid voor die burgers die zelf kunnen ondernemen; gericht op zoveel mogelijk zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de burgers. De Bibliotheek is de wegwijzer in de leesbaarheid van de wereld en helpt burgers om hun plek in deze wereld te vinden. De bibliotheek transformeert de komende jaren naar een programmerende bibliotheek waarbij het aanbod afgestemd is op de verschillende doelgroepen. De waardering voor dit nieuwe aanbod van de bibliotheek door inwoners van de stad Utrecht uit zich op twee manieren: a) het aantal mensen dat gebruik maakt van dit aanbod b) de waardering die deze gebruikers hebben over het aanbod. De bibliotheek verandert en kent een brede groep gebruikers. Landelijk zakt het aantal leden. In Utrecht stijgt dit aantal nog steeds en verwachten we in 2017 70.000 leden te hebben.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P3.1.1

De bibliotheek biedt een aanbod dat is afgestemd op de verschillende doelgroepen van de bibliotheek

De doelgroepen worden door de twee kerntaken (waaronder de 5 vijf wettelijke functies vallen) bediend:

1. De Bibliotheek biedt support bij het leren lezen van de wereld, ook in nieuwe talen en via nieuwe kanalen (de bibliotheek helpt bij het ontwikkelen van (informatie)vaardigheden).
2. De Bibliotheek, als huis voor informeel leren, faciliteert kenniscreatie door (groepen) mensen zelf (de bibliotheek reikt informatie aan en faciliteert kennisontwikkeling).

Op basis van de visie Utrecht 'maakt kennis' met de bibliotheek van de 21e eeuw is gezocht naar indicatoren en effecten die invulling geven aan de waarden en kerntaken (inclusief de vijf wettelijke functies) van de Bibliotheek Utrecht.

De bibliotheek zet een scala aan activiteiten in voor de stad om haar bevolking te bedienen:

- Met ICT de dienstverlening gemakkelijker en aantrekkelijker maken.
- Versterking van de educatieve functie met meer dienstverlening aan het voortgezet onderwijs en MBO. Een bijdrage leveren aan de strijd tegen laaggeletterdheid en gemis aan digitale vaardigheden.
- Met BoekStarthoeken, Makkelijk lezenpleinen, Lees- en schrijfkasten en Skoolzones met huiswerkbegeleiding in wijkvestigingen.
- Met lezingen, culturele activiteiten en evenementen in de centrale vestiging vooral op zondagmiddagen, in de Cultuurcampus en andere grotere wijkbibliotheken.
- Culturele en sociale functies van de bibliotheek in samenwerking met (keten)partners verbeteren. Huisvesting met een nieuwe centrale bibliotheek op de Neude voor de hele stad en behoud van een dekkend netwerk aan wijkvestigingen.
- De ontmoetings- en verblijfsfunctie in wijkvestigingen bevorderen in samenwerking met groepen burgers en wijkorganisaties.
- Een brede programmering om ontmoeting en debat in haar vestigingen te creëren.

De activiteiten van de bibliotheek zijn vertaald in de elders bij deze doelstelling genoemde indicatoren die kwantitatief aangeven hoe de bibliotheek de beide kerntaken uitvoert. Daarnaast maakt de bibliotheek elk jaar een jaarverslag waarin de bibliotheek ook een kwalitatief beeld geeft van de door haar uitgevoerde activiteiten.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
07-3-1-1 Bibliotheek Utrecht	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
07-3-1-1 Bibliotheek Utrecht	11.403	11.918	11.419	11.385	11.302	11.303
Totaal lasten	11.403	11.918	11.419	11.385	11.302	11.303
Saldo baten en lasten	-11.403	-11.918	-11.419	-11.385	-11.302	-11.303
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	785	785	785	785
Onttrekking reserves	201	3.855	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-11.202	-8.063	-12.204	-12.170	-12.087	-12.088

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Bibliotheek Utrecht

De lasten dalen in 2017 met 0,499 miljoen euro ten opzichte van 2016.

- In 2016 is een extra incidentele subsidie ter hoogte van 0,639 miljoen euro voor de voorbereidingskosten van de nieuwe centrale bibliotheek op het Neude.
- Daar tegenover staat een bedrag van 0,140 miljoen euro aan hogere lasten in 2017 die is samengesteld uit een saldo van een nog doorwerkende korting uit het gemeentefonds, de teruglopende suppletiesubsidie (uit verzelfstandiging) en de loon- en prijsindex in 2017.

De onttrekkingen aan de reserve nieuwbouw bibliotheek zijn conform de afspraken rond de centrale bibliotheek begroot.

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene programmadoelstelling

Ambitie

Utrecht wil een vitale en gezonde stad zijn waar het fijn is om te leven, iedereen zijn talenten kan ontwikkelen en gewoon mee kan doen. In onze stad voelen inwoners zich betrokken bij elkaar en bij hun buurt en nemen initiatief om de buurt leefbaar en levendig te maken. We ondersteunen daarom bewonersinitiatieven die een bijdrage leveren aan een sterke sociale basis. We bieden ruimte aan sociaal ondernemers, zij zijn een belangrijke motor van maatschappelijke vernieuwing en innovatieve oplossingen. We stimuleren de mogelijkheden van kwetsbare inwoners om mee te doen, een bijdrage te leveren aan de samenleving en zich te ontwikkelen. Hulp is zoveel mogelijk in 'het gewone leven' beschikbaar. Als het nodig is, is er goede professionele ondersteuning die aansluit bij wat inwoners nodig hebben.

Utrecht voor iedereen

Utrecht wil een stad zijn waarin iedereen erbij hoort, ongeacht opleidingsniveau, herkomst, geaardheid, geloofsovertuiging of beperking. We investeren in een nog betere toegankelijkheid van voorzieningen, de uitvoering van het geratificeerde VN verdrag voor rechten van mensen met een beperking en het voorkomen van uitsluiting. In dit verdrag staat dat mensen met een beperking net als iedereen recht hebben op een goed leven en gewoon meedoen: mensen zijn allemaal verschillend en toch gelijkwaardig. We werken aan de opvang en integratie van nieuwkomers.

Onder de noemer 'Utrecht zijn we samen' zetten we in op verbinding tussen inwoners met respect voor verschillen. Hiermee willen we ongewenst gedrag, polarisatie en eventuele radicalisering (helpen) voorkomen.

Verder bouwen aan verbetering van de ondersteuning en zorg voor de Utrechters

Alle inwoners van Utrecht kunnen met hun vragen over zorg en ondersteuning terecht bij de achttien buurtteams in de stad. Deze buurtteams werken generalistisch en zorgen ervoor dat de begeleiding aansluit bij de mogelijkheden van de cliënt: wat wil iemand bereiken, wat kan iemand zelf en met de inzet van het eigen netwerk. Er wordt intensief samengewerkt met aan de ene kant zorgpartijen zodat waar nodig meer specialistische zorg geboden wordt en andersom het buurtteam goed voorbereid is wanneer zij de begeleiding (weer) overnemen van de aanvullende zorg. Maar ook de samenwerking met de sociale basis, en daarmee de verbinding tussen de formele en informele zorg, is van groot belang om iemand zo goed mogelijk te laten meedoen in de maatschappij. Dit kan door hulp van vrijwilligers maar ook als vrijwilliger. De ervaringen van cliënten, professionals en organisaties geven ons de input op welke thema's wij het Utrechts model nog verder moeten verbeteren.

Wij werken aan nog beter maatwerk in het aanbod bij ondersteuningsvragen van cliënten. Dit onder meer door flexibiliteit te bieden in de ondersteuningsarrangementen en samen met cliënten en aanbieders te investeren op cliëntregie. De cliëntregie is daarom een belangrijk kwaliteitsaspect in onze afspraken met de aanbieders van zorg en ondersteuning. In het cliëntervaringsonderzoek en onze gesprekken met de aanbieders zullen wij hierop ook toetsen.

Bij de individuele voorzieningen zetten wij in op een betere dienstverlening en het bieden van meer maatwerk op individueel niveau.

Zoals in 2016 aangekondigd is bieden wij alle personen die huishoudelijke hulp aanvragen een gesprek met de focus op de brede ondersteuningsvraag. Daarbij zoeken wij aansluiting bij de aanpak van de buurtteams en verleggen de Frontoffice naar de wijk. Tegelijkertijd implementeren wij de aangekondigde aanpassingen in de dienstverlening zoals deze beschreven zijn in het verbeterplan dat u in ontvangen hebt tijdens de bespreking van de Programmabegroting 2017.

Investeren in de kracht van mensen begint met het versterken van de 'sociale basis'. De voorzieningen in de sociale basis dragen er aan bij dat mensen zich kunnen ontwikkelen, zelf problemen kunnen voorkomen en zo veel mogelijk zelf aanpakken. Een sterke sociale basis helpt bovendien om de druk op professionele en dure hulp te verlichten.

We versterken daarom de inzet op activiteiten die maken dat mensen die dat nodig hebben nog beter gebruik kunnen maken van deze basisvoorzieningen. Ook investeren we in verschillende vormen van vrijwillige inzet, in mantelzorg, in informele zorg, in initiatieven voor buurt- en zorgcoöperaties, en in buurthuizen-in-zelfbeheer die ruimte bieden aan bewonersactiviteiten voor de buurt. Maatschappelijke initiatieven versterken de sociale basis, vergroten de maatschappelijke participatie en de burgerkracht. Het perspectief van de inwoner staat centraal in de wijkvoorzieningenplannen 'Maatschappelijk initiatief onder dak'.

Maatwerk voor kwetsbare inwoners vraagt om innovatie in het aanbod

Het transformatieproces in de zorg en ondersteuning is twee jaar na de overheveling van taken naar de gemeenten, nog in volle gang. Onder andere met proeftuinen en pilots geven wij de vernieuwing vorm en onderzoeken wij of de zorg en ondersteuning op de nieuwe manier aansluit bij de logica en behoeften van de kwetsbare inwoner en of deze kwalitatief goed is. Wij zetten in op innovaties in de ondersteuning van inwoners met ernstig psychiatrische aandoeningen (EPA), inwoners met verward gedrag, de zorg en ondersteuning aan ouderen en hun mantelzorgers en flexibele arrangementen tussen de basiszorg, de aanvullende zorg en in de opvang en beschermd wonen. Kenmerkend voor deze pilots is dat vernieuwd kan worden over de grenzen van systemen en zorgwetten heen doordat breed samengewerkt wordt met cliënten, mantelzorgers, aanbieders, huisartsen, zorgverzekeraar en zorgkantoor.

Door de Citydeal Inclusieve Stad, die wij hebben gesloten samen met de gemeenten Leeuwarden, Enschede, Eindhoven en Zaanstad en het Rijk, krijgen wij meer zicht op hoe de systeemwereld van regels en procedures vaak een hindernis vormt bij het effectief oplossen van complexe problematiek waar inwoners mee te maken hebben. Eind 2016 komen de 5 gemeenten met aanbevelingen voor vernieuwing van de ondersteuningssystemen en voor de professionalisering van alle betrokkenen bij de uitvoering van deze ondersteuning. In 2017 gaan wij met deze aanbevelingen aan de slag.

Hierbij zullen de oplossingen niet alleen binnen de Maatschappelijke Ondersteuning moeten worden gevonden. Zo is de beschikbaarheid van geschikte en betaalbare woningen vaak een knelpunt in de doorstroom vanuit de opvang of het terugbrengen naar zorg in de wijk, of zijn een reden dat inwoners beroep moeten doen op opvang. Het is daarom van belang om hierop een integrale aanpak te hebben. Hiervoor wordt een aanjager aangesteld die de opdracht heeft de uitbreiding van de sociale voorraad te versnellen.

Versnelling Overvecht

In het kader van de versnelling van Overvecht versterken we de buurtteams sociaal en de sociaal makelfunctie en realiseren we kleinschalige en laagdrempelige ontmoetingsruimten voor bewoners en professionals ('bijkorven'). Ook investeren we in Overvecht extra in 'Utrecht zijn we samen' door het beter signaleren van polarisatie en radicalisering.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Wmo kadernota Meedoen naar vermogen 2014-2018
- Wmo Uitvoeringsplan eerste fase
- Wmo Uitvoeringsplan tweede fase
- Meedoen naar Vermogen: inkoopstrategie aanvullende zorg
- Agenda 22, Plan 2012-2018
- Kadernota Vrijwillige inzet
- Nota Zelfbeheer
- Nota herijking Volwasseneneducatie
- Routekaart naar Vernieuwend Welzijn
- Wijkambities 2014-2018: <https://www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/initiatief-en-involed/participatie/wijkambities-en-wijkactieprogrammas/>
- Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling 2015 - 2017
- Uitvoeringsnota Vernieuwend Welzijn
- Actieplan "Utrecht zijn we samen"
- De Utrechtse Regenboogagenda 2015-2018

Utrecht is een vitaal sociale stad, met betrokken inwoners die verantwoordelijkheid nemen voor hun omgeving. Ook kwetsbare inwoners doen mee naar vermogen en krijgen indien nodig daarbij ondersteuning

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E1 % bewoners dat actief is in de buurt	Inwonersenquête (Onderzoek)		37%	36%	38%	38%
E2 % Utrechters dat aangeeft weinig tot geen problemen te ervaren met meedoen	Inwonersenquête (onderzoek)	2015	n.v.t.	80%	80%	80%
E3 % Utrechters dat zich vrijwillig inzet	Inwonersenquête (Onderzoek)		39%	36%	38%	38%
E4 % bewoners tevreden over beschikbaarheid ruimte voor bewonersinitiatieven in de buurt	Inwonersenquête (Onderzoek)		32%	36%	32%	32%
E5 % Utrechters dat zich gediscrimineerd voelt	Inwonersenquête (Onderzoek)		14%	13%	10%	10%
E6 % Utrechters dat informele zorg ontvangt van vrijwilligers(organisatie)	Inwonersenquête (Onderzoek)	2015	n.v.t.	16%	18%	20%
Toelichting: Geoperationaliseerd als hulp van familie/vrienden/buren of een (vrijwilligers)organisatie						
E7 % Utrechters dat hulp of ondersteuning ontvangt en zich daardoor beter kan redden	Cliëntervaringsonderzoek	2015	n.v.t.	77%	77%	77%
E8 Mate van overbelasting van mantelzorgers	Gezondheidspeiling (meting 1x per 2 jaar)			16%	16%	16%
Toelichting: percentage mantelzorgers dat langere tijd intensief hulp biedt en dit als zware belasting ervaart						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.1	Bezettingsgraad welzijnsaccommodaties	UVO	1.508 uur	1.400 uur	1600 uur	1800 uur
P1.2	Aantal meldingen artikel 1	Art. 1 Midden Nederland	17	182	200	200
P1.3	Rapportcijfer ondersteuning vrijwilligers	KTO Vrijwilligerscentrale	n.v.t.		7,5	7,5
P1.4	% gemeentelijke voorzieningen dat fysiek toegankelijk is		2016	n.v.t.	ntb	ntb
P1.5	Rapportcijfer sociale prestatie en dagondersteuning		2016	n.v.t.	ntb	ntb
Toelichting: Wordt kwalitatief gemeten						
P2.1	Clientervaring buurtteams	Verantwoording buurtteamorganisatie	2015	n.v.t.	7,6	7,6
P2.2	Tijd tussen melding en start ondersteuning en zorg	KTSD	2015	n.v.t.	8,5	5
Toelichting: Gemiddeld aantal dagen tussen eerste aanmelding en startgesprek						
P2.3	% volgens plan beëindigde trajecten	KTSD	2015	n.v.t.	72%	75%
Toelichting: Geoperationaliseerd naar percentage 'in overeenstemming' of 'volgens plan' beëindigde trajecten'.						
P3.1	Clientervaring aanvullende zorg	Clientervaringsonderzoek	2016	n.v.t.	ntb	ntb
Toelichting: In 2016 wordt een voorstel ontwikkeld voor een structureel clientervaringsonderzoek. In 2015 is een eenmalig clientervaringsonderzoek uitgevoerd						
P3.2	Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning aanvullende zorg	Rapportages aanvullende zorg	2015	n.v.t.	14	14
Toelichting: Waarde leeg als gevolg van de onbetrouwbaarheid van de registraties in 2015 (opstartjaar). Naar verwachting is de registratie in 2016 betrouwbaar.						
P3.3	% volgens plan beëindigde trajecten aanvullende zorg	Rapportages aanvullende zorg	2015	n.v.t.	73%	80%
Toelichting: Geoperationaliseerd naar percentage overdracht naar buurtteam of volgens plan beëindigde trajecten.						
P4.1	Clientervaring centrumgemeente taken	Clientervaringsonderzoek	2016	n.v.t.	n.t.b.	n.t.b.
Toelichting: In 2016 wordt een voorstel ontwikkeld voor een structureel clientervaringsonderzoek. In 2015 is een eenmalig clientervaringsonderzoek uitgevoerd						

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Reali- satie 2014</u>	<u>Reali- satie 2015</u>	<u>Doel- stelling 2017</u>	<u>Doel- stelling 2020</u>
Aantal dagen tussen melding en start ondersteuning en zorg	Rapportages aanvullende centrumgemeente taken zorg	2015	n.v.t.		n.t.b.	n.t.b.
Toelichting: Waarde leeg als gevolg van de onbetrouwbaarheid van de registraties in 2015 (opstartjaar). Naar verwachting is de registratie in 2016 betrouwbaar.						
% volgens plan beëindigde trajecten	Rapportages aanvullende centrumgemeente taken zorg	2015	n.v.t.		n.t.b.	n.t.b.
Toelichting: Waarde leeg als gevolg van de onbetrouwbaarheid van de registraties in 2015. Naar verwachting is de registratie in 2016 betrouwbaar						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrechters organiseren zelfstandig activiteiten en voelen zich meer verantwoordelijk voor omgeving en hebben competenties ontwikkeld om de civil society te ondersteunen en vorm te geven

We staan voor een stad waarin inwoners zich kunnen ontwikkelen en meedoen naar vermogen. Een samenleving, waar we respect en zorg voor elkaar hebben. Veel inwoners zetten zich al in voor de stad als vrijwilliger, door burens te helpen en/of mantelzorg te bieden. We willen deze kracht van mensen en hun onderlinge samenwerking versterken. We stimuleren meer vrijwillige inzet en een sterkere verbinding tussen de formele en informele zorg. Daarnaast willen we overbelasting van mantelzorgers voorkomen.

We faciliteren bewonersinitiatieven en initiatieven van maatschappelijke organisaties die een bijdrage leveren aan het levendiger en leefbaarder maken van buurten en wijken. In de stad ontstaan steeds meer initiatieven om het beheer van accommodaties (deels) van de gemeente over te nemen. We gaan in gesprek over de mogelijkheden en over hoe deze zelfbeheerinitiatieven financieel onafhankelijker kunnen worden van de gemeente. Ook verkennen we de mogelijkheden van crowdfunding, bewonersbod en de social impact factory.

Bewoners kunnen bij het uitvoeren van bewonersinitiatieven en het opbouwen en gebruiken van sociale netwerken in de buurt ondersteuning krijgen van de sociaal makelaars. De sociaal makelaar levert een bijdrage aan een sterke sociale basis waardoor buurtteams eerder kunnen afschalen.

We continueren de inzet op sociale prestatie en dagondersteuning. Dit stelt Utrechters op leeftijd en/of met een beperking in staat om zinvol mee te doen en voorkomt dat men een groter beroep moet doen op zorg en begeleiding.

Effectdoelstelling E1.1.2

Utrechters ervaren zo min mogelijk drempels, fysiek of sociaal, om deel te nemen aan het dagelijkse leven

Onze ambitie is dat Utrechters ondanks hun (hogere) leeftijd en/of beperking in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen. We zetten verder in op een voortvarende uitvoering van het VN verdrag voor mensen met een beperking (Agenda 22).

Daarnaast zien we mooie initiatieven op het gebied van zorg verslimming ontstaan. We faciliteren de uitwisseling tussen deze initiatiefnemers en stellen ons gemeentelijk netwerk beschikbaar.

Specifiek punt van aandacht is de digitale toegankelijkheid van dienstverlening. Juist kwetsbare inwoners hebben belang bij een goede toegang tot informatie en dienstverlening. Binnen de gemeentelijke

dienstverlening hanteren we het uitgangspunt: 'Digitaal waar het kan, persoonlijk als het moet'. We zetten in op het verbeteren van taalvaardigheden (alfabetisering).

Mede naar aanleiding van motie 94 bij de bespreking van de Voorjaarsnota zullen wij invulling geven aan het benoemen van indicatoren die iets zeggen over de toegankelijkheid van de stad.

De integrale aanpak 'Utrecht zijn we samen' zetten we voort. Uitgangspunt is dat alle Utrechters dezelfde kansen krijgen. Wij zoeken verbinding tussen Utrechters en signaleren uitsluiting en radicalisering.

Effectdoelstelling E1.1.3

Utrechters zijn in staat om samen met hun directe omgeving een adequate oplossing te vinden voor hun (zorg)vraag

De basiszorg in Utrecht heeft als maatschappelijke resultaat dat Utrechters in staat zijn om samen met hun directe omgeving een adequate oplossing te vinden voor hun (zorg- of ondersteunings-) vraag. De inzet is erop gericht de mate van zelfredzaamheid van inwoners te vergroten en/ te stabiliseren dan wel het zo veel mogelijk vertragen van de afname hiervan. De basiszorg is vanaf 2015 voor alle Utrechters dichtbij huis georganiseerd door middel van een stadsbreed netwerk van buurtteams. De buurtteams zijn bereikbaar en toegankelijk en cliënten voelen zich goed benaderd en ondersteund. Om dit te bereiken werken de buurtteams effectief en slagvaardig door een generalistische outreachende aanpak, het minimaliseren van de bureaucratie en een intensieve samenwerking met onder andere huisartsen, wijkverpleegkundigen, woningbouwcorporaties, politie, vrijwilligers en wijkorganisaties. Ook signalen van (potentieel) verward gedrag kunnen hier opgepakt worden.

Effectdoelstelling E1.1.4

Utrechters die zeer beperkt zelfredzaam zijn ervaren, met behulp van een solide vangnet, voldoende kwaliteit van leven

Waar nodig worden specifieke deskundigheid en hulpmiddelen ingezet om inwoners in staat te stellen om ondanks beperkingen zelfstandig te kunnen functioneren en participeren en bij voorkeur zo lang mogelijk thuis. Hierbij wordt aangesloten bij wat voor de inwoner van belang is en gaat het om maatwerkvoorzieningen die op aanvraag verkrijgbaar zijn.

Met de opvang en beschermd wonen, richten wij ons op personen die door hun psychiatrische en/of verslavingsproblemen en/of verstandelijke beperkingen, niet in staat zijn zelfstandig te leven en een mogelijk overlast voor anderen veroorzaken, en op personen die vanwege de veiligheid door geweld in huiselijke kring de woning hebben moeten verlaten. Daarnaast bieden wij opvang aan personen die gebonden zijn aan de regio Utrecht en als gevolg van multiproblematiek dakloos of thuisloos zijn. Wij streven daarbij naar het versterken van de eigen kracht, een snelle doorstroom uit de opvang en ambulantisering van de begeleiding en het voorkomen van terugval door het bevorderen van blijvend herstel.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund

Sociaal makelaarschap

De sociaal makelorganisaties hebben een belangrijke rol als smeerolie in de sociale basis. Zij zijn goed op de hoogte van wat er speelt, ondersteunen bewonersinitiatieven waar nodig en organiseren het sociaal beheer op buurtcentra en speeltuinen zodat iedereen zich welkom voelt. Vanuit een analyse van de wijk en in overleg met de samenwerkingspartners worden prioriteiten gesteld waar extra inzet nodig is om de sociale basis te versterken of te stimuleren op plekken waar dit maatschappelijk wenselijk is.

We verlengen de afspraken voor sociaal makelaarschap met een jaar. Hierdoor is het mogelijk de nieuwe uitvraag in samenhang met de nieuwe uitvragen van de buurtteams en Informatie en Cliëntondersteuning op te stellen. Een verlenging biedt de huidige sociaal makelorganisaties en hun samenwerkingspartners meer tijd en ruimte om hun taken in samenhang nog beter vorm te geven, de

vruchten te plukken uit de succesvolle contacten met bewoners en ruimte te bieden voor het proces van verzelfstandiging van het speeltuinwerk.

Welzijnsaccommodaties

We faciliteren initiatieven van bewoners en maatschappelijke organisaties. Hierdoor worden buurten levendiger en leefbaarder. We geven uitvoering aan het plan Maatschappelijke Initiatieven onder dak. We streven naar accommodaties die maximaal ondersteunend zijn voor die initiatieven en qua openheid, sfeer, en functionaliteit aansluiten bij wat bewoners willen. In de stad ontstaan steeds meer initiatieven om het beheer van accommodaties (deels) van de gemeente over te nemen. We begeleiden bestaande zelfbeheerinitiatieven van buurtcentra en speeltuinen naar grotere subsidieafhankelijkheid. En we evalueren de ondersteuningsstructuur van zelfbeheer om te zien waar we de initiatieven nog beter kunnen faciliteren.

Vrijwillige inzet en informele zorg

Wij richten ons op het ondersteunen, verbinden en stimuleren van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Met de beursvloer, de inzet van de Utrechtse uitdaging en de Slinger ondersteunen wij Maatschappelijk Betrokken Ondernemen in de stad. Met het Initiatievenfonds faciliteren wij actieve bewoners, vrijwilligers en (vrijwilligers)organisaties in het ontplooiën en uitvoeren van activiteiten ten behoeve van de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en kwaliteitsverbetering in de openbare ruimte. We stimuleren de ontwikkeling van buurtnetwerken, waarin vrijwilligers op buurtniveau medebuurtbewoners ondersteunen en helpen. En we starten met alle relevante partijen in de stad, een co-creatieproces om vernieuwing in de informele zorg mogelijk te maken.

Mantelzorg

We versterken de infrastructuur voor de ondersteuning van mantelzorgers. Dit betekent een verdere uitbouw van het aanbod aan voorzieningen voor mantelzorgers in de stad, op basis van de ervaringen met de innovatieve projecten in 2015 en 2016. Tevens verzorgt het Steunpunt Mantelzorg als lokaal expertisecentrum training in kennis en vaardigheden van professionals en vrijwilligers in de zorg en hulpverlening met betrekking tot mantelzorg. En we stimuleren nieuwe vormen van respijtzorg, aansluitend bij de vraag van mantelzorgers (verlichten van taken van mantelzorgers bij dementie, logeergefaciliteiten).

VN verdrag voor mensen met een beperking (Agenda 22)

2017 is het eerste hele jaar dat het VN gehandicaptenverdrag in Nederland van kracht is. Wij werken met Agenda 22 al sinds 2007 aan een stad waarin mensen met en zonder een beperking gelijke rechten hebben; wij werken aan een toegankelijke stad.

Bij de Voorjaarsnota 2016 is door de wethouder de toezegging gedaan indicatoren en streefwaarden voor de toegankelijkheid, uitvoering van Agenda 22 en het VN verdrag te ontwikkelen. Onderstaande tabel geeft deze indicatoren en streefwaarden voor 2017 weer. In de eerstvolgende technische wijziging 2017 zullen deze in de tabellen verwerkt worden.

Prestatie indicator	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020	bron
Aantal gebouwen waarvan toegankelijkheidsinformatie beschikbaar is	450	650	1000	www.toegankelijkkrecht.nl
% Utrechters dat moeite heeft met digitale aanvragen bij organisaties	30%	29%	28%	Inwonersenquête
Aantal aanmeldingen voor de toegankelijkheidsprijs	7	12	15	Gemeente

Samen met de programma's Werk en inkomen, Cultuur, Vastgoed, Sport en Bereikbaarheid wordt onderzocht welke andere indicatoren op het gebied van toegankelijkheid in de programmabegroting 2018 kunnen worden opgenomen. Bij de Voorjaarsnota 2017 zullen wij deze ter besluitvorming voorleggen.

In 2017 passen we de Utrechtse 'Standaard voor toegankelijke gebouwen', die we in 2016 ontwikkelden toe. In de Ketenaanpak Openbare Ruimte verankeren we toegankelijkheid structureel in de gemeentelijke bedrijfsvoering en openbare ruimte. We reiken voor de derde maal de toegankelijkheidsprijs uit- en stimuleren daarmee instellingen in de stad om te werken aan toegankelijkheid. Met de projecten uit het Actieplan Voetgangers bieden we meer ruimte voor de voetganger; een goede toegankelijkheid voor mensen met een beperking maakt daar onderdeel van uit. We vervolgen de voorbereidingen voor fase II van het Stationsgebied; tijdens dit proces besteden we aandacht aan de toegankelijkheid om ervoor te zorgen dat het gebied door iedereen te gebruiken is.

'Utrecht zijn we samen'

In het actieplan 'Utrecht zijn we samen' zetten we in op een inclusieve samenleving door het zoveel mogelijk voorkomen van polarisatie en radicalisering. De invulling van dit actieplan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met professionele partners en het maatschappelijk middenveld in Utrecht en is een doorgaande lijn van preventie tot en met repressie. Binnen deze context geven we uitwerking aan de Utrechtse Antidiscriminatie Agenda die we in co-creatie met betrokken partijen in de stad en via stadsgesprekken en gesprekken met jongeren hebben opgesteld.

LHBT

Als Regenboogstad dragen we bij aan LHBT-acceptatie aan de hand van ons actieplan, de Regenboogagenda 2015 – 2018. Daarbij richten wij ons onder andere op de afname van agressie en onheuse bejegening, verhogen van het gevoel van veiligheid en verbeteren van tolerantie jegens LHBT-ers. Binnen de reguliere hulpverlening ondersteunen we een 'veilige haven' voor bi-culturele LHBT-ers in Utrecht. Hier kunnen zij terecht voor vragen, begeleiding en ontmoetingen met andere jongeren. We continueren de samenwerking met het Rijk op basis van de Intentieverklaring Lokaal emancipatiebeleid 2015-2017.

Sociale prestatie en dagondersteuning

Voor mensen die (even) geen arbeidsprestatie kunnen leveren is er de mogelijkheid om een sociale prestatie te leveren. We subsidiëren divers aanbod in de wijken. Voor ouderen is er aanbod dagondersteuning, dat hen ondersteunt in het leggen van contacten en om actief te blijven. In 2017 werken we er aan dit aanbod nog beter af te stemmen op de behoefte van deelnemers. Verder bevorderen we het aan elkaar koppelen van initiatieven en organisaties, we stimuleren een goede samenwerking met het buurtteam en sociaal makelaars en we organiseren stadsbrede bijeenkomsten die het leren en kennisdelen ondersteunen.

Taal- en digitale vaardigheden

Vanaf 2017 is er voor het eerst een structureel budget voor de bevordering van digitale vaardigheden beschikbaar. Aan de ene kant bieden we leer- en oefenmogelijkheden aan inwoners die hun vaardigheden willen verbeteren en aan de andere kant willen we met relevante partners, zoals de SVB, Belastingdienst, banken, U-pas en Woningnet, stappen zetten om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken die de digitale kloof verminderen. Op het terrein van het bevorderen van zowel taal- als digitale vaardigheden stimuleren wij de samenwerking tussen partijen om wijkgerichte cursussen te organiseren. Deze samenwerking krijgt steeds meer gestalte, met name in de wijken Overvecht, Kanaleneiland, Noordwest en Hoograven. Daarbij is de samenwerking met de buurtteams belangrijk.

Het beheersen van de Nederlandse taal is een voorwaarde voor zelfredzaamheid en het kunnen Meedoen in de samenleving. In de herijking Volwasseneneducatie is een doelstelling van 1000 taalvrijwilligers en 3000 deelnemers aan taalactiviteiten bepaald. Wij gaan meten of deze doelstelling is bereikt. Het rijksbudget dat beschikbaar wordt gesteld voor de bestrijding van Laaggeletterdheid zal de komende jaren met bijna 20% verminderen. Samen met de Utrechtse organisaties zullen wij de uitdaging aangaan om deze streefgetallen te blijven bereiken. Sinds de komst van de opvanglocaties is die uitdaging verder vergroot. Verheugend is dat er vele initiatieven zijn van inwoners om daarin hun bijdrage te leveren. Daarbij blijft het van belang dat de actieve taalvrijwilligers zich goed gesteund voelen in hun activiteiten.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Een stad dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Sociaal

In 2017 investeren we verder op kwaliteitsverbetering van de buurtteams. Hierbij is aandacht voor de doorontwikkeling van de generalistische werkwijze, de professionele ruimte, de toegangsrol naar de aanvullende zorg, de vereenvoudiging van het systeem, de toegankelijkheid en de bereikbaarheid voor alle doelgroepen en de samenwerking met de partners zoals de medische basiszorgen en woningbouwcorporaties. We zetten extra in op de afstemming tussen buurtteams en de sociale basis. We doen dit bijvoorbeeld door er voor te zorgen dat in alle buurten buurtnetwerken zijn die deze beweging ondersteunen. De tijdelijke extra inzet wordt deels structureel voortgezet voor uitbreiding van capaciteit in Overvecht (vier fte). In oktober 2016 zal de extra inzet worden geëvalueerd en een besluit worden genomen over de voortzetting hiervan.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Passende aanvullende ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben

Voor de meest kwetsbare Utrechters die intensieve begeleiding nodig hebben, is in aanvulling op de basiszorg vanaf 2015 een werkend stelsel van ondersteuning en zorg operationeel dat fungeert als vangnet. Om Utrechters in staat te stellen om hun dagstructuur vorm te geven bieden we onder andere dagbegeleiding en groepsbegeleiding, die gericht is op een zingevende daginvulling, het voorkomen van verder functie verlies en het ontlasten van mantelzorgers. Hiernaast is er arbeidsmatige activering voor mensen die met begeleiding in staat zijn tot vormen van onbetaald werk. Ook wordt in dit kader individuele ambulante begeleiding geboden die specifieke expertise vraagt en logeeropvang die mantelzorgers ontlast. In 2017 ontwikkelen we nog meer maatwerk bij ondersteuningsvragen van cliënten, onder andere door flexibiliteit te bieden in de ondersteuningsarrangementen en samen met cliënten en aanbieders te investeren op cliëntregie.

Individuele voorzieningen zoals hulp bij het huishouden, vervoer en hulpmiddelen worden als maatwerkvoorziening verstrekt ten behoeve van de participatie en zelfredzaamheid van inwoners. Bij deze voorzieningen zetten wij in op een betere dienstverlening en het bieden van meer maatwerk op individueel niveau.

Prestatiedoelstelling P1.1.4

Effectieve uitvoering van de taken als Centrumgemeente

De opvang van daklozen wordt in 2017 efficiënter ingericht doordat de ketenpartners gaan samenwerken in een integraal Stadsteam voor de Eerste Opvang (dag- en nachtopvang).

In 2017 is er een integrale aanpak van de wachtlijsten voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen uitgevoerd waardoor de wachtlijsten zijn teruggedrongen. Er wordt dan onder andere gewerkt met één centrale wachtlijst voor de regio en de aanpak van schulden is geïntensiveerd voor deze doelgroep.

Eind 2015 heeft de commissie Toekomst Beschermd Wonen, onder leiding van de heer Dannenberg, een visie uitgebracht op beschermd wonen in relatie tot maatschappelijke opvang en andere gemeentelijke taken. In deze visie is wonen in de wijk vertrek- en eindpunt, vanuit op herstel en maatschappelijke participatie gerichte begeleiding en ondersteuning. Een geïntegreerd aanbod vanuit zowel de WMO als de Zorgverzekeringswet (behandeling), is de opgave. Tot deze integrale benadering behoort ook de beschikbaarheid van woonruimte in de wijken. Naast de inhoudelijke visie, heeft dit advies ook consequenties voor de rol van de centrumgemeente in relatie tot de regiogemeenten. In 2017 wordt dit samen met de regiogemeenten uitgewerkt voor de regio Utrecht.

We zijn gestart met een aantal proeftuinen in samenwerking met aanbieder, Altrecht en Victas en de regiogemeenten. In deze proeftuinen wordt gewerkt op basis van een verbeterde aanpak voor personen met een ernstig psychiatrische aandoening (EPA) in de wijk die gebaseerd is op de conclusies van het rapport Over de Brug. In 2017 wordt besloten of deze aanpak wordt uitgebreid naar meer wijken en/of met andere doelgroepen. Hiernaast werken wij intensief samen met Altrecht bij de ontwikkeling van GGZ in de wijk, waarbij de zorg voor alle GGZ-doelgroepen wijkgericht aangeboden gaat worden. Onder regie

van de gemeenten en samen met cliëntorganisaties, buurtteams, GGZ in de wijk, aanbieders, woningcorporatie, politie en zorgverzekeraar zetten wij in op het voorkomen, begeleiden, en beperken van risico's van personen met verward gedrag. In de wijk wordt in samenwerking met de buurtteams en GGZ in de wijk ingestoken op preventie, vroegtijdig signaleren en zorg en opvang in de nabijheid. In het Veiligheidshuis Utrecht worden personen met (potentieel) risicovol gedrag via een persoonsgerichte aanpak begeleid op het snijvlak van strafrecht en zorg.

Ook stimuleren we initiatieven in de Opvang en Beschermd Wonen die de vraag naar 24-uurszorg voorkomen en de beweging naar lichtere zorg bevorderen. Hiervoor zijn in het najaar van 2016 verschillende initiatieven gestart. Vanuit de centrumgemeentetaak en de verplichte bovenregionale samenwerking is onder de naam Veilig Thuis een bovenregionaal Advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling operationeel voor de aanpak en opvang van de slachtoffers van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De samenwerking hiervoor tussen regio's en centrumgemeente is vastgelegd in de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling.

Ongedocumenteerden en EU-arbeidsmigranten krijgen (medische) opvang en begeleiding gericht op zelfredzaamheid in Nederland of land van herkomst. Deze opvang en begeleiding van ongedocumenteerden (voornamelijk asielzoekers) wordt voortgezet, waarbij uitgangspunt is dat niemand op straat komt. De oplossing is terugkeer of alsnog legalisering van het verblijf. De uitkomst van de landelijke bed, bad en brood discussie zal mede bepalend zijn voor een voortzetting van het Utrechtse vreemdelingenbeleid. Daarbij willen we de succesvolle elementen van de Utrechtse aanpak behouden. Ongedocumenteerden krijgen (medische) opvang en structureel begeleiding gericht op doorstroom en uitstroom naar duurzame zelfredzaamheid in Nederland of land van herkomst. De aanpak door de organisatie Barka van dakloze en gestrande EU arbeidsmigranten teruggeleiden naar het land van herkomst, of het bevorderen van zelfredzaamheid door toeleiding naar regulier betaald werk wordt in 2017 voortgezet en geschiedt in gezamenlijke afstemming en cofinanciering van Rijk en de grotere gemeenten.

Utrecht wil een evenredige bijdrage leveren aan de opvangbehoefte als gevolg van de verhoogde instroom van asielzoekers in Nederland. Daarnaast is snel werken aan perspectief van groot belang. Mede in dit licht hebben we een aanvraag voor Europese subsidie gedaan (in het kader van het programma "Urban Innovative Actions") om bij te dragen aan het realiseren van het plan Einsteindreef (de 'noodopvang plus, plus' aan de Einsteindreef), waarbij in samenwerking met lokale en (inter)nationale partners ingezet wordt op het verbeteren van toekomstperspectief voor vluchtelingen en voorzieningen die tegelijkertijd ook bijdragen aan de buurt. Wij zetten in op activiteiten die ook de buurt ten goede komt. Het gaat bijvoorbeeld om het creëren van tijdelijke woonvormen voor jonge starters uit de wijk en de inzet van Engelse taal- en cursussen ondernemerschap en vervolg 'peer to peer' coaching om het ondernemerschap verder te ontwikkelen. Het hele cursusaanbod en de activiteiten zijn voor de buurtbewoners van Overvecht toegankelijk, zodat ook zij de kans krijgen zich verder te ontwikkelen.

We willen aan de Einsteindreef en omgeving een goed klimaat creëren waarin mensen zich kunnen (blijven) ontwikkelen: zowel bewoners van de noodopvang als bewoners uit de wijk. Daarbij is het onze inzet dat 'stilstand' en alleen maar wachten voor asielzoekers nooit loont. Wij hanteren Utrecht als stad van eerste opvang en een doorgaande lijn waarbij vluchtelingen die in een Utrechtse noodopvang binnenkomen in principe doorstromen naar het AZC en uiteindelijk, na het verkrijgen van een verblijfsvergunning, naar woonruimte in de stad. Op die manier leidt de vroegtijdige investering in deze groep tot een snellere integratie, perspectief en het voorkomen van problemen. Tegelijkertijd zijn de aangeboden activiteiten 'future free' die vluchtelingen ook kunnen helpen als terugkeer naar het land van herkomst de uitkomst is van de procedure.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
16-1-1-1 Basisvoorzieningen	3.136	3.414	3.423	3.423	3.423	3.423
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	170	284	284	284	284	284
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	4.025	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
16-1-1-4 Centrumgemeentetaken	4.586	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Totaal baten	11.916	11.698	11.707	11.707	11.707	11.707
Lasten						
16-1-1-1 Basisvoorzieningen	35.158	35.047	35.220	35.171	35.505	35.505
16-1-1-2 Buurtteams Sociaal	17.775	19.731	20.281	20.281	20.281	19.981
16-1-1-3 Aanvullende ondersteuning	51.650	49.670	46.966	46.116	46.061	46.061
16-1-1-4 Centrumgemeentetaken	99.936	100.433	99.848	100.512	102.286	102.286
Totaal lasten	204.520	204.881	202.315	202.080	204.134	203.833
Saldo baten en lasten	-192.604	-193.183	-190.608	-190.373	-192.427	-192.126
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.290	2.092	15	16	16	16
Geraamd resultaat	-190.314	-191.092	-190.593	-190.358	-192.411	-192.110

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

In bovenstaande cijfers is de meicirculaire 2016 nog niet verwerkt. De meicirculaire geeft voor de decentralisatie/integratie uitkeringen het volgende beeld:

- De decentralisatie uitkering sociaal domein WMO neemt toe in 2017 voor de centrumgemeentetaak Beschermd Wonen met 2,412 miljoen euro en neemt af voor de gemeentetaak (begeleiding) met - 0,282 miljoen euro. De belangrijkste verklaring is de loon- en prijsbijstelling 2016, de verwerking van het nieuwe historische verdeelmodel beschermd wonen vanaf 2017 en diverse uitnames uit de decentralisatie uitkering gemeentetaak (bijvoorbeeld uitvoeringskosten SVB).
- De integratie uitkering WMO (HbH, hulpmiddelen, vervoer) neemt in 2017 toe met 0,851 miljoen euro in verband met het structureel maken van de middelen Huishoudelijke hulp toelage en de loon- en prijsaanpassing 2016.
- De decentralisatie uitkeringen Maatschappelijke opvang en Vrouwenopvang nemen in 2017 ook toe met respectievelijk 1,058 miljoen euro en 0,075 miljoen euro. De belangrijkste verklaring is het nog niet volledig doorvoeren van het objectieve verdeelmodel MO.

Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers zijn ondersteund

Onder deze prestatiedoelstelling zijn onder andere opgenomen de middelen voor vernieuwend welzijn inclusief de welzijnsaccommodaties, de middelen voor de overige basisvoorzieningen zoals sociale prestatie en dagondersteuning, ondersteuning vrijwilligers etcetera en de middelen voor de taalbeheersing. Er zijn geen bijzondere wijzigingen in de kosten en baten in 2017 ten opzichte van 2016 om toe te lichten.

Een stadsdekkend goed functionerend netwerk van sociale basiszorg

Onder deze prestatiedoelstelling vallen naast de buurtteams ook een deel van deze taken uitgevoerd door UCentraal en de schulpulpverleningstrajecten. De begrote lasten in 2017 zijn 0,550 miljoen euro hoger dan in 2016 begroot. Bij de Voorjaarsnota 2016 zijn er middelen beschikbaar gesteld voor de versnellingsaanpak Overvecht. Dit is voor vier jaar met ingang van 2016. De mutatie in 2017 ten

opzichte van 2016 voor de versnellingsaanpak bedraagt 0,350 miljoen euro. De loon- en prijsindexatie voor 2017 vanuit de gemeentelijke middelen geeft een hoger budget voor deze prestatiedoelstelling van 0,200 miljoen euro.

Passende aanvullende ondersteuning voor mensen die dat nodig hebben

Onder passende aanvullende ondersteuning vallen naast de bestaande WMO taken zoals hulp bij het huishouden en individuele voorzieningen, ook de nieuwe gedecentraliseerde WMO taken zoals individuele ondersteuning, arbeidsmatige activering en dagbegeleiding. Het begrote bedrag voor passende aanvullende ondersteuning is in 2017 in totaal 2,704 miljoen euro lager dan in 2016. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat de incidentele middelen voor de Huishoudelijke Hulp Toelage vanaf 2017 vervallen. In de begroting 2016 is hiervoor een bedrag van 3,381 miljoen euro meegenomen. Aan de andere kant neemt de decentralisatie-uitkering sociaal domein vanaf 2017 weer toe met 0,316 miljoen euro. De doorbelaste overheadkosten zijn 0,161 miljoen euro hoger dan in 2016. Tot slot is het lastenbudget 0,200 miljoen euro hoger als gevolg van meerdere kleine mutaties.

Effectieve uitvoering van taken als Centrumgemeente

Hieronder vallen de middelen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en vreemdelingen. Per saldo nemen de lasten van de gemeentetaken af met 0,587 miljoen euro. Voor een deel betreffen het hogere begrote lasten 2016 die wegvallen in 2017: middelen overgeheveld uit 2015 bestemd voor de regiogemeenten -0,828 miljoen euro, de bed bad brood middelen 2015 overgeheveld naar 2016 -1,013 miljoen euro, middelen voor vreemdelingen uit de voorjaarsnota's -0,915 miljoen euro. De overige mutaties betreffen wijzigingen van de decentralisatie uitkering Sociaal Domein WMO, de decentralisatie uitkeringen Maatschappelijke Opvang en Vrouwenopvang, in totaal een bedrag van 2,169 miljoen euro. Het grootste deel betreft de decentralisatie uitkering Sociaal Domein. Het merendeel van dit bedrag is bestemd voor de vergoeding van de kapitaallasten. Dit betreft een verschuivingen van het vergoeden van de huisvestingskosten van rijk naar WMO, en dus geen uitbreiding van het ingekochte volume.

De mutatie op de onttrekking reserves in 2017 ten opzichte van 2016 heeft voornamelijk betrekking op bovenstaande overhevelingen, afdrachten regiogemeenten en bed bad brood middelen van 2015 naar 2016.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan Coöperatie Wigo4it U.A.0,4 miljoen euro

Jeugd

Algemene programmadoelstelling

Utrecht wil een stad zijn waar kinderen onbezorgd opgroeien en jongeren alle kansen krijgen om hun talenten te ontdekken én ontwikkelen. Dit is een gemeentebrede ambitie voor de Utrechtse jeugd, waaraan vanuit verschillende programmaonderdelen waardevolle bijdragen worden geleverd, zoals vanuit het programma Maatschappelijke Ondersteuning, Volksgezondheid, Sport, Onderwijs, Wonen en Veiligheid. Tegelijkertijd draagt het programma Jeugd bij aan het realiseren van doelstellingen binnen andere programma's van deze begroting, zoals op het terrein van **social return**, de collegedoelstelling 'Werken aan werk' en de aanpak jeugd en veiligheid.

Binnen het Gewoon Opvoeden wordt jongerenwerk ingezet om jongeren te stimuleren hun opleiding af te maken en een startkwalificatie te behalen. Daarnaast ondersteunt het jongerenwerk Utrechtse jongeren bij het vinden van een stageplek en ondersteunt het jeugdteam van de Buurtteamorganisatie jongeren op het MBO.

De Gemeente Utrecht is vanaf 2015 verantwoordelijk voor gehele zorg voor jeugd: voor de inrichting en organisatie hiervan is het Utrechts model ontwikkeld. Dit model gaat uit van de volgende leidende principes:

- Gewoon Opvoeden in plaats van problematiseren.
- Het gezin in het dagelijks leven is het uitgangspunt.
- De inhoud staat centraal, niet het systeem.
- De veiligheid van het kind vormt altijd de ondergrens.

De Buurtteams vormen de spil in het Utrechts model. Zij leveren basiszorg en zorgen voor de verbinding met de gespecialiseerde jeugdhulp. Daar waar nodig en wenselijk werken Buurtteams intensief samen met SAVE.

In 2017 richten we veel aandacht op het versterken van de sociale basis (het gewoon opvoeden). Daarmee vullen we ook het laatste deel van de beweging naar voren verder in. De focus komt daarbij, naast het bieden van een goed pedagogisch klimaat in de stad, te liggen op activiteiten die (verergering van) opvoed- en opgroei-problematiek voorkomen en op activiteiten die ondersteunend kunnen zijn aan het werk van de Buurtteams voor gezinnen die al opvoed- en opgroei-problemen ervaren. Ook de verdere vormgeving van de praktische ondersteuning, een proces op het snijvlak van gewoon opvoeden en aanvullende zorg waar in 2016 mee begonnen is, levert hier een belangrijke bijdrage aan. We verwachten dat we in 2017 de thuisbegeleiding voldoende kunnen concretiseren voor een open uitvraag.

De focus van de Buurtteams in 2017 ligt op het verder vormgeven van de generalistische basiszorg. Deze wordt in 2017 uitgebreid met ambulante crisiszorg. In nauw overleg met aanbieders van aanvullende ambulante jeugdhulp wordt steeds helderder voor welke gezinsdoelstellingen de Buurtteams de expertise in de aanvullende zorg nodig houden (en voor welke niet). We verwachten in 2017 voldoende zicht te hebben op de belasting van het Buurtteam om structurele afspraken te maken over de benodigde formatie.

In 2017 zullen we de eerste uitvraag voor de aanvullende zorg doen. Het betreft een groot deel van de specialistische ondersteuning die we vanaf 2018 in getransformeerde vorm inkopen. We maken ook nadere afspraken over de invulling van pleegzorg, een zorgvorm die we vanaf 2017 meerjarig inkopen. De hier geschetste lijn is in mei 2016 opgetekend in de notitie meerjarige sturing en bekostiging Jeugdhulp 2017-2020.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Notitie meerjarige sturing en bekostiging Jeugdhulp 2017 - 2020.

Kinderen in de stad groeien gezond en veilig op en kunnen zich daarbij maximaal ontwikkelen en ontplooiën

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E1	Percentage ouders dat aangeeft weinig tot geen problemen te hebben met opvoeden	Inwonersenquête 2015	n.v.t.	90%	90%	90%
Toelichting: Deze indicator is in 2015 op andere wijze gemeten. Tot 2015 werd ouders in de inwonersenquête gevraagd in welke mate zij problemen ervaren bij de opvoeding. Sinds 2015 wordt ouders gevraagd in welke mate zij zich zorgen maken om de opvoeding.						
E4	Percentage gezinnen/jongeren dat aangeeft zich door hulp of ondersteuning beter te kunnen redden	KTSD 2016	n.v.t.	77%	78%	80%
Toelichting: Deze indicator is geoperationaliseerd als het percentage ouders dat aangeeft zelfstandig verder te kunnen na afsluiting van begeleiding door het Buurtteam.						
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1	Bereik jongerenwerk	Verantwoording Jongerenwerk 2013		2.180	2.180	2.180
P2.1	Clientervaring buurtteams	Verantwoording buurtteamorganisaties 2015		7,3	7,4	7,5
P2.2	Tijd tussen melding en start contact Buurtteams	KTSD 2015			5 werkdagen	5 werkdagen
Toelichting: Realisatie 2015 ontbreekt als gevolg van de onbetrouwbaarheid van de registraties in 2015. Naar verwachting is de registratie in de loop van 2016 betrouwbaar.						
P2.3	% volgens plan beëindigde trajecten Buurtteams	KTSD 2015		75%	77%	80%
Toelichting: Geoperationaliseerd naar percentage in overeenstemming of volgens plan beëindigde trajecten.						
P3.1	Tijd tussen melding en start hulp Aanvullende zorg	Verantwoording zorgaanbieders 2016				
Toelichting: Data is in de loop van 2016 voor het eerst uit het berichtenverkeer af te leiden.						
P3.2	% volgens plan beëindigde trajecten Aanvullende zorg	Rapportages zorgaanbieders 2016		81%	83%	85%
Toelichting: Geoperationaliseerd naar percentage volgens plan beëindigde trajecten						
P3.3	Clientervaring Aanvullende zorg	Clientervaringsonderzoek 2015		80%		

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Toelichting: Percentage respondenten uit het cliëntervaringsonderzoek dat de hulp of ondersteuning van de Aanvullende zorg en/of Buurteams als goed waardeert. In het volgend cliëntervaringsonderzoek wordt de cliëntervaring Aanvullende zorg apart gemeten.						
P4.1	Verhouding drang-dwangmaatregelen gecertificeerde instelling	Rapportage gecertificeerde instelling	35% / 65%		50% / 50%	70% / 30%
P4.2	Tijd tussen melding en start maatregel gecertificeerde instelling	Verantwoording van de gecertificeerde instelling	2015	5 werkdagen	5 werkdagen	5 werkdagen
P4.3	Cliëntervaring van de gecertificeerde instelling	Verantwoording van de gecertificeerde instelling	2016	n.v.t.		
Toelichting: In de tweede helft van 2016 wordt in overleg met aanbieders en cliëntorganisaties een voorstel ontwikkeld voor de inrichting van een structureel cliëntervaringsonderzoek.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

De zelfredzaamheid van ouder/opvoeders en kinderen wordt versterkt

Gewoon Opvoeden is het domein van alle ouders, kinderen, formele en informele organisaties die in het dagelijks leven een bijdrage leveren aan de opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Opvoeden en opgroeien gaan altijd gepaard met kleine en grote vragen en problemen, die veelal door gezinnen zelf of met steun van de omgeving kunnen worden opgelost. Binnen alle onderdelen van de Utrechtse zorg voor jeugd is het vergroten van de zelfredzaamheid van ouders/opvoeders en kinderen essentieel.

De gemeente geeft samen met haar maatschappelijke partners invulling aan basisvoorzieningen in de stad. Bijvoorbeeld via samenwerkingen met jeugdgezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie (VVE), informele zorg, jongerenwerk, sociaal makelaars, speeltuinverenigingen en sportverenigingen. Het is onze doelstelling deze basis zo krachtig mogelijk te maken binnen de bestaande kaders en daarmee een stevig fundament te leggen voor ouders en kinderen. Waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande initiatieven en ontwikkelingen in de stad. Waar nodig initiëren of stimuleren we nieuwe initiatieven en ontwikkelingen. De basisvoorzieningen zijn optimaal toegankelijk voor alle Utrechters, ook voor kwetsbare gezinnen en kinderen met een beperking. Dit draagt niet alleen bij aan de zelfredzaamheid van gezinnen maar voorkomt ook een onnodig beroep op zwaardere zorg.

Effectdoelstelling E1.1.2

Gezinnen die dat nodig hebben worden ondersteund: om de zelfstandigheid te versterken en om een veilige en gezonde ontwikkeling mogelijk te maken

De ambitie om te ontzorgen staat niet op zichzelf, hieraan gekoppeld hoort de doelstelling om snel passende zorg te organiseren als de situatie hier om vraagt. Sommige gezinnen hebben (tijdelijk) ondersteuning nodig bij het opvoeden en de ontwikkeling van kinderen. Focus bij deze ondersteuning en zorg moet liggen op 'doen wat nodig is', inzet van de juiste expertise en tegelijkertijd het benutten van de mogelijkheden die er zijn. De ondersteuning moet aansluiten bij de eigen kracht van ouders en kinderen en deze versterken. Binnen deze doelstelling zijn vroegtijdige signalering, de basiszorg vanuit de Buurteams en daar waar nodig het betrekken van de gespecialiseerde jeugdhulp van groot belang. Dit om bij hulpvragen van gezinnen, kinderen en jongeren zo vroeg mogelijk in actie te komen. Dit betekent dat binnen het Gewoon Opvoeden een belangrijke verantwoordelijkheid is weggelegd voor het vroegtijdig signaleren van problemen die om ondersteuning vragen en dat de Buurteams een sleutelrol vervullen in het bieden van basiszorg en het betrekken van de specialistische Aanvullende Zorg waar nodig.

Effectdoelstelling E1.1.3

Zorg voor Jeugd sluit goed aan bij de vraag van de gebruiker, is snel beschikbaar en eenvoudig en efficiënt georganiseerd

In de herinrichting van het Utrechts zorglandschap staat de transformatie, de inhoudelijke vernieuwing, centraal. Het doel hierbij is dat de zorg beter en tijdig aansluit bij de vragen en het dagelijks leven van de cliënt.

1) Wij beogen hulp aan jongeren en gezinnen:

- die aansluit bij gewoon opvoeden, zodat kinderen/jongeren die wat extra's nodig hebben ook gewoon gebruik kunnen maken van school, opvang en vrijetijdsvoorzieningen;
- waarbij gezinnen, indien nodig, efficiënt ondersteund worden bij het oplossen van praktische problemen in het gewone leven zodat verdere escalatie en inzet van zorg worden voorkomen;
- die beter aansluit bij het dagelijks leven en het werken in de buurten van de Buurtteams. Bijvoorbeeld door de aanvullende zorg, waar dat kan, op buurtniveau te organiseren;
- waarbij specialistische jeugdhulp het werken in de Buurtteams verrijkt. Bijvoorbeeld door consultatie of door met kortdurend maatwerk het Buurtteam te ondersteunen in plaats van de cliënt van het Buurtteam over te nemen;
- waar kinderen zo lang mogelijk, met eventueel intensieve zorg, in hun eigen omgeving kunnen opgroeien. Als jeugdhulp met verblijf toch nodig is, willen we dat die zoveel mogelijk aansluit bij vormen van verblijf die lijken op 'het gewone leven'.

2) Utrecht geeft professionals ruimte om te doen wat nodig is. Dit biedt ruimte voor professionele afwegingen en beslissingen. De verantwoording over wat we doen verloopt transparant en eenvoudig. Hierbij ligt de nadruk op leren en ontwikkelen.

3) De gemeentelijke inzet is efficiënt en adequaat, administratieve lasten worden teruggedrongen.

4) Door de werkwijze van het Utrechts Model wordt een verdere verschuiving gerealiseerd van de Aanvullende Zorg, richting de basiszorg en het gewoon opvoeden, bijvoorbeeld doordat kortere behandelingen mogelijk zijn en de instroom in de residentiële jeugdhulp wordt beperkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund

- We werken aan een stevige sociale basis die (verergering van) opvoed- en opgroei-problematiek tegengaat.
- We streven naar een heldere, actief uitgedragen, pedagogische visie. Daarbij ondersteunen we de doorontwikkeling van de Vreedzame school, wijk en stad.
- We zetten in op sterke professionals, in het bijzonder waar het gaat om effectieve, vroegtijdige signalering.
- We stimuleren de samenwerking tussen professional en ouders.
- We vergroten de mogelijkheden voor ouders om ervaringen uit te wisselen met andere ouders en zo hun eigen kennis en competenties op het vlak van opvoeding en ontwikkeling te vergroten.

In 2017 zullen we praktische vormen van ondersteuning voor kwetsbare gezinnen versterken. Praktische ondersteuning zal worden ingezet om de draaglast bij ouders te verminderen, bijvoorbeeld door in te spelen op problemen rond financiën en wonen, door de inzet van respijtzorg of door het versterken van draagkracht van ouders. Ook valt hierbij te denken aan armoedepreventie, het toegankelijk maken van basisvoorzieningen (bijvoorbeeld kinderopvang) voor kinderen met een beperking, de inzet van informele zorg en ondersteuning en thuisbegeleiding. De gezamenlijke ambitie van Meedoen naar Vermogen en Jeugd is om het werken van Buurtteams per 2017 vaker te verrijken met thuisbegeleiding die beter past bij de vereiste langduriger en intensieve inzet in deze gezinnen. De thuisbegeleider werkt nauw samen met de medewerker van het Buurtteam. Met het versterken van de sociale basis geven we zo verder vorm aan de beweging naar voren en verwachten we meer mogelijkheden te creëren om cliënten van de Buurtteams (deels) vanuit het 'Gewoon Opvoeden' te ondersteunen.

We blijven in 2017 ook op andere manieren vorm geven aan het 'Gewoon Opvoeden'. Zo faciliteren we de verdere ontwikkeling van Utrecht Kinderrechtenstad en de Vreedzame Wijk; met onder andere meer

aandacht voor een doorgaande lijn van de Vreedzaam methodiek in het Primair Onderwijs, het Voortgezet Onderwijs en het Middelbaar Beroeps Onderwijs (MBO).

Het jongerenwerk bereikt (kwetsbare) jongeren en ondersteunt hen bij het vinden van een zinvolle vrijetijdsbesteding. Ook in 2017 biedt het jongerenwerk een omgeving die jongeren in Utrecht stimuleert om activiteiten te ontplooiën, hun talenten te ontdekken en deze verder te ontwikkelen. Daarbij spoort het jongerenwerk jongeren aan om te participeren in de samenleving en biedt hen perspectief. Hierdoor wordt voorkomen dat vooral kwetsbare jongeren afglijden en zich buitengesloten voelen. Vanuit het versnellingsplan Overvecht wordt een extra impuls gegeven aan het jongerenwerk voor extra moeilijke doelgroepen in Overvecht. De ambities om ouders meer met elkaar en met professionals in contact te brengen krijgen onder andere vorm vanuit de ouderkamers in de Brede Scholen.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Een stedelijk dekkend, goed functionerend, netwerk van buurtteams Jeugd en Gezin

In 2016 vond een incidentele uitbreiding plaats van het budget van de Buurtteams, waarmee de druk op de capaciteit van de Buurtteams is afgenomen. De Buurtteams in Utrecht worden goed gevonden, ook steeds vaker voor complexe vraagstukken waar kinderen, jongeren en hun ouders bij betrokken zijn. Hierbij vindt overleg plaats met partijen in de aanvullende zorg, om nader te bepalen in hoeverre gezinswerkers specialistische zorg kunnen uitvoeren. Deze ontwikkeling past bij het leidend principe om het gezin in het dagelijks leven als uitgangspunt te nemen, waarbij waar mogelijk zorg voor jeugd wordt geboden vanuit het uitgangspunt: één plan, één gezicht, met zorg dichtbij huis. Vanuit het versnellingsplan Overvecht wordt in 2017 een extra impuls gegeven aan de werkzaamheden van het Buurtteam dat in Overvecht actief is.

De grensvlakken tussen de werkzaamheden van het Buurtteam en de specialistische hulp worden in 2017 verder ontrafeld, waarbij ondertussen de Buurtteams al een grotere rol spelen in het verlenen van ambulante hulp en crisisbeheersing. Het overhevelen van taken of cliënten naar de Buurtteams is overigens geen doel op zich. We toetsen dat per onderwerp zorgvuldig aan de leidende principes en stellen dit alleen voor als de zorg daardoor laagdrempeliger, dicht bij huis en meer door één persoon geboden kan worden, zonder dat de kwaliteit van hulpverlening daaronder te leiden heeft.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Passende aanvullende zorg voor gezinnen die dat nodig hebben

De transformatie in de aanvullende zorg is volop in ontwikkeling. Hierbij zetten we in op de ontwikkeling dat de jeugdhulp die aanvullend op de basiszorg wordt geboden, meer dan nu het geval is, wordt vormgegeven conform de leidende principes van ons Utrechts model. Daarvoor is het nodig om tot een nieuw Utrechts zorglandschap te komen, waarin de zorg beter aansluit bij de vragen van de cliënt. Eén van de ambities hierbij is een vereenvoudiging in het systeem en daarmee een compacter en meer overzichtelijk zorglandschap met aanbieders die zich vooral richten op Utrecht en omgeving en die het Utrechtse model onderschrijven. Dit vraagt van aanbieders dat zij specialistische zorg bieden die past bij de leidende principes en een aanvulling vormt op het Buurtteam.

Bij de verdere herinrichting van de aanvullende zorg streven we naar inhoudelijke innovatie, waarbij hulp en ondersteuning zo gewoon en zo dichtbij mogelijk wordt georganiseerd en oude zorgsectoren zoveel mogelijk integreren. We gaan hierbij uit van de volgende lijnen;

- Een stevig en innovatief Utrechts Zorglandschap; eenvoudig, compact en overzichtelijk.
- Invulling van de taakstelling in aansluiting op de zorgvraag en de 'beweging naar de voorkant'.
- Een stapsgewijs en zorgvuldig proces: intensief overleg met de betrokken aanbieders en Utrechtse jeugdzorgregio's.
- Contractering en bekostiging waarin kwaliteit, behoud van expertise, eenvoud en flexibiliteit centraal staan.

We continueren voor 2017 de wijze van bekostiging die we ook in 2015 en 2016 hanteerden. Met name de vierkantsbekostiging geeft jeugdhulpaanbieders voldoende ruimte voor het bieden van maatwerk en verdere innovatie. Bij de verdere transitie en transformatie van het Utrechts zorglandschap is naar verwachting in de komende drie jaar een besparing mogelijk van 10 procent op de aanvullende zorg,

wanneer de 'vlucht naar voren' en versterkte rol van de Buurtteams verder zijn beslag krijgen. Uitzondering op continuering van de bestaande bekostigingssystematiek vormt de pleegzorg. Voor deze vorm van zorg maken we meerjarige financieringsafspraken. Daarnaast zullen we in 2017 een groot deel van de ambulante specialistische zorg uitvragen in voorbereiding op de inkoop van deze zorg in 2018.

Om een betere uitstroom op de woningmarkt mogelijk te maken voor kwetsbare jongeren tussen de 18 en 23 jaar, worden in 2017 nadere afspraken gemaakt en pilots gestart met huisvesters en zorginstellingen. Dit om extra geschikte en betaalbare woonruimte voor deze kwetsbare doelgroep jongvolwassenen beschikbaar te krijgen, met de juiste vormen van begeleiding daar waar nodig.

Voor jongeren die verblijven in jeugdhulp met verblijf continueren we de inzet om vanuit 'een Buurtteamblik' het netwerk en de ouders van jongeren maximaal te betrekken en jongeren zo gewoon mogelijk te laten opgroeien. Hierbij zetten we in op het bieden van integrale zorg tijdens verblijf, waarbij de zorg het kind volgt (en niet andersom).

Prestatiedoelstelling P1.1.4

Passende uitvoering van Jeugdbescherming Nieuwe Stijl om de veiligheid van kinderen te borgen

Jeugdbescherming Nieuwe Stijl is de inzet van de jeugdbeschermingsmaatregelen, jeugdreclasseringmaatregelen, inzet van Veilig Thuis (deel kindermishandeling) en inzet op preventie (drang). De inzet van Veilig Thuis betreft inzet op zowel kindermishandeling als huiselijk geweld. De wettelijke basis van Veilig Thuis is gelegen in de WMO met verwijzingen naar de Jeugdwet en wordt onder Programma Maatschappelijke Ondersteuning nader beschreven.

De Jeugdbescherming wordt in 2017, net als in het afgelopen jaar, vanuit generalistisch werkende SAVE teams (Samen werken aan Veiligheid) uitgevoerd. De SAVE teams werken nauw samen met de Buurtteams en partners uit het Justitiële en Veiligheidsdomein en zijn gericht op het borgen van de veiligheid van kinderen. In 2017 continueren we de doorontwikkeling van Jeugdbescherming Nieuwe Stijl. We blijven investeren op preventieve inzet en voorzien een verdere een daling van dwangmaatregelen. De preventieve inzet van SAVE bestaat uit (participatief) consult en het bieden van kortdurende begeleidingen. De mate waarin de Buurtteams meer in staat zullen zijn om zonder steun vanuit de SAVE teams de veiligheid in gezinnen te borgen, bepaalt de mogelijke financiële krimp die we kunnen realiseren. Het zorgvuldig bewaken van de ondergrens van de veiligheid is en blijft het uitgangspunt.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
15-1-1-1 Gewoon opvoeden	0	0	0	0	0	0
15-1-1-2 Buurtteams Jeugd en Gezin	58	0	0	0	0	0
15-1-1-3 Aanvullende zorg	83	0	0	0	0	0
15-1-1-4 Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	141	0	0	0	0	0
Lasten						
15-1-1-1 Gewoon opvoeden	3.233	2.852	3.125	3.515	3.515	3.515
15-1-1-2 Buurtteams Jeugd en Gezin	11.672	14.261	14.748	14.748	14.748	14.448
15-1-1-3 Aanvullende zorg	51.232	46.216	44.858	45.113	45.242	45.242
15-1-1-4 Jeugdbescherming	11.347	10.530	10.532	10.532	10.532	10.532
Totaal lasten	77.485	73.858	73.263	73.908	74.037	73.737
Saldo baten en lasten	-77.344	-73.858	-73.263	-73.908	-74.037	-73.737

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	1.825	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-75.519	-73.858	-73.263	-73.908	-74.037	-73.737

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

De mutaties uit de meicirculaire 2016 zijn nog niet verwerkt in bovenstaande cijfers. Per saldo komt er uit de meicirculaire een extra korting van 2,298 miljoen euro voor 2017. Dit is een optelling van plussen zoals de prijsindexatie en de compensatie voor het afschaffen van de ouderbijdrage en minnen, waaronder een daling van het budget voor verlengde jeugdzorg en zorg aan kinderen met een voogdijmaatregel.

Gewoon opvoeden

In het programma Jeugd zijn onder de prestatiedoelstelling Gewoon Opvoeden opgenomen het jongerenwerk, participatie, de verwijsindex en subsidies voor jeugd en vrije tijd. De begrote lasten in 2017 zijn 0,273 miljoen euro hoger dan de begroting 2016. De belangrijkste oorzaak is de compensatie van wegvallende WAP-middelen bij de Voorjaarsnota 2015 (0,390 miljoen euro hogere lasten). Diverse kleinere mutaties leiden tot 0,117 miljoen euro lagere lasten.

Buurtteams Jeugd en Gezin

In deze prestatiedoelstelling is met name het budget voor de subsidie voor de Buurtteamorganisatie jeugd en gezin opgenomen. De begrote lasten in 2017 zijn 0,487 miljoen euro hoger dan in 2016 begroot. Bij de Voorjaarsnota 2016 is er 0,325 miljoen euro toegevoegd vanuit de versnellingsmiddelen Overvecht voor 2016 ten opzichte van 0,675 miljoen euro voor 2017. Door de loon- en prijsindexatie voor 2017 vanuit de gemeentelijke middelen en kleine mutaties is het budget 2017 0,137 miljoen euro hoger dan in 2016.

Aanvullende zorg

Onder deze doelstelling zijn met name de budgetten voor de specialistische ondersteuning, residentiële hulp en crisis zorg opgenomen. De begrote lasten in 2017 zijn 1,365 miljoen euro lager dan in 2016. Deze daling is vooral veroorzaakt door de, bij de decentralisatie doorgevoerde, korting op het budget voor Jeugdhulp van 1,416 miljoen euro. Overige kleine mutaties leiden tot 0,051 miljoen euro hogere lasten.

Jeugdbescherming

Geen toelichting (begroting blijft nagenoeg gelijk).

Volksgezondheid

Algemene programmadoelstelling

Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn.

Gezondheid is een belangrijke maatschappelijke waarde waar iedereen in de stad aan bijdraagt. We zien gezondheid niet als het ontbreken van ziekte, maar als het vermogen om te kunnen omgaan met tegenslag en om regie te voeren op het eigen leven. Door dit vermogen te bewaken, te beschermen en te bevorderen dragen wij bij aan gezond leven en wonen in een grote stad als Utrecht. In 'Bouwen aan een Gezonde Toekomst, een uitnodiging aan de stad' schetsen wij het beleidskader voor de gemeentebrede doelstelling van het volksgezondheidsbeleid. Met als insteek 'gezondheid als middel om mee te kunnen doen' draagt de gemeente vanuit alle portefeuilles bij aan een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn. Vanuit de portefeuille Volksgezondheid hanteren wij de volgende aangrijpingspunten:

- Gezonde stad: 'Utrecht, een stad waar mensen in goede gezondheid wonen, werken en leven – waar iedereen de moeite waard is en een kans krijgt om mee te doen'
- Gezonde wijk: 'In Utrecht wonen, werken en leven mensen gezond in de wijk, buurt op school en thuis.'
- Gezonde start: 'Utrecht een stad waar kinderen gezond en veilig opgroeien met de mogelijkheid om zich optimaal te ontwikkelen en te ontplooiën.'

We stellen onze expertise op het gebied van volksgezondheid beschikbaar aan de stad. Het versterken van de volksgezondheidsmonitor is dan ook een belangrijke doelstelling. We blijven investeren in onze kerntaken, steeds in aansluiting met de belangrijkste opgaven waar we in de stad aan willen werken. Daarmee leveren we een bijdrage aan een gezonde, duurzame stedelijke ontwikkeling. Daarbij zien we het verkleinen van gezondheidsverschillen als onze belangrijkste opgave.

Kernthema's Volksgezondheid

In 'Bouwen aan een Gezonde Toekomst' onderscheiden wij zes kernthema's waar wij specifiek vanuit volksgezondheid aan gemeentelijke opgaven:

1. Gezond opgroeien
2. Gezondheidsvaardigheden ten behoeve van een gezondere leefstijl
3. Gezonde keuze aantrekkelijk maken
4. Voedsel en voeding
5. Gezonde leefomgeving
6. Rondkomen

Met deze thema's als uitgangspunt zetten we in op vernieuwende vormen van samenwerking en op het leveren van toegevoegde waarde aan de gezondheid van de stad en haar inwoners (public value management). Die inzet past bij de veranderende, responsieve rol van de overheid.

Kerntaken Volksgezondheid

Om de gezondheid van de Utrechters te bewaken, te beschermen en te bevorderen voert de gemeente een aantal kerntaken uit. De Jeugdgezondheidszorg (inclusief het Rijksvaccinatieprogramma) is een belangrijke kerntaak. Daarmee dragen wij bij aan de gezonde ontwikkeling en het gezond opgroeien van de kinderen in Utrecht. Een andere kerntaak is de Inspectie Kinderopvang. Ieder jaar inspecteert de gemeente alle kindercentra in Utrecht. Ook dragen wij bij aan een vangnet voor mensen die het, door problemen op meerdere gebieden, niet meer zelf redden. GGD regio Utrecht (GGDrU) voert de Tuberculose- en infectieziekten bestrijding, de reizigersvaccinatie, medische milieukunde en forensische geneeskunde uit. Bij grootschalige ongevallen en rampen is de GHOR4 aan zet. Vanuit onze wettelijke taak om de gezondheid van onze inwoners in beeld te brengen, ontwikkelen we de Volksgezondheidsmonitor (VMU) nog verder tot een actueel en toegankelijk kennis- en

4 GHOR: Geneeskundige hulpdienst bij ongevallen en rampen.

monitoringsinstrument. Nieuwe datasets over gezondheid en over factoren die gezondheid beïnvloeden stellen we zo snel mogelijk voor iedereen beschikbaar. Daarmee versterken we onze gezondheidsexpertise en wordt de gezondheidsinformatie van ons allemaal.

Samen met de stad werken aan gezondheid als publieke waarde

Gezondheid als publieke waarde, betekent een nieuwe manier om samen met de stad en zijn inwoners te werken aan gezondheid, volgens de netwerkmethod. Als gemeente zijn we alert op initiatieven van bewoners en partijen, van beweging die er in de stad is en van de maatschappelijke waarde daarvan. Onze rol bestaat uit het inbrengen van kennis en kunde over gezondheid, het stimuleren van initiatieven of het faciliteren en versterken van netwerken. We ordenen en analyseren het netwerk van organisaties, professionals en Utrechters zelf om gezamenlijk aan de hand van thema's, te komen tot kansen en mogelijkheden voor toevoeging van publieke waarde. Belangrijk bij deze netwerkmethod is wat de inzet vanuit de gemeente oplevert voor (kwetsbare) Utrechters. De taken en werkwijzen baseren zich op de verbinding met de stad en wederzijds vertrouwen. Deze rol volgt de principes van de 'responsieve overheid'. De responsieve overheid brengt een andere manier van sturen en verantwoorden met zich mee. Raadsleden zijn betrokken bij een nieuwe manier van verantwoorden die past bij een overheid die samen met inwoners en partijen in de stad taken oppakt en uitvoert.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

De programmabegroting 2017 past binnen de volgende, door de raad of het college vastgestelde meerjarige beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Bouwen aan een gezonde toekomst. Een uitnodiging aan de Stad, het volksgezondheidsbeleid 2015 -2018
- Volksgezondheidsmonitor Utrecht
- Preventie- en handavingsplan alcohol 2015 – 2018
- Samenwerkingsovereenkomst Gemeente Utrecht en JOGG
- Beleid toezicht en handhaving kwaliteit kinderopvang Utrecht 2013
- Notitie meerjarige sturing en bekostiging Jeugdhulp 2017-2020)
- Convenant 'Samenwerking in de geboortezorgketen'
- Utrecht inclusief; vernieuwing van de Utrechtse Armoedeaanpak 2016 – 2019

Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn

Indicatoren subdoelstelling

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Percentage inwoners ≥ 19 jaar met een uitstekend tot (zeer) goed ervaren gezondheid	Gezondheidspeiling	-3	-	-	78	78
Toelichting: Nulmeting is 78% (2012). Vanwege een landelijke harmonisatie is de vraagstelling aangepast. In 2015 is nog gerapporteerd op oude vraagstelling. Meer info op http://www.volksgezondheidsmonitor.nl/ervaren-gezondheid/page168.html						
Percentage kinderen in groep 7 en 8 (PO) met (heel) goed ervaren gezondheid	Jeugd Monitor	91% (2013-2014)	91%	92%	91%	91%
Toelichting: De Jeugdmonitor wordt 2-jaarlijks uitgevoerd. Deze gegevens komen uit de monitor over het schooljaar 2015-2016.						
Percentage leerlingen in klas 2 en 4 van Utrechtse scholen voor voortgezet onderwijs met een (heel) goed ervaren gezondheid	E-MOVO	klas 2 85%; klas 4 84% (2014-2015)	-	klas 2 85%; klas 4 84%	klas 2 85%; klas 4 84%	klas 2 85%; klas 4 84%
Toelichting: De Jeugdmonitor wordt 2-jaarlijks uitgevoerd. Deze gegevens komen uit de monitor over het schooljaar 2015-2016.						

Wat willen we bereiken?

Utrecht, stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn.

Voor de meerderheid van de Utrechters willen wij de relatief goede gezondheidssituatie handhaven door:

- de continuering van (wettelijke) kerntaken;
- bij te dragen aan de grootstedelijke ontwikkelopgave van Utrecht als gezonde stad met veerkrachtige burgers die de eigen regie over het leven voeren;
- het doorontwikkelen van de Volksgezondheidsmonitor Utrecht (VMU) tot een actueel en toegankelijk kennis- en monitoringsinstrument, waarmee we onze kennis en informatie ten dienste stellen van de stad;
- het faciliteren van netwerken met expertise, informatie en organisatiekracht rondom de zes prioritaire thema's.

De ervaren gezondheid van Utrechters is daarbij de prestatie-indicator.

We zetten in op het terugdringen van de gezondheidsverschillen in de stad, met oog voor de verschillen op wijk- en buurtniveau.

Wat gaan we daarvoor doen?

We voeren onze kerntaken uit en via de kernthema's versterken we gezondheid als maatschappelijke waarde. We versterken de VMU zodat we onze kennis en expertise optimaal kunnen inzetten voor de gezondheid van onze burgers. Het terugdringen van gezondheidsverschillen is onze belangrijkste opgave.

Verkleinen gezondheidsverschillen als centrale ambitie

In Utrecht is de gezondheidssituatie over het algemeen gunstig. Toch zien we, net als in de rest van Nederland, verschillen in gezondheid die in grote mate samenhangen met opleiding, inkomen en sociaal-culturele achtergrond. Het aantal levensjaren in goede gezondheid is bij hoog opgeleiden gemiddeld zes jaar hoger dan bij laag opgeleiden. Er zijn ook verschillen tussen wijken en buurten. Zo loopt de [levensverwachting](#) in goed ervaren gezondheid uiteen van 72 jaar bij inwoners van Tuindorp, Wittevrouwen en Voordorp, tegen 60 jaar in Overvecht en 63 jaar in Zuidwest. Over de gehele linie genomen zijn de gezondheidsverschillen de afgelopen jaren niet kleiner geworden. Dit heeft te maken met gestapelde (gezondheids)problematiek en de complexiteit van de onderliggende factoren. Daarom zijn een samenhangende aanpak op maat en samenwerking tussen publieke en private partners essentieel. We zetten extra in op de wijken en buurten waar de levensverwachting en goed ervaren gezondheid achterblijft. We stimuleren en faciliteren partijen om gezamenlijk het verschil te maken. De werkwijze rond de Versnelling Overvecht is hiervan een voorbeeld.

Gezonde stad, gezond wijk en de gezonde start

De gezonde stad, de gezonde wijk en de gezonde start zijn voor ons de aangrijpingspunten om gezond leven en wonen in Utrecht te bevorderen.

Gezonde stad

Utrecht, een stad waar mensen in goede gezondheid wonen, werken en leven- waar iedereen de moeite waard is en een kans krijgt om mee te doen

Via het kernthema voeding en voedsel willen wij bijdragen aan een groene, gezonde en duurzame stad. De bijdrage vanuit medische expertise aan het vangnet voor kwetsbare burgers zorgt ervoor dat iedereen een kans krijgt om mee te doen. Hiermee bevorderen wij ook de leefbaarheid voor de andere inwoners van Utrecht. We voegen gezondheid toe aan de stedelijke armoedeaanpak vanwege de samenhang tussen rondkomen en gezondheid.

Gezonde wijk

In Utrecht wonen, werken en leven mensen gezond in de wijk, de buurt, op school en thuis

We zetten extra in op de wijken waar de levensverwachting en goed ervaren gezondheid achterblijft. Via onze gezonde wijkaanpak leggen we de verbinding met de beleidsterreinen die van invloed zijn op

gezond leven in wijken en buurten, zoals de inrichting van de openbare ruimte, rondkomen, participatie, sport, kwaliteit van woningen, veiligheid en cultuur. We leveren een inhoudelijke bijdrage aan de (innovatieve) samenwerking tussen het sociale, medische en welzijnsdomein. We kijken [per wijk](#) wat nodig is, wat er al gebeurt en waar onze toegevoegde bijdrage ligt.

In buurtverkenningen brengen we via gesprekken met bewoners en professionals de buurt in kaart. de resultaten van die verkenningen bieden kansen voor het versterken van buurten en in het bijzonder voor het verkleinen van gezondheidsverschillen. We agenderen deze kansen bij relevante partijen en maken de informatie toegankelijk via de VMU-website.

De Versnelling in Overvecht laat zien hoe integraal en vanuit alle domeinen gewerkt wordt aan onder meer gezondheid en het verminderen van gezondheidsverschillen. Bij het thema gezond opgroeien is gekozen voor de versterking van JGZ, met onder andere extra inzet op ouder-kindgroepen, groepsaanbod voor kinderen met overgewicht en het versterken van betrokkenheid en eigenaarschap van bewoners over hun gezondheid en leefstijl. We versterken (samenwerkings)competenties van professionals. We bouwen voort op dat wat werkt met de aanwezige kennis, energie, het opgebouwde vertrouwen en de samenwerking in de wijk.

Gezonde start

Utrecht, een stad waar kinderen gezond en veilig opgroeien met de mogelijkheid zich maximaal te ontwikkelen en te ontplooiën.

Vanuit de kerntaken van de Jeugdgezondheidszorg en de Inspectie Kinderopvang dragen we bij aan een gezonde start. De prioriteit die we geven aan 'gezond opgroeien' past helemaal bij gezonde start als aangrijpingspunt voor een gezonde duurzame verstedelijking. Vanuit de Volksgezondheidsmonitor is de gezonde start één van de vier onderzoeklijnen.

Kerntaken Volksgezondheid

De gemeente voert een aantal kerntaken uit op het gebied van volksgezondheid. De belangrijkste ontwikkelingen voor 2017 beschrijven we hieronder.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

Jeugdgezondheidszorg (JGZ) bouwt samen met partners en inwoners aan een gezonde toekomst en aan een gezonde start voor de Utrechtse jeugd. Met de buurtteams, huisartsen en professionals in de wijk zoals leerkrachten op school en betrokkenen bij de kinderopvang en peuterspeelzalen vormt de JGZ spil in het Utrechtse opvoeddomein. Met deze partners en de ouders werkt de JGZ flexibel, dialooggericht en op maat. Hiermee willen we op tijd risico's in de ontwikkeling van kinderen signaleren.

De ingezette lijn om ouders en kinderen die meer vragen of problemen hebben, vaker te zien dan ouders en kinderen met wie het goed gaat, zetten we in 2017 voort. Tijdens de contactmomenten spelen we in op de wensen en behoeften van ouders en kinderen. Bij vragen van ouders en kinderen bekijken we samen wat nodig is om tot een oplossing te komen. We zetten tijdens de contactmomenten een combinatie van medische en psychosociale kennis in en bieden opvoedondersteuning. Waar nodig verwijzen we door naar buurtteam of gespecialiseerde zorg. Peuters met een (risico op) taalachterstand leiden we actief naar de voorschool toe.

Door het hoge bereik van ouders en kinderen, hebben we een schat aan kennis en ervaring op collectief niveau over diverse aspecten van gezond opgroeien en de gezondheid van de Utrechtse jeugd in de wijken. We willen kennis en ervaring delen en uitwisselen via onze netwerken. We onderzoeken samen waar we elkaar kunnen aanvullen of versterken bij het signaleren en agenderen van trends die relevant zijn bij het opgroeien van kinderen.

Versterken Volksgezondheidsmonitor Utrecht

Vernieuwend bij het versterken van de VMU is het gebruiken van onder meer informatie (conform de geldende privacy waarborgen) uit het digitaal dossier van de Jeugdgezondheidszorg (DD JGZ), EMOVO (Electronische Monitor en Voorlichting) en de gezondheidspeiling (onder volwassenen en ouderen) 2016. Ten behoeve van de JGZ en het kernthema Gezond Opgroeien zetten we in 2017 in op het verder ontsluiten van informatie over zwangerschap/geboorte en over ontwikkelingen in de gezondheid van

kinderen in de tijd. Tevens maken we geactualiseerde en relevante datasets van andere organisaties (zoals van zorgverzekeraars of het CBS) via de website toegankelijk. We breiden de VMU-site uit met visualisaties over trends. Beschikbare data linken we aan de open data-portal van de gemeente. In 2017 besteden we extra aandacht aan ouderen. Wij maken daarbij gebruik van de gegevens van de gezondheidspeiling. De gezondheidsdata worden in 2017 breed geduid en geïnterpreteerd met betrokkenen in de stad, waarbij we meer dan voorheen actief het gesprek met Utrechtse jeugd, volwassenen en ouderen opzoeken. Samen met de mensen waar we het voor doen, signaleren we ontwikkelingen die een positieve of negatieve invloed hebben op gezondheid, duiden we en agenderen we deze. In de VMU komen zo data en signalen uit de stad samen. Dit vormt input voor beleid en praktijk en deze informatie is voor iedereen toegankelijk. We werken regionaal en landelijk samen, onder andere om gegevens onderling te kunnen vergelijken. We nemen deel aan het TNO onderzoek naar flexibilisering van de JGZ, we dragen bij aan onderzoek van de Universiteit van Humanistiek naar menselijke waardigheid en publieke gezondheid en participeren in de Academische werkplaatsen transformatie jeugd Utrecht en G4 USER (Urban Social Exclusion Research). In samenwerking met kennisinstellingen en partijen in de stad doen we ook aanvullende analyses en onderzoek langs vier lijnen: verbreding van het concept gezondheid, gezonde start, verkleinen van gezondheidsverschillen en werken aan een kennisagenda voor de gezonde leefomgeving. Voorbeelden van onderzoek zijn het maken van gezondheidsprofielen van Utrechters en onderzoek naar de invloed van wijk(kenmerken) op gezondheid.

Inspectie Kinderopvang

De Inspectie Kinderopvang (IKO) beoordeelt of kinderopvang, peuterspeelzalen en gastouderopvang voldoen aan de minimale wettelijke kwaliteitseisen uit de Wet Kinderopvang, onder andere op het gebied van veiligheid, gezondheid en pedagogiek. Wanneer hier niet aan wordt voldaan, gaan we in gesprek met de houder om de overtreding waar mogelijk te beëindigen. Handhaving is maatwerk: we maken in elke situatie een afweging waarbij we het belang van het kind centraal stellen maar ook rekening houden met de belangen van de houder. We zorgen dat het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen juist, volledig en actueel blijft.

Ook in 2017 zetten we in op het uitvoeren van alle verplichte inspecties. We leveren maatwerk door uitgebreid te inspecteren op kinderopvanglocaties waar het nodig is en minder uitgebreid waar dat kan. We informeren de houders in de stad over onze werkzaamheden en de wettelijke kaders. We investeren in relatiemanagement en gaan na hoe we onze informerende rol en het dialooggericht werken nog verder kunnen uitbouwen. We zien handhaving steeds meer als laatste stap. Echter, waar nodig handhaven we.

Vangnet

We willen dat mensen een menswaardig bestaan kunnen leiden. Voor Utrechters die op meerdere leefgebieden problemen hebben en zelf geen uitweg meer vinden, dragen wij bij aan de uitvoering van vangnettaken. We continueren de inzet op sociaal medische zorg voor daklozen, de aanpak van woonhygiënische problematiek en signalering van problematisch middelengebruik via veldwerk en outreachende gezondheidsvoorlichting. Daar waar knelpunten zijn bij het verlenen van toegang tot noodzakelijke medische zorg agenderen we deze bij betreffende organisaties en zorginstellingen. We zetten de verstrekking van heroïne als medische behandeling voort en de testservice voor pillen. Ook blijven we alert op situaties waar bij jongeren en jongvolwassenen recreatief middelengebruik over dreigt te gaan in problematisch gebruik of middelenafhankelijkheid. We continueren hulp- en dienstverlening aan sekswerkers via subsidiëring van het uitstapprogramma en inloopvoorzieningen op locatie. In de loop van 2017 zal in het verlengde van de gebiedsontwikkeling Merwedekanaalzone een toekomstvisie vanuit Volksgezondheidsperspectief geformuleerd worden voor de tippelzone aan de Europalaan.

Kernthema's

De zes kernthema's sluiten aan op gemeente brede opgaven. We werken daarbij volgens de netwerkmethodiek omdat we daarin het meeste effect zien om gezondheidsverschillen terug te dringen.

1. Gezond en veilig opgroeien

Gezond en veilig opgroeien is een thema dat dicht tegen de kerntaak van de Jeugdgezondheidszorg aan zit. Bij gezond en veilig opgroeien speelt een groot netwerk van ouders, vrijwilligers en professionals een rol in spelen.

De meeste kinderen in Utrecht ontwikkelen zich goed (zo voelen de meeste kinderen zich [gelukkig](#) en voelt de Utrechtse jeugd zich steeds [gezonder](#)), maar de kans om gezond op te groeien is niet gelijk verdeeld. Denk aan kwetsbare kinderen met een zorgbehoefte, kinderen die opgroeien in een gezin met een (v)echtscheiding of chronisch zieke ouders, kinderen die gepest worden. Over de hele linie zien we dat kinderen van ouders met minder inkomen en een lagere opleiding meer risico lopen om ongezond en onveilig op te groeien. Kinderen uit lagere maatschappelijke milieus hebben minder ontwikkelkansen. Ook gewone opvoedvragen kunnen leiden tot opvoedspanning en zelfs uitgroeien tot opvoedproblemen wanneer ouders weinig sociale steun ervaren of onzeker zijn over de opvoeding.

We zetten in op betere samenwerking, samenhang en het vergroten van ontwikkelkansen in het pedagogische domein, bijvoorbeeld via een nagenoeg dekkend systeem van Voor- en Vroegschoolse Educatie. Door de samenwerking weten professionals en vrijwilligers elkaar beter te vinden, spreken zij dezelfde taal en kunnen zij ouders ondersteunen bij de opvoedtaak. Ouders ervaren laagdrempelige ondersteuning van de professionals waar ze dagelijks contact mee hebben (kinderopvang, het onderwijs, sportvoorzieningen etc.) door een luisterend oor te bieden, mee te denken en hen zo nodig te kunnen begeleiden naar de JGZ of Buurtteam. Problemen worden zo klein mogelijk gehouden doordat zij beter en eerder gesignaleerd worden, bij voorkeur bij de jongste jeugd. We stimuleren dat ouders meer sociale steun krijgen uit hun netwerk bij problemen door ouders met elkaar in contact te brengen. We dragen bij aan het versterken van kennis en expertise van professionals, zodat zij kinderen die iets 'extra's' nodig hebben, zoveel mogelijk binnen het gewone dagelijks leven kunnen opvangen.

2. Gezondheidsvaardigheden ten behoeve van gezonde leefstijl

We zetten in op het versterken van [gezondheidsvaardigheden](#) van Utrechters zodat zij zelf (bewuste) keuzes kunnen maken over hun leefstijl en gezondheid. We besteden aandacht aan mensen die minder vaardig zijn in het verkrijgen, begrijpen, verwerken en toepassen van gezondheidsinformatie. We stimuleren de ontwikkeling van gezondheidsvaardigheden en stimuleren taalgebruik en communicatiemiddelen die aansluiten bij de inwoners. Een aandachtspunt vormt de intrinsieke motivatie voor gezonde keuzes en gezond gedrag en de beste wijze om deze te betrekken bij het aanleren of toepassen van gezondheidsvaardigheden. We doen dit met partners in de stad.

Samen met bewoners en (wijk)partners vinden we onderwerpen waar verandering ten behoeve van gezondheid mogelijk is. Dit kan gaan om de bekende leefstijlthema's zoals gezonde voeding (thuis, op school), om bewegen, psychische gezondheid, seksuele gezondheid, het gebruik van genotsmiddelen zoals tabak en alcohol of om een positief rolmodel dat ouders voor kinderen zijn. We gaan het gesprek aan vanuit de brede definitie van positieve gezondheid (met alle aspecten van gezondheid in ons achterhoofd) en kijken waar aansluiting is op initiatieven en behoeften in de buurt, bij bewoners en partners.

In 2017 verlengen we de samenwerking met JOGG in de vorm van een lidmaatschap, dat meer ruimte geeft voor eigen invulling door gemeenten. Verder zet de gemeente aanvullend onderzoek in naar gezond gewicht, dat bestaat uit het langdurig volgen van de 'Body Mass Index' (BMI) van individuele kinderen door middel van de reguliere JGZ-contactmomenten. Vanuit de JOGG aanpak en de netwerken die we daarmee hebben ontwikkeld, pakken we ook andere leefstijl thema's in de stad op.

De Utrechtse inzet bij de vernieuwing van het cannabisbeleid baseren we op drie pijlers: de volksgezondheid, veiligheid en de bestrijding van criminaliteit. Wij willen in 2017 graag starten met een experiment van teelt en gebruik van cannabis door volwassen recreatieve gebruikers, maar we zijn daarbij afhankelijk van de ruimte die het Rijk biedt. Bij de experimenten werken wij graag samen met de 58 gemeenten die het Manifest Joint Regulation hebben ondertekend.

3. Gezonde keuze aantrekkelijk maken

De gezonde keuze aantrekkelijk maken is een andere benadering om het Utrechters makkelijker te maken om gezond te zijn en te blijven. Insteek is dat gedrag voor het grootste gedeelte onbewust en niet rationeel bepaald is en dat de sociale en fysieke omgeving van grote invloed is. Bijvoorbeeld door de trap op een centrale plek in een gebouw te plaatsen, nemen mensen vaker de trap. Door waterbeleid op scholen, verandert de sociale omgeving waardoor waterdrinken de (sociale) norm kan worden. Daarmee wordt waterdrinken de gezonde, goedkope en duurzame keuze. 'De gezonde keuze aantrekkelijk maken' is een vernieuwend thema, waar we de komende jaren ervaring mee op willen doen, als aanvulling op de

leefstijlbenadering. We kijken in 2017 naar de kansen die zich voordoen om bijvoorbeeld samen met de Universiteit Utrecht ervaring op te doen.

4. Voeding en voedsel

Een gezond, duurzaam en eerlijk voedselsysteem draagt bij aan gezonde Utrechters, aan een groene stad met werkgelegenheid en participatie, een mooie openbare ruimte en een gezonde circulaire economie. Utrechters en bedrijven in en om Utrecht steken veel energie in het thema voeding en voedsel. Vanuit volksgezondheid faciliteren we gemeente breed -en, waar nodig bieden we ondersteuning- activiteiten en initiatieven die het verbouwen en gebruik van gezond, duurzaam en lokaal voedsel in Utrecht bevorderen. Hierbij werken we samen met partners in (de regio) Utrecht, onder meer aan het uitwerken van een gezamenlijke voedselagenda. Daarnaast verbinden we Utrechtse initiatieven en samenwerkingsverbanden aan internationale netwerken via onder meer de Eurocities Working Group on Urban Food.

5. Gezonde leefomgeving

Utrecht groeit naar 400.000 inwoners. Wij willen grootstedelijkheid nadrukkelijk koppelen aan een gezonde toekomst van de stad en onze bewoners. Met onze gezondheidsexpertise voegen we waarde toe aan ruimtelijke ontwikkelingen in de stad. Dit doen we door te adviseren in de verschillende fasen van gebiedsontwikkelingen (planvorming, realisatie en uitvoering). Door onze betrokkenheid bij de verschillende fasen van ruimtelijke ontwikkelingen bouwen we de gezondheidsexpertise verder uit. Meer en meer doen we dit samen met bewoners en partners in de stad. We onderzoeken hoe de inrichting van de openbare ruimte en ontwikkelingen in het fysieke domein kunnen bijdragen aan de opgaven in het sociaal domein. Samen met kennisinstituten stellen we een kennisagenda om zo de beschikbaarheid van gezondheidsexpertise over gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende factoren te bundelen, verder te ontwikkelen en toe te passen.

De virtuele leefomgeving heeft in toenemende mate invloed op gezondheid omdat mensen meer tijd online doorbrengen. De virtuele leefomgeving biedt nieuwe digitale ontwikkelingen die voor de gezondheid van inwoners relevant kunnen zijn. Ze kunnen bijdragen aan een betere toegankelijkheid van gezondheidsinformatie, aan (het oefenen met) gezondheidsvaardigheden voor een gezonde leefstijl en ter aanvulling en ondersteuning van de gezondheidszorg in de stad. Het biedt kansen voor versterking van de sociale omgeving en ontmoeting. We bouwen voort op inzichten die we in 2016 hebben opgedaan om vanuit onze rol en verantwoordelijkheid voor collectieve preventie aandacht te genereren voor deze invalshoek.

6. Rondkomen

Armoede, moeite met rondkomen en (problematische) schulden hebben een negatieve invloed op gezondheid. Mensen kunnen gaan piekeren, worden somber en maken (financieel) ongezonde keuzes. Vaak vertaalt zich dit in somatische klachten. Gezondheidsverschillen worden in grote mate bepaald door deze factoren. Daarom verkennen we de toegevoegde waarde die volksgezondheid kan bieden aan de armoedeaanpak. Dit doen wij graag met andere professionals en vrijwilligers die hun krachten bundelen bij de armoedeaanpak. Bijvoorbeeld door initiatieven die de negatieve effecten kunnen voorkomen van life events als een chronische ziekte. Een andere insteek is om gezonde keuzes en gezond gedrag te verbinden met gezonde financiële keuzes of het stimuleren van eigen regie en veerkracht rond gezondheid, financiën en werk. Met de VMU willen we kinderen die opgroeien in armoede beter in beeld brengen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	3.514	2.803	2.441	2.316	2.316	2.316
Totaal baten	3.514	2.803	2.441	2.316	2.316	2.316
Lasten						
08-1-1-1 Inzet Volksgezondheid	25.786	26.846	26.426	25.810	25.925	25.775
Totaal lasten	25.786	26.846	26.426	25.810	25.925	25.775
Saldo baten en lasten	-22.271	-24.044	-23.985	-23.495	-23.610	-23.460
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	498	1.030	390	390	390	390
Geraamd resultaat	-21.773	-23.013	-23.594	-23.104	-23.219	-23.069

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

De baten dalen met 0,362 miljoen euro met name als gevolg van het wegvallen van de subsidie Arts M&G 2016 voor 0,380 miljoen euro. Zodra de aangevraagde subsidie 2017 toegekend is zal deze middels begrotingswijziging opgenomen worden.

De lasten nemen af met 0,420 miljoen euro als gevolg van het wegvallen van eenmalige budgetten 2016 voor 0,980 miljoen euro, zijnde dekking- en bestedingsmiddelen groot 0,600 miljoen euro en de lasten van de subsidie Arts M&G 2016 groot 0,380 miljoen euro. De lasten stijgen daarentegen met name door loon- en prijscompensatie voor 0,303 miljoen euro en de Versnelling Overvecht voor 0,200 miljoen euro.

De onttrekking aan de reserve neemt met 0,640 miljoen euro af met name vanwege het wegvallen van de eenmalige dekking- en bestedingsmiddelen groot 0,600 miljoen euro.

2017 is het laatste jaar Rijksfinanciering Gezond in Gelden van 0,490 miljoen euro, waardoor met name de lasten in 2018 dalen.

Verbonden partijen

Bijdrage aan GGdRu 1,6 miljoen euro.

Veiligheid

Algemene programmadoelstelling

In Utrecht werken we samen aan een stad waar mensen veilig zijn en zich veilig voelen.

Veiligheid is een basisvoorwaarde voor het goed samenleven. Een totaal veilige stad is een utopie maar samen werken we aan een aanvaardbaar niveau van veiligheid.

De gemeente heeft de regie op de lokale veiligheid, maar de verantwoordelijkheid dragen we samen met bewoners, ondernemers, instellingen en organisaties en met onze professionele veiligheidspartners van het Openbaar Ministerie (OM), politie en de Veiligheidsregio Utrecht.

Initiatieven van bewoners stimuleren en faciliteren we.

De gemeente richt zich in het veiligheidsdomein over het algemeen op pro-actieve, preventieve en nazorgmaatregelen en het OM en de politie op de repressieve maatregelen en strafrechtelijke vervolging.

In het door de gemeenteraad vastgestelde Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 (IVP) staan de doelen die de gemeente op het terrein van veiligheid nastreeft: een afname van criminaliteit; toename van het veiligheidsgevoel; het voorkomen en bestrijden van incidenten en verstoringen van de openbare orde.

Bij het nastreven van onze doelen hanteren we de volgende uitgangspunten: veiligheidsproblemen pakken we integraal aan; partners nemen hun verantwoordelijkheid; beleid en uitvoering sluiten naadloos op elkaar aan en strekken zich uit tot alle schakels van de veiligheidsketen; we werken volgens een delictgerichte, gebiedsgerichte en persoonsgerichte aanpak.

De prioriteiten in onze veiligheidsaanpak zijn de High Impact Crimes (woninginbraak en geweld) en jeugdoverlast en –criminaliteit. Deze prioriteiten sluiten ook aan bij de wijkambities voor veiligheid die samen met bewoners en ondernemers tot stand zijn gekomen, en bij de prioriteiten van de Regionale veiligheidsstrategie.

Naast deze prioriteiten voeren we de regie op de thema's Veilige Wijken, Openbare Orde en Maatschappelijke Onrust, Georganiseerde Ondernijnde Criminaliteit en Fysieke Veiligheid.

We richten ons steeds meer op de samenwerking met onze inwoners en ondernemers, op een persoonsgerichte aanpak en op informatiegestuurd werken.

Veel van de andere programma's uit de programmabegroting dragen in belangrijke mate bij aan het behalen van de veiligheidsdoelstellingen. Te denken valt aan de programma's Openbare ruimte en groen, Jeugd, Onderwijs, Maatschappelijke Ondersteuning, Vastgoed, Volksgezondheid, Werk en inkomen.

De afdeling Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) levert een belangrijke bijdrage aan het programma Veiligheid op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving op de openbare ruimte, preventie van woninginbraak, preventie van veelvoorkomende criminaliteit zoals fietsdiefstal en autokraak, en preventie van ondernijnde criminaliteit zoals mensenhandel in de prostitutie, illegale hennepcultuur en huisjesmelkers.

Begin 2017 is de looptijd van het IVP halverwege. Samen met de meest betrokken partijen kijken we dan terug op de eerste en vooruit naar de tweede helft. We stellen elkaar vragen: zijn de resultaten naar wens, varen we nog de juiste koers, welke ontwikkelingen vragen om extra of juist minder actie? Ook kijken we hoe de thema's Healthy Urban Living en Veiligheid elkaar raken en mogelijk kunnen versterken. Bij deze tussenevaluatie van het IVP kijken we ook goed naar de plannen van partners, regiegemeenten en het Rijk. Op basis van de tussenevaluatie passen we zo nodig het IVP aan.

In 2018 zal een nieuw IVP worden vastgesteld. Op dat moment worden ook nieuwe beleidsindicatoren en bijbehorende doelstellingen voor de jaren 2019 en verder bepaald. Om die reden zijn in de programmabegroting 2017 geen doelstellingen voor 2020 opgenomen.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Integraal Veiligheidsplan 2015-2018
- Beleidskader cameratoezicht 2014-2018
- Beleidsplan Veiligheidsregio Utrecht 2016-2019
- Convenant Veilig uitgaan 2016-2021

Afname criminaliteit en onveiligheidsgevoel

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
		2.699				
E1.1.1a Aantal woninginbraken	Politie, BVH	(2011)	2.069	1.651	2159	-
E1.1.1b Aantal overvallen	Politie, BVH	51 (2011)	22	27	30	-
E1.1.1c Aantal straatroven	Politie, BVH	322 (2011)	157	149	183	-
Aantal geweldsdelicten (exclusief huiselijk geweld)						
E1.1.1d	Politie, BVH	3.232 (2011)	2.989	2.281	2107	-
Aangiftebereidheid geweldsmisdrijven						
E1.1.1e	Inwonersenquête	2015	n.v.t.	61%	>61%	-

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal hotspotbuurten met aanpak woninginbraak						
P1.1.1	Gemeente	n.v.t.	4	100%	100%	100%

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Afname van High Impact Crime delicten

High Impact Crimes zijn delicten die een grote impact hebben op slachtoffers van deze delicten, de directe omgeving van het slachtoffer en op de samenleving als geheel. Deze delicten worden regelmatig gepleegd en veroorzaken grote materiële en immateriële schade. Daartoe rekenen we in Utrecht naast de klassieke HIC-delicten woninginbraak, overvallen en straatroven ook geweldsdelicten tegen personen. In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 hebben we als doelstelling voor 2018 opgenomen:

- afname van het aantal woninginbraken van 20% opzichte van 2011
- afname van het aantal overvallen van 41% ten opzichte van 2011
- afname van het aantal straatroven van 43% ten opzichte van 2011
- toename van aangiftebereidheid onder slachtoffers van geweld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Regisseren en (doen) uitvoeren van integrale aanpakken van de HIC-delicten (woninginbraak, straatroven, overvallen en geweld) op stedelijk- en wijkniveau

De aanpak van High Impact Crimes richt zich op de (potentiële) slachtoffers, de fysieke omgeving en de daders. Er wordt integraal samengewerkt met politie, OM en woningcorporaties om het aantal HIC-delicten terug te dringen.

We informeren en communiceren veelvuldig naar inwoners, ondernemers en bezoekers van de stad en stimuleren hen om preventieve maatregelen te nemen om zo hun kans op slachtofferschap te verkleinen. We willen de dienstverlening naar slachtoffers van HIC-delicten verbeteren, door meer bekendheid te geven aan het aanbod dat er voor slachtoffers is. We ontwikkelen daarnaast een aanpak die specifiek is gericht op de doelgroepen studenten en senioren.

Ook investeren we in preventie door middel van fysieke maatregelen, zoals het afsluiten van achterpaden en het aanbrengen van verlichting en de inzet van het gemeentelijke WAFV-team (woninginbraken, autokraken, fietsdiefstallen, vernielingen) op hotspots en hottimes. We stimuleren het aanbrengen én gebruiken van inbraak werende middelen bij particulieren en huurders.

In 2016 is in het kader van de integrale aanpak van heling het Digitaal Opkopersregister in de hele stad ingevoerd. In 2017 zetten we deze aanpak voort door nieuwe handelaren te wijzen op deze verplichting en door middel van controles bij handelaren. Daarnaast stimuleren wij bewoners om hun waardevolle goederen te registreren bij Stop Heling.

We zetten in op het verhogen van de heterdaadkracht door middel van het stimuleren van o.a. whatsapp-groepen.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van daders

Al vanaf 2015 vindt de persoonsgerichte aanpak van daders in het Veiligheidshuis Regio Utrecht plaats onder de noemer van de Utrechtse Top X aanpak. Dit is een integrale, persoonsgerichte aanpak, die zich specifiek richt op plegers van HIC-feiten, jeugdige veelplegers en kopstukken uit jeugdgroepen. De aanpak omvat inzet van dwang en drang, waarbij betrokken partijen per Top X'er, rekening houdend met het gezinssysteem, één gezamenlijk plan van aanpak maken. We investeren samen met onder andere de buurtteams, SAVE en het Veiligheidshuis Regio Utrecht in deze persoonsgerichte aanpak die we in 2017 lokaal door ontwikkelen.

Daarnaast is er in 2016 een casusoverleg voetbal opgericht met FC Utrecht en veiligheidspartners dat zich richt op de personen die zich bij het betaalde voetbal ernstig misdragen. Deze aanpak wordt in 2017 verder uitgebouwd.

De Utrechtse aanpak voor nazorg aan ex-gedetineerden levert hulp bij re-integratie na detentie, omdat de kans op recidive na detentie vaak groot is als iemand zijn/haar basisleefgebieden niet op orde heeft. We investeren samen met de buurtteams en gespecialiseerde zorg in persoonsgerichte zorg en opvang voor gedetineerden die een andere start willen maken na detentie.

Prestatiedoelstelling P1.1.3

Uitvoeren van diverse programma's tegen geweld

We richten ons bij de aanpak van geweld tegen personen in het bijzonder op uitgaansgeweld, huiselijk geweld en geweld tegen medewerkers met een publieke taak. We willen de aangiftebereidheid onder geweldslachtoffers vergroten. Om uitgaansgeweld tegen te gaan werken we samen met politie, ondernemers en horeca in het programma Veilig Uitgaan. Samenwerkingsafspraken zijn vastgelegd in een vernieuwd convenant Veilig Uitgaan. Het Panel Deurbeleid, de Horeca-App, de Uit-diensten van de

politie en het opleggen van horecaontzeggingen maken onderdeel uit van dit programma. Nieuw is de samenwerking met studentenverenigingen.

De aanpak van huiselijk geweld valt voornamelijk onder het programma Maatschappelijke Ondersteuning. Vanuit het programma Veiligheid passen we de bestuurlijke maatregel van een tijdelijk huisverbod toe.

Agressie tegen medewerkers in de publieke sector, waaronder boa's en toezichthouders, hulpverleners van politie, brandweer en ambulance, pakken we aan in aansluiting op de landelijke inspanningen met betrekking tot het stimuleren van de Veilige Publieke Taak. Sinds 2016 zijn alle in Utrecht werkzame woningbouwverenigingen aangesloten bij het convenant Veilige Publieke Taak. Daarbij hebben ze zich verplicht niet alleen de vervolgstappen op een incident zorgvuldig te volgen, maar ook om preventieve maatregelen te nemen om de kans te verminderen dat medewerkers slachtoffer worden van geweld. De inspanningen om werkgevers waarvan het personeel een publieke taak verricht, te bewegen het convenant te ondertekenen, worden ook in 2017 voortgezet.

Sinds 2015 zetten we samen met politie in op de toename van de aangiftebereidheid onder slachtoffers van geweld en deze aanpak zetten we voort in 2017.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
09-1-1-1	Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale aanpak	101	91	0	0	0	0
Totaal baten		101	91	0	0	0	0
Lasten							
09-1-1-1	Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale aanpak	2.284	2.647	2.504	2.496	2.462	2.462
Totaal lasten		2.284	2.647	2.504	2.496	2.462	2.462
Saldo baten en lasten		-2.183	-2.556	-2.504	-2.496	-2.462	-2.462
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-2.183	-2.556	-2.504	-2.496	-2.462	-2.462

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale aanpak

Voor de implementatie van het digitaal opkopersregister hebben wij in 2016 extra kosten gemaakt, waarvoor het rijk een subsidie heeft verstrekt. Daarom waren de lasten en baten in 2016 hoger dan in 2017.

Afname van jeugdoverlast en-criminaliteit

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Ervaren jongerenoverlast						
E1.2.1 (% vaak)	Inwonersenquête	19% (2011)	22%	20%	17%	-
Aandeel (%) jeugdige verdachten van het totaal						
E1.2.2 aantal jeugdigen	Politie, BHV	2,9% (2010)	2%	2,1%	2,9%	-

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
% groepsgerichte plannen van aanpak ten opzichte van aantal groepen	Aanpak Jeugdgroepen	51 (2010)	100%	100%	100%	-

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Afname van jeugdoverlast

De ervaren jeugdoverlast betreft het percentage bewoners dat aangeeft vaak in de buurt overlast te ervaren van jeugd. Het aantal (jongeren in) jeugdgroepen daalde de afgelopen jaren en lijkt nu stabiel te zijn. Ondanks dit gegeven zien we dat de ervaren jeugdoverlast niet evenredig daalt. De ervaren overlast schommelt al vele jaren rond de 20%. Wij zetten ons echter onverminderd in om ook de ervaren overlast te laten dalen.

Effectdoelstelling E1.2.2

Afname van jeugdcriminaliteit

We willen het huidige aandeel jeugdige (12 t/m 24 jaar) verdachten ten opzichte van alle jeugdigen in Utrecht (2,9% in 2011) verkleinen of minimaal niet laten groeien.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen

In 2017 zetten we de aanpak problematische jeugdgroepen voort, waarbij ook de buurtteams Jeugd en Gezin worden ingezet. Met behulp van de landelijk doorontwikkelde ketenaanpak voeren we de regie op deze aanpak. Voor alle problematische jeugdgroepen waarvoor een integrale aanpak nodig is, zetten we een aanpak op maat in. Ouders, buurtbewoners en ondernemers worden bij de aanpak betrokken. Het jongerenwerk levert een bijdrage aan het terugdringen van jongerenoverlast en jeugdcriminaliteit. De hoofdlijnen van de aanpak problematische jeugdgroepen zijn:

- aanpak van de groep zelf;
- aanpak van de omgeving van de groep;
- individuele aanpak van groepsleden bestaande uit een aanpak gericht op zorg, hulp en begeleiding. Voor de negatieve kopstukken kan die aanpak worden gecombineerd met een meer repressieve aanpak die wordt uitgevoerd binnen de persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis, de zogenaamde Top X aanpak.

Prestatiedoelstelling P1.2.2

Regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)systeem

De persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis, de Top X aanpak, richt zich op plegers van HIC-delicten (zie doelstelling 1.1) en op de kopstukken van de jeugdgroepen en jeugdige veelplegers. Daarnaast is er flexibele ruimte binnen de Top X voor complexe, ketenoverstijgende en meer structurele aanpak van daders van incidenten (die bijvoorbeeld tot maatschappelijke onrust leiden). Naast de focus op individuen wordt ook gekeken naar het (gezins)systeem van deze 'Top X-ers'. Vanuit 'de achterkant' (het gegeven dat iemand tot de Top X behoort) zetten we preventief in op het gezin. Dit doen we om risicofactoren te verminderen en zo te voorkomen dat we pas signaleren als jongere broers/zussen ook het verkeerde pad op gaan of zelf zorgsignalen afgeven.

In het geval van Ernstig Overlastgevende Gezinnen zorgen we voor een intensieve aanpak die inzet van drang en dwang omvat, waarbij alle betrokken partijen per gezin één gezamenlijk plan van aanpak maken. In de nazorg na jeugddetentie heeft SAVE een stevige spilpositie waarin verbinding met verplichte nazorg vanuit justitie aan de lokale zorgstructuur nadrukkelijk wordt nagestreefd.

Interventies Jeugd en Veiligheid breed

De aanpak jeugd en veiligheid betreft een stedelijke ketenaanpak met een wijkgerichte uitvoering waarbij het bieden van kansen centraal staat, maar soms repressie noodzakelijk is. Veiligheid is het sluitstuk van veel beleidsvelden zoals bijvoorbeeld sport, onderwijs, jeugd en arbeidsmarkt. Aan jongeren uit de aanpak jeugdgroepen, de Top X en overige risicojongeren (jongeren die grote risico's lopen de stap te zetten naar het deelnemen aan een problematische jeugdgroep of naar criminaliteit) bieden we interventies gericht op dagbesteding en jeugdhulp met als doel belemmeringen bij jongeren weg te nemen die een goede (school)loopbaan of dagbesteding in de weg staan. Ook het jongerenwerk draagt door middel van interventies bij aan het voorkomen van overlast op straat en het afglijden naar criminele activiteiten. De uitvoering van het jongerenwerk is belegd bij JoU, het samenwerkingsverband ReGi voert de begeleiding naar dagbesteding uit en de jeugdhulp wordt grotendeels uitgevoerd door de buurtteams, deels met betrokkenheid van SAVE teams. De brede interventies op Jeugd en Veiligheid wordt deels vanuit het programma Veiligheid, deels vanuit programma Jeugd gefinancierd, en voor een kleiner deel vanuit andere programma's zoals Werk en Inkomen, Onderwijs en Volksgezondheid (zie ook de overige programma's).

De Haltvoorlichtingslessen in de groepen 7/8 op de basisschool en de Halt op Maatlessen op een aantal VO scholen in het kader van School en Veiligheid dragen bij aan preventie van jeugdoverlast en -criminaliteit. Het doel van deze lessen is de leerlingen bewust te maken van hun keuzes, de gevolgen daarvan en hun eigen verantwoordelijkheid voor die gevolgen.

In 2017 zetten we de samenwerking met partners zoals de buurtteams, jongerenwerk, politie, SAVE en 3RO onverminderd voort om de werkwijze in de afstemming tussen preventie, perspectief en repressie aan te scherpen en nog meer dan nu 'aan de voorkant te komen' (hulp vindt zo preventief en dichtbij huis mogelijk plaats). Daarnaast verbeteren we de persoonsgerichte aanpak in het Veiligheidshuis met steeds als uitgangspunt: één gezin, één plan, één regisseur.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
09-1-2-1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	26	0	0	0	0	0
Totaal baten	26	0	0	0	0	0
Lasten						
09-1-2-1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen	5.353	6.351	6.472	6.453	6.359	6.359
Totaal lasten	5.353	6.351	6.472	6.453	6.359	6.359
Saldo baten en lasten	-5.327	-6.351	-6.472	-6.453	-6.359	-6.359
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-5.327	-6.351	-6.472	-6.453	-6.359	-6.359

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen

De geraamde lasten zijn in 2017 hoger dan in 2016. Dit is vooral toe te schrijven aan de indexering van de begrote subsidies.

Afname van veel voorkomende delicten en van onveiligheidsgevoel in de wijken

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E1.3.1a Aantal autokraken	Politie, BHV	6.230 (2011)	5.463	5.757	4672	-
E1.3.1b Aantal fietsdiefstallen	Politie, BHV	2.806 (2011)	3.757	4.484	2.806	-
E1.3.1c Aantal zakkenrollen	Politie, BHV	1.238 (2011)	1.100	993	1.167	-
E1.3.1d Aantal winkeldiefstallen	Politie, BHV	1.469 (2011)	1.627	1.396	1.469	-
E1.3.2a Onveiligheidsgevoel (% wel eens in eigen buurt)	Inwonersenquête	26% (2011)	32%	32%	26%	-
E1.3.2b Functioneren van de gemeente in aanpak van veiligheidsproblemen	Veiligheidsmonitor	38% (2014)	38%	40%	42%	-

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Realisatie 2014</u>	<u>Realisatie 2015</u>	<u>Doelstelling 2017</u>	<u>Doelstelling 2020</u>
P1.3.1 Aantal KVO gebieden	gemeente	33 (2009)	36	33	34	-
Aantal wijken waar Waaks! structureel onderdeel uitmaakt van de						
P1.3.2a veiligheidsaanpak	gemeente	1 (2012)	10	10	10	-
Aantal nieuwe initiatieven bewonersparticipatie						
P1.3.2b buurtveiligheid	gemeente	21 (2010)	20	5	20	

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.3.1

Afname van autokraken, fietsdiefstallen, zakkenrollen en winkeldiefstal

De afgelopen jaren is het aantal autokraken en fietsdiefstallen in Utrecht toegenomen. In het Integraal Veiligheidsplan staan over deze veelvoorkomende criminaliteitsvormen stevige ambities .

In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- Afname van het aantal autokraken met 25% in 2018 ten opzichte van 2011
- Het aantal fietsdiefstallen is in 2018 gedaald naar het niveau van 2011
- Afname van het aantal zakkenrollen met 5% in 2018 ten opzichte van 2011
- Het aantal winkeldiefstallen is in 2018 gedaald naar het niveau van 2011.

Effectdoelstelling E1.3.2

Afname van onveiligheidsgevoel

Veel factoren hebben invloed op het veiligheidsgevoel van mensen. Uiteraard speelt de objectieve (feitelijke) veiligheid daarbij een grote rol. Maar subjectieve gegevens als de angst om slachtoffer te worden van een misdrijf of het onbehagen over hoe het eigen leven of de samenleving zich ontwikkelt hebben ook grote invloed op het veiligheidsgevoel. De toenemende polarisatie in de samenleving uit zich in meer onbegrip en minder respect voor elkaar. Met het actieprogramma 'Utrecht zijn we samen!' zetten we in op verbinding. Om dit te bewerkstelligen moeten wij snel misstanden en ongewenste gedragingen kunnen signaleren. Daarvoor is de afgelopen jaren een brede en stabiele basis gelegd door goede samenwerking met betrokken partners. In 2017 breiden we dit netwerk waar nodig uit en intensiveren we de samenwerking. Ongewenste gedragingen en uitingen van radicalisering en extremisme, van wie dan ook, pakken wij zoveel mogelijk aan. Zo zorgen wij ervoor dat Utrecht een respectvolle samenleving is en blijft.

De resultaten van het in 2016 gehouden onderzoek naar veiligheidsbeleving vertalen we in een plan van aanpak dat we in 2017 uitvoeren. Communicatie is een belangrijk onderdeel van die aanpak. Met behulp van zogenaamde pinpoint veiligheidscommunicatie maken we een zorgvuldige keuze over welke zaken we communiceren. Vervolgens 'pinpointen' we de doelgroep, de voorkeur voor communicatiestijl en -vorm van de doelgroep om zo goed mogelijk aan te sluiten bij hun leefwereld.

In het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 hebben we de volgende doelstellingen opgenomen:

- In 2018 is het percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt 26%
- Stimuleren bewonersparticipatie wijkveiligheid in iedere wijk
- In 2018 is 42% van de bewoners tevreden over het functioneren van de gemeente in de aanpak van veiligheidsproblemen
- In 2018 is 37% van de bewoners tevreden over het functioneren van de politie in de aanpak van veiligheidsproblemen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's en stimuleren Keurmerk Veilig Ondernemen

Omdat de criminaliteit en onveiligheid per wijk verschilt werken we, onder regie van gebiedsmanagers veiligheid, met wijkgerichte plannen waarin we stedelijk veiligheidsbeleid vertalen naar wijk- en buurtniveau. In alle wijken zetten we in op bestrijding en voorkoming van High Impact Crimes, jeugdoverlast en Veel Voorkomende Criminaliteit. De aanpak van autokraak en fietsdiefstal wordt geïntensiveerd om de trend om te buigen. Hierbij werken we samen met gemeenten in de regio en uit de G3, maar ook met de politie, belangenverenigingen, vervoerders, bewoners en met het bedrijfsleven. We vernieuwen de aanpak en de communicatie hierover naar bewoners. In 2017 investeren we in het Digitale Opkoperregister om de helingmarkt te verstoren.

In alle wijken bevinden zich winkelcentra of bedrijventerreinen die in het bezit zijn van het keurmerk veilig ondernemen. Dit keurmerk staat garant voor een gezamenlijke aanpak van overlast en onveiligheid in de winkelcentra. De gemeente Utrecht stimuleert het behalen en behouden van het keurmerk.

Ook in de aanpak jaarwisseling komen stedelijk en wijkgericht veiligheidsbeleid samen. We gebruiken de ervaringen van de geïntensiveerde aanpak jaarwisseling 2015-2016 om van de komende jaarwisseling een mooi feest te maken en het aantal incidenten en de schade te verminderen.

Prestatiedoelstelling P1.3.2

Uitvoeren van activiteiten en aanpakken gericht op verbinding, betrokkenheid en initiatieven in de wijk

In alle wijken zijn of gaan we aan de slag met buurt- of themagerichte aanpakken. Voorbeelden hiervan zijn de leefbaarheid en veiligheid rondom vluchtelingenopvang in Kanaleneiland en Overvecht, de integrale gebiedsaanpak op een deel van de Amsterdamsestraatweg en de integrale aanpak van drugsoverlast in Lombok. In het kader van de versnelling Overvecht richten wij ons op het verminderen van criminaliteit, het ontmoedigen van georganiseerde criminaliteit, minder (ervaren) jeugdoverlast, een verbeterd gevoel van veiligheid en voorkomen van polarisatie en radicalisering. We leggen hierbij de focus op de jeugd. Dit doen we door zichtbare maatregelen te nemen met een groot uitstralings-effect.

De groei van het gebruik van social media met betrekking tot veiligheid in de wijk omarmen wij. Wij monitoren social media om de invloed van gebeurtenissen op bewoners te peilen maar we gebruiken het ook om te communiceren over veiligheid. De initiatieven vanuit bewoners zoals whatsapp- en facebookgroepen stimuleren wij. Ook investeren wij in verdere uitbreiding van Burgernet om de dekkingsgraad van dit soort digitale sociale verbindingen in de stad te vergroten.

Wij maken plannen om criminaliteit onder specifieke doelgroepen zoals ouderen of studenten tegen te gaan. Wij bieden trainingen en clinics aan, bijvoorbeeld over het omgaan met hangjongeren en babbeltucs, en wij zetten communicatie in tijdens de Utrechtse Introductietijd voor studenten.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
09-1-3-1	Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramm	482	0	0	0	0	0
Totaal baten		482	0	0	0	0	0
Lasten							
09-1-3-1	Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramm	2.917	3.519	4.411	4.403	4.366	3.791
Totaal lasten		2.917	3.519	4.411	4.403	4.366	3.791
Saldo baten en lasten		-2.435	-3.519	-4.411	-4.403	-4.366	-3.791

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.435	-3.519	-4.411	-4.403	-4.366	-3.791

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van de wijkveiligheidsprogramma's

De geraamde lasten zijn in 2017 hoger dan in 2016. Dit heeft te maken met het extra budget dat in de voorjaarsnota beschikbaar is gesteld voor de nachtelijke veiligheidsaanpak door toezichthouders. In 2017 is hiervoor 0,850 miljoen euro begroot ten opzichte van 0,225 miljoen euro in 2016. Ook is in de voorjaarsnota extra budget beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Versnellingsplan Overvecht. In 2017 is hiervoor 0,500 miljoen euro begroot ten opzichte van 0,250 miljoen euro in 2016.

Voorkomen van het faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Indicatoren subdoelstelling 1.4

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
P1.4.1a Aantal BIBOB onderzoeken	gemeente	27 (2009)	15	16	30	-
Aantal gebiedsgerichte						
P1.4.1b integrale aanpakken	gemeente	1 (2009)	2	3	3	-

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.4.1

Voorkomen van het faciliteren van georganiseerde ondermijnende criminaliteit en van misbruik van gemeentelijke vergunningen, regelingen en subsidies

Ondermijnende criminaliteit verzwakt en misbruikt onze maatschappij met alle ontwrichtende gevolgen van dien. Uiteindelijk kan het ook het vertrouwen in de overheid aantasten als gevolg van het misbruiken en verzwakken van onze (rechts)structuren, door de verwevenheid van onder- en bovenwereld en het schenden van de grondrechten, zoals bij gedwongen prostitutie of arbeidsuitbuiting. Georganiseerde ondermijnende criminaliteit heeft een (inter)nationaal karakter en is vaak onzichtbaar. Het manifesteert zich echter ook op lokaal niveau door intimidatie, geweld, machtsposities en onaantastbaarheid van personen of families. Dit beïnvloedt zowel de feitelijke veiligheid als de veiligheidsbeleving in vaak juist de sociaal-economisch zwakkere wijken en buurten. Wij willen daarom ondermijnende criminaliteit voorkomen en bestrijden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.4.1

Uitvoeren van een bestuurlijke aanpak en maatregelen tegen georganiseerde criminaliteit

Wij voeren de regie op de bestuurlijke integrale aanpak en werken samen met het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), de politie, het OM, de Belastingdienst, het landelijk bureau Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (BIBOB) en wij nemen deel aan de regionale Taskforce Georganiseerde Criminaliteit. We richten ons vooral op het terugdringen en voorkomen van mensenhandel, drugscriminaliteit en misbruik van en fraude met vastgoed.

De komende jaren werken we gezamenlijk aan het versterken van de (gemeentelijke) informatiepositie en informatie-uitwisseling tussen al deze partijen. We werpen zoveel mogelijk barrières op om te voorkomen dat criminelen ongeoorloofd gebruik maken van wettelijke instrumenten, zoals vergunningen en subsidies, en we zijn kritisch in het aangaan van overeenkomsten in de financiële en vastgoedsector. We stemmen strafrechtelijke, bestuurlijke en fiscale interventies op elkaar af, bijvoorbeeld bij sluitingen op basis van de Opiumwet, de inzet van de bestuurlijke boete en het in beheer nemen van panden bij de aanpak van huisjesmelkers en het intrekken van vergunningen nadat optreden van politie heeft geleid tot vervolging door het OM.

Onze inzet is er op gericht om samen met alle betrokken partners te komen tot een prostitutiebranche waarbinnen sekswerkers zelfstandig en vrijwillig hun beroep kunnen uitoefenen onder aanvaardbare arbeidsvoorwaarden en –omstandigheden en waarbij overlast voor omwonenden wordt voorkomen. In het beleid geldt daarom een combinatie van veiligheid en zorg en van streng en sociaal. Bedrijven mogen zich alleen vestigen op plaatsen die in het bestemmingsplan zijn aangewezen en er ligt een belangrijke verantwoordelijkheid bij exploitanten om misstanden in hun bedrijf tegen te gaan. We werpen barrières op tegen misstanden in de raam- en straatprostitutie: een registratie c.q. vergunning is nodig om in deze branche te kunnen werken. Zo krijgen wij een beter beeld van de sekswerkers die in deze sectoren willen werken. Meldingen over illegale prostitutie onderzoeken we, illegale praktijken pakken we aan en signalen van mensenhandel melden we aan de politie. Signalen van zorg of hulpvragen pikken wij ook op.

Met de ontwikkeling van het nieuwe Zandpad ontstaan nieuwe eigendoms- en exploitatieverhoudingen. In 2016 zal naar verwachting duidelijk zijn wie de investeerder(s) en exploitant(en) worden voor het Nieuwe Zandpad. De verwachting is dat in het voorjaar van 2017 de eerste fase van het Zandpad in bedrijf gaat.

In 2017 continueren wij de uitvoering van het hennepconvenant dat inmiddels van een regionaal convenant is omgezet naar een convenant voor Midden-Nederland. Met een geïntegreerde aanpak ten behoeve van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke, fiscaalrechtelijke en privaatrechtelijke handhaving wordt het wegnemen van factoren en gelegenheidsstructuren van de verschijningsvormen van de georganiseerde hennepcriminaliteit en daaraan gerelateerde criminogene factoren bevorderd. De doelen van het convenant zijn:

1. Het ontmoedigen van het treffen van voorbereidingen van het illegaal telen, het illegaal telen, bewaren, bereiden, bewerken en verwerken van hennep door een integrale aanpak die de overtreders treft en tevens een afschrikkingseffect heeft.
2. Het nemen van preventieve en repressieve maatregelen, die leiden tot beëindiging van gevaarlijke situaties, voorkoming en bestrijding van activiteiten met betrekking tot hennepkwekerijen, verbetering van de leefbaarheid in de betreffende straten en buurten, wegneming van gevoelens van onveiligheid, het tegengaan van oneigenlijk gebruik van woonruimte en het afpakken van criminele winsten.
3. Het zicht krijgen op de achterliggende georganiseerde criminaliteit van de hennepcultuur en deze integraal aanpakken.

Door het toepassen van de Wet BIBOB kunnen we voorkomen dat vergunningen, subsidies en aanbestedingstrajecten worden misbruikt. Hiermee beschermen we onze eigen integriteit en voorkomen we dat we ondermijnende criminaliteit faciliteren. Het is een belangrijk instrument in de bestuurlijke aanpak van deze criminaliteit. We zetten de wet BIBOB in op horeca, coffeeshops, prostitutie, de bouwsector en vastgoed (huisjesmelkers). De doelstelling van 30 BIBOB-onderzoeken is exclusief de eventuele extra onderzoeken in het kader van de nieuwe prostitutiezone.

We streven naar de invulling van het aantal van maximaal zeventien coffeeshops in de stad waarbij de nadruk ligt op de vestiging van coffeeshops buiten de bestaande woonwijken. Het beleid blijft gericht op het evenwicht tussen vraag en (kleinschalig) aanbod. We monitoren scherp het aangepaste beleid en passen dit aan waar de actuele situatie dit van ons eist. De reserveringen voor coffeeshops 'de binnenstad voorbij' vult de betrokken ondernemer in. Voor wat betreft de reservering voor de Cannabis Social Club continueren we samen met andere gemeenten activiteiten gericht op de modernisering van het cannabisbeleid omwille van de volksgezondheid en de veiligheid.

In drie gebieden voeren we samen met onze partners een integrale gebiedsgerichte aanpak, namelijk op een deel van de Amsterdamsestraatweg, de Breedstraatbuurt en Kanaalstraat/Damstraat. Enerzijds pakken we daarmee delicten als illegaal gokken, illegale prostitutie, heling en vastgoedfraude aan, anderzijds voorkomen en bestrijden we overlast voor bewoners, ondernemers en bezoekers door bijvoorbeeld intimidatie, geweld en geluidsoverlast. Voor deze gebieden en in het kader van het Versnellingsplan voor de wijk Overvecht werken we met diverse partners onder leiding van het RIEC aan ondermijningsbeelden. Op basis hiervan worden de meest effectieve interventies ingezet.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
09-1-4-1	Regie voeren op de integrale aanpak	328	364	364	364	364	364
Totaal baten		328	364	364	364	364	364
Lasten							
09-1-4-1	Regie voeren op de integrale aanpak	3.003	2.740	2.316	2.299	2.155	2.030
Totaal lasten		3.003	2.740	2.316	2.299	2.155	2.030
Saldo baten en lasten		-2.675	-2.376	-1.952	-1.936	-1.792	-1.667
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	101	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-2.675	-2.275	-1.952	-1.936	-1.792	-1.667

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Regie voeren op de integrale aanpak

In de voorjaarsnota is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor werkzaamheden in 2016 die tot doel hebben de raamprostitutie te concentreren op het nieuwe Zandpad. Hierdoor zijn in 2017 de geraamde lasten 0,609 miljoen euro lager. Hier tegenover staat dat in de voorjaarsnota structureel budget beschikbaar is gesteld voor de nachtelijke veiligheidsaanpak. In 2017 is hiervoor 0,250 miljoen euro begroot ten opzichte van 0,075 miljoen euro in 2016.

Voorkomen en bestrijden van verstoringen van de openbare orde en voorkomen van maatschappelijke onrust

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Verstoringen van openbare orde en maatschappelijke onrust zijn voorkomen en/of bestreden

We voorkomen mogelijke verstoringen van de openbare orde en/of maatschappelijke onrust door vroegtijdig signaleren en het treffen van maatregelen.

We voorkomen dat polarisatie in de samenleving of radicalisering van personen leidt tot verstoring van de openbare orde of maatschappelijke onrust.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van verstoringen van de openbare orde en maatschappelijke onrust

We volgen signalen op door de inzet van gemeentelijke gebiedsmanagers veiligheid, met partners in de wijk en diverse media, en met een sociale veiligheidsmonitor op basis van social media.

We beperken de kans op openbare ordeverstoringen en incidenten door het uitvoeren van het vergunningen- en evenementenbeleid en het handhavingsprogramma. We bereiden met partners gebeurtenissen voor waaraan risico's verbonden zijn, zoals openbare manifestaties, evenementen, voetbalwedstrijden en bezoeken van hoogwaardigheidsbekleders. We verwachten in 2017 op basis van voorgaande jaren voor ongeveer 750 evenementen een vergunningen te verlenen of een melding te krijgen. Wij faciliteren ongeveer 80 openbare manifestaties, demonstraties en bezoeken van hoogwaardigheidsbekleders. Tenslotte coördineren we de preparatie op de jaarwisseling en Koningsdag.

Jaarlijks sluiten we met FC Utrecht, politie en OM het lokaal convenant betaald voetbal en het actieplan voetbal en veiligheid. Hiermee pakken we overlast, crimineel gedrag en onveiligheid rondom de voetbalwedstrijden aan en leggen we reguliere werkzaamheden en verantwoordelijkheden vast. Met ingang van het seizoen 2016-2017 speelt Jong FC Utrecht in de Jupiler League. We verlenen in 2017 ongeveer 20 vergunningen betaald voetbal.

Wij voeren het lokale coffeeshopbeleid uit. Dit beleid blijft gericht op het evenwicht tussen vraag en (kleinschalig) aanbod, waardoor verkoop via niet-gedoogde verkooppunten wordt bestreden.

We zetten cameratoezicht in ter voorkoming en bestrijding van overlast, geweld en criminaliteit in de openbare ruimte. We doen dat alleen op de plekken waar het onderdeel uitmaakt van een pakket aan maatregelen om veiligheidsproblemen aan te pakken. Camera's worden geplaatst op die plekken waar dat het hardst nodig is en weggehaald zodra de ontwikkelingen in het gebied dat mogelijk maken. Jaarlijks maken we het uitvoeringsplan cameratoezicht waarin het gebruik geëvalueerd wordt en eventuele verbetervoorstellen worden doorgevoerd. Hieruit volgt het aanwijzingsbesluit.

Vanuit het project Bestuurlijke Informatie Justitiabelen (BIJ) ontvangt de burgemeester vooraf informatie over vrijkomende gedetineerden die ernstige gewelds- of zedendelicten hebben gepleegd. Hierdoor kunnen wij maatregelen nemen om verstoringen van de openbare orde en het ontstaan van maatschappelijke onrust te voorkomen.

Met de CIM-systematiek (coördinatie team incidentenmanagement) pakken we signalen en incidenten op waarachter hardnekkige en complexe veiligheidsvraagstukken schuil gaan, die een langdurige en multidisciplinaire netwerkbenadering vereisen. Dit doen we samen met politie, OM en partners in de wijk.

Bij langdurige en ernstige overlast van groepen en individuen kan de Wet Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast (Overlastwet) worden toegepast. De wet is ook toepasbaar op hooligans die bij voetbalwedstrijden of andere evenementen de openbare orde verstoren.

We onderhouden intensieve contacten met de gemeenschap (zowel op stedelijk als op wijkniveau) en we monitoren de social media. Bij evenementen in moskeeën of bij evenementen georganiseerd door religieuze organisaties werken wij nauw samen met de politie om het sentiment rondom het evenement goed te kunnen duiden en te monitoren. Alle casussen met betrekking tot radicalisering bespreken wij in het casuoverleg. Hiervoor is een persoonsgerichte aanpak ontwikkeld, waardoor alle casussen in beeld zijn en duidelijk is wie wat doet in de begeleiding of de hulpverlening.

We voeren samen met de veiligheidspartners het handelingsperspectief radicalisering (uitreizigers en terugkeerders) uit, dat in 2013 is ontwikkeld. Deze aanpak voorziet in de nauwe samenwerking tussen partners, informatie uitwisseling alsmede een gedegen aanpak om geradicaliseerden te begeleiden en hierdoor het risico voor de samenleving te minimaliseren. Tevens trainen we de betrokken veiligheidsketen in het beter signaleren, verwijzen en begeleiden van signalen en casussen. Ook trainen wij de pool van lokale experts zodat hun inzet en bereik wordt vergroot en de onderlinge samenwerking wordt verbeterd.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
09-2-1-1 Uitvoeren van activiteiten verstoring	131	15	15	15	15	15
Totaal baten	131	15	15	15	15	15
Lasten						
09-2-1-1 Uitvoeren van activiteiten verstoring	2.698	3.482	2.990	2.968	2.882	2.882
Totaal lasten	2.698	3.482	2.990	2.968	2.882	2.882
Saldo baten en lasten	-2.567	-3.467	-2.975	-2.953	-2.867	-2.867
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.567	-3.467	-2.975	-2.953	-2.867	-2.867

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van activiteitenverstoring

In 2016 hebben we in de algemene middelen een rijksbijdrage ontvangen voor de lokale aanpak van polarisatie en radicalisering. De hieraan gekoppelde uitgaven staan in het programma Veiligheid. Het rijk heeft deze gelden structureel beschikbaar, maar besluit jaarlijks opnieuw over de toekenning ervan. Ten tijde van het opstellen van deze begroting is nog niet bekend hoe groot de bijdrage over 2017 wordt. De begrote lasten 2017 zijn daarom nog exclusief de aan de rijksbijdrage gekoppelde uitgaven, waardoor de lasten 2017 vooralsnog lager zijn dan in 2016.

Voorkomen en bestrijden van incidenten en crises

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal crisisoefeningen voor bestuurders en medewerkers						
P2.2.1	gemeente	2 (2009)	3	2	2	

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Incidenten en crises zijn voorkomen en/of bestreden

Crisis en incidenten vallen in het Integraal Veiligheidsplan 2015-2018 onder het thema Fysieke Veiligheid. Fysieke veiligheid gaat om de mate waarin mensen beschermd zijn en zich beschermd voelen tegen persoonlijk leed door ongevallen en tegen natuurgeweld.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crises en rampen

De zorg voor fysieke veiligheid, en daarmee voor het voorkomen en/of bestrijden van ongevallen, ligt grotendeels buiten het bereik van het programma Veiligheid. Zo is verkeersveiligheid belegd in het programma Bereikbaarheid.

Verder nemen wij deel aan de Veiligheidsregio Utrecht (VRU). De VRU behartigt de belangen van 26 gemeenten ten aanzien van de brandweerzorg, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Bij crisisbeheersing staan mogelijke rampen en crises centraal. Het doel van de crisisorganisatie is het leveren van adequate noodhulp aan mens en dier en onmiddellijke communicatie van relevante feiten zodat de samenleving zelfredzaam kan zijn.

We bereiden ons met de VRU, politie en andere partners (onder andere waterschappen, Rijkswaterstaat, ProRail, NCTV en Defensie) voor op mogelijke crises, zodat we snel en effectief hulp kunnen bieden en schadelijke gevolgen voor personen, dieren, goederen en/of de economie zoveel mogelijk beperken. Dat doen we door het coördineren van de gemeentelijke processen, het organiseren van (piket)functies bij alle gemeentelijke onderdelen van de crisisorganisatie en door planvorming, opleiding, trainen en oefenen. Net als in 2016 zal het thema dreiging en terrorismegevolgbestrijding een belangrijk thema zijn in de voorbereidingen.

In 2017 gaan wij een nieuwe, meerjarige taakuitvoeringsovereenkomst (TUO) met de VRU aan. In een TUO staan afspraken over taken die de VRU alleen voor ons uitvoert. Ook voert de VRU in 2017 de besluiten uit die in 2016 zijn genomen over repressieve huisvesting (brandweerkazernes).

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
09-2-2-1 Uitvoeren van activiteiten calamiteiten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten							
09-2-2-1	Uitvoeren van activiteiten calamiteiten	26.606	27.553	27.454	26.672	26.710	26.710
Totaal lasten		26.606	27.553	27.454	26.672	26.710	26.710
Saldo baten en lasten		-26.606	-27.553	-27.454	-26.672	-26.710	-26.710
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat		-26.606	-27.553	-27.454	-26.672	-26.710	-26.710

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Uitvoeren van activiteiten calamiteiten

De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) daalt als gevolg van de bezuinigingen die de VRU doorvoert. Door autonome ontwikkelingen, zoals loon- en prijsstijgingen, neemt de bijdrage in 2017 daarentegen ook weer toe.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan VRU 22,6 miljoen euro

Cultuur

Algemene programmadoelstelling

Het programma Cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de profilering van Utrecht en het welzijn van de bewoners. Cultuur werkt als een magneet voor kunstenaars, bezoekers en ondernemers, zowel binnen als buiten de stadsgrenzen. De stad is een aantrekkelijke en gastvrije ontmoetingsplaats, met internationale allure en broedplaats van talent. Het programma cultuur draagt hier aan bij door stimulering van initiatieven uit de stad en ondersteuning van een veelzijdige programmering, een bloeiend productieklimaat en een brede samenstelling van publiek.

De Utrechtse culturele sector groeit en bloeit. Daar wordt ook in 2017 verder gestalte aan gegeven. Het ingaan van een nieuwe cultuurnotaperiode, de verdere profilering van TivoliVredenburg en het toewerken naar een culturele voorziening in Leidsche Rijn Centrum zijn een aantal voorbeelden van hoogtepunten in de komende periode.

2017 is het eerste jaar van een nieuwe vierjarige cultuurnotacyclus: De Cultuurnota 2017-2020. In mei 2016 bracht de Adviescommissie Cultuurnota 2017-2020 haar advies uit. De commissie beoordeelde 61 van de 89 aanvragen positief, waarvan 34 met prioriteit. De algemene beschouwingen uit het Adviesrapport zijn voor ons aanleiding om in 2017 het gesprek met belangrijke partners in en buiten de stad voort te zetten. Onder andere de thema's diversiteit, talentontwikkeling en de groei van de stad zijn daarbij belangrijke aandachtspunten.

Met ingang van 2017 maakt stichting TivoliVredenburg deel uit van de Cultuurnota 2017-2020 op basis van een financieel arrangement waarmee de raad bij de Voorjaarsnota 2016 heeft ingestemd. Het advies van de commissie Gehrels over het meerjarige ondernemingsplan 2017-2020 is bij de besluitvorming overgenomen. De organisatie krijgt de ruimte om de potentie van het gebouw inhoudelijk en zakelijk optimaal te gaan benutten.

Er wordt hard gewerkt aan een nieuw, levendig en tweede stadshart in Leidsche Rijn Centrum. Daar hoort een onderscheidende en aantrekkelijke culturele voorziening bij. In samenwerking met partijen uit de stad werken we het komende jaar via programmering toe naar deze culturele voorziening.

In 2017 komt het kunstprogramma Zero Footprint Campus in de openbare ruimte van het Utrecht Science Park tot een hoogtepunt, waarbij tien kunstenaars in samenwerking met de Science Park community hun visie op of verbeelding van thema's rond Healthy Urban Living presenteren. 2017 is ook het jaar dat de nieuwe organisatie Utrecht Marketing operationeel zal zijn. Dit is het resultaat van een proces waarbij vele partijen uit de stad zijn betrokken met als doel de marketing van de stad samen krachtig en slagvaardig neer te zetten. Stichting Cultuurpromotie gaat op in deze nieuwe organisatie.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Cultuurvisie 2012-2022: Open Ruimte
- Open Ruimte Benut – Actualisering Cultuurvisie 2012-2022
- Creatieve Lijnen - Uitgangspuntennotitie Cultuurnota 2017-2020
- Beleidsplan Kunst in de Openbare Ruimte 2017-2020
- Plan van aanpak Kunst in het Stationsgebied 2009 – 2018
- Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs

Utrecht is een aantrekkelijke cultuurstad met internationale allure voor kunstenaars, bewoners, ondernemers en bezoekers

Utrecht kent een veelzijdig, artistiek interessant aanbod en bloeiend productieklimaat, wat zichtbaar wordt op een verscheidenheid aan locaties in de gehele stad

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op stedelijk niveau	Inwonersenquête	85% (2009)	80%	80%	80%	>80%
Percentage Utrechters dat cultureel aanbod waardeert op buurtniveau	Inwonersenquête	43,4% (2009)	42%	45%	50%	>50%
Toelichting: We investeren in wijkcultuurhuizen voor cultureel aanbod op buurtniveau.						

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal lang- en meerjarig gesubsidieerde instellingen	Subsidiestaat	60 (2009)	73	60	80	80
Toelichting: De komende cultuurnotaperiode treden een aantal nieuwkomers toe tot het cultuurconvenant.						
Aantal gehonoreerde projectaanvragen	SIU- (subsidieSoftware-systeem)	117 (2009)	119	128	100	100
Toelichting: Via de projectsubsidieregeling willen wij in blijven kunnen spelen op actuele ontwikkelingen. De komende periode doen wij onderzoek in dit kader naar verdere optimalisatie.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Een breed scala van culturele instellingen/makers produceert en programmeert een veelzijdig, divers, artistiek interessant aanbod op diverse locaties, in de gehele stad

Een bloeiend productieklimaat en rijk cultureel aanbod – in alle kunstdisciplines -, groot- en kleinschalig, traditioneel en vernieuwend, toegankelijk en verkennend – dragen bij aan de culturele dynamiek en veelzijdigheid van het culturele leven in de stad en daarmee aan de landelijke en internationale betekenis van Utrecht als cultuurstad. Diversiteit in producerende en programmerende culturele organisaties bevordert de kwaliteitsontwikkeling en het publieksbereik van dit aanbod.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen op diverse locaties in de gehele stad

Wij faciliteren een voldoende aantal toegeruste culturele accommodaties, zowel in de binnenstad als in de diverse wijken. We ondersteunen artistiek aantrekkelijke productie- en programmeringsactiviteiten van Utrechtse culturele instellingen en makers. Met goede faciliteiten willen wij zowel jonge talentvolle, als reeds succesvolle makers voor de stad behouden.

- De instellingen, waarvan de aanvragen voor de nieuwe cultuurnotaperiode 2017-2020 zijn gehonoreerd, gaan vanaf 2017 hun voorgestelde plannen uitvoeren. In de Nota Subsidievoorstellen Cultuurnota 2017 – 2020 wordt de invulling van de komende cultuurnotaperiode duidelijk.
- TivoliVredenburg maakt met ingang van 2017 deel uit van de cultuurnota, op basis van een financieel arrangement dat is vastgelegd in de Voorjaarsnota 2016. De financiële risico's van TivoliVredenburg die tot dusver waren opgenomen in de risicoparagraaf zijn hiermee komen te vervallen.
- We gaan verder met programmering op en rond het Berlijnplein in Leidsche Rijn Centrum in samenwerking met een in 2016 aangestelde programmaregisseur en partners uit de stad. Dit doen we in aanloop naar de ontwikkeling van een gebouwde culturele voorziening in Leidsche Rijn Centrum.
- We stimuleren samen met Economische Zaken de totstandkoming van culturele initiatieven en creatieve broedplaatsen in ontwikkelingsgebieden. We werken aan een visie op het behoud van deze broedplaatsen in de 'rafelranden' van de stad, zowel op tijdelijke als meer permanente basis. Hierbij wordt gekeken naar de kansrijke plekken en de behoefte in de culturele en creatieve sector, hoe dit een bijdrage kan leveren aan werkgelegenheid en zorgt voor levendigheid in de nieuwe woonwijken in de stad. Deze visie zal begin 2017 worden gepresenteerd.
- In 2017 komt het kunstprogramma in de publieke ruimte van het Utrecht Science Park tot een hoogtepunt met de eindpresentatie van Zero Footprint Campus. Kunstenaars geven hun beeldende, absurde, realistische, onregelende of kritische visie op het thema Healthy Urban Living en werken daarbij samen met wetenschappers en medewerkers van het Utrecht Science Park.
- Wij ondersteunen nieuwe talenten en ontwikkelingen in diverse disciplines met eenmalige subsidies.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
10-1-1-1 Programmering en productie	-16	0	0	0	0	0
Totaal baten	-16	0	0	0	0	0
Lasten						
10-1-1-1 Programmering en productie	35.303	33.792	41.290	40.321	40.091	40.071
Totaal lasten	35.303	33.792	41.290	40.321	40.091	40.071
Saldo baten en lasten	-35.319	-33.792	-41.290	-40.321	-40.091	-40.071
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	2.500	1.100	0	0	0	0
Onttrekking reserves	2.447	1.186	632	132	132	132
Geraamd resultaat	-35.372	-33.706	-40.659	-40.190	-39.960	-39.940

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Programmering en producten

In 2017 stijgen de begrote lasten met 7,5 miljoen euro waarna de begrote lasten in 2018 met 1,0 miljoen euro dalen. Dit verloop in begrote lasten heeft verschillende oorzaken. Zoals eerder vermeld is besloten om de aanbevelingen en adviezen uit het rapport 'Ruimte voor TivoliVredenburg' over te nemen om op deze wijze de financiële knelpunten van TivoliVredenburg op te lossen. Dit heeft zich financieel vertaald in een structurele bijdrage van 1,856 miljoen euro om de gebouw gebonden kosten te verlagen, een extra bijdrage voor de periode 2017-2020 van 0,4 miljoen euro ten behoeve van de organisatie en de programmering en een incidentele toekenning van 1,1 miljoen euro ten gunste van het weerstandsvermogen. Daarnaast is vanaf 2017 het budget in het kader van een culturele voorziening in Leidsche Rijn in de begroting opgenomen. In 2017 staat voor het aanloopprogramma een bedrag van 3,0 miljoen euro begroot. Vanaf 2018 is structureel een bedrag van 3,7 miljoen euro begroot voor de exploitatie van een culturele voorziening. In 2017 is verder incidenteel een bedrag van 0,5 miljoen euro begroot om de frictielasten in 2017 te financieren. Met dit bedrag worden onder andere de frictielasten gedekt van instellingen waarvan de subsidierelaties in het kader van de Cultuurnota per 1 januari 2017 worden beëindigd. Tot slot stijgen de begrote lasten structureel vanaf 2017 met een bedrag van 1,0 miljoen euro door de toekenning van loon en prijscompensatie. Het overige verloop in 2017 van 0,2 miljoen euro wordt onder andere veroorzaakt door een taakstelling op de overhead en de verrekening van de subsidiesuppletie die bij de verzelfstandiging aan de Stadsschouwburg is verstrekt. In 2017 wordt het restant van 0,5 miljoen euro uit de reserve Cultuurconvenant onttrokken waarmee de frictielasten worden gedekt zoals deze zijn beschreven in bovenstaande alinea. Het saldo aan onttrekkingen wordt voornamelijk veroorzaakt door vrijval van de vaste activa reserve.

Utrecht kent een breed, divers samengesteld publiek van kenners en niet-kenners, dat deelneemt aan het culturele leven in de stad, op locaties in zowel de binnenstad als de verschillende wijken

Indicatoren subdoelstelling 1.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Percentage Utrechters dat minstens 1x per jaar een						
E1.2.1 culturele activiteit bezoekt	Inwonersenquête	87% (2009)	84%	80%	80%	>80%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal bezoekers aan gesubsidieerde instellingen				3	>1,7	>1,7
P1.2.1a (in miljoenen)	Jaarverslagen	1,8 (2009)	>1,7	miljoen	miljoen	miljoen
Aantal leden van de gesubsidieerde amateurkunst verenigingen	SI-U (subsidie Software-systeem)	3.791 (2009)	>3.500	3700	3500	>3500
P1.2.1b						
Toelichting: Gezien de investeringen die wij doen en het belang dat we aan cultuurparticipatie hechten, verwachten wij dat de komende jaren een solide basishoeveelheid leden van gesubsidieerde amateurkunstverenigingen.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.2.1

Een breed publiek van kenners en niet- kenners afkomstig uit Utrecht en daarbuiten neemt deel aan en/of voelt zich betrokken bij het culturele leven in de stad

Een breed samengesteld publiek, afkomstig uit Utrecht en daarbuiten, neemt deel aan en/of voelt zich betrokken bij het culturele leven in de stad. De oorspronkelijke indicator sprak van kenners en niet kenners. In deze begroting is dat onderscheid weggehaald omdat we zoveel mogelijk willen toewerken naar inclusiviteit in ons cultuurbeleid. We streven naar een zo groot mogelijke diversiteit in publiek en willen alle Utrechters bereiken.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.2.1

Het bevorderen van (actieve) cultuurparticipatie en een brede deelname in het aanbod, zoals geprogrammeerd en geproduceerd door Utrechtse makers/instellingen

- Uitvoering afspraken Cultuurnota 2017-2020 met instellingen gericht op participatie.
- In de Utrechtse wijken worden, met middelen uit het Fonds Stadsverfraaiing en door middel van de 1,5% regeling, kunstprojecten in de openbare ruimte en in openbare gebouwen gerealiseerd in samenspraak met bewoners.
- In 2017 rondt stichting 'Kunst in het Stationsgebied' het project 'Public Works' af, en worden de plannen voor een kunsttoepassing op het Jaarbeursplein uitgewerkt. In een participatietraject met betrokken wordt gewerkt aan een kunsttoepassing op het Vredenburgplein.
- De implementatie van de in 2013-2016, in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit, ontwikkelde bouwstenen voor de leerlijn creatief vermogen staat centraal. Het doel is om in co-creatie de rol van de scholen in het primair onderwijs te versterken en genoemde bouwstenen in de organisatie van de school en de culturele partners te verankeren.
- Door de nieuwe organisatie Utrecht Marketing, waar Stichting Cultuurpromotie Utrecht in op zal gaan, wordt bijgedragen aan het culturele klimaat, toegankelijkheid van de kunst en de promotie van de stad in samenhang met het profiel van Utrecht. De Culturele Zondagen blijven een belangrijk onderdeel van de organisatie, waarbij brede cultuurparticipatie voorop staat. Met de Uitagenda is een mooi middel ontwikkeld om het culturele aanbod breed onder de aandacht te brengen.
- Wij steunen de lokale omroep en gaan verder in gesprek met RTV Utrecht over pluriformiteit en het bereiken van een brede doelgroep.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
10-1-2-1 Participatie	80	0	0	0	0	0
Totaal baten	80	0	0	0	0	0
Lasten						
10-1-2-1 Participatie	5.414	5.179	5.174	5.174	5.174	5.174
Totaal lasten	5.414	5.179	5.174	5.174	5.174	5.174
Saldo baten en lasten	-5.334	-5.179	-5.174	-5.174	-5.174	-5.174
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-5.334	-5.179	-5.174	-5.174	-5.174	-5.174

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Wij lichten de financiële ontwikkelingen niet verder toe omdat zich geen noemenswaardige ontwikkelingen voordoen in het budget.

Internationalisering: De culturele betekenis maakt Utrecht tot een aantrekkelijke stad, zowel lokaal, nationaal als internationaal

Indicatoren subdoelstelling 1.3

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E1.3.1 Landelijke positie als aantrekkelijke stad op grond van cultureel aanbod	Atlas voor Gemeenten	3 (2009)	2	2	2	2

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P1.3.1 Aantal buitenlandse bezoekers	Toerisme Utrecht	241.000 (2013)	257.000	257.000	>300.000	>300.000
Toelichting: We investeren in Utrecht als een aantrekkelijke cultuurstad met internationale allure en daarmee verwachten wij op termijn meer buitenlandse bezoekers.						

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.3.1

Het vergroten van de lokale en (inter)nationale culturele betekenis van Utrecht

Cultuur werkt als een magneet, zowel binnen als buiten de stadsgrenzen, voor onder andere bewoners, kunstenaars, bezoekers, ondernemers. Mede dankzij het rijke culturele aanbod behoort Utrecht met Amsterdam tot de twee meest aantrekkelijke steden van het land. Deze positie willen wij graag behouden, versterken en internationaal aan betekenis laten winnen. De aandacht gaat daarbij nadrukkelijk ook uit naar het internationale karakter van de stad zelf, zoals weerspiegeld in haar bevolkingssamenstelling en de aanwezigheid van grote internationaal georiënteerde onderwijsinstellingen als de Universiteit Utrecht en de HKU. Aanpassingen in de ruimtelijke omgeving kunnen bijdrage aan de internationale uitstraling van de stad.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.3.1

Het faciliteren van een breed scala aan culturele activiteiten, die bijdragen aan de verdere profilering van Utrecht als (inter)nationale stad van kennis en cultuur

Wij ondersteunen aansprekende projecten, die het internationale profiel van Utrecht, als stad van kennis en cultuur versterken en de positie van Utrecht, binnen de (internationale) creatieve economie, bevorderen. Wij denken hierbij vooral aan internationaal georiënteerde activiteiten, die de Utrechtse creatieve sector artistiek op een hoger plan kunnen brengen en bijdragen aan de ontwikkeling van Utrechts talent.

In de ruimtelijke ontwikkeling zijn projecten als Kytopia, de verbouwing van Het Huis en de herhuisvesting van BAK en gebiedsontwikkelingen in het Cartesiusgebied, Rotsoord en de Merwedekanaalzone voorbeelden die in aanmerking komen voor investeringen. Wij doen dit in samenwerking met de creatieve sector, Provincie Utrecht, Universiteit Utrecht, Hogeschool voor de Kunsten, Hogeschool Utrecht en relevante partners in het bedrijfsleven.

Conform het coalitieakkoord zetten wij ons in om de veelheid van (inter)nationale festivals te behouden en uit te bouwen. Dit naast incidentele hoogtepunten in de komende jaren, zoals 100 jaar De Stijl (2017) en de Europese Brassband Kampioenschappen (2018).

- Wij ondersteunen ZIMIHC Maatwerk in het realiseren van internationale evenementen en activiteiten op het gebied van amateurkunst tot en met het jaar 2022.
- In het kader van 100 jaar De Stijl in 2017 dragen wij bij aan een extra marketingimpuls rondom dit themajaar om Utrecht op die manier internationaal te profileren en (inter)nationale toeristen te trekken.
- De pilot 'Kunst in het Science Park' krijgt in 2017 een vervolg met een vernieuwend programma van kunstprojecten in de openbare ruimte, gericht op de kruisbestuiving tussen kunst en wetenschap. Met dit programma willen we, in het jaar dat de Universiteit Utrecht en het Science Park een lustrum vieren, het internationale profiel verder versterken.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
10-1-3-1 Internationalisering	1	2	2	2	2	2
Totaal baten	1	2	2	2	2	2
Lasten						
10-1-3-1 Internationalisering	1.823	1.740	1.734	1.734	1.734	1.734
Totaal lasten	1.823	1.740	1.734	1.734	1.734	1.734
Saldo baten en lasten	-1.822	-1.738	-1.732	-1.732	-1.732	-1.732
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	1	2	2	2	2	2
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-1.823	-1.740	-1.734	-1.734	-1.734	-1.734

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Wij lichten de financiële ontwikkelingen niet verder toe omdat zich geen noemenswaardige ontwikkelingen voordoen in het budget.

Sport

Algemene programmadoelstelling

Utrecht heeft een optimale sportinfrastructuur die mensen uitnodigt tot sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl

Utrecht heeft een optimale sportinfrastructuur die mensen uitnodigt tot sporten en bewegen als onderdeel van een gezonde leefstijl. De sportinfrastructuur, de sportaccommodaties die bijdragen aan een grotere sportdeelname van de Utrechtse bewoners, wordt in 2017 uitgebreid en waar nodig vernieuwd. Om de beschikbare capaciteit zo efficiënt mogelijk in te zetten wordt samen met de VSU en de sportnetwerken, op basis van het onderzoek van het Mulier instituut, een plan opgesteld voor voetbal, hockey en tennis. Hierover rapporteren we bij de VJN 2017. Ook het nieuwe tarievenbeleid dat in 2017 wordt vastgesteld en geïmplementeerd stimuleert een efficiënter gebruik. We blijven met de inzet van combinatiefunctionarissen, buurtsportcoaches en consulent aangepast sporten inzetten op voldoende sporten en bewegen door alle bewoners, ook voor hen die dat niet vanzelf doen. Sport en bewegen is een laagdrempelige manier om ontmoeting te stimuleren, draagt het bij aan het welbevinden en is daarbij ook een middel tot participatie. Samen met de VSU en Harten voor Sport stimuleren we vitale sportverenigingen, waarvan er steeds meer een extra maatschappelijke bijdrage leveren; Sport doet Meer. De evaluatie van het kernsportbeleid heeft opgeleverd dat we ons nu richten op de ondersteuning van de sportverenigingen die aan de hoogste competitieniveaus deelnemen en aandacht hebben voor talentontwikkeling. De ondersteuning richt zich op samenwerking en het delen van kennis en faciliteiten. Voor 2017 en 2018 is een extra budget beschikbaar gesteld vanuit de voorjaarsnota voor sportevenementen. Hiermee ondersteunen we de organisatie van het EK vrouwenvoetbal 2017 waar Utrecht een van de speelsteden is, het NK Atletiek 2017, en de acquisitie voor het EK beachvolleybal 2018. Daarnaast kunnen vanuit het reguliere budget een aantal jaarlijks terugkerende, maar ook vele andere top- en breedtesportevenementen ondersteund worden.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Notitie Professionalisering in de Sport / Sport en bewegen in de buurt (2012)
- Eindrapportage Taskforce bezuinigingsvoorstellen Sport
- Meerjaren Huisvestingsplan Veldsport 2014-2020
- Meerjaren Huisvestingsplan Binnensport 2015-2020
- Sportvisie 'op weg naar 2020' + collegebrief
- Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed (2016), met daarin de meerjaren-nota kapitaalgoederen
- Visie zwemmen (concept 2016) (nog niet beschikbaar)
- Beleidsnota Tarievenbeleid sportaccommodaties (concept 2016)
- Sportnota 2011-2016
- Sportnota 2017-2021 (Nog niet beschikbaar, wordt dit jaar nog openbaar gemaakt via de website)

Utrecht heeft een goede sportinfrastructuur

Voldoende kwalitatief goede en toegankelijke sportaccommodaties

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Hogere klanttevredenheid:						
E1.1.1a sportvoorzieningen	Inwonersenquête	71% (2008)	73%	74%	75%	75%
Hogere klanttevredenheid:						
E1.1.1b buitensport	Meting UVO	6,8 (2015)	n.v.t.	6,8	6,8	6,8
Toelichting: De methodiek voor het meten van de klanttevredenheid van het maatschappelijk vastgoed wordt in 2016-2017 vernieuwd.						
Bezettingsgraad:						
E1.1.1c buitensport	Meting UVO	77% (2008)	78%	78%	78%	78%
Toelichting: De methodiek voor het berekenen van de bezetting van de buitensportaccommodaties wordt in 2016-2017 vernieuwd.						
Hogere klanttevredenheid:						
E1.1.2a binnensport	Meting UVO	7,2 (2015)	n.v.t.	7,2	7,2	7,2
Toelichting: De methodiek voor het meten van de klanttevredenheid van het maatschappelijk vastgoed wordt in 2016-2017 vernieuwd.						
Bezettingsgraad:						
E1.1.2b binnensport	Meting UVO	46% (2016)	n.v.t.	n.v.t.	48%	48%
Toelichting: Sporthallen zijn in de winter voor 93% bezet.						
Hogere klanttevredenheid:						
E1.1.3a zwembaden	Meting UVO	7,2 (2008)	7,3	7,3	7,3	7,3
Toelichting: De methodiek voor het meten van de klanttevredenheid van het maatschappelijk vastgoed wordt in 2016-2017 vernieuwd.						
Bezettingsgraad:						
E1.1.3b (bezoekersaantallen)	Meting UVO	716.000 (2008)	741.000	724.000	740.000	740.000
Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Velden NOC*NSF						
P1.1.1 goedgekeurd	Meting UVO	108 (2015)	v.v.t.	108	113	113
Toelichting: De velden en binnensportaccommodaties krijgen bij realisatie een certificaat NOC*NSF. Het totaal aantal m2 sportruimte is veel groter. Ook trainingsveldjes, gymzalen en sportzalen zijn beschikbaar.						
Binnensport- accommodaties NOC*NSF						
P1.1.2 goedgekeurd	Meting UVO	15 (2014)	15	15	15	16
Toelichting: De velden en binnensportaccommodaties krijgen bij realisatie een certificaat NOC*NSF. Het totaal aantal m2 sportruimte is veel groter. Ook trainingsveldjes, gymzalen en sportzalen zijn beschikbaar.						
Zwembaden met keurmerk						
P1.1.3 veilig en schoon	Meting UVO	3 (2014)	3	3	4	4

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Gebruikers zijn tevreden over de sportvoorzieningen

We willen voldoende, kwalitatief goede, basisvoorzieningen in stand houden om daarmee bij te dragen aan een goede beweegparticipatie van de bewoners. Met de groei van de stad naar 400.000 inwoners, en bouwend aan een gezonde toekomst, houden we het voorzieningen niveau sportaccommodaties op peil. De accommodaties voldoen aan de eisen van de verschillende sportbonden (NOC*NSF) en zijn breed inzetbaar. De zwembaden voldoen aan het keurmerk Veilig en Schoon en voldoen daarmee aan de wet en regelgeving die voor zwembaden van toepassing is. De gemeentelijke sportaccommodaties zijn toegankelijk, ook voor mensen met een beperking. De sportaccommodaties in eigendom van de gemeente worden verduurzaamd als de terugverdientijd van de maatregelen binnen 15 jaar valt. We dragen bij aan de exploitatie van uniek sportaanbod dat niet binnen de gemeentelijke accommodaties uitgevoerd kan worden zoals Vechtsebanen en het Skatepark. Volkstuinen worden beheerd en onderhouden en recreatief medegebruik, toegankelijkheid en veiligheid wordt gestimuleerd.

Effectdoelstelling E1.1.2

De sportaccommodaties worden efficiënt gebruikt

Utrecht werkt aan aantrekkelijke en efficiënt gebruikte sportparken met vitale verenigingen, waar naast de verenigingssport ruimte geboden wordt aan anders georganiseerde sport (bijv. startpunt voor hardloop/skeeler routes), of opkomende commerciële medegebruikers (five-voetbal, padel- tennis). Voor de binnensport willen we de bezetting op de daluren verhogen en een betere spreiding van de bezetting over de stad. Zowel de gemeentelijke sportaccommodaties als de sportkantine van de verenigingen kunnen breder ingezet worden. We denken dan aan functies als ontmoetingsplaats in de buurt, buurthuis van de toekomst of bijenkorf. Daarmee brengen we georganiseerde sport en andere beweegactiviteiten dicht bij elkaar. Initiatieven voor meer medebeheer of zelfbeheer faciliteren en stimuleren we naar behoefte en waar mogelijk.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Realisatie/renovatie/onderhoud aantal m2 sportaccommodaties

We realiseren extra sportruimte:

- starten van bouw sporthal Loevenhoutsedijk (oplevering 2018);
- het 3e hockeyveld op sportpark Rijnvliet;
- een gymzaal in Leidsche Rijn Centrum.

De prognoses en analyse van de veldbehoefte door het Mulier instituut vertalen we samen met de VSU-netwerken voetbal, hockey en tennis naar oplossingsrichtingen. Er zal een plan van aanpak opgesteld worden samen met de regiogemeenten. Bij de VJN 2017 dienen we een voorstel in om het aantal sportaccommodaties op peil te houden in relatie tot de groei van de stad, zoals omschreven in de RSU.

We voeren het (meerjaren) onderhoudsplan uit:

- vervangen vijf kunstgrasvelden;
- vervangen het dak van zwembad De Kwakel met geïntegreerde zonnecollectoren;
- vier gymzalen ter vervanging van bestaande gymzalen;
- sportpaviljoen en kleedkamers op, op sportpark Fletiomare Oost;
- kleedkamers atletiekbaan Overvecht;
- kleedmakers sportpark Zoudenbalch;
- kleedkamers van het Nationaal Hockey Centrum op sportpark Maarschalkerweerd.

Prestatiedoelstelling P1.1.2

Exploitatie sportaccommodaties

In 2017 zetten we in op een efficiënter gebruik van de focus-parken Vechtzoom, Zuilen en Elinkwijk. In samenwerking met de regiogemeenten en de KNVB blijven we het pupillenvoetbal op zondag uitbreiden om de wachtlijsten voetbal terug te dringen, In de programmering van de zwembaden zoeken we naar ruimte voor de toenemende vraag naar banenzwemmen. In samenwerking met gemeenten in de

regio en niet-gemeentelijke sportaanbieders, zoals Olympos, en private partijen zoeken we naar win-win situaties om de capaciteit in de veldsport te verruimen. Voor de binnensport worden de nieuwe criteria en werkwijze voor de zaalverdelingscommissie vastgesteld en geïmplementeerd. We organiseren een platform voor Utrechtse sportaanbieders, breder dan verenigingen, om kansen te signaleren en te pakken voor een goede sportinfrastructuur. Om het multifunctioneel en maatschappelijk gebruik van sportaccommodaties meer ruimte te geven blijven we inzetten op het verruimen van wet- en regelgeving. Over het zelfbeheer van sporthal Lunetten door de basketbalverenigingen presenteren we in de 2e helft van 2017 een evaluatierapport. Het nieuwe tarievenbeleid en de tarieven per accommodatiesoort stellen we vast en implementeren we per augustus 2017. Specifieke sportaccommodaties die een bijdrage leveren aan het aanbod voor de stad, aanvullend op de gemeentelijke basisaccommodaties, ondersteunen we met een exploitatiesubsidie. We nemen deel aan het overleg volkstuinen Utrecht (OVU) en verstrekken subsidies 'beheer en onderhoud' en 'recreatief medegebruik'. Utrecht participeert in de monitor van de Vereniging Sport en Gemeenten, in het landelijk onderzoek duurzaamheid kunstgras en in het NWO onderzoek Sportvoorzieningen en sportdeelname.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
11-1-1-1 Buitenaccommodaties	1.504	1.794	1.422	1.422	1.422	1.422
11-1-1-2 Binnensportaccommodaties	2.983	2.835	2.887	2.887	2.887	2.887
11-1-1-3 Zwembaden	4.133	3.466	3.568	3.568	3.568	3.568
11-1-1-4 Accommodatiebeleid	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	8.620	8.096	7.876	7.876	7.876	7.876
Lasten						
11-1-1-1 Buitenaccommodaties	8.762	9.442	9.960	9.960	10.062	10.062
11-1-1-2 Binnensportaccommodaties	10.060	10.513	10.591	10.591	10.692	10.692
11-1-1-3 Zwembaden	10.218	9.487	9.545	9.545	9.647	9.647
11-1-1-4 Accommodatiebeleid	764	767	777	779	780	780
Totaal lasten	29.805	30.210	30.873	30.874	31.181	31.181
Saldo baten en lasten	-21.185	-22.114	-22.997	-22.998	-23.305	-23.305
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	1.049	1.434	48	48	48	48
Onttrekking reserves	2.267	1.882	1.545	1.546	1.548	1.548
Geraamd resultaat	-19.967	-21.665	-21.500	-21.500	-21.805	-21.805

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Buitenaccommodaties

De baten dalen met 0,372 miljoen euro ten opzichte van 2016. In 2016 is 0,4 miljoen euro incidenteel toegekend voor het amendement Investeren in kunstgras. Hier staat tegenover dat de baten in 2017 stijgen als gevolg van prijsindexering. De lasten stijgen met 0,518 miljoen euro ten opzichte van 2016. In 2016 waren de lasten lager dan verwacht omdat de lasten van het amendement Investeren in sport (0,4 miljoen euro) abusievelijk op buitenaccommodaties geboekt is. In 2017 moet nog 0,985 miljoen euro worden toegevoegd aan de reserve vaste activa, hetgeen de lasten zal verlagen. Daarnaast zijn de lasten met 0,073 miljoen euro gestegen door toevoegen van Leidsche Rijn middelen voor de exploitatielasten en prijsindexering.

Binnenaccommodaties

De baten en de lasten stijgen ten opzichte van 2016 licht als gevolg van toevoeging van Leidsche Rijn middelen voor de exploitatielasten en prijsindexering.

Zwembaden

De baten en de lasten stijgen ten opzichte van 2016 licht als gevolg van toevoeging van Leidsche Rijn middelen voor de exploitatielasten en prijsindexering.

Accommodatiebeleid

De lasten stijgen ten opzichte van 2016 licht als gevolg van prijsindexering.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De toevoeging van 0,048 miljoen euro in 2017 is bedoeld voor toekomstige investeringen. Daarnaast zal in 2017 een toevoeging van 0,985 miljoen euro plaats vinden. De onttrekking van 1,545 miljoen euro in 2017 is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten van gereedgekomen investeringen.

We stimuleren alle Utrechters om te sporten en te bewegen

Utrechters sporten en bewegen voldoende

Indicatoren subdoelstelling 2.1

<u>Effectindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Realisatie 2014</u>	<u>Realisatie 2015</u>	<u>Doelstelling 2017</u>	<u>Doelstelling 2020</u>
E2.1.1 Jeugdsportdeelname:	Jeugdmonitor	73% (2008)	82%	83%	84%	85%
Jeugdsportdeelname						
E2.1.2 Overvecht	Jeugdmonitor	55% (2008)	71%	64%	68%	71%
Jeugdsportdeelname						
E2.1.3 Noordwest	Jeugdmonitor	57% (2008)	74%	75%	75%	75%
E2.1.4 Zuidwest	Jeugdmonitor	62% (2008)	69%	67%	69%	71%
Sportdeelname volwassenen (>16 jaar):						
E2.1.5 40 x per jaar	Utrecht Monitor	volgt (2016)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting: Deze indicator wordt in 2016 voor het eerst gemeten.						
Voldoen aan de						
E2.1.6 beweegnorm	Gezondheidspeiling	63% (2012)	63%	64%	64%	64%
Toelichting: Tenminste 5 dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging.						

<u>Prestatieindicator</u>	<u>Bron</u>	<u>Nulmeting</u>	<u>Realisatie 2014</u>	<u>Realisatie 2015</u>	<u>Doelstelling 2017</u>	<u>Doelstelling 2020</u>
Inzet combinatiefunctionarissen						
P2.1.1 sport	Telling MO	18 fte (2015)	n.v.t.	18	18	18
P2.1.2 Inzet buurtsportcoaches	Telling MO	14,4 fte (2015)	n.v.t.	14,4	14,4	14,4

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.1.1

Meer Utrechters sporten en bewegen

Om ervoor te zorgen dat meer Utrechters gaan sporten en bewegen versterken we de samenwerking met andere beleidsafdelingen en partners in de stad. Sportverenigingen zijn in staat hun activiteiten op een goede en toekomstbestendige wijze te organiseren. In 2020 zijn er 70 sportverenigingen die maatschappelijke meerwaarde vormgeven op basis van 'Sport doet Meer'. In Utrecht is een passend en vraaggericht sport- en beweegaanbod voor kwetsbare Utrechters van jong tot oud. Ook anders georganiseerde en ongeorganiseerde sporter/sportaanbieders betrekken we bij de ontwikkeling en uitvoering van het sportbeleid. We benutten de openbare ruimte voor sporten en bewegen zo optimaal mogelijk. We willen de kracht van sport voor re-integratie meer benutten. Sportevenementen zijn een belangrijk middel in de doelstelling om zoveel mogelijk Utrechters kennis te laten maken met sport. Jaarlijks vinden er in Utrecht 20 tot 25 breedtesportevenementen plaats.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.1.1

Versterken van de samenwerking en activiteiten gericht op een grotere sportdeelname

De gerichte inzet van combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches zetten we voort, net als het werken in wijk sportteams, met aandacht voor Vreedzaam, Gezonde leefstijl en ouderbetrokkenheid. We maken een plan hoe we de ontwikkeling van kader kunnen ondersteunen, zodat trainers en bestuurders bij sportverenigingen kinderen kunnen begeleiden die een grotere afstand tot sportparticipatie hebben. Harten voor Sport en VSU onderzoeken samen met jongeren hoe het sportaanbod beter aansluit bij de belevingswereld van tieners, waardoor zij blijven sporten en niet afhaken. Samen met de VSU koersen we op meer vitale verenigingen met mogelijkheid voor ondersteuning op (financieel) organisatorisch gebied. We continueren onze bijdrage aan een veilig sportklimaat bij sportverenigingen waarbinnen iedereen zichzelf kan zijn. We ondersteunen sportaanbieders die naast het reguliere sportaanbod ook aanbod voor andere doelgroepen of bewoners uit de wijk faciliteren en organiseren; Sport doet Meer. Zij spelen hierbij in op de transities die plaats hebben gevonden in de zorg en op een behoefte uit de samenleving. In 2017 organiseert de gemeente samen met partners in het sociaal domein een initiatievenmarkt voor de Utrechtse sportwereld met als doel uitwisselen van kennis en ervaring, het verstevigen van het netwerk en de samenwerking en het matchen van vraag en aanbod. We continueren de inzet van de consultant(en) aangepast sporten en de combinatiefunctionarissen Special Heroes in het speciaal onderwijs. We maken inzichtelijk wat de mogelijkheden zijn van social return en voor sport en re-integratie. De website sportstad-Utrecht wordt toegankelijk voor het hele sport- en beweegaanbod. Voor het optimaal benutten van de openbare ruimte voor sporten en bewegen zetten we onze huidige aanpak voort. Dit betekent dat we op basis van de vraag en initiatieven in de stad bij (her)ontwikkeling en/of (her)inrichting van locaties rekening houden met het stimuleren van sport en bewegen in de openbare ruimte. Hiervoor werken binnen de gemeente veel afdelingen samen op basis van verschillende programma's zoals de nota Ketenaanpak Openbare Ruimte, het Groenstructuurplan en het plan 'Slimme routes, Slim regelen, Slim bestemmen'. We stimuleren de organisatie van breedtesportevenementen, bijvoorbeeld met subsidie maar ook met het beschikbaar stellen van kennis en het lokale netwerk van maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

Over de BBV indicator 'niet-sporters' zijn we in gesprek met het RIVM. De meting lijkt strijdig met Utrechtse metingen. De meting van het RIVM wordt eens per vier jaar gedaan en zal in de loop van 2016 vernieuwd worden. We nemen deze indicator mee bij de verantwoording.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
11-2-1-1 Sportstimuleren	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Lasten						
11-2-1-1 Sportstimuleren	2.440	2.629	2.590	2.590	2.591	2.591
Totaal lasten	2.440	2.629	2.590	2.590	2.591	2.591
Saldo baten en lasten	-2.440	-2.629	-2.590	-2.590	-2.591	-2.591
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-2.440	-2.629	-2.590	-2.590	-2.591	-2.591

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Sportstimuleren

Met ingang van 2017 is een wijziging in de opbouw van het programma Sport gepresenteerd. Vanaf 2017 zijn onder de subdoelstelling 'Utrechters sporten en bewegen voldoende' en prestatiedoelstelling 'Sportstimuleren' de sub- en prestatiedoelstellingen uit de voorgaande structuur samengevoegd.

Bevorderen van topsport en topsporttalentontwikkeling

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Aantal topsport- E2.2.1 netwerkbijeenkomsten	Meting VSU	5 (2015)	n.v.t.	5	5	6

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Reali- satie 2014	Reali- satie 2015	Doel- stelling 2017	Doel- stelling 2020
Aantal verenigingen ondersteund voor P2.2.1 topsportontwikkeling	Telling VSU	10 (2016)	n.v.t.	n.v.t.	10	10

Aantal sportevenementen ondersteund vanuit P2.2.2 beleidsregel	Telling MO	28 (2015)	n.v.t.	28	30	25

Toelichting: In 2017 en 2018 is extra budget toegekend vanuit de VJN.

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Sportverenigingen, sportorganisaties en bedrijfsleven werken samen om het topsportklimaat te verbeteren

Het talent- en topsportklimaat verbetert door een betere samenwerking tussen o.a. sportverenigingen, sportorganisaties en bedrijfsleven. Dit draagt bij aan de Utrecht city marketing en Healthy Urban Living. Topsporttalenten en topsporters inspireren Utrechters om te gaan sporten. Jaarlijks vinden er in Utrecht 20 tot 25 breedtesportevenementen plaats. Utrecht heeft een kalender van 5 tot 10 jaarlijks terugkerende topsportevenementen. In de periode 2016-2020 is Utrecht gaststad van één tot drie eenmalige (inter)nationale topsportevenementen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Ondersteunen en faciliteren van initiatieven op het gebied van topsport en topsporttalentontwikkeling

Om de topsport naar een hoger plan te brengen gaan we een grotere, aanjagende rol spelen in de samenwerking en het delen van kennis en faciliteiten tussen de verenigingen met topsport(ambities). We blijven het NTC Waterpolo financieel ondersteunen en gaan dit ook doen voor het NHC Hockey. We faciliteren de RTC's in de stad door mee te denken in mogelijkheden voor samenwerking en mee te werken in het lobbyproces voor accreditaties. Via de VSU ondersteunen we topsporters en topsporttalenten en faciliteren belangrijke randvoorwaarden voor het kunnen beoefenen van topsport, zoals huisvesting en afstemming van onderwijsprogramma's met in 2017 extra aandacht voor het Voortgezet Onderwijs. De uitvoering van het huldigenbeleid door de gemeente en VSU worden voortgezet, evenals de uitvoering van de jaarlijkse sportprijsuitreiking door de VSU. We organiseren het platform Sportevenementen gericht op het vergroten van kennis, ervaring en netwerk van organisatoren, nemen deel aan de landelijke netwerkorganisatie Kracht van Sportevenementen, en actualiseren de ambitie kalender internationale (top)sportevenementen. Voor 2017 en 2018 is een extra budget beschikbaar gesteld vanuit de voorjaarsnota. Hiermee ondersteunen we de organisatie van het EK vrouwenvoetbal 2017 waar Utrecht een van de speelsteden is, het NK Atletiek 2017, en de acquisitie voor het EK beachvolleybal.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
11-2-2-1 Topsport- en talentontwikkeling	145	0	0	0	0	0
11-2-2-2 Sportevenementen	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	145	0	0	0	0	0
Lasten						
11-2-2-1 Topsport- en talentontwikkeling	2.106	974	830	830	637	637
11-2-2-2 Sportevenementen	0	0	271	271	271	271
Totaal lasten	2.106	974	1.101	1.101	908	908
Saldo baten en lasten	-1.960	-974	-1.101	-1.101	-908	-908
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-1.960	-974	-1.101	-1.101	-908	-908

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Algemeen

Met ingang van 2017 wordt een wijziging in de opbouw van het programma Sport gepresenteerd. Door deze wijziging wordt er aan de subdoelstelling 'Bevorderen van topsport en topsporttalentontwikkeling' een tweede prestatiedoelstelling toegevoegd, te weten: 'Sportevenementen'. Hiermee wordt beter zichtbaar welk deel van het budget wordt ingezet op (top)sportevenementen.

Bij de Voorjaarsnota van 2016 is besloten, in het kader van Utrecht Marketing, incidenteel voor 2017 en 2018 jaarlijks 0,200 miljoen euro beschikbaar te stellen voor het instellen van een evenementenbudget om werkelijk invulling te geven aan onze internationaal concurrerende ambities, met daarbij speciale aandacht voor topsportevenementen. Bij verwerking van de besluitvorming zijn deze middelen op prestatiedoelstelling 'topsport- en talentontwikkeling' begroot in plaats van prestatiedoelstelling 'Sportevenementen'. Bij de eerste technische wijziging van 2017 zullen wij dit herstellen.

Topsport- en talentontwikkeling

Per saldo dalen de lasten met 0,144 miljoen euro. De lasten dalen structureel met 0,271 miljoen euro evenementenbudget door overheveling hiervan naar de in 2017 nieuw ingevoerde prestatiedoelstelling 'Sportevenementen' en met structureel 0,092 miljoen euro door verwerking van de besluitvorming over de eindrapportage Taskforce Sport van maart 2014. Daarnaast stijgen de lasten door toekenning van een evenementenbudget bij de Voorjaarsnota 2016 incidenteel in 2017 en 2018 met 0,200 miljoen euro en stijgen de lasten met structureel 0,019 miljoen euro op diverse kleinere posten.

Sportevenementen

Deze prestatiedoelstelling is nieuw ingevoerd bij de programmabegroting 2017.

De lasten stijgen structureel door overheveling van 0,271 miljoen euro van de prestatiedoelstelling 'Topsport- en talentontwikkeling' in verband met de gewijzigde programma-indeling per 2017.

Het bij de Voorjaarsnota 2016 incidenteel voor 2017 en 2018 beschikbaar gestelde budget voor evenementen, in het kader van Utrecht Marketing, is ten onrechte bij prestatiedoelstelling 'Topsport- en talentontwikkeling' opgenomen. Bij de eerste technische wijziging van 2017 zullen wij dit herstellen en daarmee de incidenteel jaarlijks toegekende 0,200 miljoen euro voor 2017 en 2018 overhevelen naar deze prestatiedoelstelling.

Vastgoed

Algemene programmadoelstelling

De missie van de gemeente is om activiteiten te accommoderen die een bijdrage leveren aan de Utrechtse gemeentelijke doelstellingen van de verschillende beleidssectoren. De gemeente Utrecht levert efficiënte en optimale vastgoeddienstverlening aan klanten, bestuur en beleid.

We beheren accommodaties en (laten) deze realiseren met een maatschappelijke toekomstwaarde in dienst van gemeentelijke beleidsdoelen. Dit doen wij door:

- het beoogde maatschappelijk rendement mogelijk te maken;
- het maatschappelijke vastgoed duurzaam en flexibel te laten functioneren;
- de ruimtelijke, functionele en financiële kwaliteit te optimaliseren;
- integraal portefeuillemanagement uit te voeren.

We streven voortdurend naar verbetering in de organisatie, het beheer en de exploitatie. Dat is mogelijk omdat we vastgoed gebundeld hebben. In de Utrechtse situatie is een enorme verbetering gemaakt:

- Al het vastgoed is ondergebracht bij één organisatieonderdeel: de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO). Dat betekent bundeling van expertise, overzicht over totale vastgoedportefeuille en gezamenlijke inkoop. Uitvoerende taken op het gebied van beheer, onderhoud en expertise zijn in 2016, samen met de uitvoerende taken van Stadswerken samengegaan in een nieuwe eenheid 'Stadsbedrijven'. UVO voert regie over de vastgoedportefeuilles, inclusief regie op de uitvoering van taken door Stadsbedrijven.
- De totale vastgoedportefeuille is goed in beeld en wordt jaarlijks verantwoord in het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV).
- Het vastgoed zal steeds meer worden gestuurd vanuit KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren, bijvoorbeeld leegstand en bezetting). Deze zullen in het MPUV worden gerapporteerd.
- In de kadernota Vastgoed is vastgelegd dat aan alle gebruikers van het vastgoed die een bijdrage leveren aan gemeentelijke doelstellingen een kostendekkende vergoeding wordt gevraagd. Alle overige gebruikers betalen een marktconforme huur; er is de mogelijkheid om maatwerk te leveren, daarover zal dan jaarlijks in het MPUV worden gerapporteerd aan de gemeenteraad.
- Panden die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden verkocht, tenzij verkoop een negatief resultaat heeft op de begroting.
- Initiatieven op het vlak van sociaal ondernemerschap faciliteren wij door maatschappelijk vastgoed niet per definitie te verkopen als een sociaal ondernemer huurder is. Sociaal ondernemers kunnen bij wederdiensten eventueel een korting krijgen op het huurtarief en de huurtermijnen worden voor sociaal ondernemers flexibeler met een looptijd op maat.
- Te lage bezetting wordt aangepakt door het maken van huisvestingsplannen per programma. Door middel van herschikking van functies, renovatie, nieuwbouw waar noodzakelijk en herontwikkeling naar andere functies wordt de effectiviteit en kwaliteit van het vastgoed verhoogd.
- Verduurzaming van het vastgoed is een belangrijk speerpunt. Samen met de huurders worden er (onderhouds-) momenten gezocht om de maatregelen uit te voeren en zo te voldoen aan de gemeentelijke ambities. Er is vastgesteld dat de vastgoedorganisatie op circa een derde van het totale gebouwgebonden energiegebruik kan besparen met maatregelen die binnen de financiële kaders vallen. De ambitie is om het eigen vastgoed zo snel mogelijk energieneutraal te maken. Het klimaatneutraal maken van de totale vastgoedportefeuille heeft een onrendabele top van vele tientallen miljoenen euro's welke niet binnen de huidige financiële kaders terugverdiend kunnen worden.

Utrecht heeft voldoende, kwalitatief goed en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

De missie van de Gemeente Utrecht is om activiteiten te accommoderen die een bijdrage leveren aan de Utrechtse gemeentelijke doelstellingen van de verschillende beleidssectoren. De Gemeente Utrecht levert efficiënte en optimale vastgoeddienstverlening aan klanten, bestuur en beleid.

De Gemeente Utrecht zal accommodaties beheren en (laten) realiseren met een maatschappelijke toekomstwaarde in dienst van gemeentelijke beleidsdoelen. Dit doet zij door:

- het beoogde maatschappelijk rendement mogelijk te maken;
- het maatschappelijke vastgoed duurzaam en flexibel te laten functioneren;
- de ruimtelijke, functionele en financiële kwaliteit te optimaliseren;
- integraal portefeuillemanagement uit te voeren.

De Gemeente Utrecht zal een actieve, ondernemende, klantgerichte en professionele rol spelen als het gaat om vastgoed met een gemeentelijke beleidsdoelstelling. Dit ongeacht of zij daadwerkelijk zelf ontwikkelen, exploiteren en beheren, dan wel samenwerken met of uitbesteden aan andere partijen. De Gemeente Utrecht zal de ontwikkeling, het beheer en de exploitatie vooral zelf ter hand nemen waar het gaat om wettelijke taken en basisvoorzieningen waarvoor het aanbod op de markt te duur, onvoldoende toegankelijk of onvoldoende gespreid is of niet de juiste kwaliteit en capaciteit heeft.

De Gemeente Utrecht heeft een aantal ambities en strategische doelen:

- een actieve opstelling als samenwerkingspartner;
- kennis van de vastgoedmarkt in combinatie met kennis van de samenleving;
- het stimuleren van maatschappelijk ondernemerschap;
- expertise in de diverse rollen in de vastgoedcyclus;
- inzicht en strategisch gebruik van eigen vastgoedportefeuille.

We streven voortdurend naar verbetering in de organisatie, het beheer en de exploitatie. Dat is mogelijk omdat we vastgoed gebundeld hebben. In de Utrechtse situatie is een enorme verbeterslag gemaakt:

- Al het vastgoed is ondergebracht bij één organisatieonderdeel: de Utrechtse Vastgoed Organisatie (UVO). Dat betekent bundeling van expertise, overzicht over totale vastgoedportefeuille en gezamenlijke inkoop. Uitvoerende taken op het gebied van beheer, onderhoud en expertise zijn in 2016, samen met de uitvoerende taken van Stadswerken samengegaan in een nieuwe eenheid 'Stadsbedrijven'. UVO voert regie over de vastgoedportefeuilles, inclusief regie op de uitvoering van taken door Stadsbedrijven.
- De totale vastgoedportefeuille is goed in beeld en wordt jaarlijks verantwoord in het Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV).
- Het vastgoed zal steeds meer worden gestuurd vanuit KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren, b.v. leegstand en bezetting). Deze zullen in het MPUV worden gerapporteerd. De informatiebasis van UVO versterkt door inzet van Cognos als systeem om informatie te bundelen, te analyseren en te presenteren.
- In de kadernota vastgoed is vastgelegd dat alle gebruikers van het vastgoed die een bijdrage leveren aan gemeentelijke doelstellingen een kostendekkende vergoeding wordt gevraagd en alle overige gebruikers betalen een marktconforme huur. Er is de mogelijkheid om maatwerk te leveren, daarover zal dan jaarlijks in het MPUV worden gerapporteerd aan de gemeenteraad.
- Panden die niet bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen worden verkocht, tenzij verkoop een negatief resultaat heeft op de begroting van de Gemeente Utrecht.
- Initiatieven op het vlak van sociaal ondernemerschap faciliteren wij door maatschappelijk vastgoed niet per definitie te verkopen als een sociaal ondernemer huurder is. Sociaal ondernemers kunnen bij wederdiensten eventueel een korting krijgen op het huurtarief en de huurtermijnen worden voor sociaal ondernemers flexibeler met een looptijd op maat.
- Te lage bezetting wordt aangepakt door het maken van huisvestingsplannen per programma. Door middel van herschikking van functies, renovatie, nieuwbouw waar noodzakelijk en herontwikkeling naar andere functies wordt de effectiviteit en kwaliteit van het vastgoed verhoogd.
- Verduurzaming van het vastgoed is een belangrijk speerpunt. Samen met de huurders worden er (onderhouds-) momenten gezocht om de maatregelen uit te voeren en te voldoen aan de gemeentelijke ambities. Er is vastgesteld dat de vastgoedorganisatie voor circa een derde van het totale gebouw gebonden energiegebruik kan besparen met maatregelen die binnen de financiële kaders vallen. De ambitie is om het eigen vastgoed zo snel mogelijk energieneutraal te maken. Het klimaatneutraal maken van de totale vastgoedportefeuille heeft een onrendabele top van vele tientallen miljoenen euro's welke niet binnen de huidige financiële kaders terugverdiend kunnen worden.

In het programma Vastgoed worden de financiën van het vastgoed weergegeven, sommige vastgoedobjecten worden in andere programma's verantwoord zoals sport, onderwijs en de exploitatie van welzijn. Het totale overzicht van al het vastgoed wordt in het Meerjaren Perspectief Utrechts vastgoed (MPUV) gepresenteerd. Deze wordt jaarlijks met de voorjaarsnota gemaakt.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

- Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed
- Kadernota Vastgoed

Voldoende functionele gebouwen en terreinen voor gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de doelstellingen van de gemeente

Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst

Indicatoren subdoelstelling 1.1

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Het aantal leegstaande panden (% van de totale portefeuille)	MPUV	4% (2011)	2%	2%	3%	3%

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal opgestelde en uitgevoerde huisvestingsplannen	MPUV	1 (2006)	4	5	6	9

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E1.1.1

Utrecht heeft ook in de toekomst voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed

Het fundament van de vastgoedstrategie is het voeren van een actief vastgoedbeleid. Met een actief vastgoedbeleid verbeteren de resultaten en zijn de risico's binnen de vastgoedportefeuille beheersbaar.

Om te kunnen bepalen of het actieve vastgoedbeleid leidt tot succes worden de volgende doelstelling voor de lange termijn gehanteerd:

1. Gebruikers
 - klanttevredenheid bij huurders, gebruikers en potentiële huurders;
 - aansluiting op het gemeentelijk beleid (algemeen beleid en accommodatiebeleid).
2. Financieel
 - een financieel gezonde Utrechtse Vastgoed Organisatie; dat betekent een kostendekkende vastgoedportefeuille waarbij ook rekening gehouden wordt met dekking voor bedrijfsrisico's;
 - structurele dekking voor al het vastgoed, hetzij uit kostendekkende vergoedingen, hetzij uit programmabegroting;
 - het vastgoed wordt technisch onderhouden op basis niveau of een daarvan afwijkend niveau in overleg met de opdrachtgever.

1. Portefeuille

- strategische, bedrijfskundige visie op vastgoed;
- aansluiting op ontwikkelingen binnen de vastgoedmarkt;
- elke (deel)portefeuille beschikt over een huisvestingsplan en Meerjaren Onderhoud Prognose (MJOP);
- Ontwikkelingen (nieuw- en verbouw) in de portefeuille vinden in nauw overleg met UVO plaats waarbij in het uiterste geval de UVO de mogelijkheid heeft om vastgoed niet in portefeuille te nemen.

2. Exploitatie

- een effectief en efficiënt gebruik van vastgoed door middel van stimuleren van medegebruik en zorgen voor zo hoog mogelijke bezettingsgraad van de accommodaties;
- het exploiteren van het vastgoed door de openstelling aan te laten sluiten op de daadwerkelijke ruimtereserveringen en behoefte aan activiteiten (vraagsturing) tegen zo laag mogelijke kosten.

Vastgoed in bezit hebben is voor de UVO geen doel op zich, maar vastgoedobjecten zijn een middel om gemeentelijke beleidsdoelen te faciliteren. Indien het vastgoed niet meer bijdraagt aan een gemeentelijke doelstelling kan het uitgegeven worden.

Naast de landelijke wet en regelgeving hanteert Utrecht normen voor duurzaamheid en toegankelijkheid die in het gemeentelijk vastgoed gerealiseerd dienen te worden.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P1.1.1

Verwerven, ontwikkelen, beheren en afstoten van duurzaam en toegankelijk gemeentelijk vastgoed

Utrecht kiest voor een actief vastgoedbeleid. Utrecht voert de ontwikkeling, het beheer en de exploitatie zelf uit waar het gaat om wettelijke taken en basisvoorzieningen, die niet of onvoldoende door de markt opgepakt worden (dat wil zeggen te duur, onvoldoende toegankelijk, onvoldoende spreiding of niet de juiste kwaliteit en capaciteit).

Utrecht actualiseert bestaande en ontwikkelt meerjarige huisvestingsplannen voor de onderhanden portefeuille. Nieuwe kader stellende programma's komen van beleid waarbij de UVO de rol heeft van Vastgoedadviseur en indien aan de orde, de rol van toekomstig eigenaar. De meerjaren huisvestingsplannen worden cyclisch met de verschillende Beleidsafdelingen afgestemd zodat de verwachtingen en afspraken van te voren duidelijk zijn. UVO ordent de huisvestingsvragen in meerjarenoverzichten naar functies, doelen, programma's, resultaten en activiteiten. Ze maakt capaciteitsplanningen en geeft randvoorwaarden mee voor de MJOP. Daarnaast zorgt ze voor afstemming van vraag en aanbod in en tussen de deelportefeuilles. Er worden bij het programmeren en plannen verkenningen uitgevoerd op technisch, financieel, vastgoed en ruimtelijk gebied ten behoeve van de (nieuwe)huisvestingsplannen. Utrecht gaat voor elk beleidsveld een huisvestingsplan schrijven.

De onderhoudswerkzaamheden met bijbehorende bedragen van de eerste vijf geplande jaren zijn betrouwbaar op basis van inspecties van het vastgoed. Er is budget beschikbaar voor onderhoudswerkzaamheden, waaronder:

- storingsonderhoud (op basis van dagelijks door de huurder / gebruiker gemelde storingen); regulier geplande onderhoudswerkzaamheden;
- tijdens inspecties geconstateerd urgent, gevaarlijk en/of achterstallig onderhoud.

Wat mag dat kosten?

		Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten							
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	23.886	28.739	31.171	31.576	29.276	29.276
Totaal baten		23.886	28.739	31.171	31.576	29.276	29.276
Lasten							
12-1-1-1	Duurzame en toegankelijke accommodaties/	21.330	19.480	23.514	22.933	23.755	23.755
Totaal lasten		21.330	19.480	23.514	22.933	23.755	23.755
Saldo baten en lasten		2.556	9.258	7.658	8.643	5.521	5.521
Mutaties reserves							
	Toevoeging reserves	0	1.400	0	0	0	0
	Onttrekking reserves	2.947	3.270	1.870	1.870	1.870	1.870
Geraamd resultaat		5.503	11.129	9.528	10.514	7.392	7.392

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Duurzame en toegankelijke accommodaties

Op basis van het meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2016 zijn de begrote bedragen geactualiseerd. Het gaat hierbij om de baten en lasten van het Vastgoed (huurinkomsten, kapitaallasten, onderhoud, heffingen en belastingen). Ten opzichte van 2016 stijgen de baten met 2,432 miljoen euro. uurinkomsten stijgen met 3,832 miljoen euro in verband met de (nieuw begrote) inkomsten voor de parkeergarage Jaarbeursplein en jaarlijkse indexering huurinkomsten. De baten zijn in 2017 lager doordat de incidentele verkooptaakstelling van 1,400 miljoen euro uit 2016 vervalt.

De lasten stijgen in 2017 met 4,515 miljoen euro ten opzichte van 2016. Dit wordt veroorzaakt door stijging kapitaallasten voor parkeergarage Jaarbeursplein (2,400 miljoen euro), de toevoeging van het budget voor restauratie van de Domtoren uit de Voorjaarsnota 2016 (2,000 miljoen euro, te storten in de activa reserve). Het restant van 0,115 miljoen euro wordt veroorzaakt door prijsindexering.

Reserves

De onttrekking van 1,870 miljoen euro aan de vaste activa reserve is bedoeld voor dekking van de kapitaallasten van de gereedgekomen investeringen. Het verschil tussen de onttrekking 2016 ten opzichte van 2017 is incidenteel geweest. Datzelfde geldt voor de toevoeging aan de reserve in 2016.

Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en toekomstige wensen van de gebruikers

Utrecht heeft kwalitatief goede (multifunctionele) accommodaties waarin verschillende gebruikers naar tevredenheid functioneren dan wel samenwerken

Indicatoren subdoelstelling 2.1

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
Aantal verhuurde uren		260.000 uur				
P2.1.1 verhuurloket Makelpunt	Verhuursysteem	(2010)	6,8			
Aantal geregistreerde gematchte partijen		100 (gem. 2009-2011)				
P2.1.2 Makelpunt	Makelpunt		250			

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
12-2-1-1 multifunctionele accommodaties	942	1.088	1.098	1.098	1.098	1.098
Totaal baten	942	1.088	1.098	1.098	1.098	1.098
Lasten						
12-2-1-1 multifunctionele accommodaties	873	673	676	676	676	676
Totaal lasten	873	673	676	676	676	676
Saldo baten en lasten	70	415	421	421	421	421
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	175	155	155	155	155	155
Geraamd resultaat	245	570	576	576	576	576

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

In de eerste Bestuursrapportage 2016 is voorgesteld om deze subdoelstelling 2.1 op te heffen en de inhoud en budgetten onder te brengen in subdoelstelling 1.1 'Utrecht heeft voldoende optimaal gebruikt gemeentelijk vastgoed, dat goed is onderhouden, nu en in de toekomst'. De eerste bestuursrapportage is vastgesteld, daarmee is het voorstel definitief geworden. Het overhevelen van de budgetten vindt plaats bij de eerstvolgende technische begrotingswijziging.

Facilitair beheer voor een aantal (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

Indicatoren subdoelstelling 2.2

Effectindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
E2.2.1 Gemeentelijk vastgoed dat aansluit bij de huidige en wensen van de gebruikers	KTO Maatschappelijk Vastgoed	7,0 (2008)	6,8			

Prestatieindicator	Bron	Nulmeting	Realisatie 2014	Realisatie 2015	Doelstelling 2017	Doelstelling 2020
P2.2.1 Aantal accommodaties met facilitair beheer	UVO	5 (2008)	6			

Wat willen we bereiken?

Effectdoelstelling E2.2.1

Facilitair beheer van (multifunctionele) accommodaties naar tevredenheid gebruikers

De klanttevredenheid onder de gebruikers van de MFA's hebben we in 2015 niet gemeten want het dienstverleningsconcept van de MFA's zal ingrijpend gaan veranderen. De multifunctionele accommodaties vertonen op dit moment veel gebreken. In 2015 brachten we deze gebreken samen met onze gebruikers in beeld. In de komende jaren gaan we opnieuw investeren in de functionaliteit van deze gebouwen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatiedoelstelling P2.2.1

Het inrichten van het facilitair beheer voor een groeiend aantal (multifunctionele) accommodaties

Wij vervullen een loketfunctie voor alle huurders en gebruikers en dragen zorg voor verbetering van het gezamenlijke beheer, onder andere door het organiseren van structurele overleggen. Afhankelijk van de vraag wordt de dienstverlening van de Front- en/of Backoffice op maat ingezet.

Op gebied van onderhoud van de accommodaties en de buitenterreinen adviseren en ondersteunen wij de eigenaar en huurders van het pand, waardoor een gelijkwaardig kwaliteit- en serviceniveau voor alle gehuurde ruimtes behaald wordt. De multifunctionele accommodaties vertonen op dit moment veel gebreken. In 2015 brachten we deze gebreken samen met onze gebruikers in beeld. In de komende jaren gaan we opnieuw investeren in de functionaliteit van deze gebouwen.

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
12-2-2-1 facilitair beheer	886	1.015	1.028	1.028	1.028	1.028
Totaal baten	886	1.015	1.028	1.028	1.028	1.028
Lasten						
12-2-2-1 facilitair beheer	1.475	1.703	1.725	1.725	1.725	1.725
Totaal lasten	1.475	1.703	1.725	1.725	1.725	1.725
Saldo baten en lasten	-589	-688	-696	-696	-697	-697
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Onttrekking reserves	0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-589	-688	-696	-696	-697	-697

Bedragen zijn in duizenden euro's

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per doelstelling toe.

Algemene middelen en onvoorzien

Algemene programmadoelstelling

In het programma Algemene Middelen en Onvoorzien begroten we de baten die nog geen specifieke bestemming hebben. Zij worden ieder jaar betrokken bij de voorjaarsnota. In het hoofdstuk 'Actualisatie financieel beeld' van deze programmabegroting wordt ingegaan op de inzet van algemene middelen in het financiële beeld bij voorjaarsnota 2016. Het betreft: gemeentelijke belastingen, ontvangen uitkeringen uit het Gemeentefonds, dividenden, het resultaat op langlopende geldleningen en stelposten die nog te verdelen zijn over de beleidsprogramma's.

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:
Referentiekader budgetstructuur Leidsche Rijn: [1e fase](#); [2e fase](#); [Nota lokale heffingen](#)

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
Onroerendezaakbelasting	88.870	92.796	96.118	96.118	96.118	90.272
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	2.765	2.766	2.851	2.851	2.851	2.851
Uitkering gemeentefonds	630.523	629.412	627.541	627.538	629.476	632.172
Dividenden	2.516	1.250	1.250	1.250	1.250	1.250
Langlopende geldleningen	58.342	55.643	57.448	57.937	58.033	56.110
Stelpost investeringen	0	0	0	0	0	0
Overige stelposten	0	0	0	0	456	2.226
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Budgetstructuur Leidsche Rijn	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	783.016	781.867	785.208	785.694	788.184	784.881
Lasten						
Onroerendezaakbelasting	5.885	6.060	5.750	5.448	5.448	5.448
Precario-, toeristen- en hondenbelasting	340	296	283	270	270	270
Uitkering gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
Dividenden	10	0	0	0	0	0
Langlopende geldleningen	26.493	26.319	28.700	30.153	30.695	30.819
Stelpost investeringen	0	0	0	0	0	0
Overige stelposten	19	19.522	6.017	4.017	3.391	4.847
Onvoorzien	0	159	159	159	159	159
Budgetstructuur Leidsche Rijn	0	-2.557	-2.553	-1.641	-1.641	-1.641
Totaal lasten	32.747	49.799	38.356	38.407	38.323	39.903
Saldo baten en lasten	750.269	732.068	746.852	747.287	749.861	744.978
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	9.771	39.034	6.402	3.153	6.305	10.523
Onttrekking reserves	17.151	33.790	29.527	11.659	12.704	-866
Geraamd resultaat	757.648	726.823	769.976	755.794	756.260	733.589

Onroerendezaakbelasting

De aflopende lasten bij de ozb zijn het gevolg van de begrote besparingen door de belastingsamenwerking.

In de baten is het aandeel voor het ondernemersfonds begrepen. Het ondernemersfonds wordt gevoed via de ozb-opbrengsten van eigenaren en gebruikers van niet-woningen. Het huidige ondernemersfonds heeft een looptijd tot en met 2019. Dit verklaart de lagere begrote inkomsten in 2020.

Om grote begrotingswijzigingen te voorkomen is het moment waarop de tarieven ozb worden berekend met ingang van de begroting 2014 later in het jaar belegd, zodat rekening gehouden kan worden met de meest actuele inschatting van de waardeontwikkeling van de woningen en niet-woningen in de stad. Met ingang van het belastingjaar 2015 wordt tevens rekening gehouden met het verschil tussen de ingeschatte waardeontwikkeling en de werkelijke waardeontwikkeling van het voorgaande belastingjaar (zie ook paragraaf lokale heffingen). Het raadsvoorstel met de ozb-tarieven 2017 volgt in het najaar.

De onroerende-zaakbelastingen worden nader toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

Precario-, toeristen- en hondenbelasting

Conform de beleidslijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen worden de tarieven voor de hondenbelasting en de precariobelasting met niet meer dan het inflatiecijfer verhoogd. Het tarief voor de toeristenbelasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs dat niet aangepast wordt.

De precario-, toeristen- en hondenbelasting worden nader toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

Uitkering gemeentefonds

In 2017 en 2018 is de algemene uitkering iets lager ten opzichte van de realisatie van 2016. Vanaf 2019 is er een stijgende lijn zichtbaar. Voorgaande is het gevolg van eerdere mutaties in corresponderende posten en de accessen.

Langlopende geldleningen

Zie ook paragraaf Financiering.

De rentebaten hebben een interne en externe component. De interne component (toerekening rente aan investeringen) blijft naar verwachting redelijk stabiel. Aan de ene kant stijgen de interne rentebaten omdat rente aan nieuwe investeringen wordt toegerekend, maar aan de andere kant dalen deze door lagere onderhanden werk- en vorderingsposities bij grondexploitaties.

De externe component betreft rentebaten vanuit de portefeuille aan verstrekte geldleningen. Deze baten dalen als gevolg van aflossingen op de leningen.

De rentelasten nemen toe omdat we verwachten dat we de komende jaren aanvullend moeten lenen als gevolg van nieuwe investeringen. Dit vanuit het reguliere investeringsprogramma, maar aanvullend hierop ook de investeringen die zijn aangegeven in de Voorjaarsnota 2016, waaronder relatief grote Bereikbaarheidsinvesteringen. Bij deze aanvullende financieringsbehoefte alsmede voor toekomstige herfinanciering binnen de bestaande lange leningenportefeuille is voorzichtigheidshalve rekening gehouden met een licht oplopend renteniveau.

Stelposten

Op de stelposten staan bedragen die nog moeten worden verdeeld over de inhoudelijke programma's.

De lasten van de stelpost algemene middelen nemen in 2017 ten opzichte van 2016 af met 13,505 miljoen euro. Deze afname is een saldo dat bestaat uit een daling met 15,092 miljoen euro en een stijging met 1,587 miljoen euro. De daling met 15,092 miljoen euro is als volgt te verklaren:

- In 2016 maakt een voorziening van 8,8 miljoen euro ten behoeve van het in 2017 arbeidsvoorwaardelijk in te voeren Individueel Keuze Budget (IKB) eenmalig deel uit van de stelpost algemene middelen. In 2017 en de jaren erna is op dezelfde stelpost 0,078 miljoen euro structureel opgenomen voor bekostiging van de uitvoeringskosten van het IKB. Hiermee is een daling van 8,722 miljoen euro verklaard

- Conform besluit bij Voorjaarsnota 2015 zijn met ingang van 2015 middelen op stelpost gereserveerd uit behoedzaamheid om de verwachte nadelen voor Utrecht bij het verdeelmodel met betrekking tot de Wet Werk en Bijstand op te vangen. Deze reservering bedraagt in 2016 10,0 miljoen euro en in 2017 5,0 miljoen euro; dit houdt in een daling van de stelpost met 5,0 miljoen euro in 2017.
- Een vanaf 2017 nog in te vullen restant taakstelling arbeidsvoorwaarden van 1,370 miljoen euro.

De stijging met 1,587 miljoen euro is als volgt te verklaren:

- Conform besluit bij Voorjaarsnota 2016 is ter compensatie van kostenstijging van lonen en materiële lasten een bedrag gereserveerd op stelpost. Hiervan is het grootste deel reeds ingezet in de begroting. Uit behoedzaamheid houden wij een restant bedrag op stelpost om de nadelen van onvoorziene kostenstijging te bekostigen. Dit verklaart een stijging van de stelpost met 1,308 miljoen euro ten opzichte van 2016.
- Van de uitgenomen middelen voor groei/krimp van bedrijfsvoering zal vanaf 2017 nog 0,279 miljoen euro administratief overgeheveld worden naar het programma algemene ondersteuning.

De meerjarige ontwikkeling op de stelposten laat zien dat er in 2018 een verdere daling van begrote lasten met 2,0 miljoen euro optreedt ten opzicht van 2017. Deze daling is als volgt te verklaren:

- Verhoging van de besparing op uitgaven voor loon- en prijscompensatie met 1,0 miljoen euro conform besluit bij Voorjaarsnota 2014.
- Verdere verlaging van de gereserveerde middelen met betrekking tot de Wet Werk en Bijstand met 1,0 miljoen euro: van 5,0 miljoen euro in 2017 naar 4,0 miljoen euro in 2018 conform besluit bij Voorjaarsnota 2015.

De meerjarige ontwikkeling op de stelposten laat zien dat er in 2019 een verdere daling van begrote lasten met 0,626 miljoen euro optreedt ten opzicht van 2018 en een stijging van de baten met 0,456 miljoen euro. De daling is als volgt te verklaren:

- Verdere verlaging van de gereserveerde middelen met betrekking tot de Wet Werk en Bijstand met 1,0 miljoen euro: van 4,0 miljoen euro in 2018 naar 3,0 miljoen euro in 2019 conform besluit bij Voorjaarsnota 2015.
- Een besparing op inkoop van 0,099 miljoen euro vanaf 2019 welke nog administratief verrekend zal worden met het programma algemene ondersteuning
- Een verlaging van de uitgenomen middelen voor groei/krimp van bedrijfsvoering met 0,047 miljoen euro
- Een verhoging met 0,062 miljoen euro betreft een niet bestemd restant saldo uit de meerjarenraming.
- Daar tegenover staat een verhoging van lasten en baten met eenzelfde bedrag; 0,456 miljoen euro. Het betreft aflopende posten uit de meerjarenraming die bij voorjaarsnota ingezet zijn ten behoeve van het financiële beeld.
- De baten van de stelpost algemene middelen nemen in 2020 ten opzichte van 2019 toe met 1,770 miljoen euro en de lasten nemen toe met 1,456 miljoen euro. Per saldo is dit een batige toename van 0,314 miljoen euro. Het betreft het aflopen van een post van 0,314 miljoen euro uit de meerjarenraming welke betrekking heeft op areaaluitbreiding ten behoeve van het programma openbare ruimte en groen.

Budgetstructuur Leidsche Rijn

Op deze stelpost wordt jaarlijks aan de hand van de groei van Leidsche Rijn budget opgebouwd ter dekking van de kapitaallasten voor maatschappelijke voorzieningen in Leidsche Rijn. Op het moment dat een voorziening in gebruik wordt genomen komt het benodigde budget ten laste van deze stelpost. De begrote nadelen worden veroorzaakt doordat de opbouw van de stelpost (op basis van opgeleverde woningen) tijdelijk achterblijft bij de uitputting van de stelpost (op basis van in gebruik genomen maatschappelijke voorzieningen en openbare ruimte). Met deze nadelen wordt rekening gehouden in de reserve Budgetstructuur Leidsche Rijn. Het resultaat op deze stelpost wordt jaarlijks bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen met deze reserve verrekend.

Mutaties reserves

De begrote stortingen 2017 van in totaal 6,402 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- 4,0 miljoen euro conform besloten in 2009 wegens verevening van uitgaven bij het versneld wegwerken van achterstallig onderhoud in de openbare ruimte.

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten in 2013 (1,812 miljoen euro) en in 2014 (0,590 miljoen euro).

De begrote onttrekkingen 2017 van in totaal 29,527 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2016 (23,796 miljoen euro).
- Een onttrekking van 5,0 miljoen euro welke is ingezet in het financiële beeld bij Voorjaarsnota 2014.
- Een onttrekking van 0,408 miljoen euro wegens verevening van saldi over de jaren conform besluit bij Voorjaarsnota 2015.
- Onttrekkingen ten behoeve van subsidie suppletie bij verzelfstandiging van de Bibliotheek (0,027 miljoen euro) en de Stadsschouwburg (0,060 miljoen euro).
- Vereveningen conform besloten in 2012 met betrekking tot doorlichting van plan- en VAT-kosten (0,236 miljoen euro).

De begrote stortingen 2018 van in totaal 3,153 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

Verevening van saldi over de jaren conform besloten in 2014 (2,296 miljoen euro) en in 2015 (0,292 miljoen euro). Storting van het begrotingssaldo van 0,596 miljoen euro conform Voorjaarsnota 2015. Een onttrekking ten behoeve van subsidie suppletie bij verzelfstandiging van de Bibliotheek (-0,031) is geboekt als negatieve storting

De begrote onttrekkingen 2018 van in totaal 11,659 miljoen euro bestaan uit:

Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2016 (10,931 miljoen euro). Aanwending bij voorjaarsnota 2016 van het begrotingssaldo van 0,596 miljoen euro uit 2015. Onttrekkingen ten behoeve van subsidie suppletie bij de Stadsschouwburg (0,020 miljoen euro). Vereveningen bij doorlichting van plan- en VAT-kosten (0,112 miljoen euro).

De begrote stortingen 2019 van in totaal 6,305 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Storting wegens verevening van het begrote resultaat op een grondexploitatie voor een bedrag van 4,0 miljoen euro.
- Storting van het begrotingssaldo van 2,045 miljoen euro conform Voorjaarsnota 2015.
- Storting wegens subsidie suppleties bij verzelfstandiging het Centraal Museum (0,201 miljoen euro), Stadsschouwburg (0,020 miljoen euro) en de Bibliotheek (0,039 miljoen euro).

De begrote onttrekkingen 2019 van in totaal 12,704 miljoen euro bestaat:

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2016 (9,609 miljoen euro).
- Onttrekking van 1,0 miljoen euro ten behoeve van de voorbereidingskosten voor de 2^e fase Jaarbeursplein.
- Aanwending bij voorjaarsnota 2016 van het begrotingssaldo van 2,045 miljoen euro uit 2015.
- Vereveningen conform besloten in 2012 met betrekking tot doorlichting van plan- en VAT-kosten (0,050 miljoen euro)

De begrote stortingen 2020 van in totaal 10,523 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Verevening van saldi over de jaren conform besloten bij voorjaarsnota 2016 (11,144 miljoen euro).
- Storting wegens subsidie suppleties bij verzelfstandiging het Centraal Museum (0,201 miljoen euro), Stadsschouwburg (0,040 miljoen euro) en de Bibliotheek (0,038 miljoen euro).
- De inzet in 2012 van 0,9 miljoen euro financiële ruimte uit 2020 ten behoeve van herstel van de walmuren conform Voorjaarsnota 2012 pagina 18, welke als negatieve storting in de administratie is verwerkt.

De begrote onttrekkingen 2020 van in totaal -0,866 miljoen euro bestaan uit de volgende posten:

- Vereveningen conform besloten in 2012 met betrekking tot doorlichting van plan- en VAT-kosten (0,034 miljoen euro).
- De vrijval van 0,9 miljoen euro meerjarige incidentele middelen in 2020 conform Voorjaarsnota 2012 pagina 18, welke als negatieve onttrekking in de administratie is verwerkt.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan BghU; 5,7 miljoen euro

Algemene Ondersteuning

Algemene programmadoelstelling

Meerjarige beleidsvoornemens die zijn opgenomen in beleidsnota's, -visies of -kaders:

Wat mag dat kosten?

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Baten						
Raadsorganen	2	0	0	0	0	0
Overhead overig	2.544	1.669	1.676	1.676	1.676	1.676
F&C, JZ, Inkoop	889	276	324	324	324	324
HRM, Facilitair	2.690	1.981	1.871	1.871	1.871	1.871
Informatie – en procesmanagement	1.053	816	856	856	856	856
Advies en ondersteuning	606	40	395	395	395	395
Totaal baten	7.783	4.781	5.123	5.123	5.123	5.123
Lasten						
Raadsorganen	2	0	0	0	0	0
Overhead overig	2.083	1.468	1.676	1.676	1.676	1.676
F&C, JZ, Inkoop	12.267	11.866	12.883	12.956	12.193	12.193
HRM, Facilitair	42.015	39.710	37.253	37.253	37.396	37.396
Informatie – en procesmanagement	45.237	42.245	42.004	41.913	40.360	40.710
Advies en ondersteuning	13.774	12.301	11.605	11.639	11.473	12.081
Totaal lasten	115.378	107.591	105.422	105.437	103.098	104.055
Saldo baten en lasten	-107.594	-102.810	-100.299	-100.315	-97.976	-98.933
Mutaties reserves						
Toevoeging reserves	2.422	1.466	0	0	0	0
Onttrekking reserves	3.290	1.676	0	0	0	0
Geraamd resultaat	-106.727	-102.600	-100.299	-100.315	-97.976	-98.933

Algemene toelichting

In het programma Algemene Ondersteuning staan de kosten van de Bestuurs- en Concernstaf (BCS) en van de Interne Bedrijven, de zogenoemde concernoverhead. In de paragraaf bedrijfsvoering geven wij aan welke doelstellingen wij hebben op het gebied van de bedrijfsvoering in 2017. De concernoverhead wordt ingedeeld in de volgende overheadkolommen:

- F&C, Juridische Zaken, Inkoop
- HRM, Facilitaire Zaken
- Informatie – en procesmanagement
- Advies en ondersteuning

De kosten van deze concernoverhead worden niet toegerekend aan de programma's.

De kosten van de overheadmedewerkers bij de organisatieonderdelen worden verantwoord in de overige programma's en niet in het programma Algemene Ondersteuning.

Daarnaast is het programma Algemene Ondersteuning een administratief onderdeel. De overheadkosten van de gemeentelijke organisatieonderdelen worden administratief geboekt op Algemene Ondersteuning

(zie de regel 'Overhead overig'). Via de kostentoerekening worden deze kosten vervolgens aan de programma's toegeedeeld.

Financiële toelichting

Hieronder lichten wij de financiële ontwikkelingen per overheadkolom toe.

Financiën & Control, Juridische Zaken, Inkoop

De begrote lasten laten in 2017 een toename zien van 1 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2016. Deze stijging is toe te schrijven aan een verlaging van het budget van de Business Case Inkoop in 2016 met 0,783 miljoen euro vanwege het doorschuiven van kosten uit 2015. De Business Case Inkoop heeft een meerjarig karakter. Het toegekende budget loopt echter niet synchroon met het uitgavenpatroon.

Het restant van de stijging van de begrote lasten met 0,217 miljoen euro in 2017 wordt vooral veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie.

De daling van de begrote lasten in 2019 ten opzichte van de begroting 2018 met 0,6 miljoen euro is toe te schrijven aan de beëindiging van de Business Case Inkoop.

HRM, Facilitaire Zaken

In 2017 zijn de begrote baten 0,11 miljoen euro lager dan in 2016. De begroting passen in 2017 we nog aan aan de werkelijke omvang van de externe dienstverlening van IB HRM.

De begrote lasten laten een afname zien van 2,429 miljoen euro in 2017 ten opzichte van de begroting 2016. Deze daling wordt veroorzaakt door het budget uitvoering regelingen CBW: WIA/WAO dat elk jaar incidenteel in de begroting wordt verwerkt bij IB HRM en dus ontbreekt in de begroting van 2017 en verder. Dit betreft een bedrag van 2,583 miljoen euro.

Tegenover deze budgetafname staat een budgettoename van 0,154 miljoen euro die voornamelijk wordt veroorzaakt door de loon- en prijscompensatie.

Informatie – en procesmanagement

De begrote lasten nemen in 2017 toe met 0,815 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2016. Deze mutatie wordt vooral veroorzaakt door het feit dat er in de Voorjaarsnota 2016 vanaf boekjaar 2017 een structureel budget van 0,55 miljoen euro is toegekend voor de Wet Meldplicht Datalekken.

Het restant van de budgettoename is toe te schrijven aan loon- en prijscompensatie.

Advies en ondersteuning

In deze overheadkolom worden Bestuursondersteuning en Strategie van de BCS en de Interne Bedrijven Communicatie, Onderzoek en Projectmanagement Bureau verantwoord.

Vanaf 2017 zijn de begrote baten 0,355 miljoen euro hoger dan in 2016. Deze stijging hangt samen met het genereren van meer inkomsten op de adviesdiensten bij IB Communicatie en het Projectmanagement Bureau.

De begrote lasten nemen in 2017 met 0,7 miljoen euro af ten opzichte van de begroting 2016. Deze daling is een saldo van de volgende posten:

- Een daling van 0,5 miljoen euro in verband met de beëindiging van het programma Organisatievernieuwing in 2016.
- Een daling in verband met een incidentele toekenning van 0,37 miljoen euro in 2016 op basis van de groei/ krimp- systematiek van de gemeentelijke formatie
- Een daling van 0,13 miljoen euro, zijnde het saldo van diverse overige kleine posten bij de Bestuurs- en concernstaf.
- Een stijging van 0,3 miljoen euro bij IB Communicatie en het Projectmanagement Bureau omdat de loonindex wel is verwerkt en de WIA-korting nog niet.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

De begrote bedragen voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves in 2016 worden vooral veroorzaakt door de administratieve verwerking van goedgekeurde dekking- en bestedingsvoorstellen bij de Verantwoording 2015.

Verbonden partijen

Bijdrage 2017 aan Birgit 0,2 miljoen euro.

Paragrafen

Wendbaarheid en weerbaarheid

In deze paragraaf geven wij aan welke instrumenten wij gebruiken om de financiële positie van de gemeente in het oog te houden. Twee keer per jaar – bij de programmabegroting en bij de jaarstukken - behandelen we met behulp van kengetallen acht deelgebieden die van belang zijn om risico's tegemoet te treden. Het bewust omgaan met deze onderwerpen en het benutten van sturingsmogelijkheden om de financiële positie gunstig te beïnvloeden is in Utrecht al enige jaren een vanzelfsprekend proces.

Met ingang van de programmabegroting 2016 is een vijftal verplichte financiële kengetallen geïntroduceerd op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (regeling 20-15-0000387198 van het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijkrelaties da dato 9 juli 2015). Het zijn cijfers die kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie. Deze kengetallen kennen geen normering maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. In de begroting 2016 hebben wij deze verplichte kengetallen voor het eerst opgenomen in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Met ingang van deze programmabegroting 2017 brengen wij alle kengetallen logischerwijs samen in de Utrechtse paragraaf 'Weerbaarheid en wendbaarheid', waar ze van samenhang en duiding worden voorzien.

Hierna bespreken wij eerst de maatstaven voor weerbaarheid en vervolgens die voor wendbaarheid.

Weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met veerkracht of het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's. Over het algemeen zien we een positieve ontwikkeling en neemt de weerbaarheid toe. Belangrijke factor daarbij is het feit dat bij de grondexploitatie de grote onderhanden werk-positie met bijbehorende risico's sterk aan het afnemen is. Ook slagen we erin de overige risico's terug te dringen, wat tot uiting komt in een toegenomen weerstandsvermogen. Daarnaast zijn de omvangrijke bezuinigingsopdrachten van de afgelopen jaren nagenoeg allemaal gerealiseerd. Deze gunstige ontwikkelingen worden in enige mate getemperd door een afname van bestemmingsreserves, wat ook tot uiting komt in een lagere solvabiliteitsratio. Hierna bespreken we vier onderwerpen voor wat betreft hun bijdrage aan de weerbaarheid.

1. Reservepositie, eigen vermogen

1.1 Ratio weerstandsvermogen

In paragraaf 'Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' wordt uitgebreid ingegaan op het weerstandsvermogen. De ratio weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin wij in staat zijn om tijdelijk risico's op te vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd. De algemene reserve vormt de directe weerstandscapaciteit om risico's af te dekken. Daarnaast is sprake van indirect weerstandsvermogen in de vorm van onbenutte belastingcapaciteit en de post 'onvoorzien'.
Formule: (Ratio weerstandsvermogen = Beschikbare weerstandscapaciteit / 'benodigde weerstandscapaciteit)

Maatstaf

De maatstaf vloeit voort uit de nota 'Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2015-2018'. De ratio weerstandsvermogen wordt stabiel op 1,0 gehouden.

Tabel 1.1: Ratio weerstandsvermogen

Begroting jaar 2017	Verlag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Ratio weerstandsvermogen	1,02	1,00	1,04	1,0	1,0	1,0

Stand van zaken

De ratio weerstandsvermogen van Utrecht was eind 2015 gelijk aan 1,02. In de voorjaarsnota 2016 zijn er een aantal maatregelen getroffen waardoor deze stand is gestegen. Overeenkomstig de regels met betrekking tot het weerstandsvermogen is een kwart van het surplus aan beschikbare weerstandscapaciteit ingezet in het financiële beeld. In 2017 neemt het weerstandsvermogen toe doordat de risico's in hun totaliteit afnemen terwijl de beschikbare weerstandscapaciteit slechts licht daalt.

Sturingsmogelijkheden

Door middel van actieve risicobeheersing bij het aangaan van financiële en juridische verbintenissen en in de werkprocessen en door zekerheden te stellen bij kredietverstrekking worden bestaande risico's verminderd en nieuwe zoveel mogelijk beperkt. Hiermee werken wij doorlopend aan een toereikend weerstandsvermogen zodat wij minder beroep hoeven doen op de algemene risicoreserve, hetgeen de weerbaarheid ten goede komt.

1.2 Relatieve omvang van de programmareserves

In bijlage 1 van de Programmabegroting vindt u de stand van de reserves gespecificeerd.

Naast de algemene reserve zijn ook de programmareserves onderdeel van het eigen vermogen van de gemeente en ligt hierin weerbaarheid besloten. De bestemming van programmareserves kan nog door de raad worden aangepast mocht dit nodig zijn; bijvoorbeeld om in te spelen op een financiële crisissituatie. Dat laatste geldt voor zover er nog geen contractuele verplichtingen zijn aangegaan. Reserves ter dekking van kapitaallasten zijn hiervan uitgezonderd. De totale omvang van de programmareserves fluctueert maar is in de regel voldoende groot zodat een vast bestanddeel ruimte biedt voor herbestemming.

Maatstaf

We volgen het verloop van de bestemmingsreserves in relatie tot het totaal van de jaarlasten. Bij een toename gaan we ervan uit dat ook de weerbaarheid die besloten ligt in de betreffende reserves toeneemt.

Formule: (totaal van de programmareserves begin jaar gedeeld door totaal van de exploitatielasten, uitgedrukt in %)]

Tabel 1.2: Relatieve omvang programmareserves

Begroting jaar 2017	Verlag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020
Programmareserves	304,5	252,8	217,4	209,3	214,5	234,1
Totaal lasten vóór reserves	1.417	1.492	1.409	1.304	1.293	1.289
Relatieve omvang programmareserves	21,5 %	17,0 %	15,4 %	16,1 %	16,6 %	18,2 %

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

De weerbaarheid in de vorm van programmareserves neemt sinds 2015 af, maar blijft in de komende jaren op een stabiel niveau om later weer toe te nemen. De belangrijkste oorzaak van de huidige afname is het in uitvoering nemen van projecten uit de investeringsprogramma's Bereikbaarheid, Stedelijke ontwikkeling en Masterplan onderwijs. De daling van de begrotingstotalen voor de lasten in de jaren

2017 t/m 2020 zorgt daarentegen voor een stijging van de relatieve omvang (een zogenaamd noemer-effect), hetgeen de weerbaarheid ten goede komt.

Sturingsmogelijkheden

Omvangrijke programmareserves zijn gunstig voor de weerbaarheid maar anderzijds verkleinen ze de beleidsruimte. Met het oog op optimalisering van de sturingsruimte werken wij volgens de nota 'Reserves en voorzieningen 2014 - 2018'. Daarin is ervoor gekozen om zo weinig mogelijk begrotingsmiddelen vast te leggen in reserves. De spelregels zorgen voor een afweging bij het instellen van reserves en de omvang ervan.

2. Solvabiliteitsratio (BBV)

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeente bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten (totale eigen vermogen einde jaar gedeeld door het totaal van de passiva einde jaar, uitgedrukt in %).

Maatstaf

Dit kengetal is bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Hoe hoger de ratio, des te gunstiger voor de financiële weerbaarheid.

Tabel 2 : Solvabiliteitsratio

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Solvabiliteitsratio	32,5%	32,5%	26,9%	26,0%	26,0%	26,0%

Stand van zaken

De gemiddelde solvabiliteitsratio in Nederland in 2014 bedroeg 31,9%. De ratio van Utrecht bevond zich in 2014 met 33,5% licht boven het Nederlandse gemiddelde. De daling in Utrecht naar 26,9% per eind 2017 is het gevolg van het inzetten van eigen middelen door onttrekkingen aan bestemmingsreserves voor het realiseren van projecten uit de investeringsprogramma's Bereikbaarheid, Stedelijke ontwikkeling en Masterplan onderwijs. Wij voorzien dat dit effect zich in 2016 eveneens voordoet, waardoor de begrote ratio eind 2016 lager zal zijn dan de 32,5% waarvan bij begroting 2016 nog is uitgegaan.

3. Kengetal grondexploitatie (BBV)

Kenmerkend voor grondexploitatie is dat de looptijd ervan lang is. Hoe verder inkomsten in de toekomst liggen, des te meer rentekosten en risico's dit met zich meebrengt. Ieder jaar rapporteren wij bij de voorjaarsnota en bij de tweede bestuursrapportage over de actuele stand en prognoses in het MeerjarenPerspectief van de grondexploitatie Binnenstedelijk, Leidsche Rijn respectievelijk Stationsgebied. Daarin volgen wij de variabelen die van belang zijn voor de financiële resultaten: programma/projecten, planning, prijs, parameters, projectkosten en programmerisico's (de zes P's). Ook bevatten de peilstokken gevoeligheidsanalyse op basis van verschillende 'slecht weer'- scenario's.

Formule: [(niet in exploitatie genomen bouwgronden + bouwgronden in exploitatie) / totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %]

Maatstaf

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Als maatstaf hanteren we de omvang van de onderhanden werken, vermeerderd met de niet in exploitatie genomen gronden, als absoluut bedrag ten opzichte van het totaal van de baten (vóór reserves). Hoe lager de uitkomst, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid. Een uitkomst van 10% of hoger beschouwen we als kwetsbaar.

Tabel 3: Kengetal grondexploitaties

Begroting jaar 2017	Begr. 2016	Verslag 2015	Begr. 2017
Peildatum:	30 juni 2015	31 december 2015	prognose eind 2016
NIEG bouwgronden	0	0	0
• Leidsche Rijn	41,1	23,3	16,6
• Stationsgebied	38,0	52,6	37,4
• Binnenstedelijk	23,9	26,2	8,9
Activa gronden in exploitatie	103,0	102,1	62,9
Totaal baten vóór reserves	1.434	1.400	1.368
Relatieve omvang onderhanden werk	7,2 %	7,3 %	4,6 %

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

Dit kengetal daalt naar verwachting voor het eerst in de afgelopen jaren onder de 5%, wat gunstig is voor de financiële weerbaarheid. Naarmate de uitvoeringsfase van plannen vordert en projecten kunnen worden opgeleverd en administratief afgesloten, neemt het relatieve aandeel onderhanden werken af en daarmee ook de financiële risico's. De kosten gaan uit vóór de baten. Met name bij de binnenstedelijk grondexploitaties worden in deze fase de baten gerealiseerd waarbij de kosten in eerdere jaren zijn gemaakt. Voor een uitgebreide toelichting van de grondexploitaties, inclusief 'slecht-weer-scenario's' wordt verwezen naar de peilstok grondexploitaties bij de 2e bestuursrapportage 2016. Deze is te vinden op de website van de gemeente Utrecht op de pagina 'Begroten en verantwoorden' bij de documenten van de tweede bestuursrapportage. Zie: <https://www.utrecht.nl/bestuur-en-organisatie/college-van-b-en-w/begroting-en-verantwoording/>

Sturingsmogelijkheden

Contractuele zekerheden beperken het risico op nog te ontvangen baten, maar 100% zekerheid is niet te geven. Aangezien kosten vóór de baten uitgaan streven we er doorlopend naar om kosten zo laat mogelijk te maken en baten zo spoedig mogelijk te realiseren, maar de sturingsruimte is beperkt. Bij onzekerheid over de mogelijkheid gemaakte kosten terug te verdienen verlagen we het begrote saldo van de betreffende grondexploitatie. Bij een negatieve grondexploitatie leidt dit automatisch tot een voorziening. Daarnaast zijn wij in staat risico's op te vangen door middel van ingebouwde financiële buffers.

4. Robuuste begroting

4.1 Structurele exploitatieruimte (BBV)

Dit kengetal is conform BBV-voorschrift toegevoegd. Het is van belang voor de beoordeling van de structurele ruimte om de lasten te blijven dragen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten.

Maatstaf

Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat het structurele deel van de begroting voldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

Tabel 4.1: Structurele exploitatieruimte

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Structurele exploitatieruimte	-0,53%	-3,30%	-2,28%	-0,21%	1,14%	0,91%

Stand van zaken

De eerste jaren vertonen een negatieve uitkomst door de inzet van bestemmingsreserves voor omvangrijke investeringsprojecten. De prognose laat zien dat er vanaf 2019 voldoende structurele ruimte beschikbaar is om de lasten te blijven dragen.

Sturingsmogelijkheden

Met behulp van meerjarenplannen zetten wij de benodigde middelen voor omvangrijke projecten af tegen de gespaarde middelen in bestemmingsreserves. Door daarnaast te werken met kapitaallastenreserves voor de dekking van kapitaallasten gedurende de hele levensduur zorgen we ervoor dat investeringen van nu geen beslag leggen op toekomstige begrotingsmiddelen.

4.2 Stabiele begroting

Als gevolg van gewijzigde economische omstandigheden, kortingen in het gemeentefonds en herdefiniëring van gemeentelijke taken, waren wij de afgelopen jaren genoodzaakt tot structurele bezuinigingen. Het is altijd van groot belang dat deze taakstellingen zo snel mogelijk van concrete maatregelen worden voorzien.

Maatstaf

Als maatstaf gebruiken we het criterium dat voorkomende bezuinigingen bij de voorjaarsnota van realiseerbare maatregelen moeten zijn voorzien.

Stand van zaken

De situatie ontwikkelt zich in positieve zin. Bij de Voorjaarsnota 2014 waren structurele bezuinigingen opgenomen, te realiseren op de kosten van inkoop, subsidieverstrekking en beleid maken. Alle bezuinigingen zijn vertaald naar de programma- en organisatieonderdelen en voor het grootste deel gerealiseerd. De bezuiniging op inkoop vraagt nog inspanning bij enkele organisatieonderdelen. Het resterende deel van de bezuinigingsopgave op arbeidsvoorwaarden wordt naar verwachting in het najaar van 2016 ingevuld. Bij de voorjaarsnota 2016 zijn geen nieuwe taakstellingen opgelegd en zijn niet haalbaar gebleken bezuinigingen ongedaan gemaakt. Wij hebben ons grondig voorbereid op de veranderingen als gevolg van de decentralisaties in het sociale domein. Voor de nieuwe taken zijn uitvoeringsnota's vastgesteld. Onderdeel daarvan is het risicofonds decentralisaties.

Sturingsmogelijkheden

Afgesproken bezuinigingen moeten tijdig worden gerealiseerd zodat de financiële resultaten niet onder druk komen.

4.3 Financieel evenwicht

Financieel evenwicht is één van de voornaamste criteria waarop de Provincie onze begroting beoordeelt. Tot 2014 was het criterium voor financieel evenwicht een 'sluitende begroting'. Dit houdt in dat de structurele lasten financieel gedekt zijn met structurele baten en dat de begroting over een periode van vier jaar geen tekorten bevat. Sinds 2014 is het nieuwe landelijke gemeenschappelijk toezichtkader 'Kwestie van evenwicht' van kracht. Het nieuwe criterium is 'structureel en reëel evenwicht'. Dit houdt in dat de Provincie toetst op kwaliteit en plausibiliteit van de begroting en meerjarenraming, waarbij het realiteitsgehalte en de volledigheid van de geraamde baten en lasten worden getoetst.

Maatstaf

Onze maatstaf sluit aan bij de hiervoor genoemde toezichtcriteria van de Provincie Utrecht. Een begroting die voldoet aan de toetsingscriteria van de provincie leidt tot repressief toezicht. Dit houdt in dat wij de begroting direct kunnen uitvoeren zonder goedkeuring vooraf door de provincie.

Stand van zaken

De begroting 2017-2020 is meerjarig in evenwicht. Op basis van de meerjarenbegroting 2016-2019 heeft de provincie besloten om de gemeente Utrecht te plaatsen onder terughouden (repressief) toezicht. Dit betekent dat aan de provinciale toetsingscriteria voor financieel evenwicht is voldaan. Bij voorjaarsnota 2016 hebben wij voor de jaren 2017-2020 een sluitend meerjarig beeld vastgesteld. Wij verwachten dan ook dit jaar aan de toetsingscriteria van de Provincie te voldoen.

Wendbaarheid

Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn in onze begroting en bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Ondanks een begrotingstotaal van ruim anderhalf miljard euro zijn de bestedingen slechts voor een relatief beperkt deel beïnvloedbaar. Belangrijke reden is de omvang van de wettelijke taken en een relatief klein eigen belastinggebied. De financiële wendbaarheid ontwikkelt zich gunstig in Utrecht als gevolg van het versneld wegwerken van achterstallig onderhoud in de openbare ruimte. Met de lokale lasten bevindt Utrecht zich op een gunstige positie onder het landelijk gemiddelde. Samengaan met groei van de stad neemt weliswaar de schuldpositie en daarmee ook de rentelasten toe, maar deze blijven nog ruimschoots en meerjarig onder de gestelde maximum-normen. Hierna bespreken we vier onderwerpen die van belang zijn voor de financiële wendbaarheid.

5. Schuldpositie, vreemd vermogen

Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij u naar de paragraaf Financiering in deze programmabegroting.

Leningen brengen meerjarige rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe lager die druk, hoe groter de vrije ruimte en dus hoe wendbaarder de begroting. In 2013 hebben wij onze liquiditeitsprognoses verder verbeterd en heeft uw raad een viertal maatstaven voor schuldnormering vastgesteld, namelijk: schuldquote, rentedruk, renterisico en EMU-referentiewaarde. Het kengetal 'Netto schuldquote' is vanuit het BBV sinds de begroting 2016 verplicht gesteld.

5.1a Netto schuldquote (BBV)

5.1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (BBV)

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van het volume van de eigen inkomsten. Als de inkomsten stijgen neemt de mogelijkheid om schulden af te lossen toe. Omdat bij verstrekte leningen er onzekerheid kan bestaan of ze allemaal terug worden betaald, wordt de berekening van de netto schuldquote opgenomen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden.

Netto schuld wordt gedefinieerd als het saldo van:

- lang- en kortlopende schulden en
- lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen.

Deze waarden zijn van de gemeentelijke balans af te lezen.

Formule netto schuldquote: (totaal van de financiële vaste activa gedeeld door totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %).

Formule netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: (totaal van de financiële vaste activa met uitzondering van kapitaalverstrekkingen gedeeld door totaal van de baten vóór reserves, uitgedrukt in %).

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Als maatstaf adviseert de VNG 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Wij hanteren in Utrecht de lagere maatstaf van 100% voor de netto schuldquote.

Tabel 5.1: Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Netto schuldquote	63 %	74 %	81%	92%	93%	94%
Af: uitleenquote	-5 %	-4 %	-5%	-5%	-5%	-5%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58 %	70 %	76%	87%	88%	89%

Stand van zaken

In de periode 2017 t/m 2018 wordt een oplopende schuldquote verwacht, maar hij blijft alle jaren voldoen aan bovengenoemde norm van VNG (130%) en van Utrecht (100%). Als gevolg van de groei van de stad neemt de schuld toe, omdat wij voor investeringen aanvullende financiering nodig hebben (zie ook ontwikkeling EMU-saldo). Het effect hiervan op de schuldquote wordt echter versterkt doordat de begrotingstotalen aan baten voor bestemming in de jaren 2017 t/m 2020 behoorlijk lager zijn dan in 2016 (een zogenoemd 'noemer-effect').

Sturingsmogelijkheden

Door verkoop van overtollig geworden gemeentelijk eigendom wat gefinancierd is met vreemd vermogen, kunnen leningen afgelost worden en verbetert de schuldpositie. Bij toekomstige investeringsbeslissingen maakt het begrote effect op de netto schuldquote deel uit van de afwegingen.

5.2 Renterisico-norm

Op het moment dat nieuwe leningen moeten worden aangetrokken voor herfinanciering of in het geval renteherziening van toepassing is, lopen we renterisico. Door een goede spreiding van de leningenportefeuille houden wij de afhankelijkheid van de rentestand zo klein mogelijk.

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. In de Wet financiering decentrale overheden (fido) is bepaald dat gemeenten bij herfinanciering per jaar renterisico mogen lopen ter grootte van maximaal 20% van het begrotingstotaal aan lasten. In Utrecht hanteren wij een stringentere, interne norm die niet verbonden is aan het begrotingstotaal maar aan de omvang van de leningenportefeuille. Het daarbij geldende percentage is maximaal 10%.

Tabel 5.2: Renterisico-norm

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Langlopende leningen op 1 jan.	883	963	995	1.072	1.111	1.131
Aflossingen	5	55	40	40	90	90
Maatstaf Utrecht	< 88	< 96	<99	<107	<111	<113

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

In Utrecht voldoen we ruimschoots aan de fido-norm van 20%. Ook voldoen we meerjarig aan de strengere Utrechtse maatstaf van 10%.

Sturingsmogelijkheden

Door een goede spreiding van de leningenportefeuille willen wij de afhankelijkheid van de rentestand op één bepaald moment zo klein mogelijk houden.

5.3 Rentedruk

Leningen aangaan brengt rentelasten met zich mee die drukken op een deel van de exploitatiebegroting. Hoe groter de schulden, des te groter het deel van de begroting dat bestemd is voor rentelasten en hoe minder flexibel de begroting wordt. Formule: (rentedruk = netto rentelasten gedeeld door totaal van de lasten (vóór reserves), uitgedrukt in %).

Maatstaf

Een laag percentage is gunstig voor de financiële wendbaarheid. Een gangbare maatstaf bij grote gemeenten is 4% voor het aandeel van de rentelasten in de totale begroting.

Tabel 5.3: Rentedruk

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
Netto rentelasten	22,226	27,261	27,687	29,155	29,711	30,288
Totaal lasten (vóór reserves)	1.417	1.483	1.409	1.304	1.293	1.289
Aandeel rentelasten	1,6 %	1,8 %	2,0%	2,2%	2,3%	2,4%

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

Naast de huidige rentelasten op bestaande leningen, houden wij veiligheidshalve ook rekening met toekomstige stijging van de rente, herfinanciering en uitbreiding van de leningenportefeuille voor toekomstige investeringen. Met inbegrip van genoemde veiligheidsmarge voldoen wij ruimschoots aan de gangbare maatstaf voor gemeenten.

Sturingsmogelijkheden

Door enerzijds te sturen op het totaal van de externe financiering en anderzijds op beheersing van het renterisico door middel van spreiding van de leningenportefeuille, houden wij de rentedruk zo laag mogelijk.

5.4 EMU-referentiewaarde

In Europees verband stuurt het Rijk op beheersing van het begrotingstekort op 3,0 % van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Hierbij was berekend 0,5% van dit EMU-saldo voor rekening komt van decentrale overheden. Op basis van dit laatste percentage werd op macroniveau een tekortnorm vastgesteld. Tot en met 2015 werd vanuit deze macronorm in de jaarlijkse Rijkscirculaires een doorrekening gemaakt naar een maximaal gemeentelijk tekort, de zogenoemde individuele referentiewaarde. In de decembercirculaire 2015 is de doorrekening naar individuele referentiewaarden echter losgelaten. Er wordt alleen nog een macronorm vastgesteld. Voor 2016 is die verlaagd naar maximaal 0,4% van het BBP. Op basis van deze aangepaste macronorm zou dit, verhoudingsgewijs benaderd, voor gemeente Utrecht leiden tot een individuele referentiewaarde van circa 45 miljoen euro. Met dit bedrag is in onderstaande tabel gerekend. De kans bestaat dat het Rijk de macronorm voor 2017 en voor 2018 nog naar beneden bijstelt. Vooral nog is in onderstaande tabel doorgerekend met de geschatte waarde voor 2016. Hoewel de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) voorziet in een sanctiemechanisme indien de EMU-macronorm structureel wordt overschreden is in het Financieel Akkoord met de decentrale overheden afgesproken dat in ieder geval gedurende de lopende kabinetsperiode geen sancties zullen worden opgelegd.

Berekeningswijze

De EMU-referentiewaarde is het relatieve aandeel van de gemeente Utrecht in het voor alle gemeenten gezamenlijk maximaal toegestane EMU-saldo. Dit bedrag hanteren we als indicatieve norm.

Tabel 5.4: EMU-referentiewaarde

Begroting jaar 2017	Verslag 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	MJR 2018	MJR 2019	MJR 2020
EMU-saldo: berekend tekort	85,0	59,0	77,9	30,0	20,0	4,3
Emu-saldo: berekend overschot	-	-	-	-	-	-
EMU-referentiewaarde Utrecht (maximaal toegestaan tekort)	55,6	56,0	45,0	45,0	45,0	45,0

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Stand van zaken

Op basis van de liquiditeitsprognose zal gemeente Utrecht in 2017 de geschatte referentiewaarde overschrijden. Vanaf 2018 wordt naar verwachting binnen de referentiewaarde geopereerd.

Sturingsmogelijkheden

Bij het nemen van besluiten rondom nieuwe investeringen maken wij ook het effect op het EMU-saldo inzichtelijk om de uitkomst hiervan mee te laten wegen in de definitieve beslissing.

6. Bedrijfsvoering, flexibiliteit in personele contracten

Dit kengetal geeft een indicatie van het tempo waarin we bij financiële tegenwind terug kunnen naar lagere personele lasten. De manier waarop wij werken aan de organisatie is beschreven in paragraaf 'Bedrijfsvoering'. Wendbaarheid is een belangrijke doelstelling, zowel voor de werkprocessen, als voor de informatievoorziening en de inzetbaarheid van de medewerkers.

Maatstaf

Personele bezetting wordt uitgedrukt in aantal fulltime equivalent (fte). Het kengetal wordt bepaald aan de hand van het aandeel flexibele contracten inclusief inhuur in verhouding tot de totale personele bezetting. Voor de definities sluiten we aan bij het landelijk platform 'Vensters voor bedrijfsvoering'. We onderscheiden daarbij drie hoofdgroepen van personeel, naargelang de mate waarin financiële verplichtingen de begroting meer of minder flexibel maken: dienstverbanden en arbeidscontracten voor onbepaalde tijd respectievelijk dienstverbanden en contracten voor bepaalde tijd en tenslotte inhuur van derden. Deze laatste drie rekenen we tot de flexibele contracten. Formule: $[\text{som (fte met contracten voor bepaalde tijd + fte inhuur)} / \text{som (fte met contracten voor onbepaalde tijd + fte met contracten voor bepaalde tijd)}]$, uitgedrukt in %]

Stand van zaken

Gemeten wordt inhuur en tijdelijke contracten als geheel. Door te investeren in brede inzetbaarheid van medewerkers met een dienstverband voor onbepaalde tijd, wordt het aantal inhuurkrachten minder.

Tabel 6: Relatieve aandeel flexibele contracten

Begroting jaar 2017	bij Begr. 2016	Verslag 2015	bij Begr. 2017
Stand peildatum:	30-06-2015	31-12-2015	30-06-2016
Aandeel flexibele contracten incl. inhuur t.o.v. bezetting:	22 %	19 %	20 %

Om de personele bezetting mee te laten bewegen met de benodigde capaciteit is flexibiliteit in de bedrijfsvoering nodig. We verkennen nieuwe vormen van flexibiliteit door deze niet alleen af te meten aan de duur van de contracten maar door samenwerking met externe partijen en de flexibele inzet van medewerkers te bevorderen via innovaties in HRM-beleid. Een voorbeeld hiervan zijn de interne flex-pools.

7. Meerjarig onderhoud kapitaalgoederen

Toereikende onderhoudsbudgetten zorgen ervoor dat wij als gemeente financieel in staat zijn om onze kapitaalgoederen op een aanvaardbaar niveau te onderhouden. Waar sprake is van olopend achterstallig onderhoud geeft dit op termijn extra herstelkosten die de financiële wendbaarheid kunnen beperken. Het onderhoud van de kapitaalgoederen op basis van de actuele meerjaren onderhoudsprogramma's lichten wij toe in paragraaf 2.3 van deze programmabegroting. De meerjaren kadernota's betreffen de Nota Onderhoud 2015-2018 Maatschappelijk Vastgoed en het Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed respectievelijk de nota Onderhoud Kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019 'Buiten gewoon op orde'.

Maatstaf

Als maatstaf hanteren we het criterium dat de bestaande budgetten voor de komende vier jaren toereikend zijn om de kapitaalgoederen op het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau te brengen of te houden conform de hiervoor genoemde kadernota's. Voor Utrechts vastgoed hanteren wij de NEN 2767 normering, score 3: redelijk. Voor de openbare ruimte streven we naar economisch rationeel beheer, waarbij we voorrang geven aan het wegwerken van de meest prioritaire achterstand. Uitgangspunt is dat het totaal van de achterstand niet toeneemt.

Stand van zaken

Vastgoed

In de Nota Onderhoud Kapitaalgoederen/ Meerjarenperspectief Utrechts Vastgoed 2015-2018 die bij de voorjaarsnota is vastgesteld, zijn wij uitgebreid ingegaan op het onderwerp meerjarig onderhoud. Van circa 80% van het gemeentelijk vastgoed zijn structureel meerjaren onderhoudsprognoses beschikbaar. Daar waar geen actuele begroting aanwezig zijn, is over het algemeen sprake van tijdelijk, strategisch of overig vastgoed waarbij een lange termijn onderhoudsprognose minder effectief en/of noodzakelijk is. Eens in de vijf jaar doorlopen we de cyclus van actualisatie van de prognoses, jaarlijks voeren we onderhoud uit jaarplannen uit en actualiseren we de elementen die we uitvoeren. Wij verwachten dat in de toekomst de onderhoudsmiddelen toereikend zijn en dat we niet te maken krijgen met achterstallig onderhoud. Wel is gebleken dat er bij nieuwe panden na enige jaren relatief veel bouwschades ontstaan of bouwkundige problemen aan het licht komen in verband met nieuwe bouwmethodes en/of architectonische keuzes.. Ook zien we na 2018 een stijgende onderhoudsbehoefte ontstaan, met name in 2020.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Voor 2017 was incidenteel 4 miljoen euro minder beschikbaar door een terugbetaling van de eerder uitgevoerde onderhoudsimpuls uit 2009/2010. Een aantal dringend gewenste investeringen in de openbare ruimte zouden daardoor binnen het beschikbare budget niet worden uitgevoerd. Daarom heeft de gemeenteraad besloten een extra impuls van 3,7 miljoen euro beschikbaar te stellen. Het gaat hierbij om het Domplein, beeldbepalend voor het gezicht van de historische binnenstad en onderhoudswerk aan de Vaartscherijnbrug en Vondelbrug. Mede met het oog op de komende opening van het NS-station Vaartsche Rijn was een snelle aanpak nodig. Daarom is een deel van de impuls van 1,4 miljoen euro al in 2016 gerealiseerd.

Sturingsmogelijkheden

Vastgoed

Bij het vastgoed hebben wij met behulp van een gestandaardiseerd systeem en op basis van recente inspectieresultaten de onderhoudsprognose voor het grootste deel in beeld gebracht. Op basis hiervan verwachten wij het vastgoed op het door uw raad vastgesteld niveau te kunnen onderhouden. Voor de component duurzaamheid zetten wij middelen in uit het programma Utrecht Energie. Door onderhoudsplanningen goed op elkaar af te stemmen, slim aan te besteden en te kiezen voor duurzaamheid beogen wij de efficiënte inzet en optimale benutting van de beschikbare onderhoudsbudgetten nog verder te verbeteren.

Kapitaalgoederen in de openbare ruimte

Bij onze aanpak in de openbare ruimte staan veiligheid, bereikbaarheid van de stad en het economisch belang altijd voorop. Door technische beheersystemen en inspecties waarbij wordt bezien of nog wordt voldaan aan de normen van wet- en regelgeving weten we wanneer onderhoud noodzakelijk is. Wij continueren de aanpak in 2017 waarbij we achterstallig onderhoud weg werken. Het actuele meerjaren onderhoudsprogramma staat beschreven in de nota Onderhoud Kapitaalgoederen openbare ruimte 2016-2019: 'Buiten gewoon op orde'.

8. Belastingcapaciteit

Hoe hoger de lokale lasten, hoe minder mogelijkheden een gemeente heeft voor verdere verhoging, hetgeen van invloed is op de wendbaarheid van de begroting. We hanteren twee kengetallen die elk de positie weergeven van Utrecht ten opzichte van een gemiddelde.

8.1 Belastingcapaciteit (BBV, bron: circulaire gemeentefonds)

Het kengetal belastingcapaciteit is een wegens BBV verplicht kengetal. Het drukt de Utrechtse lasten uit in een percentage van het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. Daarbij tellen kleine gemeenten even zwaar mee als grote doordat het uitgaat van het *ongewogen* landelijk gemiddelde.

8.2 Kengetal lokale lasten (bron: COELO)

Het kengetal lokale lasten vergelijkt de Utrechtse lokale lasten met die van de 36 grootste (100.000+)gemeenten. Met de uitkomst wordt een rangorde aangegeven van duur naar goedkoop. Bij dit kengetal tellen gemeenten met een groot aantal inwoners zwaarder mee doordat het uitgaat van het gewogen gemiddelde.

Tabel 8: Belastingcapaciteit en kengetal lokale lasten

8.1 Belastingcapaciteit Utrecht (BBV)	Verslag 2014	Verslag 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Onroerendezaakbelasting	227	233	236	234,68
Rioolheffing	227	231	234	220,22
Afvalstoffenheffing	253	240	243	248,50
Utrecht woonlasten meerpers. huish.	707	704	713	703.40
Landelijk gemiddelde	697	704	716	723
Belastingcapaciteit Utrecht (100% = op gemiddelde)	101,4%	100%	99,6%	97,3%
8.2 Kengetal lokale lasten (Bron: COELO)				
Plaats 36 grootste gemeenten (1 ^{ste} = duurste)	17^{de}	21ste	23ste	nog niet gepubliceerd

Bedragen zijn in duizenden euro's

Stand van zaken

De lokale lasten voor meerpersoonshuishoudens liggen in Utrecht in 2017 precies op het gemiddelde van alle Nederlandse gemeenten. Utrecht is de afgelopen jaren met de hoogte van de lokale lasten in rangorde gedaald (= relatief minder duur) ten opzichte van de 36 grootste gemeenten.

Sturingsmogelijkheden

Het effect van een eventuele belastingverhoging op de wendbaarheid van de gemeentefinanciën is relatief beperkt omdat in Nederland slechts 3,5,% van alle belastingen is opgelegd door gemeenten. De mogelijkheid om de lasten te verhogen wordt deels bepaald door de landelijke macronorm voor onroerendezaakbelasting en deels door politiek inhoudelijke afwegingen. Ook de mate waarin leges en retributies kostendekkend zijn kan een rol spelen.

Het Kabinet onderzoekt de mogelijkheden om het lokale belastinggebied te hervormen. Kern is het vergroten van het lokale heffingengebied via een verbreding van de OZB en de mogelijkheid van het invoeren van een ingezetenenheffing. Kleinere belastingen, zoals de hondenbelasting en de reclamebelasting, worden mogelijk afgeschaft. In aanloop hiernaar is wetgeving in voorbereiding die precariobelastingen voor ondergrondse kabels en leidingen niet meer mogelijk maakt. Dit heeft voor Utrecht geen praktische gevolgen omdat kabels en leidingen al buiten de heffing van precariobelasting blijven. Ook is wetgeving in voorbereiding die het verplicht stelt om de maatstaf van heffing van de rioolheffing afhankelijk te maken van het gebruik. Dit is in Utrecht al het geval, waardoor ook deze wetswijziging geen gevolgen zal hebben voor de Utrechtse belastingpraktijk.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risicomanagement is het geheel aan activiteiten en maatregelen gericht op het expliciet en systematisch omgaan met en het beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met (gewenste of ongewenste) gevolgen voor de gemeente. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het is een maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit (hoeveel niet bestemde middelen zijn er beschikbaar) en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen). Aan de hand van deze grootheden bepalen wij het weerstandsvermogen.

Voordat we uitvoeriger ingaan op de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit presenteren we hieronder het weerstandsvermogen zoals berekend voor de begroting 2017:

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{59,569}{57,400} = 1,04$$

Hieruit blijkt dat het weerstandsvermogen uitkomt op 1,04. Het verschil tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit is afgerond 2,2 miljoen euro. Ten opzichte van de stand bij de voorjaarsnota 2016 zijn de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit gedaald, respectievelijk met 1,8 miljoen euro en 1,4 miljoen euro. Verderop in deze paragraaf worden deze mutaties nader toegelicht.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit geeft aan hoeveel middelen beschikbaar zijn om eventuele risico's op te kunnen vangen. De volgende onderdelen maken deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit:

Beschikbare weerstandscapaciteit	Verantwoording		
	Begroting 2016	2015/ voorjaarsnota 2016	Begroting 2017
Totaal algemene reserves#	51.554	51.697	50.905
Stille reserves	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit (twee jaar)	9.408	9.004	8.028
Niet ingevulde begrotingsruimte (vier jaar)	0	0	0
Post onvoorzien (vier jaar)	636	636	636
Totaal	61.598	61.337	59.569

Bedragen zijn in duizenden euro's.

De beschikbare weerstandscapaciteit is ten opzichte van de voorjaarsnota 2016 licht gedaald. Deze lichte daling vindt zijn basis in de algemene reserves en in de onbenutte belastingcapaciteit op de OZB. De areaalontwikkeling bij woningen is te ruim ingeschat, waardoor de belastingcapaciteit daar lager is uitgevallen. De areaalontwikkeling bij niet woningen is daarentegen te voorzichtig ingeschat, waardoor de belastingcapaciteit daar is meegevallen.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die onze gemeente loopt. Om die te kunnen bepalen vindt regelmatig een risico-inventarisatie plaats. Hieruit zijn 44 risico's naar voren gekomen, waarvan één niet-financieel risico. Voor een volledig overzicht verwijzen wij u naar de geheime bijlage die u bij deze begroting heeft ontvangen. In deze paragraaf treft u op hoofdlijnen de belangrijkste

uitkomsten. Voor ieder risico wordt een minimale, verwachte en maximale financiële omvang bepaald. Deze inschatting is zoveel als mogelijk bepaald op objectieve gegevens. Indien objectieve gegevens niet voorhanden zijn wordt uitgegaan van ervaringscijfers. Naast de financiële omvang wordt ook de waarschijnlijkheid waarmee risico's optreden bepaald. Dit percentage geeft de mate aan waarin de verwachte omvang van het risico meetelt voor de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen. De uitkomst van deze berekening betreft de bruto benodigde weerstandscapaciteit. Nadat het effect van alle beheersmaatregelen hiervan is afgetrokken ontstaat de netto benodigde weerstandscapaciteit. De netto benodigde weerstandscapaciteit wordt conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen 2015-2018 aangepast naar de gewenste mate van zekerheid. Deze is bepaald op 90%. De gewenste mate van zekerheid komt tot uiting in de risicosimulatie die wordt uitgevoerd. Deze risicosimulatie is gebaseerd op de Monte Carlo simulatietechniek die algemeen geaccepteerd is in zowel de profit als de non-profit sector. Hierbij wordt op een computer op basis van gegevens over de individuele risico's (minimale, verwachte en maximale omvang en waarschijnlijkheid) duizenden keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een grafiek waaruit is af te leiden wat de verwachte impact van de risico's is in een willekeurig jaar. Voor deze verantwoording leidt deze exercitie tot een bedrag van 57,4 miljoen euro.

Risicokaart

We delen de geïnventariseerde risico's in naar urgentie en omvang. Hierdoor ontstaat de onderstaande risicokaart waarin per risicoklasse het aantal risico's opgenomen staat. Dat doen we zowel voor de situatie vóór en na toepassing van beheersmaatregelen, respectievelijk bruto en netto. Daarom treft u hieronder twee risicokaarten.

Bruto verwachte omvang

		Bruto verwachte omvang						
		Geen financiële gevolgen	< € 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000	
score		0	1	2	3	4	5	
Waarschijnlijkheid	zeer klein	1	0	3	2	4	0	0
	klein	2	1	1	5	1	4	4
	50/50	3	0	2	1	4	1	2
	groot	4	0	1	1	0	0	2
	zeer groot	5	0	1	0	1	0	3

De bruto risicokaart geeft alle 44 risico's weer. De risico's rechtsonder zijn het meest urgent en omvangrijk. Deze risico's zijn terug te vinden in de geheime bijlage met een overzicht alle risico's.

De bruto risicokaart geeft alle 44 risico's weer. De risico's rechtsonder zijn het meest urgent en omvangrijk. Deze risico's zijn terug te vinden in de geheime bijlage met een overzicht alle risico's.

Netto verwachte omvang

		Netto verwachte omvang						
		Geen financiële gevolgen	< € 250.000	€ 250.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.500.000	€ 2.500.000 - € 5.000.000	> € 5.000.000	
score		0	1	2	3	4	5	
Waarschijnlijkheid	zeer klein	1	0	3	2	4	0	0
	klein	2	2	1	5	2	3	3
	50/50	3	0	3	4	1	1	1
	groot	4	0	1	1	0	0	2
	zeer groot	5	0	2	0	1	0	2

De netto risicokaart geeft dezelfde 44 risico's weer. In deze risicokaart zijn de risico's echter anders ingedeeld omdat het effect van de beheersmaatregelen hierin is meegenomen. Dit betekent dat er rechtsonder minder risico's staan dan in de bruto risicokaart. Financieel gezien telt de bruto risicokaart op tot een benodigde weerstandscapaciteit van 126,5 miljoen euro. Het effect van alle beheersmaatregelen, oftewel het verschil tussen de bruto en netto risicokaart is daarmee 69,1 miljoen euro (126,5-57,4). Dit bedrag kan gezien worden als profijt van het gevoerde risicomanagement en is nagenoeg gelijk gebleven ten opzichte van de voorjaarsnota 2016.

Mutaties in risico's

Ten opzichte van de voorjaarsnota 2016 zijn de onderstaande risico's gemuteerd. De mutaties bestaan uit risico's die zijn gestegen, gedaald of vervallen. Daarnaast zorgen nieuwe risico's voor mutaties. Hiermee wordt tevens de stijging van de benodigde weerstandscapaciteit verklaard. Het gaat hier om mutaties bij benadering, omdat de bedragen afkomstig zijn uit een simulatie.

Risico

Mutatie benodigde weerstandscapaciteit

Stijgers		
1. Bekostigd aantal plekken WSW		+200.000
Dalers		
2. Garantie geldleningen sportverenigingen		-100.000
3. Garantie geldleningen zorginstellingen		-100.000
4. Open einde karakter armoedebeleid		-750.000
5. Geheim		-700.000
Nieuw		
6. Vervangingsbesluit		+450.000
7. Frictielasten 2017		+250.000
8. Garantstelling bibliotheek Neude		+150.000
Vervallen		
9. Saneringskosten Fortlaan		-300.000
10. Samenwerking culturele instellingen en TivoliVredenburg		-100.000
11. Wet aanpak schijnconstructies		-150.000
12. Geheim		-250.000
Totale mutatie in benodigde weerstandscapaciteit		-1.400.000

Bedragen zijn in euro's.

Toelichting

1. In 2014 daalde het landelijke aantal SE's (arbeidsplaatsen in de Wsw) sneller dan eerder door het ministerie verondersteld. Dit leidde in 2015 tot een hoger bedrag per SE doordat het macrobudget over minder SE's werd verdeeld. In de meicirculaire 2016 is gebleken dat in 2015 het omgekeerde is gebeurd: het landelijke aantal SE's daalde minder snel dan eerder door het ministerie verondersteld. Hierdoor moet het macrobedrag in 2016 over meer SE's worden verdeeld, met een lager bedrag per SE tot gevolg. In 2016 leidt deze tegenvaller niet tot een nadeel omdat het nadeel in 2016 wordt gecompenseerd door het voordeel in 2015. Wel schatten we naar aanleiding van deze ontwikkeling het risico voor de komende jaren hoger in.
2. Risico is enigszins gedaald door aflossingen op bestaande leningen.
3. Risico is enigszins gedaald door aflossingen op bestaande leningen.
4. Vanuit de nieuwe armoedeaanpak treffen we maatregelen gericht op daling van de kosten van beschermingsbewind, door de instroom in beschermingsbewind te beperken en de uitstroom te bevorderen. Daarnaast zetten we in op een lobby richting het Rijk om gemeenten met extra middelen tegemoet te komen.
5. Betreft een geheim risico.
6. Om het vervangingsbesluit tijdig te kunnen nemen, moeten alle organisatieonderdelen dit jaar hun digitale dossiervorming en archivering op orde hebben. Als dat niet lukt moeten we de dossiers alsnog fysiek opbouwen. Er dreigt dan een kostenpost voor de gemeente Utrecht.
7. Samen met de programmabegroting 2017 wordt de nota subsidievoorstellen vastgesteld en is duidelijk welke culturele instellingen in de komende Cultuurnotaperiode worden gesubsidieerd en van welke instellingen de structurele subsidierelatie wordt beëindigd. Instellingen waarvan de subsidierelatie wordt beëindigd kunnen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in de dekking van doorlopende kosten in 2017.
8. Begin 2016 is een garantstelling van 1,75 miljoen euro voor de financiering van de gebruikers investeringen voor de bibliotheek vestiging aan het Neude verleend, waarbij uitgegaan wordt van een lening die in 20 jaar lineair wordt afgelost.
9. In het MPSO 2016 heeft de gemeenteraad 0,4 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de sanering van Fortlaan.
10. Bij de voorjaarsnota 2016 heeft de gemeenteraad besloten om TivoliVredenburg incidenteel 1,1 miljoen euro toe te kennen voor de versterking van het eigen vermogen. TivoliVredenburg wordt hiermee in staat geacht financiële risico's zelf op te vangen.
11. De algemene voorwaarden van de gemeente zijn inmiddels aangepast en vastgesteld door het college. Ook zijn de standaardovereenkomsten bij COIN aangepast.
12. Betreffen geheime risico's.

Investerings en Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat over het onderhoud, de vervanging en uitbreiding van gemeentelijk eigendom wat vele jaren meegaat. Wij gaan daarbij in op onze voornemens voor de komende jaren. Uitgangspunt voor deze paragraaf zijn de actuele meerjarennota's en -plannen op het gebied van bereikbaarheid, maatschappelijk vastgoed, gemeentelijke gebouwen, openbare ruimte en de gemeentelijke watertaken. Deze nota's vormen de basis voor het onderhouds- en het investeringsprogramma. Voor een nadere specificatie per investeringsobject wordt verwezen naar de investeringsstaten in de bijlage.

Onderhoudsprogramma

Onderhoudslasten zijn uitgaven bedoeld om de kwaliteit van gemeentelijk eigendom wat vele jaren meegaat op peil te houden. Het gaat om dagelijks- en kort cyclisch, niet levensduur-verlengend onderhoud. De lasten hiervan maken deel uit van de exploitatie en daarmee van het jaarresultaat. U leest per programma een toelichting bij de onderhoudsbegroting.

Onderhoudskosten alle programma's	2017	2018	2019	2020
Bereikbaarheid: onderdeel Parkeren	644	411	541	722
Openbare Ruimte en Groen	21.951	21.335	21.578	21.730
Openbare Ruimte en Groen - Rioleringen	10.618	10.687	10.755	10.824
Onderwijs	455	455	455	455
Maatschappelijke Ondersteuning	250	33	0	0
Sport	3.490	3.490	3.490	3.490
Vastgoed	8.757	9.067	9.067	9.067
Totaal onderhoudsprogramma	46.165	45.478	45.886	46.288

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Onderhoudsprogramma Bereikbaarheid

Onderhoudsprogramma	2017	2018	2019	2020
Bereikbaarheid	644	411	541	722

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Dit betreft het onderhoud van de stallingsvoorzieningen voor fietsen (openbare stallingen, buurtstallingen en fietstrommels) en auto's (belanghebbende garages, openbare garages en P+R transferia). Het onderhoud is gebaseerd op het in stand houden van de kapitaalgoederen in een redelijke staat. Aan de meerjarenramingen van het onderhoud ligt het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) parkeren ten grondslag.

Onderhoudsprogramma Openbare ruimte en Groen

Het onderhoudsprogramma 'Openbare ruimte en groen' is onderverdeeld in twee deelprogramma's:

- Openbare ruimte en groen (exclusief rioleringen)
- Openbare ruimte en groen - onderdeel rioleringen

Het regulier beheer en vervangingsinvesteringen kent een geleidelijke overgang. Het regulier onderhoud bestaat niet alleen uit het repareren of vernieuwen van voorzieningen, maar tevens uit het regelmatig

schoonmaken en controleren van de kwaliteit. Alle voorzieningen zijn immers aan slijtage onderhevig en hebben een gemiddelde levensduur die eindig is. De levensduur kan gedefinieerd worden als de periode waarin de voorziening zijn functie kan vervullen. Het doel van onderhoud is het zoveel mogelijk waarborgen van de levensduur en eventueel het verhogen van de resterende levensduur. Als de resterende levensduur minimaal is geworden, dan vindt groot onderhoud plaats dat in termen van geld een investering noodzaakt.

Onderhoudsprogramma Openbare ruimte en Groen (exclusief rioleringen)

Onderhoudsprogramma	2017	2018	2019	2020
Openbare ruimte en Groen (excl. rioleringen)	21.951	21.335	21.578	21.730

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Voor bovenstaande bedragen wordt 100% van de kapitaalgoederen onderhouden, dus alle wegen, bruggen, kades, muren, watergangen, groen, bomen, verkeersregelinstantaties, verlichting, landgoederen en begraafplaatsen. Vanuit oogpunt van veiligheid is het verantwoord de hoofdwegen te onderhouden op een basisniveau veiligheid. Het gebruikscomfort van wegen en de visuele kwaliteit van de rijbanen zijn niet maximaal. De veiligheid van de gebruiker, mits deze zich houdt aan de aangegeven maximum snelheden, is niet in het geding.

Onderhoudsprogramma Openbare ruimte en Groen - onderdeel rioleringen

Onderhoudsprogramma	2017	2018	2019	2020
Rioleringen	10.618	10.687	10.755	10.824

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

We inspecteren de riolering en nemen maatregelen om de kans op instorting van de riolering te voorkomen. Hiervoor is een vervangingsplan opgesteld en vervangen en re-linen we dit jaar vijf kilometer riool. Om de waterkwaliteit te verbeteren in de tertiaire watergangen maaien we waterplanten en verwijderen zwerfvuil.

Onderhoudsprogramma Onderwijs

Onderhoudsprogramma	2017	2018	2019	2020
Onderwijs	455	455	455	455

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Vanaf 1 januari 2015 is het onderhoudsbudget voor schoolgebouwen overgeheveld van de gemeente naar de schoolbesturen. Het is geen gemeentelijke taak meer voor schoolgebouwen die in eigendom zijn van schoolbesturen. Voor het onderhoud aan schoolgebouwen waar de gemeente zelf eigenaar van is wordt voor de lange termijn jaarlijks een budget van 0,3 miljoen euro geraamd. Overigens betreft dit niet de Multifunctionele Accommodaties, het reguliere onderhoud hiervan wordt in programma Vastgoed verantwoord. Daarnaast is er een onderhoudsbudget van 0,2 miljoen euro voor verhuurde voormalige schoolgebouwen.

Onderhoudsprogramma Maatschappelijke Ondersteuning

Onderhoudsprogramma	2017	2018	2019	2020
Onderhoudslasten	250	33	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

De begrote onderhoudsmiddelen worden ingezet om de functionaliteit en randvoorwaardelijke faciliteiten van de welzijnsaccommodaties te verbeteren en op niveau te brengen.

Onderhoudsprogramma Sport

Onderhoudsprogramma	2017	2018	2019	2020
Sport	3.490	3.490	3.490	3.490

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Dit betreft de eigenaars- en gebruikersonderhoudslasten die in de reguliere exploitatie van het programma Sport zijn opgenomen voor binnen- en buitenaccommodaties, zwembaden, volkstuinten en speeltuinen. Het planmatig onderhoud aan gebouwen en installaties fluctueert van jaar tot jaar, terwijl de begrote bedragen jaarlijks gelijk zijn. Om schommelingen van de onderhoudsuitgaven over de jaren heen op te vangen wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsreserve.

Onderhoudsprogramma Vastgoed

Onderhoudsprogramma	2017	2018	2019	2020
Vastgoed	8.757	9.067	9.067	9.067

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Op basis van de Utrechtse Onderhoud Methodiek worden de MeerJaren Onderhoud Prognoses (MJOP) opgesteld voor het gemeentelijk Vastgoed. De MJOP wordt periodiek bijgesteld door middel van de Basis- of uitvoeringsinspecties. Daarnaast vinden er jaarlijks mutaties plaats in de vastgoedportefeuille. Deze krimp en uitbreiding van panden veroorzaakt schommelingen in de onderhoudslasten. Deze worden door middel van een onderhoudsreserve opgevangen. Hierdoor is de onderhoudsbegroting jaarlijks stabiel. In het overzicht is het begrote onderhoud opgenomen zoals dat ook in het MPUV 2016 is verwerkt. In de aangegeven budgetten is geen rekening gehouden met duurzaamheidsmaatregelen of mutatieonderhoud.

Investeringsen

Een object met een meerjarig nut dat een substantieel beslag legt op het vermogen, noemen we een investering. In deze begroting gaan we in op de investeringen in ontwikkeling waarvoor reeds kredieten zijn vastgesteld. Daarnaast noemen we de geplande investeringen die nog nadere uitwerking en besluitvorming vragen.

De investeringen zijn onderverdeeld in twee categorieën:

- Vervangingsinvesteringen
- Uitbreidingsinvesteringen

De uitbreidingsinvesteringen worden verder onderverdeeld in A- en B- projecten

Voor een korte toelichting per categorie wordt verwezen naar de betreffende alinea binnen deze paragraaf.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen houden de bestaande kwaliteit en functionaliteit van het gemeentelijk eigendom wat vele jaren meegaat op peil. Hierbij valt te denken aan grootschalige renovatie, levensduur-verlengend groot onderhoud en herbouw. Met de vaststelling van deze programmabegroting autoriseert u per programma het totaal van de middelen voor vervangingsinvesteringen.

Vervangingsinvesteringen alle programma's	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Bereikbaarheid: geen nieuwe projecten	0	0	0	0	0
Openbare Ruimte en Groen	10.090	25.049	20.876	21.213	21.135
Openbare Ruimte en Groen - Rioleringen	0	11.900	11.900	11.400	11.400
Onderwijs	29.033	13.969	25.976	20.852	23.130
Maatschappelijke Ondersteuning	1.431	0	0	0	0
Cultuur: geen nieuwe projecten	0	0	0	0	0
Sport	9.240	1.465	1.465	1.465	1.465
Vastgoed	16.522	2.807	1.628	2.550	1.550
Totaal vervangingsinvesteringen	66.316	55.190	61.845	57.480	58.680

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Uitbreidingsinvesteringen

Er is sprake van een uitbreidingsinvestering indien als gevolg van de investering het volume of de kwaliteit van het gemeentelijk eigendom toeneemt. Wij maken onderscheid tussen twee categorieën uitbreidingsinvesteringen:

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Categorie A betreft investeringen waarover al eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden of waarvan wij vinden dat geen verdere besluitvorming vereist is aangezien het project past binnen al eerder vastgesteld beleid. Met de vaststelling van deze programmabegroting autoriseert u per project de middelen voor de in 2017 te starten uitbreidingsprojecten van categorie A, waarna wij deze middelen voor het betreffende project gaan inzetten.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A alle programma's	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Stadsontwikkeling: Stationsgebied	49.150	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling: voorzieningen					
Leidsche Rijn	22.785	5.729	0	248	0
Bereikbaarheid	542.595	33.399	0	0	0
Onderwijs	35.468	9.333	19.381	25.129	24.487
Maatschappelijke Ondersteuning	575	0	0	0	0
Cultuur: geen nieuwe projecten	0	0	0	0	0
Sport	10.855	0	0	0	0
Vastgoed	9.140	0	0	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie A	670.568	48.461	19.381	25.377	24.487

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Categorie B betreft investeringen waarover wij uw gemeenteraad nog verder willen informeren via een raadsvoordracht alvorens wij met het project van start gaan. De benodigde middelen worden nog niet geautoriseerd bij de programmabegroting. Wij wachten met de inzet van deze middelen tot uw gemeenteraad heeft ingestemd met de betreffende raadsvoordracht.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B alle programma's	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Bereikbaarheid					
Binnenstedelijke verbindingsring inrichten als stadboulevard	1.200	8.000	0	0	0
Herinrichting Nachtegaalstraat-Reigerstraat	150	5.400	0	0	0
Herinrichting Wittevrouwenstraat-Voorstraat	0	5.000	0	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie B	1.350	18.400	0	0	0

Stedelijke ontwikkeling

Onder het programma Stedelijke ontwikkeling vallen de uitbreidingsinvesteringen binnen de grondexploitatiegebieden:

- Stationsgebied
- Leidsche Rijn

Zij worden ieder afzonderlijk toegelicht

Stationsgebied

Algemene informatie

Doelstelling: Samen met partners het plangebied ontwikkelen tot een vernieuwd centrumgebied

Beleidskader: Masterplan Stationsgebied

Inhoud: Hiervoor verwijzen we naar het programma Stedelijke Ontwikkeling Stationsgebied

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen: niet van toepassing

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Parkeergarage Jaarbeursplein	49.150	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Op 29 januari 2015 heeft uw raad het krediet voor de realisatie van de ondergrondse parkeergarage Jaarbeursplein geautoriseerd. De aanbesteding is in de zomer van 2015 afgerond en in het eerste kwartaal van 2016 is gestart met de realisatie van de parkeergarage Jaarbeursplein door de bouwcombinatie (Van Hattum Blankevoort/Visser & Smit bouw).

Verwezen wordt naar de uitbreidingsinvesteringen van het programma Vastgoed voor:

- nazorgfase Tivoli/Vredenburg
- geluid Tivoli/Vredenburg
- nazorgfase stadskantoor

Uitbreidingsinvesteringen categorie B: Niet van toepassing

Leidsche Rijn

Doelstelling: De voorzieningen afstemmen op de huidige en toekomstige bewoners van Leidsche Rijn

Beleidskader: Referentiekader Voorzieningen Leidsche Rijn

Inhoud: In het Referentiekader Budgetstructuur Leidsche Rijn zijn het ruimtebeslag, de investeringskosten en de hierbij behorende taakstellende budgetten voor de permanente voorzieningen in Leidsche Rijn vastgelegd.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen: Niet van toepassing

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Leidsche Rijn Centrum diverse projecten	1.288	4.263	0	0	0
Cluster Hogeweide diverse voorz. maatsch. ontw.	992	970	0	0	0
Rijnvliet basisschool en welzijnsvoorz.	5.919	248	0	0	0
Cluster Leeuwestein Noord basisschool	5.919	0	0	0	0
Leidsche Rijn overig NME-tuinen, basisscholen en jongerenvoorz.	8.667	248	0	248	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen	22.785	5.729	0	248	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Voorzieningen Leidsche Rijn

Door de realisatie van Leidsche Rijn groeit de stad en daarmee de behoefte aan uitbreiding van de maatschappelijke voorzieningen. Dit brengt nieuwe investeringskosten met zich mee. In bovenstaande tabel zijn de – conform het referentiekader Leidsche Rijn - begrote investeringskosten opgenomen van de projecten waarvan de uitvoering nog niet is gestart. Projecten die in uitvoering of al in gebruik genomen zijn, zijn overgeheveld naar het betreffende beleidsprogramma; hetzij Onderwijs, Sport of Maatschappelijke ondersteuning.

Van de onderwijsprojecten uit bovenstaande tabel vindt besluitvorming over kredietverlening plaats in de tweede helft van 2016. Vanaf dat moment worden zij opgenomen in het programma Onderwijs.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B: Niet van toepassing

Bereikbaarheid

Algemene informatie

Doelstelling: Betreft alle doelstellingen binnen het programma Bereikbaarheid.

Beleidskader: 'Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2016.

Inhoud: Hiervoor verwijzen we naar het programma Bereikbaarheid.

Soort investeringen: Investerings met een maatschappelijk en/ of economische nut.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen houden de bestaande kwaliteit en functionaliteit van de kapitaalgoederenvoorraad op peil. Hierbij valt te denken aan renovatie, groot onderhoud, herbouw en

lang cyclisch onderhoud. Met de vaststelling van deze programmabegroting autoriseert u per programma het totaal van de middelen voor de vervangingsinvesteringen.

De actuele projecten Parkeren zijn voor een totaal bedrag van 2,275 miljoen euro in voorgaande jaren geautoriseerd. In 2016 zijn geen nieuwe vervangingsinvesteringen gepland.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Projecten categorie A	t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Projecten en maatregelen Fiets	123.301	27.207	0	0	0
Verder					
Herenroute (inclusief vervolg Malieblad, Maliebaan)	2.250	850			
Doorfietsroute Vechtroute fase 1 en 2	1.000	2.200			
Doorfietsroute langs spoor CS- A'dam	150	5.050			
Hoofdfietsroute Elektron Reactorweg		1.200			
Doorfietsroute 4 Noordelijke Singelring	50	3.450			
Beter Benutten					
Doorfietsroute om de Oost resterend tracé	150	2.159			
Doorfietsroute Overvecht Uithof	628	1.898			
Projecten Fiets vóór 2016 geautoriseerd	118.923				
Projecten en Maatregelen OV	279.236	5.840	0	0	0
Randstadspoor	11.356	340			
Beter Benutten					
Verkennen en benutten OV alternatieven USP en UC	700	2.500			
Randstadspoor					
Bereikbaarheid station via Oosterkade en Westerkade	1.000	3.000			
Projecten OV vóór 2016 geautoriseerd	266.180				
Projecten en Maatregelen Auto/ P+R	63.184	5.809	0	0	0
Oversteekbaarheid Eykmanlaan	150	959			
Verder					
Binnenstedelijke verbindingsweg Socrateslaan Beneluxlaan Oost	150	4.850			
Projecten en Maatregelen Auto/ P+R vóór 2016 gerealiseerd	62.884				
Reguleren en exploiteren parkeervoorzieningen	1.707	0	0	0	0
Projecten Parkeren vóór 2016 geautoriseerd	1.707				
Projecten luchtkwaliteit en goederenvervoer	54.109	-57	0	0	0
Stimuleren schoon vrachtverkeer Euro VI	57	-57			
Projecten Luchtkwaliteit en Goederenvervoer vóór 2016 geautoriseerd	54.052				

Projecten categorie A	t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Wijken en verkeersveiligheid	21.208	5.000	0	0	0
Actieplan Verkeersveiligheid	1.250	3.750			
Maatregelen verkeersveiligheid busbaan					
Vleuterweide	275	1.250			
Projecten wijken en verkeersveiligheid vóór 2016 geautoriseerd	19.683				
Totaal programma Bereikbaarheid categorie A	542.595	33.399	0	0	0

Met de Voorjaarsnota 2016 is ook het Meerjarenperspectief Bereikbaarheid 2016 (MPB 2016) vastgesteld. Hierin wordt de financiële stand van lasten en baten, de autorisatie van uw gemeenteraad en een doorkijk van het totale programma opgegeven.

Bij de Voorjaarsnota 2015 heeft een herprogrammering van de gelden voor onder andere Verder, Beter Benutten Vervolg en Randstadspoor plaats gevonden, maar gelet op de stand van de reserve bij de Voorjaarsnota 2015 konden niet alle bedragen voor de uitvoering van deze projecten geautoriseerd worden. In het MPB 2016 is een fasering van projecten opgenomen, waarbij de gemeentelijke middelen zoveel mogelijk gespreid zijn over de jaren en passen binnen het beschikbare financiële kader. Hierbij zijn maatregelen getroffen zodat de stand van de reserve het toelaat dat de uitvoering van projecten met financiering vanuit Verder, Beter Benutten en Randstadspoor op korte termijn plaats kan vinden en dat het krediet vrij gegeven kan worden. De uitgaven zullen plaatsvinden in 2017 tot en met 2020.

Het programma Verder, waarin de gemeente samenwerkingsafspraken heeft gemaakt met het rijk en de provincie om de bereikbaarheid in economische ontwikkelgebieden te verbeteren loopt tot 2020. We stellen daarom voor om de volgende kredieten voor de uitvoering van Verder fietsprojecten ter beschikking te stellen: Vervolg herenroute (Malieblad, Maliebaan) 0,850 miljoen euro, Doorfietsroute Vechtroute 2,2 miljoen euro, Doorfietsroute langs spoor Amsterdam 5,050 miljoen euro, Hoofdfietsroute Elektronweg- Reactorweg 1,2 miljoen euro, Doorfietsroute 4 Noordelijke Singelring 3,450 miljoen euro, Herinrichting Nachtegaalstraat- Reigerstraat 5,4 miljoen euro en Herinrichting Biltstraat- Voorstraat 5 miljoen euro. Daarnaast vragen we als vervolg op de inrichting van de Goylaan een krediet van 4,850 miljoen euro vrij te geven voor het inrichten van de Socrateslaan- Beneluxbaan Oost als Stadsboulevard.

Daarnaast stellen we voor om in het kader van Beter Benutten Vervolg de aanvullende kredieten ter beschikking te stellen. Voor de uitvoering van de doorfietsroute om de Oost resterende tracé vragen we een bedrag van 2,159 miljoen euro vrij en voor de doorfietsroute Overvecht Uithof een bedrag van 1,898 miljoen euro. De provincie heeft voor het project verkennen en benutten OV-alternatieven USP en UC een bedrag van 2,5 miljoen euro ter beschikking gesteld voor het onderdeel versnellen en vergroten van de betrouwbaarheid van het OV op de Waterlinieweg. Wij stellen voor om dit bedrag vrij te geven ten behoeve van de uitvoering.

De vrijgave van budgetten vanuit Randstadspoor heeft grotendeels al plaats gevonden. Voor Bereikbaarheid Station via Ooster- en westerkade is in verband met de omvang van de investering nog niet het gehele bedrag vrij gevraagd. Wij vragen om vrijgave van het resterende krediet van 3 miljoen euro.

Op het project Randstadspoor is het vrij gegeven krediet nog niet in overeenstemming bij de kostenraming, Wij stellen voor het resterende deel van 0,34 miljoen euro vrij te geven.

Voor de Eykmanlaan vragen we het restantbudget van 0,959 miljoen euro vrij zodat we tegelijkertijd met het groot onderhoud de oversteekbaarheid van deze laan kunnen verbeteren.

Het project Stimuleren schoon vrachtverkeer Euro VI is vervallen en geherprogrammeerd in het kader van het Actieplan Schoon vervoer, maar er was nog niet voor het gehele bedrag de-autorisatie aangevraagd. Daarom stellen we voor het bedrag van 0,057 miljoen euro te de-autoriseren.

In het kader van verkeersveiligheid zijn een aantal grote projecten in uitvoering genomen, waaronder de Laan van Nieuw Guinea/Kanaalstraat, De Loevenhoutsedijk, de Koekoekstraat, de Utrechtseweg tussen de Parkzichtlaan en de Vleutensebaan. Wij vragen u resterende krediet van 3,750 miljoen euro voor het Actieplan Verkeersveiligheid vrij te geven. De werkzaamheden om de verkeersveiligheid bij de busbaan in Vleuterweide te verbeteren zijn ook gestart. Hiervoor vragen we het resterende krediet van 1,250 miljoen euro te autoriseren.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B

Uitbreidingsinvesteringen categorie B	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Binnenstedelijke verbindingsring inrichten als Stadsboulevard	1.200	8.000	0	0	0
Herinrichting Nachtegaalstraat - Reigerstraat	150	5.400	0	0	0
Herinrichting Wittevrouwenstraat - Voorstraat	0	5.000	0	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie B	1.350	18.400	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Voor het opstellen van het IPvE, het voorlopig- en definitief ontwerp en de aanbestedingskosten van de westelijke stadsboulevard (voorheen Maatregelen Utrecht West) vragen we een krediet aan van 6,5 miljoen euro. Voor een bijdrage aan de doseerstrook, ten behoeve van de Stadsboulevard West, bij de Vleutensebaan vragen we aanvullend een bedrag van 1,5 miljoen euro. De totale projectkosten zijn begroot op 30 miljoen euro en worden volledig bekostigd uit eigen gemeentelijke middelen. Bij het MPB2016 is besloten om deze investering te activeren en conform de financiële verordening in vijftien jaar af te schrijven. De kapitaallasten van deze investering worden gedekt binnen het programma Bereikbaarheid. Gelet op de financiële omvang van de eigen middelen in dit project zullen wij voor de autorisatie van de investering een afzonderlijk raadsvoorstel aan u voorleggen.

Voor de herinrichting Nachtegaalstraat- Reigerstraat vragen we een autorisatie van 5,4 miljoen euro en voor de Herinrichting Biltstraat- Voorstraat een bedrag van 5 miljoen euro. Hiervoor werken we een plan van aanpak uit. Voor de uitvoering van deze projecten zullen we afzonderlijke autorisaties indienen.

Openbare ruimte en Groen

Het investeringsprogramma 'Openbare ruimte en groen' is onderverdeeld in twee deelprogramma's:

- Openbare ruimte en groen (exclusief rioleringen)
- Openbare ruimte en groen - onderdeel rioleringen

Openbare ruimte en Groen (exclusief rioleringen)

Algemene informatie

Doelstelling: De openbare ruimte is heel, veilig en functioneel.

Beleidskader: Meerjarennota Onderhoud kapitaalgoederen Openbare Ruimte 2016 – 2019 'Buiten gewoon op orde'.

Inhoud: De Gemeente Utrecht streeft naar economisch rationeel beheer waarbij we de risico's hebben geïnventariseerd. Het in 2013 geïntroduceerde keuze instrument PRIOR (Projecten rangschikking vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte) helpt bij het maken van keuzes op het vlak van vervangingsinvesteringen, ongeacht de soort kapitaalgoed. In deze nota is beschreven op welke wijze het regulier onderhoud en de vervangingsinvesteringen worden bepaald.

Soort investeringen: Het betreft vervangingsinvesteringen met maatschappelijk nut, exclusief begraafplaatsen en investeringen voor ondergrondse containers.

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Projecten uit Nota Kapitaalgoederen	0	17.045	18.745	19.050	19.202
Wal- en Kluiswanden	10.090	0	0	0	0
Afvalinzameling ondergrondse containers	0	8.004	2.131	2.163	1.933
Totaal vervangingsinvesteringen	10.090	25.049	20.876	21.213	21.135

Bedragen zijn in duizenden euro's

Door het prioriteringssysteem voor de vervangingen zijn er ook in 2017 enkele tientallen projecten in de openbare ruimte geselecteerd. Deze projecten zijn afgestemd met de wijken en andere programma's om synergie en kostenbesparing in de uitvoering te bereiken en om overlast voor bewoners zo veel mogelijk te beperken. Een van de grotere projecten in 2017 is de Waterlinieweg. Voor het vergroten van de verkeersveiligheid vervangen we ook in 2017 weer verkeersregelinstallaties die aan het einde van hun levensduur zijn en vernieuwen we delen van de openbare verlichting in combinatie met de uitvoering wegenprojecten en vervanging van de riolering. In 2017 was het investeringsbedrag oorspronkelijk 4 miljoen euro lager dan de jaren daarvoor. Dit heeft te maken met de terug betaling van de investeringsimpuls uit 2009. Deze was bij Voorjaarsnota 2012 hersteld voor 2013 en verder, maar niet voor 2017. Een aantal dringend gewenste investeringen in de openbare ruimte konden daardoor binnen het beschikbare budget niet worden uitgevoerd. Bij Voorjaarsnota 2016 is besloten van het ontbrekende bedrag 2,3 miljoen euro toe te voegen aan budget 2017 en 1,4 miljoen euro in 2016 beschikbaar te stellen. Het gaat hierbij om het Domplein, beeldbepalend voor het gezicht van de historische binnenstad en onderhoudswerk aan de Vaartscherijnbrug en Vondelbrug. Mede met het oog op de komende opening van het NS-station Vaartscherijn gaan we dit snel aanpakken. Conform besluit bij Voorjaarsnota 2010 is in totaal 35,6 miljoen euro beschikbaar gesteld voor wal- en kluiswanden. Na de uitvoeringsperiode 2016 zullen we de aanpak evalueren en de totaalkosten van het hele project herijken. Het benodigde budget voor 2017 zal begin 2017 aan de projectreserve worden onttrokken. Sinds 1995 investeert de gemeente Utrecht in ondergrondse containers. Met de kapitaallasten voor deze investeringen wordt rekening gehouden in het tarief van de afvalstoffenheffing.

Uitbreidingsinvesteringen

Uitbreidingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Afvalinzameling ondergrondse containers		4.342	2.814		
Totaal uitbreidingsinvesteringen		4.342	2.814		

Bedragen zijn in duizenden euro's

Conform het beleid, vastgesteld in de Nota Afval is grondstof, wordt het inzamelen middels zakken steeds meer vervangen door inzameling via ondergrondse containers.

Openbare ruimte en Groen - onderdeel rioleringen

Algemene informatie

Doelstelling: Het afval- en hemelwater wordt veilig en milieuvriendelijk afgevoerd en de waterkwaliteit is goed.

Beleidskader: Plan Gemeentelijke Watertaken Utrecht 2016-2019

Inhoud: Het Plan Gemeentelijk Watertaken Utrecht 2016-2019 beschrijft de invulling van de wettelijke gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Ook de wijze van beheer van het gemeentelijke oppervlaktewater in Utrecht wordt beschreven, omdat het oppervlaktewater een belangrijke bijdrage levert aan de afvoer en verwerking van hemelwater en het reguleren van de grondwaterstand.

Op basis van deze zorgplichten heeft de gemeente op het gebied van water de volgende taken:

1. een veilige inzameling en transport van afvalwater, zonder risico's voor de volksgezondheid en het milieu;
2. het inzamelen en verwerken van hemelwater zonder dat er wateroverlast optreedt;
3. het voorkomen en verminderen van structurele grondwateroverlast;
4. het samen met de waterschappen realiseren van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarlangs het goed wonen, werken en recreëren is.

Deze taken vullen we in als volgt:

Wij dragen zorg voor een goede waterkwaliteit door te voorkomen dat (verdund) afvalwater en verontreinigd hemelwater in het oppervlaktewater of in de bodem terecht komt. Maar daarbij voeren we een effectgericht beleid. Hiermee bereiken we effect tegen lagere kosten. We nemen alleen nog maatregelen bij lozingen uit de riolering als deze leiden tot een zichtbare verbetering van het watersysteem of een aantoonbare vermindering van risico's voor de volksgezondheid of bij planten en dieren. Daarnaast willen wij wateroverlast zoveel mogelijk voorkomen zonder daarvoor dure systemen aan te leggen om het water af te voeren. Dit betekent dat wij overtollig hemelwater en grondwater verwerken daar waar het gevallen is door het te laten wegstromen in de bodem of het te bergen in aangrenzend oppervlaktewater. Door het verbreden van deze afkoppeldoelstelling dragen we bij aan het vergroenen van de stad. We vervangen niet functionele verharding door groen en/of oppervlaktewater. Hiermee bereik je hetzelfde effect (minder regenwater in het riool), het kost minder en de maatregel draagt tevens bij aan vermindering van hittestress in de stad en een aantrekkelijkere openbare ruimte. Als gevolg van klimaatontwikkeling is er meer neerslag, afgewisseld door langdurige droge periodes. Als gemeente bereiden wij ons hierop voor in ons waterbeleid. We zetten de financiële middelen voor verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit daar in waar we de grootste effecten kunnen realiseren. Effectief en efficiënt werken aan beheer en onderhoud van de afvoer- en transportsystemen wordt bereikt door intensieve samenwerking met onze waterpartners, zoals de waterschappen en de provincie.

Soort investeringen: Investeringen met een economisch nut

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Vervanging rioleringen	n.v.t.	11.900	11.900	11.400	11.400
Totaal vervangingsinvesteringen		11.900	11.900	11.400	11.400

Bedragen zijn in duizenden euro's

Het voorkomen en bestrijden van de ongewenste gevolgen van klimaatverandering, gebaseerd op zorgplicht voor het in openbaar gebied treffen van maatregelen om (grond)wateroverlast te voorkomen en/of te beperken, is de komende jaren het belangrijkste doel. Voor het realiseren van gemeentelijke zorgplichten op het gebied van water is het van belang de hiervoor benodigde systemen en objecten in goede toestand te houden. Belangrijk onderdeel van deze aanpak is het jaarlijks relinen (aanbrengen nieuwe inwendige constructie) waardoor oude rioolbuizen een langere levensduur krijgen en (nog) niet vervangen hoeven te worden. Als het noodzakelijk is vervangen we uiteraard de volledige rioolbuis. In totaal, relinen en vervangen, gaat het om ongeveer vijf kilometer verouderde of slecht functionerende riolering.

Uitbreidingsinvesteringen: Niet van toepassing

Onderwijs

Algemene informatie

Doelstelling: Versterken educatieve infrastructuur

Beleidskader: Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting en Masterplan Primair Onderwijs

Inhoud: Voorzien in adequate huisvesting voor het primair-, voortgezet- en speciaal onderwijs door middel van onderhoud, renovatie, vervangende nieuwbouw of uitbreiding.

Soort investeringen: Investeringsprojecten met een economisch nut

	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen					
Primair Onderwijs: lopende projecten met autorisaties vóór 2017					
• diverse projecten	18.150	0	0	0	0
Voortgezet Onderwijs: lopende projecten met autorisaties vóór 2017					
• diverse projecten	0	0	0	0	0
Primair Onderwijs: autorisaties 2017 en later van lopende projecten					
• diverse projecten	10.375	4.657	9.594	5.307	0
Voortgezet Onderwijs: autorisaties 2017 en later van lopende projecten					
• diverse projecten	508	508	3.763	3.763	0
Primair Onderwijs: autorisatie van in 2017 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	6.804	9.893	9.556	16.592
Voortgezet Onderwijs: autorisatie van in 2017 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	2.000	2.726	2.226	6.538
TOTAAL vervangingsinvesteringen	29.033	13.969	25.976	20.852	23.130

Bedragen zijn in duizenden euro's

Van de lopende projecten Primair onderwijs met autorisaties vóór 2017 van 18,1 miljoen euro zal in 2016 voor een bedrag aan autorisaties van circa 2,135 miljoen euro worden opgeleverd en in gebruik genomen. Van de lopende projecten met autorisaties vóór 2017 heeft er een verlaging van de autorisatie plaatsgevonden voor een bedrag van 1,8 miljoen euro, betreft de gymzalen aan de Loevenhoutsedijk welke onderdeel zijn van het bij Sport geautoriseerde project Sportpark/sporthal Loevenhoutsedijk voor een bedrag van 2,7 miljoen euro. De autorisaties 2017 en later van de lopende en nog te starten projecten vloeien rechtstreeks voort uit het concept eerste voortgangsrapportage Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting. In dit plan staan alle geplande investeringsprojecten opgenomen die Onderwijs in de komende tien jaar wil gaan realiseren, zowel Primair als Voortgezet als Speciaal onderwijs, uitgezonderd de Leidsche Rijn projecten. Waar in voorgaande jaren de investeringsbedragen in de Programmabegroting steeds werden bijgesteld in de jaarlijkse Voortgangsrapportage, zijn de autorisaties in deze Programmabegroting meteen definitief. Dit is mogelijk doordat de cyclus van het jaarlijkse huisvestingsprogramma naar voren is verschoven.

• Lopende projecten Primair Onderwijs waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt zijn:

KC Gagel Noord, Bisschopsplein 8, Lanslaan 12 + Attleeplants. 39, Nolenslaan 33a, Opzoomerstr 1/Joan Roëllstr 12, Winklerlaan 79, Cremerstraat 378.

- Nog te starten projecten Primair Onderwijs in 2017 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt zijn: Blauwe Vogelweg 11, Lawick van Pabstlaan 1 en 4 MFA's Leidsche Rijn(PO)
- Nog te starten projecten Voortgezet Onderwijs in 2017 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt is: 1 MFA(VO)

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Primair Onderwijs: lopende projecten met autorisaties vóór 2017					
• diverse projecten	14.498	0	0	0	0
Voortgezet Onderwijs/overig: lopende projecten met autorisaties vóór 2017					
• diverse projecten	16.921	0	0	0	0
Primair Onderwijs: autorisaties 2017 en later van lopende projecten					
• diverse projecten	987	2.327	1.270	1.270	0
Voortgezet Onderwijs/overig: autorisaties 2017 en later van lopende projecten					
• diverse projecten	3.062	840	1.180	5.310	5.310
Primair Onderwijs: autorisatie van in 2017 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	1.174	10.400	4.099	7.636
Voortgezet Onderwijs/overig: autorisatie van in 2017 en later te starten projecten					
• diverse projecten	0	4.992	6.531	14.450	11.541
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie A	35.468	9.333	19.381	25.129	24.487

Bedragen zijn in duizenden euro's

Van de lopende projecten Primair onderwijs met autorisaties vóór 2017 van 14,5 miljoen euro zal in 2016 voor een bedrag van circa 2,9 miljoen euro worden opgeleverd en in gebruik genomen en van de lopende projecten Voortgezet onderwijs/overig met autorisaties vóór 2017 van 16,9 miljoen euro zal in 2016 voor een bedrag van circa 1,2 miljoen euro worden opgeleverd en in gebruik genomen. De autorisaties 2017 en later van de lopende en nog te starten projecten vloeien rechtstreeks voort uit het concept eerste voortgangsrapportage Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting. In dit plan staan alle geplande investeringsprojecten opgenomen die Onderwijs in de komende tien jaar wil gaan realiseren, zowel Primair als Voortgezet als Speciaal onderwijs, uitgezonderd de Leidsche Rijn projecten. Waar in voorgaande jaren de investeringsbedragen in de Programmabegroting steeds werden bijgesteld in de jaarlijkse Voortgangsrapportage, zijn de autorisaties in deze Programmabegroting meteen definitief. Dit is mogelijk doordat de cyclus van het jaarlijkse huisvestingsprogramma naar voren is verschoven.

Lopende projecten Primair Onderwijs waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt zijn:

- Beethovenplein 2, Handelstraat 51/E. Meijsterlaan
- Lopende projecten Voortgezet onderwijs/overig waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt is: OPDC (Utrechtse school)

- Nog te starten projecten Primair Onderwijs in 2017 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt zijn: Maliebaan 56, Marnixlaan 362 en Oortlaan 1
- Nog te starten projecten Voortgezet Onderwijs in 2017 en later waarvan een wijziging in de autorisatie in 2017 plaatsvindt zijn: X11; nieuwbouw 2e locatie tot 600 II, Kranenburgschool voor Praktijkonderwijs, nieuwbouw/huisvesting: Belle van Zuylen Academie voor 70/80 leerlingen, nieuwbouw mavo TIEN (inclusief gymzaal), en nieuwbouw VO breed Leidsche Rijn.

Maatschappelijke Ondersteuning

Algemene informatie

Doelstelling: Visie is om te zorgen voor goede, toegankelijke en aantrekkelijke accommodaties als randvoorwaarde

voor het Vernieuwend Welzijn.

Beleidskader: Meerjarennota kapitaalgoederen 2015 -2018 Maatschappelijk vastgoed en Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV) 2016.

Inhoud: Het vastgestelde beleid is gericht op de onderhoudsconditie sober en doelmatig voor de welzijnsaccommodaties, deze moeten voorts voldoen aan de uitgangspunten voor toegankelijkheid (Agenda 22).

Soort investeringen: Investeringen met economische nut.

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen	1.431	0	0	0	0
Totaal vervangingsinvesteringen	1.431	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

De geprogrammeerde vervangingsinvesteringen zijn allen geautoriseerd in voorgaande jaren. Het betreft vervanging van jongerenhuiskamers, buurthuizen en een frictiebudget voor bouwkundige aanpassingen van welzijnspannen. Binnen het investeringsbudget zijn er heroverwegingen geweest. In 2016 zijn 3 investeringen rond buurthuis en jongerenhuiskamer de Boog samengevoegd tot één. Peuterspeelzaal de Tol is inmiddels als VVE gehuisvest in de MFA Duurstedelaan.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Activiteitencentrum De Hoge Weide	164	0	0	0	0
Activiteitencentrum Leidsche Rijn Centrum/MFA onderzoek Leidsche Rijn	254	0	0	0	0
Reservering def. Locatie Jongerenhuiskamer de Meern	157	0	0	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie A	575	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Het geplande uitbreidingsinvesteringen categorie A zijn allen geautoriseerd in voorgaande jaren. Het betreft aanvullingen op het Leidsche Rijn budget ten behoeve van activiteitencentra De Hoge Weide en Leidsche Rijn Centrum en jongerenhuiskamer Hoge Weide, Rijnvliet en Veldhuizen die in de jaren 2017 en 2018 zullen worden gerealiseerd.

Cultuur

Algemene informatie

Doelstelling: Productie/broedplaatsen en werkruimten.

Beleidskader: Nota Kapitaalgoederen 2015 - 2018 maatschappelijk vastgoed.

Inhoud: Het faciliteren van permanente werkruimten voor Utrechtse makers.

Soort investeringen: Investerings met een economisch nut.

Voor de begrotingsperiode 2017 t/m 2020 zijn geen nieuwe culturele investeringsprojecten gepland.

Vervangingsinvesteringen: Niet van toepassing.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A: Niet van toepassing.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B: Niet van toepassing.

Sport

Algemene informatie

Doelstelling: Sportaccommodaties zijn goed bereikbaar voor de inwoners en het accommodatiebeleid is gericht op het terugdringen van wachtlijsten bij sportverenigingen. In Utrecht staat jouw talent centraal.

Beleidskader: Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV 2015) met de daarbij behorende Meerjarennota kapitaalgoederen Sport 2016-2019.

Inhoud: Vaststellen van de noodzaak van investeren in onderhoud, vervangen en uitbreiden van sportaccommodaties.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen	9.240	1.465	1.465	1.465	1.465
Totaal					
vervangingsinvesteringen	9.240	1.465	1.465	1.465	1.465

Bedragen zijn in duizenden euro's

Vervangingsinvesteringen

De beschikbare financiële ruimte uit de nota kapitaalgoederen 2015-2018 voor de bestaande gebouwen en de gebouwgebonden installaties zal de komende periode worden ingezet voor planmatig onderhoud. Voor de sportparken staat vervanging van de kleedkamers en overige opstallen en de herinrichting van de buitenterreinen in de planning en zal de komende jaren planmatig vervanging van de toplagen en onderlagen van de kunstgrasvelden plaatsvinden. Daarmee zijn de vervangingen van het huidige areaal aan kunstgrasvelden tot 2020 veilig gesteld. Daarnaast worden er middelen ingezet voor het werken aan de daken van twee zwembaden (de Kwakel vervanging/verduurzaming en Krommerijn herstel).

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Sportpark Fletiomare-Oost	5.007				
Kleedkamers sportpark					
Maarschalkerweerd	450				
Rijnvliet 2e fase	2.698				
Vervangingsinvestering gebouwen, installatie en cultuurtechniek	2.700				
Totaal					
vervangingsinvesteringen	10.855				

Bedragen zijn in duizenden euro's

Uitbreidingsinvesteringen categorie A

Er worden nog uitbreidingen uitgevoerd waarvan besluitvorming in de vorige periode heeft plaatsgevonden. Het gaat hierbij om de realisatie van de kleedkamers bij de hockeyvelden op sportpark Maarschalkerweerd en het sportpaviljoen op sportpark Fletiomare Oost. In Medio 2015 is hier de ontwikkeling op sportpark Rijnvliet in Leidsche Rijn (2e fase) met de realisatie van de hockeyvelden en kleedkamers bijgekomen. Op sportpark Loevenhoutsedijk wordt de planvorming voor een sporthal verder uitgewerkt. Deze hal wordt gebouwd ten behoeve van het bewegingsonderwijs en zal buiten schooltijd ook voor sportgebruik ingezet worden. De investering en de exploitatie wordt grotendeels uit het onderwijshuisvestingsbudget bekostigd. Daarnaast is er aanvullende dekking binnen de sportbegroting.

Vastgoed

Algemene informatie

Doelstelling: Utrecht heeft voldoende, kwalitatief goed en optimaal gespreid gemeentelijk vastgoed dat activiteiten mogelijk maakt die bijdragen aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente.

Beleidskader: Meerjarennota kapitaalgoederen 2016-2019 Maatschappelijk vastgoed en Meerjaren Perspectief Utrechts Vastgoed (MPUV 2016).

Inhoud: Het vastgestelde beleid is gericht op de onderhoudsconditie redelijk (conform NEN 2767) voor het gemeentelijk vastgoed.

Soort investeringen: Investerings met economische nut.

Vervangingsinvesteringen	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Vervangingsinvesteringen	16.522	2.807	2.328	2.550	1.550
Totaal vervangingsinvesteringen	16.522	2.807	1.628	2.550	1.550

Bedragen zijn in duizenden euro's

In het Meerjarenperspectief Utrecht Vastgoed (MPUV) is jaarlijks structureel een investeringsbedrag van 1,55 miljoen euro opgenomen voor de vervanging van grote installaties, grootschalige levensduurverlengende onderhoudsimpulsen en renovaties. Dit jaarlijkse bedrag is conform MPUV 2016 ingezet om noodzakelijke grootschalige renovaties in 2016 en 2017 te kunnen starten. Daarnaast is er in de periode 2017 en 2018 jaarlijks 1 miljoen euro geprogrammeerd voor duurzaamheidsmaatregelen. In de noodzakelijke renovaties worden duurzaamheidsmaatregelen geïntegreerd.

Uitbreidingsinvesteringen categorie A	Autorisaties t/m 2016	2017	2018	2019	2020
Nazorgfase Tivoli/Vredenburg	3.100	0	0	0	0
Geluid Tivoli/Vredenburg	125	0	0	0	0
Nazorgfase Stadskantoor	1.000	0	0	0	0
Bibliotheek met wijkbureau LR Centrum	4.915	0	0	0	0
Totaal uitbreidingsinvesteringen categorie A	9.140	0	0	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

In de Voorjaarsnota 2015 is er voor 2,8 miljoen euro bestemd voor bouwkundige aanpassingen aan Tivoli/Vredenburg. In de Voorjaarsnota 2016 is daar nog een bedrag van 0,125 miljoen euro bijgekomen voor aanpassingen qua geluid en 0,3 miljoen euro voor verbeteren toegankelijkheid. De nazorgfase Stads Kantoor betreft het restant van het bouwkrediet van het Stads Kantoor.

De nieuwe bibliotheek met wijkbureau wordt gerealiseerd binnen het bestemmingsplan Leidsche Rijn Centrum Kern en Zuid. De huurprijzen zijn tenminste kostprijsdekkend bepaald met de uitgangspunten uit de Kadernota Vastgoed 2012-2016.

Uitbreidingsinvesteringen categorie B: Niet van toepassing

Financiering

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot het geldstromenbeleid van de gemeente. Dit zijn onder andere het risicobeheer (met name rente- en kredietrisico), de financierings- en schuldpositie en het kasbeheer.

Algemeen

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij tot uitdrukking in voorschriften voor een verplicht Financieringsstatuut alsmede een financieringsparagraaf in begroting en rekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:

Het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie van de gemeente Utrecht is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient en dat een prudent beleid gevoerd wordt binnen de kaders die zijn gesteld in de Wet fido.

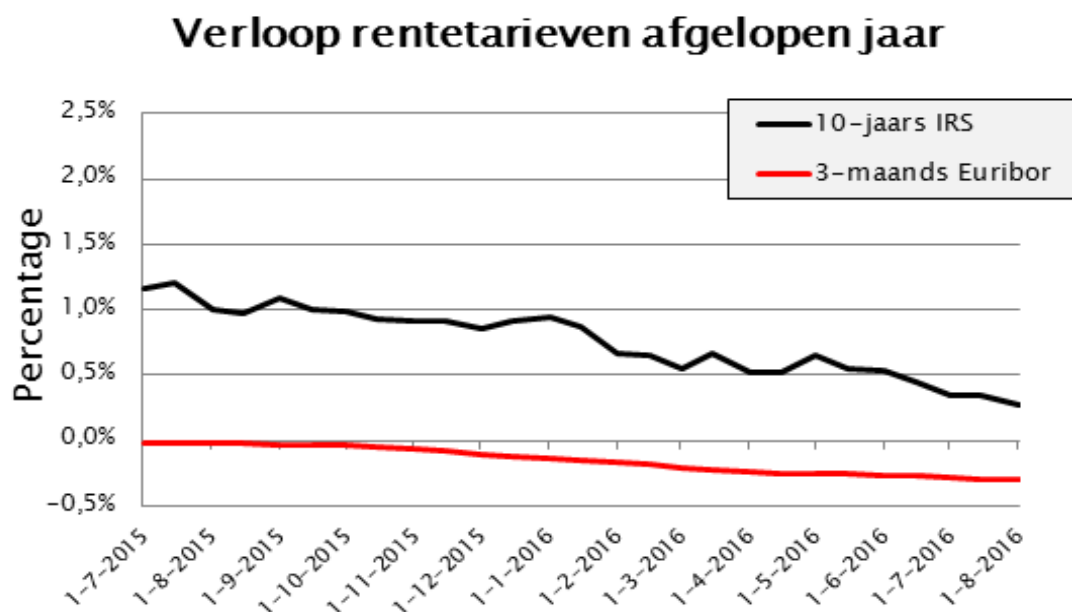
Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de *beschikbaarheid* van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de *aanwending* ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Ontwikkelingen

In het navolgende gaan wij in op renteontwikkelingen en op ontwikkelingen in relevante wettelijke kaders.

Renteontwikkelingen.

De ontwikkeling van de rente gedurende het afgelopen jaar kan als volgt grafisch worden weergegeven:

Grafiek 1 Verloop rentetarieven juli 2015 tot augustus 2016

Zoals uit bovenstaande grafiek blijkt geldt voor de korte rente (referentierente: 3-maands Euribor) al geruime tijd een negatieve rente. De korte rente staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB probeert banken aan te sporen tot kredietverlening in de reële economie en te ontmoedigen dat zij gelden 'overnight' bij de ECB stallen. Om die reden hanteert de ECB voor dat laatste een negatieve rente. Medio maart 2016 is dit renteniveau verder neerwaarts aangepast naar -0,4%. Deze maatregel draagt er aan bij dat de geldmarkttarieven eveneens laag zijn. De gemeente Utrecht profiteert van deze situatie bij het opnemen van dag- en kasgeldleningen. Zie verder in deze paragraaf onder het kopje Saldobeheer. De lange rente (referentierente: 10-jaars IRS) heeft het afgelopen jaar een gestaag dalende lijn laten zien tot een niveau van circa 0,30% per eind juli 2016. Vooral de Brexit-uitkomst eind juni 2016 heeft de rente doen dalen. Beleggers zoeken in zo'n geval een veilige haven, waardoor er veel kapitaal aanbod komt en de rente daalt. Indien een langlopende lening daadwerkelijk wordt opgenomen gelden er liquiditeitsopslagen bovenop het IRS-tarief. Per eind juli 2016 bedroeg deze opslag voor een 10-jaars lening 0,25 à 0,30 procentpunt.

Wettelijke ontwikkelingen.

In het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) zijn in 2016 enkele wijzigingen van kracht geworden die relevant zijn voor de uitvoering van de gemeentelijke treasury. Zo is in maart 2016 de Notitie Grondexploitaties gepubliceerd. Hierin is onder andere een nieuwe berekeningswijze voorgeschreven voor de aan grondexploitaties toe te rekenen rente. Dit leidt tot een lager rentepercentage dan het huidige omslagpercentage (4%). Deze wijziging moet met ingang van 2016 al toegepast worden. In 2016 is ook de BBV-bepaling van kracht geworden dat met ingang van de begroting 2017 voortaan ook geprognostiseerde balansen van het begrotingsjaar en de drie daarop volgende jaren moeten worden opgenomen. Deze verplichting is mede opgelegd met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo. In 2015 waren al voorschriften van kracht geworden met betrekking tot een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen, waarvan er twee betrekking hebben op de financieringsfunctie. Dit betreft de netto schuldquote (al dan niet gecorrigeerd voor verstrekte leningen) en de solvabiliteitsratio. In 2016 is hierop aanvullend bepaald dat deze kengetallen met ingang van de begroting 2017 ook in meerjarenperspectief opgenomen moeten worden, dit mede aan de hand van de meerjarig geprognostiseerde balans. BBV schrijft voor dat deze meerjarige doorkijk van de kengetallen opgenomen moet worden in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Daarnaast wordt dan ook verwezen. Tenslotte is in 2016 een Notitie rente 2017 gepubliceerd. Deze notitie geeft voorschriften ter bepaling van de omslagrente en voor de wijze waarop die berekening in de begroting moet worden gepresenteerd. Dit laatste wijkt overigens niet veel af van de wijze waarop dat in Utrecht al gebruikelijk is. Daarentegen leiden de voorschriften voor de bepaling van de omslagrente naar verwachting tot een verlaging van de omslagrente. Hoewel de bedoeling was dat de bepalingen en richtlijnen van de Notitie rente met ingang van het begrotingsjaar 2017 in werking zouden treden, is dat onlangs uitgesteld naar begrotingsjaar 2018.

Financiering en schuldpositie

Financieringsbehoefte / EMU-saldo

Aan de hand van onder andere de bij de Voorjaarsnota vastgestelde Meerjarenprogramma's en – perspectieven en de investeringsstaten is de gemeentebrede liquiditeitsplanning geactualiseerd. Een dergelijke planning is een hulpmiddel bij de bepaling van de financieringsbehoefte; het geeft inzicht of en zo ja hoeveel en per wanneer er aanvullende financiering benodigd is. Voorgenomen investeringen waarvoor nog besluiten moeten worden genomen, zijn hierbij buiten beschouwing gelaten. De resultaten van deze rondgang laten over het jaar 2017 een aanvullende financieringsbehoefte zien van circa 77 miljoen euro. Aanvullende investeringsuitgaven spelen een belangrijke rol bij deze uitkomst. In dit bedrag is rekening gehouden met een reeds op de balans staande vordering m.b.t. juridisch nog te leveren grond die over de jaren 2017 en 2018 tot uitkering zal komen. Voor 2017 is dit circa 64 miljoen euro. Zie voor de opbouw van de genoemde financieringsbehoefte de bijlage EMU-saldo bij deze begroting. In dat overzicht komt een financieringsbehoefte tot uitdrukking in een negatief EMU-saldo; een overschot leidt tot een positief EMU-saldo. Op grond van diezelfde bijlage wordt voor 2018 een aanvullende financieringsbehoefte voorzien van circa 30 miljoen euro. Hierbij is rekening gehouden met de finale ontvangst uit de vordering met betrekking tot juridisch nog te leveren grond (50 miljoen euro).

De huidige planning bevat nog wel een aanmerkelijke onzekerheidsmarge. Dit heeft te maken met de grote aantallen projecten waarvan zowel de omvang van de uitgaven als het kasritme daarvan over de jaren heen moeilijk zijn te schatten. In nauw overleg met de organisatieonderdelen is inmiddels een proces gestart om te komen tot een betere gemeentebrede meerjarige liquiditeitenplanning.

Tot en met 2015 konden de berekende EMU-saldi afgezet worden tegen een zogenoemde individuele referentiewaarde, het maximaal toegestaan gemeentelijk tekort. Deze waarde werd altijd vooraf berekend in de jaarlijkse Rijkscirculaires. Voor 2015 bedroeg de referentiewaarde voor Utrecht circa 56 miljoen euro. Deze waarde was afgeleid van een macronorm voor alle decentrale overheden gezamenlijk, welke voor 2015 was vastgesteld op maximaal 0,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP).

In de decembercirculaire 2015 is de doorrekening naar individuele referentiewaarden echter losgelaten. Er wordt alleen nog een macronorm vastgesteld. Voor 2016 is die verlaagd naar maximaal 0,4% van het BBP. Op basis van deze aangepaste macronorm zou dit, verhoudingsgewijs benaderd, voor gemeente Utrecht leiden tot een individuele referentiewaarde van circa 45 miljoen euro. Met dit bedrag is in onderstaande tabel gerekend. Over de macronorm voor 2017 en voor 2018 is op Rijksniveau nog geen besluit genomen. Op grond van eerdere bestuurlijke overleggen bestaat de kans dat deze macronorm verder neerwaarts zal worden bijgesteld. Vooral nog is in onderstaande tabel doorgerekend met de geschatte waarde voor 2016.

Tabel 1 EMU-saldo 2015 – 2018

	Gerealiseerd 2015	Geactualiseerde Raming 2016	Raming 2017	Raming 2018
EMU-saldo (minteken = tekort)	-85	-94	-77	-30
Referentiewaarde Wet hof:				
• Vastgesteld septembercirculaire 2014 of	-56			
• Schatting op basis van aangepaste macronorm		-45	-45	-45
Afwijking (minteken = overschrijding)	-29	-49	-32	15

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Hoewel de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) voorziet in een sanctiemechanisme indien de EMU-macronorm structureel wordt overschreden is in het Financieel Akkoord met de decentrale overheden afgesproken dat in ieder geval gedurende de lopende kabinetsperiode geen sancties zullen worden opgelegd.

Schuldpositie en -ontwikkeling

De afgelopen jaren is de bewustwording rond schuldposities, juist ook van en bij overheden, sterk toegenomen. Wettelijke begrotingscriteria schrijven voor dat de baten en lasten in de gemeentebegroting (meerjarenraming) structureel in evenwicht zijn. Daarnaast is een negatief eigen vermogen niet toegestaan. Dit maakt dat de gemeente in de praktijk hoofdzakelijk leent voor investeringen. In feite verplaatst de gemeente door te lenen de aanschafkosten van de investering naar de toekomstige gebruikers. De toekomstige aflossingen op en rentebetalingen over de lening moeten immers uit toekomstige inkomsten worden opgebracht. Hierdoor drukken de kosten op de toekomstige bewoners. Het zijn echter ook deze toekomstige bewoners die profijt hebben van de investering. Een goed zicht op de schuldpositie draagt bij aan het besef dat de uit geleende gelden voortvloeiende rente- en aflossingsbetalingen beslag leggen op toekomstige inkomsten van de gemeente. En hoe hoger de schulden, hoe meer rente- en aflossing op termijn betaald moeten worden. En hoe hoger dergelijke betalingen, hoe minder de gemeente uiteindelijk aan andere publieke voorzieningen kan besteden. Om de houdbaarheid van de gemeentefinanciën ook op de lange termijn te borgen beheersen we de schuld aan de hand van een interne schuldnormering.

Schulddefinities

Binnen gemeenteland worden verschillende schulddefinities gehanteerd. In dit verband kunnen genoemd worden:

- De Bruto gemeenteschuld

Dit betreft het totaal van de aangetrokken korte en lange financiering

- EMU-schuld

De EMU-schuld wordt gedefinieerd als het totaal van de uitstaande leningen ten laste van de collectieve sector. Dit is de Bruto gemeenteschuld onder aftrek van de leningen die van mede-overheden zijn opgenomen.

- Netto schuld

Dit betreft een door Vereniging Nederlandse Gemeenten ontwikkelde en onder BBV geformaliseerde indicator. De waarde is van de gemeentelijke balans af te lezen als het saldo van enerzijds lang- en kortlopende schulden en anderzijds lang- en kortlopende financiële activa en vorderingen (zie voor de opbouw tabel 3). Deze indicator maakt veelal onderdeel uit van de berekening van de zogenoemde netto schuldquote. Hierbij wordt de netto schuld uitgedrukt als aandeel van de inkomsten. Inkomsten bepalen immers in belangrijke mate hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Dit kengetal maakt onderdeel uit van onze interne schuldnormering (zie hierna tabel 4, kengetal 1).

Opgenomen en op te nemen financiering

Uit de EMU-berekening in tabel 1 blijkt dat voor 2017 een aanvullende financieringsbehoefte wordt verwacht van circa 77 miljoen euro. Op renteswaps wordt zowel in 2017 als in 2018 een bedrag van 5 miljoen euro afgelost. Zowel in 2017 als in 2018 loopt een langlopende lening van 35 miljoen euro af. Gezien de verwachte negatieve EMU-saldi voor die jaren zullen die geherfinancierd moeten worden. Een dergelijke herfinanciering heeft een neutraal effect op de gemeenteschuld. In onderstaande tabel is het verwachte verloop weergegeven van de Bruto gemeenteschuld en, daarvan afgeleid, de EMU-schuld. Het in deze tabel opgenomen bedrag aan kortlopende leningen ligt in lijn met de gemeentelijke kasgeldlimiet.

Tabel 2 Verwacht verloop leningenportefeuille en EMU-schuld tot en met 2018

Soort	Ultimo 2015 conform jaarrekening	Raming ultimo 2016	Raming ultimo 2017	Raming ultimo 2018
Langlopende leningen	420	541	623	667
Langlopende renteswaps	508	453	448	443
Subtotaal lange leningen	928	994	1.071	1.110
Kortlopende leningen	143	121	121	112
Bruto gemeenteschuld	1.071	1.115	1.192	1.222
Waarvan opgenomen van mede-overheden	20	20	20	20
EMU-schuld	1.051	1.095	1.172	1.202

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Indien op de Bruto gemeente schuld eventuele beleggingen in mindering worden gebracht, dan ontstaat een zogenoemde netto geleende positie. Per eind 2015 beschikte de gemeente nog over één belegging van 50 miljoen euro. De netto geleende positie per eind 2015 bedroeg dan ook 1.021 miljoen euro. Deze belegging is in mei 2016 tot uitkering gekomen. Mede gelet op de bepalingen rond Schatkistbankieren worden nieuwe beleggingen niet meer verwacht.

De bruto gemeenteschuld neemt in principe toe of af met de berekende EMU-saldi. Bij de mutatie van de bruto gemeenteschuld over 2016 dient echter ook rekening te worden gehouden met het feit dat met de

hiervoor beschreven vrijvallende belegging een renteswap van 50 miljoen euro is afgelost. Daardoor loopt de bruto gemeenteschuld over 2016 op met 44 miljoen euro in plaats van met het in tabel 1 berekende EMU-tekort van 94 miljoen euro.

Netto schuld

De opbouw en het verwachte verloop van de netto schuld kan als volgt worden weergegeven:

Tabel 3 Verwacht verloop netto schuld

Soort	Ultimo 2015 conform jaarrekening	Raming ultimo 2016	Raming ultimo 2017	Raming ultimo 2018
Bruto gemeenteschuld	1.071	1.115	1.192	1.222
Plus:				
Overige vaste en vlottende schulden cf. art. 46, 48 en 49 BBV	190	190	190	190
Minus:				
Financiële activa en overige vorderingen cf. art. 36 lid d,e,f, 39, 40 en 40a BBV	-380	-330	-268	-220
Netto schuld	881	975	1.114	1.192

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Interne schuldnormering

Begin 2014 hebben wij in een raadsbrief uiteengezet hoe wij de gemeentelijke schuld willen beheersen en welke normeringen c.q. kengetallen daarbij in hun onderlinge samenhang worden gebruikt bij het beoordelen van de schuldpositie en schuldontwikkeling. Toegepast op de begroting 2017 geeft dit het volgende beeld:

Tabel 4 Interne schuldnormering 2017

Kengetal	Eenheid	Norm 2017	Raming 2017
1. Netto schuldquote = Netto schuld (1)/ Baten voor bestemming			
(2)	percentage	100%	81,5%
2. Interne risiconorm = Netto aflossingen en renteherzieningen niet hoger dan 10% van de leningenportefeuille	miljoen euro	99	40
3. Netto rentelasten in % van de exploitatie	percentage	4,0%	2,0%
4. EMU-referentiewaarde (3)	miljoen euro	-45 (4)	-77

(1) Conform tabel 3 per eind 2017 geraamd op circa 1.114 miljoen euro.

(2) De baten 2017 voor bestemming zijn geraamd op 1.368 miljoen euro.

(3) Minteken = (geraamd) tekort; voor normbedrag; zie ook tabel 1 en de toelichting daarbij.

(4) Is schatting; zie toelichtende tekst voorafgaand aan tabel 1.

Uit deze tabel blijkt dat wij naar verwachting in 2017 binnen alle intern bepaalde normen zullen opereren, dit met uitzondering van de geraamde uitkomst ten opzichte van de geschatte EMU-referentiewaarde.

Kengetallen BBV

Zoals eerder in deze paragraaf aangegeven dienen op grond van een recente BBV-wijziging voortaan enkele (schuld)kengetallen te worden opgenomen voor het begrotingsjaar en voor de drie daarop

volgende jaren. Dit ter bevordering van onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten. Vanuit de financieringsfunctie zijn dit:

- **Netto schuld;**
- **Netto schuld gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen en**
- **Solvabiliteit**

Conform BBV voorschrift verwijzen wij u voor de uitkomsten van deze kengetallen naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Interne rente

De gemeente Utrecht past een renteomslagmethodiek toe. Door middel van deze methodiek worden aan investeringen de gemiddelde rentekosten toegerekend die voortvloeien uit de opgenomen geldleningen en/of eigen middelen waarmee zij zijn gefinancierd. Het intern vastgestelde omslagpercentage bedraagt 4%. Het saldo tussen de netto werkelijke rentelasten enerzijds en de aan activa toegerekende omslagrente wordt aangeduid als financieringsresultaat. Uit onderstaande tabel blijkt dat over 2017 een financieringsresultaat wordt verwacht van circa 28,7 miljoen euro.

Tabel 5 Financieringsresultaat

Omschrijving	2016	2017
Rentelasten lange leningen	-25.919	-27.699
Rentelasten korte leningen	0	-600
Rentebaten verstrekte geldleningen en lange beleggingen	1.318	612
Saldo externe rentebaten en -lasten	-24.600	-27.687
Bedrijfsvoeringslasten	-400	-400
Interne rentetoerekening	54.324	56.835
Financieringsresultaat	29.324	28.748

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Bij de meerjarenraming is uitgegaan van de volgende renteniveaus:

	2016	2017	2018	2019	2020
Lange rente	1,75%	2,00%	2,50%	2,75%	3,00%
Korte rente	0,00%	0,50%	0,75%	1,00%	1,25%

In de post interne rentetoerekening is de aan grondexploitaties toe te rekenen rente nog gebaseerd op het reguliere omslagpercentage (4%). Eerder in deze paragraaf is aangegeven dat dit percentage als gevolg van een BBV-wijziging omlaag zal gaan. De effecten hiervan worden budgetneutraal verwerkt via een begrotingswijziging.

Risicobeheersing

Treasuryrisico's worden in het algemeen onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's, valutarisico's en beschikbaarheidsrisico's. Binnen de Utrechtse financieringssituatie zijn met name rente- en kredietrisico's relevant.

Renterisico

Renterisico's worden binnen de Wet fido onderscheiden in het renterisico van de vlottende schuld en het renterisico van de vaste schuld. Voor beide soorten geldt binnen de Wet fido een eigen norm:

Het renterisico van de vlottende schuld: kasgeldlimiet.

Behoudens bijzondere marktomstandigheden is kortlopende financiering goedkoper dan langlopende financiering, maar heeft als risico dat de rentelasten meer aan fluctuaties onderhevig zijn. Om die reden

is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag waarop de gemeente haar financiële bedrijfsvoering met kortlopende middelen (looptijd < 1 jaar) mag financieren: de kasgeldlimiet. Hiermee wordt voorkomen dat de fluctuatie van de korte rente een te grote invloed heeft op het niveau van de rentelasten in het begrotingsjaar. De limiet wordt uitgedrukt in een percentage van het begrotingstotaal (8,5%). Uit onderstaande tabel blijkt dat de kasgeldlimiet van gemeente Utrecht voor het jaar 2017 ruim 121 miljoen euro zal bedragen.

Tabel 6 Kasgeldlimiet 2017

Bepaling kasgeldlimiet

Begrotingstotaal aan lasten (incl. toevoeging reserves)	1.432,2
Percentage conform Wet Fido	8,5%

Kasgeldlimiet 2017 **121,7**

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Het financieringsbeleid is er op gericht om, vanwege de lagere rentelasten, de ruimte van de kasgeldlimiet zoveel mogelijk te benutten.

Het renterisico van de vaste schuld: de renterisiconorm.

De Wet fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter of gelijk aan 1 jaar. Met de renterisiconorm biedt de Wet fido een richtsnoer om renteaanpassingen van financieringen en beleggingen goed in de tijd te spreiden. Het doel daarvan is het voorkomen van een overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één bepaald jaar. Om dat te bereiken mag het totaal aan renteherzieningen en aflossingen op grond van deze norm per jaar niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal.

Tabel 7 Renterisiconorm 2017

Bepaling wettelijke renterisiconorm

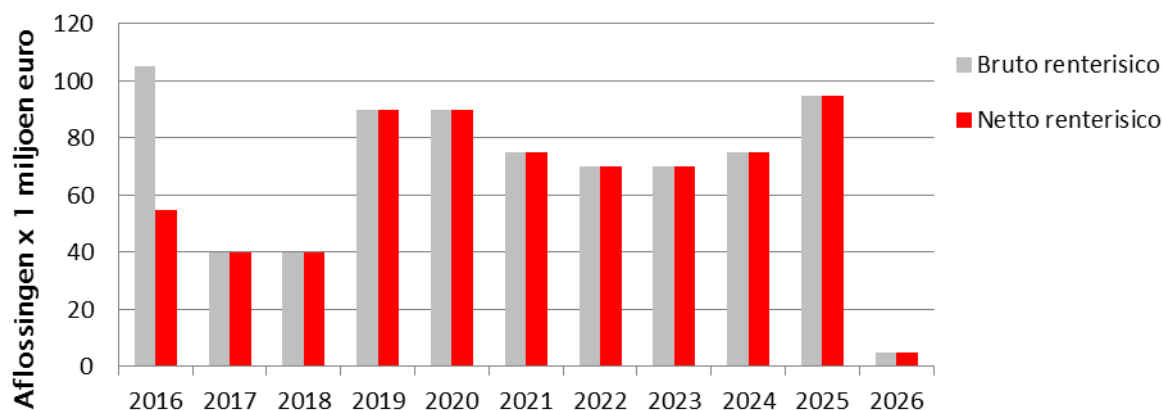
Begrotingstotaal	1.432,2
Percentage conform Wet Fido	20,0%

Renterisiconorm 2017 **286,4**

Bedragen zijn in miljoenen euro's

In meerjarenperspectief kan het renterisico van de Utrechtse langlopende leningenportefeuille als volgt grafisch worden weergegeven.

Renterisico

Grafiek 2 Weergave renterisico periode 2016-2026.

Wij hanteren een interne renterisiconorm (zie tabel 4; voor 2017 ca. 99 miljoen euro) aanmerkelijk strenger gesteld is dan wettelijk is toegestaan. Deze interne norm is namelijk gebaseerd op 10% van de stand van de leningenportefeuille. Uit bovenstaande grafiek blijkt dat het renterisico voor 2017 40 miljoen euro bedraagt. Dat is ruim binnen de wettelijke en eigen norm. Volgens de grafiek doen de maximale renterisico's zich voor in de jaren 2019, 2020 en 2025. Die bedragen liggen ver onder het niveau dat wettelijk is toegestaan (zie uitkomst tabel 7).

In jaarschijf 2016 is in de grafiek een verschil zichtbaar tussen bruto en netto renterisico van 50 miljoen euro. Er dient in dat jaar weliswaar voor 100 miljoen euro aan eindaflossing op langlopende leningen te worden betaald, maar daar staat een contractueel vrijvallende belegging van 50 miljoen euro tegenover. Zie ook hieronder bij de toelichting op Beleggingen.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het directe risico dat wordt gelopen uit hoofde van door de gemeente gedane uitzettingen (verstekte geldleningen en beleggingen). Daarnaast is een kredietrisico verbonden aan gemeentelijke borgstellingen.

Beleggingen

Gemeente Utrecht hield vanaf 2006 een belegging van 50 miljoen euro aan bij de Rabobank. Deze post bereikte in mei 2016 haar einddatum en is toen door de Rabobank terugbetaald.

Nieuwe beleggingen worden niet verwacht en mocht de gemeente Utrecht over tijdelijk overtollige middelen gaan beschikken, dan mogen die alleen nog maar in 's Rijks Schatkist of bij mede-overheden worden uitgezet.

Verstekte geldleningen

De gemeente Utrecht heeft uit hoofde van de publieke taak een aantal leningen verstrekt aan lokaal opererende organisaties. Op deze leningen loopt de gemeente kredietrisico.

De restant hoofdsom van de verstekte geldleningen zal per eind 2017 naar verwachting circa 75 miljoen euro bedragen. Deze leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel 8 Verstrekte geldleningen

Omschrijving	Verwachte restant hoofdsom per eind 2017	Risicoprofiel
A		
Leningen waarvoor beleidsregels zijn vastgesteld		
• Startersleningen uitbesteed via SVn	27.500	Laag
• Restauratie- en energieleningen uitbesteed via URF/NRF	5.118	Laag
• Leningen particuliere woningverbetering via SVn	762	Laag
• Kredietbankleningen	550	Laag
B		
Leningen die in een ver verleden zijn verstrekt en die langzaam uitlopen		
• Woningcorporaties	0	Laag
• Leningen Hoog Catharijne gekoppeld aan erfpachtsovereenkomsten	16.328	Laag
• Diversen	16	Laag
C		
Overige leningen		
• Regentesseschool	236	Laag
• Stichting Stadsschouwburg	1.310	Middel
• Stichting Bibliotheek	2.003	Laag
• Stichting Energie Transitie	5.550	Laag
• Stichting Verduurzaming gebouwde omgeving	80	Middel
• Stichting Utrecht Natuurlijk	31	Laag
• Stichting Muziekpaleis		
• (kredietfaciliteit, max. 16 miljoen euro)	7.500	Middel
• Stichting Centraal Museum		
• (kredietfaciliteit, max. 4,7 miljoen euro)	2.000	Middel
• Huurders Stads kantoor:		
• Victas	182	Hoog
• Rijksgebouwendienst	3.827	Laag
Subtotaal Financiële activa	72.993	
D		
Leningen met een bijzondere vorderingsstatus		
• Ovast Rijnvliet B.V.	1.800	Hoog
Totaal	74.793	

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Voor de leningen met een hoog risicoprofiel zijn deels afzonderlijke risicovoorzieningen opgenomen of wordt deels rekening gehouden in het gemeentebrede risicomodel voor de bepaling van de noodzakelijke omvang van de algemene reserve.

Gewaarborgde geldleningen

Borgstellingen kunnen op twee manieren voorkomen:

1. Directe borgstelling
2. Achtervang

Bij directe borgstellingen staat de gemeente jegens geldgevers borg voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door lokale organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die veelal activiteiten verzorgen die in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Bij borgstellingen in de sfeer van sport kan er sprake van zijn dat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) als mede-borg optreedt. In dat geval wordt het risico gezamenlijk gedragen.

Achtervang houdt in dat de gemeente, al dan niet samen met het Rijk, een rol speelt in de zekerheidsstructuur van een waarborgfonds, bijvoorbeeld de Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw. Door deze structuur kunnen instellingen die bij het waarborgfonds aangesloten zijn tegen de laagst mogelijke rente lenen. Mede vanwege de strenge toelatingscriteria en periodieke toetsing door het fonds loopt de gemeente hierbij een lager risico dan bij directe borgstellingen. Betrokkenheid van waarborgfondsen betekent dat de borgstelling wordt gedeeld. In dat geval is de netto geborgde schuld lager dan de restant hoofdsom van de lening.

Blijkens onderstaande tabel wordt per eind 2017 met betrekking tot gewaarborgde geldleningen een totaal netto geborgd bedrag verwacht van circa 534 miljoen euro.

Tabel 9 Gewaarborgde geldleningen

Omschrijving/categorie	Verwachte restant hoofdsom per eind 2017	Verwacht netto geborgd bedrag per eind 2017	Netto geborgd in % van totaal
Directe borgstellingen			
Organisaties volkshuisvesting en monumenten	12.747	12.527	
Maatschappelijke- en zorginstellingen	12.613	12.613	
Sportorganisaties	4.574	3.587	
Subtotaal directe borgstellingen	29.934	28.727	5,4%
Achtervang in waarborgfondsen			
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	2.019.991	504.998	94,6%
Waarborgfonds Eigen Woningen (uitvoerder Nationale Hypotheekgarantie) (1)	nmb		
Totaal	2.049.925	533.724	100,0%

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

- (1) Gemeenten zijn per 1-1-2011 uit de WEW-achtervang getreden. Voor NHG-garanties die tot dat moment zijn afgegeven blijft de gemeente nog wel aanspreekbaar. De tot 2011 afgegeven Utrechtse NHG's kenden per eind 2015 een oorspronkelijke hoofdsom van circa 1,8 miljard euro. Het WEW heeft geen informatie beschikbaar waaruit blijkt hoeveel daarvan nog openstaat.

Zowel WSW als WEW geven elk jaar een meerjarenprognose af met betrekking tot het mogelijke beroep op de achtervang. Gezien de eigen garantievermogens van beide fondsen wordt dat risico vooralsnog als nagenoeg nihil ingeschat.

Over het algemeen is het risicoprofiel van de direct gewaarborgde geldleningen laag. Een verhoogd risico doet zich voor bij de volgende waarborgen:

	Verwacht netto geborgd per eind 2017	Risico
• Nationaal Restauratiefonds Revolving fund	1,8 miljoen euro	Hoog
• NRF Monumentenzorg	7,3 miljoen euro	Middel
• NRF Stichting Domplein	1,1 miljoen euro	Middel
• St. De Tussenvoorziening	1,0 miljoen euro	Middel

Op grond van het Kader geldverstrekkingen dient per nieuw gewaarborgde geldlening een aparte risicovoorziening te worden ingericht, tenzij de betreffende post wordt meegenomen in het gemeentelijke

risicomodel. Wij informeren u afzonderlijk indien het risicoprofiel van verstrekte leningen en van verstrekte waarborgen op leningen zich ongunstig ontwikkelt.

Voor verdere specificatie verwijzen wij naar de Staat van Gewaarborgde geldleningen (bijlage).

Beschikbaarheidsrisico

In het betalingsverkeercontract met haar huisbankier heeft de gemeente Utrecht een kredietfaciliteit van 80 miljoen euro afgesproken op de lopende rekening courant. Bovendien heeft de gemeente, vanwege haar overheidskredietwaardigheid, nagenoeg onbeperkte toegang tot zowel de geld- als de kapitaalmarkt. Het beschikbaarheidsrisico kwalificeren wij daarmee als nagenoeg nihil.

Kasmanagement

Het betalingsverkeer van Utrecht vindt volledig plaats vanuit Interne Bedrijven. Dit betreft het beheer van het gemeentelijke rekeningstelsel, het coördineren van bevoegdheden en het verrichten van feitelijke betalingen. ABN Amro Bank N.V. is huisbankier van de gemeente Utrecht. Naast ABN Amro heeft de gemeente betalingsverkeerrelaties met de Bank Nederlandse Gemeenten en Rabobank.

Saldobeheer

Vanuit het centrale beheer verzorgt Interne Bedrijven de gemeentelijke saldoregulatie. Saldoregulatie houdt in dat tekorten of overschotten in rekening courant op dagelijkse basis worden aangevuld respectievelijk uitgezet en wel zodanig dat het gemeentelijke banksaldo zoveel mogelijk naar nul wordt gestuurd, dit rekening houdend met de wettelijke bepalingen inzake kasgeldlimiet en de Regeling Schatkistbankieren. Zoals hiervoor opgemerkt beschikt de gemeente Utrecht over een kredietfaciliteit van 80 miljoen euro bij ABN Amro. Dat bedrag mag zij 'rood' staan. Desondanks worden de transacties die nodig zijn om het saldo aan te vullen veelal op de geldmarkt gedaan omdat de rentecondities daar doorgaans gunstiger zijn dan op de reguliere rekening courant. Zoals reeds aangegeven onder het kopje Renteontwikkelingen geldt momenteel een negatieve rente voor geldmarkttransacties. De gemeente krijgt dus geld toe als zij leent. Er wordt niet verwacht dat deze situatie op korte termijn sterk zal veranderen.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is de Regeling Schatkistbankieren in werking getreden. Op grond van deze regeling dienen decentrale overheden eventuele overtollige geldmiddelen in 's Rijks Schatkist aan te houden, dit met uitzondering van een zeker drempelbedrag. Uit onderstaande tabel blijkt dat het drempelbedrag voor 2017 circa 5,6 miljoen euro bedraagt.

Tabel 10 Schatkistbankieren 2017

Bepaling drempelbedrag				
Begrotingstotaal aan lasten		1.432,2		
Waarvan:			Relevant percentage	Opbouw drempelbedrag
	1 ^e schijf	500,0	0,75%	3,75
	2 ^e schijf	932,2	0,20%	1,86
Drempelbedrag 2017				5,61

Bedragen zijn in miljoenen euro's.

Uit het voorgaande is echter duidelijk geworden dat de gemeente voornamelijk aan de opnemende kant zit. Een situatie van (tijdelijk) overtollige middelen wordt dus niet verwacht. Dit betekent dat het berekende drempelbedrag in de praktijk weinig relevantie zal hebben.

Bedrijfsvoering

De gemeente Utrecht speelt in op de vraagstukken en ontwikkelingen van de stad en levert producten en diensten voor de stad. De bedrijfsvoeringfuncties zorgen er met hun ondersteunende werkzaamheden voor dat het primaire proces deze producten en diensten zo goed mogelijk kan realiseren.

Algemeen

De belangrijkste opgave voor de stad ligt in een gezonde verstedelijking, Healthy Urban Living, waarvan een inclusieve stad een belangrijk onderdeel vormt. Deze opgave leidt tot andere verwachtingen van de stad en doet een ander beroep op de stad, haar inwoners en de gemeentelijke organisatie.

De gemeente Utrecht is klaar voor deze opgave. Noodzakelijke vernieuwing is doorgevoerd, wordt geborgd en door ons doorgezet. Tegelijkertijd spiegelt de stad de gemeentelijke organisatie vanuit het perspectief van de inclusieve stad. Hoe divers is bijvoorbeeld de gemeentelijke organisatie? En hoe blijven we leren in ons dagelijks werk? Hoe spreken we elkaar meer aan? En hoe houden we iedereen aangehaakt op de vernieuwingen die in onze organisatie plaatsvinden? Wat we willen voor de stad, willen we ook voor onze eigen mensen.

De Visitatiecommissie [organisatievernieuwing](#) constateert dat Utrecht er mooi voor staat. Dat is in grootstedelijk Nederland wel bijzonder. De gemeente Utrecht heeft in de crisisjaren die achter ons liggen, echt werk gemaakt van een grote transitie; Via B. De praktische uitvoering heeft inmiddels vorm gekregen: de samenwerking is sterk verbeterd, zowel intern als ook met inwoners en organisaties in en buiten de stad, ze is wendbaarder geworden, innoveert haar manier van werken verder, is oplossingsgericht en werkt steeds meer opgavegericht.

Informatie is de belangrijkste bron voor vernieuwing, een middel voor dienstverlening en een basis voor een gezonde bedrijfsvoering. We zetten technologie in om de stad en onze organisatie slimmer te laten functioneren met als doel het ondersteunen van gezonde verstedelijking. We ontwikkelen niet alleen, maar doen dit samen, met andere overheden, kennisinstellingen, inwoners en ondernemers. Hierbij streven we ernaar dat informatie toegankelijk is voor alle inwoners, waarbij we aan de andere kant werken aan goede Informatiebeveiliging en adequaat privacy beleid.

Werken aan vernieuwing: open en wendbaar

Innoveren met informatie

In 2017 werken we verder aan digitale innovaties, met als focuspunten: open data, datagedreven sturing, basisregistraties en nieuwe technologie.

Wat betreft open data gaat het er om volume te maken wat betreft gepubliceerde [datasets](#). Daarbij maken we een begin met het automatiseren van het proces om open data te publiceren om zo de actualiteit te verbeteren. Onder de vlag van het 'Open Data Convenant' werken we samen met andere overheden in de regio. Daarbij werken we aan standaardisatie om het gebruik verder te vereenvoudigen.

Wij verbeteren onze dienstverlening aan het (digitale) loket. Informatie die al bij de gemeente bekend is hoeft de klant niet meer in te vullen. Hiervoor zetten we de landelijk voorgeschreven basisregistraties Adressen, Personen en Bedrijven in. Met het instellen van een informatiecommissaris werken we aan actieve openbaarheid van gemeentelijke informatie. We stellen meer informatie proactief beschikbaar en verbeteren de vindbaarheid daarvan in de verschillende gemeentelijke contactkanalen om het aantal formele informatieverzoeken te reduceren.

Voor datagedreven sturing wordt in het najaar van 2016 een tussenrapport opgesteld met leerervaringen, dat de basis vormt voor accenten in 2017 e.v. Hieruit blijkt dat wij een professionaliseringsslag moeten maken in de manier hoe we omgaan met data. We willen data eenvoudiger beschikbaar maken, voor (her)gebruik. Innoveren met informatie moet ook in 2017 hand in hand gaan met privacy bewaking.

In het kielzog van de ambitie van datagedreven sturing, waarbij we als organisatie bewust en bekwaam willen worden in het slim gebruik van data, zijn we gestart met de masterclass 'Innovatie met Informatie'. Hierbij verkennen we opkomende technologische ontwikkelingen, zoals robotisering en internet of things. We verbinden de ontwikkelingen aan gemeentelijke producten en diensten met als doel slimmer en efficiënter publieke waarde te leveren. In 2017 en de hierop volgende jaren zullen prototypes verder uitgedacht en uitgewerkt worden naar concrete producten en diensten.

Wij innoveren de auditfunctie, door onder meer gebruik te maken van data en automatiseringshulpmiddelen. Door middel van deze slimme technieken (robotisering) kunnen we automatische controles uitvoeren. We implementeren deze technieken in kleine pilots en experimenten. We stellen de uitrol bij op basis van de evaluaties uit deze pilots. Daarnaast verbeteren we de interne controle bij de organisatieonderdelen, door de timing in het proces te verbeteren. Per organisatieonderdeel wordt besproken hoe dit in 2017 wordt uitgevoerd.

Wij zijn wendbaar

De snelheid van ontwikkelingen in de wereld en de veranderende vragen vanuit de stad maken het belang van Utrecht als wendbare organisatie van onverminderd belang. Een organisatie die door haar wendbaarheid lange tijd kan blijven functioneren zonder grootschalige reorganisaties en nieuwe overplaatsbaarheid. En die in staat is flexibel en innovatief te blijven reageren op de vragen uit de stad. De organisatie is steeds beter in staat deze langere termijn ontwikkelingen te vertalen naar consequenties voor competenties en kennis van medewerkers. Strategische personeelsplanning staat stevig op de agenda. Daarmee kunnen we tijdig anticiperen op veranderingen en organisch ontwikkelen, om formele reorganisaties en overplaatsbaarheid van medewerkers te voorkomen. Hierbij ook is het versterken van digitale vaardigheden van medewerkers een van de speerpunten.

Digitaal werken

De ambitie van GU is om als eerste gemeente volledig digitaal te zijn. We streven ernaar om dat per 1 januari 2017 te bereiken door de invoering van zaakgericht werken, alle dossiers volledig digitaal te hebben en door de succesvolle invoering van een digitale samenwerkingsomgeving. Zaakgericht werken is de verzamelnaam voor de veranderingen in onze elektronische dienstverlening waarbij de burgers en bedrijven centraal staan. Het proces wordt als zaak uitgevoerd en er wordt zorg voor gedragen dat alle dossiers op een verantwoorde en volgens een gestandaardiseerde werkwijze worden gearchiveerd.

In 2016 zijn de processen gedigitaliseerd die noodzakelijk zijn om per 1 januari 2017 een vervangingsbesluit te kunnen nemen. Met het vervangingsbesluit zijn de digitale documenten formeel leidend bij de gemeentelijke archivering en bij de verantwoording. Van groter belang is het echter dat naast het feit dat de papieren archieven hiermee overbodig zijn geworden dit digitaal werken voordelen oplevert voor onze dienstverlening. Aan het (digitale) loket is informatie daardoor sneller en completer beschikbaar. In 2017 werken wij verder aan de digitalisering van onze processen.

Wij dereguleren binnen onze bedrijfsvoering

Deregulering is één van de pijlers van de doorontwikkeling van de bedrijfsvoering. Hiermee versimpelen wij regels, procedures, formulieren en systemen. De bedoeling is om bedrijfsvoering zaken eenvoudiger en meer dienend te maken om zo meer ruimte te creëren voor de kerntaken van onze professionals en daardoor de dienstverlening aan de stad te verbeteren.

Er is een 'Impulsteam' samengesteld die interne deregulering stimuleert en ondersteunt. In de 1^e helft van 2016 is een aantal (experimenten met) versimpelingen en vernieuwingen doorgevoerd, bijvoorbeeld met betrekking tot het beoordelingssysteem, het indienen van declaraties, de modernisering van de arbeidsvoorwaarden en de interne urenverrekening. Dit leidt tot minder regels en regelingen, minder administratieve lasten, meer verantwoordelijkheid bij medewerkers, klantvriendelijke benadering en simpele procedures. In de bijlage is de rapportage "Utrecht, Goed geregeld!" opgenomen, waarin een stand van zaken wordt gegeven van zowel externe – als interne initiatieven op het gebied van deregulering.

Naast het dereguleren willen we ook slimmer werken. We zetten in op continu verbeteren en in 2017 doen we dit onder andere door daar waar mogelijk 'Agile' te werken. Agile is een andere manier van

werken, in multidisciplinaire teams die resultaatverantwoordelijk zijn en een grote mate van zelfsturing hebben. Net als afgelopen jaren worden lessen uit deze werkwijze gedeeld binnen de organisatie om hier samen van te leren.

Wij stimuleren de inclusieve organisatie

De gemeente Utrecht wil als spiegel van de stad een inclusieve organisatie zijn, waarbij mensen met diverse culturele achtergronden, mensen met een arbeidsbeperking en jongeren welkom zijn. Concrete instrumenten hiervoor zijn de strategische personeelsplanning (SPP), ons traineebeleid, de Jongerenpool en het creëren van plekken voor mensen met een arbeidsbeperking. We werken aan meer culturele diversiteit, daarvoor hebben HR medewerkers onder andere een training gevolgd over divers werven. Tevens heeft er een proef met anoniem solliciteren plaatsgevonden. Een evaluatie daarvan wordt in 2016 afgerond.

Vanuit de Participatiewet heeft de gemeente in haar rol als werkgever de opgave om in 2026 in totaal 125 plekken te hebben gecreëerd voor mensen met een arbeidsbeperking. We hebben in het eerste jaar al 44 plaatsingen gerealiseerd die tellen voor deze afspraak.

Werken aan vernieuwing: scherp en betrouwbaar

Wij borgen privacy van onze burgers en informatieveiligheid van onze gegevens

We werken continu en proactief aan de verbetering van de privacybescherming en informatiebeveiliging. In 2017 worden bij alle organisatie-eenheden aanspreekpunten voor Privacy en Informatiebeveiliging aangesteld. Geplande activiteiten voor informatiebeveiliging zijn onder andere een beter en meer geautomatiseerd systeem om te bepalen wie welke informatie mag inzien, binnen de gemeente en onze ketenpartners (Identity Management). Daarnaast werken we aan een eenvoudige en beveiligde manier om informatie te kunnen uitwisselen met partners. We voeren bewustwordingsprogramma's en opleidingen uit gericht op informatiebeveiliging en privacy.

Aan de gewijzigde Europese privacywetgeving (Algemene Verordening Gegevensbescherming) moet uiterlijk op 25 mei 2018 volledig worden voldaan. Een projectgroep draagt zorg voor het implementeren van de wijzigingen die op basis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming noodzakelijk zijn. Een Privacy Functionaris ziet toe op de naleving van bescherming van persoonsgegevens.

Om in te spelen op maatschappelijke veranderingen ontwikkelt de organisatie zich als netwerkorganisatie. Om risico's van het lekken of misbruiken van informatie in de ontstane netwerken (ketens) te verminderen werken we aan risicobeheersing- en de regiefunctie van informatiebeveiliging. Controle op uitvoering is daar een onderdeel van. We voeren periodieke audits uit op onze systemen en processen.

Wijzigingen in onze gegevensverwerkingen verlopen conform de Utrechtse Privacyverordening. Een Privacy Impact Assessment zal daarbij altijd vooraf worden uitgevoerd. Er wordt een register van verwerkingen van persoonsgegevens aangelegd. Onderzocht wordt op welke manier inwoners laagdrempelig kunnen worden ondersteund in de uitoefening van hun privacy rechten (het recht van inzage, correctie en verwijdering).

Wij sluiten aan op landelijke voorzieningen

Voor de overheid is een landelijk generieke digitale infrastructuur (GDI) gerealiseerd die de komende jaren verder uitgebouwd zal worden. Overheidsinformatie, Mijn Overheid en privacy krijgen één landelijke aanpak. Utrecht wil en moet gebruik maken van landelijke voorzieningen zoals de berichtenbox. Waar we onze inwoners informeren over de voortgang van lopende aanvragen.

ICT infrastructuur (rekencentra) wordt steeds meer gebundeld om continuïteit te waarborgen, dit gebeurt onder andere bij de rijksoverheid. Wij sluiten aan op deze beweging. Gemeente Utrecht streeft samen met regionale partners naar het samenbrengen van hun automatiseringsactiviteiten in een regionaal automatiseringsbedrijf. Primaire doel is het borgen van de continuïteit en kwaliteit van de ICT-infrastructuur ten behoeve van de zich snel ontwikkelende digitale dienstverlening en bedrijfsvoering en de facilitering van innovaties. Daarbij worden waar mogelijk gestandaardiseerde producten uit de markt ingezet.

Personele en financiële managementinformatie

In 2017 voldoen wij aan de vernieuwing van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Dit moet leiden tot een vereenvoudiging in de administratie. Wij implementeren daarnaast een nieuwe technische infrastructuur van onze financiële administratie, hierdoor krijgen wij in 2017 meer mogelijkheden om ons financiële systeem te verbeteren. Dit moet leiden tot meer gebruiksgemak en snelheid in het systeem en verdere mogelijkheden tot vereenvoudiging. In het fysieke domein worden veel kosten verrekend op uren basis, ook dit systeem willen we vergaand vereenvoudigen. Wij zetten in om de administratie te vereenvoudigen, omdat minder complexiteit leidt tot een beter inzicht.

Managers zijn verantwoordelijk voor de sturing op en verantwoording over hun processen, waardoor behoefte is aan eenduidige en vergelijkbare stuurinformatie. Het aantal handelingen om tot goede informatie te komen willen wij verminderen. Minder uitdraai, controle, correctie, herbewerking en opmaak handelingen, waardoor er meer tijd is voor analyse, prognose en advies. Wij ontwikkelen daartoe één voorziening die de managementinformatie over de ondersteunende processen HRM en Financiën in de bedrijfsvoering integraal levert.

Wij presenteren op onze [website](#) maandelijks onze betalingsdiscipline. In voorgaande jaren werd er betaald op dag 30 na factuurdatum. Wij passen ons systeem aan, zodat direct na goedkeuring de factuur betaald wordt. Dit zal tot versnelling leiden in het proces en een verbetering voor (MKB) bedrijven.

Wij kopen duurzaam en innovatief in

Duurzaamheid heeft vele gezichten. In elke inkoop nemen we in ieder geval minstens 5% social return op, waarbij de invulling in dialoog met de opdrachtnemer wordt bepaald. De invulmogelijkheden zijn breed, van leerlingen tot doelgroep Banenafpraak, van uitkeringsgerechtigden tot inzet van sociale ondernemers.

In elke inkoop kijken we naar de maximaal haalbare en best passende duurzaamheid. Dit kan zijn op het gebied van internationale arbeidsvoorwaarden, maar ook hergebruikte producten inkopen of hoge milieueisen. Daar waar proportioneel, stellen we eisen aan de bedrijfsvoering van de leverancier, zoals het bepalen van een CO₂ footprint.

We gaan het gebruik van Marktplaats030 verder uitbreiden, om voor relatief kleine, eenvoudige repeterende aankopen, het MKB ook kansen te bieden op het uitvoeren van een opdracht van de gemeente. We gaan hierin ook specifiek in op kansen voor startende ondernemingen.

Wij sturen scherp op de omvang van de organisatie en externe inhuur

Halverwege 2016 heeft de gemeente Utrecht een toegestane formatie van 3647 fte en een bezetting van 3535 fte.

De formatie is ten opzichte van eind 2015 (3663 fte) met 16 fte afgenomen. Deze 16 fte is een saldo van een groei van 43 fte en een krimp van 59 fte. De groei betreft de uitbreiding van W&I met 18fte; Contentredactie bij PBZ (9 fte); groei bij VLG (7 fte); bij staf MO (5 fte); verder 2 fte groei bij Wijken en idem bij BNT. Van krimp was sprake vanwege de volgende ontwikkelingen: taakstellingen bij IB (45 fte krimp) en afslanking van de nieuwe UVO bij de vorming van Stadsbedrijven (10 fte). Verder enkele kleinere krimp bij BCS, VG en Cultuur, totaal 4 fte.

De besluiten tot aanpassing beleid in de voorjaarsnota, zoals de uitvoering van de Nieuwe Ruimtelijke Strategie en het werken aan extra werkgelegenheid in de stad, zullen in 2017 en verder op enkele plekken in de organisatie tot formatieve groei leiden. De exact invloed op de formatie is op dit moment nog niet aan te geven.

Van de onderstaande besluiten in de voorjaarsnota zijn de formatieve gevolgen concreet:

Programma	Onderwerp	Fte
Algemene Ondersteuning	Versterken netwerken	2,5
Werk en Inkomen	Doorwerking Bijstand	-2
Bewoners en Bestuur	Vast-Flex klantcontactcentrum	3

Een krimpend of een groeiend takenpakket wordt met heldere afspraken over formatiebeheer en plafond externe inhuur in control gehouden. Onder inhuur verstaan we de door een externe uitgevoerde werkzaamheden onder dagelijkse leiding en verantwoordelijkheid van de gemeente Utrecht (inhuur waar een inspanningsverplichting van toepassing is). Voor het jaar 2017 hanteren we een plafond voor externe inhuur van 48 miljoen euro.

Doelstellingen bedrijfsvoering

Indicator	Toelichting	Doelstelling 2017
Personeel		
Mobiliteit	We werken aan een grotere wendbaarheid van de medewerkers om hun kwaliteit te behouden en te bevorderen en daar in te zetten waar die het meest nodig is. Met mobiliteit meten we de in-, door en uitstroom.	Mobiliteit: 10%.
Stages	De gemeente Utrecht wil als werkgever kansen creëren voor jongeren. Dit doen we ook in de vorm van het aanbieden van stage- en werkervaringsplekken. Stagiairs brengen een binding met het onderwijs en zo blijft de organisatie ook op deze wijze op de hoogte van vernieuwingen in actuele kennis en ontwikkelingen. Door stageplaatsen aan te bieden beïnvloeden we bovendien ons imago als werkgever onder jongeren in positieve zin.	Minimaal 250 reguliere stageplaatsen.
Verzuim	Het verzuim in Utrecht daalt. We willen het verzuim met specifieke acties verder terugdringen, met name bij de organisatie-eenheden waar het verzuim hoger is dan de gestelde norm en acties die gericht zijn op voorkomen van uitval.	5,7% inclusief langdurig verzuim (conform norm A&O).
Organisatie		
Inhuur externen	Externe inhuur is: de uitvoering tegen betaling van werkzaamheden onder dagelijkse leiding en verantwoordelijkheid van een bij de gemeente Utrecht in dienst zijnde opdrachtgever door een private organisatie met winstoogmerk door middel van het inzetten van personele capaciteit en deskundigheid zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen Utrecht en de daarbij ingezette personen aan te grondslag ligt. Deze definitie wordt ook bij andere gemeenten gebruikt.	48 miljoen euro conform landelijke definitie.
Financiën		
Adequaat budgetbeheer	Onze budgetrapportages en prognoses moeten zoveel mogelijk overeenkomen met de verantwoording, dat betekent namelijk dat wij in control zijn. Afwijkingen zijn beperkt en worden in de bestuursrapportage (Berap) gemeld.	Maximaal 3% afwijking van de kosten per programma tussen het geprognostiseerd resultaat (geraamd resultaat) bij de laatste Berap en de verantwoording. (realisatie 2015: 1,8%)

Indicator	Toelichting	Doelstelling 2017
IPM		
Continuïteit en beschikbaarheid van ICT-systemen	We optimaliseren onze processen en de informatiehuishouding op basis van de ambities rondom dienstverlening, participatie, bedrijfsvoering en het nieuwe werken. Tijdens deze innovatie zorgen we er voor dat de bedrijfskritische systemen beschikbaar zijn en de continuïteit blijft gewaarborgd.	<i>Beschikbaarheid:</i> in 2017 is de basisinfrastructuur voor 99% beschikbaar met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden. <i>Continuïteit:</i> de bedrijfskritische systemen zijn 24/7 beschikbaar voor gebruik met uitzondering van vooraf geplande werkzaamheden.
Open data	We gaan meer datasets publiceren hierbij zoeken we de samenwerking op met andere organisaties zodat meer informatie gemakkelijker beschikbaar komt en zoveel mogelijk mensen en organisaties hiervan kunnen profiteren.	500 datasets beschikbaar op het open data platform, dataplatform.nl.
Juridische zaken		
Zorgvuldige Juridische procedure	Zorgvuldige procedures worden niet alleen van ons verwacht, maar zorgen er ook voor dat aanvullende kosten worden voorkomen.	In elke juridische procedure (bezwaar, beroep, hoger beroep) geldt dat maximaal 20% gegrond wordt verklaard.
Verminderen beroepzaken	Wij willen het aantal beroepzaken terugdringen door de kwaliteit van de bezwarenzaken te verbeteren, zowel op inhoud als communicatie.	Tegen alle afgeronde bezwaarzaken wordt in maximaal 15% van de gevallen beroep aangetekend.
Afhandelen klachten	Wij blijven onze klachtafhandeling verder verbeteren. We adviseren pro-actief (in plaats van toetsing achteraf) om resultaten sneller te bereiken en juridische risico's te voorkomen. We ontwikkelen en implementeren een kort en bondig concernkader voor contractbeheer. We zorgen ervoor dat alle contracten in een contractregister worden vastgelegd.	Van alle ontvangen klachten, gaan jaarlijks maximaal 10% van de klagers naar de Nationale Ombudsman.
Inkoop		
Naleving inkoopregels	De naleving van de aanbestedingsregels vinden wij belangrijk; burgers en opdrachtnemers moeten kunnen vertrouwen op de rechtmatigheid. Daarom laten we onze het gehele inkoopproces vanaf het begin tot eind (contract) jaarlijks controleren op basis van 20 willekeurige facturen.	Achttien van de twintig onderzochte inkooptrajecten kennen geen onrechtmatigheid.
Plaatsingen Social return on Investment	Bij het inschrijven op aanbestedingen vragen we de opdrachtnemer om ter waarde van een percentage van de opdrachtsom een inspanning te plegen om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (kansen op) werk te bieden. Dit heet SROI: Social return on Investment. Het Werkgevers Service Punt (WSP) verzorgt de plaatsingen bij de opdrachtnemers.	800 plaatsingen en 100.000 euro omzet bij sociale ondernemers (Realisatie: 2015: 627 plaatsingen en 47.000 euro omzet bij sociale ondernemers.)

Indicator	Toelichting	Doelstelling 2017
Circulair inkopen	Circulair inkopen betekent het inkopen van materialen van hergebruikt materiaal of van producten die gemakkelijk hergebruikt kunnen worden. Idealiter leidt dit tot meer werkgelegenheid. In maart 2014 ondertekenden we de overeenkomst met de EBU waarin we ons committeerden aan 10% circulair inkoopvolume in 2020.	5% van het aanbestedingsvolume is circulair. (realisatie 2015: 4%)
Duurzaam inkopen	We classificeren alle aanbestedingen naar duurzaamheids-ambitieniveau: • ambitieniveau 1: basis: wettelijke/landelijke minimumeisen opgenomen; • ambitieniveau 2: redelijk: de milieucriteria hebben een onderscheidend vermogen; • ambitieniveau 3: vooruitstrevend: oplossing voegt ook waarde toe aan omgeving; het hoogst haalbare (bijv. circulair; vergaande afspraken over internationale arbeidsvoorwaarden). In de commissiebrief op Motie M2015/125 is de methode toegelicht.	In 65% van de GWW (grond, weg- waterbouw) opdrachten > 0,200 miljoen euro gaan we werken met het ambitieweb. (realisatie 2015: 59%)

Verbonden Partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft. Dit zijn onder andere gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen die een publiek belang behartigen en waarvan de aandelen geheel of gedeeltelijk in het bezit van de gemeente zijn. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. De verbonden partijen van de gemeente in 2017 komen hierna aan de orde. Het gemeentelijke beleid met betrekking tot verbonden partijen is vastgelegd in de nota verbonden partijen, die in het najaar 2015 door de gemeenteraad is vastgesteld. Het beleggen van een publieke taak bij een andere organisatie heeft als gevolg dat geen directe democratische controle kan plaatsvinden door de gemeenteraad. Politiek-bestuurlijk ingrijpen geschiedt getrapd. Bovendien heeft de gemeente niet altijd een meerderheidsstem in de andere organisatie. Om het primaat van de gemeenteraad zoveel mogelijk te waarborgen wordt gekozen voor terughoudendheid, met name bij gemeenschappelijke regelingen. Hoofddregel is dan ook 'nee, tenzij...' daar waar het om beleidsrijke onderwerpen gaat, die directe democratische legitimering vragen. Onderdeel van de nota is ook een nieuw afwegingskader. Bij het aangaan van een verbinding dient dit afwegingskader altijd vooraf aan het college van B en W en/of de gemeenteraad te worden voorgelegd.

Gemeenschappelijke regelingen

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Afvalverwijdering Utrecht (AVU)

Doel: Het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval.

Betrokkenen: Alle gemeenten in de provincie Utrecht.

Bestuurlijk belang: De gemeente Utrecht is in het dagelijks en het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder Openbare Ruimte en Groen. Utrecht heeft in het algemeen bestuur 7 van de 81 stemmen.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 0,2 miljoen euro, prognose eind 2017: 0,2 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 10.000 miljoen euro, prognose eind 2017: 10.000 miljoen euro.

Geprognosticeerde bijdrage gemeente: begin 2017: 7,1 miljoen euro, eind 2017: 7,1 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Standplaats: Soest

Juridische vorm: gemeenschappelijke regeling

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Ontwikkeling: Er is een afvalbelasting doorgevoerd op brandbaar afval.

Belastingensamenwerking Gemeenten en Hoogheemraadschap (BGHU)

Doel: Efficiënt uitvoeren van het heffen van gemeentelijke belastingen, de wet waardering uitvoering onroerende zaken en het beheer en uitvoering van vastgoedinformatie.

Betrokkenen: Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden en de gemeenten Utrecht, de Bilt, Bunnik, Houten, Lopik, Nieuwegein, Utrechtse Heuvelrug en Zeist.

Bestuurlijk belang: De wethouder Financiën is lid van het bestuur. Besluiten worden genomen op basis van meerderheid van stemmen. Voor het vaststellen van de begroting is een meerderheid van driekwart van de stemmen nodig. De stemverhouding is gebaseerd op de rato van de financiële bijdrage per gemeente. De Gemeente Utrecht heeft in 2017 iets minder dan de helft van de stemmen (97/200).

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 0,4 miljoen euro, prognose eind 2017: 0,4 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 1,3 miljoen euro, prognose eind 2017: 1,3 miljoen euro

Geprognosticeerde bijdrage gemeente: begin 2017: 7,394 miljoen euro eind 2017: 7,394 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: risico's zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Ontwikkeling: De BghU is op 1 januari 2014 gestart door de Gemeenten Utrecht en de Bilt en het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden. De gemeenten Houten, Nieuwegein, Bunnik, Lopik en Zeist zijn op 1 januari 2015 toegetreden. Per 1 januari 2016 is de gemeente Utrechtse Heuvelrug toegetreden.

GGD regio Utrecht (GGDrU)

Doel: De GGD regio Utrecht verricht in de Wet Publieke Gezondheid beschreven taken voor ruim 1,25 miljoen inwoners van 26 Utrechtse gemeenten in de Provincie Utrecht, waaronder de Gemeente Utrecht. De precieze afspraken met de gemeente Utrecht staan verwoord in het arrangement Publieke Gezondheid dat de gemeenteraad in 2013 heeft vastgesteld.

Betrokkenen: 26 gemeenten in de Provincie Utrecht.

Bestuurlijk belang: De wethouder Volksgezondheid vertegenwoordigt de Gemeente Utrecht in het algemeen bestuur van de GGDrU. Er is sprake van verlengd openbaar bestuur. Alle deelnemers hebben invloed op datgene dat uitgevoerd wordt door de GGD regio Utrecht en bij afwijkingen dan wel investeringen regelen deelnemers goedkeuring via hun eigen gemeentebestuur.

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 2,9 miljoen euro, prognose eind 2017: 2,9 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 12,6 miljoen euro, prognose eind 2017: 12,6 miljoen euro

Geprognotiseerde bijdrage gemeente: 2017: 1,61 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: Nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: Geen

Standplaats: Zeist

Ontwikkeling: In 2016 is verder ingezet op het versterken van een solide bedrijfsvoering, dit zal zich in 2017 continueren.

Het Utrechts Archief (HUA)

Doel: Het verwerven, bewaren en beschikbaar stellen van de archieven van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein, de provincie Utrecht en de archieven van het Rijk in de provincie Utrecht, alsook een omvangrijke collectie beeldmateriaal en bibliotheek van en over Utrecht. Via digitale dienstverlening, studiezaal en publiekscentrum worden de archieven en collecties beschikbaar gesteld voor iedereen die op zoek is naar recht en bewijs, educatie en onderzoek en cultuurbeleving. Daarnaast dient Het Utrechts Archief als toezichthouder voor het informatiebeheer van de gemeenten Utrecht en Nieuwegein en een aantal regionale overheden.

Betrokkenen: De minister van OCW en de Gemeente Utrecht in de gemeenschappelijke regeling. Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is een geactualiseerde gemeenschappelijke regeling nodig. Momenteel loopt het besluitvormingsproces, de regeling zal na vaststelling in januari 2017 in werking treden. In 2013 sloot HUA een dienstverleningsovereenkomst voor vijf jaar met de Provincie Utrecht. De Provincie levert een financiële bijdrage aan HUA voor het beheer en te beschikking stellen van de archieven van het provinciaal bestuur. Met de gemeente Nieuwegein bestaat een dienstverleningsovereenkomst voor de periode 2011-2020.

Bestuurlijk belang: In de voorliggende geactualiseerde regeling, bestaat het bestuur van HUA uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Namens de gemeente zitten de wethouder Publieksdienstverlening, Informatievoorziening, Archiefzaken (HUA) en de wethouder Cultuur in het algemeen bestuur. Twee leden van het algemeen bestuur worden aangewezen door de minister van OCW. Het dagelijks bestuur bestaat uit een lid van het algemeen bestuur namens de gemeente, een lid van het algemeen bestuur namens het rijk en een lid van buiten de kring van het algemeen bestuur. De gedeputeerde Cultuur van de Provincie Utrecht is sinds 2014 als agendalid bij het bestuur betrokken.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 3,202 miljoen euro, prognose eind 2017: 3,762 miljoen euro. De toename 0,560 miljoen euro hebben betrekking op de dotatie op bestemmingsfonds 'onderhoud depots' en bestemmingsreserve 'vernieuwing expositie'. Eind 2016 wordt een beleidsnota 'Reserves en voorzieningen' ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur.

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: Netto vlottende schulden 0,5 miljoen euro en Overlopende passiva 0,5 miljoen euro, prognose eind 2017: Netto vlottende schulden 0,5 miljoen euro, overlopende passiva 0,5 miljoen euro

Geprognoticeerde bijdrage gemeente: begin 2017: 2,947 miljoen euro eind 2017: 2,947 miljoen euro. Alle uit deze gemeenschappelijke regeling voortvloeiende kosten worden onder aftrek van inkomsten door het bestuur van de gemeente en de minister gedragen.

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: 0,172 miljoen euro (zie ook de risico-paragraaf van de Programmabegroting 2017 van het HUA).

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling uitgevoerd door een openbaar lichaam.

Ontwikkeling: Het Utrechts Archief (HUA) beheert de grootste collectie publiek toegankelijke archieven, gedrukte werken en (bewegend) beeldmateriaal over Utrecht, waaronder de archieven van de Gemeente Utrecht. In 2017 werkt HUA aan het bevorderen van het gebruik van de collectie door een steeds grotere en meer gevarieerde groep gebruikers. Daarnaast wordt de in 2016 opgeleverde website www.hetutrechtsarchief.nl doorontwikkeld naar een digitale studiezaal, en zullen ruim een half miljoen bronnen worden gedigitaliseerd. Het publieks- en educatieprogramma voorziet in twee tijdelijke tentoonstellingen en de vaste expositie wordt vernieuwd op basis van een nieuw concept. Ook maakt HUA in samenwerking met de Gemeente Utrecht gebruik van de aansluiting op het landelijke e-Depot waardoor primair digitale informatie ook duurzaam beheerd en ontsloten kan worden. Ten slotte brengt HUA in het licht van het sterk veranderende archieflandschap de interne organisatie verder in gereedheid voor integraal beheer van de collectie en het e-Depot.

Plassenschap Loosdrecht

Doel: Ontwikkeling en beheer van de Loosdrechtse plassen en de daarbij behorende terreinen en vaarwegen.

Betrokkenen: De Provincies Utrecht en Noord Holland en de gemeenten Utrecht, Stichtse Vecht en Wijdemeren.

Bestuurlijk belang: Het Plassenschap is een gemeenschappelijke regeling met een algemeen en een dagelijks bestuur. De Gemeente Utrecht heeft twee leden in het algemeen bestuur dat achttien leden heeft. Het dagelijks bestuur heeft vijf leden, van elke organisatie één. De Gemeente Utrecht is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder Openbare ruimte en groen en de wethouder Verkeer en mobiliteit en in het dagelijks bestuur door de wethouder Openbare ruimte en groen.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 1,298 miljoen euro prognose eind 2017: 1,278 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 3,76 miljoen euro, prognose eind 2017: 4,489 miljoen euro

Geprognoseerde bijdrage gemeente 2017: 0,165 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: 0,0 27 miljoen euro

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: Gemeenschappelijke Regeling

Ontwikkeling: In 2016 is verder gewerkt aan de business case Loosdrechtse Plassen, om te komen tot een doorontwikkeling van het recreatiegebied, gebaseerd op behoud en versterking van de natuur en landschappelijke- en recreatieve waarden.

Recreatieschap Stichtse Groenlanden

Doel: Ontwikkeling, beheer en toezicht van regionale recreatieterreinen en routestructuren voor wandelen, fietsen, varen en paardrijden in de gemeenten die deelnemen aan het recreatieschap.

Betrokkenen: Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht, de Bilt, Houten, Nieuwegein, IJsselstein, Woerden, Stichtse Vecht en Lopik.

Bestuurlijk belang: Het recreatieschap is een gemeenschappelijke regeling met een algemeen en een dagelijks bestuur. Elke deelnemer heeft twee leden in het algemeen bestuur, waarvan tenminste één van de leden een wethouder/gedeputeerde is. Elk lid heeft één stem. De Gemeente Utrecht heeft de wethouder Openbare ruimte en groen en wethouder Verkeer en mobiliteit in het algemeen bestuur. De wethouder Openbare ruimte en groen is lid van het dagelijks bestuur.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 5,836 miljoen euro, prognose eind 2017: 5,195 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 4,537 miljoen euro, prognose eind 2017: 4,776 miljoen euro

Geprognoseerde bijdrage gemeente: 0,847 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: 0,044 miljoen euro

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling

Ontwikkeling: Het Ontwikkelingsplan is in 2016 verder uitgevoerd; dit vormt de basis voor de investeringen op recreatieterreinen, waarbij de leidraad is dat investering bijdragen aan inkomsten voor het recreatieschap.

Regionale uitvoeringsdienst (RUD)

Doel: Het verlenen van milieuvergunningen en toezicht en handhaven van milieuregels.

Betrokkenen: Provincie Utrecht, Gemeente Utrecht en tien andere gemeenten.

Bestuurlijk belang: De regionale uitvoeringsdienst is een gemeenschappelijke regeling en heeft een dagelijks en algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit twaalf leden. De Gemeente Utrecht is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de wethouder milieu.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend.

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 1,19 miljoen euro, eind 2017: 1,19 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: niet bekend

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: Gemeenschappelijke regeling.

Ontwikkeling: Er worden geen ontwikkelingen in 2017 voorzien.

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Doel: Uitvoeren van taken op het terrein van de risicobeheersing en de voorbereiding op rampen en crises, uitvoeren van brandweezorg (bestrijding en preventie) en uitvoeren van geneeskundige hulpverleningsorganisatie (GHOR).

Betrokkenen: Alle 26 gemeenten in de Provincie Utrecht. De politie Midden-Nederland is met een convenant verbonden aan de Veiligheidsregio.

Bestuurlijk belang: De Veiligheidsregio Utrecht is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Het betreft een collegeregeling waarbij de burgemeester zitting neemt in het dagelijks en algemeen bestuur. De burgemeester is tevens voorzitter van beide gremia. Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden, het algemeen bestuur uit 26 leden.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 6,587 miljoen euro, prognose eind 2017: 6,587 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 51,288 miljoen euro, prognose eind 2017: 51,288 miljoen euro

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 22,563 miljoen euro, eind 2017: 22,563 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: 0 euro

Risico voor de financiële positie van de gemeente: Geen

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: openbaar lichaam

Ontwikkeling: In 2016 presenteert de VRU een visie op het eigendom en beheer van alle repressieve huisvesting inclusief de financiering. Eind 2016 wordt besloten dat de gemeente het eigendom behoudt en dat de VRU hiervan gebruik maakt om niet. Er zal een beheerorganisatie worden ingericht voor het onderhoud en dergelijke van de repressieve huisvesting. De uitvoering gebeurt op basis van één-op-één verrekening. In 2017 wordt uitvoering gegeven aan deze besluiten. In 2017 wordt een nieuwe, meerjarige taakuitvoeringsovereenkomst (TUO) aangegaan tussen de gemeente en de VRU. In deze TUO staan de afspraken over de taken die de VRU alleen voor de gemeente Utrecht uitvoert. Deze taken zijn geen onderdeel van de wettelijke taken van de VRU, noch van de niet-wettelijke taken die de VRU collectief voor alle gemeenten in de regio uitvoert.

Vennootschappen en coöperaties

BIRGIT

Doel: De coöperatie BIRGIT heeft tot doel om voor Nederlandse gemeenten te voorzien in ICT-toepassingen ten behoeve van digitale dienstverlening en bedrijfsvoering. De coöperatie richt zich hierbij op het verwerven, (door)ontwikkelen, beheren en leveren van de voorzieningen.

Betrokkenen: De coöperatie BIRGIT is een samenwerkingsverband van de gemeente Rotterdam, Den Haag en Utrecht (vanaf eind 2015). Het is de bedoeling dat meer gemeenten aansluiten.

Bestuurlijk belang: Het college van B en W van de gemeente Utrecht is vertegenwoordigd in de ledenvergadering en bepaald hoe de gemeente in de ledenvergadering stemt.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: nihil, prognose eind 2017: nihil

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: nihil, prognose eind 2017: nihil

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 0,2 miljoen euro eind 2017 0,2 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Standplaats: Rotterdam

Risico voor de financiële positie van de gemeente: 0,15 miljoen euro

Ontwikkeling: De activiteiten van de coöperatie zijn eind 2015 gestart.

Coöperatie Wigo4it U.A.

Doel: Het ontwikkelen en verrichten van administratieve en informatietechnologische ondersteuning aan de deelnemende gemeenten op het terrein van werk, inkomen, zorg en inburgering. Daardoor verbetert de dienstverlening aan de inwoners en wordt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoerende organisaties van de deelnemende gemeenten vergroot.

Betrokkenen: Gemeenten Utrecht, Amsterdam, Rotterdam en Den Haag.

Bestuurlijk belang: Het hoogste bestuursorgaan van de coöperatie is de algemene deelnemersvergadering. In dit bestuursorgaan hebben alle vier de gemeenten een even grote stem. De wethouder Werk en Inkomen vertegenwoordigt de Gemeente Utrecht.

Financieel belang: Een jaarlijkse contributie conform de verdeelsleutel Participatiewet.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: nog niet bekend, prognose eind 2017: nog niet bekend

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: nog niet bekend, prognose eind 2017: nog niet bekend

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 2,604 miljoen euro, eind 2017: 2,604 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Standplaats: Den Haag

Juridische vorm: vereniging in coöperatief verband met uitsluiting van aansprakelijkheid

Ontwikkeling: Er worden voor 2017 geen ontwikkelingen verwacht.

GEM Kanaleneiland CV

Doel: Zorgdragen voor het in exploitatie brengen en (doen) ontwikkelen en realiseren casu quo renoveren van onroerende zaken in Centrumgebied Kanaleneiland.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht, Mitros Aska Beheer BV, Portaal Onroerend Goed Beheer BV en Heijmans Vastgoed BV.

Bestuurlijk belang: De GEM Kanaleneiland CV is een commanditaire vennootschap, waar de zeggenschap gelijk is verdeeld over de vier samenwerkingspartners.

Financieel belang: Bij de start in 2008 is door iedere partij 1 miljoen euro bijgedragen.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 4 miljoen euro, prognose eind 2017: 4 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 2,5 miljoen euro, prognose eind 2017: nihil

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: nihil eind 2017: nihil

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: nihil

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: rechtspersoon (commanditaire vennootschap).

Ontwikkeling: Als gevolg van de economische ontwikkelingen is besloten een deel van de opgave niet te realiseren door sloop-nieuwbouw, maar door renovatie van bestaand onroerend goed. De planning is alle voorgenomen overdrachten in 2016 af te ronden en het krediet bij de BNG geheel af te lossen. Risico's in de planning zijn een mogelijke onteigeningsprocedure en een gedeeltelijke bewoning door krakers in over te dragen woonruimten. Verwachting is dat een gedeelte van het krediet begin 2017 nog benodigd is.

GEM Beheer BV Kanaleneiland

Doel: Doel van GEM Beheer BV Kanaleneiland is het deelnemen in of directie voeren over andere vennootschappen of deelnemingen. Kanaleneiland BV is beherend vennoot van GEM Kanaleneiland CV. Daardoor is zij hoofdelijk aansprakelijk voor de schulden van GEM Kanaleneiland CV.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht, Mitros Aska Beheer BV, Portaal Onroerend Goed Beheer BV en Heijmans Vastgoed BV.

Bestuurlijk belang: De aandelen en de zeggenschap zijn gelijk verdeeld over de vier deelnemende partijen.

Financieel belang: De bijdrage van de gemeente is nihil.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 40.000 euro, prognose eind 2017: 40.000 euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 40.000 euro, prognose eind 2017: 40.000 euro

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: nihil, eind 2017: nihil

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: nihil

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: rechtspersoon (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid).

Ontwikkeling: Op basis van de in 2015 geactualiseerde grondexploitatie blijkt dat de gehele gebiedsontwikkeling door zal lopen tot medio 2020. De verwachting daarbij is dat de vennootschap tot medio 2018 afhankelijk zal zijn van externe financiering. Het mogelijke financiële risico is gelijk verdeeld over de vier samenwerkingspartners.

GEM Vleuterweide Beheer BV

Doel: Uitvoeren van grondexploitatie Vleuterweide.

Betrokkenen: GEM Vleuterweide Beheer CV.

Bestuurlijk belang: De GEM Vleuterweide Beheer CV is voor 100% aandeelhouder in GEM Vleuterweide Beheer BV. De helft van de aandelen GEM Vleuterweide CV is van Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht. Alle aandelen in

in Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht zijn in het bezit van de gemeente Utrecht.

Financieel belang: Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 20.000 gulden..

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 0 euro prognose eind 2017: 0

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 0,400 miljoen euro prognose eind 2017: 0

Geprognoseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 0, eind 2017: 0

Prognose resultaat 2017: 0

Risico voor de financiële positie van de gemeente: 0

Ontwikkeling: In 2017 zal de BV ontmanteld worden.

GEM Vleuterweide CV

Doel: Uitvoeren van grondexploitatie Vleuterweide.

Betrokkenen: Vestam Vleuterweide BV Amsterdam, Ballast Nedam Vleuterweide BV Nieuwegein, ASR Vastgoedontwikkeling BV Utrecht, AM Deelnemingen Grondbedrijf BV Utrecht en Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht. De wethouder grondzaken vertegenwoordigt de gemeente Utrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders van Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht.

Bestuurlijk belang: De gemeente Utrecht is voor 100% aandeelhouder in Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht.

Vleuten-De Meern Zelfstandig BV Utrecht heeft de helft van de aandelen GEM Vleuterweide CV. De andere helft van de aandelen is verdeeld over de vier andere partijen, Geen van de partijen heeft meer dan 20% van de aandelen in bezit. Voor het nemen van besluiten moet 80% van de aandeelhouders voor zijn.

Financieel belang: Het financiële belang bestaat uit de inbreng in het maatschappelijk kapitaal van 4.000.000 gulden. Aan de aandeelhouder Vleuten-De Meern Zelfstandig BV wordt naar verwachting een uitkering gedaan van 20 miljoen euro. Dit bedrag wordt vervolgens aan de gemeente uitgekeerd. Dit bedrag is opgenomen in de grondexploitatie Leidsche Rijn en is gemeld in de Bestuursrapportage Leidsche Rijn. Het bedrag is inmiddels volledig als voorlopige uitkering verwerkt.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 3,36 miljoen euro, prognose eind 2017: 0

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 5,9 miljoen euro prognose eind 2017: 0

Geprognoseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 0, eind 2017: 0

Prognose resultaat 2017: 2,6 miljoen euro

Risico voor de financiële positie van de gemeente: xxxxxx

Ontwikkeling: De CV zal in 2017 ontmanteld worden en doet naar verwachting een slotuitkering van 4,25 miljoen euro aan Vleuten-De Meern Zelfstandig BV, die dit weer uit zal keren aan de gemeente.

NV REMU-houdster

Doel: Het houden van aandelen in de REMU NV. De aandelen zijn verkocht aan Eneco, maar die verkoop is nog niet afgerond vanwege een mogelijke nabetaling na verkoop van Eneco.

Betrokkenen: Provincie Utrecht en de gemeenten Utrecht en Amersfoort.

Bestuurlijk belang: De Gemeente Utrecht bezit 47,5% van de aandelen. De wethouders van Financiën en Publieksdienstverlening vertegenwoordigen de gemeente in Raad van Commissarissen.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend. In 2015 was het eigen vermogen 1,34 miljoen euro.

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend. Het vreemd

vermogen was in 2015 0,01 miljoen euro.

Geprognoseerde bijdrage gemeente: begin 2017: nihil, eind 2017: nihil

Prognose resultaat 2017: niet bekend

Standplaats: Utrecht

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Juridische vorm: NV

Ontwikkeling: De vennootschap heeft in 2003 haar aandelen in REMU NV in eigendom overgedragen aan NV Eneco. Aan de Gemeente Utrecht kan nog een nabetaling plaatsvinden afhankelijk van de verkoopsom van naar verwachting circa 1,8 miljoen euro, als Eneco zich vóór 31 december 2010 verder had geprivatiseerd. Dat is niet gebeurd. Omdat ook de houdstermaatschappij van oordeel is dat Eneco verkoop van het bedrijf voor 31 december 2010 zelf onmogelijk heeft gemaakt door te procederen tegen de Staat vanwege het splitsgebod van de Staat tussen het distributie- en het leveringsbedrijf. Had Eneco voldaan aan het splitsgebod dan was het waarschijnlijk gekomen tot een verkoop van Eneco of onderdelen van Eneco. Dan was waarschijnlijk de voorwaarde in werking getreden (hoewel er nog een drempel in zit) en had de gemeente aanspraak kunnen maken op de nabetaling door tussenkomst van de houdstermaatschappij. De Hoge Raad is inmiddels van oordeel dat het splitsgebod door de Staat kon worden opgelegd, maar heeft hierover vragen gesteld aan het Europese Hof. Het Europese Hof heeft inmiddels uitspraak gedaan en aangegeven dat een dergelijk splitsingsgebod mogelijk is als het algemeen belang daarmee is gediend. REMU houdster heeft in 2016 juridisch advies ingewonnen om een uiteindelijke positie te bepalen. Aansluitend daarop zal in overleg met de aandeelhouder gekeken worden welke positie wordt ingenomen. Het is nog onbekend welke kant het in 2017 precies uitgaat omdat de beslissing over al dan niet procederen tegen Eneco nog in 2016 wordt genomen. Er speelt een Vbp discussie met de belastingdienst. Deze kan gevolgen hebben voor de hoogte van de opbrengst na een eventuele ontbinding van de NV mogelijk in 2017.

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doel: De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en verstrekt krediet tegen lage tarieven aan of onder garantie van Nederlandse overheden. Dat leidt voor de inwoners tot zo laag mogelijke kosten voor maatschappelijke voorzieningen.

Betrokkenen: Staat der Nederlanden, Provincies, gemeenten en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang: De Gemeente Utrecht bezit 1,37% van de aandelen. De helft van alle BNG aandelen is van de Staat der Nederlanden, de andere helft is van gemeenten, Provincies en een hoogheemraadschap.

Financieel belang: De gemeente ontving in 2016 een dividenduitkering over 2015 van 0,78 miljoen euro. De nominale waarde van de aandelenportefeuille is 1,9 miljoen euro. In de statuten is vastgelegd dat aandelen uitsluitend onderling tussen overheden verhandelbaar zijn tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen: Per eind 2015 bedroeg dit 4,2 miljard euro. Over de verwachte standen per begin en eind 2017 kan nog geen uitspraak worden gedaan.

Vreemd vermogen: Per eind 2015 bedroeg dit 145,3 miljard euro. Over de verwachte standen per begin en eind 2017 kan nog geen uitspraak worden gedaan.

Geprognoseerde bijdrage gemeente: begin 2017: geen, eind 2017: geen

Prognose resultaat 2017: Hierover kan nog geen uitspraak worden gedaan.

Risico voor de financiële positie van de gemeente: De dividenduitkering is afhankelijk van de resultaatontwikkeling. Indien het resultaat lager wordt, wordt het dividend lager. Indien het resultaat negatief wordt (verlies) zal het dividend geheel wegvallen.

Standplaats: Den Haag.

Juridische vorm: Naamloze (structuur)vennootschap.

Ontwikkeling: Er spelen een aantal zaken die van invloed kunnen zijn op de resultaatontwikkeling. Zo worden er hogere bedrijfslasten verwacht vanwege het moeten voldoen aan toenemende (Europese) wet- en regelgeving. Deze lasten liggen in de sfeer van toezichts- en rapportagekosten, IT-kosten en de inhuur van personeel. Deze lastenverhoging zal een structureel karakter hebben. Daarnaast is het zo dat, indien de rente aanhoudend laag blijft, dit een drukkend effect zal hebben op het renteresultaat. Tenslotte zullen mogelijk aanvullende debiteurenvoorzieningen moeten worden gevormd.

NV Vitens

Doel: Het maken, verkopen en leveren van drinkwater.

Betrokkenen: Vijf Provincies en meer dan honderd gemeenten.

Bestuurlijk belang: De Gemeente Utrecht heeft 3% van de aandelen. Omdat er veel aandeelhouders zijn,

is de gemeente een groot aandeelhouder en heeft daardoor invloed. De wethouder van Financiën vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering. Daarnaast is er invloed door de commissie van aandeelhouders. De wethouder Financiën is één van de negen leden.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 441,3 miljoen euro, prognose eind 2017: 466,1 miljoen euro.

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 1.292,8 miljoen euro, prognose eind 2017: 1.289,6 miljoen euro.

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: nihil, eind 2017: nihil

Prognose resultaat 2017: 29,1 miljoen euro

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: NV

Ontwikkeling: De hoogte van de jaarlijkse dividend zal in 2017 naar beneden gaan. Door de werking van de WACC gaat de hoogte van het dividend geleet op de hoogte van de winst in 2015 naar beneden.

Daarnaast zal Vitens overgaan tot een bescheiden tariefsverlaging. Het financieel beleid van Vitens is onderwerp van gesprek in de AvA in november 2016.

NV Maatschappij tot Stadsherstel Utrecht

Doel: Instandhouding van monumentale gebouwen en complexen door aankoop, restauratie en exploitatie.

Betrokkenen: 155 private en institutionele aandeelhouders, waarvan 70% financiële instellingen zijn (Jaarverslag 2014).

Bestuurlijk belang: De gemeente is één van de grotere aandeelhouders, maar heeft geen doorslaggevende stem. In de aandeelhoudersvergadering leggen directie en bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering. Nieuw beleid wordt voorgelegd aan de aandeelhouders.

Financieel belang: De Gemeente Utrecht bezit voor 0,9 miljoen euro aandelen en ontvangt daarvoor 5% dividend.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 13,3 miljoen euro, prognose eind 2017: 13,5 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 9,6 miljoen euro, prognose eind 2017: 9,6 miljoen euro.

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: nihil, eind 2017: nihil

Prognose resultaat 2017: 0,7 miljoen euro

Risico voor de financiële positie van de gemeente: 0

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: Naamloze Vennootschap

Ontwikkeling: De activiteiten zijn vooral gericht op beheer door planmatig onderhoud.

De gemeente Utrecht heeft 0,94 miljoen euro aan aandelen. De prestatiedoelstelling van de al veertig jaar bestaande NV is aankoop, restauratie en exploitatie van monumentale gebouwen en complexen. De bijdrage van de gemeente vertaalt zich in een bijdrage aan het werkkapitaal van de NV tegen een al jaren constant dividend van 5%. Met haar categorie vastgoed behaalt de NV nog altijd een hoge bezettingsgraad van de verhuurde woningen en bedrijfsruimten. De vraag naar woonruimte in monumenten is constant en de bezetting van de bedrijfsruimten is ondanks de economische omstandigheden boven gemiddeld.

Utrecht Vernieuwt BV

Doel: Doel is het als commanditaire vennoot deelnemen in commanditaire vennootschappen dan wel participeren in publiek-/private samenwerkingsverbanden met de herstructurering van de Gemeente Utrecht als doel.

Betrokkenen: De gemeente is voor 100% aandeelhouder in Utrecht Vernieuwt BV.

Bestuurlijk belang: Utrecht Vernieuwt BV participeert als commandiet (stille vennoot) in de commanditaire vennootschap GEM Kanaleneiland (CV).

Financieel belang: Uit de in 2015 geactualiseerde grondexploitatie blijkt dat de gehele gebiedsafwikkeling van het centrumgebied Kanaleneiland door zal lopen tot medio 2020.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 18.000 euro, prognose eind 2017: 18.000 euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 0 euro, prognose eind 2017: 0 euro

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 0 euro, eind 2017: 0 euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: nihil

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: rechtspersoon (besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid).

Ontwikkeling: Uit de in 2015 geactualiseerde grondexploitatie blijkt dat de gehele gebiedsontwikkeling van het centrumgebied Kanaleneiland door zal lopen tot medio 2020.

UW-Holding BV

UW-Holding BV

Doel: Uitvoering van de taken Wet sociale werkvoorziening. De UW Holding is een belangrijke partner bij de uitvoering van de Participatiewet.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht.

Bestuurlijk belang: De gemeente is de enige aandeelhouder. Wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente, op basis van een collegebesluit, in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang: De gemeente heeft voor een bedrag van 3,9 miljoen euro aan garanties verstrekt in verband met bestaande leningen. Daarnaast heeft de gemeenteraad in mei 2015 ingestemd met een garantstelling voor een nieuw af te sluiten lening van 9,1 miljoen euro voor de renovatie en aanpassing van het pand aan de Niels Bohrweg.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 1,948 miljoen euro, prognose eind 2017: 1,948 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: nog niet bekend, prognose eind 2017: nog niet bekend

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 1,36 miljoen euro, eind 2017: 1,36 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: begin 2017 1,36 miljoen euro negatief, eind 2017 1,36 miljoen euro negatief

Risico voor de financiële positie van de gemeente: ja, hiervoor is een voorziening opgenomen van 0,5 miljoen euro (prognose begin 2017).

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: BV.

Ontwikkeling: In het Transitieplan UW hield UW er rekening mee dat de vrijvallende arbeidsplaatsen als gevolg van uitstroom uit de Wsw voor een deel zou worden ingevuld door instroom van mensen uit de nieuwe doelgroepen (banenafsprak). De uitstroom uit de Wsw is in 2015 iets hoger dan de verwachting bij het Transitieplan was. Tevens is gebleken dat in 2015 de instroom van mensen uit het doelgroepenregister vooralsnog achter blijft bij de verwachting in het Transitieplan. Dit is een landelijk probleem waarover gemeenten met het ministerie in gesprek zijn. We zijn met UW in gesprek over de gevolgen hiervan en mogelijke oplossingen. Als we tot andere keuzes komen zullen we u informeren.

CV Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM) Noord West

Doel: Het bevorderen van de stedelijke herstructurering in de wijk Noordwest in de gemeente Utrecht met het oog op verbetering van de leefbaarheid en de sociaaleconomische ontwikkeling in die wijk, alsmede het verkrijgen, vervreemden, bezwaren, ontwikkelen, beheren, verbeteren, exploiteren en verhuren van onroerende zaken en rechten waaraan deze zijn onderworpen, en ten slotte al hetgeen met het vorenstaande in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Het speerpunt van de WOM is gericht op verbeteren van de sociaaleconomische ontwikkeling van de Amsterdamsestraatweg.

Betrokkenen: Mitros en gemeente Utrecht.

Bestuurlijk belang: De wethouder Economische Zaken. In de raad van commissarissen hebben Mitros en de gemeente Utrecht elk één stem.

Financieel belang: Mitros en de gemeente Utrecht hebben elk 1,566 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de CV. Mitros en de gemeente Utrecht hebben elk 0,009 miljoen euro bijgedragen aan het eigen vermogen van de BV.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 3,2 miljoen euro, prognose eind 2017: 3,2 miljoen euro

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 0,3 miljoen euro, prognose eind 2017: 0,3 miljoen euro

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 0, eind 2017: 0

Prognose resultaat 2017: niet bekend

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Standplaats: Utrecht

Juridische vorm: CV/BV

Ontwikkeling: De WOM verzorgt het onderhoud en int de huren. In 2015 en 2016 zijn er twee woningen verkocht, is er één pand verworven en zijn er twee panden opgeknapt.

Wijkontwikkelingsmaatschappij Lombok BV

Doel: Economische ontwikkeling in de wijk Lombok stimuleren door panden te kopen, te herstellen en te verhuren of verkopen om een grotere diversiteit aan ondernemingen te bewerkstelligen.

Betrokkenen: Gemeente Utrecht, Van Rossum Makelaars, Plegt- Vos, Rabobank en B0-ex.

Bestuurlijk belang: De gemeente bezit 95% van de aandelen. De wethouder economische zaken

vertegenwoordigt de gemeente in de aandeelhoudersvergadering. Het afdelingshoofd Economische zaken vertegenwoordigt de gemeente in de Raad van Commissarissen.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: 2,416 miljoen euro, prognose eind 2017: 2,416 miljoen euro.

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: 5,677 miljoen euro, prognose eind 2017: 5,650 miljoen euro.

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: nihil, eind 2017: nihil

Prognose resultaat 2017: 0,0 25 miljoen euro

Risico voor de financiële positie van de gemeente: nihil

Standplaats: Utrecht.

Juridische vorm: BV.

Ontwikkeling: In 2016 wordt de Damstraat 48-50 gesloopt, waarna er een nieuwe winkel en vier woningen worden gebouwd. De woningen worden na oplevering, in het voorjaar 2017, verkocht.

Stichtingen en verenigingen

Vereniging parkmanagement Papendorp

Vereniging parkmanagement Papendorp

Doel: Onderhoud Openbare Ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.

Betrokkenen: De erfpachters die lid zijn van de vereniging.

Bestuurlijk belang: De gemeente is bijzonder lid en heeft 20 % van het stemrecht in de algemene ledenvergadering.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend.

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend.

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 0,356 miljoen euro, eind 2017: 0,356 miljoen euro

Prognose resultaat 2017: niet bekend, Laatste beschikbare jaarrekening is over 2015

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Standplaats: Utrecht

Ontwikkeling: Er is in 2015 een schikking getroffen met de oud-bestuursleden.

Vereniging parkmanagement De Wetering- Haarrijn

Doel: Onderhoud Openbare Ruimte, registratie erfpachters en waarborgen architectonische waarden.

Betrokkenen: De erfpachters die lid zijn van de vereniging.

Bestuurlijk belang: De gemeente is bijzonder lid en heeft 20 % van het stemrecht in de algemene ledenvergadering.

Eigen vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend

Vreemd vermogen: prognose begin 2017: niet bekend, prognose eind 2017: niet bekend

Jaarrekening 2015 is gereed eind 2016

Geprognostiseerde bijdrage gemeente: begin 2017: 225.000 euro, eind 2017: 225.000 euro

Prognose resultaat 2017: nihil

Risico voor de financiële positie van de gemeente: geen

Standplaats: Utrecht

Ontwikkeling: Er worden geen bijzondere ontwikkelingen verwacht in 2017.

Grondbeleid

Doel van het grondbeleid

Het krachtenveld dat invloed uitoefent op de ontwikkeling van de stad wordt steeds complexer. Bestaande en toekomstige bewoners willen meer inspraak en ondernemers willen actiever betrokken worden. En natuurlijk hebben ontwikkelaars, beleggers en corporaties hun inbreng. Deze ingewikkelde mix van visies, belangen en competenties vraagt om een goede regisseur van het ontwikkelproces. De gemeente wil haar sturing versterken, door vanuit een regierol partijen samen te brengen en meer aandacht te geven aan bijzondere ambities die externe partijen niet zelf oppakken. Deze gewenste rol heeft in combinatie met een aanzienlijke ambitie met betrekking tot de voorgenomen bouwopgave in een (markttechnisch) veranderende omgeving geleid tot een herijking van het Grondbeleid. De complexiteit en omvang van de opgave vragen om een lokale overheid die zowel regisserend als uitvoerend kan handelen. Op locatieniveau wordt een afweging gemaakt ten aanzien van het in te zetten grondbeleid. Situationele omstandigheden bepalen mede deze keuze.

In de vastgestelde Nota Grondbeleid 'Regie op goede gronden' is de algemene beleidslijn: Regie voeren door te faciliteren waar het kan en te acteren waar het moet.

De basishouding van de Gemeente Utrecht in het grondbeleid wordt daarbij:

- Doe er alles aan om, in een regisserende of faciliterende rol, partijen te laten investeren, geef ook ruimte aan tijdelijke ontwikkelingen.
- Investeer als gemeente actief, daar waar het echt nodig is om voor de stad essentiële ontwikkelingen op gang te brengen. Fasering is daarbij wel van belang, een gespreide ontwikkeling is goed voor de stad en goed voor het geld.

De inzet van de vormen van grondbeleid en grondbeleidsinstrumenten is gericht op het binnen de gestelde doelen van ruimtelijke ordening en beleidssectoren realiseren van de gewenste verandering van het grondgebruik voor verschillende functies:

- met de gewenste (ruimtelijke) kwaliteit en kwantiteit van het grondgebruik (stedenbouwkundig programma);
- tegen een verantwoorde kosten-kwaliteitverhouding van het grondgebruik;
- op de gewenste tijd en plaats;
- op een efficiënte wijze;
- met een financieel-economisch rendement.

De Gemeente Utrecht kiest waar mogelijk voor een faciliterende rol en het sluiten van anterieure overeenkomsten om de gewenste regie te kunnen voeren. Dit sluit niet uit dat de gemeente in bepaalde situaties en op specifieke locaties kan overgaan tot het voeren van actief grondbeleid. In de Nota Grondbeleid worden de doelstellingen en uitgangspunten beschreven die de Gemeente Utrecht hanteert wanneer gekozen wordt voor een actief grondbeleid.

Instrumenten grondbeleid

Het instrumentarium waarvan gebruik gemaakt kan worden bij het uitvoeren van het grondbeleid zijn, naast vrijwillige verwerving, onder meer voorkeursrecht, onteigening, kostenverhaal en erfpacht. Het beschikbare instrumentarium alsmede de bestuurlijke en ambtelijke bevoegdheden ten aanzien van de inzet van het instrumentarium staan beschreven in de Nota Grondbeleid en het bijbehorende Verwervings- en taxatieprotocol. Deze Nota zal in 2016 worden geactualiseerd o.a. naar aanleiding van de gewijzigde adviezen vanuit de commissie BBV. Bij de verantwoording zal worden ingegaan op de inzet van het instrumentarium in het afgelopen jaar. Begin 2015 heeft de gemeenteraad, in afwijking met de Nota Grondbeleid, besloten om te stoppen met de uitgifte in erfpacht van gronden voor projecten en nieuwbouw waarin wonen de hoofdfunctie vormt, voor deze gronden wordt in het vervolg het volle eigendom geleverd. Inmiddels is het ook voor bestaande eeuwigdurend afgekochte erfpachtcontracten voor woningen mogelijk om het blooteigendom van de grond te verwerven.

Actuele Ontwikkelingen

Rapportage voortgang grondexploitatieprojecten

Het Meerjaren Programma Stedelijke Ontwikkeling (MPSO) voor bestaand stedelijk gebied, Leidsche Rijn en het Programma Stationsgebied maken onderdeel uit van de begrotingscyclus. Deze rapportages inclusief vertrouwelijke bijlagen bieden we jaarlijks aan uw gemeenteraad aan bij de behandeling van de

voorjaarsnota. Bij de behandeling van de begroting wordt door middel van de zogeheten peilstok actuele informatie vertrekt ten aanzien van de lopende grondexploitatieprojecten. Dit gebeurt aan de hand van de belangrijkste indicatoren, zoals de grondprijs, het aantal m² kantoorruimte, de fasering van de woningmarkt (en evt. noodzakelijk geachte herprogrammering), de rente en de mogelijke impact van andere ontwikkelingen/politieke keuzes. Een nadere financiële toelichting ten aanzien van de projecten Stationsgebied, Leidsche Rijn en het totaal aan binnenstedelijke grondexploitatie is opgenomen in deze peilstok. Hierbij wordt onder andere ingegaan op de ontwikkelingen ten aanzien van de Reserve grondexploitaties, de voorziening Negatieve Grondexploitaties en het verloop van het onderhanden werk en het risicoprofiel. De inhoudelijke ontwikkelingen binnen Leidsche Rijn, Stationsgebied en bestaand stedelijk gebied worden in het Programma Stedelijke Ontwikkeling toegelicht.

Lokale heffingen

Lokale heffingen

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen en onze voornemens voor 2017 op dit gebied.

Lokale heffingen bestaan uit belastingen (paragraaf 2.8.1.) en retributies (paragraaf 2.8.2). Het kwijtscheldingbeleid is beschreven in de paragraaf over de belastingen. In paragraaf 2.8.3 wordt tot slot ingegaan op de toekomstige ontwikkelingen.

Meer detailinformatie is opgenomen in de diverse belastingverordeningen die gelijktijdig met deze begroting worden aangeboden. De verordeningen onroerende-zaakbelastingen en leges omgevingsvergunning worden later in dit jaar aangeboden.

Belastingen

Belastingen zijn gedwongen bijdragen van de burger aan de gemeente. De opbrengsten komen in de algemene middelen van de gemeente, waardoor ze voor een uiteenlopend aantal doelen kunnen worden ingezet. Een uitzondering hierop vormen de rioolheffingen en de afvalstoffenheffing. Dit zijn algemene belastingen, maar de opbrengsten mogen alleen ingezet worden om de kosten te dekken die de gemeente voor het rioolstelsel en het inzamelen van afvalstoffen maakt.

Een gemeente mag alleen de belastingen heffen die in de wet zijn opgenomen. In veel gevallen heeft de wetgever de bevoegdheid nader ingekaderd door de belastingplicht en de grondslagen en heffingsmaatstaven in de wettekst op te nemen. Voor zover de wetgever dat niet heeft gedaan resteert er voor de gemeenten nog een (beperkte) vrijheid om dat zelf in te vullen.

Beleid tarieven

Uitgangspunt voor de tariefsvoorstellen is de beleidslijn vastgelegd in de nota lokale heffingen en in ons collegeprogramma, waarin we hebben afgesproken om belastingen met niet meer dan de inflatie te verhogen.

Overzicht tarieven en opbrengsten 2017

	Tarief		Opbrengst	
	2016	2017	2016	2017
Onroerende-zaakbelastingen (*)			92.796	96.118
Eigenaren woningen	0,1091%			
Eigenaren niet-woningen	0,2994%			
Gebruikers niet-woningen	0,2419%			
Rioolheffing (**)			37.755	37.950
• Aansluitrecht	233,51	220,22		
• 0 – 50.000 m3	1,83	1,72		
• 50.001 – 100.000 m3	1,76	1,66		
• 100.001 – 150.000 m3	1,63	1,54		
• > 150.000 m3	1,48	1,39		
Afvalstoffenheffing (**)			28.701	30.133
• Eenpersoonshuishouden	205,05	205,05		
• Meerpersoonshuishouden	242,84	248,50		

	Tarief		Opbrengst	
	2016	2017	2016	2017
Hondenbelasting (**)			561	550
• Per hond	72,84	73,56		
• Kennel	217,08	219,00		
Toeristenbelasting	5%	5%	1.591	1.641
Precariobelasting	Diverse	Diverse	562	580
Parkeerbelastingen(***)	Diverse	Diverse	24.862	25.433
Totaal			186.828	192.405

Opbrengsten in duizenden euro.

(*) opbrengst onroerende-zaakbelastingen inclusief aandeel ondernemersfonds

(**) opbrengst ná kwijtschelding. De cijfers rioolheffing en afvalstoffenheffing zijn inclusief de tariefsvoorstellen 2017, die verwerkt worden in de eerstvolgende begrotingswijziging 2017

(***) het betreft de inkomsten exclusief off-street parkeren (garages). Voor 2016 is de opbrengst hierop aangepast.

Toelichting op de tarieven en opbrengsten

Onroerende-zaakbelastingen

Alle eigenaren van woningen en alle eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen onroerende-zaakbelasting. De grondslag van de belasting is de waarde van een woning of niet-woning. Deze waarde wordt elk jaar opnieuw vastgesteld.

Tarieven

De tarieven voor de onroerende-zaakbelastingen worden op een later moment in het jaar berekend, zodat uitgegaan kan worden van de meest actuele cijfers over de verwachte waardeontwikkeling.

Rioolheffing

Alle eigenaren van een perceel dat is aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel betalen een vast bedrag aan rioolheffing. Daarnaast betalen gebruikers die meer dan 250 m³ water afvoeren een gebruikersbelasting afhankelijk van de afgevoerde hoeveelheid water. De opbrengst van de rioolheffing wordt gebruikt om invulling te geven aan de volgende gemeentelijke zorgplichten en taken:

- een veilige inzameling en transport van afvalwater naar de zuivering, zonder risico's voor bewoners of het milieu (zorgplicht afvalwater);
- het zodanig opvangen en verwerken van hemelwater (regenwater), dat wateroverlast wordt voorkomen (zorgplicht hemelwater);
- het voorkomen en verminderen van structurele grondwateroverlast door te hoge grondwaterstanden in de openbare ruimte (zorgplicht grondwater);
- het samen met de waterschappen realiseren van veilig, gezond en aantrekkelijk oppervlaktewater waarlangs het goed wonen, werken en recreëren is.

De ontwikkeling van de rioolheffingen volgt de kostenontwikkeling van de gemeentelijke rioleringsactiviteiten. De programmering van deze activiteiten is vastgelegd in de Nota Watertaken 2016-2019. Deze nota is vastgesteld op 25 juni 2015 door uw gemeenteraad.

Sinds 2013 is het tarief voor grootverbruik en voor eigenaren volledig kostendekkend. Sinds 2012 wordt 28,6% van de veegkosten gedekt uit de rioolheffing. In 2017 zijn de tarieven verlaagd met 5,7%. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan motie 2016/126.

Het opleggen van aanslagen rioolheffingen verloopt zonder problemen. De splitsing in rioolaansluitrecht van eigenaren (naar een vast bedrag) en een rioolafvoerrecht van gebruikers (naar bedragen per kubieke meter afvalwater) is breed geaccepteerd.

Afvalstoffenheffing

De gemeente heeft de wettelijke plicht om zorg te dragen voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. De gemeente brengt afvalstoffenheffing in rekening aan de gebruiker van een perceel voor de verwijdering en verwerking van huishoudelijk afval. De afvalstoffenheffing is volledig kostendekkend.

In 2017 verwachten we voor 143.000 objecten afvalstoffenheffing te kunnen heffen, terwijl de verwachting is dat voor 13.676 huishoudens kwijtschelding verleend zal worden. In 2016 waren deze aantallen respectievelijk 138.000 en 13.000.

Voor 2017 is er besloten om het tarief voor een éénpersoonshuishouden conform 2016 te houden en het tarief voor een meerpersoonshuishouden met de index te laten stijgen minus een korting van 0,53 euro. Met handhaving van de kostendekkendheid is dan een minimale onttrekking aan de reserve van 2.000 euro noodzakelijk. Hierin is verwerkt dat ongeveer 1.500 personen geen (automatische) kwijtschelding meer krijgen. Dit is nader toegelicht in het onderdeel kwijtschelding.

Hondenbelasting

De houder van een hond betaalt hondenbelasting. Het houden van blindengeleidehonden en andere honden met een specifieke functie is vrijgesteld van de belasting. De belasting geldt per hond. Kennels kunnen in aanmerking komen voor een apart kenneltarief, onafhankelijk van het aantal honden.

Tarieven

De tarieven zijn verhoogd met het inflatiecijfer. De tarieven zijn zo bepaald dat na deling door twaalf een bedrag resteert dat op twee decimalen nauwkeurig wordt afgerond. Dit in verband met de mogelijkheid om bij begin of einde van de belastingplicht in een kalenderjaar de belasting te heffen over het aantal hele maanden dat de belastingplicht dat jaar duurt.

Het aantal honden is al jaren stabiel rond de 9.000 honden. Het aantal honden in Utrecht is gelet op de omvang van de stad laag. Dat is te verklaren door het feit dat Utrecht relatief veel huishoudens kent, waaronder studenten, die in het algemeen weinig tot geen honden houden. Het bestand wordt actueel gehouden door elk jaar ongeveer 20.000 adressen te controleren. De controle vindt elk jaar in een ander deel van de stad plaats, zodat na verloop van een aantal jaren elk huishouden is gecontroleerd.

Toeristenbelasting

Personen van buiten de stad die in Utrecht overnachten in een hotel, B&B of een andere betaalde gelegenheid betalen toeristenbelasting. De belasting is een vast percentage van de overnachtingsprijs en wordt door de logies biedende ondernemer ingehouden en aan de gemeente afgedragen.

Tarief

Het tarief bedraagt 5% van de overnachtingsprijs. Dit percentage is al jaren ongewijzigd en ook voor 2017 gelijk gehouden.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. Het gaat bijvoorbeeld om uithangborden en terrassen.

Tarieven

De tarieven zijn verhoogd met het inflatiecijfer.

Parkeerbelastingen

Parkeerbelastingen vormen een regulerende belasting. De belasting verbindt een prijs aan het parkeren in de stad op plaatsen waar de parkeerdruk hoog is. Op die manier wordt het parkeergedrag beïnvloed. Bewoners en bedrijven binnen het betaald parkeergebied kunnen in aanmerking komen voor een vergunning. Bezoekers van bewoners in het betaald parkeergebied kunnen tegen een gereduceerd tarief parkeren, als er bewonerskorting voor bezoek is gekocht. Voor deze korting geldt een maximum van 70 uur per kwartaal. Ook zijn er aparte vergunningen voor personen die om maatschappelijke redenen vaak parkeren in de stad, zoals mantelzorgers en kraamhulpen.

Tarieven

De tarieven zijn met het inflatiecijfer verhoogd.

Bedrijveninvesteringszone

Utrecht kent één Bedrijveninvesteringszone (BIZ). Deze BIZ is gevestigd op de Woonboulevard. De aldaar gevestigde ondernemers betalen een belasting, waarvan de opbrengst door de gemeente weer wordt doorgestort aan een door deze ondernemers opgerichte vereniging die daarmee investeringen pleegt in het openbare gebied.

Kwijtschelding

Inwoners kunnen kwijtschelding krijgen voor hun belastingaanslagen. Kleine ondernemers kunnen ook kwijtschelding krijgen, maar alleen voor de belastingaanslagen die zij als privépersoon ontvangen. Bedrijven komen niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding is mogelijk voor de onroerende-zaakbelasting, de rioolheffing voor het eigenarengedeelte, de afvalstoffenheffing en de hondenbelasting voor ten hoogste twee honden.

De normen voor kwijtschelding worden landelijk vastgesteld. Gemeenten mogen zelf kiezen of ze de bijstandsnorm op 90% of 100% stellen. De gemeente Utrecht kiest voor 100% , waarmee de meest ruime kwijtscheldingsnorm wordt gehanteerd.

Het kwijtscheldingsbeleid is door uw raad op 13 december 2012 vastgesteld.

Als van tevoren duidelijk is dat kwijtschelding wordt verleend, wordt er overgegaan tot automatische kwijtschelding. De belastingplichtige hoeft dan geen aanvraag voor kwijtschelding te doen. Met ingang van het belastingjaar 2017 wordt de vermogenstoets voor de kwijtschelding uitgevoerd conform de informatie van de Stichting Inlichtingenbureau. Dit houdt in dat naar verwachting ongeveer 1.500 personen die in 2016 nog automatisch kwijtschelding krijgen, op grond van de vermogensnorm niet meer voor (automatische) kwijtschelding in aanmerking komen.

De bedragen voor kwijtschelding:

Belasting	2016	2017	
	Bedrag	Aantal	Bedrag
Ozb	11	54	11
Rioolheffing	7	54	13
Afvalstoffenheffing (eenpersoons)	933	7.522	1.543
Afvalstoffenheffing (meerpersoons)	2.052	6.154	1.529
Hondenbelasting	79	1.100	80
Totaal	3.082		3.176

Bedragen zijn in duizenden euro's

Oninbaar

Van oninbaarheid is sprake als een belastingschuldige wel moet betalen, maar invordering op de gebruikelijke wijze in de praktijk niet (meer) mogelijk is. Dat doet zich bijvoorbeeld voor als de belastingschuldige failliet is gegaan of de belastingschuldige vertrokken is zonder dat de nieuwe verblijfplaats bij de invorderingsambtenaar bekend is.

Belasting	2017
Ozb	540
Rioolheffing	15
Afvalstoffenheffing	130
Hondenbelasting	4
Toeristenbelasting	0
Precariobelasting	22
Parkeerbelastingen	382
Totaal	1.093

Bedragen in duizenden euro's.

Retributies

Het aanvragen van een paspoort of een rijbewijs of een vergunning om een dakkapel te bouwen en het sluiten van een huwelijk zijn voorbeelden van dienstverlening die aan individuele burgers wordt verleend. Met retributies kan de gemeente (een deel van) de kosten die gemaakt worden met de dienstverlening verhalen op de burger die om de dienstverlening vraagt.

Retributies zijn leges, gelden of rechten. De legesverordening is de meest algemene verordening. Hieronder vallen onder meer de aanvragen voor paspoorten en rijbewijzen en het sluiten van een huwelijk. De leges voor de aanvraag van een omgevingsvergunning is ondergebracht in een aparte verordening. Met de brug- schut- en havengelden en de marktgelden vraagt de gemeente een vergoeding voor de kosten van het bedienen van de bruggen en schutten, het gebruik van de havens en het mogelijk maken van de markten in de stad. De rechten begraafplaatsen zien op de kosten die de gemeentelijke begraafplaatsen oproepen.

De Gemeentewet vereist dat de begrote opbrengsten van de retributies de begrote kosten niet overstijgen. Deze opbrengstlimiet geldt voor de verordening als geheel. Dat houdt in dat binnen een verordening sommige tarieven meer dan honderd procent mogen zijn, terwijl andere minder dan honderd procent kostendekkend zijn. Dit wordt kruissubsidiëring genoemd.

Beleid tarieven

Uitgangspunt is maximale kostendekkendheid per verordening. Wettelijke maxima, onder meer bij de reisdocumenten, en marktverhoudingen kunnen aanleiding geven tot een kostendekkendheid van minder dan 100%. Voor zover tarieven minder dan 100% kostendekkend zijn, wordt dat toegelicht.

	Lasten	Baten	2016 %	Lasten	Baten	2017 %
Algemeen (geen programma)						
Leges	1	1	100,0	1	1	100,0
Bewoners en bestuur						
Huwelijk en partnerschap	1.015	575	56,6	1.346	483	36,8
Uittreksels/afschriften	1.145	871	76,0	1.194	898	75,2
Reisdocumenten	4.784	4.166	87,1	4.731	4.269	90,2
Rijbewijzen	1.253	976	77,9	1.340	1.055	78,7
Bereikbaarheid						
Leges	471	207	44,1	371	202	54,5%

	Lasten	Baten	2016 %	Lasten	Baten	2017 %
Beheer openbare ruimte						
Vergunningen openbare ruimte	829	829	100,0	1.040	1.064	102,3
Evenementen	778	392	50,4	833	369	44,3
Openbare orde en veiligheid						
Bibob(1)	3	3	87,6	0	0	0
Vergunning voetbalwedstrijd	18	14	76,6	20	15	75,5
Horeca (gokken en prostitutie)	563	353	62,7	570	280	49,1
Gokken en prostitutie(2)				254	79	31,1
Wonen en monumenten						
Woonruimte zaken	417	253	60,8	335	248	74,1
Bestemmingsplannen	504	499	98,8	595	578	97,1
Archeologie	61	60	99,7	61	61	99,7
Totaal legesverordening	11.842	9.199	77,7	12.691	9.602	75,7
Wonen en monumenten						
Leges omgevingsvergunning	11.643	11.035	94,8	12.927	12.912	99,9
Beheer openbare ruimte						
Begraafplaatsrechten	1.009	884	87,6	1.055	881	83,5
Brug-, schut- en havengelden	1.103	521	47,2	1.242	669	53,9
Marktgeden	697	697	100,0	722	710	98,4
Totaal retributies	26.295	22.336	84,9	28.637	24.774	86,5

1. De leges Bibob mogen niet meer worden geheven en komen daarom niet meer voor in de tarieventabel 2017

2. Vanaf 2017 is het nieuwe vergunningstelsel voor registratie van prostitutie opgenomen in de kosten en baten. Met ingang van de begroting 2017 zijn de leges voor horeca en die voor gokken (kansspelen) en prostitutie apart inzichtelijk gemaakt. Deze splitsing was voor 2016 niet meer mogelijk.

Toelichting op tarieven

Leges Bewoners en bestuur

Publiekszaken kent relatief veel dienstverlening waarvan het in rekening te brengen tarief aan een wettelijk maximum is gebonden, zoals de paspoorten en de rijbewijzen. Publiekszaken werkt hard aan het aanbieden van de dienstverlening tegen lagere kosten. Veel producten vereisen echter een minimaal aantal handelingen die bovendien worden voorgeschreven door wet- en regelgeving. Dat beperkt de mogelijkheid om op korte termijn grote kostenreducties te bewerkstelligen. Bij de verstrekking in het kader van de Basisregistratie Personen is gekozen om gebruik te maken van de mogelijkheid om binnen de verordening (in dit geval binnen het onderdeel Publiekszaken) kruissubsidiëring toe te passen.

Leges Beheer openbare ruimte

Het gaat hier om vergunningen voor onder meer het leggen van kabels en leidingen, aanleg riolering, standplaatsen en inname openbare grond.

Leges Evenementen

Het gaat hier om vergunningen voor onder meer buiten- en binnenevenementen. Voor evenementen geldt dat ter stimulering van buitenevenementen in de stad de tarieven op een minder dan kostendekkend niveau zijn vastgesteld. Voor kleine straat- en buurtfeesten is de legesheffing in zijn geheel komen te vervallen, toen de vergunningplicht voor deze kleinschalige evenementen is afgeschaft.

Leges Openbare orde en (wijk)veiligheid

Conform motie 2016/124 wordt er met ingang van 2017 in vier jaar stapsgewijs toegewerkt naar een tarief dat ten minste kostendekkend is. Dit is voor de tarieven die samenhangen met de exploitatie van seksinrichtingen en escortbedrijven. Exploitatievergunningen voor seksinrichtingen en escortbedrijven worden voor drie jaar verstrekt. De baten en lasten voor deze onderdelen betreffende de gemiddelde kosten en opbrengsten per jaar. Vanaf 2017 is het nieuwe vergunningstelsel voor registratie van prostitutie opgenomen in de berekening van de kosten en de baten. Het tarief dat wordt gehanteerd voor de registratie van prostitutie zal in 4 jaar toegroeien naar een kostendekkendheid van 50%.

Leges Wonen en monumenten

De leges woonruimte zaken betreft de onderdelen onttrekkingen, splitsingen en verklaring bestemming en gebruik. Op 26 november 2015 heeft de gemeenteraad beleid vastgesteld voor omzetting, woningvorming en woningsplitsing. Daarbij zijn de tarieven voor deze onderdelen voor zover mogelijk naar kostendekkendheid gebracht. Het verstrekken van splitsingvergunningen is een dienstverlening die valt onder de Europese Dienstenrichtlijn waarbij de tarieven tot of onder de 100% kostendekkend mogen zijn. Voor de heffing voor het aanvragen van een verklaring bestemming en gebruik, is door de raad bepaald dat dit niet 100% kostendekkend is.

Leges Omgevingsvergunning

Voor de omgevingsvergunning is wettelijk bepaald dat het kostendekkingspercentage niet boven de 100% uit mag komen. Voor 2017 wordt een kostendekkendheid van circa 100% aangehouden. Omdat het bouwvolume in 2017 toeneemt en de inkomsten daarmee stijgen, zullen de tarieven voor 2017 worden verlaagd. In de tarieventabel voor 2017, die voor aanvang van 2017 wordt aangeboden aan de raad, zijn de nieuwe tarieven verwerkt. De minister van Wonen en Rijksdienst heeft aangegeven dat de Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen (WKB), niet voor 2018 in werking gaat treden. Deze stelselwijziging is derhalve (nog) niet verwerkt in de Omgevingsverordening.

Begraafplaatsrechten

Niet alle kosten die voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen worden gemaakt mogen op grond van wet- en regelgeving door begraafplaatsrechten worden verhaald. Het totaal van de inkomsten van de begraafrechten dekt 83,5% van de toerekenbare kosten. Het (landelijke) beeld laat een dalende trend zien in het aantal begravingen. De hoogte van de tarieven voor begravingen is mede van invloed op de keuze die burgers maken. Daarbij komt dat ook de tarieven in omliggende gemeenten meespelen in de keuze voor een begrafenis op een van de Utrechtse begraafplaatsen. Dit beperkt de mogelijkheid om de tarieven te verhogen. Om die reden is gekozen om de tarieven te verhogen met het inflatiecijfer, het aantal eenheden te actualiseren op basis van de gerealiseerde eenheden bij de verantwoording 2015 en af te zien van een verhoging naar kostendekkend niveau.

Brug- schut- en havengelden

Voor de verordening brug-, schut- en havengelden is voorgesteld weer een tarief voor doorgang door Utrechtse wateren, conform de Havenverordening, op te nemen. Ook het tarief voor het overnachten voor recreatievaart stijgt met meer dan de inflatie. Daardoor wordt een minder groot beslag gelegd op de algemene middelen.

Utrecht heft liggelden van woonschepen die in gemeentewater liggen. Vanaf het belastingjaar 2015 worden de tarieven voor de liggelden van woonschepen in Utrecht stapsgewijs verhoogd om toe te groeien naar het marktconforme tarief dat Rijkswaterstaat hanteert voor woonboten. In 2021 is op deze manier de tariefsverhoging afgerond.

Marktgeden

Indien een deel van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen wordt gebruikt voor het houden van markten, kunnen voor het innemen van een standplaats marktgeden worden geheven. De marktgeden worden geheven van degene die de standplaats inneemt en kennen, afhankelijk van het gebied in de stad waar de markt plaats vindt, de grootte van de ingenomen standplaats en het al dan niet tijdelijk zijn van de standplaats een apart tarief. De marktgeden zijn kostendekkend. De tarieven zijn met het inflatiecijfer gestegen ten opzichte van 2016.

Toekomstige ontwikkelingen

Het Kabinet onderzoekt de mogelijkheden om het lokale belastinggebied te hervormen. Kern is het vergroten van het lokale heffingengebied via een verbreding van de OZB en de mogelijkheid van het invoeren van een ingezetenenheffing. Kleinere belastingen, zoals de hondenbelasting en de reclamebelasting, worden mogelijk afgeschaft. In aanloop hiernaar is wetgeving in voorbereiding die precariobelastingen voor ondergrondse kabels en leidingen niet meer mogelijk maakt. Dit heeft voor Utrecht geen praktische gevolgen omdat kabels en leidingen al buiten de heffing van precariobelasting blijven. Ook is wetgeving in voorbereiding die het verplicht stelt om de maatstaf van heffing van de rioolheffing afhankelijk te maken van het gebruik. Dit is in Utrecht al het geval, waardoor ook deze wetswijziging geen gevolgen zal hebben voor de Utrechtse belastingpraktijk.

Deel 3 Financiële begroting

Overzicht baten en lasten

Overzicht baten en lasten

Cijfers Jaarstukken 2015

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.889	35.952	-27.063	29.812	2.749	1	400	3.148
Stedelijke ontwikkeling	236.057	212.643	23.414	-9.218	14.196	3.360	27.943	38.779
Duurzaamheid	383	13.656	-13.274	9.268	-4.005	41	1.988	-2.059
Bereikbaarheid	52.314	59.637	-7.323	-622	-7.944	10.639	20.844	2.261
Openbare ruimte en groen	88.695	154.973	-66.278	64.125	-2.153	5.590	4.388	-3.355
Werk en Inkomen	139.225	241.659	-102.434	86.017	-16.416	993	5.732	-11.678
Onderwijs	32.641	99.239	-66.598	71.342	4.744	11.476	8.185	1.453
Maatschappelijke Ondersteuning	11.916	204.520	-192.604	194.158	1.554	0	2.290	3.844
Jeugd	141	77.485	-77.344	77.088	-256	0	1.825	1.569
Volksgezondheid	3.514	25.786	-22.271	22.395	124	0	498	622
Veiligheid	1.068	42.861	-41.793	43.059	1.267	0	0	1.267
Cultuur	66	42.540	-42.475	42.323	-151	2.501	2.447	-206
Sport	8.765	34.351	-25.586	23.954	-1.632	1.049	2.267	-414
Gemeentelijk Vastgoed	25.714	23.677	2.037	-11.434	-9.397	0	3.122	-6.275
Algemene middelen	783.016	32.747	750.269	-742.235	8.034	9.771	17.151	15.413
Algemene Ondersteuning	7.783	115.378	-107.594	99.967	-7.628	2.422	3.165	-6.885
Totaal	1.400.188	1.417.104	-16.916	0	-16.917	47.844	102.246	37.485

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

In de kolom resultaat komt een positief bedrag ten gunste van de algemene reserve, en een negatief bedrag ten laste van de algemene reserve.

Cijfers Programmabegroting 2016

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.258	38.359	-30.100	30.316	216	616	400	0
Stedelijke ontwikkeling	257.340	247.411	9.929	-30.757	-20.828	370	21.198	0
Duurzaamheid	271	13.597	-13.325	12.579	-747	41	788	0
Bereikbaarheid	59.526	87.950	-28.424	4.280	-24.144	4.341	28.485	0
Openbare ruimte en groen	88.890	152.623	-63.734	59.779	-3.955	4.621	8.576	0
Economie	0	14.404	-14.404	13.996	-408	0	408	0
Werk en Inkomen	156.207	231.443	-75.235	74.030	-1.205	0	1.205	0
Onderwijs	23.830	100.271	-76.441	71.434	-5.007	2.206	7.212	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.698	204.881	-193.183	191.092	-2.092	0	2.092	0
Jeugd	0	73.858	-73.858	73.858	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.803	26.846	-24.044	23.013	-1.030	0	1.030	0
Veiligheid	470	46.292	-45.823	45.722	-101	0	101	0
Cultuur	2	40.710	-40.708	40.625	-84	1.102	1.186	0
Sport	8.096	33.812	-25.716	25.268	-449	1.434	1.882	0
Gemeentelijk Vastgoed	30.841	21.856	8.985	-11.010	-2.025	1.400	3.425	0
Algemene middelen	781.867	49.799	732.068	-726.823	5.245	39.034	33.790	0
Algemene Ondersteuning	4.781	107.591	-102.810	102.600	-210	1.466	1.676	0
Totaal	1.434.880	1.491.703	-56.823	0	-56.823	56.631	113.454	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2017

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.406	39.389	-30.983	30.983	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	206.409	221.111	-14.703	1.749	-12.954	4.075	17.029	0
Duurzaamheid	167	10.796	-10.628	10.670	41	41	0	0
Bereikbaarheid	35.805	42.685	-6.881	4.758	-2.123	8.290	10.412	0
Openbare ruimte en groen	94.139	149.463	-55.323	59.197	3.874	4.000	126	0
Economie	0	15.085	-15.085	15.085	0	0	0	0
Werk en Inkomen	155.013	230.984	-75.972	75.641	-331	0	331	0
Onderwijs	21.958	98.434	-76.476	75.025	-1.451	785	2.236	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.707	202.315	-190.608	190.593	-15	0	15	0
Jeugd	0	73.263	-73.263	73.263	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.441	26.426	-23.985	23.594	-390	0	390	0
Veiligheid	379	46.148	-45.769	45.769	0	0	0	0
Cultuur	2	48.198	-48.196	47.567	-630	2	632	0
Sport	7.876	34.564	-26.688	25.192	-1.496	48	1.545	0
Gemeentelijk Vastgoed	33.297	25.915	7.383	-9.408	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	785.208	38.356	746.852	-769.976	-23.125	6.402	29.527	0
Algemene Ondersteuning	5.123	105.422	-100.299	100.299	0	0	0	0
Totaal	1.367.930	1.408.555	-40.625	0	-40.625	23.644	64.269	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2018

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.406	39.313	-30.906	30.906	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	129.421	126.545	2.877	-7.274	-4.397	3.625	8.022	0
Duurzaamheid	64	10.670	-10.605	10.647	41	41	0	0
Bereikbaarheid	34.929	35.621	-693	7.258	6.565	13.074	6.509	0
Openbare ruimte en groen	94.868	150.140	-55.272	55.269	-3	0	3	0
Economie	0	14.255	-14.255	14.255	0	0	0	0
Werk en Inkomen	154.933	230.018	-75.086	74.755	-331	0	331	0
Onderwijs	21.958	98.893	-76.935	75.483	-1.451	785	2.236	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.707	202.080	-190.373	190.358	-16	0	16	0
Jeugd	0	73.908	-73.908	73.908	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.316	25.810	-23.495	23.104	-390	0	390	0
Veiligheid	379	45.292	-44.914	44.914	0	0	0	0
Cultuur	2	47.229	-47.227	47.098	-130	2	132	0
Sport	7.876	34.566	-26.690	25.192	-1.498	48	1.546	0
Gemeentelijk Vastgoed	33.702	25.334	8.368	-10.393	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	785.694	38.407	747.287	-755.794	-8.506	3.153	11.659	0
Algemene Ondersteuning	5.123	105.437	-100.315	100.315	0	0	0	0
Totaal	1.291.378	1.303.518	-12.140	0	-12.141	20.729	32.869	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2019

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.406	38.381	-29.975	29.975	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	138.948	130.853	8.095	-11.086	-2.991	2.125	5.116	0
Duurzaamheid	3	10.208	-10.205	10.247	41	41	0	0
Bereikbaarheid	32.028	26.040	5.987	14.195	20.182	25.789	5.607	0
Openbare ruimte en groen	94.868	151.070	-56.202	56.199	-3	0	3	0
Economie	0	11.955	-11.955	11.955	0	0	0	0
Werk en Inkomen	154.933	226.864	-71.931	71.931	0	0	0	0
Onderwijs	21.958	99.153	-77.195	75.744	-1.451	785	2.236	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.707	204.134	-192.427	192.411	-16	0	16	0
Jeugd	0	74.037	-74.037	74.037	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.316	25.925	-23.610	23.219	-390	0	390	0
Veiligheid	379	44.935	-44.556	44.556	0	0	0	0
Cultuur	2	47.000	-46.998	46.869	-130	2	132	0
Sport	7.876	34.680	-26.803	25.304	-1.499	48	1.548	0
Gemeentelijk Vastgoed	31.402	26.156	5.246	-7.271	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	788.184	38.323	749.861	-756.260	-6.399	6.305	12.704	0
Algemene Ondersteuning	5.123	103.098	-97.976	97.976	0	0	0	0
Totaal	1.298.132	1.292.813	5.319	0	5.318	35.096	29.777	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Cijfers Programmabegroting 2020

Programma	Baten	Lasten	Saldo van baten en lasten	Bijdrage algemene middelen	Totaalsaldo van baten en lasten	Toevoeging reserves	Onttrekking reserves	Resultaat
Bewoners en Bestuur	8.406	38.493	-30.087	30.087	0	0	0	0
Stedelijke ontwikkeling	136.521	129.666	6.855	-10.846	-3.991	1.125	5.116	0
Duurzaamheid	3	10.208	-10.205	10.247	41	41	0	0
Bereikbaarheid	30.652	27.012	3.639	-3.305	334	16.839	16.505	0
Openbare ruimte en groen	94.858	151.375	-56.516	56.513	-3	0	3	0
Economie	0	6.109	-6.109	6.109	0	0	0	0
Werk en Inkomen	154.933	226.765	-71.832	71.832	0	0	0	0
Onderwijs	21.958	99.774	-77.816	76.365	-1.451	785	2.236	0
Maatschappelijke Ondersteuning	11.707	203.833	-192.126	192.110	-16	0	16	0
Jeugd	0	73.737	-73.737	73.737	0	0	0	0
Volksgezondheid	2.316	25.775	-23.460	23.069	-390	0	390	0
Veiligheid	379	44.235	-43.856	43.856	0	0	0	0
Cultuur	2	46.980	-46.978	46.849	-130	2	132	0
Sport	7.876	34.680	-26.803	25.304	-1.499	48	1.548	0
Gemeentelijk Vastgoed	31.402	26.156	5.246	-7.271	-2.025	0	2.025	0
Algemene middelen	784.881	39.903	744.978	-733.589	11.389	10.523	-866	0
Algemene Ondersteuning	5.123	104.055	-98.933	98.933	0	0	0	0
Totaal	1.291.016	1.288.757	2.259	0	2.259	29.364	27.105	0

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Lasten en baten, toevoegingen en onttrekkingen zijn opgenomen als positieve getallen.

In de saldokolommen betekent een positief getal (+) een voordeel en een negatief getal (-) een nadeel.

Overzicht incidentele baten en lasten

Deze pagina wordt separaat bij de programmabegroting gevoegd.

Financiële positie

Actualisatie financieel beeld

In de Programmabegroting nemen wij het financieel beeld uit de Voorjaarsnota 2016 als uitgangspunt. Onderstaand worden de ontwikkelingen toegelicht die zich na het vaststellen van de Voorjaarsnota hebben voorgedaan.

Het financieel beeld	2017	2018	2019	2020
Stand Voorjaarsnota 2016	0	0	0	0
Meicirculaire 2016	2,0	1,5	0,7	1,6
Saldo	2,0	1,5	0,7	1,6

Bedragen in miljoenen euro's, - is negatief voor het financieel beeld

Het financieel beeld is structureel sluitend met 1,6 miljoen euro positief. De afzonderlijke jarenstukken sluiten allemaal positief, cumulatief is er een overschot in de meerjarenraming van 5,8 miljoen euro positief.

Meicirculaire 2016

De gevolgen van de maatregelen, die zijn beschreven in de meicirculaire, leiden tot nieuwe inzichten. Hierover hebben wij u geïnformeerd in commissiebrief 16.504707.

Gevolgen meicirculaire 2016	2016	2017	2018	2019	2020
Accres	0,6	0,8	0,3	-0,5	0,4
Overige ontwikkelingen	2,5	1,2	1,2	1,2	1,2
Corresponderende posten	1,5	0	0	0	0
Totaal	4,6	2,0	1,5	0,7	1,6

Bedragen in miljoenen euro's, - is negatief voor het financieel beeld

Accres

Op basis van de informatie uit de meicirculaire zijn de accessen opnieuw berekend. De accessen zijn gekoppeld aan de groei en krimp van een selectie van de Rijksuitgaven, deze staan bekend als de Netto Gecorrigeerde Rijksuitgaven (NGRU). Diverse ontwikkelingen op de Rijksbegroting leiden tot mutaties in de NGRU. Naar huidig inzicht geven alle jaren, met uitzondering van 2019, een positievere uitkomst dan waar in de Voorjaarsnota 2016 mee is gerekend.

Overige ontwikkelingen

Bij het berekenen van het gemeentefonds door het Rijk worden de landelijke aantallen van onder andere, inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden, WOZ-waarden enzovoort geprognosticeerd. De prognose voor 2016 van de groei van deze aantallen blijkt te hoog. Omdat de verdeling van het gemeentefonds werkt met een vast bedrag per eenheid zou de verlaging van het aantal eenheden leiden tot een lagere uitkering. Echter het gemeentefonds wordt in zijn geheel uitbetaald. Het verschil wordt naar verhouding verdeeld tussen de gemeenten. Omdat voor Utrecht de groei wel op het verwachte niveau zit, levert dit 2,5 miljoen euro extra op. Dit effect is deels structureel, voor 2017 en verder bedraagt het 1,2 miljoen euro.

Corresponderende posten

Naast accessen bevat de meicirculaire ook corresponderende posten.

Corresponderende posten meicirculaire	2016	2017	2018	2019	2020
Mutatie algemene uitkering corresponderende posten	6,3	1,7	3,1	3,4	3,3
Doorvertalen aan de inhoudelijke programma's	-4,8	-1,7	-3,1	-3,4	-3,3
Mutatie financieel beeld	1,5	0	0	0	0

Bedragen in miljoenen euro's, - is negatief voor het financieel beeld

De noodzakelijkheid van het doorvertalen van de corresponderende posten naar de inhoudelijk programma's is getoetst aan de hand van de beantwoording op de onderstaande vragen:

- Wat zijn de huidige uitgaven aan de taak die is gerelateerd aan de corresponderende post?
- Hoeveel is er daadwerkelijk (extra) nodig om deze (extra/geïntensiveerde) taak uit te voeren?
- Zijn we verplicht deze taak uit te voeren?
- Wat zijn de maatschappelijke effecten als we de niet verplichte taak wel gaan uitvoeren?
- Negatieve corresponderende posten worden wel doorvertaald, tenzij dat op grond van vastgesteld gemeentelijk beleid in redelijkheid niet kan.

Indien het niet nodig is om een budget toe te voegen aan een inhoudelijk programma val dit in beginsel vrij aan de algemene middelen. In bijlage XX vindt u de corresponderende posten.

Na besluitvorming worden de budgetten middels een begrotingswijziging gemuteerd op de betreffende inhoudelijke programma's.

Groot onderhoud gemeentefonds

De definitieve consequenties van de aanpassing van de verdeling van het gemeentefonds voor het deel Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening, Stedelijke Vernieuwing (VHROSV) is op 8 juli door de Minister van Binnenlandse zaken Koninkrijksrelaties gepubliceerd. Deze brief loopt vooruit op de septembercirculaire 2016. De minister heeft besloten om een deel van het herverdeeffect als gevolg van het onderzoek naar bovengenoemd cluster niet door te voeren, dit is in het voordeel van Utrecht. Hiermee komt het nadelig herverdeeffect op 3,5 miljoen euro structureel vanaf 2017, dit is 3 miljoen euro lager dan het maximale effect van 6,5 miljoen euro structureel. Conform onze financiële spelregels nemen we dit onderwerp te samen met de overige effecten van de septembercirculaire 2016 mee bij het opstellen van het financieel beeld bij de Voorjaarsnota 2017.

Verdeelmodel Inkomensdeel WWB

Het verdeelmodel voor de bijstand in 2016 resulteert in een tekort. Utrecht komt in aanmerking voor de vangnetregeling van het Rijk wat betekent dat het tekort maximeert tot 7,5% van het budget. Voor 2016 is in de Voorjaarsnota 2015 uitgegaan van een tekort op de bijstand van 10,0 miljoen euro. Na toepassing van de vangnetregeling heeft Utrecht een verwacht tekort van 8,5 miljoen euro. Voor het financiële beeld in 2016 leidt dit tot een voordeel van 1,5 miljoen euro.

Het verdeelmodel 2017 is naar verwachting verbeterd ten opzichte van 2016. Echter verwachten wij voor Utrecht nog steeds een tekort. In oktober 2016 ontvangt Utrecht het voorlopig budget voor 2017. Dan hebben wij een beter inzicht in de gevolgen voor Utrecht. Voor 2017 is 5,0 miljoen euro gereserveerd dit is besloten in de Voorjaarsnota 2015.

Integratie-uitkering sociaal domein

In commissiebrief 16.504707 hebben wij u ingelicht over de veranderingen van de bedragen binnen de integratie-uitkering sociaal domein. Er hebben zich sindsdien geen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. De mutaties zijn onderdeel van de corresponderende posten.

Culturele voorziening Leidsche Rijn

Conform raadsbrief 16.504222 verlagen wij de opbrengst van de grondwaarde in de grondexploitatie Leidsche Rijn ten behoeve van de culturele voorziening met 50% tot 1,425 miljoen euro. Deze afboeking financieren we uit het, op de begroting van 2017 gereserveerde, budget voor de culturele voorziening in Leidsche Rijn Centrum. Hiermee verwachten wij de toekomstige haalbaarheid van initiatieven te vergroten.

Bijlagen

Wijken

Binnenstad

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor de wijk Binnenstad. U leest in dit programma welke projecten de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers en andere partijen het komend jaar uitvoeren om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Het wijkactieprogramma bevat

1. Projecten die bijdragen aan de belangrijkste [wijkambities](#) voor de periode 2014–2018; deze wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers en andere partners in de wijk.
2. Complexe projecten en trajecten én gebiedsaanpakken, in die delen van de wijk die bijzondere aandacht vragen.

Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Binnenstad aan deze ambitie wordt en kan worden gewerkt. Als eerste vingeroefening hebben we in de projectenbijlage van dit wijkactieprogramma 2017 voor de Binnenstad gemarkeerd welke projecten een bijdrage leveren aan gezonder stedelijk leven.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Binnenstad een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd. Daarnaast is een oproep gedaan via de Binnenstadskrant om input te leveren voor het wijkactieprogramma. Het conceptwijkactieprogramma is voorgelegd aan de wijkraad Binnenstad en aan Centrummanagement Utrecht. Reacties van beide groepen zijn verwerkt in het wijkactieprogramma.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Voor meer informatie over de wijkambities 2014-2018 en voor de wijkactieprogramma's van alle wijken kijk op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/wijkactieprogramma. Hebt u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Of wilt u een bijdrage leveren aan de uitvoering van één van de beschreven projecten? U bent van harte welkom! Neem contact op met uw [wijkbureau](#): via telefoon 030 - 286 00 00 of per mail binnenstad@utrecht.nl.

De wijk Binnenstad

Ontwikkelingen en cijfers

Ontwikkelingen in de wijk

De Binnenstad van Utrecht heeft een centrum dat gewaardeerd wordt om zijn mix van verschillende functies: wonen, werken, recreëren, winkelen en studeren. Een centrum dat met de herontwikkeling van het Stationsgebied volop in ontwikkeling is. Daarnaast leiden verschillende maatschappelijke ontwikkelingen, de groei van het inwonertal van de binnenstad én de groei van de stad als geheel tot een ander en intensiever gebruik van de Binnenstad. De uitdaging voor de Binnenstad is al jarenlang het vinden van een goede balans tussen levendigheid als stadscentrum en leefbaarheid als woonwijk. Daar komt in de komende jaren nadrukkelijk een tweede uitdaging bij: het kwalitatief verbinden van het oude en het nieuwe deel van het centrum, zodat één groter en vernieuwd centrum ontstaat. De derde opgave is het verbeteren van de verbindingen tussen de verschillende delen van de historische binnenstad.

De wijk in cijfers: (bron Wijkwijzer 2016):

Bevolking: met 17.872 inwoners en 9.173 woningen is de Binnenstad de kleinste wijk van Utrecht. Het aantal inwoners zal naar verwachting groeien tot 19.120 inwoners in 2020. In bezoekersaantallen scoort de Binnenstad juist heel hoog: 25 miljoen bezoekers op jaarbasis in 2015, met een verwachte groei naar 40 miljoen bezoekers in 2025 (bron: convenant CMU-gemeente Utrecht).

Sociaaleconomisch: de Binnenstad telt 313 banen per 100 inwoners, vier keer het Utrechts gemiddelde. Bijstandhuishoudens zijn ondervertegenwoordigd (3,1%).

Gezondheid: De inwoners van de Binnenstad voelen zich relatief gezond. 89% ervaart zijn of haar eigen gezondheid als (zeer) goed en 95% heeft het gevoel voldoende regie te hebben over het eigen leven. Deze cijfers liggen hoger dan het gemiddelde in Utrecht. Overgewicht en obesitas komen relatief weinig voor. Wel ligt de alcoholconsumptie hoger dan gemiddeld in de stad. Bijna één op de vijf drinkt iedere week meer dan 3 (vrouwen), dan wel 5 (mannen) glazen alcohol op één dag.

Veiligheid: de wijk Binnenstad heeft het hoogste geweldsniveau van de stad. Dat hangt samen met de centrumfunctie van de wijk. Woninginbraak komt in de Binnenstad juist het minste voor. Jongerenoverlast scoort hoger dan het gemiddelde van Utrecht.

Waardering: de waardering voor de Binnenstad is hoog onder de bewoners (en ook onder bezoekers). Ze geven hun buurt gemiddeld een 7,9 als rapportcijfer, ruim boven het gemiddelde van 7,1.

Openbare ruimte en verkeer: binnenstads-bewoners geven de staat van de openbare ruimte in hun buurt het hoogste rapportcijfer van de stad (7,0). Maar de tevredenheid over de parkeermogelijkheden voor auto en fiets is ruimschoots het laagst van alle wijken.

De top drie van buurtproblemen volgens de bewoners van de Binnenstad is:

- Verkeersproblematiek in ruime zin (incl. verkeersoverlast) (41%)
- Problematiek openbare ruimte (23%)
- Criminaliteit en drugsoverlast (18%)

Deze top drie anno 2015 komt nog steeds overeen met de speerpunten uit de Wijkambities 2014-2018.

Kaart van de wijk

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

De wijkambities 2014-2018 zijn vertaald naar de onderstaande drie speerpunten: openbare ruimte, veiligheid en verkeer & handhaving.

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardige, gastvrije openbare ruimte

Deze ambitie draagt bij aan een goede beleving van de stad, een aantrekkelijk verblijfsklimaat voor bezoekers en bewoners, een goede toegankelijkheid en een groter gevoel van veiligheid. Speerpunt is meer ruimte voor voetgangers en betere looproutes creëren tussen station en Binnenstad en binnen de Binnenstad. Daarbij is het vitaal houden van centrumfuncties als winkelbestand, horeca, culturele instellingen en onderwijs ook van groot belang.

Wijkambitie 2: Zet de veiligheidsaanpak voort in de Binnenstad

Deze ambitie draagt bij aan de beleving van veiligheid in de Binnenstad, voor zowel binnenstadbewoners, centrumondernemers als bezoekers uit andere wijken en toeristen.

Wijkambitie 3: Reguleer het verkeer en handhaaf op overlast in de openbare ruimte

Deze ambitie heeft als doelen: minder zwaar verkeer, minder belastende bevoorrading, effectievere verwijzing en geleiding van autoverkeer en voetgangers, en meer fietsparkeervoorzieningen. Daarnaast gaat het om effectieve handhaving op hinderlijke of gevaarlijke aspecten van uitstallingen, terrassen, aslasten, evenementen, fietsparkeren en fietsen in het wandelgebied. Dit alles draagt bij aan een beter gebruik van de openbare ruimte, het ontstaan van meer ruimte voor voetgangers en een efficiëntere inzet van gemeentelijke middelen.

Wijkambitie 1: Investeer in een kwalitatief hoogwaardige, gastvrije openbare ruimte van de binnenstad

De kwaliteit van de openbare ruimte draagt bij aan een goede beleving van de stad, aan een aantrekkelijk en gastvrij verblijfsklimaat voor bewoners en bezoekers (jong en oud), aan goede toegankelijkheid en aan (een gevoel van) veiligheid. Daarbij is het vitaal houden van centrumfuncties (winkelbestand, horeca, culturele instellingen, onderwijs) ook van groot belang voor een aantrekkelijke Binnenstad. De pilot Openbare Ruimte Centrum is een belangrijke factor in het bereiken van een betere openbare ruimte. Deze pilot richt zich op herinrichting van winkelstraten in samenwerking met externe partners, op het vergroten van de financiële synergie tussen bestaande en geplande projecten en op inhoudelijke samenhang tussen beleidsproducten. De pilot gaat gelijk op met een actualisering van het Openbare Ruimte Plan en de herinrichting van straten in het centrum vanuit het Economisch Investeringsfonds (EIF). De wijkraad Binnenstad heeft aangegeven het van belang te vinden dat bij alle inzet op deze wijkambitie rekening wordt gehouden met het historisch karakter van de Binnenstad.

Herinrichting Lange en Korte Nieuwstraat

Initiatief van bewonersgroep, ondernemersvereniging, musea, Centrum Management Utrecht om delen van de Lange en Korte Nieuwstraat een impuls te geven door middel van herinrichting; te beginnen bij het plein voor het Catharijneconvent (pilot Openbare Ruimte Centrum).

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu en Mobiliteit, Wijken.

Inzet partners: Bewonersoverleg Nieuwstraat, musea, Centrum Management Utrecht en ondernemersvereniging.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Aanpak gebied Wester- en Oosterkade

Verbeteren van het gebied tussen de historische binnenstad en station Vaartsche Rijn voor voetgangers en fietsers én initiatief van ondernemers Wester- en Oosterkade om een visie op te stellen voor de toekomstige ontwikkeling van dit gebied als verbinding tussen het nieuwe station Vaartsche Rijn en de Binnenstad.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit en Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: Ondernemers, bewoners.

Verantwoordelijk: afdeling Milieu en Mobiliteit en ondernemers.

Herinrichting Oudkerkhof

Opstellen van een ontwerp voor een betere inrichting en gebruik van het Oudkerkhof (pilot Openbare Ruimte Centrum) én uitvoering.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: Centrum Management Utrecht, ondernemers, bewoners.

Verbetering Domplein

Initiatief van diverse partijen rond het Domplein voor het vergroten van de aantrekkelijkheid van het plein door middel van verbeteringen in de openbare ruimte: inrichting, onderhoud en fysieke afsluiting voor doorgaand autoverkeer (pilot Openbare Ruimte Centrum).

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadsbedrijven.

Inzet partners: Centrum Management Utrecht, bewoners, partijen rond het plein.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Nieuwe functie voormalig Tivoli-complex (Oudegracht 245)

Voortzetten van bestemmingsplanwijzigings- procedure en tender met als doel: uitgifte en een nieuwe functie van het pand. Het complex is tijdelijk in gebruik door Kytopia.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Verantwoordelijke afdeling: Utrechtse Vastgoed Organisatie.

Herontwikkeling oude postkantoor Neude

Herontwikkeling van het pand tot bibliotheek, horeca, winkels en fietsenstalling.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner en verantwoordelijk: A.S.R. Vastgoedontwikkeling.

Herontwikkeling delen van Willem Arntzcomplex (voormalig onderdeel van het Altrecht-complex)

Initiatief van VORM Ontwikkeling om de volgende delen van dit complex te herontwikkelen tot woningen: transformatie Woudagebouw (Lange Nieuwstraat 89) , sloop/nieuwbouw gebouw Bleijenburg (Vrouwjuitenstraat) en nieuwbouw woningen Vrouwjuitenstraat

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: VORM ontwikkeling en omwonenden

Verantwoordelijk: VORM Ontwikkeling.

Zakken van de straat: andere vormen van vuil inzamelen

Opstellen haalbaarheidsonderzoek naar ondergronds inzamelen aan de Oudegracht.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stadswerken.

Inzet partners: Bewoners, ondernemers.

Restauratie wal- en kluisuren

Voortzetten van de uitvoering van het herstel van de wal- en kluisuren langs de grachten én de communicatie met betrokkenen daarover.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stadsbedrijven.

Inzet partners: Bewoners, ondernemers.

Toiletvoorzieningen in Binnenstad

Realiseren van publieke toiletvoorzieningen door het beter toegankelijk maken van de bestaande sanitaire voorzieningen in de fietsenstalling onder het stadhuis, het stadhuis zelf, de fietsenstalling Zadelstraat en de fietsenstalling Vredenburg. Onderzoek naar de haalbaarheid van openbare toiletvoorzieningen in Lepenburg en andere stadsparken en van een urilift op de Mariaplaats.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadsbedrijven, Wijken.

Inzet partners: Omwonenden en (park)bezoekers.

Verantwoordelijke afdeling: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Actualisatie van het Ontwikkelingskader Horeca

Naar aanleiding van de uitkomsten van de tussenevaluatie over het functioneren van het Ontwikkelingskader Horeca en de uitkomsten van de stadsgesprekken 'De toekomst van de Utrechtse horeca' wordt het horecakader begin 2017 op een aantal hoofdpunten geactualiseerd. Het terrassenreglement wordt gelijktijdig hiermee integraal aangepast.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Vergunningen Toezicht en Handhaving.

Inzet partners: Ondernemers, wijkraden, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Uitwerking van convenant 'De rode looper uit'.

In 2016 is dit convenant opgesteld en ondertekend door de gemeente Utrecht en Centrum Management Utrecht. De maatregelen die hierin opgenomen staan worden in de aankomende jaren uitgewerkt. Het gaat hierbij vooral over vindbaarheidsonderwerpen, onderhoud en beheer van de openbare ruimte en om

herinrichting van de openbare ruimte en versterking van de verbindingen tussen de Binnenstads-kwartieren.

Inzet gemeente: Ruimtelijke Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: Centrum Management Utrecht.

Herontwikkeling gevangenis Wolvenplein

Tijdelijke exploitatie van het complex door "Bewaakt en bewoond". Aan verdere plannen voor herontwikkeling wordt gewerkt door het Rijksvastgoedbedrijf.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling

Inzet partners: Bewaakt en bewoond. Stadsdorp Wolvenburg, omwonenden, wijkraad, Rijksvastgoedbedrijf.

Herontwikkeling EKP-terrein (Kruisvaartterrein)

Initiatief van NS en A.S.R. om hier 220 woningen te realiseren, vooral stadswoningen.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: NS en A.S.R. Vastgoedontwikkeling.

Renovatie Hoog Catharijne inclusief Entreegebouw, Catharijneknoop, plinten Hoog Catharijne en Voorzetgebouw

Continuering van de uitvoering van de renovatie tot en met de oplevering in 2019.

Inzet gemeente: Stationsgebied Utrecht.

Inzet partners Klépierre en ondernemers.

Verantwoordelijk: Klépierre.

Stationsplein Oost plus onderliggende fietsenstalling en aangrenzende vastgoedontwikkelingen (Noordgebouw en Zuidgebouw)

In 2017 wordt het eerste deel van de fietsenstalling in gebruik genomen, dit deel biedt plaats aan ca. 6.000 fietsen. Aansluitend wordt gestart met de bouw van het tweede deel. Totale stallingscapaciteit 12.500 fietsen.

Inzet gemeente: Stationsgebied Utrecht, Milieu en Mobiliteit.

Inzet partners: NS/ProRail, Klépierre, ontwikkelaars Noord- en Zuidgebouw.

Verantwoordelijke afdeling: Stationsgebied Utrecht.

Herinrichting Croeselaan

Uitvoering herinrichting noordelijk deel van de Croeselaan, oplevering in 2018.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stationsgebied Utrecht.

Jaarbeursplein inclusief Centrumboulevard, parkeergarage en Jaarbeurspleingebouw en WTC

Continuering van de voorbereiding en uitvoering ten behoeve van oplevering in 2018.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stationsgebied Utrecht.

Inzet partners: Jaarbeurs, CBRE, ontwikkelaar Jaarbeurspleingebouw.

Knoopkazerne en omgeving

In dit gebied wordt aan een aantal projecten gewerkt. De bouw van de Moreelsebrug, de fietsenstalling onder het Forum, het Forum zelf, de definitieve inrichting van het busstation, de vastgoedontwikkelingen

van NS en het Rijksvastgoedbedrijf. De opening van de Moreelsebrug eind 2016 is de eerste oplevering van deze projecten.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stationsgebied Utrecht.

Inzet partners: Prorail/ Rijksvastgoedbedrijf/NS Stations.

Herinrichting Catharijnesingel

Herinrichten van de Catharijnesingel en uitvoeren maatregelen ter verbetering luchtkwaliteit.

Inzet gemeente: Projectorganisatie Stationsgebied, Milieu en Mobiliteit.

Verantwoordelijke afdeling: Projectorganisatie Stationsgebied.

HOV-banen Smakkelaarsveld

Uitvoering HOV-banen Smakkelaarsveld ten behoeve van oplevering in 2018.

Inzet gemeente: Stationsgebied Utrecht, Milieu en Mobiliteit.

Inzet partners: ProRail, Provincie.

Verantwoordelijke afdeling: Stationsgebied Utrecht.

Herinrichting Vredenburgplein Herinrichten plein.

Inzet gemeente: Stationsgebied Utrecht, Stadsbedrijven/Marktzaken, Culturele Zaken

Inzet partners: Klépierre,

Verantwoordelijke afdeling: Stationsgebied

Utrecht.

Moreelsepark

Uitvoering verkenning toekomstmogelijkheden Moreelsepark.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stationsgebied Utrecht, Stadsbedrijven.

Inzet partners: omwonenden.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Bestemmingsplanwijziging Hardebollenstraat

Uitvoeren van een bestemmingsplan-wijzigingsprocedure voor de verdere ontwikkeling en uitgifte van de panden in de Hardebollenstraat. Daarbij wordt de buurt betrokken.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoed Organisatie.

Inzet partners: bewoners, ondernemers, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Omvormen van het beheer van speeltuin 'De Kleine Dom'

Veilig spelen en bewegen, samen opgroeien en ontmoeten voor en door alle kinderen. Samen opvoeden, verbinden en beheren voor en door ouders/verzorgers. Dat zijn de kernwaarden voor de speeltuin.

Gezien de ontwikkeling om van de speeltuinen zelfstandige speeltuinorganisaties te maken wordt onderzocht welke ontwikkelmogelijkheden De Kleine Dom en haar bezoekers hebben om de organisatie en maatschappelijke doelen van de speeltuin duurzaam te verankeren. Denk daarbij aan passende organisatievorm, mate van inzet door gebruikers en omwonenden, eventueel aanhaken van andere sociale partners of sociale ondernemers, verdienmodellen, mate van ondersteuning door sociaal makelaars, etcetera.

Inzet gemeente: MO, Stadsbedrijven

Inzet partners: DOENJA, bezoekers, bewoners

Verantwoordelijke afdeling: maatschappelijke Ontwikkeling

Wijkambitie 2: Zet de veiligheidsaanpak voort in de Binnenstad

De veiligheidsaanpak draagt bij aan de beleving van de veiligheid in de Binnenstad, voor zowel binnenstadbewoners, ondernemers als bezoekers uit andere wijken en toeristen.

Aanpak overlast Breedstraatbuurt

Voortzetting van de aanpak op basis van de evaluatie uit 2014. De focus ligt op een slimmere en efficiëntere inzet van toezicht en handhaving, efficiëntere communicatie met bewoners en participatie van bewoners.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Stadsbedrijven, Wijken, Volksgezondheid.

Inzet partners: Politie, Openbaar Ministerie, bewoners, ondernemers, zorginstellingen.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Terugdringen overlast drugsverslaafden

Uitvoeren van de top-10-aanpak die in 2014 is opgezet, door geconcentreerd in te zetten op de grootste overlastgevers in de Breedstraatbuurt en de zuidelijke Binnenstad en daarmee de overlast terug te dringen en de gezondheidssituatie van deze mensen te verbeteren.

Inzet gemeente: Veiligheid, Volksgezondheid.

Inzet partners: Politie, zorginstellingen.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Doorgaan met de aanpak met als doel de stabilisatie van het aantal autokraken.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Inzet partners: Politie, exploitanten parkeergarages.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Uitvoering toezichtarrangement Stationsgebied

Continueren van de regievoering op de uitvoering van het Toezichtarrangement Stationsgebied, met als doel een stabilisatie van het positieve oordeel van betrokkenen over de veiligheid en leefbaarheid.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Volksgezondheid.

Inzet partners: politie, Openbaar Ministerie, NS, Prorail, Klépierre, Jaarbeurs, Provincie Utrecht, jongerenwerk, Victas.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Veilig Uitgaan

Voortzetting aanpak Veilig Uitgaan op basis van de uitkomsten van de evaluatie van het convenant in 2015.

Inzet gemeente: Veiligheid, Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Volksgezondheid.

Inzet partners: Politie, horecapartners en studentenverenigingen.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Terugdringen overlast rond zorgvoorzieningen zuidelijke Binnenstad

Continueren van de maatregelen om de overlast rond Catharijnehuis, Victas, Leger des Heils en Altrecht terug te dringen én evaluatie van de maatregelen.

Inzet gemeente: Veiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid.

Inzet partners: Zorginstellingen en omwonenden.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Versterken Veilig Ondernemen

Continueren van de aanpak Veilig Ondernemen en voortzetting Keurmerk Veilig Ondernemen samen met ondernemers. Daarbij aanhaken bij de structuur van de kwartieren in de Binnenstad.

Inzet gemeente: Veiligheid, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: Politie, ondernemers, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Mogelijke verhuizing Catharijnehuis (dagopvang dak- en thuislozen)

In 2016 is gerapporteerd over de zoektocht naar een alternatieve locatie voor de dagopvang. Op basis van deze rapportage zal besloten worden of de dagopvang kan verhuizen naar een meer geschikte locatie of dat de huidige locatie de meest geschikte locatie blijft. Aansluitend zal hierover communicatie plaatsvinden.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid.

Inzet partners: Politie, omwonenden.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Intensiveren aanpak woninginbraak en fietsendiefstal

Meer aandacht besteden aan maatregelen om het aantal woninginbraken en fietsendiefstallen in de Binnenstad aan te pakken.

Inzet gemeente: Veiligheid.

Inzet partners: Politie en bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Wijkambitie 3: Reguleer het verkeer en handhaaf op overlast in de openbare ruimte

De Gemeente Utrecht groeit en het verkeer in de stad neemt toe. De ruimte hiervoor is soms beperkt. Daarom heeft de gemeente in 2012 een visie op mobiliteit ontwikkeld: '[Utrecht een Aantrekkelijke en Bereikbare stad](#)'. In het collegeprogramma 'Utrecht maken we samen' heeft het college van burgemeester en wethouders de uitvoeringsagenda 'Utrecht aantrekkelijk en bereikbaar' aangekondigd. Deze uitvoeringsagenda bestaat uit gebiedsagenda's en actieplannen. De gebiedsagenda Centrum geeft de belangrijkste ruimtelijke en mobiliteitsopgaven weer. Het programmeren en uitvoeren van de projecten gebeurt via de actieplannen.

Om de stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar te houden, moeten we keuzes maken. Het Mobiliteitsplan [Nota Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen](#) is tot 2025 uitgangspunt voor deze keuzes. Daarmee sturen we erop dat iedereen volop ruimte krijgt in de stad. Fietsers, wandelaars en het openbaar vervoer krijgen voorrang. Maar ook de auto krijgt genoeg ruimte: doorgaand autoverkeer rijdt zoveel mogelijk buiten de stad om. Concreet betekent dat: minder zwaar verkeer, minder belastende bevoorrading, effectievere verwijzing en geleiding van autoverkeer, meer ruimte voor de voetganger en de fietser en meer fietsparkeervoorzieningen. Ook handhaving draagt bij aan een beter gebruik van de openbare ruimte en het tegengaan van overlast. In de Binnenstad is er naast de reguliere inzet van handhaving extra aandacht voor: effectieve handhaving op, terrassen, uitstallingen, aslasten, evenementen, fietsparkeren en fietsen in het wandelgebied. De wijkraad Binnenstad heeft aangegeven nadrukkelijker te willen meedenken bij de inzet van handhaving en de opzet van het Handhavingsprogramma 2017.

Actieplan Utrecht Fietst!

Vorbereiding en uitvoering van de projecten uit het Actieplan Utrecht Fietst!. Dit actieplan heeft een looptijd van 2015-2020, een stedelijke focus en bevat veel projecten die betrekking hebben op de Binnenstad. Het stadsgesprek Fiets in januari 2015 heeft veel input gegeven voor dit actieplan. Het gaat om de volgende projecten:

Herenroute

Verbeteren herkenbaarheid en comfort Herenroute.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Stadsbedrijven.

Inzet partners: Fietsersbond en fietsers.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Zoektocht naar extra stallingen op de hotspots

Uitbreiden aantal (in pandige) fietsstallingen.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoed Organisatie.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Fietsparkeren Oudegracht

Uitbreiden fietsparkeermogelijkheden langs de Oudegracht

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Stadsbedrijven.

Inzet partners: fietsers, bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Uitbreiding FRIS met pop-up stallingen

Toevoegen van de pop-upstallingen aan het FietsRoute en InformatieSysteem

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Voorstraat-Wittevrouwenstraat

Vorbereiden van een nieuwe inrichting van de Voorstraat-Wittevrouwenstraat die ook bijdraagt aan een integrale verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het Universiteits-kwartier.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: bewoners, ondernemers, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Verandering fietsparkeergedrag Ganzenmarkt

Experiment om door middel van nudging verandering te bereiken in het fietsparkeergedrag op de Ganzenmarkt tijdens uitgaansuren.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Toezicht en Handhaving, Wijken.

Inzet partners: Fietsersbond en fietsers.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Actieplan Voetganger

Een goed voetgangersklimaat in Utrecht is voor bijna iedereen belangrijk. Zeker voor mensen met een beperking is een goed voetgangersklimaat van belang omdat dit bijdraagt aan de toegankelijkheid van tal van bestemmingen. Utrecht is de eerste stad in Nederland met een actieplan Voetganger. Met het actieplan willen we de volgende twee doelen bereiken: het verbeteren van het voetgangersklimaat, zodat lopen voor meer mensen aantrekkelijker wordt, en een verkeersveilige stad voor de voetganger. Het Stadsgesprek Voetganger in mei 2016 heeft veel input gegeven voor deze aanpak. Voor de Binnenstad focust het plan op:

Uitbreiding voetgangersgebied

Uitvoering van maatregelen om het voetgangersgebied uit te breiden onder andere naar aanleiding van het Stadsgesprek Voetganger.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: bewoners, ondernemers, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Versterking van de positie van de voetganger

Uitvoering van maatregelen om de positie van voetgangers in diverse straten te versterken waaronder Nobelstraat, Voorstraat- Wittevrouwenstraat en de route Station Vaartsche Rijn - Ledig Erf – Binnenstad. Mede naar aanleiding van het Stadsgesprek Voetganger en de ideeën die zijn binnen gekomen via het 'voetgangersideeënpunt'.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: bewoners, ondernemers, Centrum Management Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Looproutes bij fietsenstallingen

Uitvoeren van maatregelen die looproutes bij en naar fietsenstallingen verbeteren.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadsbedrijven.

Inzet partners: omwonenden, ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Actieplan Zero Emission Stadslogistiek

Met het Actieplan ZES Utrecht 2015-2018 werkt de gemeente Utrecht samen met het bedrijfsleven aan slim en schoon goederenvervoer in Utrecht. Een nieuw thema krijgt speciale aandacht: de door e-commerce sterke groei van levering van goederen direct aan de consument. Het uiteindelijke doel is in 2025 de hele stad emissieloos en meer gebundeld te bevoorraden en daarmee de Binnenstad minder te belasten. Belangrijk onderdeel hiervan is:

De pilot 'Stop en drop'

Experiment om emissieloos bevoorraden te stimuleren. Na uitspraak van de rechter over de locatiekeuze wordt het experiment op een aangepaste locatie voortgezet.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner: Stichting 'ZES', ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Verbeteren afsluiting winkelwandelgebied

Vernieuwen en verbeteren van de afsluiting van het winkelwandelgebied met als doel: minder overlast en schade door illegaal autoverkeer en een prettiger verblijfsklimaat.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Toezicht en Handhaving, Stadsbedrijven.

Inzet partners: Winkeliers en bevoorraders.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Handhavingsprogramma 2017

Het handhavingsprogramma 2017 wordt in de tweede helft van 2016 opgesteld. Insteek is om, net als in 2016, bij de uitvoering extra aandacht te geven aan een aantal specifieke knelpunten voor de Binnenstad:

- Toezicht op drank-, horeca- en exploitatievergunningen. Bij een aantal horecabedrijven in de Binnenstad is sprake van verscherpt toezicht op basis van specifieke prioriteiten. Deze bedrijven worden meerdere keren per jaar gecontroleerd.
- Handhaving op overlastmeldingen van Binnenstadbewoners zoals (muziek)geluid uit horecaondernemingen en straatmuzikanten.
- Actie na woninginbraak en extra inzet tijdens de week van de woninginbraak.
- Handhaving fietsen in voetgangersgebied en fietsparkeren (hinderlijk en gevaarlijk gestalde fietsen) en weesfietsenacties.
- Aslast handhaving.
- Taxistandplaatsen, taxikeurmerk en handhaven op bezet houden van taxistandplaatsen door ander verkeer.
- Extra inzet in de Breedstraatbuurt.
- Zakkenrollerij.

Inzet gemeente: Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Veiligheid.

Inzet partners: Politie, bewoners, wijkraad, Centrum Management Utrecht. Verantwoordelijke afdeling: Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Wijkambitie 4: Complexe projecten en trajecten, gebieds- en buurtaanpakken

Projecten in de Binnenstad zijn al gauw complex, omdat in het centrum van de stad allerlei functies, vaak met uiteenlopende belangen, letterlijk dicht op elkaar zitten. Dat maakt afstemming met veel gemeentelijke disciplines én met private partijen noodzakelijk. Bovendien is de Binnenstad 'van ons allemaal'; waardoor bij veel projecten ook rekening gehouden moet worden met een belangenafweging tussen bewoners/ondernemers uit de Binnenstad en bezoekers aan de Binnenstad. Daarom is er voor gekozen ook de complexe projecten onder te brengen in de drie voorafgaande hoofdstukken, gerangschikt per speerpunt. Toch is het goed daarnaast nog stil te staan bij onderstaande complexe projecten en trajecten.

Pilot Openbare Ruimte

De pilot Openbare Ruimte Centrum is een duidelijk voorbeeld van een complex 'traject'. De pilot werkt aan meer samenwerking, financiële optimalisatie en inhoudelijke samenhang. De mogelijkheden en onmogelijkheden hiervan zijn in het afgelopen jaar verkend en hebben al tot een aantal concrete projecten geleid. Deze zijn afzonderlijk vermeld in hoofdstuk 3. In de pilotprojecten formuleren gemeente, bewoners en ondernemers - op basis van een gedeelde analyse over het gewenste gebruik van de straat - oplossingen op maat voor inrichting en gebruik van de openbare ruimte. Daarbij worden allerlei aspecten meegewogen, zoals uitstallingen, evenementen, ondergrondse infrastructuur, fietsroutes, bevoorrading, beheer, toezicht en handhaving, openbaar vervoer, fietsparkeren, autoparkeren en terrassen. Deze oplossingen leiden tot een gedeelde ambitie voor de herinrichting van de straten, vertaald in eindbeelden.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadswerken, Wijken, Milieu en Mobiliteit, Projectorganisatie Stationsgebied.

Inzet partners: Centrum Management Utrecht, ondernemers, bewoners en instellingen rond de projectlocaties.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Herontwikkeling Stationsgebied

Utrecht bouwt een nieuw Stationsgebied. Dat is nodig. Er was sprake van achterstallig onderhoud en verloedering in het Stationsgebied. Het aantal reizigers groeit en het aantal inwoners van de stad neemt toe. En er was de behoefte om het water weer terug te krijgen in de singel. Met de bouw van het nieuwe Stationsgebied pakken we al deze dingen tegelijk aan.

De doelstelling is de historische binnenstad en het Stationsgebied meer met elkaar te verbinden tot één samenhangend geheel.

- De bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid worden verbeterd. Het water komt terug in de singel. Autowegen maken plaats voor water, groen en openbare ruimte.
- De bouw van het nieuwe stationsgebied is een hechte samenwerking tussen de gemeente Utrecht, Klépierre, NS, ProRail en Jaarbeurs.
- De concrete projecten ziet u op straat, op de website www.cu2030.nl en in het Infocentrum Stationsgebied. De afzonderlijke projecten die onder deze gebiedsontwikkeling vallen én die bijdragen aan de wijkambities voor de Binnenstad staan vermeld in hoofdstuk 3.
- Omdat de ontwikkelingen rond autoparkeren in hoog tempo veranderen, worden met betrokken private partijen de mogelijkheden van 'smart-parking' verkend. Zo mogelijk wordt daar fietsparkeren bij betrokken.

Aanpak Breedstraatbuurt

De aanpak Breedstraatbuurt kan beschouwd worden als een buurtaanpak omdat veel disciplines (van binnen en buiten de gemeente) zich inspannen om de negatieve aspecten van de Breedstraatbuurt aan te pakken en de positieve te stimuleren. Omdat de buurtaanpak voor het grootste deel bestaat uit een

veiligheidsaanpak, staat hij vermeld in hoofdstuk 4. De inzet op economische stimulering, op schoon en heel en op handhaving vormen ook nadrukkelijk onderdelen van deze buurtaanpak.

Drie prioritaire gebieden

Steeds meer tekent zich een ontwikkeling af dat er - naast de drie speerpunten uit de wijkambities - drie gebieden in de wijk zijn die extra aandacht en focus vragen. Dat zijn:

- Het gebied tussen Museumkwartier, Tolsteegbarrière, Station Vaartsche Rijn en Rotsoord, dat een grote impuls gaat krijgen door de komst van het nieuwe station.
- Wijk C, dat een nieuwe positie in de binnenstad krijgt door terugkeer van de singel én ontwikkeling van het gebied ten noorden van Wijk C (Zijdebalen).
- De verbindingsas Moreelsebrug – Mariaplaats als 'poort naar de Binnenstad', waarbij het Moreelsepark en het toekomstige water in de herstelde singel en de aansluiting op het Zocheerpark ook een rol kunnen gaan spelen. Er komen vanuit de wijk regelmatig signalen om de potenties van dit gebied beter te benutten. Hier liggen kansen om de recreatieve functie van het Moreelsepark te verbeteren en dat park op termijn te verbinden met het te herstellen Zocheerpark en de groene gebieden bij de Mariaplaats.

Voor die gebieden zijn al veel investeringen gedaan of gepland in de openbare ruimte en in bebouwing. Dit geldt voor zowel de gemeente als voor private partijen. De uitdaging voor 2017 wordt dusdanig te focussen op de inzet van ook andere investeringen en regulier werk, zodat deze bijdragen aan een evenwichtige ontwikkeling van deze gebieden.

Projectenoverzicht

De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Binnenstad aan deze ambitie wordt en kan worden gewerkt. Als eerste vingeroefening hebben we in dit projectenoverzicht die projecten die een bijdrage leveren aan gezonder stedelijk leven gemarkeerd met een G.

Wijkambitie 1: Invester in een kwalitatief hoogwaardige, gastvrije openbare ruimte van de binnenstad	
3.1 G	Herinrichting Lange en Korte Nieuwstraat
3.2 G	Aanpak gebied Wester- en Oosterkade
3.3 G	Herinrichting Oudkerkhof
3.4 G	Verbetering Domplein
3.5	Nieuwe functie Tivoli-complex (Oudegracht 245)
3.6 G	Herontwikkeling oude postkantoor Neude
3.7	Herontwikkeling delen van Willem Arntzcomplex (voormalig onderdeel Altrecht-complex)
3.8 G	Zakken van de straat: andere vormen van vuilinzameling
3.9	Restauratie wal- en kluismuren
3.10 G	Toiletvoorzieningen Binnenstad
3.11	Actualisatie van het Ontwikkelingskader Horeca
3.12	Uitwerking van convenant 'De rode looper uit'
3.13 G	Herontwikkeling gevangenis Wolvenplein
3.14	Herontwikkeling EKP-terrein (Kruisvaartterrein)

G	
3.15	Renovatie Hoog Catharijne inclusief Entreegebouw, Catharijneknoop, plinten Hoog Catharijne en Voorzetgebouw
3.16 G	Stationsplein Oost (noordelijk deel) plus onderliggende fietsenstalling en aangrenzende vastgoedontwikkelingen (Noordgebouw en Zuidgebouw)
3.17 G	Herinrichting Croeselaan
3.18 G	Jaarbeursplein inclusief Centrumboulevard, parkeergarage en Jaarbeurspleingebouw en WTC
3.19	Knoopkazerne en omgeving
3.20 G	Herinrichting Catharijnesingel
3.21 G	HOV-banen Smakkelaarsveld
3.22 G	Herinrichting Vredenburgplein
3.23 G	Moreelsepark
3.24 G	Bestemmingsplanwijziging Hardebollenstraat
3.25 G	Omvormen beheer speeltuin "De Kleine Dom".
Wijkambitie 2: Zet de veiligheidsaanpak voort in de Binnenstad	
4.1 G	Aanpak overlast Breedstraatbuurt
4.2 G	Terugdringen overlast drugsverslaafden
4.3	Aanpak autokraak parkeergarages
4.4	Uitvoering Toezichtarrangement Stationsgebied
4.5 G	Veilig Uitgaan
4.6 G	Terugdringen overlast rond zorgvoorzieningen zuidelijke Binnenstad
4.7	Versterken Veilig Ondernemen
4.8 G	Mogelijke verhuizing Catharijnehuis (dagopvang dak- en thuislozen)
4.9	Intensiveren aanpak woninginbraak en fietsendiefstal
Wijkambitie 3: Reguleer het verkeer en handhaaf op overlast in de openbare ruimte	
5.1 G	Verbeteren Herenroute
5.2 G	Zoektocht naar extra fietsenstallingen op hotspots
5.3 G	Fietsparkeren Oudegracht
5.4 G	Uitbreiding FRIS met Pop-upstallingen

5.5 G	Aanpak Voorstraat-Wittevrouwenstraat
5.6	Verandering fietsparkeergedrag Ganzenmarkt
5.7 G	Uitbreiding voetgangersgebied
5.8 G	Versterken van de positie van de voetganger
5.9 G	Looproutes bij fietsenstallingen
5.10 G	Pilot "Stop en drop"
5.11 G	Verbeteren afsluiting winkelwandelgebied
5.12 G	Handhavingsprogramma 2017
Complexe projecten en trajecten en gebieds- en buurtaanpakken	
6.1	Pilot Openbare Ruimte Centrum
6.2	Herontwikkeling Stationsgebied
6.3	Aanpak Breedstraatbuurt
6.4	Drie prioritaire gebieden

Leidsche Rijn

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor de wijk Leidsche Rijn. U leest in dit programma welke activiteiten en projecten de gemeente Utrecht samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partijen het komend jaar uitvoert om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Het wijkactieprogramma bevat

Activiteiten en projecten die bijdragen aan de belangrijkste wijkambities voor de periode 2014–2018; deze wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partners in de wijk. Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan een gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de Leidsche Rijn aan deze ambitie wordt en kan worden gewerkt.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma hebben diverse organisaties uit de wijk projecten aangedragen en hebben de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Leidsche Rijn een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd. Het concept wijkactieprogramma is voorgelegd aan de wijkraad Leidsche Rijn.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen. Heeft u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Of wilt u een bijdrage leveren aan de uitvoering van één van de beschreven projecten? U bent van harte welkom! Neem contact op met uw [wijkbureau](mailto:wijkbureau@utrecht.nl) www.utrecht.nl/leidscherijn voor een afspraak: telefoon 030 - 286 00 00 of per mail leidscherijn@utrecht.nl.

De wijk Leidsche Rijn

Leidsche Rijn is weer volop aan het groeien en per 1 januari 2016 wonen er 32.342 mensen. Te samen met de wijk Vleuten/De Meern wonen er bijna 80.000 mensen aan deze kant van de stad Utrecht. De nieuwbouw productie van woningen is in 2016 weer fors toegenomen, wat in de jaren daarna zichtbaar wordt in verdere groei van het aantal inwoners.

De komende jaren groeit de wijk fors, een speerpunt van de gemeente is dat dit op een gezonde manier gebeurt: Healthy Urban Living. Veel mensen zijn in deze nieuwbouwwijk nieuw komen wonen, waardoor de sociale samenhang en het bouwen aan nieuwe sociale netwerken continue aandacht vragen. Hetzelfde geldt voor de ondernemers in de detailhandel die in de sterk veranderende branche hun weg zullen moeten zoeken in de mogelijkheden van deze nieuwe wijk. Het aandeel actieve mensen in deze wijk is het afgelopen jaar toegenomen (van 31,7% in 2014 naar 39% in 2015). Daarmee heeft de wijk het hoogste percentage actieve bewoners in Utrecht. De vele actieve bewoners geven kleur en levendigheid aan de wijk. Woninginbraak, geweld en jongerenoverlast komen in deze wijk relatief weinig voor. Een kwart van de Leidsche Rijners (26%) geeft aan zich in de eigen buurt wel eens onveilig te voelen, dit is iets minder dan vorig jaar. Het stedelijk gemiddelde is 32%. De waardering van bewoners van Leidsche Rijn voor de eigen buurt (7,1) in 2015 en de waardering van de sociale cohesie (5,6) zijn vergelijkbaar met voorgaande jaren en komen ongeveer overeen met het stedelijke gemiddelde. Het aandeel bewoners dat negatief denkt over de toekomst van hun buurt is duidelijk afgenomen (9% in

2015, 9,8% in 2014 en 16% in 2013). Iets minder dan de helft van de bewoners zijn tevredenheid met de verkeersveiligheid (44%). En de tevredenheid over de parkeermogelijkheden voor auto's (60%) en voor de fiets (63%) is afgelopen jaar flink gestegen. Dit ligt boven het stedelijke gemiddelden. Volgens de Leidsche Rijners moeten de volgende top-drie buurtproblemen aangepakt worden: verkeersproblematiek in ruimste zin (inclusief verkeersoverlast), problematiek in de openbare ruimte en jeugdproblematiek. De meeste wijken in Utrecht hebben de eerste twee thema's in hun top drie. Gunstig is dat het thema: criminaliteit en drugsoverlast niet voorkomt in de top drie.

In dit wijkactieprogramma bedoelen we met de wijk Leidsche Rijn; wijk 9 volgens indeling van de gemeente Utrecht (zie kaart volgende pagina). Vele bewoners noemen de gehele 'ontwikkellocatie Leidsche Rijn' de wijk Leidsche Rijn. Een deel van deze ontwikkellocatie ligt in de wijk Vleuten-De Meern. De wijk Vleuten-De Meern grenst geheel aan de wijk Leidsche Rijn en biedt ook voorzieningen die een belangrijke bijdrage leveren aan de wijkambities van de bewoners in de wijk Leidsche Rijn. Zoals het Máximapark, Castellum Hoge Woerd en diverse horeca.

De statistische gegevens betreffen het jaar 2015 en komen uit de WijkWijzer 2016 van de gemeente Utrecht.

Kaart van de wijk

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

De bewoners en partners in de wijk hebben voor de komende jaren wijkambities voor de ontwikkeling van de wijk bepaald. De wijkambities 2014-2018 zijn vertaald naar onderstaande drie speerpunten. De gemeente wil voor de wijk Leidsche Rijn ook inzetten op 'samenleven' en 'schoon, heel en veilig'.

Wijkambitie 1: Verbetering van voorzieningen en activiteiten in de wijk

Het nieuwe stadshart "Leidsche Rijn centrum" voor zowel Leidsche Rijn als Vleuten/De Meern met divers aanbod aan winkels, horeca, cultuur, wonen en werken krijgt steeds meer vorm. Enkele voorzieningen in dit centrum gaan in 2017 open, de meesten gelijktijdig in 2018. Ook in de nieuwbouwuurt Hoge Weide komen in 2017 diverse voorzieningen. De sterke groei van kinderen en jongeren vraagt om extra scholen en om aandacht voor het speelaanbod en ontmoetingsplekken voor de jongeren.

Wijkambitie 2: Verbetering van de sociale samenhang en leefbaarheid

Circa 2000 nieuwe bewoners zijn er in 2016 komen wonen in deze wijk. Deze mensen moeten letterlijk en figuurlijk hun weg vinden in hun nieuwe buurt. Nieuwe sociale netwerken worden opgebouwd, openbare ruimtes worden ingericht veelal met betrokkenheid van omwonenden. Ook professionals die voor de wijk werken moeten hun netwerk in de wijk opbouwen en werken steeds meer met diverse organisaties op wijkniveau samen om hun doelen te behalen. De vele veranderingen in de zorg onder andere door andere visies over hoe je gezond blijft en wordt, de behoefte van mensen om van jongs af aan zelf regie te hebben over hun leven leiden tot aanpakken zoals de omslag van ziekte en zorg naar gedrag en gezondheid', de projecten van Vitaal oud worden en Gezonde Wijkaanpak in Leidsche Rijn maken gebruik van buurtnetwerken die mensen hebben en samenwerking tussen diverse professionals die op wijkniveau samenwerken. De vele bewonersinitiatieven op het gebied van sport, cultuur, gezondheid ondersteunen deze ontwikkelingen. Voor de leefbaarheid van een buurt zijn belangrijke basisvoorwaarden het goed houden van het (goed gewaardeerde) groen, een schone lucht en wederzijds tolerantie over het gebruik van de gezamenlijke openbare ruimte.

Wijkambitie 3: Verbetering van bereikbaarheid, verkeer en parkeren

In 2015 en 2016 zijn in het kader van het Actieplan verkeersveiligheid diverse verkeersknelpunten in Leidsche Rijn verbeterd. Zoals de afsluiting van de Utrechtseweg, het kruispunt Parkzichtlaan-Crouweldijk, aanpassingen van het kruispunt Musicallaan-Rijnkennemerlaan en de schoolzone Musicallaan. Verbetering van de oversteek busbaan bij de Maartvlinder staat gepland voor eind 2016/begin 2017. Er resteren nog enkele infrastructuur projecten. De komende jaren komt de focus vooral op gedragsmaatregelen in het verkeer en dan met name op het ondersteunen van risicogroepen, zoals jongeren en ouderen en op het verminderen van risicovol gedrag; door rood fietsen, smartphone gebruik in het verkeer en te hard rijden. Stedelijk is er de komende tijd ook extra aandacht voor goede voorzieningen voor de voetgangers.

Wijkambitie 1: Verbetering van voorzieningen en activiteiten in de wijk

Aanleg 3^e hockeyveld sportpark Rijnvliet

De grote belangstelling voor de in 2016 gestarte nieuwe hockeyclub HC Rijnvliet maakt de aanleg van het 3^e wenselijk.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling en UVO.

Inzet partners: HC Rijnvliet.

Maatschappelijke voorzieningen in Boerderij de Hoef

Midden in de nieuwbouwuurt Hoge Weide staat een monumentale boerderij. De gemeente is met Boei, de protestantse kerk, een BSO, een zorginstelling en een uitvaartondernemer bezig met een plan voor maatschappelijke voorzieningen in de wijk. Naast de genoemde partijen is het plan ook gericht op bijeenkomsten voor organisaties in de wijk en op de grote speeltuin die naast de boerderij komt.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien Grondzaken, Maatschappelijk Ontwikkeling, UVO en Erfgoed.

Inzet partners: Boei, de protestantse kerk, een BSO, een zorginstelling en uitvaartondernemer.

Nieuwe speelplekken in buurt Hoge Weide

In deze nieuwe buurt komen twaalf speelplekken en een grote speeltuin. Buurtbewoners hebben in 2016 hun wensen voor de inrichting van deze speelplekken gegeven op bijeenkomsten en vervolgens is er digitaal gestemd over inrichtingsvarianten. De aanleg van alle deze plekken vindt plaats in 2016 en in 2017. De grote speeltuin bij Boerderij de Hoef komt in 2017.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, MO, Wijken, UVO, Stadsbedrijven.

Inzet partners: Doenja, stichting Boerderij De Hoef, buurtbewoners.

Kinderdagverblijf Hoge Weide

Aan de zuidzijde van Hoge Weide wordt gebouwd aan een kinderdagverblijf in een gebouw met huurappartementen.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien.

Inzet partners: : te selecteren marktpartij.

Bouwen kernwinkelgebied Leidsche Rijn Centrum

De bouw van het kernwinkelgebied met daarin diverse maatschappelijke voorzieningen - zoals de bibliotheek en het wijkbureau Leidsche Rijn – gaat geheel 2017 nog door en begin 2018 gaat bijna alles tegelijk open.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, UVO, Maatschappelijke Ontwikkeling en Wijken.

Inzet partners: ASR/Vesteda.

Kinderdagverblijf Leidsche Rijn Centrum

In het zuidelijke deel van dit centrum komt een kinderdagverblijf. De selectieprocedure voor de ontwikkelaar is in 2016 gestart.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien.

Inzet partners: te selecteren marktpartij.

Tijdelijke initiatieven braakliggende kavels Leidsche Rijn centrum

Besloten is om het proces voor de tijdelijke invulling van de kavels die bij oplevering van het centrum nog niet zijn ingericht een vervolg te geven.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien en wijkbureau Leidsche Rijn.

Inzet partners: ASR/Vesteda, bewoners Leidsche Rijn.

Foodmarket Leidsche Rijn centrum

Eind 2017 verwacht de Foodmarket aan het Brusselplein open te gaan. Waarschijnlijk voor oplevering van het gehele kernwinkelgebied.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien.

Inzet partners: ASR.

Nieuwe voortgezet onderwijs school

Gemeente en schoolbesturen onderzoeken de gewenste schoolvorm en grootte en op welke locatie de school kan komen.

Inzet gemeente: Uvo.

Inzet partners: te selecteren schoolbesturen.

Zoekproces voor VO scholen

Voor de huidige school Mavo10 (in tijdelijke gebouw) en voor de nieuwe Voortgezet onderwijsschool zoekt de gemeente samen met de schoolbesturen naar geschikte locaties in de wijk.

Inzet gemeente: Uvo.

Inzet partners: Nouvo.

Wijkambitie 2: Verbetering van de sociale samenhang en leefbaarheid

Welkom in de wijk

Informeel bijeenkomsten in de nieuwbouwbuurt waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en informatie krijgen over diverse voorzieningen en organisaties in hun nieuwe wijk. Doenja Dienstverlening organiseert de bijeenkomst waarbij vele organisaties zijn betrokken.

Inzet partners: Doenja Dienstverlening.

Inzet gemeente: Wijkbureau Leidsche Rijn.

Versterken netwerk bij hulpvragen

Het buurtteam ondersteunt mensen met hun hulpvragen onder andere door hen te begeleiden (indien wenselijk) hun netwerk in hun buurt te versterken. Kan een buurvrouw of ouder van een school de hulpvrager ondersteunen?

Inzet partners: Buurtteam.

Inzet gemeente:

Biodiversiteit en stadsecologie in Terwijde

De ontwikkelaars hebben samen met de gemeente plannen bedacht om de biodiversiteit en stadsecologie in Terwijde te versterken. Het zijn bouwkundige oplossingen en andere beplanting. In 2016 en in 2017 worden deze plannen uitgevoerd in de spoorzone Terwijde en in Scherf 11b.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien.

Inzet partners: betrokken marktpartijen.

Culturele activiteiten Leidsche Rijn centrum

De cultureel programmeur/intendant, aangesteld door gemeente, draagt zorg voor een cultureel programma voor 2017 en 2018. Belangrijke basis daarvoor is de gezamenlijke evaluatie met verschillende partijen (waaronder Het Glazen Circus) van het cultureel zomerprogramma 2016 op en rondom het Berlijnplein. De organisaties Mobile Arts (onder andere de Parade), Sharing Arts Society onder andere de Stichting Maartensparade) en kinderkunstlocatie de Vrijstaat hebben onder de gezamenlijke noemer 'Het Glazen Circus' het programma verzorgd. Daarnaast organiseren Zimihc (onder andere Lazy Sunday Afternoon) en enkele bewoners (de winnaars van de prijsvraag 'je eigen festijn op het Berlijnplein') activiteiten op het Berlijnplein.

Inzet gemeente: Cultuur.

Inzet partners: Het Glazen Circus, Zimihc en bewoners.

Onderzoek haalbaarheid culturele voorziening Leidsche Rijn centrum

De cultureel programmeur/intendant van de gemeente maakt voorstellen voor een passende gebouwde voorziening. Daarnaast wordt uitgewerkt het concept CityHall, een flexibel gebouw voor culturele programmering en evenementen. Hierbij zal nauw worden samengewerkt met de gemeente, de wijkraad en partners en betrokkenen uit de stad.

Inzet gemeente: Cultuur.

Inzet partners: Cinemec, Het Glazen Circus.

Onderzoek haalbaarheid maatschappelijke voorziening Kopenhagenstraat

De gemeente start een onderzoek naar de financiële en programmatische haalbaarheid van een maatschappelijke voorziening in Leidsche Rijn Centrum. Betrokken partijen en bewoners worden betrokken bij de invulling van deze voorziening.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, UVO, MO, Wijken.

Inzet partners: bewoners en betrokken partijen, ASR.

Onderzoek naar haalbaarheid 'Rijnvliet, de eetbare woonwijk'

Enkele omwonenden en de partners van de Metaalkathedraal hebben een plan om de openbare ruimte in Rijnvliet in te richten met zoveel mogelijk groen dat mens en dier kunnen eten; een 'eetbare woonwijk'. Volgens de principes van 'een voedselbos'. De gemeente is positief over het plan en onderzoekt samen met de initiatiefnemers de haalbaarheid van het plan.

Inzet gemeente: Bureau Negentien en Stadsbedrijven.

Inzet partners: Initiatiefnemers: omwonenden van Rijnvliet en partners van de Metaalkathedraal.

Kunstwerk in Leidsche Rijn centrum

In de openbare ruimte van dit nieuwe centrum gaat een kunstwerk komen. Het programma van eisen en keuze kunstenaar en ontwerp komen in samenwerking met de bewoners tot stand.

Inzet gemeente: Cultuur, Bureau Negentien, Wijkbureau Leidsche Rijn.

Inzet partners: bewoners.

Jongerenontmoetingsplekken

De toename van jongeren komende jaren vraagt om meer jongerenontmoetingsplekken in de openbare ruimte. Jongeren en hun ouders of andere mensen kunnen zelf met voorstellen komen en daarvoor een Initiatievenfonds aanvraag doen bij gemeente. De gemeente stimuleert de komst van goede plekken en neemt indien wenselijk zelf initiatieven voor de aanleg van dergelijke plekken.

Inzet gemeente: Bureau Negentien, Wijkbureau Leidsche Rijn, Openbare Orde & Veiligheid.

Inzet partners: jongeren, bewoners.

Ondersteuning complexe scheidingen

Er is een wijkwerkgroep van (mede)opvoeders (bewoners uit de wijk) met elkaar in gesprek over onder andere scheidingen. Deze groep is actiegericht; ze bedenken hoe dit thema breder in de wijk te bespreken en ze voeren dit plan ook uit. DOENJA dienstverlening begeleidt de groep en is de trekker van de denktank scheidingen voor de wijk Leidsche Rijn en Vleuten/De Meern. Het project is onderdeel van het samenwerkingsnetwerk Gezonde wijk. De vele gezondheid- en welzijnsprofessionals werken hierin samen met als doel de gezondheid en het welbevinden van wijkbewoners te behouden en verbeteren.

Inzet partners: DOENJA dienstverlening en bewoners.

Inzet gemeente: Volksgezondheid.

Stimuleren buurtontmoetingen

Diverse actieve bewoners organiseren allerlei activiteiten - op gebied van bewegen/sporten, cultuur en gezamenlijk groenbeheer - die onder meer tot doel hebben dat mensen elkaar in deze nieuwbouw wijk leren kennen, maar vaak ook de wijk een stukje mooier maken. Het Initiatievenfonds van de gemeente stimuleert deze initiatieven en kan een financiële bijdrage geven aan dergelijke projecten. Het wijkbureau ondersteunt de initiatiefnemers hierbij.

Inzet gemeente: Wijkbureau Leidsche Rijn.

Inzet partners: actieve bewoners.

Bouwkundig optimaliseren 3 MFA's

De drie Multi Functionele Accommodaties (MFA's); Voorn, Waterwin en t Zand met daarin onder andere basisscholen en welzijnsruimten worden bouwtechnisch en functioneel geoptimaliseerd.

Inzet gemeente: UVO.

Inzet partners: gebruikers van de MFA's.

Zelfbeheergroepen openbaar groen

Door de gehele wijk zijn er vele initiatieven (grote en kleine) van bewoners(groepen) die een klein of groter stuk van de groene openbare ruimte zelf beheren. Grotere initiatieven in 2016; De Kersenboomgaard; Willem-AlexanderPark; Mea-Vota Buurttuin en Johanitterveld.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven.
Inzet partners: actieve betrokken bewoners.

Bewustwording voorkomen (zwerf)vuil jeugd

In de wijk komt steeds meer zwerfvuil. De volgende plekken vragen extra aandacht omdat ze snel vervuilen: langs doorgaande wegen/ fietspaden, de routes tussen middelbare scholen en winkelcentra en 'hangplekken'. Stadsbedrijven zoekt samen met diverse gemeentelijke diensten de haalbaarheid van een bewustwordingsactie voor middelbare scholieren. Bij voorkeur in samenwerking met de scholen.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, MO, Onderwijs, Wijkbureau Leidsche Rijn.
Inzet partners: WWO en scholen.

Gezond Gewicht bij jeugd (JOGG)

Betere ketensamenwerking tussen diverse partners voor kinderen boven een gezond gewicht. Aandacht voor voeding, bewegen en opvoeding. Het netwerk draagt bij aan kennisvergroting en kennisdelen en aan het vergroten van bewustwording bij ouders en wijkpartijen.

Inzet gemeente: JGZ.
Inzet partners: diverse initiatiefnemers in de wijk, diëtisten, scholen en voorscholen, Harten voor Sport en Julius Gezondheidscentrum.

Subsidie verbetering buurtontmoetingsruimten

Om buurtontmoetingsruimten, die geen eigendom zijn van gemeente, van bijvoorbeeld woon/zorg complexen, sportkantine aantrekkelijker en toegankelijker te maken voor bewonersactiviteiten komt er een subsidie voor kleine fysieke aanpassingen.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling.
Inzet partners: eigenaren/beheerders van buurtontmoetingsruimten.

Projecten voor jongeren

Op basis van in 2016 geformuleerde analyse en aanpakken concrete projecten vaststellen en uitvoeren die aansluiten bij de behoeften van de sterke groeiende groep jongeren (12 t/m 23 jaar) in de wijk. Het Jongerenbudget voor culturele- en vrijetijdsactiviteiten (peildatum 2016 50.000 euro) blijven inzetten voor Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, wijkbureau Leidsche Rijn, wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Veiligheid.
Inzet partners: Doenja Dienstverlening, Stichting JoU, Welzaam, sportverenigingen, maatschappelijke en culturele organisaties, jongeren.

Wijkambitie 3: Verbetering van bereikbaarheid, verkeer en parkeren

Recreatieve fiets- en wandelroute langs het Amsterdam-Rijnkanaal

Het fietspad langs het kanaal, J.C. Verthorenpad in Leeuwesteyn en Leidsche Rijn Centrum Oost krijgt een nieuwe inrichting met extra kwaliteit, waaronder toevoeging van een voetpad en meubilair.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien.
Inzet partners:

Verbeteren herkenbaarheid fietsboulevards

In 2017 maakt de gemeente de fietsboulevards beter herkenbaar en veiliger. Niet iedereen herkent de brede zwarte asfaltpaden als fietspad en rijden er ook auto's op. In de zomer zijn hiervoor in nauw overleg met bewoners plannen gemaakt.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Wijken en Stadsbedrijven.
Inzet partners: bewoners.

Jazzsingel, geen doorgaand verkeer

De Jazzsingel wordt voor auto's (niet voor stadsbussen) afgekoppeld van de Terwijdesingel. Dit gebeurt begin 2017 gelijk met de opening van het nieuwe deel van de Vleutensebaan. Terwijde-Oost is dan alleen bereikbaar vanaf de Vleutensebaan, via de onderdoorgangen Musicallaan en Belcampostraat.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien.

Inzet partners:

Verbetering Fred Raymondpad

Het Fred Raymondpad is een belangrijke schoolroute voor langzaam verkeer. De verkeersveiligheid van deze route wordt verbeterd met name op de kruising met de Franz Leharsingel en in mindere mate met de Walter Kollolaan.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit.

Inzet partners: Forum Waterwin, bewoners omgeving Fred Raymondpad.

Afronding hoofdinfrastructuur Leidsche Rijn Centrum

De nieuwe hoofdinfrastructuur in en rondom het Leidsche Rijn centrum wordt afgerond. Onderdeel hiervan zijn een openbare parkeergarage en een park & ride aan het Berlijnplein.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Milieu & Mobiliteit.

Inzet partners:

Vermindering risicovol verkeersgedrag

Aandacht voor vermindering van risicovol verkeersgedrag. Zoals ervaringscursussen voor scooters op de rijbaan, tegengaan van smartphone-gebruik in het verkeer, gebruik van fietsverlichting, tegengaan van door rood licht rijden en aandacht voor te hard rijden.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit.

Inzet partners: bewoners, Veilig Verkeer Nederland, Team Alert, Politie en verkeersouders.

Noordoost

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor Noordoost. U leest in dit programma welke projecten de gemeente Utrecht het komend jaar uitvoert -samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partijen- om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Wijkactieprogramma

1. Activiteiten en projecten die bijdragen aan de belangrijkste wijkambities voor de periode 2014–2018; deze wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partners in de wijk.
2. Complexe projecten en trajecten in die delen van de wijk die bijzondere aandacht vragen. Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan een gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Noordoost aan deze ambitie kan worden gewerkt.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Noordoost een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering zoveel als mogelijk gedekt zijn in de gemeentelijke begroting, of die met externe middelen worden gefinancierd. Het concept wijkactieprogramma is besproken met de wijkraad.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Voor meer informatie over de wijkambities 2014-2018 en voor de tien wijkactieprogramma's van alle wijken, kijk op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/wijkactieprogramma.

Heeft u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Of wilt u een bijdrage leveren aan de uitvoering van één van de beschreven projecten? U bent van harte welkom. Neem contact op met wijkbureau Noordoost voor een afspraak: telefoon 030 - 286 00 00 of per mail: noordoost@utrecht.nl.

De wijk Noordoost

Noordoost grenst zowel aan de binnenstad van Utrecht als aan het buitengebied. Deze zeer gunstige ligging is een van de redenen waarom het wonen in de wijk zo populair is. Met 38.001 inwoners is Noordoost de derde wijk van Utrecht.

Beschrijving van de wijk

De wijk bestaat uit drie subwijken en elf buurten, die allemaal een eigen karakter hebben: Vogelenbuurt, Tuinwijk-Oost, Tuinwijk-West, Lauwerecht, Staatsliedenbuurt (samen Votulast), Tuindorp, Tuindorp-Oost, Voordorp, Wittevrouwen, de Zeeheldenbuurt en de Huizingabuurt. Bewoners van Noordoost zijn positief over hun buurt en de sociale cohesie. Ze geven hiervoor de hoogste rapportcijfers van de stad. Het aandeel bewoners dat zich actief inzet voor de buurt is in Noordoost toegenomen sinds 2011 tot 38%. Wat gezondheid betreft scoort de wijk Noordoost ook hoog. De bewoners zijn zowel lichamelijk als psychisch erg gezond. De gemiddelde levensverwachting is 81,5 jaar; voor de hele stad ligt die leeftijd op 79,6 jaar. In vergelijking met de stad is het alcohol-gebruik onder jongeren en volwassenen relatief hoog. Van de jongeren in de tweede en vierde klas van het voortgezet onderwijs heeft 14% in de laatste vier weken alcohol gedronken. Dat is significant meer dan de 9% gemiddeld in Utrecht. De staat van de openbare ruimte in Noordoost wordt even goed gewaardeerd als in 2011. De tevredenheid over de parkeergelegenheid voor auto's en fietsen is gedaald en is lager dan op stadsniveau. Over de verkeersveiligheid in Noordoost zijn bewoners relatief tevreden. Relatief weinig huishoudens in Noordoost ontvangen bijstand: 2,9%, stedelijk zijn dat er twee keer zoveel (6,3%). De werkgelegenheid is relatief klein met 26 banen per 100 inwoners. De veiligheidssituatie in Noordoost is relatief gunstig. Gevoelens van onveiligheid komen er wel meer voor dan in 2011, maar deze blijven ruim onder het stadsniveau. Jongerenoverlast is er relatief weinig en dit blijft stabiel. Woninginbraak is in vier jaar tijd gehalveerd en komt in 2015 uit op het stedelijk niveau.

Actuele ontwikkelingen

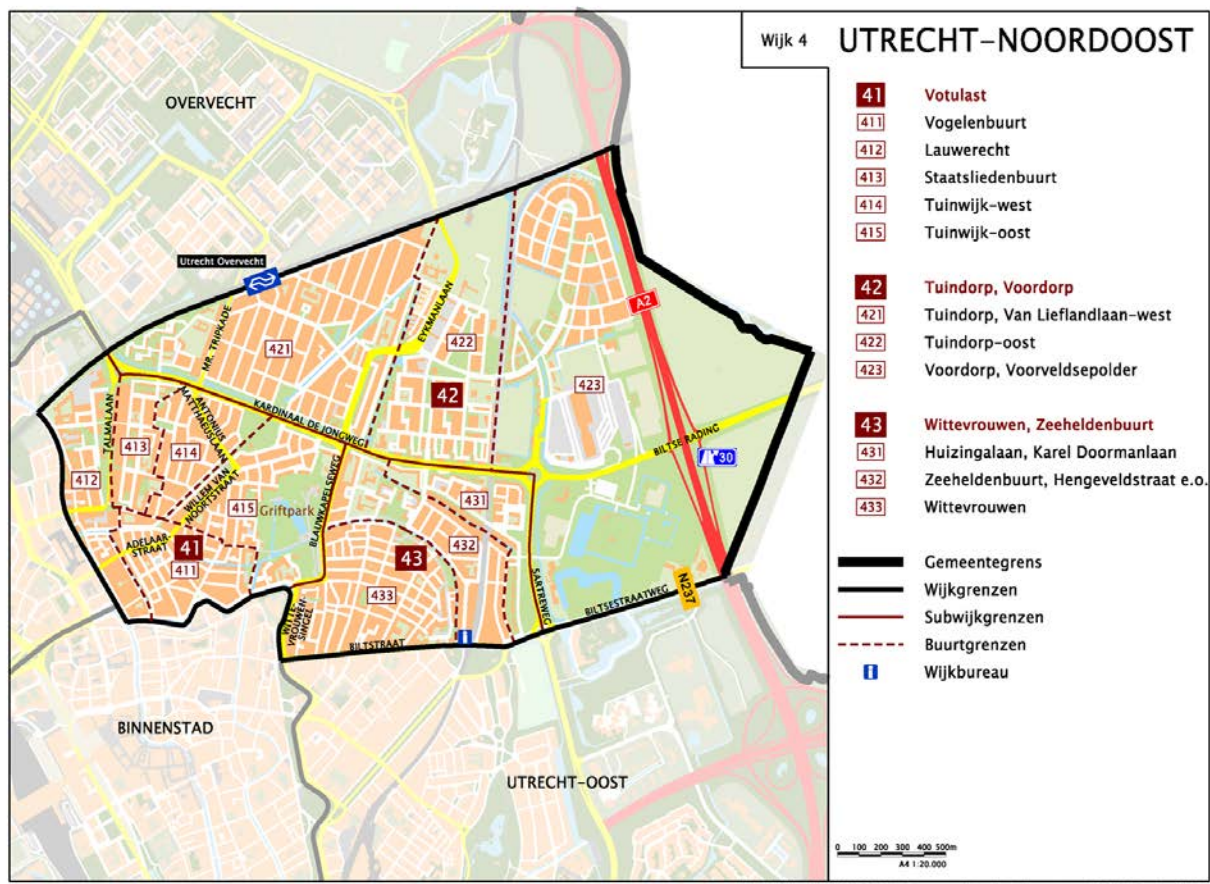
Diverse (deels leegstaande) kantoorpanden in Lauwerecht-Noord worden de komende jaren getransformeerd naar woningen voor studenten en starters, zoals het voormalige belastingkantoor en de bedrijfspanden aan de Willem Dreeslaan. Verder zijn er nieuwbouwplannen voor woningbouw op het terrein van Careyn (zorgcentrum Tuindorp-Oost), op de vroegere locatie van het Gerrit Rietveld College, aan de Cohenlaan en Van Lieflandlaan. De woningbouw op het voormalige Veemarktterrein vordert gestaag. Inmiddels zijn diverse woningen bewoond en wordt de openbare ruimte ingericht.

De gezonde stad, gezonde wijk

Utrecht wil een stad zijn waar bewoners gezond zijn en veerkrachtig, waar we met elkaar graag wonen, werken en leven, en waar iedereen de moeite waard is. Voor Noordoost zijn de volgende onderwerpen daarbij relevant: aandacht voor fietsers en voetgangers; veilige en functionele openbare ruimte die uitnodigt tot ontmoeting; functioneel rioolstelsel; gescheiden afvalinzameling; ruimte voor spelen en sporten; alcoholpreventie onder de jeugd.

Kaart van de wijk

Hieronder ziet u de kaart van Noordoost met drie subwijken en elf buurten.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

Noordoost is een sterke, gevarieerde wijk. Dat karakter willen we zoveel mogelijk behouden en –waar nodig- versterken. Daarbij maken we gebruik van de kracht van bewoners en ondernemers. De diversiteit van de wijk blijkt onder meer uit het brede scala aan onderwerpen waar bewoners en ondernemers graag aandacht voor zien. Volgens de resultaten van de peiling onder het bewonerspanel (mei 2013) vindt men het belangrijk de komende jaren vooral in te zetten op onderstaande speerpunten.

Wijkambitie 1: Verkeer en parkeren

Veel bewoners maken zich zorgen over de verkeersintensiteit, de slechte luchtkwaliteit langs belangrijke doorgaande routes, het gedrag van de verkeersdeelnemers en de overlast van geparkeerde fietsen en auto's.

Doelstellingen:

- verhogen verkeersveiligheid.
- meer ruimte voor fietsparkeren.

Wijkambitie 2: Wonen, welzijn en zorg

De betrokkenheid van bewoners bij hun woonomgeving is groot. Velen zijn bereid zelf de handen uit de mouwen te steken om de kwaliteit van de woonomgeving te behouden en te verbeteren.

De bevolkingsopbouw laat zien dat er in Noordoost veel ouderen wonen en dat het aandeel van deze leeftijdsgroep in de toekomst verder stijgt.

Doelstellingen:

- behoud en versterking van de inzet van vrijwilligers.
- aansluiting vraag en aanbod huisvesting en voorzieningen voor ouderen.

Wijkambitie 3: Openbare ruimte en duurzaamheid

Bewoners uit alle delen van Noordoost hechten groot belang aan groenvoorzieningen en aan het onderhoud van de openbare ruimte. In de oude buurten grenzend aan de binnenstad is weinig openbare ruimte en groen. Geveltuinen en plantenbakken -in zelfbeheer onderhouden- compenseren het tekort aan groenvoorzieningen hier enigszins. Op het gebied van milieu en duurzaamheid zijn in Noordoost de nodige initiatieven van start gegaan. Daarbij zoeken bewoners en lokale ondernemers de samenwerking op.

Doelstellingen:

- behoud kwaliteit openbare ruimte en groenvoorzieningen.
- vernieuwende initiatieven op het gebied van milieu en duurzaamheid.

Wijkambitie 1: Verkeer en parkeren

Veel bewoners maken zich zorgen over de verkeersintensiteit, de slechte luchtkwaliteit langs belangrijke doorgaande routes, het gedrag van de verkeersdeelnemers en de overlast van geparkeerde fietsen en auto's.

Doelstelling: verhogen verkeersveiligheid

Herinrichting Griftstraat

In nauw overleg met bewoners van de Griftstraat heeft de gemeente een plan ontworpen. Dit plan is in mei 2016 voorgelegd aan de straatbewoners. Organisatie van de bijeenkomst lag in handen van de bewoners zelf.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit; Stadsbedrijven; Wijken.

Inzet partners: bewoners Griftstraat,

Inzet budget: programma Verkeersveiligheid.

Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Verkenning herinrichting Alexander Numankade/Jan van Galenstraat

Na het verdwijnen van de buslijn door deze straten, wordt op verzoek van bewoners een herinrichtingsplan ontwikkeld. Stedelijk Beheer gaat in 2017 de riolering in een deel van de Jan van Galenstraat vervangen. Ook wordt in de Zeeheldenbuurt een hemelwaterriool worden aangelegd. Het streven is om hier werk met werk te maken.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit; Stadsbedrijven; Wijken.

Inzet budget: programma Riolering en Water; financiering voor verkeersmaatregelen wordt nader bekeken.

Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Verkenning haalbaarheid fietsroute Talmalaan

Een vrij liggend fietspad was onderdeel van de oorspronkelijke plannen voor herinrichting van de Talmalaan. Op aandringen van enkele bewoners is het fietspad er nooit gekomen. In de huidige situatie wordt er veel op de stoep en op de rijbaan gefietst. Verzoek om mogelijkheden te onderzoeken voor de aanleg van een fietspad langs de oostzijde van de Talmalaan.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit.

Inzet budget: wordt nader bekeken.

Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Verkenning herinrichting Adelaarstraat, Willem van Noortstraat, Antonius Mattheuslaan, Pieter Nieuwlandstraat, Juliusstraat

Er is veel doorgaand verkeer over genoemde straten wat niet past bij de huidige functie. In de Nota Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen is de herinrichting van deze route als uitvoeringsproject benoemd. Dit gebeurt zo mogelijk in aansluiting op de herinrichting van de Kaatstraat.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit; Stadsbedrijven.
Inzet budget: wordt nader bekeken.
Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Doorfietsroute

Overvecht - Utrecht Science Park

Op het tracé Mr Tripkade, Kardinaal de Jongweg, Jan van Galenstraat, Huizingalaan, Karel Doormanlaan, wordt de fietsroute opgewaardeerd. Dit gebeurt door de inrichting van de straat sneller, comfortabeler en beter herkenbaar te maken.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit.
Inzet budget: rijksbijdrage Beter Benutten Vervolg; programma Fiets.
Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Herinrichting Eykmanlaan

In 2016 is een ontwerp voorbereid voor de Eykmanlaan. De herinrichting is erop gericht om de oversteekbaarheid voor langzaam verkeer te verbeteren en daarmee de verkeersveiligheid te verhogen. Een en ander conform de Visie Eykmanlaan, die in 2010 door de gemeente is vastgesteld. Gelijktijdig met de herinrichting vindt groot onderhoud aan het asfalt plaats en wordt de riolering vernieuwd.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit; Stadsbedrijven; Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.
Inzet budget: programma Bereikbaarheid; programma Riolering en Water; programma Onderhoud Openbare Ruimte.
Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Doelstelling: meer ruimte voor fietsparkeren

Plaatsing fietsenrekken

Aanvragen voor extra fietsenrekken kent de gemeente toe, onder voorwaarde dat plaatsing technisch mogelijk is en dat er voldoende draagvlak is.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven; Milieu & Mobiliteit; Wijken; Veiligheid.
Inzet budget: programma Bereikbaarheid; Initiatievenfonds.
Verantwoordelijke afdelingen: Mobiliteit; wijkbureau.

Opheffen autoparkeerplaatsen ten behoeve van fietsparkeren

Met het vaststellen van de parkeernota is het mogelijk geworden een betaalparkeerplaats op te heffen in ruil voor bijvoorbeeld fietsparkeren. Dit kan op verzoek van bewoners tot maximaal 2% van het aantal betaalparkeerplaatsen.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit; Stadsbedrijven; Wijken.
Inzet budget: programma Bereikbaarheid.
Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Weesfietsen-en fietswrakkenacties

De gemeente labelt in de hele stad fietsen en verwijdert de fietswrakken en weesfietsen twee keer per jaar. Waar nodig worden er kleinschalige, aanvullende acties gehouden zoals aangegeven in het handavings-programma.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit; Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte; Wijken.
Inzet budget: programma Bereikbaarheid.
Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Stimuleren om (buurt)fietsenstallingen te realiseren

In buurten grenzend aan de Binnenstad is een ernstig tekort aan fietsparkeerplaatsen. Waar mogelijk zijn op de stoepen al fietsenrekken geplaatst. Uitbreiding wordt gezocht in inbandige (buurt)fietsenstallingen.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit.
Inzet budget: programma Fiets.
Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Creëren extra fietsparkeerplaatsen bij station Overvecht, Tuindorp-zijde

Volgens een prognose van ProRail blijkt een tekort aan fietsvoorzieningen bij station Overvecht, Tuindorp-zijde. In gesprek met NS en ProRail wordt bekeken hoe uitbreiding van het aantal fietsparkeerplaatsen mogelijk is.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit; Wijken.
Inzet budget: programma Fiets.
Inzet partners: ProRail; Bestuur Regio Utrecht.
Verantwoordelijke afdeling: Mobiliteit.

Wijkambitie 2: Wonen, welzijn en zorg

De betrokkenheid van bewoners bij hun woon en leefomgeving is groot. Velen zijn bereid zelf de handen uit de mouwen te steken om de kwaliteit van de woonomgeving te behouden en te verbeteren. De bevolkingsopbouw laat zien dat er in Noordoost veel ouderen wonen en dat het aandeel van deze leeftijdsgroep in de toekomst verder stijgt.

Doelstelling: behoud en versterking van de inzet van vrijwilligers.

Ondersteuning vrijwillige inzet

Vrijwilligers krijgen ondersteuning van zowel de gemeente, als van diverse externe partijen en organisaties.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Wijken; Stadsbedrijven.
Inzet partners: Vrijwilligerscentrale; Wijk & Co; Vereniging Sport Utrecht (VSU); KEES; ZIMIHC.
Inzet budget: programma Maatschappelijke Ondersteuning; Initiatievenfonds.
Verantwoordelijke afdelingen: Sport en Samenleving; wijkbureau; Wijkonderhoud en Service.

Waardering tonen voor vrijwillige inzet

Waardering voor de vrijwilligers wordt onder andere getoond door ze te vermelden op de wijkwebsite en in de digitale nieuwsbrief van het wijkbureau. Ook door ze voor te dragen voor gemeentelijke prijzen en onderscheidingen, en door regelmatige werkbezoeken vanuit de gemeente af te leggen.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Wijken; Stadsbedrijven.
Inzet budget: programma Maatschappelijke Ondersteuning.
Verantwoordelijke afdelingen: Sport en Samenleving; wijkbureau; Wijkonderhoud en Service.

Doelstelling: aansluiting vraag en aanbod huisvesting en voorzieningen voor ouderen.

Netwerken rondom zorg en welzijn onderhouden en verstevigen

Er zijn verschillende netwerken op het gebied van zorg en welzijn binnen Noordoost. Doel van de bijeenkomsten is, elkaar te informeren en te ondersteunen op het gebied van wonen, welzijn en zorg.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling; Wijken.
Inzet budget: programma Maatschappelijke Ondersteuning.
Inzet partners: Wijk & Co; Careyn; woningcorporaties; buurtteams.
Verantwoordelijke afdeling: Meedoen naar vermogen.

Ondersteuning kwetsbaren en ouderen

Door samenwerking met diverse partners in de wijk krijgen ouderen en kwetsbaren ondersteuning bij het opzetten van activiteiten. Bij Wijk & Co werkt een sociaal makelaar die zich met name richt op ouderen. Ook het project Samen Noordoost richt zich op ondersteuning van kwetsbaren en ouderen.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Wijken.
Inzet budget: programma Maatschappelijke Ondersteuning.
Inzet partners: Wijk & Co; U-centraal; Vrijwilligerscentrale; Buurtteam Noordoost; bewoners.
Verantwoordelijke afdeling: Meedoen naar vermogen.

Matching vraag en aanbod ouderenhuisvesting in Tuindorp en Tuindorp-Oost

De wijkraad Noordoost heeft het initiatief genomen om woonbehoefte en woonaanbod voor ouderen in Tuindorp en Tuindorp-Oost beter op elkaar te laten aansluiten. In deze buurten wonen relatief veel 65-plussers in eigen koopwoningen. Een deel van hen heeft de wens kleiner te gaan wonen in hun eigen woonbuurt. De gemeente heeft budget beschikbaar gesteld voor de inzet van een ouderenverhuisadviseur. De gemeente is verder in VNG-verband gestart om een website op te zetten, die ouderen beter de weg moet wijzen naar passende huisvesting.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling; Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.
Inzet partners: wijkraad Noordoost; Careyn; Zenzo; Stade.
Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ontwikkeling; Wonen.
Verantwoordelijke afdelingen: Meedoen naar vermogen; Wonen.

Alcoholpreventie onder jeugd

Alcoholgebruik onder jongeren in de wijk Noordoost is relatief hoog. Jeugdverpleegkundigen brengen het onder de aandacht op scholen, maar de vraag is of dat voldoende is. In 2017 wordt onderzocht welke vorm van preventie het beste past om het alcoholgebruik onder minderjarigen in deze wijk te laten dalen.

Inzet gemeente: Volksgezondheid; Maatschappelijke Ontwikkeling; Veiligheid, Wijken.
Inzet partners: scholen; buurtteam; Victas, eerstelijnszorg; sportverenigingen.
Verantwoordelijke afdeling: Volksgezondheid.

Wijkambitie 3: Openbare ruimte en duurzaamheid

Bewoners uit alle delen van Noordoost hechten groot belang aan groenvoorzieningen en het onderhoud van de openbare ruimte. In de oude buurten grenzend aan de binnenstad is er weinig openbare ruimte en groen. Geveltuinen en plantenbakken - in zelfbeheer onderhouden - compenseren het tekort aan groenvoorzieningen hier enigszins. Op het gebied van milieu en duurzaamheid zijn in Noordoost de nodige initiatieven van start gegaan. Daarbij zoeken bewoners en lokale ondernemers de samenwerking op.

Doelstelling: behoud kwaliteit openbare ruimte en groenvoorzieningen.

Ondersteunen van zelfbeheerders

Onder zelfbeheerders van groenvoorzieningen bestaat behoefte aan een netwerk, om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren. De gemeente levert waar mogelijk een bijdrage aan initiatieven die kunnen leiden tot het gewenste netwerk.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven; Wijken.
Inzet partners: Stichting Groen Moet je Doen; zelfbeheerders.
Verantwoordelijke afdeling: Wijkonderhoud en Service.

Groene Kop

In samenhang met de herontwikkeling van zorgcentrum Tuindorp-Oost is een plan ontwikkeld voor een aaneengesloten park met veel water, moeras en een jongeren-ontmoetingsplaats. Het park zal een functie vervullen voor omwonenden en de leerlingen van het Gerrit Rietveld College. In 2017 wordt de 1e fase afgerond. De 2e fase (samen met herontwikkeling zorgcentrum Tuindorp-Oost) start eind 2017.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit; Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling; Veiligheid; Stadsbedrijven; Wijken.
Inzet partners: Volkstuinencomplex De Driehoek; Het Lachende Paard; buurtcomité Tuindorp-Oost; wijkraad; Gerrit Rietveld College; JOU; Careyn.
Inzet budget: Meerjaren Groenprogramma; programma Riolerings en Water; Veiligheid.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu.

Aanpak overlast op de waterspeelplaats Voorveldsepolder

Al jaren ondervinden bezoekers van de waterspeelplaats in de Voorveldsepolder ernstige hinder van glasscherven en vernielingen. Gezamenlijk wordt onderzocht hoe dit probleem kan worden aangepakt.

Inzet gemeente: Veiligheid; Handhaving en Toezicht; Stadsbedrijven.

Inzet partners: politie; JOU; bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Doelstelling: vernieuwende initiatieven op het gebied van milieu en duurzaamheid.

Programma Utrechtse Energie

Utrecht heeft de ambitie om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Onderdeel van de strategie is de geleidelijke uitfasering van fossiel gas (aardgas). We brengen per (samenhangend) gebied relevante eigenschappen in beeld in energiedatakaarten en bepalen samen met betrokken partijen de kansen voor deze gebieden. Kansen zijn bijvoorbeeld geplande renovaties of vervanging van de (gas-)infrastructuur. In 2017 wordt weer een inloop energiebijeenkomst Slim Wonen georganiseerd in het gebied. Deze wordt georganiseerd en inhoudelijk ingevuld met de wijknetwerken. Tijdens zo'n bijeenkomst bespreken we wat een "buurt zonder aardgas" betekent voor deze wijk en wat daar allemaal voor nodig is. Met STEDIN bekijken we of we dit kunnen combineren met de uitrol van de Slimme meter binnen het gebied.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit.

Inzet partners: wijkraad; bewonersgroepen; lokale ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu.

Het Nieuwe Inzamelen

In 2016 is in Noordoost Het Nieuwe Inzamelen ingevoerd. In 2017 wordt bekeken welke maatregelen nodig zijn om bewoners en ondernemers te stimuleren om gescheiden in te zamelen. Dat kan betekenen dat er ondergrondse containers bijgeplaatst moeten worden.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven.

Inzet partners: bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Inzameling, Markten en Havens.

Aanpak wateroverlast Zeeheldenbuurt

in 2016 heeft de gemeente besloten om de wateroverlast in de Zeeheldenbuurt (en Lombok) gezamenlijk met bewoners aan te pakken. Bewoners nemen maatregelen op eigen terrein en de gemeente gaat een hemelwaterriool aanleggen. Aanleg van het riool staat gepland tussen 2017 en 2019. Tot die tijd wordt er in verschillende werkgroepen gewerkt aan de uitwerking van de maatregelen.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven.

Inzet partners: bewoners Zeeheldenbuurt.

Inzet budget: programma Riolering en Water.

Verantwoordelijke afdeling: Stedelijk Beheer.

Complexe projecten en trajecten

Binnen Noordoost zijn de nodige ruimtelijke ontwikkelingen gaande, waardoor het aantal inwoners en woningen de komende jaren fors toeneemt. Deze ontwikkelingen concentreren zich in drie gebieden: Lauwerecht-Noord, Tuindorp en Tuindorp-Oost (omgeving Eykmanlaan) en het voormalige Veemarktterrein.

Lauwerecht-Noord

In het gebied ten westen van de Talmalaan staat de komende jaren veel te gebeuren. Er komen ruim 800 woningen bij, waaronder veel appartementen en studio's voor studenten en starters. Onderlinge afstemming van deze projecten is daarbij van groot belang, qua programma, uitvoering, de relaties met de openbare ruimte en het waarborgen van de kwaliteit van het geheel.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling; Stadsbedrijven; Milieu en Mobiliteit; Vergunningen; Toezicht en handhaving.

Inzet budget: Programma Stedelijke Ontwikkeling; projectontwikkelaars.

Inzet partners: projectontwikkelaars; zelfbouwgroepen.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Omgeving Eykmanlaan

Aan weerszijden van de Eykmanlaan vinden de komende tijd diverse ruimtelijke ontwikkelingen plaats. Zoals de voorbereiding van de sloop- en nieuwbouw van zorgcentrum Tuindorp-Oost; de herinrichting van de Groene Kop; woningbouw op het voormalige Gerrit Rietveld College en aan de Cohenlaan; herontwikkeling van De Lichtkring; nieuwbouw basisschool Fier aan de Winklerlaan; herontwikkeling winkelcentrum de Gaard; en de herinrichting van de Eykmanlaan en de Kapteynlaan. De samenhang van deze ontwikkelingen zijn beschreven in de visie Eykmanlaan. In totaal worden hier circa 400 nieuwe woningen gerealiseerd en wordt de kwaliteit van het groen en de openbare ruimte verbeterd. Onderlinge afstemming van deze projecten is daarbij van groot belang, vooral gelet op de samenhang in de planning, de veranderende vervoersstromen in de toekomst en de inrichting van de openbare ruimte.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling; Milieu & Mobiliteit; Stadsbedrijven.

Inzet partners: vastgoedeigenaren; projectontwikkelaars; corporaties.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Nieuwe woonbuurt Veemarkt

Naar verwachting zijn de geplande 730 woningen op het voormalige veemarktterrein in 2018 gerealiseerd. Inmiddels zijn daarvan ca. 250 woningen, 50 studenteneenheden en 56 zorgeenheden opgeleverd en bewoond. De komende tijd worden steeds meer delen van de openbare ruimte overgedragen naar de beherende instanties van de gemeente. Extra inspanningen zijn daarbij nodig om deze nieuwe woonwijk goed aan te laten sluiten bij de rest van de wijk Noordoost en de stad. De wijkraad Noordoost heeft in 2016 diverse buurtgesprekken georganiseerd, om zicht te krijgen op wat er onder bewoners zoal speelt in de buurt. De gemeente draagt de zorg voor een zorgvuldige overdracht van de terreinen, voor een goede interne organisatorische afstemming en participatie richting bewoners.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling; Stadsbedrijven; Wijken.

Inzet budget: programma Stedelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: projectontwikkelaars; corporaties; zelfbouwgroepen; wijkraad; bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Projectenoverzicht

Wijkambitie 1:	
Verkeer en parkeren	
3.1	Herinrichting Griffstraat (vervolg)
3.2	Verkenning herinrichting Alexander Numankade/Jan van Galenstraat
3.3	Verkenning haalbaarheid fietsroute oostzijde Talmalaan
3.4	Verkenning haalbaarheid herinrichting Adelaarstraat, Willem van Noortstraat, Antonius Mattheuslaan, Pieter Nieuwlandstraat, Juliusstraat
3.5	Doorfietsroute Overvecht- Utrecht Science Park (nieuw)
3.6	Herinrichting Eykmanlaan (nieuw)
3.7	Plaatsing fietsenrekken (doorlopend)
3.8	Opheffen autoparkeerplaatsen ten behoeve van fietsparkeren (doorlopend)
3.9	Weesfietsen-en fietswrakkenacties (doorlopend)
3.10	Stimuleren om (buurt)fietsenstallingen te realiseren (doorlopend)
3.11	Creëren extra fietsparkeerplaatsen station Overvecht, Tuindorpszijde (vervolg)
Wijkambitie 2:	
Wonen, welzijn en zorg	
4.1	Ondersteuning vrijwillige inzet (doorlopend)
4.2	Waardering tonen voor vrijwillige inzet (doorlopend)

4.3	Netwerken rondom zorg en welzijn onderhouden en verstevigen (doorlopend)
4.4	Ondersteuning kwetsbaren en ouderen (doorlopend)
4.5	Matching vraag en aanbod ouderenhuisvesting in Tuindorp en Tuindorp-Oost (nieuw)
4.6	Alcoholpreventie onder jeugd (nieuw)
Wijkambitie 3: Openbare ruimte en duurzaamheid	
5.1	Ondersteunen van zelfbeheerders (doorlopend)
5.2	Groene Kop (afronding)
5.3	Aanpak overlast op de waterspeelplaats Voorveldsepolder (nieuw)
5.4	Programma Utrechtse Energie (doorlopend)
5.5	Het Nieuwe Inzamelen (afronding)
5.6	Aanpak wateroverlast Zeeheldenbuurt (nieuw)
Complexe projecten en trajecten	
6.1	Lauwerecht-Noord
6.2	Omgeving Eykmanlaan
6.3	Nieuwe woonbuurt Veemarkt

Noordwest

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor Noordwest. U leest in dit programma welke projecten, activiteiten en deelprogramma's de gemeente Utrecht samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partijen het komend jaar uitvoert om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk, bijvoorbeeld Zuilen en Noordwest. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Wijkactieprogramma

1. Projecten die bijdragen aan de belangrijkste [wijkambities](#) voor de periode 2014–2018; deze wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partners in de wijk.
2. Complexe projecten waar meerdere gemeentelijke afdelingen en andere partijen bij betrokken zijn.
3. Projecten die deel uitmaken van een gebieds- of buurtaanpak, in die delen van de wijk die bijzondere aandacht vragen.

Totstandkoming

Dit wijkactieprogramma borduurt voort op het wijkactieprogramma 2016. Een aantal projecten en activiteiten is veranderd. Bij een paar krachtwijkprojecten is de omvang van de financiering gewijzigd, andere projecten zijn afgerond. De inzet van het krachtwijkenbudget wordt de komende jaren geleidelijk afgebouwd naar nul euro in 2018. De inzet van zowel het reguliere deel als het krachtwijkenbudget blijft gericht op het realiseren van de wijkambities en sluit daarmee aan op de ambities uit het coalitieakkoord. Bij een aantal andere projecten is inhoudelijk het accent verlegd. Dit gebeurt naar aanleiding van meldingen, signalen van bewoners, professionals en andere partijen in de wijk. Zo heeft de wijkraad Noordwest het afgelopen jaar een aantal inhoudelijke wijkraadadviezen gegeven over onderwerpen uit het wijkactieprogramma, bijvoorbeeld huisvesting van maatschappelijk initiatieven en verkeer en vervoersvraagstukken. Ook heeft de wijkraad een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van dit wijkactieprogramma. Daar waar het kan zijn deze verwerkt in de tekst. Ook over onderwerpen buiten het WAP zit de gemeente met de wijkraad regelmatig elkaar aan tafel. De wijkraad is tevreden over de betrokkenheid van de wijkraad bij de vele facetten van de Ontwikkelstrategie

Amsterdamsestraatweg, bijvoorbeeld initiatief Klein Neude en de bredere inzet van Toezicht en Handhaving. Ook het co-creatieproces van de wijkraadpleging met het wijkbureau en partners in de wijk over armoede stemt tot tevredenheid. De wijkraad heeft zorgen over de verzelfstandiging van de speeltuinen en de wil graag met de gemeente en andere partijen in verder gesprek over de ontwikkeling van Oudenoord en Nijenoord.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Voor meer informatie over de wijkambities 2014-2018 en voor de tien wijkactieprogramma's van alle wijken kijk op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/wijkactieprogramma. Heeft u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Of wilt u een bijdrage leveren aan de uitvoering van één van de beschreven projecten? U bent van harte welkom! Neem contact op met het [wikkservicecentrum](mailto:wikkservicecentrum@utrecht.nl) voor een afspraak: telefoon 030 - 286 00 00 of per mail noordwest@utrecht.nl.

De wijk Noordwest

De wijk Noordwest is met 43.340 inwoners qua inwonersaantal de tweede wijk van Utrecht. Er is een lichte daling van het inwonertal ten opzichte van 2015. De wijk bestaat uit de subwijken Pijlsweerd, Zuilen en Ondiep.

Beschrijving van de wijk

Noordwest grenst aan de zuidzijde aan de binnenstad en aan de noordzijde aan de gemeente Stichtse Vecht. Dit betekent dat de wijk van een bijna binnenstedelijk (woon)milieu langzamerhand overgaat naar een meer landelijk gebied aan de noordzijde. Hierdoor verschillen de bebouwing, het groen, de wegen, inrichting van de openbare ruimte per subwijk. Daarnaast kent deze wijk de hoogste bevolkingsdichtheid van Utrecht.

Er zijn positieve en minder positieve ontwikkelingen in de wijk te zien.

Over het algemeen gaat het gestaag beter in Noordwest. Het rapportcijfer voor sociale cohesie stijgt licht. Ook zien we een toename van het aantal initiatieven dat wordt ingediend. Het aantal inbraken en de totale criminaliteit daalt.

Echter, op het gebied van veiligheid blijven het onveiligheidsgevoel en de ervaren jongeren overlast een punt van aandacht. Het buurtoordeel is met 6.2 langer dan het stedelijk niveau (7,0) en er blijven problemen met fietsparkeren.

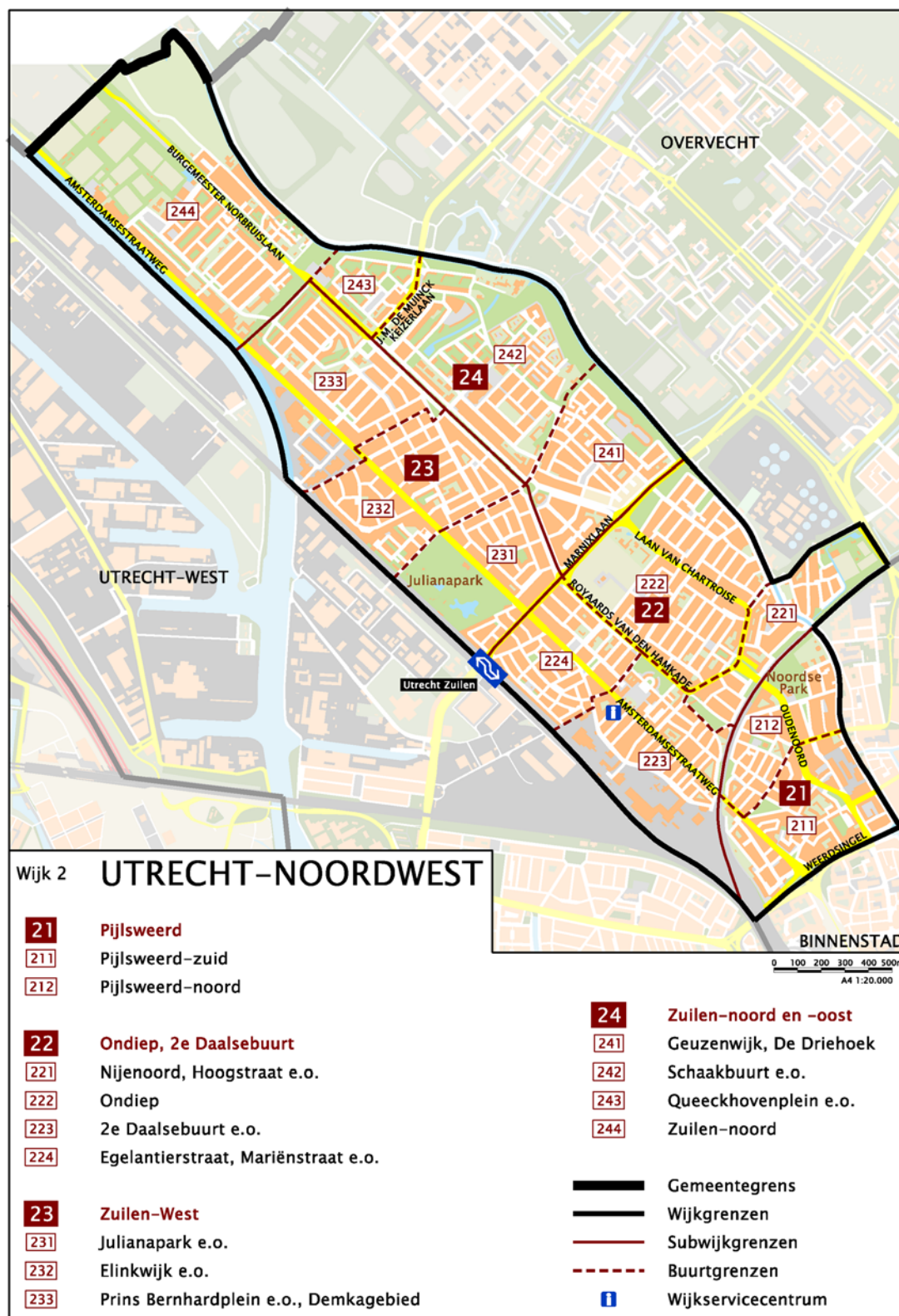
Ondanks het herstel van de economie, ervaart een deel van de inwoners financiële problematiek. Het aantal huishoudens met bijstand is toegenomen. Dit heeft financiële gevolgen en daaruit voortvloeiend weer effecten op de gezondheid en het welzijn van de bewoners.

Relatief gezien gaat het steeds beter met de kinderen in Noordwest wat een gezond gewicht betreft. Het absolute beeld levert een ander plaatje op. Momenteel heeft 17% van de kinderen overgewicht, waarvan 5% obesitas. Stedelijk is dit 12% overgewicht, waarvan 3% obesitas (factsheet januari 2014).

Daarnaast zien we dat diverse ruimtelijke ontwikkelingen weer worden opgepakt door de markt.

Kaart van de wijk

In het kaartje ziet u de verdeling van de vier subwijken en dertien buurten in Noordwest

W:\LRU\CAD\Utrecht\Div2015\07-20_wijkactieprogramma_k.visser\wijkactieprogramma_wijk02_utrecht-noordwest_kd.dgn

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

We hebben bij het bepalen van de wijkambities informatie over de wijk opgehaald bij bewoners, ondernemers en partners in de wijk. In de periode daarna zijn we op verschillende manieren continue in gesprek over de deelonderwerpen die onder de wijkambities vallen. Soms op buurt niveau in het kader van een project, maar ook via de reguliere contacten met bewonersorganisaties en andere actieve partners in de wijk.

Wijkambitie 1: Extra inzet op jeugd en veiligheid

Deze wijkambitie komt voort uit signalen van bewoners en professionals over de diverse aspecten in de ontwikkeling van de jeugd. In Noordwest is jeugd aanwezig die problemen heeft op verschillende psychosociale terreinen en ondersteund moet worden bij het opgroeien tot een volwaardig burger. En ook is er jeugd die overlast veroorzaakt en/of strafbare feiten pleegt. In veel gevallen valt dat samen. Een positieve ontwikkeling is dat er minder groepen overlast veroorzaken. De groepen die er zijn, veroorzaken minder overlast. In enkele delen van de wijk blijft jeugdoverlast echter een hardnekkig vraagstuk. Ook is de jeugd dynamisch en verplaatst de overlast zich van de ene plek naar de andere. Dit vraagt om een maatwerk aanpak per groep, jeugdigen en per locatie. Omwonenden worden betrokken bij de aanpak en jongeren gestimuleerd om hun talenten te ontwikkelen.

Wijkambitie 2: Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg

De Amsterdamsestraatweg is een levensader voor de wijk. Hij doorkruist alle subwijken. De inzet van diverse partijen in 2013 is samengevoegd tot een integrale aanpak, de 'Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg'. Deze aanpak omvat de inrichting van de openbare ruimte, de veiligheidsaspecten, de invulling van panden, (branchering) en legt de verbinding met andere betrokkenen, zoals bewoners, ondernemers, pandeigenaren en professionals. Gezamenlijk willen we de leefbaarheid en veiligheid op en rondom de Amsterdamsestraatweg vergroten.

Wijkambitie 3: Verbetering van openbare ruimte, groen en verkeer

De openbare ruimte in Noordwest kent een hoge gebruiksdruk. Per buurt zijn er accentverschillen in de aandachtspunten. In Pijlsweerd gaat het om het vergroenen van strategische locaties, de verkeersdynamiek op en rondom de Oudenoord, Kaatstraat, Weerdsingel en Amsterdamsestraatweg. In Ondiep gaat het voornamelijk om het beheer van de buitenruimte en de verkeersdynamiek. In Zuilen ligt het accent op het gebruik van de buitenruimte in combinatie met verkeersveiligheid. Naast deze speerpunten zijn er nog twee aandachtspunten voor de wijk: gezondheid en het pedagogisch klimaat.

Wijkambitie 1: Jeugd en Veiligheid

In heel Noordwest is de ontwikkeling van jongeren een belangrijk aandachtspunt. De focus ligt op talentontwikkeling, het behalen van een startkwalificatie en aansluiting op de arbeidsmarkt. Hiermee gaan we door op de ingezette lijn. In de dichtbevolkte wijk Noordwest vinden, van oudsher, veel ontmoeting en ontspanning op straat plaats. Dat geldt ook voor jongeren. De jongeren zijn zeer aanwezig op de straat. Mede door de ruimtelijke inrichting en het drukke gebruik van de openbare ruimte, veroorzaakt hun aanwezigheid 'an sich' al op meerdere locaties (over)last voor anderen. Daarnaast geven sommige jongeren(groepen) door hun gedrag overlast. Het is de opgave om jongeren te leren – maar ook de ruimte te geven – om op aanvaardbare wijze op straat te zijn. In enkele subwijken zijn er specifieke aandachtsgebieden. In Pijlsweerd ligt de focus op het vroegtijdig signaleren van jeugdproblematiek. Dit gaat om individuele situaties of om specifieke plekken in de buurt (bijvoorbeeld de speeltuinen) waar kinderen en jongeren komen. In Ondiep gaat het om het vasthouden van de positieve trend van de vermindering van jongerenoverlast. In Zuilen richten we ons ook op het verminderen van jongerenoverlast en de ontwikkeling van een toekomstperspectief.

Wijkveiligheidsprogramma Noordwest, onderdeel gericht op jeugd

In het bijzonder gaat het om de onderdelen die zich richten op de aanpak van jongerenoverlast, de aanpak van jeugdgroepen, het tegengaan van middelengebruik en de daarmee gepaard gaande overlast en het betrekken van ouders en bewoners in die aanpak.

Inzet gemeente: Veiligheid, Maatschappelijke Ontwikkeling, Volksgezondheid.

Inzet budget: Programma Veiligheid en

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Veiligheid.

Inzet partners: politie, JoU, Victas, bewoners en buurtteams Jeugd en Gezin.

Extra jongerenactiviteiten, coaching en veilige vindplaats

Extra inzet op diverse projecten ten behoeve van de vaardigheden van jongeren en het terugdringen van jongerenoverlast op specifieke plekken, ambulante jongerenwerk in Zuilen, Ondiep en Pijlsweerdnoord, coaching van jongeren die op straat hangen en dagbesteding.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 162.50 euro.

Inzet partners: JoU, diverse vrijwilligersorganisaties, Mekaar, politie.

Extra inzet aanpak jeugdgroepen

Integrale aanpak (samenwerkingsverband van gemeente, politie en justitie) van jeugdgroepen, met dwang- en drangmaatregelen bij strafbare feiten gepleegd door jongeren. Daarnaast gaat het om inspanningen ten behoeve van jongeren die uit detentie komen, zodat ze snel hun draai weer vinden.

Inzet gemeente: Veiligheid en Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 39.000 euro.

Inzet partners: Politie, JoU.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Jobmatch

Jongeren goed voorbereiden voor de arbeidsmarkt door coaching, gesprekken met jongeren en aanbieden van informatie over de arbeidsmarkt.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Werk en Inkomen.

Inzet budget: Krachtwijken: 8.750 euro.

Inzet partner: JoU., diverse vrijwilligersorganisaties.

Handhavingsprogramma 2017, onderdeel gericht op jeugd

Deelname aan het overleg aanpak jeugdgroepen. In samenwerking en afstemming met het politie en het jongerenwerk het aanspreken van jeugdgroepen en contact onderhouden met bewoners die een ontmoetingsplek voor jongeren in hun omgeving hebben.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Inzet partners: Politie, JoU, bewoners en ondernemers.

Actieplan Utrecht zijn we samen

Het gaat hier om een inclusieve aanpak om radicalisering tegen te gaan. Onder andere door inzet van jongerenwerk om gevoelens van sociale uitsluiting te voorkomen, organiseren van gesprekken en vreedzame netwerken te versterken.

Inzet gemeente: MO, Veiligheid.

Inzet budget: Programma Utrecht zijn we samen.

Inzet partners Mekaar, bewoners, scholen, moskeeën.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Wijkambitie 2: Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg

De Amsterdamsestraatweg loopt van het Paardenveld tot Maarssen en is de vitale levensader van de wijk. De leefbaarheid op en rondom de Amsterdamsestraatweg is van belang voor alle drie de subwijken van Noordwest. In 2014 is gestart met een integrale aanpak die circa 10 jaar duurt en zich richt op een duurzame toekomst voor (de omgeving van) de Amsterdamsestraatweg.

De Amsterdamsestraatweg is de levensader voor de wijk. Hij doorkruist alle subwijken. Er zijn honderden grote en kleine ondernemers gevestigd op de Amsterdamsestraatweg en dat biedt veel werkgelegenheid.

Duizenden mensen wonen met veel plezier aan de Amsterdamsestraatweg of daar in de buurt. Zij willen een leefbare buurt en genieten van het diverse aanbod van voorzieningen op de Amsterdamse-

straatweg. Voor velen is de Amsterdamsestraatweg een fijne straat met prachtige historische plekken. Praktijken die er niet thuishoren of overlast veroorzaken, worden keihard aangepakt. Stap voor stap werken we met elkaar aan de ontwikkeling van de Amsterdamse-straatweg tot een vitale en leefbare straat. Zo ontwikkelt de Amsterdamsestraatweg zich door - zoals de straat dat al twee eeuwen doet - al meest ondernemende straat van Utrecht, waar het goed toeven is voor iedereen.

Uitwerking Ontwikkelstrategie

De uitvoering richt zich op een totale aanpak voor de Amsterdamsestraatweg. Eind 2016 wordt het nieuwe bestemmingsplan aan de gemeenteraad voorgelegd. Het bestemmingsplan geeft richting aan de ambities van de Ontwikkelstrategie. In 2017 richten we ons op de uitvoering van de diverse pleintjes: Boorstraat- Bethlehemstraat, Ludgerusstraat en de voorbereiding van de verandering van het plein bij de Watertoren. In 2017 faciliteren we pandeigenaren en initiatiefnemers die een bedrage leveren aan de doelen van de Ontwikkelstrategie. Ook starten we de invoering van de 30-kilometer. zone met de middelen die de gemeenteraad hiervoor ter beschikking heeft gesteld en nadat een uitvoeringsstrategie is opgesteld. Daarnaast faciliteren we en verbinden we de initiatieven van bewoners, ondernemers en vastgoedeigenaren. Bij deze laatste groep faciliteren we in het bijzonder het omzetten van winkels naar wonen in de 'ontwikkelgebieden' die in het bestemmingsplan zijn opgenomen. We continueren de inzet van de winkelstraatmanager die de opgaven van de Ontwikkelstrategie samen met ondernemers verder vorm geeft. Hiermee geven we uitvoering aan het economisch brancheplan, dat onderligger is van de Ontwikkelstrategie. Veiligheid en Toezicht en Handhaving voeren acties uit om de veiligheid te handhaven. Het wijkservicecentrum verzorgt de uitwerking en implementatie van de Ontwikkelstrategie, in samenwerking met diverse gemeentelijke onderdelen.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Noordwest, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadswerken, Vergunningen Toezicht en Handhaving, Veiligheid, Project Organisatie Stationsgebied, Milieu&Mobiliteit.

Inzet budget: Krachtwijken 115.000 euro, programma Mobiliteit en Bereikbaarheid.

Inzet partners: Bewoners en ondernemers, initiatiefnemers, politie, Wijkontwikkelingsmaatschappij (WOM).

Verantwoordelijke afdeling: Wijkservicecentrum Noordwest.

Proces- en communicatiekosten integrale toekomstvisie Amsterdamsestraatweg

Organisatie- en proceskosten voor de verdere uitwerking van de ontwikkelstrategie. Het budget is bedoeld voor onder meer het stroomlijnen van de interne organisatie stroomlijnen, de organisatie van bijeenkomsten met Adviesgroep, stakeholders en andere betrokkenen, het ophalen en faciliteren van hun initiatieven en het uitdragen van de integrale aanpak bij alle partners. Daarnaast worden projecten gecoördineerd en uitgevoerd in het kader van de Opgeruimde straatweg. Afstemming met en begeleiden van het opstellen Uitvoeringsstrategie 30 km-zone. Contact onderhouden met de Wijk Ontwikkelingsmaatschappij (WOM) en strategiebepaling van de inzet van de WOM. Communicatie rondom de planvorming van de pleinen (via REO).

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Noordwest, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Veiligheid, Stadswerken, Vergunningen, Toezicht & Handhaving, Milieu & Mobiliteit.

Inzet budget: Krachtwijken 25.000 euro.

Inzet partners: Bewoners, ondernemers, Verantwoordelijk: Wijkservicecentrum Noordwest.

Maatregelen ter verbetering van de openbare ruimte Amsterdamsestraatweg

Dit jaar wordt gewerkt aan de voorbereiding en mogelijk ook de uitvoering van een aantal maatregelen om de openbare ruimte en omgeving te verbeteren, in lijn met de visie van de ontwikkelstrategie. Het gaat onder meer om de omgeving van de Boorstraat – Bethlehemstraat, Ludgerusplein en de omgeving van de watertoren.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadswerken, Projectorganisatie Stationsgebied, wijkservicecentrum Noordwest.

Inzet budget: Economisch Investeringsfonds voortkomend uit het Actieplan Luchtkwaliteit Utrecht (ALU).

Inzet partners: Bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische ontwikkeling.

Wijkveiligheidsprogramma 2017 Noordwest, onderdeel Amsterdamsestraatweg

In dit programma is er aandacht voor de aanpak van overlast gevende horeca, dienstverlenende bedrijven en/of detailhandelszaken. Betrokken partijen werken aan een gezamenlijke aanpak om de wet- en regelgeving rondom bedrijfsvoeringen te handhaven, de overlast en criminaliteit terug te dringen en het bevorderen van (het gevoel van) veiligheid. Druggerelateerde overlast wordt tegengegaan.

Inzet gemeente: Vergunningen, Toezicht en Handhaving, Veiligheid.

Inzet budget: Programma Veiligheid.

Inzet partners: Politie, justitie, bewoners ondernemersvereniging, belastingdienst, W&I

Verantwoordelijke afdeling: Veiligheid.

Dagelijks beheer wijkonderhoud en service

Inzet is de Amsterdamsestraatweg en omgeving schoon, heel en veilig te houden. Dit vraagt veel inspanningen vanwege de hoge gebruiksdruk door een combinatie van functies aan en rondom de Amsterdamsestraatweg.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Inzet budget: Programma Openbare ruimte.

Inzet partners: Ondernemers en bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Stadswerken (team Wijkonderhoud & Service).

Wijkambitie 3: Openbare ruimte, groen en verkeer

'Openbare ruimte', 'groen' en 'verkeer' zijn thema's die voor alle subwijken van Noordwest belangrijk zijn. We willen de openbare ruimte van alle subwijken vergroenen. Samen met bewoners kijken we hier welke stukjes groen in zelfbeheer kunnen. Door het splitsen en omzetten van woningen in enkele buurten, merken we dat de gebruiksdruk en parkeerdruk ter plaatse omhoog gaan. Dit vraagt om keuzes ten aanzien van de inrichting van de openbare ruimte met draagvlak van diverse betrokkenen.

Uit de resultaten van de van de nulmeting openbare ruimte blijkt dat de kwaliteit van de openbare ruimte in Noordwest vergeleken met andere wijken in de stad matig scoort op het totaal van de onderdelen inrichting, gebruik en beheer.

In Pijlsweerd hebben de toenemende verkeersdruk, het beperkte groen en de ontwikkelingen rondom de Oudenoord, de Weerdsingel, het Paardenveld en de Amsterdamsestraatweg grote impact op de wijk.

In Ondiep gaat om het om het beheer van de openbare ruimte. Deze is nogal divers door de verschillende renovatie- en herstructureringsprojecten in de wijk. De bijdragen van bewoners en partners in de wijk zijn cruciaal om deze wijkambitie te kunnen realiseren. Bewoners zetten zich onder andere in het Julianapark en het Noordsepark.

Stedelijk programma Ruimtelijke en Economische ontwikkeling, onderdeel Oudenoord

Faciliteren van initiatieven die passen binnen het Ontwikkelkader en aansluiten op wijkraadpleging.

Vorbereiding herinrichting Oudenoord vanaf Jacobstraat tot aan de Kaatstraat.

Inzet gemeente: Ruimtelijke Economische Ontwikkeling, Vergunningen, Toezicht & Handhaving, Milieu en Mobiliteit, Stadswerken.

Inzet budget: Programma Stedelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: Bewonersinitiatieven, ondernemers Projectontwikkelaars.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische zaken

Programma Stedelijk beheer, onderdeel groen

Binnen dit programma zijn er werkzaamheden om de Marnixbrug op te knappen en de noordzijde van het Heukelompark te verbeteren, de herinrichting van het Nifterlakeplantsoen.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stadsbedrijven.

Inzet budget: Programma Openbare ruimte.

Dagelijks beheer wijkonderhoud en service

Inzet om de wijk schoon, heel en veilig te houden.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Vergunningen, Toezicht en Handhaving.

Inzet budget: Programma Openbare Ruimte en Groen.

Inzet partners: Bewoners en ondernemers, woningcorporaties.

Verantwoordelijke afdeling: Stadswerken (team wijkonderhoud & service).

Verbeteren verkeersveiligheid en doorstroming

In het kader van het verbeteren van de verkeersveiligheid worden de volgende locaties in 2017 voorbereid of aangepakt: de Jozeflaan en Marnixlaan (ook wel westelijke stadsboulevard genoemd) en fietsstraat Hogelanden.

Inzet en verantwoordelijk: Milieu en Mobiliteit.

Inzet budget: Programma Mobiliteit en Bereikbaarheid.

Inzet partners: scholen en ouders.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu & Mobiliteit.

Flexibele straat- en herstploeg

Er werkt nog altijd een vaste ploeg van medewerkers die de wijk goed kennen om flexibel te kunnen inspelen op de lokale situatie in Ondiep en de directe omgeving (onder andere Amsterdamsstraatweg). Het team houdt het dagelijkse beheer van de openbare ruimte - schoon, heel en veilig - op orde.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stadsbedrijven.

Inzet budget: Krachtwijken 32.500 euro.

Inzet partners: Bewonersinitiatieven en ondernemers, woningcorporaties.

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven.

Aanleg groenstrook langs het Amsterdam Rijnkanaal)

Aanleg van een fietspad en inrichting van groene zone. Aansluiten bij het groeninitiatief van bewoners.

Inzet gemeente: REO, Milieu en Mobiliteit.

Inzet budget: Milieu en Mobiliteit.

Inzet partners: eigenaren, bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijk en Economische ontwikkeling.

Fortlaan

Vorbereiding herontwikkeling (woningbouw) locatie.

Inzet gemeente: REO.

Inzet budget: nader te bepalen.

Inzet partners: in vervolgfase.

Vechtlocatie

Ontwikkellocatie, verwacht start bouw in 2017, daarna laatste werkzaamheden aan het park.

Inzet gemeente: Ruimtelijke economische Ontwikkeling.

Inzet budget: externen.

Inzet partners.

Complexe projecten en trajecten: pedagogisch klimaat, gezondheid, participatie, initiatieven en armoede

In alle drie de subwijken maken we de slag van Vreedzame School naar Vreedzame Wijk. Dit draagt bij aan de talenten en toekomstontwikkelingen van kinderen (en volwassenen) en daarmee aan de wijkambitie Jeugd en Veiligheid. Het gaat om een succesvolle combinatie van talentontwikkeling en sociale vaardigheden van kinderen (en volwassenen), waardoor de startpositie van kinderen en jongeren verbetert. Daarnaast werken we aan de versterking van een gezonde leefstijl van de inwoners van Noordwest. Hierbij gaat specifieke aandacht uitgaat naar gezinnen met een klein netwerk en het stimuleren van een gezond gewicht. Deze manier van benaderen staat ook centraal bij de wijkgerichte armoede aanpak. In aanvulling op de nieuwe aanpak stedelijke armoedebestrijding richten we ons

specifiek op de behoefte in Noordwest. We merken dat bewoners veel initiatieven op vele thema's ontplooiën. Echter de weg van initiatief tot realisatie is soms weerbarstig. We ondersteunen de initiatieven op verschillende wijze, naar gelang wat nodig is.

Pedagogisch klimaat

Extra inzet is eveneens nodig voor andere initiatieven in deze sfeer, zoals opvoedingsondersteuning, coaching van ouders en de aanpak van multi probleem-gezinnen. Voor deze gezinnen is ook de uitbreiding van de buurtteams van betekenis. De teams spelen daarnaast actieve rol bij armoedebestrijding.

De inspanningen van bewoners richten zich vooral op activiteiten in en/of rondom scholen, ouderlokalen, speeltuinen of rondom de moskee als vindplaats. Hierbij gaat het om de organisatie van bijeenkomsten over opvoeding, gezondheid, sociale vaardigheden en andere activiteiten.

Onderwijs: activiteiten brede school en ouderparticipatie

Doorontwikkeling van methodiek brede school: verdere implementatie en versterking van de aanpak, ontwikkeling en uitbreiding van activiteiten in ouderlokalen en ouderbetrokkenheid.

Tevens Gezondheid op School, een cultuurplan voor meerdere scholen en blijvende aandacht voor de vreedzame school en wijk.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling (team Onderwijs) en Volksgezondheid.

Inzet budget: Programma Onderwijs en Volksgezondheid.

Inzet partners: basisscholen, Me'kaar, sportverenigingen, culturele organisaties, ouders

Buurtteams

De inzet is gericht op het begeleiden van bewoners bij diverse vragen en (financiële) problemen waar zij thuis tegenaan lopen. De begeleiding zorgt ervoor dat bewoners zelfredzamer worden of voldoende ondersteuning krijgen. Daarnaast werken buurtteams aan een stevige verbinding met de diverse professionals in de wijk.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling in samenwerking met Volksgezondheid, Werk en Inkomen.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling in samenwerking met Volksgezondheid.

Opvoedingsondersteuning

Inzet van een sociaal makelaar voor kinderen, stimulering van opvoedvaardigheden bij ouders en ondersteuning van gezinnen. Ook de JGZ geeft opvoedondersteuning, zowel in gesprekken met ouders over de gezonde ontwikkeling van het kind en de rol die ouders daarbij spelen, als op specifieke vragen van ouders, buiten de vaste contactmomenten met het kind. In dialoog met partners zoals scholen, kinderdagverblijven, speeltuinorganisaties geven de JGZ professionals ook voorlichting in groepen over alles wat met opvoeden en gezond en veilig opgroeien te maken heeft.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning/Welzijn.

Inzet partners: Me'kaar, ouders.

Meedoen op straat

Inzet van een sociaal makelaar voor intensivering van actief spelen op verschillende pleinen onder meer in Zuilen, Ondiep en Pijlsweerd-Noord opvoedvaardigheden bij ouders en ondersteuning van gezinnen.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 21.000 euro.

Inzet partners: Me'kaar, ouders, Harten voor Sport.

Jeugdopbouwwerk

Het vroegtijdig signaleren van probleemkinderen het betrekken van hun ouders bij de aanpak. De wensen, behoeften en mogelijkheden van kinderen en ouders in kaart brengen.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke ondersteuning.
Inzet partners: Mekaar, JoU, basisscholen, ouders, JGZ.

Ontwikkeling culturele focus van bewoners

Versterking van de identiteit en positieve imago van de wijk. Tevens bespreken hoe bewoners, vanuit een culturele diverse achtergrond met elkaar omgaan in de wijk. Bewoners, jong en oud leren elkaar kennen en doen actief en passief mee aan culturele activiteiten.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling (afdeling Culturele Zaken).
Inzet budget: Krachtwijken 27.500 euro.
Inzet partners: Zimihc, Me'Kaar en bewoners, onder andere de Stichting Kunstkasteel.

Gezondheid: integrale gebiedsaanpak van gezondheidsachterstanden

De ambitie is het realiseren van een integrale gebiedsaanpak van gezondheidsachterstanden, waarbij de meeste inzet gericht zal zijn op die gebieden waar de achterstanden het grootst zijn: Ondiep en Zuilen-Oost. Veel bewoners kampen met meerdere vraagstukken tegelijk, bijvoorbeeld met schulden, niet passende huisvesting, laaggeletterdheid en opvoedvraagstukken. In deze context richten we ons, daar waar mogelijk, op het verbeteren van de fysieke omstandigheden en stimuleren we kennis over een gezonde leefstijl en voeding bij bewoners en professionals. Ook is er winst te behalen door wijkbrede verbanden te leggen op het vlak van welzijn, zorg en sociale ontwikkeling. De ambitie is de ervaren gezondheid van bewoners te verbeteren.

Jeugdgezondheidszorg

De JGZ is dé plek waar ouders en jongeren terecht kunnen met vragen over gezondheid, opvoeden en opgroeien. Zij zijn er voor alle (toekomstige) ouders, kinderen en jongeren uit de gemeente Utrecht. Ze bieden preventieve en lichte ondersteuning en als het nodig is, verwijzen ze ouders en jongeren naar andere vormen van jeugdhulp. De Jeugdgezondheidszorg (JGZ) beschermt, bevordert en bewaakt hiermee structureel de lichamelijke, geestelijke en sociale ontwikkeling van alle kinderen van – negen maanden tot negentien jaar in de stad Utrecht. In 2017 is de JGZ in NW specifiek alert op ouders met een klein netwerk en op het stimuleren van een gezond gewicht.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Volksgezondheid.
Inzet budget: Programma Volksgezondheid.
Inzet partners: Scholen, ouders, 1e lijnszorg, U-centraal, Me'kaar, JoU.

Gezonde wijkaanpak

De Gezonde Wijkaanpak Noordwest is een integrale en gebiedsgerichte aanpak om gezondheidsachterstanden te verminderen. We nemen deel aan het wijknetwerk. De bedoeling van het wijknetwerk is het delen van kennis en expertise van de gezondheidstoestand en het verkleinen van gezondheidsverschillen, het gezamenlijk bepalen van doelen, focus aanbrengen op gezondheidsvraagstukken in de wijk en het benutten van kansen om samen te leren.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Volksgezondheid.
Inzet budget: Programma Volksgezondheid.
Inzet partners: Zilveren Kruis, Harten voor Sport, Indigo, Careyn, Gezond Ondiep/Zuilen. gezondheidscentra in de wijk, Me'kaar, buurtteams, fysiotherapeuten, sportaanbieders, JGZ.

Jongeren op gezond gewicht

Extra activiteiten ter bevordering van een gezonde leefstijl, gericht op het stimuleren van gezond gewicht. Hierbij valt te denken aan het programma LEFF, het leefstijlprogramma Lifestyle, Energy, Fun and Friends voor kinderen tussen 7 en 13 jaar boven een gezond gewicht. En aan voorlichting over gezondheid en gezonde voeding op plekken waar jongeren komen, al dan niet samen met hun ouders.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Volksgezondheid.
Inzet budget: Krachtwijken 10.000 euro.
Inzet partners: JoU, Me'Kaar, Careijn.

Initiatieven, participatie en armoede

Dit nieuwe complexe project omvat het stimuleren en faciliteren van participatie en initiatieven en de wijk- en buurtgerichte aanpak van (preventie van) armoede. We merken dat er veel bewoners,

organisaties in de wijk actief zijn, maar dat de weg van een goed idee tot concrete uitvoering nog wel aandacht behoeft. Daarnaast merken we dat armoede een steeds groter probleem wordt bij diverse bevolkingsgroepen in verschillende sub buurten. Communicatie heeft een belangrijke rol bij initiatieven en (preventie) van armoede. Door specifieke wijkgerichte communicatie weten mensen meer wat er in de buurt speelt en weten mensen de weg naar de goede partijen in de wijk.

Bewonersinitiatieven

Voor de bewoners van Ondiep en Zuilen – Oost is een specifiek rijksbudget bewonersinitiatieven vanuit de rijksmiddelen van het krachtwijkenprogramma beschikbaar.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijkservicecentrum Noordwest.

Inzet budget: rijksbudget bewonersinitiatieven Inzet partners: Bewoners en initiatiefnemers.

Extra interne ondersteuning

Noordwest is een wijk met twee krachtwijken. Voor een goede sturing en regie op het vlak van planning, budget en uitvoering vraagt dit om extra ondersteuning op wijkniveau van het krachtwijkenprogramma.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijkservicecentrum Noordwest.

Inzet budget: Krachtwijken 20.000 euro.

Initiatieven sociaal ondernemers in Ondiep en Zuilen-oost

Vanuit de praktijk van de krachtwijkenaanpak weten we dat (semi-)professionele partijen en sociaal maatschappelijk ondernemers en organisaties in de wijk in de loop van het jaar met initiatieven komen die zeer actueel zijn, een bijdrage leveren aan de doelstellingen van de (kracht)wijkenaanpak, inspelen op de lokale kansen in buurten en snel kunnen worden uitgevoerd. Hiermee benutten we optimaal de energie en 'doe-kracht' in de buurt en wijk.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijkservicecentrum Noordwest.

Inzet budget: Krachtwijken 75.000 euro.

Inzet partners: (semi-)professionele partijen en sociaal maatschappelijk ondernemers.

Aanpak armoede, wijkgerichte initiatieven en activiteiten.

Op stedelijk niveau is de nieuwe Armoede aanpak vastgesteld met een accent op (voorkomen van) sociale uitsluiting. Op wijk en buurniveau sluiten we hier op aan door initiatieven van partners, bewoners en andere wijkorganisaties te ondersteunen die zich richten op preventie van armoede en beperken van sociale uitsluiting. Hierbij borduren we voort op de uitkomsten en initiatieven van de wijkraadpleging 2016. We denken hierbij aan initiatieven voor taalondersteuning, aansluiting op digitale snelweg, talentontwikkeling, cursus zakgeldbeheer voor kinderen, speciale aandacht voor jongeren en geld, toeleiding naar werk, etcetera

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijkservicecentrum Noordwest.

Inzet budget: Krachtwijken 90.000 euro.

Inzet partners: bewoners, woningcorporatie, Maatschappelijke Ontwikkeling, Me'Kaar, bewoners, buurtteams, Taal doet Meer, Voedselbank.

Programma- en gebiedscommunicatie Ondiep en Zuilen-Oost

Middelen voor communicatiedoelinden gericht op de uitvoering van het krachtwijkenprogramma, stimuleren van communicatie initiatieven in Ondiep, Pijlsweerd en Zuilen-Oost.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijkservicecentrum Noordwest.

Inzet budget: Krachtwijken 40.000 euro.

Inzet partners: Woningcorporatie Mitros en bewonersinitiatieven, Zo is Zuilen, U in de Wijk.

Gebieds- en buurtaanpakken

Noordwest heeft een aantal gebieden en buurten die om een specifieke aanpak vragen.

Gebiedsaanpakken richten zich op veranderingen op de langere termijn. De buurtaanpakken richten zich juist op concrete acties voor de korte termijn.

Programma Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling: 2^e Daalsedijk

Dit programma ondersteunt en begeleidt de ontwikkeling van de transformatie naar een gemengd stedelijk gebied voor werken en van de Spoorzone/2e Daalsedijk. In deelgebied 1, het noordelijkste deel, zal gestart worden met de bouw. Voor deelgebieden 2, 3 en 4 zal de planvorming verder gaan. Verder zal er in cocreatie met bewoners en ondernemers worden gewerkt aan de inrichting van het evenwijdig aan het spoor liggend park. Het definitief ontwerp wordt vastgesteld.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu & Mobiliteit.

Inzet budget: Externe financiering door NS.

Inzet partners: vastgoedeigenaren bewoners, ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Programma Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling: Zijdebalen

De oplevering van het eerste blok vindt plaats. Vervolgens start de uitvoering van de inrichting van de openbare ruimte.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu en Mobiliteit.

Inzet budget:

Inzet partners: vastgoedeigenaar, ontwikkelaar.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijk en Economische Ontwikkeling.

Buurtaanpak diverse buurten

Rondom diverse slooplocaties en nieuw- en herstructureringsbouw locaties in Ondiep en Zuilen is gekozen voor een buurtaanpak. In de wijk Ondiep richt deze zich op het voorkomen en aanpak van armoede. Daarnaast werkt in Ondiep corporatie Mitros, samen met partners, aan de doorontwikkeling van multifunctionele accommodatie De Speler. In Zuilen zijn er de renovatie en vergroeningsaanpak in de Rode driehoek en de buurtaanpak Plein 11.

Inzet gemeente: Wijken, Maatschappelijke ontwikkeling, Stadsbedrijven. Veiligheid.

Inzet partners: JoU, Me'Kaar, Mitros, politie.

Verantwoordelijke afdeling: Wijkservicecentrum Noordwest.

Projectenoverzicht

Extra inzet op Jeugd en Veiligheid	
3.1	Wijkveiligheidsprogramma Noordwest, onderdeel gericht op jeugd
3.2	Extra jongerenactiviteiten, coaching en veilige vindplaats
3.3	Extra inzet aanpak jeugdgroepen
3.4	Jobmatch
3.5	Handhavingsprogramma 2016, onderdeel gericht op jeugd
3.6	Actieplan Utrecht zijn we samen
Integrale aanpak van de Amsterdamsestraatweg	
4.1	Uitwerking Ontwikkelstrategie Amsterdamsestraatweg
4.2	Proces- en communicatiekosten Integrale toekomstvisie Amsterdamsestraatweg
4.3	Maatregelen ter verbetering van de openbare ruimte Amsterdamsestraatweg
4.4	Wijkveiligheidsprogramma 2016 Noordwest, onderdeel Amsterdamsestraatweg
4.5	Dagelijks beheer Wijkonderhoud en service

Verbetering van openbare ruimte, groen en verkeer

5.1	Stedelijk programma Ruimtelijke en Economische ontwikkeling, onderdeel Oudenoord
5.2	Programma Stedelijk beheer, onderdeel groen
5.3	Dagelijks beheer Wijkonderhoud en service
5.4	Verbeteren verkeersveiligheid en doorstroming
5.5	Flexibele straat- en herstelploeg
5.6	Verbreiding Amsterdam – Rijnkanaal
5.7	Fortlaan
5.8	Vechtlocatie

Complexe projecten en trajecten

6.1	Pedagogisch klimaat
6.1.1	Onderwijs: activiteiten brede school en ouderparticipatie
6.1.2	Buurtteams
6.1.3	Opvoedingsondersteuning
6.1.4	Meedoen op straat
6.1.5	Jeugdopbouwwerk
6.1.6	Ontwikkeling culturele focus van bewoners
6.2	Gezondheid: integrale gebiedsaanpak van gezondheidsachterstanden
6.2.1	Jeugdgezondheidszorg
6.2.2	Gezonde wijkaanpak
6.2.3	Jongeren op gezond gewicht
6.3	Initiatieven, participatie en armoede
6.3.1	Bewonersinitiatieven
6.3.2	Extra interne ondersteuning
6.3.3	Initiatieven voor sociaal ondernemers in Ondiep en Zuilen-oost
6.3.4	Aanpak armoede, wijkgerichte initiatieven en activiteiten
6.3.5	Programma- gebiedscommunicatie Ondiep en Zuilen-oost

Gebieds- en buurtaanpakken

7.1	Programma Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling: Spoorzone/2e Daalsedijk

7.2	Programma Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling: Zijdebalen
7.3	Buurtaanpak diverse buurten

Oost

Inleiding

In samenspraak met bewoners zijn de wijkambities 2014-2018 tot stand gekomen. Gebaseerd op deze wijkambities stelt de gemeente jaarlijks voor elke Utrechtse wijk een wijkactieprogramma op. In dit wijkactieprogramma staan activiteiten die de gemeente Utrecht – samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke partijen – wil uitvoeren in 2017 in de wijk Oost.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Proces; samenwerking met Wijkraad Oost

Begin 2015 gaf de wijkraad aan dat zij graag eerder en beter betrokken wil worden bij het opstellen van het wijkactieprogramma. Bij wijze van pilot is de wijkraad daarom in 2015 vanaf het begin betrokken bij het wijkactieprogramma 2016. Zowel de gemeente als de wijkraad zien de meerwaarde van deze samenwerking. Daarom is het wijkactieprogramma 2017 ook een gezamenlijk product, passend bij het collegemotto 'Utrecht maken we samen'.

Gezonde stad

Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Oost aan deze ambitie kan worden gewerkt.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Meer informatie over de wijkambities 2014-2018 en de wijkactieprogramma's vindt u op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/oost. Heeft u vragen over het wijkactieprogramma, neem dan contact op met medewerkers van wijkbureau Oost, het gemeentelijk aanspreekpunt in uw wijk, via telefoonnummer 14030 of e-mail oost@utrecht.nl

Heeft u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Kijk dan op utrecht.nl/initiatievenfonds of benader het wijkbureau. Wilt u op de hoogte blijven van zaken die spelen in uw wijk? Abonneer u dan op de digitale nieuwsbrief via de website utrecht.nl/oost

De wijk Oost

In de wijk Oost wonen ongeveer 33.000 inwoners, waaronder opvallend veel jonge mensen, in het bijzonder studenten en pas afgestudeerden. Oost is een veelzijdige wijk om te wonen, te studeren en te werken. Veruit de meeste bewoners doen dat met plezier. Zij waarderen de goede woningen, mooie woonomgeving, het vele groen en het levendige karakter dat voortkomt uit goed bezochte winkelstraten, horecagelegenheden en sportaccommodaties.

Bewoners van Oost geven een relatief hoge waardering aan hun wijk en hebben een positieve kijk op de toekomst van hun buurt. De WOZ-waarde van de woningen ligt gemiddeld beduidend hoger dan in de

stad. Het aantal huishoudens met een bijstandsuitkering is relatief laag. Uit onderzoeken blijkt dat het merendeel van de bewoners zich veilig voelt in de wijk.

De Biltstraat, Nachtegaalstraat en Burgemeester Reigerstraat vormen uitlopers van het winkelgebied in de binnenstad. Met de winkels aan de Ina Boudier Boudier-Bakkerlaan en de Adriaen van Ostadelaan kan iedereen in de buurt winkelen. De singels, de Maliebaan en het Wilhelminapark vormen een kenmerkende monumentale structuur. In grote delen van de wijk staan karakteristieke eengezinswoningen van begin vorige eeuw. In Oost staan relatief weinig sociale huurwoningen, afgezien van studentenwoningen.

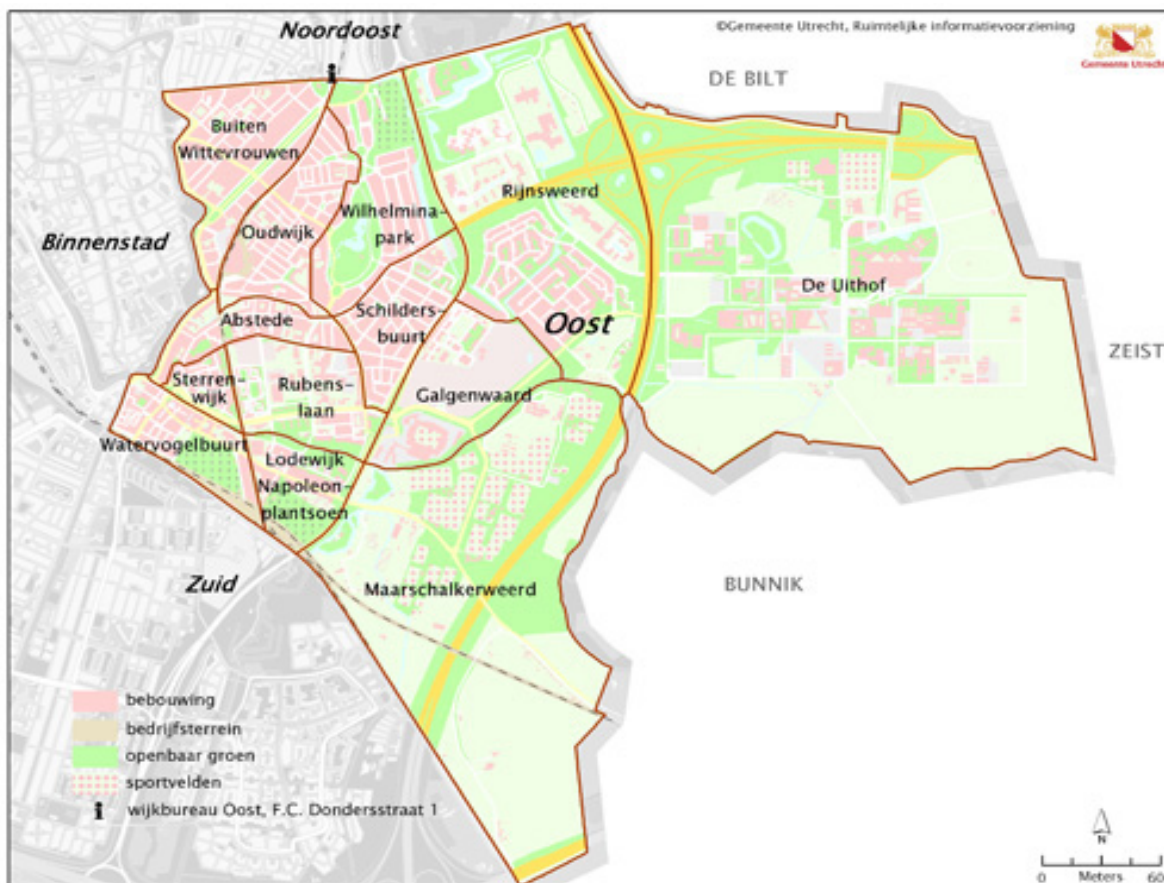
Het groene karakter van Oost maakt de wijk aantrekkelijk om te wonen. Het monumentale Wilhelminapark is het meest populaire park, maar ook park Bloeyendaal, de oevers van de Kromme Rijn, de Minstream en de Biltse Grift zijn geliefd. Veel groen zoals bloembakken en perkjes worden onderhouden door bewoners (zelfbeheer), maar ook in de parken leveren vrijwilligers een grote bijdrage aan het onderhoud. Naast het vele groen in de wijk zijn de natuurgebieden Amelisweerd en Rhijnauwen een aanwinst voor de bewoners van Oost.

De wijk kent vooral in de oostelijke rand veel stedelijke functies. De motor van de groei van de stad is Utrecht Science Park (De Uithof) met haar hogeschool, universiteit, ziekenhuizen en onderzoeks- en kenniscentra. Tussen de Waterlinieweg en de A27 liggen het kantorenpark Rijnsweerd Noord, Stadion Galgenwaard, sportparken en zwembad De Krommerijn. Stedelijke functies in oudere delen van Oost zijn onder andere ziekenhuis Het Diaconessenhuis, revalidatiekliniek De Hoogstraat, het Spoorwegmuseum en Rietveld Schröderhuis.

Nieuwe ontwikkelingen

Over het algemeen wonen mensen naar tevredenheid in Oost. Uit een buurtverkenning van Volksgezondheid (gemeente) uit 2015 blijkt dat de buurt Sterrenwijk wat achter blijft, in het bijzonder op het gebied van gezondheid en welbevinden. De gemeente wil daarom in 2017 samen met bewoners, professionals en maatschappelijke partners in Sterrenwijk inzetten op het verbeteren van de leefbaarheid en gezondheid van bewoners in deze buurt. Ook de komst van vluchtelingen is een ontwikkeling, waar bewoners in de wijk Oost mee te maken krijgen. De gemeente Utrecht wil een bijdrage blijven leveren aan de opvang van asielzoekers en gaat met de stad in gesprek over randvoorwaarden voor toekomstige opvanglocaties voor asielzoekers in Utrecht. Vanwege de afgenomen instroom is er geen urgentie om het planproces voor het ontwikkelen van het Pieter Baan Centrum tot asielzoekerscentrum nu op te starten. De locatie blijft voor de gemeente wel in beeld; het is te vroeg om locaties op voorhand los te laten.

Kaart van de wijk

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

Het merendeel van de bewoners woont naar tevredenheid in Oost. Bewoners waarderen de goede woningen, mooie woonomgeving, het vele groen en het levendige karakter dat voortkomt uit goed bezochte winkelstraten, horecagelegenheden en sportaccommodaties. Er zijn echter ook zaken waar bewoners niet of minder positief over zijn. In samenspraak met betrokken bewoners zijn in 2013 een drietal wijkambities voor Oost benoemd.

Wijkambitie 1: Mobiliteit verbeteren en waar mogelijk de negatieve aspecten ervan beheersen

Veel bewoners storen zich aan het autoverkeer, gebrek aan parkeerplekken, overlast van verkeerd geparkeerde auto's en fietsen, luchtvervuiling en verkeerslawaaï. De gemeente probeert op diverse manieren de ervaren overlast aan te pakken. De gemeente zet onder andere in op verbeteren van fietsroutes, creëren fietsparkeerplekken, stimuleren gebruik van fiets en openbaar vervoer en inrichten woonstraten als 30-km/uur-gebied.

Wijkambitie 2: De gewaardeerde karaktertrekken van de wijk behouden en waar mogelijk versterken

Bewoners van Oost geven een relatief hoge waardering aan hun wijk en hebben een positieve kijk op de toekomst van hun buurt. De inzet van de gemeente is erop gericht om de zeer gewaardeerde karaktertrekken te behouden en waar mogelijk te versterken. Dat kan met adequaat beheer van de openbare ruimte en in het bijzonder van drukbezochte plekken als winkelstraten, speelplekken en parken. Bewonersgroepen die actief deelnemen in het groenbeheer, stellen hoge eisen aan het beheer van de openbare ruimte. Goede afstemming en positief contact met deze betrokken bewoners kost tijd en energie, maar is belangrijk in deze wijk. Een duidelijk signaal uit Oost is dat kansen voor verbetering in de openbare ruimte waar mogelijk gepakt moeten worden. De geplande herinrichting van de Burgemeester Reigerstraat en Nachtegaalstraat en invulling van de Oosterspoorbaan als recreatieplek zijn voorbeelden daarvan.

Wijkambitie 3: Het huidige veiligheidsniveau minstens behouden en zo mogelijk verbeteren

Oost is een relatief veilige wijk. Toch noemen bewoners criminaliteit als één van de buurtproblemen die het hardst om aandacht vragen. Een speerpunt in 2017 is dan ook om het aantal woninginbraken en auto-en fietsendiefstal verder terug te dringen. Daarnaast zet de gemeente in op het tegengaan en aanpakken van overlast door jongeren. Inzet vanuit jongeren-/welzijnswerk is daarbij een voorwaarde. Ook wil de gemeente samen met maatschappelijke partners het relatief hoge alcoholgebruik onder jongeren aanpakken.

Wijkambitie 1: Mobiliteit verbeteren en waar mogelijk de negatieve aspecten ervan beheersen

Verbeteren fietsroutes

De gemeente wil de alternatieve fietsroutes naar het Science Park verbeteren, naast de routes via het Wilhelminapark. Daarnaast worden de singels fietsvriendelijker gemaakt, het deel Maliesingel/Tolsteegsingel is al aangepakt in de zomer van 2016. Het fietsvriendelijker maken van de 'singel Oost' (vanaf Malieblad richting Griftpark) staat gepland voor 2017. Ook is er aandacht voor het veilig bereikbaar maken met de fiets van de sportvelden bij Maarschalkerweerd.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu & Mobiliteit

Voldoende fietsparkeerplekken in woonstraten

Veel bewoners ondervinden last van verkeerd geparkeerde fietsen in woonstraten. De gemeente blijft inzetten op realisatie van extra fietsparkeerplekken, onder andere door het toepassen van de zogenoemde '2% regeling' waarbij autoparkeerplekken worden opgeheven om ruimte te creëren voor fietsenrekken. Ook bekijkt de gemeente of er mogelijkheden zijn voor een buurtstalling. Daarnaast worden er vaker weesfietsen- en fietswrakkenacties gehouden zodat er geen ongebruikte oude fietsen in fietsenrekken blijven staan.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit, Wijken.

Inrichten woonstraten als 30 kilometer/uur-gebied

In het gemeentelijke mobiliteitsplan 'Slimme routes, slim regelen, slim bestemmen' is vastgelegd dat 30 kilometer per uur de toegestane snelheid in woonstraten moet zijn, met uitzondering van straten die deel uit maken van de hoofdstedelijke verbindingroute. Dat vergroot de leefbaarheid en verkeersveiligheid. Op dit moment zijn nog niet alle straten in Oost waar de snelheidslimiet van 30 kilometer per uur geldt, als zodanig ingericht. De gemeente wil de inrichting in een aantal straten verbeteren, bijvoorbeeld in de Oudwijkerdwarsstraat. Gezien de financiële consequenties kiest de gemeente ervoor om de aanpassing van de inrichting te combineren met geplande onderhoudswerkzaamheden.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu & Mobiliteit.

Verlagen parkeer-/verkeersdruk auto's

Mensen maken zich zorgen over de verkeersintensiteit in Oost. De gemeente overlegt met bedrijven op Utrecht Science Park, kantorenpark Rijnsweerd en de Kromhoutkazerne hoe medewerkers gestimuleerd kunnen worden om voor woon-werk-verkeer te kiezen voor de fiets of het openbaar vervoer. Waar mogelijk worden extra parkeerplekken aangelegd, waaronder ruim twintig extra parkeerplekken; deze zijn gepland bij de Prinsessenlaan in 2017.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu & Mobiliteit.

Verbeteren luchtkwaliteit

De gemeente blijft inzetten op het verbeteren van de luchtkwaliteit in het algemeen en een sterke vermindering van de negatieve effecten van het autoverkeer op de Waterlinieweg en te zijner tijd de (geplande) uitbreiding van de A27 nabij Utrecht Oost.

Wijkambitie 2: De gewaardeerde karaktertrekken van de wijk behouden en waar mogelijk versterken

Herinrichting Burgemeester Reigerstraat en Nachtegaalstraat

De gemeente gaat de Burgemeester Reigerstraat en de Nachtegaalstraat herinrichten. Bewoners, ondernemers en gebruikers kunnen meedenken in de ontwerpfase die plaatsvindt in 2016/2017. Elementen hierbij zijn verkeersveiligheid, economische aantrekkelijkheid en prettig verblijfsgebied. De uitvoering staat gepland in 2018/2019.

Inzet gemeente: Wijken, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu & Mobiliteit.

Inzet partners: bewoners, ondernemers en gebruikers.

Drukbezochte gebieden zoals winkelstraten en parken schoonhouden

Met ondernemersverenigingen worden activiteiten afgestemd op het gebied van het schoonmaken en schoonhouden van winkelstraten. In het Wilhelminapark zorgt de gemeente voor flexibele inzet op drukke momenten in het park. Daarnaast zetten de vrijwilligers van Stichting Wilhelminapark zich in om wekelijks zwerfvuil uit het park te verwijderen. In Park Bloeyendael zorgen de vrijwilligers van Stichting Bloeyendael voor het onderhoud.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Toezicht en Handhaving.

Inzet partners: ondernemersverenigingen, Stichting Wilhelminapark en Stichting Bloeyendael.

Groene recreatiegebieden creëren en onderhouden

De behoefte aan recreëren in het groen is groot, waardoor het op mooie dagen vaak erg druk is in de parken, met name in het Wilhelminapark. Om de druk op de parken te verminderen, adviseert de wijkraad Oost om aantrekkelijke recreatieplekken te creëren op en rondom Utrecht Science Park.

Een voorbeeld van een nieuwe recreatieplek is het parkje bij studentencomplex De Sterren (Rijnsweerd) dat op initiatief van studenten in 2016 is gerealiseerd. De gemeente werkt ook aan het verbinden van groengebieden met het project 'Groene agenda Maarschalkerweerd'. Een belangrijke nieuwe groene recreatieplek is de Oosterspoorbaan; een 900 meter groene strook met fiets-/wandelpad dat eind 2016 wordt opgeleverd. De bewoners hebben een kerngroep opgericht die nadenkt over de initiatieven die mogelijk zijn aan de Oosterspoorbaan

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Milieu & Mobiliteit, Wijken.

Inzet partners: sportverenigingen, bewoners, ondernemers.

Voldoende sportvelden

De Gemeente laat een actualisatie maken van de prognoses van de veldsportbehoefte. Dit rapport zal inzicht geven in de verwachte behoefte aan velden voor hockey, voetbal en tennis. De gemeente bespreekt met sportverenigingen de uitkomsten en mogelijke oplossingen.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Stadsbedrijven.

Inzet partners: sportverenigingen.

Samenwerking met bewoners/vrijwilligers

Onderhoud van het groen in Oost gebeurt op veel plekken samen met beheergroepen en omwonenden. Met vrijwilligers van de beheergroepen van de parken vindt afstemming plaats over taakverdeling en onderhoudswerkzaamheden. Stadsbedrijven biedt ondersteuning aan zelfbeheerders en stemt met hen de taakverdeling af. Er vindt jaarlijks overleg plaats met grotere beheergroepen.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Wijken.

Inzet partners: beheergroepen van de parken, zelfbeheerders en omwonenden.

Wijkambitie 3: Het huidige veiligheidsniveau behouden en zo mogelijk verbeteren

Veiligheid Oost zet, afhankelijk van de actuele veiligheidscijfers, in op locaties waar de onveiligheid op dat moment het grootst is op het gebied van woning-/autoinbraken, fietsendiefstal en geweld. Voorlichting en preventie zijn daarbij van belang.

Verminderen woning-/ autoinbraken en fietsendiefstal

Inzet van gemeente en politie is het verminderen van het aantal woning-/ autoinbraken en fietsendiefstal. Dit gebeurt onder andere door voorlichting, huisbezoeken en schouwen. In gebieden waar met regelmaat wordt ingebroken, waarschuwt de gemeente bewoners en geeft het via een wijkbericht tips om de kans op inbraak en diefstal te verkleinen.

Inzet gemeente: Veiligheid, Toezicht en Handhaving, Stadsbedrijven.

Inzet partners: politie, woningbouwcorporaties, bewoners, ondernemers.

Aanpak jongerenoverlast

De gemeente werkt met jongerenwerk en politie aan een stevige aanpak voor ernstige overlastveroorzakers en criminele jongeren. Ouders van overlastgevende jongeren worden hier zoveel mogelijk bij betrokken. In Oost wordt met name preventief ingezet op jeugd, om vroegtijdig in te spelen op het ontstaan van overlast gevende groepen jongeren.

Inzet gemeente: Veiligheid, Toezicht en Handhaving.

Inzet partners: politie, jongerenwerk Utrecht, Openbaar Ministerie, ouders/opvoeders.

Deelname bewoners bij veiligheidsprojecten

Bewoners kunnen bijdragen aan de veiligheid. Niet alleen door melding te maken van onveiligheid en overlast, maar ook door zelf preventieve maatregelen te nemen. Ze kunnen goed hang- en sluitwerk gebruiken, geen waardevolle zaken in de auto achterlaten en hun fiets met een goed slot vastzetten. De gemeente stimuleert deelname aan Burgernet.nl en Waaks.nl (waakzame hondeneigenaren). Daarnaast ondersteunt de gemeente bewoners die een buurt-alertgroep willen starten.

Inzet gemeente: Veiligheid, Wijken, Toezicht en Handhaving.

Inzet partners: politie, bewoners/ondernemers.

Verminderen alcoholgebruik en voorlichting

Alcoholgebruik onder jongeren in de wijk Oost blijft relatief hoog. Dat blijkt uit onderzoek (emovovragenlijst) dat jaarlijks onder de schoolgaande jeugd wordt uitgevoerd. Jeugdverpleegkundigen brengen het probleem onder de aandacht op scholen, maar de vraag is of dat voldoende is. In 2017 wordt in overleg met betrokken partners bekeken hoe we dit onderwerp verder kunnen brengen.

Ook worden verschillende interventies ingezet zoals het geven van voorlichting aan jeugd, training aan docenten en spreekuur op schoollocaties door Victas.

Vanuit de gemeente (VTH) wordt er gecontroleerd en gehandhaafd op het naleven van de leeftijdsgrenzen bij de verkoop van alcohol bij horecagelegenheden, supermarkten, slijterijen en sportverenigingen. Naast de verkoop van alcohol aan jongeren zonder leeftijdscontrole, is het ook voor jongeren zelf verboden om op voor het publiek toegankelijke plaatsen in het bezit te zijn van alcohol. Onder 'voor het publiek toegankelijke plaatsen' wordt o.a. verstaan parken, hangplekken, straat, schoolpleinen, portieken, maar ook cafés. Wanneer geconstateerd wordt dat een jongere in het bezit is van alcoholhoudende drank op een publiek toegankelijke plaats kan een boete worden opgelegd.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid, VTH.

Inzet partners: scholen, buurtteam, Victas, ouders/verzorgers, eerstelijnszorg, sportverenigingen.

Complexe projecten en buurtaanpakken

Utrecht Science Park

Het Utrecht Science Park is naast Leidsche Rijn en het Stationsgebied één van de economische kerngebieden van Utrecht. Op Utrecht Science Park komen onderwijs, onderzoek, ondernemerschap en gezondheidszorg samen. Het is een dynamisch gebied met ruim 80 bedrijven, 22.000 medewerkers, 2.600 bewoners en ruim 50.000 studenten. Concentratie van kennis en hoogwaardige technologie maakt het Science Park een interessante plek voor zowel nationale als internationale bedrijven. De gemeente zoekt de samenwerking met de verenigde partners binnen Stichting Utrecht Sciencepark om de betrokkenheid van het Science Park bij de stad en andersom te verbeteren.

De komende twee jaar vinden er vele bouwprojecten op het Utrecht Science Park plaats. Naast de aanleg van de tramlijn, komt er nieuwbouw van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en het College ter beoordeling van Geneesmiddelen (RIVM/CBG), het Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie, de Hogeschool Utrecht, Genmab en de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit Utrecht. De bouwprojecten leggen een grote druk op de leefbaarheid van het gebied. Voor het Utrecht Science Park (USP) is een leefbare en aantrekkelijke campus een belangrijke voorwaarde voor haar succes. De komende jaren is het daarom extra belangrijk om initiatieven te ondersteunen die bijdragen aan het vergroten én versterken van de leefbaarheid op het USP. Het opgerichte Leefbaarheidsfonds vervult hierin de komende jaren een belangrijke rol. Het fonds heeft als doel om initiatieven van studenten, medewerkers en ondernemers die een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van het USP, financieel te ondersteunen. Het Leefbaarheidsfonds is tot stand gekomen in samenwerking met de provincie Utrecht, gemeente Utrecht, Stichting Studenten Huisvesting (SSH), BAM en stichting Utrecht Science Park.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu en Mobiliteit, Wijken.
Inzet partners: Stichting Utrecht Science Park, universiteit, hogeschool, kenniscentra, ziekenhuizen UMC en WKZ, samenwerkingsverband Alliantie Utrecht Oost.

Buurtaanpak Sterrenwijk

Over het algemeen wonen mensen naar tevredenheid in Oost. Uit een buurtverkenning van Volksgezondheid (gemeente) uit 2015 blijkt echter dat de buurt Sterrenwijk wat achter blijft, in het bijzonder op het gebied van gezondheid en welbevinden. De gemeente wil daarom in 2017 samen met bewoners, professionals en maatschappelijke partners in Sterrenwijk inzetten op het verbeteren van de leefbaarheid en de gezondheid van de bewoners in deze buurt. In 2016 wordt gewerkt aan een plan van aanpak. Inzet is het terugdringen van gezondheidsachterstanden en eenzaamheid, bevorderen sociale cohesie en welbevinden bewoners en ondersteunen bij vraagstukken rondom het opvoeden van kinderen. Belangrijke voorwaarde is dat bewoners, professionals en gemeente samenwerken en dezelfde doelen nastreven. Sociaal makelorganisatie Vooruit speelt een actieve rol bij het verbinden van de diverse betrokkenen.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Maatschappelijk Ontwikkeling, Veiligheid, Wijken, Stadsbedrijven.
Inzet partners: Stichting Vooruit (welzijn), jongerenwerk JoU, eerstelijns hulpverleners.

Asielzoekerscentrum Gansstraat

De gemeente gaat in gesprek met de stad over randvoorwaarden voor toekomstige opvanglocaties voor asielzoekers in Utrecht. De instroom van asielzoekers is afgenomen. Er is momenteel geen dringende vraag naar opvangplekken. Hierdoor is er geen urgentie om het planproces voor het ontwikkelen van het Pieter Baan Centrum tot asielzoekerscentrum nu op te starten. Het aantal vluchtelingen schommelde de afgelopen periode erg. De vraag naar opvangplekken is zeer lastig te voorspellen. De locatie blijft daarmee voor de gemeente wel in beeld; het is te vroeg om locaties op voorhand los te laten. Het is in ieder geval belangrijk dat de locatie Pieter Baan Centrum - zodra deze vrijkomt - een nieuwe bestemming krijgt die goed aansluit bij de omgeving. De inzet is de herontwikkeling tot een woonbestemming, die flexibiliteit biedt voor de huisvesting van verschillende groepen mensen. De huisvesting van asielzoekers, al dan niet tijdelijk, is in een dergelijk opzet in te passen.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijken.
Inzet partners: Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA).

Gezonde stad

De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Oost aan deze ambitie kan worden gewerkt, bijvoorbeeld door het ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan een gezonde wijk zoals watertappunten in de buitenruimte. De gemeente zoekt daarbij de samenwerking met eerstelijns professionals in de wijk.

In het kader van gezonde wijk is het te overwegen om een onderzoek te houden onder studenten in Oost om zo een goed beeld te krijgen van hun gezondheid(sbeleving) en welbevinden. Een kwart van de bewoners van Oost is tussen de 17 en 24 jaar oud, waaronder veel studenten.

Projectenoverzicht

Wijkambitie 1: Mobiliteit verbeteren	
3.1	Verbeteren fietsroutes
3.2	Voldoende fietsparkeerplekken
3.3	Inrichten woonstraten als 30 km/uur-gebied
3.4	Verlagen parkeer-/verkeersdruk auto's
3.5	Verbeteren luchtkwaliteit
Wijkambitie 2: Karaktertrekken behouden en versterken	
4.1	Herinrichting Burgemeester Reigerstraat en Nachtegaalstraat
4.2	Drukbezochte gebieden zoals winkelstraten en parken schoonhouden
4.3	Groene recreatiegebieden creëren en onderhouden
4.4	Voldoende sportvelden
4.4	Samenwerking met bewoners/vrijwilligers
Wijkambitie 3: Huidige veiligheidsniveau behouden en versterken	
5.1	Verminderen woning-/ autoinbraken en fietsendiefstal
5.2	Aanpak jongerenoverlast
5.3	Deelname bewoners bij veiligheidsprojecten
5.4	Verminderen alcoholgebruik en voorlichting
Complexe projecten en trajecten	
6.1	Utrecht Science Park
6.2	Buurtaanpak Sterrenwijk
6.3	Asielzoekerscentrum Gansstraat
6.4	Gezonde stad

Input wijkraad Oost voor wijkactieprogramma 2017

Input Wijkraad Oost	Reactie gemeente
Verkeer en parkeren	
Ontwerp Malieblad , is afgerond. Realisatie in 2017. Advies: evalueer ontwerp en totstandkoming ontwerp eind 2017.	Maliebaan: er is opnieuw discussie ontstaan over de kruising Maliebaan/Nachtegalstraat. Op 2 juni 2016 heeft wethouder Van Hooijdonk in de raadscommissie afgesproken om vier varianten te onderzoeken: de bestaande situatie met stoplichten, de ovonde, initiatief Park Maliebaan, en een variant initiatief Park Maliebaan 'light'. Dit kan ook nog van invloed zijn op het ontwerp Malieblad.
Ontwerp kruising Maliebaan/Nachtegalstraat	Ontwerp zal in 2016 worden afgerond.

Input Wijkraad Oost	Reactie gemeente
De Nachtegaalstraat en de Reigersstraat zijn te smal voor a) winkelende voetgangers en geparkeerde fietsen b) fietsers op eigen fietspad c) parkeerhavens d) tweevolledige rijbanen in het midden. Advies: nadruk leggen op fiets en winkelen. Maak plan om binnenstad radialen aan te pakken, zowel Biltstraat als Nachtegaal/Reigerstraat, met straatprofiel van gevel tot gevel.	In het najaar van 2016 start een projectgroep met ontwerpfasen voor herinrichting Nachtegaalstraat en Burgemeester Reigerstraat. Fietsers en voetgangers staan daarbij centraal. Complex in verband met diversiteit verkeersgebruikers (bus, auto, fiets, voetganger). Start uitvoering: 2018 Het ontwerp dat wordt gemaakt kijkt naar de hele straat, van gevel tot gevel. Dat er keuzes gemaakt moeten worden is duidelijk.
Utrecht Science Park is een belangrijke banenmotor, maar het effect op files en luchtkwaliteit staat ter discussie. Advies: met werkgevers in dialoog om te bezien hoe regels over woon-werkverkeer kunnen worden aangepast richting verlagen (auto) verkeersdruk. Druk houden op overheid voor ontwikkeling 2e tramlijn.	In het kader van de Alliantie Utrecht Oost wordt gekeken welke maatregelen op ICT/MT genomen kunnen worden om de bereikbaarheid te verbeteren. Voor de IT bekijkt men wat nodig is om ook in de toekomst de bereikbaarheid te garanderen. Dit gebeurt in de gebiedsverkenning.
Parkeeroverlast van kantoren Galgenwaard en Kromhoutkazerne in omgeving bij sportvelden en zwembad. Met werkgevers bezien hoe zij gebruik van fiets en OV kunnen stimuleren. Advies: • Evaluatie van maatregelen van kazerne (2^e helft 2016) • Opstarten overleg met Galgenwaard om ook maatregelen te nemen om overlast te beperken	Gemeente heeft afspraken gemaakt met Kromhoutkazerne over terugdringen parkeerdruk en houdt vinger aan de pols. Kromhoutkazerne heeft in 2015 extra parkeerplekken op eigen terrein aangelegd, 200 stuks in totaal, en gaat evalueren of dat afdoende is voor faciliteren eigen personeel.
Herinrichting 30-km/u-straten; wijkraad denkt dat de geslaagde aanpak met smallere rijbanen met verlaagd profiel en herkenbare fietspaden op diverse locaties navolging verdient. Bijvoorbeeld Julianalaan, Homeruslaan, Oudwijkerdwardsstraat of Jan van Scorelstraat.	De Homeruslaan en Oudwijkerdwardsstraat zijn al 30 km/u-straten maar de inrichting als zodanig is nog niet optimaal. Julianalaan en Jan van Scorelstraat moeten eigenlijk nog worden omgezet naar 30 km/u in plaats van 50. Volgens 'slimme routes, slim regelen' horen alle straten die geen 'hoofdstedelijke verbindingroute' zijn, worden ingericht als 30 km/u gebied. Gezien de financiële consequenties wordt gekeken of dit gecombineerd kan worden met gepland werk zoals onderhoud riolering en dergelijke.
Verbetering bereikbaarheid van Diakonessenhuis met OV. Advies: gemeente moet druk houden op provincie om Diakonessenhuis te voorzien van goede ov-aansluiting.	Is verantwoordelijkheid Provincie. Druk zetten is zinloos, de betreffende buslijn was niet rendabel en daarom door Provincie stopgezet.
Fietswralen vaker verwijderen op de hoofdroutes; vier keer in plaats van twee keer per jaar.	Als hier voldoende ambtelijke capaciteit voor is, wordt dit uitgevoerd.
Herinrichting Herculesplein; maak een studie van een herinrichting van het gehele Herculesplein zodat in 2018, als de tram gaat rijden en bus 12(s) verdwijnt, het gehele plein voortvarend kan worden heringericht.	Gemeente moet in 2017 bezien welke aanpassingen nodig zijn in verband met verdwijnen buslijn.
Verwijderen parkeerplekken Wilhelminapark; langs het Wilhelminapark zijn een twintigtal parkeerplaatsen gecreëerd. De bestemming van deze parkeerplekken is eigenlijk 'park'. De wijkraad roept de gemeente op deze parkeerplekken, die	Gemeente overlegt met Stichting Wilhelminapark over de mogelijkheden om parkeerplaatsen op te heffen.

Input Wijkraad Oost	Reactie gemeente
weinig worden gebruikt, weer toe te voegen aan het Wilhelminapark.	
Parkeerplaats voor het stadion Galgenwaard; haalbaarheidsstudie naar opknappen parkeerterrein.	Het beheer van de parkeerterreinen rondom het stadion Galgenwaard is in handen van de eigenaar van het stadion, Memid Galgenwaard, niet bij de gemeente Utrecht. De wijkraad wordt voor dit ingebrachte punt dan ook naar deze partij doorverwezen.
Groen	
Oosterspoorbaan (zuidelijk deel); overleg continueren over herinrichting. Realiseer een pad langs het rangeerspoor op het traject Zonstraat-Abstederdijk. Dat is van belang voor studentencomplex IBB, scholen en verbinding stad-landschap.	Voor het gedeelte Oosterspoorbaan tussen Zonstaat en Abstederdijk is een variantenstudie gedaan, één variant zal verder uitgewerkt worden.
Groene Agenda Maarschalkerweerd; drie deeltrajecten: 1. Verbinding langs HOV om de zuid (busbaan) 2. N-Z wandelpad tussen jaagpad en Koningsweg, direct oostelijk van Fort Lunet 1 3. Doortrekken Rijndijk naar fietspad richting NS station Lunetten Mogelijk haalbaarheidsstudie in 2016/2017.	1. Staat ingepland (in relatie tot Oosterspoorbaan); 2. Onderzoek loopt, in overleg met betrokken partijen (Scouting, Hof van Eden) naar de mogelijkheden om een nieuwe route te kunnen realiseren. 3. Betreft geen traject vanuit de Groene agenda
Creër aantrekkelijke recreatieplekken in gebieden rondom Utrecht Science Park. Groene hotspots om recreatieve druk op groenplekken/parken in Oost te verminderen. Daarnaast groene recreatieve routes aanleggen die deze plekken met elkaar verbinden; op het Science Park, bij studentencomplex De Sterren (Rijnsweerd) en op het terrein van University College.	Het Science Park ligt in een groene omgeving. De samenwerkende partijen uit de Alliantie Utrecht Oost bekijken hoe het Utrecht Science Park beter verbonden kan worden met het omringend groen. Op korte termijn wordt de Hortus beter toegankelijk gemaakt en wordt gekeken naar het aanleggen van trapveldjes en studeerplekken in het groen.
Sport en recreatie	
Zorg voor voldoende sportvelden in Oost, momenteel tekort aan hockeyvelden.	De Gemeente heeft het Mulier instituut gevraagd een actualisatie te maken van de prognoses van de veldsportbehoefte. Dit rapport zal op verschillende schaalniveaus (stad, wijk, sportpark) inzicht geven in de verwachte behoefte aan velden voor hockey, voetbal en tennis. De uitkomsten worden met de sportverenigingen besproken en gezamenlijk formuleren we oplossingen. In Oost wordt ook ingezet op een samenwerking met Olympos om daar gebruik te maken van de hockeyvelden.
Er is een groot tekort aan roeewater en er zijn wachtlijsten. Advies: onderzoek haalbaarheid roeibaan in Oost en laat weten wanneer uitkomsten worden verwacht	De haalbaarheid voor een roeibaan in Oost wordt onderzocht door de universiteit. De gemeente is daar niet de trekker van.

Input Wijkraad Oost	Reactie gemeente
Economie	
Wifi netwerk voltooiën en actieplan formuleren om het portaal van het netwerk te vullen. Leidt onder andere tot het aanstellen van een digitale kwartiermeester. Advies: toeristische website of app, met highlights Oost.	Wifi netwerk: Connectiviteit van Oost vergroten, verbindingen leggen met initiatiefnemers in Oost onder andere rond het stadion om toepassingen op wifi te stimuleren.
Het aantrekkelijker en zichtbaarder maken belangrijkste winkelgebieden in Oost. Ook aandacht voor initiatief van Ondernemersvereniging Biltstraat voor 'Biltstraat 3.0'.	Winkelstraten Nachtegaalstraat/Burgemeester Reigerstraat worden heringericht. Voor grootschalige herinrichting Biltstraat heeft gemeente komend jaar geen budget.
Locaties zoeken voor vestiging van de Internationale school in Oost. Advies aan gemeente: faciliteer dit.	De gemeente onderzoekt welke gebouwen hiervoor beschikbaar zijn in Oost of elders in Utrecht-stad.
De toeristische waarde van Oost uitwerken en benutten. Denk aan architectuur, Rietveld Schroderhuis, Spoorwegmuseum, Hortus. Cultuur en erfgoed . Advies: meer aandacht voor Oost op toeristisch gebied (uitingen gemeente/VVV)	Toerisme Utrecht heeft inderdaad geen wijkspecifieke opdracht, maar een stadsbrede opdracht met aandacht voor de regio. Voor een toerist gelden geen gemeentegrenzen en zeker geen wijkgrenzen. Het gaat om de iconen van de stad, zoals Rietveld Schröderhuis, het Spoorwegmuseum, Utrecht Science Park, Museum Oud Amelisweerd (eigenlijk gemeente Bunnik), maar ook de Dom, Kasteel de Haar, Castellum Hoge Woerd enzovoorts. De toeristische thema's zijn zakelijk toerisme, toeristisch gebruik van erfgoed, evenementen en de fiets. In diverse uitingen wordt de afgelopen jaren stadsbreder gecommuniceerd, dus niet alleen de binnenstad, maar juist de prachtige pareltjes in binnenstad én de omgeving. Het motto Live like a local biedt kansen aan winkeliers om aan te haken en draagt er aan bij dat er kaarten en campagnes worden ontwikkeld die de stad in al haar facetten laat zien. Toerisme Utrecht werkt ook in opdracht, bijvoorbeeld voor Centrum Management Utrecht. Indien er vanuit de winkeliers in Oost behoefte is aan uitgebreide promotie dan kunnen ze met Toerisme Utrecht in gesprek gaan en/of zaken doen.
Veiligheid	
Verminderen van het aantal woninginbraken, auto-inbraken en fietsdiefstal door voorlichting, huisbezoeken en schouwen. Preventieve voorlichting op hotspots, gebieden waar met regelmaat wordt ingebroken/gestolen Zo nodig kunnen ook fysieke maatregelen (verlichting/ snoeien) deel laten uitmaken van de aanpak. Heeft dit het beoogde resultaat opgeleverd?	Het aantal woninginbraken is in 2015 afgenomen met 38% ten opzichte van 2014, dit is gunstiger dan de stedelijke afname van 20%. Het aantal autokraken is net als vorige jaar met 3% gestegen maar is hiermee onder de stijging van 5% stedelijk gebleven. Het aantal fietsdiefstallen is helaas

Input Wijkraad Oost	Reactie gemeente
	toegenomen met 56%. Aan het begin van het jaar het WAFV-team ingezet van Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte in Buiten Wittevrouwen en Oudwijk gedurende een periode van twee weken. Dit is een team bestaande uit zes medewerkers dat wordt ingezet tussen 15.00 en 23.00 uur wanneer in een gebied sprake is van een toename van woninginbraak, autokraak, fietsendiefstal en/of vernielingen (WAFV). Daarnaast is er een babbeltructortraining voor ouderen georganiseerd in Podium Oost en werd er een fietsgraveeractie gehouden.
Voortzetten alcoholaanpak Oost, in samenwerking met decanen, scholen, sportverenigingen, supermarkten, Jongerenwerk Utrecht, Victas en de politie. Doel is het verhogen van de leeftijd waarop men start met alcohol, verminderen alcoholgebruik en vroegsignalering en begeleiding problematische gebruikers. Wat heeft dit opgeleverd?	Op verschillende momenten is er aandacht gevraagd voor alcoholgebruik van de jeugd onder anderetijdens het scholenoverleg en informatie uitgewisseld over hoe scholen hier mee omgaan. Zo heeft Victas een project gestart op Kranenburgerschool en het Pels College in 2014. Hierbij worden verschillende interventies ingezet zoals training aan docenten, ouderavond en spreekuur op locatie door Veldwerk Jeugd en Preventie. Daarnaast bespreekt het jongerenwerk het thema met de jongeren die bij haar binnenkomen bij activiteiten dan wel waarmee contact is op straat. Samen met Victas heeft jongerenwerk JoU met deze jongeren diverse keren gesproken over hun middelengebruik. Bij individuele hulpvragen verwijst JOU de jongere naar de juiste instantie. Afgelopen jaar heeft er geen gezamenlijke bijeenkomst plaatsgevonden met samenwerkingspartners op dit specifieke thema. Binnen de gemeente wordt bekeken hoe dit onderwerp meer onder de aandacht kan worden gebracht.
Gezondheid & ouderen	
Vanuit Volksgezondheid is onderzoek gedaan naar de gezondheid bewoners Sterrenwijk. Wijkraad is benieuwd naar uitkomsten onderzoek en wil weten welke actie naar aanleiding van onderzoek worden genomen.	Uitkomsten van de verkenning: Sterrenwijk is van oudsher een arbeiders- en volksbuurt met een sterke sociale cohesie. De laatste tien jaren is de populatie wat veranderd. Er wonen nu meer mensen van niet-westerse afkomst, studenten en bewoners met een gemiddelde sociaal economische status. Professionals en bewoners maken onderscheid tussen de kern van autochtone bewoners met een lage sociale economische status

Input Wijkraad Oost	Reactie gemeente
	(oude Sterrenwijkers) en de 'nieuwe' Sterrenwijkers. Tussen deze groepen zijn spanningen door andere waarden, normen, gedragspatronen, dagbesteding en vooroordelen. Tevens hangt er een sterk wij/zij gevoel in de buurt, wat zijn weerslag heeft op de sociale cohesie. Met name de groep 'oude' Sterrenwijkers kampt met diverse gezondheidsproblemen. Ze hebben relatief vaak overgewicht (ongeveer 40% van de kinderen), men ervaart weinig regie te hebben over het eigen leven en de alcohol- en sigarettenconsumptie is hoog. Oorzaken die hiervoor aangedragen worden zijn geringe gezondheidsvaardigheden (laaggeletterdheid) en opvoedvaardigheden (moeite met nee zeggen), sociale druk en het ontbreken van kennis.
Buurtteam meldt dat eenzaamheid een belangrijke issue is in Oost. Daarnaast speelt het een rol bij overmatig alcohol gebruik. Daarom is het versneld uitrollen van de pilot Samen in de stad voor Oost van belang.	Uit de jaarlijkse onderzoeken door de gemeente (Volksgezondheid) komt niet naar voren dat 'eenzaamheid' in Oost veel voorkomt.
Input Wijkraad Oost	Reactie gemeente
Uit wijkpeiling blijkt duidelijk dat ouderen graag in deze wijk blijven wonen. Er zijn tegenstrijdige geluiden over de vraag of er voldoende mogelijkheden zijn voor woningaanpassing/voldoende geschikte woningen. Advies: onderzoek vraag (ouderen) en aanbod (geschikte woningen). Wellicht beleid aanpassen; zorgen dat alle woningen levensloopbestendig zijn.	Gemeente onderzoekt vraag en aanbod, resultaten worden in 2016 bekend gemaakt en besproken met de wijkraad.
Communicatie, groei inwonertal	
Gemeente mikt op groei inwonertal van 300.000 naar 400.000 inwoners in komende vijftien jaar. Wat betekent deze groei voor Oost?	Gemeente start in 2016/2017 een denktank 'Utrecht groeit, wat kan Oost doen?'.
Meer bekendheid hoe burgers zaken kunnen melden. Wijkraad wil meer weten over communicatie met bewoners.	Wijkbureau communiceert via wijksite (Utrecht.nl/oost), twitter, wijkberichten en digitale nieuwsbrief (2500 leden). In nieuwsbrief plaatst de gemeente een bericht over de wijze waarop bewoners meldingen kunnen doen.

Overvecht

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor de wijk Overvecht. U leest in dit programma welke activiteiten en projecten de gemeente Utrecht samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partijen het komend jaar uitvoert om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Het wijkactieprogramma bevat

1. Activiteiten en projecten die bijdragen aan de belangrijkste [wijkambities](#) voor de periode 2014–2018; deze wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partners in de wijk.
2. Complexe projecten en trajecten én gebiedsaanpakken, in die delen van de wijk die bijzondere aandacht vragen.

Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Overvecht aan deze ambitie wordt en kan worden gewerkt.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Overvecht (inclusief de corporaties Mitros, Portaal en Bo-Ex) een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd. Het concept wijkactieprogramma is besproken met de wijkraad Overvecht en het Bewonersplatform Overvecht en professionals in de wijk.

WAP 2017 en de Versnelling van Overvecht

De inzet van het kracht wijkenbudget wordt de komende jaren geleidelijk afgebouwd naar nul euro in 2018. De gemeenteraad heeft echter bij de Voorjaarsnota 2016 besloten tot een structurele verhoging van de middelen in Overvecht en steunt hiermee het plan de Versnelling Overvecht. Vanaf 2017 tot en met 2020 betekent dit 10 miljoen euro extra voor Overvecht. Door de Versnelling Overvecht wordt de extra aanpak programmatisch en financieel nu niet meer afgebouwd, maar wordt juist een versterkende doorstart gemaakt. Bij de besteding van de extra middelen komt de focus te liggen op gezondheid, sociale problematiek, opvoeden en opgroeien, werk en ondernemerschap en veiligheid. Dit zijn de thema's die aansluiten bij de wijkambities voor Overvecht en het WAP.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Voor meer informatie over de wijkambities 2014-2018 en voor de tien wijkactieprogramma's van alle wijken, kijk op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/wijkactieprogramma. Heeft u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Of wilt u een bijdrage leveren aan de uitvoering van één van de beschreven projecten? U bent van harte welkom! Neem contact op met wijkbureau Overvecht via www.utrecht.nl/overvecht of voor een telefonische afspraak: telefoon 030 - 286 00 00.

De wijk Overvecht

Bewoners, ondernemers, woningcorporaties, de gemeente en andere wijkpartijen staan samen voor de opgave om Overvecht voor de toekomst vorm te geven. Sinds 2007 met extra financiële middelen de zogenaamde Krachtwijken aanpak om een impuls te geven aan het wegwerken van achterstanden. En met resultaat, want er is al veel verbeterd, zowel fysiek als sociaal. Overvecht is er nog niet als we naar de Wijkwijzer 2016 kijken, maar door de Versnelling kunnen we de achterstand verder weg werken.

Overvecht is een atypische wijk. Het percentage van het aandeel sociale huurwoningen is met 72% (veel) hoger dan in andere wijken. Dit betekent dat er in Overvecht veel – in potentie - kwetsbare bewoners wonen. Overvecht is een wijk met veel voorzieningen, ruimte en groen. Maar de problemen in de wijk zijn aanzienlijk. Op de meeste lijstjes scoort Overvecht ongunstiger dan andere wijken in onze stad.

Met 34.239 bewoners per 1 januari 2016 is Overvecht de vijfde wijk van Utrecht. Maar ook de enige wijk die in zijn geheel een krachtwijk is. Inmiddels zijn er wel wat verschillen per buurt te zien, maar door de bank heen moet er wijkbreed nog stevig ingezet worden om de vooruitgang vast te houden.

Door de krachtwijken aanpak is er al veel veranderd en verbeterd in Overvecht. Er is fors ingezet op sociaal gebied, op het terrein van opvoeding, scholing, onderwijshuisvesting en activering. De renovatie van de THEMA Dreven (de Tigris-, Haifa-, St. Eustatius-, St. Maarten- en Ankaradreef) wordt voortgezet door Portaal aan de St Maartendreef. Op het Antoniuskwartier zijn het afgelopen jaar de 55 eengezinswoningen van de 1^e fase opgeleverd en in 2017 komen er hier nog 149 eengezinswoningen bij. Na de sloop van de Ivoordreef (Bo-Ex) wordt dit gebied vernieuwd met woningen in de sociale huur-, vrije huursector en koopwoningen. De corporaties staan achter de Versnelling en hebben dat gezamenlijk via een brief aan het college van B en W laten weten. Zij investeren de komende jaren veel in renovatie, duurzaamheid en leefbaarheid en maken zich sterk voor een vitaal Overvecht. Zij zien ook de integrale aanpak als oplossing, waarbij de investeringen van alle partijen maximaal op elkaar afgestemd worden. Hierdoor kunnen alle partijen gezamenlijk zorgen voor duurzame verbeteringen in woon- en leefklimaat in Overvecht. Daarnaast is de samenwerking tussen professionals in het sociale domein (zoals buurtteams, zorg, welzijn, scholen en activering) fors toegenomen en/of geconsolideerd.

Maar we zijn er nog niet, er zijn zeker nog belangrijke aandachtspunten. Kijkend naar de Wijkwijzer 2016 scoort Overvecht in vergelijking met de andere Utrechtse wijken niet goed. Overvecht heeft het hoogste aandeel huishoudens met bijstand (18%), bijna drie keer het stedelijk aandeel (6,5%). De werkgelegenheid in de wijk ligt met 40 banen per 100 inwoners ver onder het stedelijk gemiddelde (71). De complexe en samenhangende problematiek van Gezondheid, Armoede en Werkloosheid is niet eenvoudig te doorbreken en vraagt een lange adem. Door het Versnellingsplan hebben we hiervoor meer tijd gekregen.

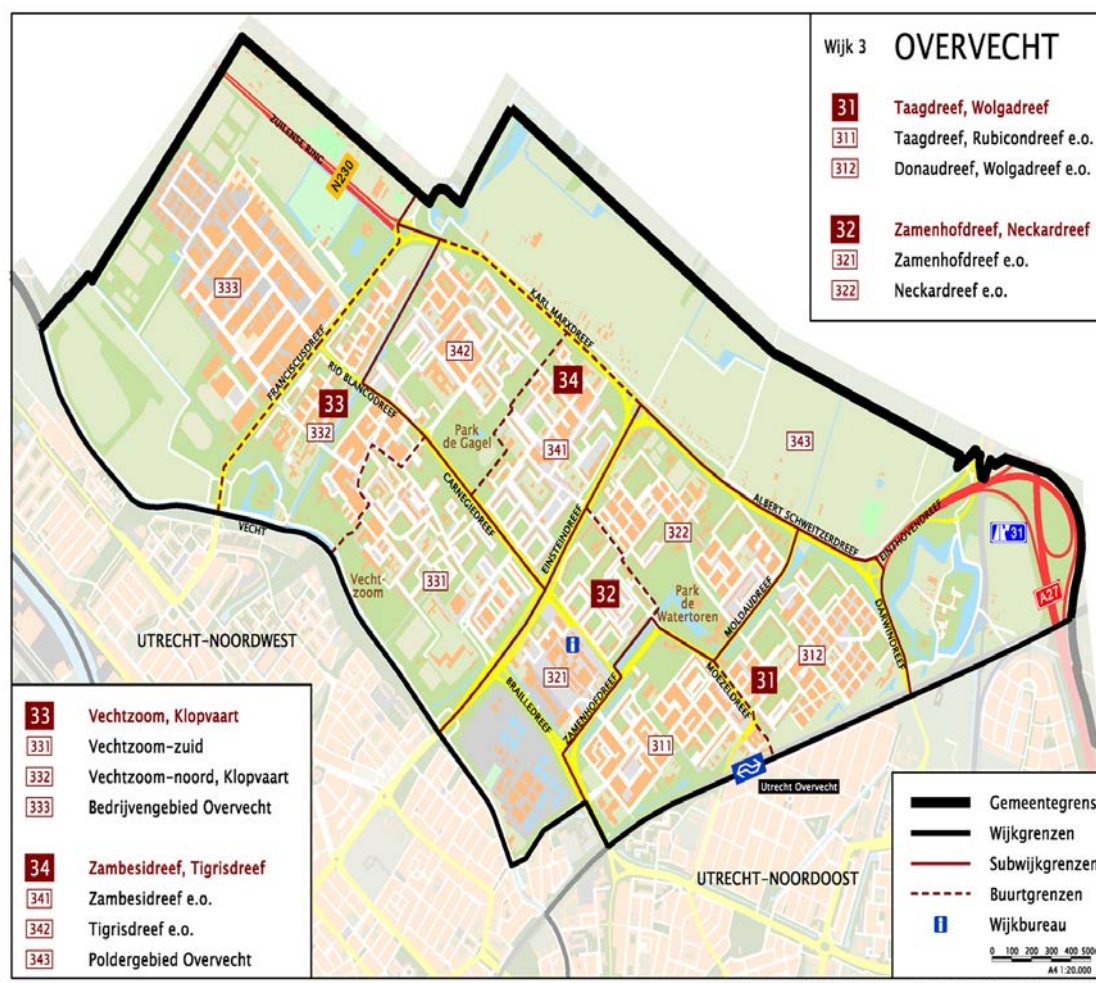
Het rapportcijfer dat Overvecht krijgt voor de buurt (5,3) en de sociale cohesie (4,7) is het laagst van de stad. Meer dan een kwart van de bewoners heeft een slechte toekomstverwachting voor hun buurt, het hoogste aandeel in de stad en dit is achteruitgegaan sinds 2011. Vergeleken met 2011 zijn evenveel bewoners in Overvecht actief in hun buurt (33%). Het aantal inwoners dat in een maat voor 'sociale uitsluiting' negatief scoort is opvallend: bij volwassenen voldoet 14% aan de criteria voor sociale uitsluiting en bij jeugd 20% (twee keer zo veel als het gemiddelde van Utrecht).

De openbare ruimte in Overvecht krijgt het laagste rapportcijfer van de stad (6,2). Daarentegen is de tevredenheid over de parkeergelegenheid voor auto's en fietsen in Overvecht groter dan in de andere wijken van Utrecht. De tevredenheid over de parkeergelegenheid en de verkeersveiligheid zijn gelijk gebleven in vergelijking met 2011.

Op veiligheidsgebied scoort Overvecht erg ongunstig: 50% van de bewoners voelt zich wel eens onveilig in de buurt. Dit is het hoogste van alle Utrechtse wijken en is toegenomen sinds 2011. Ook jongerenoverlast laat een toename zien; 41% ervaart vaak jongerenoverlast, tegenover 33% in 2011. Woninginbraak en geweld komen eveneens (iets) vaker voor dan gemiddeld, maar wel minder vaak dan vier jaar terug.

Gelukkig worden de extra inspanningen voor jongeren (zoals 5.1 Groepsaankpak en 5.2 Zwaar Jongeren werk) gecontinueerd en zijn financieel structureel gemaakt vanaf 2016 door de Voorjaarsnota 2015 en het resterend Krachtwijken budget. Samen met de extra middelen en plannen voor de Versnelling kunnen we verder werken aan de verbetering van die scores.

De kaart van de wijk met vier wijken en tien buurten.

De 3 Wijkambities 2014 – 2018, zoals geformuleerd in 2013 en aangevuld met toelichtingen vanuit de actualiteit (medio 2016) en de vijf thema's uit de Versnelling.

De gemeente Utrecht heeft in Overvecht samen met haar partners fysieke en sociale verbeteringen tot stand gebracht. Het blijft noodzakelijk om de huidige intensieve aanpak vast te houden – zeker gezien de cijfers van het aantal bijstand gerechtigden, de gezondheid en werkgelegenheid in Overvecht. De Versnelling maakt het voortzetten van de intensieve aanpak de komende jaren mogelijk. De komst van het asielzoekerscentrum in de Einsteindreef vraagt extra aandacht en biedt nieuwe kansen voor de wijk.

We hebben de wijkambities voor de periode 2014-2018 vertaald naar onderstaande drie speerpunten

Die zijn geformuleerd op basis van de wijkdialogen en onze gedeelde analyse van Overvechts sterke punten, zwakke punten, kansen en uitdagingen. Daarbij hebben we rekening gehouden met zowel de huidige situatie als de ontwikkelingen waar de wijk voor staat.

Wijkambitie 1:

Vergroten van de kansen voor de jeugd, ook op het gebied van werk

Kinderen zijn de volwassenen van de toekomst. Om te voorkomen dat kinderen uit kwetsbare gezinnen al vanaf jonge leeftijd met een achterstand worden geconfronteerd, zetten we in op het verbeteren van hun toekomstperspectief. Dat doen we door de jeugd (tot en met 23 jaar) en hun ouders te ondersteunen. Succesvolle methodieken en samenwerkingen worden voortgezet, zoals de Vreedzame Wijk, het Buurtteam Jeugd en Gezin, Gewoon Opvoeden, de inzet op taal- en talentontwikkeling en activiteiten om kinderen gezond te laten opgroeien. Om de jeugdwerkloosheid aan te pakken, kiest de gemeente voor extra investeren in de regionale aanpak van jeugdwerkloosheid, zoals o.a. via het Actieplan Jeugdwerkloosheid.

Wijkambitie 2: Investeren in werk, gezondheid, activering en ontmoeting

We dagen mensen uit om de regie over hun leven in eigen hand te nemen en vast te houden. Dit geldt voor veel onderdelen van hun leven, of het nu gaat om het ontwikkelen van ondernemerschap, het verkrijgen van een gezonde levensstijl, het vinden van werk, het zoeken naar de juiste hulpverlening of het organiseren van een (openbare) activiteit in de buurt. Bewoners moeten voor deze zaken meer en meer hun eigen kracht aanspreken, maar we zorgen er als gemeente wel voor dat zij waar nodig hulp krijgen van professionals. Zo willen we hen stimuleren actief deel te nemen aan de maatschappij.

De alliantie Gezonde Wijk Overvecht heeft als doel de gezondheid en het welbevinden van wijkbewoners te behouden en te verbeteren, met name van kwetsbare bewoners. Gezondheid zien we als het vermogen van mensen zich aan te passen en eigen regie te voeren bij fysieke, emotionele en sociale tegenslagen in het leven.

We stimuleren (toekomstig) ondernemerschap in Overvecht, vanuit het programma Wijkeconomie. We juichen het toe dat bewoners, ondernemers en andere wijkpartijen met elkaar in contact willen komen, alleen al omdat mensen zich veiliger voelen als ze hun wijkgenoten kennen. Dat gevoel van veiligheid is voor iedereen belangrijk. Als gemeente krijgen we de vraag om ontmoetingen mogelijk te maken en dat doen we graag. Het gaat daarbij om contact tussen groepen met verschillende sociale en etnische achtergronden; van jong tot oud, van armer tot rijker en van bewoners en scholen tot zzp'ers en grotere ondernemers. Die ontmoetingsactiviteiten vinden plaats in de fysieke en/of openbare ruimte, zoals (laagdrempelige) (horeca)gelegenheden en tijdens festiviteiten. Deze wijk met zoveel flats vraagt om extra plekken waar heel laagdrempelig ontmoeting kan plaatsvinden.

Wijkambitie 3: Verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid

Leefbaarheid en veiligheid zijn van groot belang voor alle bewoners en ondernemers in de wijk. Daarbij hoort een schone, intacte ('hele') en veilige openbare ruimte. Ook is er sociaal beheer nodig in en rond openbare gebouwen. Vooral nu de verbetering/ vernieuwing van huurwoningen op een andere wijze en soms op een ander moment plaats gaat vinden, is de samenwerking tussen gemeente en corporaties op het gebied van 'schoon, heel en veilig' van belang. Hoog op de agenda staan dan ook het schoonhouden van de buitenruimte rond woningcomplexen en het onderhoud aan wegen en straten vanuit de gemeente. En het inzetten van cameratoezicht in trappenhuisen, de inzet van complex beheerders en de vervanging van storkokers door ondergrondse containers vanuit de woningcorporaties. Een prettige, schone openbare ruimte heeft ook een positieve invloed op het gevoel van veiligheid. Het aantrekken van sociaaleconomisch sterkere bewoners blijft belangrijk voor het ontwikkelen van een toekomstbestendige wijk. Momenteel zijn gemeente en corporaties bezig om te komen tot nieuwe jaarlijkse prestatie afspraken. Hierin speelt het bestrijden van een ruimtelijke tweedeling in de stad ook een belangrijke rol.

De Versnelling: versnellen in Overvecht

Samen met de bewoners en de in de wijk werkzame professionals werken we in de komende jaren aan een sterker Overvecht. We zetten extra in om de problemen van Overvecht sneller op te lossen – of op zijn minst te verminderen. Vandaar de titel: versnellen in Overvecht. Twee moties van de gemeenteraad (2015/139 en 2016/19) zijn de start geweest voor een 'versnellingsaanpak' voor Overvecht. In de eerste maanden van 2016 hebben wijkbewoners en professionals die in Overvecht werken, samen met de gemeentes de problematiek van de wijk verkend. Ter tafel is ook de vraag gesteld welke (extra) professionele en vrijwillige inzet de wijk nodig heeft. Dit is gebeurd in vier thematische 'focusgroepen', die elk een dag bijeen zijn gekomen. Vervolgens hebben we in het 'Versnellingsweekend' van 5 en 6 maart-) voor bewoners de ideeën voor verbetering getoetst en verrijkt. Om de bewoners voor wie de versnelling bedoeld is, te bereiken zijn er aantrekkelijke en laagdrempelige bijeenkomsten georganiseerd. Met behulp van Stut theater is aan de hand van scène's gesproken over versnellings thema's. Tijdens een maaltijd van Resto-van-Harte zijn onder leiding van een tafelheer/-

dame de ideeën uitgediept. Ook 'huiskamer- inlopen' en de gesprekstafels in het versnellingskoffie- en theehuis zijn goed bezocht. Aan het weekend hebben rond de 150 personen deelgenomen. Gebaseerd op bovenstaande bijeenkomsten en input presenteren we hier een eerste doorkijk van een plan van aanpak dat we uitwerken en inzetten in en samen met de wijk.

Urgentie en energie

In de wijk hebben wij bij veel bewoners en professionals (zoals huisartsen, buurtteamwerkers, sociaal makelaars, jongerenwerkers en vele anderen) een gevoel van urgentie aangetroffen en - ook veel energie om de problemen van Overvecht aan te pakken. Deze urgentie en energie gaan wij de komende tijd vasthouden, in het belang van de wijk én de stad. Want een stad als de onze, die bouwt aan een gezonde toekomst, kan zich geen wijk permitteren die ver achterloopt. We willen ook hier gezonde en maatschappelijk weerbare bewoners. De genoemde focusgroepen en de versnellingsgroep hebben een analyse van de wijk gemaakt, die samengevat op het volgende neerkomt.

72% sociale huur

Overvecht is een 'atypische' wijk. Het percentage van het aandeel sociale huurwoningen is met 72%(veel) hoger dan in andere wijken. Het is bijna twee maal zo hoog als het stedelijk gemiddelde. Overvecht biedt relatief veel woningen voor – in potentie – kwetsbare bewoners. Soms verhuizen die weer, wanneer zij er in slagen zich maatschappelijk op te werken. In dit opzicht vervult Overvecht een positieve rol in de stad. De problemen van de wijk zijn aanzienlijk. Op de meeste lijstjes scoort Overvecht ongunstiger dan de andere wijken in onze stad. Dat geldt voor gezondheid, veiligheid, schuldenproblematiek, werk en bijstand, en de kansen voor kinderen op een goede toekomst. Veel bewoners zeggen van zichzelf dat zij niet 'meedoen' aan de samenleving. De portiekflats en de anonieme buitenruimtes versterken het sociaal isolement nog. Aan het einde van dit hoofdstuk vindt u een aantal cijfers.

Doelen van de versnelling

Met de versnelling willen we bereiken dat meer wijkbewoners volwaardig 'meedoen' aan de samenleving en dat kinderen een faire kans krijgen op een goede toekomst. Het motto van de versnelling is 'op orde komen, meekomen en verder komen'. Wie bijvoorbeeld kampt met schulden en verslaving (in Overvecht gaat het vaak over 'gestapelde' problematiek) moet eerst op orde komen. Pas dan kan hij meekomen in opleiding, vrijwilligerswerk, betaald werk en sociale activiteiten. En wie eenmaal meekomt, kan weer dromen van verder komen en, van een betere toekomst, voor zichzelf en vooral voor de kinderen.

Versnellen op vijf thema's Veranderen van de eenzijdige woningvoorraad is een zaak van erg lange adem. Waar zich kansen voordoen blijven we die benutten. In de komende jaren leggen we de focus vooral op de sociaal-maatschappelijke problematiek. De focusgroep Samenleven en Zorg heeft het voortouw. We gaan versnellen op de volgende vijf thema's: Gezonde wijk, Samenleven en Zorg Opvoeden en opgroeien, Werken ondernemerschap, Veiligheid

Gezonde wijk

In Overvecht werken gedreven hulp- en zorgverleners in de medische basiszorg, de sociale basiszorg (buurtteams), het welzijn en de aanvullende specialistische zorg. Er ligt een stevig fundament voor de samenwerking. Er is winst te boeken (betere gezondheid, lagere kosten) door planmatige verbreding en verdieping tussen de partijen in de wijk, vanuit een gezamenlijk werkplan. We versterken de jeugdgezondheidszorg. En we blijven sporten en bewegen stimuleren om de gezondheid en vitaliteit van bewoners te verbeteren.

Aanpak samenleven en zorg (voorheen sociale problematiek)

De psychosociale problematiek in Overvecht is groot. Het gaat van schulden tot verslaving en sociaal isolement. De sociale samenhang wordt beperkt door de woningbouw (de 10-hoog portiekflats), de verschillende 'culturen' in de wijk en het gebrek aan ruimtes waar bewoners elkaar kunnen treffen. In het kader van de versnelling versterken we de Buurtteams Sociaal. Zo verkorten we de wachttijd en creëren we capaciteit voor outreachend werken, zodat ook mensen worden bereikt die zorg hard nodig hebben maar uit zichzelf niet komen. Daarnaast versterken we de sociaal makelfunctie en realiseren we kleinschalige en laagdrempelige ontmoetingsruimten voor bewoners en professionals ('bijenkorven'). Bijenkorven zijn zichtbare plekken in de wijk die door behoefte van bewoners ontstaan. Het zijn plekken waar ontmoeting voorop staat. Zij versterken de economische zelfredzaamheid door de combinatie van ontmoeting, vrijwillige inzet, arbeidsmatige dagbesteding, bedrijvigheid en ondernemerschap. Plekken waar de functies "op orde komen", 'meekomen' en 'verder komen' gecombineerd worden.

Opvoeden en opgroeien

In Overvecht heeft veel opvoedproblematiek van jongeren die ontsporen of thuis zitten –. Daarom versterken we de buurtteams Jeugd & Gezin en het jongerenwerk in de wijk. De zogenoemde 'RMC-pilot' herhalen we. Deze succesvolle pilot was bedoeld om jongeren te activeren die thuis zitten zonder werk, opleiding en uitkering - en die daarom moeilijk traceerbaar zijn. Bij herhaald succes maken we de pilot structureel. De 'Vreedzame wijk'-aanpak krijgt in Overvecht een frisse impuls.

Werk en ondernemerschap

Overvecht is de wijk met het hoogste percentage bijstandsontvangers in de stad. We zoeken hen op. 'Werk en inkomen' zal vaker, zichtbaarder en laagdrempelig in de wijk aanwezig zijn. Ook onderzoeken we de kansen van een 'Overvecht-krediet' – een te ontwikkelen variant van het 'microkrediet' - om het opzetten van eigen bedrijfjes te stimuleren. Ook in het kader van het programma 'Werken aan werk' vinden activiteiten plaats, die bijdragen aan banen voor wijkbewoners. Het gaat onder meer om reactivatie van het bedrijventerrein en renovatie van woningen.

Veiligheid

Op het gebied van veiligheid scoort Overvecht verhoudingsgewijs slecht. Dit geldt zowel voor de geregistreerde criminaliteit en de overlast door jongeren als de veiligheidsbeleving van de bewoners. We organiseren 'casusregie' voor de meest problematische jongeren, breiden toezicht op straat en 'zwaar' jongerenwerk uit. Daarnaast brengen we de georganiseerde criminaliteit beter in beeld en trainen we onderwijzers en leerkrachten in het beter signaleren van polarisatie en radicalisering.

Uitgangspunten voor de uitvoering

Voor de uitvoering van de versnelling hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Structureel versterken en uitbreiden wat werkt, géén festival van nieuwe, incidentele projecten.
- Versterking van de uitvoering, zonder optuigen van allerlei nieuwe coördinatiefuncties. De 'versnellers' zullen zo veel mogelijk zichtbaar zijn in de wijk.
- De meest ervaren uitvoerders naar Overvecht.
- Mobiliseren van zoveel mogelijk partners, zoals corporaties, huisartsen, leraren, ondernemers, politie.
- Mobiliseren van zoveel mogelijk bewoners; ook aandacht voor 'sterke' bewoners; verbinding van sterk en zwak, binnen de wijk en tussen Overvecht en andere wijken.
- Versterking van samenwerking met en tussen partners in de wijk.
- De onevenwichtige woningvoorraad (72% sociale huur) beschouwen als gegeven, dat alleen op lange termijn valt te veranderen. (Maar kansen hiervoor wel benutten).

Een meerjarige uitdaging De versnelling is een meerjarige opgave. We gaan ervan uit dat we tien jaar nodig hebben om Overvecht wezenlijk te versterken. In de versnelling zullen prioriteiten in de loop van de jaren verschuiven. Regelmatig zullen we met bewoners en professionals de vinger aan de pols houden, bepalen hoever we zijn en de versnelling zo nodig bijsturen. Dit betekent dat de verdeling van het budget, zoals weergegeven in de tabel op pagina 12 gaandeweg kan wijzigingen. Over de resultaten van de versnelling rapporteren wij in de programma-cyclus en in de rapportages die IB Onderzoek met regelmaat uitbrengt over ontwikkelingen in de wijken Statistiek . Onderstaande cijfers zijn een kleine selectie uit de statistische informatie die over Overvecht beschikbaar is. Het zijn cijfers die de positie van de wijk markeren.

	Overvecht	Utrecht
Aantal inwoners	33.732	334.295
% Inwoners van niet westerse herkomst	46,8 %	21,9 %
% Sociale huurwoningen	72 %	38 %
% Huishoudens met een bijstandsuitkering	18,2 %	6,3 %
% bewoners die een onveilig gevoel hebben in de buurt	46,7 %	32,4 %
% bewoners die vaak overlast van jongeren ervaren	39,6 %	22,2 %
% bewoners die vaak last hebben van vernielingen in de buurt	26 %	10 %
% Bewoners dat zich matig of zeer eenzaam voelt	51 %	35 %
Levensverwachting in als goed ervaren gezondheid	59,7 jaar	67,3 jaar
% Bewoners met twee of meer chronische aandoeningen	54 %	37 %
Rapportcijfer: algemeen oordeel over de buurt	5,6	7,0

Bron: Inwonersenquête

Extra financiën voor de Versnelling Overvecht

Versnelling Overvecht	2016	2017	2018	2019	2020	structureel
Gezonde wijk	200	400	400	400	250	250
Aanpak sociale Problematiek	325	675	675	375	375	375
Opvoeden en opgroeien	325	675	675	675	375	375
Werk en ondernemerschap	150	250	250	250	150	150
Veiligheid	250	500	500	500	350	350
Totaal versnellingsplan	1.250	2.500	2.500	2.500	1.500	1.500
Dekking binnen programma Maatschappelijke Ontwikkeling (zie ook paragraaf 3.5)	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal	250	1.500	1.500	1.500	500	500

Bedragen zijn in duizenden euro's

In het programma Werken aan werk komt voor 2016 en 2017 een budget beschikbaar voor 350.000 euro voor projecten in Overvecht

Artikel 5 Begrotingsvoorbehoud

Subsidies die zullen worden bekostigd ten laste van een begroting die nog niet door de gemeenteraad is vastgesteld, worden verleend onder de voorwaarde dat de begroting c.q. de begrotingswijziging die voor hun bekostiging noodzakelijk is, door de gemeenteraad wordt vastgesteld.

Wijkambitie 1: Vergroten van kansen voor de jeugd, ook op het gebied van werk

In het kader van de versnelling versterken we de buurtteams sociaal, jeugd en gezin en het jongerenwerk in de wijk. Zo verkorten we de wachttijd en creëren we capaciteit voor 'outreaching' werken, zodat ook mensen die zorg hard nodig hebben maar uit zichzelf niet komen, worden bereikt. De 'Vreedzame wijk'-aanpak geven we in Overvecht een frisse impuls.

Daarnaast versterken we de sociaal makel functie en realiseren we kleinschalige en laagdrempelige ontmoetingsruimen voor bewoners en professionals ('bijkorven'). De zogenoemde 'RMC-pilot', bedoeld om jongeren die thuis zitten zonder werk, opleiding en uitkering (en die daarom moeilijk traceerbaar zijn) herhalen we. Bij herhaald succes maken we de pilot structureel. Vanaf 2015 hebben we in heel

Overvecht buurtteams waarbij bewoners die het (even) niet zelf redden terecht kunnen. Het buurtteam bestaat uit professionals die zijn opgeleid om inwoners, zowel alleenstaanden als gezinnen te ondersteunen. Alle inwoners van de wijk kunnen de buurtteams gemakkelijk en laagdrempelig bereiken. De buurtteams bieden één ingang in de buurt waar alle inwoners, hun omgeving of netwerk terecht kunnen voor ondersteuning op verschillende levens-terreinen. Via onder andere huisartsen, woningcorporaties, politie en scholen komen de buurt-teammedewerkers in contact met inwoners in de wijk die de weg naar het buurtteam (nog) niet kunnen vinden. De buurtteam medewerkers zijn van alle markten thuis en bouwen aan een goed netwerk in Overvecht. Door de inzet van de buurtteams Jeugd & Gezin beoogt de gemeente het bieden van integrale zorg en ondersteuning aan kinderen, gezinnen en scholen in Overvecht. Elke school in de wijk staat in verbinding met het buurtteam. Iedere school heeft een vast contactpersoon vanuit het buurtteam die regelmatig op school aanwezig is. In het kader van de versnelling worden de buurtteams sociaal en jeugd en gezin versterkt. Want de wachttijd moet korter en de aanpak moet 'outreaching'. Hierdoor worden mensen die niet uit zichzelf komen, maar wel zorg hard nodig hebben ook bereikt. Ook vroeg signalering is belangrijk. Hierin kunnen sociaal beheerders en buurtbeheerders een rol spelen. Een goede samenwerking en op tijd doorverwijzen naar buurtteam werkt preventief. De gemeente heeft de zelfstandige stichtingen Buurtteamorganisatie Sociaal Utrecht (voor volwassenen) en Lokalis (voor jeugd en gezin) opdracht gegeven uitvoering te geven aan het buurtteamwerk. De gemeente betaalt het buurtteamwerk en stelt daarvoor de kaders. De uitvoering is de verantwoordelijkheid van de buurtteam organisaties. Meer informatie op www.utrecht.nl/sociale-stad-in-ontwikkeling

De Jeugdgezondheidszorg volgt de ontwikkeling van alle kinderen vanaf de geboorte tot 18 jaar. Uitgangspunt is dat we met zijn allen elke dag bijdragen aan het opvoeden van de kinderen. We investeren in een Gezonde Start, waarbij ouders/verzorgers primair verantwoordelijk zijn voor de opvoeding van hun kinderen en gezinnen snel kwalitatief goede informatie, ondersteuning en zo nodig zorg kunnen krijgen.

We willen jongeren ondersteunen bij het vinden van een bijbaan of stageplek. Het terugbrengen van de jeugdwerkloosheid en extra begeleiding van kwetsbare jongeren op de arbeidsmarkt is in tijden van economische crisis zeer belangrijk. Juist nu blijft deze inzet extra hard nodig. Daarom gaan we in 2017 ook door met de projecten 'Jobmatch' en Stagestraat. Deze projecten zijn in samenwerking met Werk en Inkomen en diverse partijen in Overvecht. Naast bovenstaande werkzaamheden wordt in Overvecht extra geïnvesteerd in het sneller inlopen van achterstand. Zie de volgende projecten.

Extra schoolmaatschappelijk werk en jeugdmaatschappelijk werk

De werkzaamheden van school maatschappelijk werk zijn over gegaan naar de buurtteams.

Outreachinge hulpverlening Jeugd & Gezin en Multi Probleem Gezinnen

De extra WAP/Krachtwijkmiddelen zijn de afgelopen jaren benut om verschillende werksoorten (van voorheen b.v. YES030) te integreren in de Buurtteam organisaties. Het Buurtteam biedt daarmee generalistische basiszorg waarbij ze cliënten op verschillende leefgebieden kunnen ondersteunen en begeleiden. In Overvecht wonen relatief veel gezinnen waarbij sprake is van problematiek op meerdere leefgebieden: de Buurtteams hebben de expertise in huis om deze gezinnen passende, generalistische basiszorg te bieden. Daarbij werken zij vanuit krachtige leidende principes: zo houdt de cliënt de regie, wordt gewerkt aan een positief pedagogisch klimaat, de eigen kracht maximaal benut en gewerkt volgens één gezin, één plan. In het kader van de versnelling versterken we de Buurtteams jeugd en gezin, waardoor meer capaciteit beschikbaar komt om 'outreaching' te werk te gaan: zo worden gezinnen die zorg hard nodig hebben, maar uit zichzelf niet bij de buurtteams komen, bereikt

Extra 'Speel mee' en speeltuinwerk

In alle buurten wordt het spelen onder begeleiding van ouders ('Speel mee') aangeboden. Hierdoor kunnen meer kinderen veilig buiten spelen en groeit de ouderbetrokkenheid. Het doel is het bevorderen van vrijwillige inzet en een overdracht van verantwoordelijkheid.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 13.000 euro.

Inzet partners: Wijk & Co en ouders.

Brede school: ontwikkeling en –vernieuwing

In de Brede School Overvecht werken de basisscholen samen aan de verbetering en vernieuwing van een activiteitenpakket dat aansluit bij het 'binnenschoolse' programma. Binnen de verbetering en vernieuwing van het activiteitenpakket gaat het om VreedzameWijk/Vreedzame School, ouderbetrokkenheid, aandacht voor muziek en techniek en een goede organisatie.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet budget: krachtwijken 10.000 euro.

Inzet partners: Alle basisscholen in de wijk en ouders

Bredeschool: talentontwikkeling

De Brede School Overvecht heeft een carrouselprogramma ontwikkeld voor talentontwikkeling. Dat programma is op elf basisscholen geïmplementeerd. Deze implementatie vraagt om een enorme inzet van alle scholen. Dit project gaat ook door in 2017.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 10.000 euro.

Inzet partners: Basisscholen.

Bredeschool: ouderbetrokkenheid

Ouderbetrokkenheid betreft gelijkwaardige samenwerking tussen ouders, school en wijk. Deze verbinding krijgt vorm via 'ouder-inlopen' met inzet van Wijk & Co en in samenwerking met scholen en ouders.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 20.000 euro.

Inzet partners: Wijk & Co, scholen en ouders.

Jobmatch

Jongeren uit risicogroepen in Overvecht hebben een grotere afstand tot de arbeidsmarkt gezien hun vaak lager opleidingsniveau (vmbo) en omgeving waarin zij opgroeien. Zij zijn minder toegerust met vaardigheden die horen bij werknemerschap. Jobmatch begeleidt deze groep jongeren naar bijbanen en vakantiebanen waardoor zij werkervaring op kunnen doen en beter toegerust zijn voor de arbeidsmarkt. Daarbij gaat Jobmatch uit van de eigen kracht van jongeren en steunt ze met informatie en in het verwerven van de benodigde vaardigheden.

Inzet gemeente en verantwoordelijk:

Werk & Inkomen.

Inzet budget: Krachtwijken 0 euro.

Inzet partners: JoU, scholen, werkgevers, jongeren en het jongerenloket.

Vergroten werkkansen voor jeugd

Om de jeugdwerkloosheid aan te pakken, investeren we in Overvecht extra in een aantal integrale projecten. Samen met partners als scholen en werkgevers ondersteunt de gemeente (werkgeversservicepunt, onderwijs) jongeren bij de overgang van school naar werk. Er wordt werkgelegenheid gecreëerd door bv. stages, loopbaanoriëntatie, werk ervaringsplekken en betaalde banen. In 2017 gaan we door met het wijkgerichte project Stagestraat. Het doel is om in 2017 dit project uit te breiden naar de andere winkelcentra dan het groot winkelcentrum Overvecht en het bedrijventerrein. In dit project bieden ondernemers aan stagiairs, zes maanden lang en vier dagen per week, een werk ervaringsplaats aan. Werk en Inkomen selecteren een poule van gemotiveerde jongeren en/of herintreders uit Overvecht die werkervaring op willen doen. De projectleider van Stagestraat koppelt de stagiairs aan de ondernemers. De stagiairs lopen meestal drie maanden aaneengesloten stage bij één ondernemer. Daarna kunnen ze rouleren, om bij een tweede ondernemer in de straat andere werkervaring op te doen. Vier dagen per week stage lopen biedt de stagiairs voldoende tijd om ook te solliciteren en/of een opleiding te volgen.

Inzet gemeente: Wijken, Werk & Inkomen en Economische Zaken.

Inzet budget: Krachtwijken 40.000 euro.

Inzet partners: Werkgeversservicepunt, scholen, werkgevers en anderen

Impuls vreedzame wijk

Dit project is gestopt; de impuls Vreedzame Wijk is in 2015 afgerond. De reguliere aanpak Vreedzame wijk gaat gewoon door.

Wijkambitie 2: Investeren in werk, gezondheid, activering en ontmoeting

We 'zoeken de bijstandsontvangers op' door met 'Werk en inkomen' vaker en zichtbaarder in de wijk aanwezig te zijn. Ook in het kader van het programma 'Werken aan werk' vinden activiteiten plaats, die bijdragen aan banen voor wijkbewoners. We gaan voor een betere gezondheid en lagere kosten door verdere verbetering van de samenwerking tussen zorgpartijen in de wijk. We versterken de jeugdgezondheidszorg in de wijk en we blijven sporten en bewegen stimuleren om de gezondheid en vitaliteit van bewoners te verbeteren.

Bewoners krijgen ondersteuning om de regie over hun leven in eigen hand te nemen en te houden. Onze boodschap aan bewoners en bedrijven, vervat in het motto 'Doe mee in Overvecht!', onderstrepen we met onze uitbreiding van buurtteams, de voortzetting van de website 'Je Kunt Meer', het versterken van netwerken de uitvoering van Agenda 22, het Stedelijk Kompas en de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Doel is dat bewoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen. Daar wordt op ingezet door diverse organisaties in de wijken, die elkaar regelmatig treffen. De basis hierbij is de beleidsnotitie 'Welkome Wijken'. Die is gerelateerd aan de kadernota 'Meedoen naar Vermogen' en aan beleidsdoelstellingen.

De Gezonde Wijkaanpak Overvecht is een alliantie die stuurt op het verbeteren van de ervaren gezondheid van mensen. De bedoeling van de Gezonde Wijk is om de visie op eigen kracht en regie in de praktijk met elkaar te ontwikkelen en de beweging van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag, functioneren en participeren te maken. De veerkracht van bewoners wordt versterkt door inzet op preventie, gezond meedoen en leefstijl en toegankelijke zorg en ondersteuning. De relatie met gezonde leefomgeving en verbinding met wonen en armoede wordt gelegd en de focus op jeugd wordt versterkt. Het draait om anders werken en anders organiseren met elkaar vanuit een gezamenlijke opdracht en verantwoordelijkheid.

Onder de reguliere taken van de afdeling Economische Zaken valt het faciliteren van (ondernemers)initiatieven die de economische vitaliteit van de wijk Overvecht versterken en/of in stand houden. De taak van de gemeente omvat het onderhouden van contacten met winkeliersverenigingen, zzp'ers en grotere ondernemers; het leveren van straatmanagers in de winkelgebieden Overkapel/ Gagelhof/De Klop; het initiëren van het Keurmerk Veilig Ondernemen in de winkelgebieden; het ondersteunen van ondernemersinitiatieven die opkomen voor en door de wijk; het revitaliseren van bedrijventerrein Nieuw Overvecht en tenslotte het faciliteren van vestigingsverzoeken. Via het programma Werken aan werk vinden activiteiten plaats die bijdragen aan banen voor wijkbewoners. Het gaat hierbij onder andere om reactivatie van het bedrijventerrein en renovatie van woningen. Ook onderzoeken we de kansen van een 'Overvecht-krediet' – een te ontwikkelen variant van het 'microkrediet' - om het opzetten van eigen bedrijfjes te stimuleren.

Vanuit de gemeente stimuleren wij graag initiatieven en steunen particuliere en private partijen die investeren in duurzame voorzieningen voor de wijk. We stimuleren en faciliteren bewoners die willen bijdragen aan eigen beheer en richten ons op het wegnemen van barrières. In dit hoofdstuk staan er twee beschreven bij 4.9 Cultuurhuis Stefanus en 4.10 Voedseltuin Gagelsteede.

Naast de bovenstaande werkzaamheden wordt in Overvecht extra geld ingezet om de achterstand die te maken heeft met de genoemde thema's sneller in te lopen. Deze investering is van toepassing op de volgende projecten.

Bevorderen ondernemerschap

De gemeente stimuleert de bedrijvigheid in Overvecht door extra geld te investeren in (startende) ondernemers en het ontwikkelen van de wijk economie. Het extra budget is nodig om meer ondersteuning te geven aan het ondernemersnetwerk en het digitaal ondernemerspunt, dat in 2014 door DOK 030 is opgezet. Ook wordt gewerkt aan samenwerking tussen het bedrijfsleven, het onderwijs en werkgelegenheidsprojecten.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 8.000 euro.

Inzet partners: Samenwerking met relevante ondernemers(netwerken) en scholen.

Doe Mee Centrum De Gagel

Het Doe Mee Centrum (DMC) is een tijdelijk bruisend en laagdrempelig centrum in de buurt van de THEMA-dreven. En in eerste instantie opgezet voor de renovatie van de omliggende flatgebouwen. Het is bedoeld voor vragen van bewoners, activering, nieuwe burgerinitiatieven en overleg. Vanaf 2014 is er een omslag gemaakt naar een meer zelfstandig beheer door actieve bewoners. Daarnaast wordt het DMC gebruikt als werk- en leer plek voor bewoners die wel een actieve rol willen spelen, maar nog niet goed weten hoe. Dit project is een samenwerking tussen Portaal, Mitros en het wijkbureau Overvecht. De woningcorporaties financieren hierbij het gebouw, beheer en onderhoud. Het wijkbureau financiert het gebruik, de programma's e.d. De uitvoering voor invulling en beheer wordt gedaan door de wijkwelzijnsorganisatie, Wijk & Co en het Wijkbedrijf. Het Doe Mee Centrum blijft open tot 2018. In de loop van 2017 hebben de bovenstaande partijen het doel om in die omgeving een zogenaamde bijenkorf op te richten waarin ook de functies van de huidige DMC een plek krijgen.

Inzet gemeente: Wijken.

Inzet budget: Krachtwijken 15.000 euro.

Inzet partners: Mitros, Portaal, Wijk & Co, Wijkbedrijf.

Verantwoordelijk: Mitros, Portaal en Wijken.

WIJ 3.0

Het Wijkbedrijf is in 2015 gefuseerd met Altrecht Talent en GIDS. De nieuwe organisatie heet **WIJ 3.0**. De naam Wijkbedrijf Utrecht blijft gewoon bestaan. Het Wijkbedrijf richt zich vooral op jongeren en helpt hen te activeren als zij werkloos zijn geraakt. Hierin werkt het Wijkbedrijf samen met de afdeling Werk en Inkomen. Daarnaast zoekt en helpt het Wijkbedrijf met stage mogelijkheden voor leerlingen van het Trajectum College en ROC Midden-Nederland. Deze leerlingen voeren opdrachten en klussen uit voor partijen in de wijk. Ook heeft het Wijkbedrijf 'de computerwijk' opgezet. Sinds 2016 werken zij samen met Miramedia, scholen en Wijk & Co wat betreft de lopende taal- en digivaardigheidstrainingen.

Inzet gemeente: Wijken, Werk & Inkomen.

Inzet budget: Krachtwijken 30.000 euro.

Inzet partners: Relevante wijkpartijen, bewoners, scholen.

Verantwoordelijk: Wijken.

Buurtgerichte gezondheidsbevordering

Buurtgerichte gezondheidsbevordering sluit aan bij initiatieven in de wijk en het netwerk van de Gezonde Wijk Overvecht. De inzet van extra financiële middelen betekent dat we extra activiteiten kunnen faciliteren of zo nodig opstarten die bijdragen aan het verkleinen van gezondheidsachterstanden en aan een gezonde leefstijl. Initiatieven worden ondersteund en verbonden aan het netwerk van Gezonde Wijk, Gezonde Stad en Gezonde Start/Gewoon Opvoeden.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Volksgezondheid.

Inzet budget: Krachtwijken 35.000 euro.

Inzet partners: o.a. initiatiefnemers in de wijk, Stichting Overvecht Gezond, buurtteam, JGZ, Harten voor Sport, Wijk en Co, Indigo, 1^e lijn.

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)

Het resultaat waar we op aansturen in Overvecht is: een lager percentage kinderen met overgewicht. Met het extra budget financieren we samenwerking, kennisvergroting en initiatieven in de wijk, communicatie over de activiteiten en onderzoek naar de effectiviteit ervan.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Volksgezondheid.

Inzet budget: Krachtwijken 20.000 euro.

Inzet partners: o.a. initiatiefnemers in de wijk, scholen en voorscholen, Harten voor Sport, Stichting Overvecht Gezond, Careyn, verloskundigen, kraamzorg.

Beweegmakelaar volwassenen en beweegactiviteiten

De beweegmakelaar legt contact met bewonersgroepen en helpt hen activiteiten op te zetten op het gebied van bewegen en sport. Ook brengt de beweegmakelaar initiatiefrijke bewoners in contact met relevante organisaties en instellingen.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 8.000 euro.

Inzet partners: Diverse bewonersgroepen.

Jeugdsport en verenigingsondersteuning

We gaan in 2017 verder met het extra inzetten op aanvullende ondersteuning bij minder vitale sportverenigingen. Met versterking van het kader en het werken vanuit van (jeugd)beleidsplannen zijn sportverenigingen beter in staat leden te verwerven en te behouden en draagt de vereniging bij aan het verhogen van de sportdeelname van met name de jeugd in Overvecht. We willen de verenigingen behouden voor de wijk. De nieuwe sport- en buurtvereniging Vechtzoom wordt ondersteund in het verder vormgeven van de sport en buurtfunctie van sportpark Vechtzoom.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 20.000 euro.

Inzet partners: sportverenigingen, Vereniging Sport Utrecht, jeugd.

Activering door middel van taal en digivaardigheid

Het beheersen van de taal is een belangrijke voorwaarde om te kunnen participeren. De kracht van dit project is dat het veel kwetsbare bewoners bereikt en gericht is op activering. Veel taalcursisten stromen door naar een opleiding of vrijwilligerswerk. Naast taalcursussen worden ook digivaardigheidscursussen meegenomen in dit project. Hier is behoefte aan bij de kwetsbare doelgroep waarop 'activering door middel van taal en digivaardigheid' zich richt. De (digi) taalvrijwilligers worden versterkt zodat zij de cursussen steeds meer zelfstandig kunnen organiseren. Dankzij Motie 46 van de gemeenteraad is het gelukt om Taal doet meer via reguliere middelen te laten financieren.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 25.000 euro.

Inzet partners: Wijk & Co, Taal doet meer, Taal voor het leven, Miramedia, het Wijkbedrijf en relevante wijkpartijen.

Initiatief cultuurhuis ZIMIHC Stefanus

De werkzaamheden met betrekking tot de uitbreiding van een horeca gelegenheid in cultuurhuis ZIMIHC Stefanus zijn in 2015 en 2016 uitgevoerd. Resto Van Harte beheert de horecagelegenheid in het cultuurhuis. De horecagelegenheid gaat niet alleen goed aansluiten en versterkend werken bij de programmering van ZIMIHC, maar zal ook andere doelgroepen bewoners aantrekken die een kopje koffie en/of (avond)eten komen nuttigen. In het cultuurhuis komt een intensieve culturele agenda, een leerwerkplek, een flexwerkplek voor zzp-ers (met café) en een horecagelegenheid voor alle doelgroepen in de wijk. De investering voor dit initiatief is gedragen door ZIMIHC, Stichting Werkruimtes voor Kunstenaars (SWK) en de gemeente. In 2016 is een ontwerp gemaakt voor de buitenruimte. Om onder andere aan de buitenkant een terras mogelijk te maken. Het ontwerp is nog in de beginfase.

Inzet budget: nog niet bekend.

Inzet partners: Stadsbedrijf, Wijkbureau en ZIMIHC.

Verantwoordelijk: Wijkbureau Overvecht.

Project Voedseltuin Gagelsteede

Overvecht heeft na twee jaar een gezamenlijke moestuin voor de wijk. Een plek waar iedereen graag komt om eigen groente te verbouwen, een praatje te maken of om even lekker in het groen te zitten. Lokaal voedsel en sociale horeca in Overvecht vormt hierbij een lokale, duurzame keten van voedselproductie tot consumptie. Deze keten bestaat uit de volgende schakels:

Verbouwen en produceren in de wijk voor lokale bereiding en verkoop. Bewoners, cliënten van lokale instellingen, scholieren, ondernemers en anderen verbouwen gezamenlijk groenten en fruit. Iedereen die mee werkt krijgt een deel van de oogst. De rest is bestemd voor lokale verwerking en bereiding van eten.

Vanuit het merk Proeflokaal Overvecht verkoopt de voedseltuin groenten en fruit aan lokale horeca, cateraars en kookinitiatieven. De opbrengsten hiervan worden weer geïnvesteerd in de voedseltuin. Het is ook een sociaal initiatief: het biedt stageplekken, (leer)werkplekken en een plek voor startende ondernemers op meerdere plekken in de keten. Het initiatief is gericht op ontmoeting, samenwerking en verbinding met lokale initiatieven, wijkbewoners en organisaties. Het gaat om maatschappelijk verantwoord en sociaal ondernemerschap, uitgaand van een groeimodel. In 2016 is met behulp van meerdere financiële partijen, 'crowdfunding' en vrijwilligers werk de moestuin meer toegankelijk gemaakt voor niet valide bewoners. De financiering vanuit Rijksgeld Bewonersinitiatieven is volgens afspraak na 2 jaar beëindigd.

Initiatiefnemers zijn: BOOM Business Point, ComunYdaad/Netwerk, BuitenRuimte voor Contact, DOK 030, De Kook & Bakfiets, Vosjan Management op Maat.

Inzet budget: Krachtwijken 0 euro.

Inzet partners: Ondernemersfonds Utrecht, Gemeente Utrecht, Rabo Stimuleringsfonds, Stichting Utrecht Natuurlijk.

Verantwoordelijk: Wijkbureau Overvecht.

Wijkambitie 3: Verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid

We organiseren 'casusregie' voor de meest problematische jongeren, breiden toezicht op straat en 'zwaar' jongerenwerk uit. Daarnaast brengen we de georganiseerde criminaliteit beter in beeld en trainen we leerkrachten in het beter signaleren van polarisatie en radicalisering.

De anonimiteit is er groot, de mutatiegraad hoog en er wonen veel culturen bij elkaar. Hierdoor staat de leefbaarheid van de gemeenschappelijke ruimten, in en om de flat, voortdurend onder druk. Ook in 2017 willen we blijven investeren in leefbaarheid en veiligheid, en in de buurtgerichte aanpak van de sociale wijkontwikkeling. Kern is de inzet op probleemjongeren, sterke netwerken van sociaal makelaarschap en buurtteams Sociaal met woningcorporaties, gemeente en politie.

In het wijkactieprogramma's van Overvecht is in de afgelopen jaren extra geld voor het jongerenwerk opgenomen. Besloten is het extra geld voortaan structureel toe te kennen. Eén van de redenen voor het verhogen van het structurele budget zijn de belangrijke inspanningen rond het bestrijden en voorkomen van radicalisering

We sturen op het vergroten van de samenwerking in de reguliere aanpakken en financiering vanuit reguliere budgetten. Dit is haalbaar doordat partners in de wijk, zoals de woningcorporaties, ook in de openbare ruimte (blijven) investeren. De goede ervaringen van de afgelopen jaren met buurtbeheerders bij de flats hebben ertoe geleid dat ze nu gefinancierd worden vanuit eigen middelen van de woningcorporaties in plaats vanuit krachtwijkenbudget. Momenteel zijn gemeente en corporaties bezig om te komen tot nieuwe jaarlijkse prestatie afspraken. Hierin speelt het bestrijden van een ruimtelijke tweedeling ook een belangrijke rol.

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte wordt nagenoeg volledig binnen het gemeentelijke beleid opgevangen. In 2017 wordt verder gegaan met het inrichten van ondergrondse inzamelpunten in Overvecht.

In Overvecht gebeurt nog meer dan bovenstaande werkzaamheden op het gebied van veiligheid en leefbaarheid. Er wordt extra geld ingezet om de achterstand sneller in te lopen. Het gaat om de volgende projecten.

Groepsaanpak overlast gevende jeugdgroepen

Individuele dwang- en drangmaatregelen en trajectbegeleiding voor leden van criminele groepen.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Krachtwijken 60.000 euro.

Zwaar jongerenwerk

De inzet van zwaar jongerenwerk is gericht op het leggen van contact met groepen jongeren die op een aantal locaties in de wijk voor veel en hardnekkige overlast zorgen. Zwaar jongerenwerk wordt geleverd

door jongerenwerkers met veel ervaring met zware doelgroepen (jongeren met criminele antecedenten, die ernstige overlast plegen, radicaal gedachten goed hebben, uit gezinnen met multi-problematiek komen, en dergelijke) en met integrale aanpakken (in samenwerking met politie, OM, reclassering en dergelijke) Ze zijn zichtbaar aanwezig op straat op hotspots, en hot times. Zij stellen, duidelijke grenzen en bieden tegelijkertijd ondersteuning en werken actief aan perspectief (school, werk en zinvolle vrijetijdsbesteding) voor jongeren.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.
Inzet budget: Krachtwijken 40.000 euro.

Sociale wijkontwikkeling en buurtaanpakken

Het vervolg van de buurtaanpak in 2017 is gericht op het stimuleren en ondersteunen van bewoners om de ruimte te pakken die er ligt voor eigen initiatieven in en voor de buurt op het gebied van leefbaarheid, veiligheid en ontmoeting. Ook wordt extra ingezet op het activeren van ouders bij het waarborgen van een veilig en pedagogisch speelklimaat op straat. Verbinding tussen sterke en zwakke bewoners is een aandachtspunt.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijken.
Inzet budget: Krachtwijken 50.000 euro.
Inzet partners: bewoners(groepen).

Verbeteren van de woonomgeving en openbare ruimte

Voor de leefbaarheid in de wijk is een schone, hele en veilige openbare ruimte essentieel. Het extra geld gaat naar de verbetering van de openbare ruimte binnen en rondom complexen waar woningcorporaties renovatie werkzaamheden hebben gepleegd. Daarnaast is er inzet voor verbeteringen van de openbare ruimte nodig rondom nieuwe gymzalen die in de wijk gerealiseerd worden. Ook op andere locaties, zoals het winkelcentrum, is een extra impuls voor de fysieke verbeteringen in de openbare ruimte nodig. Binnen deze bouwprojecten wordt samengewerkt tussen Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling en Stadswerken.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling en Stadswerken.
Inzet budget: Krachtwijken 364.000 euro.
Inzet partners: Woningcorporaties Mitros.
Portaal en Bo-Ex.
Verantwoordelijk: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Schoon, heel & veilig

Het betreft extra inzet op de openbare ruimte, vooral bij het groot winkelcentrum Overvecht. Dit jaar komt ook extra inzet bij de aanstaande renovaties en sloop van woningen van de woningcoöperaties.

Inzet gemeente: Stadswerken
Inzet budget: Krachtwijken 30.000 euro.
Verantwoordelijk: Stadswerken.

Inzet Utrecht maken we samen

Met het actieplan 'Utrecht zijn we samen' zet de gemeente in op het zoveel mogelijk voorkomen van polarisatie en radicalisering. De invulling van dit actieplan is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met professionele partners en het maatschappelijk middenveld in Utrecht. Door het werken aan het verminderen van de voedingsbodems voor radicalisering en polarisatie werken we toe naar een meer inclusieve samenleving. Het actieplan is een doorgaande lijn van preventie tot en met repressie, dit doen we langs drie sporen. Ook kent het actieplan diverse werkgroepen die werken aan thema's die een belangrijke rol spelen in het dagelijkse leven. De werkgroepen zijn : Werk, Opvoeden, Onderwijs, Acceptatie & Integratie, Signalering & Hulpverlening en Communicatie. De aanpak in het actieplan is vooral een versterking van wat er al is in de stad, in wijken. Dit kunnen kleine en grote initiatieven zijn. Samen met verschillende samenwerkingspartners werken we hier steeds meer naar toe. Een voorbeeld is het bondgenotennetwerk, een samenwerking tussen sleutelfiguren, politie en gemeente. Maar ook het opstellen van de anti-discriminatieagenda, samen met diverse samenwerkingspartners.. Zoals gezegd werken we langs de preventieve kant, maar schromen zeer zeker niet als het gaat om doorpakken indien dit nodig is. Hiertoe hebben we de volgende sporen uitgewerkt:

'Utrecht zijn we samen' werkt vanuit drie sporen:

1. Inclusieve samenleving, waar iedereen tot zijn recht kan komen. Het maakt niet uit welke culturele achtergrond, gender, leeftijd, talenten of beperkingen iemand heeft. Iedereen neemt op een gelijkwaardige manier deel aan de maatschappij. Mensen worden aangesproken op hun mogelijkheden, niet op hun beperkingen
2. Signaleren: Signaleren van mogelijke probleemsituaties is belangrijk om tijdig te kunnen ingrijpen. Stoppen van het proces van radicalisering en polarisatie kan incidenten met ernstige gevolgen voorkomen.
3. Hulpverlening en repressie, waarbij de hulpverlening met name is gericht op het bieden van kansen op het terrein van bijvoorbeeld werk, huisvestingonderwijs. Waar nodig worden repressieve maatregelen ingezet.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling en Veiligheid.

Inzet budget: Krachtwijken 15.000 euro.

Inzet partners: Bondgenoten Overvecht, bewoners, Politie, Buurtteams, JoU, SMN, Wijk &Co, Vreedzame wijk, scholen.

Verantwoordelijk: MO & Veiligheid.

Project Springlevende Wijk in Vulcanusdreef

In de Springlevende Wijk in Vulcanusdreef zetten 4 studenten zich vanaf 2016 in voor de leefbaarheid van de Vulcanusdreef. In opdracht van het wijkbureau en Mitros en samen met Academie van de Stad, bewoners en wijkorganisaties bedenken studenten relevante en waardevolle deelprojecten in de Vulcanus en zetten die op. Ter ondersteuning van hun rol als studentcoördinator krijgen ze tijdelijk een woning met huurkorting. Zo dragen de studenten als medebewoner bij aan hun eigen buurt. Het project loopt goed in de Vulcanusdreef, de studenten hebben in 2016 veel met de bewoners bereikt. Maar de sociale samenhang is nog kwetsbaar. Het project wordt daarom verlengd met als doel de taken van de studenten aan de bewoners zelf over te dragen.

Inzet gemeente: Wijken.

Inzet budget: Krachtwijken 10.000 euro (uit budget Ruimte voor Initiatieven).

Inzet partners: Mitros, Stichting Academie van de Stad, Veiligheid, bewoners, Buurtteams.

Verantwoordelijk: Wijkbureau en Mitros.

Complexe projecten en trajecten

Voor de herinrichting van diverse locaties in de wijk is geen structureel budget beschikbaar. Vernieuwing moet via subsidies en projecten gestalte krijgen. Dit geldt ook voor de volgende complexe projecten in Overvecht.

De afgeronde projecten zijn voor de volledigheid vermeld

Voormalig Ziekenhuis Stichting Antonius

Deze locatie verandert van voormalig ziekenhuisterrein in een woningbouwlocatie. In twee fases worden eengezinswoningen gebouwd die koopprijzen krijgen in de lage en midden categorie. In totaal worden 204 woningen gerealiseerd. De eerste fase met 55 woningen wordt in 2016 opgeleverd. De tijdelijke verhuur van het voormalige ziekenhuis aan circa 120 studenten is per juli 2016 gestopt. Dan wordt gestart met de tweede fase van het plan met 149 woningen. Dit project draagt bij aan het vergroten van de woningdifferentiatie in Overvecht.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: Ontwikkelaar Timpaan.

Baggeren en vervangen beschoeiing Vechtdijk

Het project is afgerond.

Herinrichting Vechtdijk

Vechtroute

Utrecht heeft de ambitie om naast het hoofdfietsnetwerk, aantrekkelijke routes aan te leggen voor afstanden tot 15 km, de zogenaamde doorfietsroutes. Doorfietsroutes zijn rustige routes die vaak

parallel lopen aan de doorgaande (drukkere) routes. Vaak lopen ze door woonbuurten waar de auto een minder prominente rol heeft. Hierdoor ontstaan prettige en veilige routes met een goede doorstroming en minder verkeerslichten. De Vechtdijk is onderdeel van de in het actieplan fiets en meerjarenprogramma bereikbaarheid 2015 voorgestelde doorfietsroute Vechtroute. Met de Vechtroute ontstaat een comfortabele, herkenbare en snelle fietsverbinding tussen de binnenstad van Utrecht en de gemeente Maarssen. Om werk met werk te maken is de realisatie van de Vechtdijk, als onderdeel de Vechtroute, vooruit getrokken. De Vechtdijk zal worden ingericht als fietsstraat. Een fietsstraat is een straat die ingericht is als fietsroute, maar waarop ook auto's zijn toegestaan. Dit autogebruik wordt echter beperkt door de inrichting van de fietsstraat. Het plan is op onderdelen nog aangepast. De uitvoering is in 2017.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Stadswerken en Ruimtelijke & Economische Ontwikkeling.

Wijkgroenplan Overvecht

Het wijkgroenplan is afgerond.

Aanpak (instroom) sociaal kwetsbare bewoners

In Overvecht wonen relatief veel sociaal kwetsbare bewoners. Dit komt onder andere door het grote aanbod van sociale huurwoningen in combinatie met een relatief groot aantal toewijzingen naar woningen vanuit gereguleerde instroom. De toegang tot de hulpverlening en begeleiding is sterk verbeterd. Eén toegangspoort tot begeleiding en zo nodig aanvullende zorg, dicht bij huis. Begeleid wonen voorzieningen zijn afgebouwd in het kader van scheiden van wonen en zorg. Daarnaast is ook het aantal klinische bedden afgebouwd. Dit betekent dat er een groter beroep wordt gedaan op de zelfstandigheid van bewoners in de wijk met een begeleidings- of zorgvraag. Hierbij wordt ook nadrukkelijk een beroep gedaan op de zorg voor elkaar. Op zich positieve ontwikkelingen maar ook risicovol in een wijk waarbij geen sprake is van een gezond evenwicht tussen kwetsbare en draagkrachtige bewoners. De ervaring wijst uit dat de meeste sociaal kwetsbaren met ambulante zorg goed kunnen functioneren. Een klein deel veroorzaakt echter forse problemen en ernstige overlast. Het gaat dan vaak om mensen die geen ondersteuning en zorg krijgen of willen terwijl ze dit wel nodig hebben. We willen samen met betrokken partners in de wijk de samenwerking versterken om in een zo vroeg mogelijk stadium problemen te signalen en in te grijpen. Dit in het belang van de kwetsbare bewoners maar ook in het belang omwonenden in de directe omgeving.

Inzet gemeente: Wijken, Volksgezondheid en Veiligheid.

Inzet partners: Woningcorporaties, zorginstellingen, sociaal makelaars en politie.

Verantwoordelijk: Veiligheid.

Wijkkring en 30 kilometergebieden

De Wijkkring en de 30 kilometer gebieden zijn afgerond.

Programma- en gebiedscommunicatie

De inzet op een goede communicatie die bewoners informeert en uitnodigt om mee te doen, wordt voortgezet maar wel financieel afgebouwd. We gaan bijvoorbeeld door met de aanpak vanuit Echt Overvecht en bijdragen aan Dreefnieuws. In 2016 zijn de diverse kanalen, die naast informatie ook de positieve branding van Overvecht moeten uitdragen, aan elkaar gekoppeld. Dreefnieuws en Echt Overvecht fuseren gedeeltelijk en de samenwerking met andere partijen wordt geïntensiveerd. Ook Sociale media worden ingezet om bewoners in de wijk te bereiken. In juni 2016 heeft de Facebookpagina van Echt Overvecht bijna 3.700 volgers (likes). Hiermee naderen we het in 2015 gestelde streefgetal van 4.000 voor eind 2016. Sociale media stimuleren betrokkenheid en gemeenschapszin en zijn een laagdrempelig middel om veel mensen te bereiken. Ook in Overvecht worden steeds meer de voordelen van digitaal gezien.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijkbureau Overvecht.

Inzet budget: Krachtwijken 40.000 euro.

Werk budgetten sociale wijkversterking

Voor het oplossen van knelpunten in de in de wijk op sociaal en openbaar gebied. En voor wijkbijeentkomsten met diverse partijen in de wijk.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijken.

Inzet budget: Krachtwijken 70.000 euro.

Ruimte voor nieuwe initiatieven

Ruimte geven aan nieuwe initiatieven en projecten in de wijk. Voorbeeld hiervan is de Springlevende wijk in de Vulcanusdreef van de Academie van de stad (zie 5.7)

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Wijken.

Inzet budget: Krachtwijken 80.000 euro.

Inzet partners: Bewoners, ondernemers en andere wijkpartijen

Toekomstvisie groot winkelcentrum

Het SPvE (met daarin de ruimtelijke en functionele randvoorwaarden) voor herontwikkeling van de zogenaamde NPD-strook bij winkelcentrum Overvecht is in april 2016 vrijgegeven voor inspraak. In dit kader worden ook ontwikkelaars gevraagd om hun visie ten aanzien van de programmering, fasering en afzetbaarheid te geven. Eind 2016 wordt besluitvorming door de Raad over de uitgangspunten verwacht. Ook worden plannen gemaakt om verbeteringen van de openbare ruimte te bewerkstelligen. Daarnaast wordt er medio 2016 een overeenkomst gesloten met de eigenaren van het winkelcentrum voor verbeterplannen van het winkelcentrum zelf.

Inzet gemeente en partners: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadswerken, Wijken, woningcorporaties, bewoners en projectontwikkelaars.

Nieuwe locatie prostitutiezone, 'Het Nieuwe Zandpad'.

Na veel voorbereidende werkzaamheden (tender ten behoeve van investeerder, vaststellen bestemmingsplan en ontwerp buitenruimte, consultatie van de buurt in de vorm van klankbordgroep en info avonden) is de planning dat in het voorjaar 2017 de eerste fase van het Nieuwe Zandpad in gebruik wordt genomen. De eerste fase bestaat uit circa 60 tot 100 werkruimten. Eind 2017 zal de hele zone in gebruik genomen zijn. Medio 2016 is gestart met het bouwrijp maken.

Inzet gemeente en partners (OM): Veiligheid, Stadswerken, Volksgezondheid, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Verbetering Noordelijke Randweg Utrecht (NRU)

De NRU bestaat uit de Karl Marxdreef, Albert Schweitzerdreef en de Eindhovendreef. Verbetering van de randweg langs Overvecht is van belang voor de bereikbaarheid, aantrekkelijkheid en gezondheid van de stad en Overvecht. Met een betere doorstroming op de NRU is het mogelijk om verkeer van en naar Overvecht en aangrenzende wijken anders te routeren. Hierdoor neemt de verkeersdruk op een aantal plekken in de wijk af en kunnen die wegen aantrekkelijker worden gemaakt voor fietsers en voetgangers. De afgelopen jaren heeft de gemeente samen met bewoners toegewerkt naar een aantal belangrijke uitgangspunten voor de NRU. Deze zijn in maart 2014 door de gemeenteraad vastgesteld in een zogenaamde gemeentelijke voorkeursvariant, en zijn: twee keer twee rijstroken, een maximum snelheid van 80 km/uur, een groene uitstraling, drie ongelijkvloerse kruisingen. Binnen het beschikbare budget kan één van de verkeerspleinen verdiept (onderlangs) worden aangelegd. Bewoners willen graag dat dit alle pleinen verdiept worden. In het voorjaar van 2015 is een participatiewerkgroep van ondernemers en bewoners opgericht die de gemeente adviseert. In de toekomst is er geen rechtstreekse aansluiting meer van de Moldaudreef op de NRU. Verkeer dat nu gebruik maakt van deze aansluitingen om op de NRU te komen, moet na de aanpak van de NRU een andere route nemen. Hiervoor zijn in 2015 verschillende varianten onderzocht waarbij ook gekeken is naar de gevolgen op andere wegen binnen Overvecht. In 2016 is nader bezien wat de gevolgen zijn voor het wijkwinkelcentrum Overkapel. In 2016 is gestart met de werkzaamheden om te komen tot een keuze welk plein verdiept wordt aangelegd. En is gestart met het opstellen van een Integraal Programma van Eisen. In 2017 is besluitvorming voor de Moldaudreef, de pleinen en het IPvE/FO voorzien. Streven is om in 2020 te starten met de uitvoering.

Het gemeentelijke ambitiesdocument **Utrecht Aantrekkelijk en Bereikbaar** (UAB) ziet een goede verkeersveiligheid als belangrijke voorwaarde voor een gezonde, sociale en economisch aantrekkelijke stad. Uit dit ambitiesdocument komt het actieplan verkeersveiligheid 2015-2020 voort. Het actieplan bundelt maatregelen vanuit de eerdergenoemde gemeentelijke programma's en vult deze aan met extra acties. Het doel van het plan: de objectieve én ervaren verkeersveiligheid in onze stad vergroten.

Inmiddels is de kruising Carnegiedreef-Paranadreef opnieuw ingericht en is de snelheid op de Einsteindreef en de Fransiscusdreef verlaagd van 70 naar 50 kilometer per uur.

Winkelcentrum de Klop

De verbetering van de openbare ruimte voor de Lidl in het winkelcentrum aan de Klop heeft nog niet plaats gevonden. Dit heeft te maken met de ontwikkelingen rondom de verbouwing en uitbreiding van de Lidl. Het plan is om de Lidl uit te breiden door de leegstaande winkelruimtes naast de huidige Lidl te verbouwen ten behoeve van de supermarkt. De tussengelegen passage wordt bij de nieuwe supermarkt betrokken. Op de huidige supermarkt komt een grotere en hogere bouwlaag dan nu aanwezig is. De Lidl kan hierdoor worden uitgebreid met onder andere een bake-off afdeling en een uitgebreide groente- en fruitafdeling. Met dit plan voor de uitbreiding van de Lidl willen we de levendigheid van het gehele winkelcentrum de Klop verbeteren. De planning van de uitvoering is in voorbereiding.

Inzet gemeente: Wijken, Milieu en Mobiliteit, Stadswerken.

Inzet partners: Bewoners en relevante wijkpartijen.

Opvang asielzoekers Einsteindreef

De verbouwing van de Einsteindreef 101-139 kost meer tijd dan gepland. Eind november 2016 verwacht de COA de eerste asielzoekers. De opvanglocatie sluit op 30 november 2018. Op de Einsteindreef komen maximaal 400 asielzoekers; gezinnen, mannen en vrouwen. Deze locatie biedt vanaf september 2016 ook (tijdelijke) woonruimte voor Utrechtse jongeren. Jongerenorganisatie Socius gaat hiervoor in een apart deel van het gebouw, 25 wooneenheden inrichten. Er komen activiteiten en cursussen voor asielzoekers en wijkbewoners. Asielzoekers die in de Einsteindreef komen, gaan daarna in principe door naar een azc in Utrecht. Als zij een verblijfsvergunning krijgen, betekent dit dat ze ook in Utrecht woonruimte krijgen, de stad waar ze dan inmiddels (mee) bekend zijn. Er is een klankbordgroep opgericht, bestaande uit wijkbewoners, het COA, de politie en de gemeente. Besproken is wat er nodig is voor de leefbaarheid en (verkeers)veiligheid rondom de opvanglocatie. De afspraken worden vastgelegd in een beheerplan. Net zoals bij de andere opvanglocaties in Utrecht zijn er ook op de Einsteindreef 24 uur per dag medewerkers van het COA en/of beveiligers in het pand aanwezig. Daarnaast zorgt de gemeente voor extra toezichthouders in de buurt. Er wordt ook een start gemaakt om na te denken over wat er met de bestemming na 30 november 2018 moet gebeuren.

Gebieds- en buurtaanpakken: Spoorzone en de Gagel

In Overvecht zijn de gebiedsaanpakken Spoorzone en de Gagel zo goed als afgerond. Er is nu vooral sprake van fysieke wijk- en buurtaanpakken. Voor sociale wijkontwikkeling en sociale buurtaanpakken verwijzen we naar hoofdstuk vijf (5.3).

Spoorzone

Camera Obscuradreef

De plannen van Woningcorporatie Mitros voor de Camera Obscuradreef en omgeving zijn veranderd van sloop/nieuwbouw naar renovatie. Als onderdeel van dit project is medio 2016 een experiment gestart met energie-neutraal renoveren; nul-op-de-meter genoemd. In eerste instantie wordt gestart met renovatie van acht woningen (een trappenhuis) op deze wijze. De resultaten hiervan worden gedurende een jaar gemonitord. Als het experiment lukt, dan worden meer woningen op deze wijze gerenoveerd. Mitros doet de investering hiervoor samen met de gemeente, via de inzet van middelen uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 3 (ISV3).

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet budget: Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing.

Inzet partner: Mitros.

Mariakwartier

Het project is afgerond.

Kindercluster Teun de Jagerdreef

De gebouwen van de Jenaplanscholen Cleophas aan de Winterboeidreef en de Openbare Basisschool Overvecht aan de Teun de Jagerdreef krijgen één nieuw schoolgebouw. Dat complex komt aan de Teun de Jagerdreef 5. De bestaande sporthal met twee gymzalen wordt in de nieuwbouw ingepast. In dit

Kindercluster is ook plaats voor buurthuis de Bram die hier naar toe verhuist van de Rhônedreef. De Bram blijft de wijkbewoners in het zuiden van Overvecht volop ruimte en faciliteiten bieden voor de organisatie van activiteiten en bijeenkomsten. Het kindercluster Teun de Jagerdreef is het resultaat van samenwerking tussen de onderwijsbesturen en de gemeente. De investering komt vanuit het Masterplan Primair Onderwijs. Dit project is medio 2017 gereed.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Maatschappelijke Ontwikkeling (Onderwijs).
Inzet partners: Betrokken scholen en buurthuis De Bram.
Verantwoordelijk: Utrechtse Vastgoed Organisatie.

Stationsgebied station Overvecht

Het project betreft de aanpak van de openbare ruimte in de stationsomgeving van Overvecht. Het gaat om het verbeteren van de verblijfskwaliteit voor reizigers, bezoekers, bewoners en werknemers van het stationsgebied en enkele knelpunten met betrekking tot parkeren op te lossen. Het station is een belangrijke entree van de wijk en daarmee ook een visitekaartje. De Tiberdreef fungeert als een barrière tussen het station, de winkelstrip en de moskee. Ook is de inrichting rommelig en onoverzichtelijk. Het totale gebied mist een herkenbare uitstraling en de bereikbaarheid voor langzaam verkeer van het station is niet optimaal. Na een informatiebijeenkomst in 2015 zijn er belangrijke aanpassingen aan het plan gedaan. Vooral het weghalen van de rotonde leidde tot veel weerstand in verband met de verwachte verslechtering van de (verkeers)veiligheid. Begin 2016 zijn de nieuwe plannen gepresenteerd. Besluitvorming hierover heeft medio 2016 plaatsgevonden. De uitvoering zal in 2017 plaats vinden.

Inzet gemeente en verantwoordelijk: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.
Inzet budget: Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 3.

De Gagel

Kindercluster Ibisdreef

Bij het 'kindercluster' aan de Ibisdreef komen de Mattheusschool (Ghanadreef 2) en de Openbare School (Grote Trekdreef 4), onder één dak. Hier is ook een wijkvoorziening aan gekoppeld in de vorm van een multifunctioneel te gebruiken ruimte en een ouderlokaal. De investering komt vanuit het Masterplan Primair Onderwijs. Dit project is medio 2017 gereed.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie en Maatschappelijke Ontwikkeling (Onderwijs).
Inzet budget: Programma Onderwijs.
Inzet partners: Basisscholen.
Verantwoordelijk: Utrechtse Vastgoed Organisatie.

Multifunctionele accommodatie Gagel Noord

Dit betreft de nieuwbouw van twee basisscholen in het noordoostelijke deel van Overvecht. De Johannes aan de Pagodedreef en de openbare school aan de Beiroetdreef kunnen niet meer de gewenste bouwkundige en onderwijskundige kwaliteit bieden. Het realiseren van een nieuwe schoolvoorziening is opgenomen in het Masterplan Primair Onderwijs en wordt gefinancierd uit dit masterplan. Het project wordt in de loop van 2017 uitgevoerd.

Daarnaast wordt een nieuwe gymzaal gebouwd op de locatie aan de Pagodedreef, waar voorheen de Johannesschool stond. In het verlengde van dit plan wordt de openbare ruimte eromheen verbeterd. Doordat het bouwvlak van de gymzaal kleiner is dan van de eerdere basisschool kan er vergroening van het terrein plaats hebben. Hierover wordt met omwonenden overlegd hoe dit er dan kan gaan uitzien.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie en Maatschappelijke Ontwikkeling.
Inzet budget: Programma Onderwijs.
Inzet partners: Basisscholen en diverse wijkpartijen voor multifunctionele voorzieningen.
Verantwoordelijk: Utrechtse Vastgoed Organisatie.
Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling is verantwoordelijk voor het plan voor de herinrichting openbare ruimte nabij de nieuwe gymzaal.

Flats THEMA-dreven dreven en aanpak openbare ruimte

Na lang onderzoek is besloten om de flats aan de zogenaamde THEMA-dreven (-, Haifa-, St. Eustatius-, St. Maarten- en Ankaradreef) niet te slopen. In 2012/2013 is besloten dat de gemeente investeert in de aanpak van de buitenruimte en de corporaties de flats renoveren. Portaal heeft in 2015 als eerste de flat aan de Ankaradreef hoogwaardig gerenoveerd. In 2016 is Portaal gestart met de renovatie van de St Maartendreef. De oplevering is medio 2017. Tegelijkertijd wordt in 2017 gestart met de voorbereiding van de renovatie van de Ibsdreef. Er gaat een renovatietrein door Overvecht. Want daarna zijn de vier flats van Mitros aan de beurt, op zijn vroegst vanaf 2019. De gemeente heeft afgelopen jaren gewerkt aan een inrichtingsplan voor de aanpak van de buitenruimte. Er zijn n ondergrondse vuilcontainers geplaatst voor alle 6 flats. Na renovatie van de Ankarafat is de buitenruimte vernieuwd. De laatste fase is gestart in het voorjaar van 2016 te weten de aanpak van het grote speelterrein tussen de flats Ankaradreef en Tigrisdreef en de aanpak van het park tussen Tigrisdreef en Gangesdreef. Deze werkzaamheden worden afgerond in het plantseizoen najaar 2016 en voorjaar 2017. Voor de financiering zet de gemeente middelen in uit het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing 3 (ISV3), het stadsbedrijf heeft de ondergrondse containers voor haar rekening genomen.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadswerken en Wijken.

Inzet budget: Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing.

Inzet partners: Portaal en Mitros.

Verantwoordelijk: Ruimtelijke en Economische.

Flats KwaZeGa-dreven

Het project van de renovatie van de flats en de herinrichting van de buitenruimtes is afgrond.

Ivoordreef

Het project behelst de sloop van de hoogbouw van woningcorporatie Bo-ex aan de Ivoordreef en deze te vervangen door nieuwbouw. Daardoor is er nu de kans om het gebied integraal te verbeteren zoals eerder in het Gebiedsplan de Gagel werd aangegeven. Er zijn 174 sociale huurwoningen in deze tien–hoog flat. Bo-ex wil circa 100 –150 woningen in de sociale sector terugbouwen om het aantal sociale huurwoningen in de stad op te peil te houden. Gezien de groei van het tekort aan sociale huurwoningen, zoals gebleken uit de Prestatie Afspraken, zet Bo-Ex in op de bovenkant van deze range. Voor het overige programma kunnen woningen in zowel de koop als de vrije sector huur gerealiseerd worden. Doelstelling is vernieuwing van het gebied, het leveren van een bijdrage aan een meer gedifferentieerde woningvoorraad in Overvecht en verbeteren van de sociale veiligheid en zo bij te dragen aan een gezonde verstedelijking.

In 2015 is het proces van herhuisvesting voorspoedig verlopen. Naar verwachting zullen in 2017 nog slechts enkele woningen in de flat door reguliere huurders worden bewoond. In 2016 is ook de planontwikkeling voor de nieuwbouw officieel gestart. De aantrekkende woningmarkt stemt optimistisch over de kans van slagen. Medio 2016 is na de besluitvorming over het startdocument door de raad van bestuur van Bo-ex en B&W de planontwikkeling gestart. De verwachting is dat in 2017 daar ook omwonenden kunnen worden geïnformeerd over de planontwikkeling. De daadwerkelijke sloop wordt niet eerder dan eind 2017 voorzien.

Inzet partner: Bo-Ex.

Projectenoverzicht voor 2017

Wijkambitie 1: Vergroten van kansen voor de jeugd, ook op het gebied van werk	
3.1	Extra schoolmaatschappelijk werk en jeugdmaatschappelijk werk
3.2	Extra 'outreachinge' hulpverlening voor jeugd en ouders
3.3	Aanpak multi problem gezinnen
3.4	Extra 'Speel mee' en speeltuinwerk
3.5	Brede schoolontwikkeling en – vernieuwing
3.6	Brede school: talentontwikkeling
3.7	Brede school: ouderbetrokkenheid
3.8	Jobmatch
3.9	Vergroten werkkansen voor jeugd

Wijkambitie 2: Investeren in werk, gezondheid, activering en ontmoeting

4.1	Bevorderen ondernemerschap
4.2	Doe Mee Centrum De Gagel en 'Participeren kun je leren'
4.3	Wijkbedrijf is nu WIJ 3.0
4.4	Buurtgerichte gezondheidsbevordering
4.5	Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG)
4.6	Beweegmakelaar volwassenen en beweegactiviteiten
4.7	Jeugdsport en verenigingsondersteuning
4.8	Activering door middel van taal en digivaardigheid
4.9	Initiatief cultuurhuis ZIMIHC Stefanus
4.10	Project Voedseltuin Gagelsteede

Wijkambitie 3: Verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid

5.1	Groepsaankpak overlast gevende jeugdgroepen
5.2	Zwaar jongerenwerk
5.3	Sociale wijkontwikkeling en buurtaanpakken
5.4	Verbeteren van de woonomgeving en openbare ruimte
5.5	Schoon, heel & veilig
5.6	Inzet Utrecht maken we samen
5.7	Project Springlevende wijk in Vulcanusdreef

Complexe projecten en trajecten

6.1	Voormalig Ziekenhuis St Antonius
6.2	Baggeren en vervangen beschoeiing Vechtdijk
6.3	Herinrichting Vechtdijk
6.4	Wijkgroenplan Overvecht
6.5	Aanpak (instroom) sociaal kwetsbare bewoners
6.6	Wijkkring en 30 km-gebieden (dit project vervalt, is afgerond in 2015)
6.7	Programma- en gebiedscommunicatie
6.8	Werkbudgetten sociale wijkversterking
6.9	Ruimte voor nieuwe initiatieven
6.10	Toekomstvisie groot winkelcentrum
6.11	Nieuwe locatie prostitutiezone
6.12	Verbetering Noordelijke Randweg Utrecht (NRU)
6.13	Actieplan Verkeersveiligheid 2015-2020
6.14	Winkelcentrum de Klop
6.15	Opvang asielzoekers Einsteindreef

Gebieds- en buurtaanpakken

7.1	Spoorzone
7.1.1	Camera Obscuradreef
7.1.2	Mariakwartier (dit project vervalt, is afgerond in 2015)
7.1.3	Kindercluster Teun de Jagerdreef
7.1.4	Stationsgebied station Overvecht
7.2	De Gagel
7.2.1	Kindercluster Ibisdreef
7.2.2	Multifunctionele accommodatie Gagel Noord
7.2.3	Flats Thema-dreven
7.2.4	Flats Kwango-, Zebra-, Gambia-dreven (dit project vervalt, is afgerond in 2015)
7.2.5	Ivoordreef

Vleuten-De Meern

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor Vleuten-De Meern. U leest in dit programma welke projecten de gemeente Utrecht samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partijen het komend jaar uitvoert om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Vooruitgang Vleuten-De Meern

De wijk Vleuten-De Meern groeit nog steeds. Niet alleen qua inwoners. De planning voorziet in het ontwikkelen van nieuwe locaties Haarrijn en Haarzicht. Ook binnen de bestaande kernen van Vleuten en De Meern vindt er herontwikkeling plaats om de levendigheid en de bereikbaarheid te verbeteren. Er zijn veel bewonersinitiatieven in de wijk en het aantal voorzieningen neemt nog steeds toe. Ook qua buurttevredenheid en gevoel van veiligheid staat Vleuten-De Meern goed op de kaart. Naast de al bestaande wijkambities zal er de komende jaren aandacht nodig zijn voor de bevolkingsopbouw. Er komen in Vleuten de Meern meer jongeren én meer ouderen. De verandering in de bevolkingsopbouw. In 2017 leidt tot andere vragen waarop we in 2017 gaan inspelen. In 2017 zullen we werken aan het stedelijk thema 'Bouwen aan een gezonde toekomst'.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Voor meer informatie over de wijkambities 2014-2018 en voor de tien wijkactieprogramma's van alle wijken kijkt u op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/wijkactieprogramma.

Heeft u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Of wilt u een bijdrage leveren aan de uitvoering van één van de beschreven projecten? U bent van harte welkom! Neem contact op met uw [wijkbureau](mailto:wijkbureau@utrecht.nl) voor een afspraak: telefoon 030 - 286 00 00 of per mail vleutendemeern@utrecht.nl.

De wijk Vleuten-De Meern

Vleuten-De Meern ligt ten westen van Utrecht. De kernen Vleuten en De Meern hebben een dorpskarakter met veel groen. Het landelijke gebied tussen deze kernen heeft voor het grootste deel plaatsgemaakt voor nieuwbouw. Ten noorden van de oude kern Vleuten komen de bouwlocaties Haarzicht en Haarrijn. Het Máximapark is onderdeel van de wijk en een groot en veelzijdig groengebied. Het gebied rondom Haarzuilens wordt ingericht voor recreatiedoeleinden.

Beschrijving van de wijk

Het merendeel van de woningvoorraad bestaat uit eengezinswoningen. Op de nieuwe locaties verrijzen vooral koopwoningen. Ouderen wonen met name in de kernen Vleuten en De Meern. De bewoners van de nieuwe delen zijn vooral jonge gezinnen. Het aandeel jeugd bedraagt ruim een kwart van de inwoners. Het aanbod van voorzieningen is gelijk verdeeld over de kernen Vleuten en De Meern.

De wijk in cijfers:

- Vleuten-De Meern is qua bevolkingsomvang de grootste wijk van Utrecht. De wijk heeft 46.825 inwoners op 1 januari 2016.
- In de wijk hebben relatief weinig huishoudens bijstand (2,8%). Het aantal banen per 100 inwoners in Vleuten-De Meern (32) is relatief laag.
- Vleuten-De Meern heeft van alle wijken de minste woninginbraken (zeven per 1.000 woningen). De jongerenoverlast is 10% en de buurtonveiligheidsgevoelens zijn 22%.

- De actieve deelname in de buurt is de afgelopen vier jaar toegenomen van 31 % naar 36 %. Bewoners van Vleuten- De Meern zijn positiever over de sociale cohesie dan gemiddeld in andere Utrechtse wijken. Ze hebben minder vaak dan in 2011 een sombere toekomstverwachting voor hun buurt (10%).
- De staat van de openbare ruimte in Vleuten-De Meern krijgt een 6,9. Dit is het één na hoogste rapportcijfer van alle Utrechtse wijken.
- Bewoners van Vleuten-De Meern zijn in grote mate tevreden over de fietsparkeergelegenheid in hun buurt (67%). Over de verkeersveiligheid zijn de bewoners van Vleuten-De Meern minder tevreden geworden sinds 2011 (van 49% naar 33%).
- De gezondheidssituatie van de bewoners van de wijk komt op de meeste indicatoren (zoals ervaren gezondheid en leefstijl) overeen met het gemiddelde van de stad.

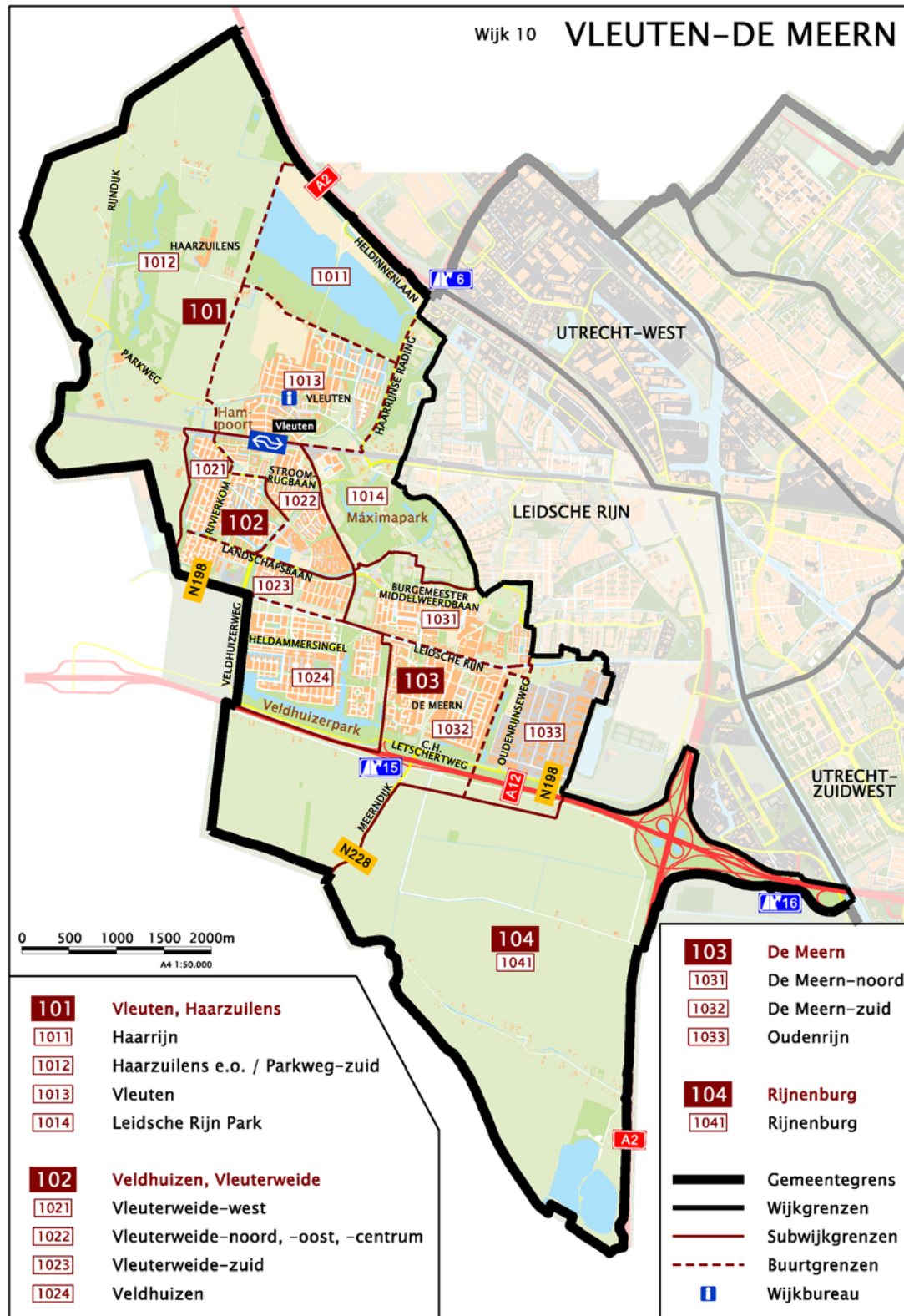
Wijkraadpleging

Uit de meest recente wijkraadpleging blijkt dat de wijk op welzijnsgebied goed scoort. De voorzieningen zijn goed bereikbaar en men is tevreden over de zorgkwaliteit. De bekendheid van de Buurteams is nog niet groot (12% van de 611 respondenten), en ruim 30 % van de respondenten heeft behoefte aan meer sociale activiteiten in de wijk.

Bron: WijkWijzer 2016.

Kaart van de wijk

De kaart van Vleuten-De Meern met vier subwijken en twaalf buurten.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

De doelstellingen voor de periode 2014–2018 zijn vertaald naar drie speerpunten.

Wijkambitie 1: Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen van verkeersoverlast

De verkeersdruk zal de komende jaren een belangrijk item blijven. Bewoners beleven de ervaren overlast al jaren als grootste ergernis. Apart onderdeel zijn de problemen die bouwactiviteiten geven voor bereikbaarheid van en overlast voor delen van de wijk. Ook zijn er veel klachten over het parkeergedrag. Een ander belangrijk aspect is het sluipverkeer door bestaande kernen. Op het gebied van openbaar vervoer per bus liggen verbeteringen in het verschiets qua inzet van het soort materieel. Ook de verkeersveiligheid in de wijk (snelheid, oversteekplaatsen, fietspaden, bewegwijzering) speelt een belangrijke rol in de beleving van bewoners.

Wijkambitie 2: Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen

Het voorzieningenniveau op het gebied van onderwijs en sport is zonder meer goed te noemen. Knelpunt is de nog te grote concentratie van deelnemers op specifieke momenten in de week. Ook de commerciële centrumvoorzieningen zijn op zich goed geregeld. Maar de voorzieningen voor de grote en snel groeiende groep jongeren in de leeftijdscategorie van 12 tot 17 jaar (in sommige buurten wel 40%) dreigen de komende jaren tekort te schieten. Het Wijkservicecentrum heeft het initiatief genomen om samen met andere partijen te inventariseren of en waar er extra ruimte kan worden ingericht voor jongerenontmoetingsplekken. Ook zal de gemeente aandacht geven aan de groeiende groep ouderen. Sinds 2015 zijn er in de gemeente Buurtteams actief, waar de gemeente mee samenwerkt. Hier werken professionals samen om bewoners die het zelf even niet redden te ondersteunen. Nog niet alle bewoners weten het buurtteam te vinden. De gemeente draagt bij aan de bekendheid van de buurtteams. Meer informatie hierover, en over de andere zorg- en sociale taken, zijn te vinden op www.utrecht.nl/sociale-stad-in-ontwikkeling.

Wijkambitie 3: Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling (bij meervoudig gebruik van de openbare ruimte)

Vleuten-De Meern is niet alleen de grootste wijk van Utrecht, maar heeft ook in bevolkingssamenstelling een paar opvallende eigenschappen. Zo heeft de wijk – op Leidsche Rijn na – het hoogste percentage jonge inwoners. Ruim een kwart (28,9%) van de inwoners is tussen de 0 en 17 jaar oud. Daar tegenover staat dat 11,7% van de inwoners uit 65-plussers bestaat. Het percentage inwoners van niet-westerse afkomst is 12,2%. De wijk is de komende jaren nog fors in beweging, zowel in nieuwe buurten als in bestaande kernen en omliggende agrarische en recreatieve gebieden. Alle groepen gebruiken dezelfde openbare ruimte. Dat uit zich regelmatig in conflicterende belangen, zoals die tussen automobilisten enerzijds en fietsers en voetgangers anderzijds. Tussen parkeren en de wens om de vrije openbare ruimte anders te gebruiken. Tussen hondenbezitters en niet-hondenbezitters. Tussen voetballende jongeren en de daarover klagende bewoners. Tussen hangjongeren en andere bewoners. Veel vragen en klachten die binnenkomen, gaan over deze zaken. De gemeente wil bij alle activiteiten, netwerkbijeenkomsten en het afhandelen van vragen van bewoners meer begrip en tolerantie stimuleren onder bewoners voor elkaars activiteiten. Ook moedigt de gemeente gezamenlijke activiteiten aan.

In 2016 zijn er ook een aantal complexe projecten en gebiedsgerichte aanpakken:

- Haarzich
- Hart van de Meern
- Actualisering woningbouwprogramma Haarrijn
- Omgevingsvisie Vleuten-De Meern
- Máximapark
- Strandzone Haarrijn.

Wijkambitie 1: Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen van verkeersoverlast

Realiseren van 30 km/u-maatregelen op de route Wilhelminalaan, Bottensteinweg, Pastoor Ohlilaan en Hindersteinlaan

Op boven genoemde wegen worden snelheidsremmende maatregelen uitgevoerd tot aan een volledige herinrichting. Dit leidt tot minder autoverkeer door Vleuten, tot een verbetering van de verkeersveiligheid en tegelijkertijd tot het behoud van een leefbaar centrum met versterking van het dorpse karakter. In 2016 zijn vooruitlopend op de herinrichting de fietsoversteken op de Wilhelminalaan verbeterd. De maatregelen op de Wilhelminalaan worden zo mogelijk gekoppeld aan onderhoudswerkzaamheden aan de Wilhelminalaan, deze staan gepland voor 2017 (na afronding van de nieuwbouwwoningen Le Parc). Tevens worden de definitieve maatregelen voor de overige wegen gerealiseerd.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit.
Stadsingenieurs Utrecht, Stadswerken.
Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.
Inzet budget: Programma.
Bereikbaarheid/Verkeersfonds.
Verantwoordelijke afdeling: Milieu & Mobiliteit

Onderzoek naar alternatieve maatregelen Maarssenseweg

Om greep te houden op de verkeersintensiteit in het centrum van Vleuten en om de ontwikkeling en realisatie van de locatie Haarrijn te garanderen, is onderzoek gedaan naar infrastructurele en/of verkeerskundige maatregelen die een vergelijkbaar effect hebben als het aanbrengen van een knip op de Maarssenseweg. De gekozen oplossing bestaat uit drie maatregelen (fasen). In fase 1 wordt de kruising Schoolstraat-Maarssenseweg veranderd. Het is de bedoeling dat tegelijkertijd fase 2 wordt gerealiseerd, waarbij er diverse maatregelen worden genomen, waaronder:

- Aanpassen kruispunt
- Bushalte veranderen
- Profielversmallingen aanbrengen.

Mocht uit monitoring van de verkeersintensiteit blijken dat er dan nog teveel auto's rijden op de Schoolstraat dan zal als fase 3 eenrichtingsverkeer worden ingesteld op de Verbindingsweg – Maarssenseweg ter hoogte van het viaduct op de A2.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit.
Bureau NegenTien.
Stadsingenieurs Utrecht.
Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.
Inzet budget: Meerjaren Programma Bereikbaarheid.
Inzet partners: Gemeente Stichtse Vecht.
Provincie Utrecht, bewoners.
Verantwoordelijke afdeling: Milieu & Mobiliteit.

Onderzoek ontsluitende route Sparrendaal

De Sparrendaal is een ontsluitende route voor één van de deelgebieden van Vleuterweide. Die biedt tevens een verbinding tussen de Europaweg en het (winkel)centrum Vleuterweide. Deze straat is ingericht als 30 km/u-sstraat. Bewoners klagen over de toenemende verkeersintensiteit. Dit onderwerp is betrokken bij het onderzoek naar de bereikbaarheid van (winkel)centrum Vleuterweide (zie 3.4). Het college van B en W heeft de route rond het winkelcentrum Vleuterweide vastgesteld. De uitvoering is in 2016 gestart en wordt, in 2017 afgerond.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij Vleuterweide.
Inzet budget: Programma Bereikbaarheid.
Verantwoordelijke afdeling: Milieu & Mobiliteit.

Haalbaarheidsonderzoek varianten verkeersstromen centrum Vleuterweide

Bewoners en ondernemers ervaren de verkeerssituatie op de wegen die het centrum van Vleuterweide vanaf de Landschapsbaan ontsluiten als onveilig, zowel voor fiets- als voor autoverkeer. Uit onderzoek is gebleken dat er wijzigingen nodig zijn in de infrastructuur tussen de Landschapsbaan en de spoorlijn Utrecht–Den Haag. Het veranderen van de verkeersstroom rond het winkelcentrum Vleuterweide zal de veiligheid verbeteren.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit, ondernemers, Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij. Vleuterweide, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Bereikbaarheid.

Inzet partners: bewoners, winkeliers.

ondernemers, Cultuurcampus.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu & Mobiliteit.

Onderzoek doorstroming rondweg Vleuten

De doorstroming op de rondweg Vleuten (Huis te Vleutenbaan, Stroomrugbaan, Parkweg) valt te verbeteren. Dat is gebleken uit de verkeersanalyse Vleuten en omstreken. Met een onderzoek komt er duidelijkheid over verkeers-technische mogelijkheden en financiële haalbaarheid. Dit onderzoek haakt aan op het haalbaarheidsonderzoek varianten verkeersstromen centrum Vleuterweide, omdat dit project ook gevolgen heeft voor de kruising met de Stroomrugbaan. De werkzaamheden aan de herinrichting van de Stroomrugbaan lopen. De verkeersregelinstallatie (VRI) aan de Stroomrugbaan wordt opnieuw ingericht.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit.

Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Bereikbaarheid.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu & Mobiliteit.

Bochtdijk en omgeving

In 2016 is een maximaal twee jaar durende pilot gestart, gericht op de vraag of het parkeerterrein van Kasteel de Haar tevens kan voldoen als parkeervoorziening voor het Parkbos De Haar. Indien blijkt dat dit niet voldoet kunnen voorstellen worden gedaan om tot aanpassing van de situatie te komen. In 2016 en 2017 zal de parkeersituatie in het kader van deze pilot gemonitord worden.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Stadsbedrijven, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: RodS-budget.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Wijkambitie 2: Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen

Locatieonderzoek huiskamerproject De Meern

De locatie van het huiskamerproject is tijdelijk. Uit het onderzoek naar een geschikte permanente locatie is gebleken dat de huidige tijdelijke locatie aan Meerndijk 126 (naast Azotod) het meest geschikt is. Om een permanent gebruik mogelijk te maken, is een bestemmingswijziging nodig. In 2017 gaat de gemeente de bestemming wijzigen.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed.

Organisatie, Maatschappelijke.

Ontwikkeling, Wijkservicecentrum

Vleuten-De Meern, Veiligheid.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning.

Inzet partners: Jongerenwerk Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Extra inzet jongerenwerk De Meern en Veldhuizen

Het inzetten van extra ambulant jongerenwerk en het openstellen van extra middagen en avonden van de huiskamerprojecten De Meern en Veldhuizen. Deze verhoogde inzet is beter afgestemd op de groei van het aantal (risico)jongeren in de wijk. In 2017 zal ook vanuit het sociaal makelen inzet gerealiseerd worden voor 12-18 jarigen.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum.

Vleuten-De Meern, Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning (voorzieningen voor de jeugd in Leidsche Rijn en Vleuten-De Meern).

Inzet partners: Jongerenwerk Utrecht.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Meer voorzieningen en activiteiten voor jongeren

Extra inzet activiteiten jongeren

Sinds 2015 wordt er jaarlijks een budget beschikbaar gesteld van minimaal 50.000 euro voor het realiseren van extra activiteiten voor jongeren in wijken 9 en 10. De inzet richt zich erop dat jongeren actief meedoen bij de voorbereiding en uitvoering van culturele, sportieve en vrijetijdsactiviteiten.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Wijkbureau Leidsche Rijn, Maatschappelijke Ontwikkeling

Inzet partners: Cultuur19/KLUB19, Welzaam, Doenja Dienstverlening, Harten voor Sport.

Verantwoordelijke afdeling: Wijken

Jongeren Ontmoetings Plekken

In wijk Vleuten-De Meern zijn enkele officiële JOP's gerealiseerd. Gezien de substantiële groei van het aantal jongeren en het opheffen van een drukbezochte JOP, is het noodzakelijk om tot uitbreiding van het aantal plekken te komen. In 2016 zijn een aantal potentiële locaties in beeld gebracht. In 2017 wordt gestart met een plan van aanpak en de participatie rond een of meer locaties.

Inzet gemeente: WSC, Wijkveiligheid, MO.

Inzet budget: MO, WSC, Wijkveiligheid.

Inzet partners: St. JOU, Politie.

Verantwoordelijke afdeling: WSC.

Gezondheidscentrum Vleuten

Achter het Wijkservicecentrum kunnenwoningen en een gezondheidscentrum worden ontwikkeld. In 2016 is het startdocument vastgesteld voor dit gebied. Samen met de deelnemers van het een nieuw gezondheidscentrum wordt de realisatie onderzocht op een nieuw gezondheidscentrum. Daarbij wordt ook bekeken of een deel van het gebouw van het wijkservicecentrum kan worden ingezet. Zodra er meer duidelijkheid is over de mogelijkheden, worden omwonenden hierover geïnformeerd.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: Ontwikkelaar Het Gezondheidscentrum, huisartsen, apotheek, fysiotherapie.

Verantwoordelijke afdeling: Bureau NegenTien.

Begraafplaats Hamlaan

Aan de Parkweg net ten noorden van het spoor is het gedeelte met de recreatieve functies van het gebied de Hamlaan inmiddels gerealiseerd. Naast het recreatiegebied wordt er ook gewerkt aan de ontwikkeling van een begraafplaats. Het betreft een openbare algemene begraafplaats die door een private partij geëxploiteerd zal worden. De gemeente is in gesprek met mogelijke kandidaten.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Stadswerken.

Inzet budget: Bureau NegenTien.

Inzet partners: Provincie Utrecht en nog te vinden exploitant.

Verantwoordelijke afdeling: Bureau NegenTien.

Aanleg fiets- en wandelpad door gebied 'De Rivier'

In het gebied tussen de Parkweg en de spoorbaan Utrecht-Den Haag, aangeduid als 'De Rivier' worden recreatieve voorzieningen gerealiseerd. De Rivier verbindt het recreatiegebied Hampoort met Het Wielrevelt en het Parkbos. In het gebied wordt eerst alleen een fiets- en wandelpad aangelegd. De uitvoering van het project vindt in 2016-2017 plaats. Invulling van de aanliggende gronden met recreatieve functies door het Recreatieschap Stichtse Groenlanden in opdracht van de Stuurgroep RodS, volgt later.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Milieu en Mobiliteit.

Realisatie: Milieu en Mobiliteit.

Inzet partners: Provincie Utrecht,
Recreatieschap Midden-Nederland.

Vmbo-school Via Nova College in Vleuterweide

Aan het stationsplein in Vleuterweide is voorzien in de bouw van een vmbo-school. In 2016 is gestart met de ontwerpfase. Conform de huidige planning start de bouw in het tweede kwartaal 2017 en wordt de school medio 2018 opgeleverd.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed.

Organisatie, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Maatschappelijke Ontwikkeling.

Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij Vleuterweide.

Inzet partner: schoolbestuur NUOVO.

Klim- en bouldercentrum

In de noordpunt van het Maximapark wordt een klim- en bouldercentrum gebouwd. Bijzonder aan dit klimcentrum is de grote levensechte rotsbekleding van twintig meter hoog aan de buitenkant van het gebouw. Het centrum biedt klim- en bouldersport aan voor alle leeftijden. De bouw is gestart in 2016, en gereed in 2017.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien (aanleg openbare ruimte).

Inzet partners: Neoliet (planontwikkeling).

Indoor skydivecentrum

Op het bedrijventerrein Haarrijn komt een nieuw indoor skydivecentrum. De bouw is gestart. De verwachting is dat het skydivecentrum in het voorjaar van 2017 wordt geopend.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien.

Inzet partners: City Sky Dive Centres.

Stimulering zondagvoetbal

Vanuit de wachtlijsten aanpak is de stimuleringssubsidie Zondagvoetbal ingesteld. Het project is erop gericht om pupillen vanaf 2016 in Utrecht op de zondagcompetitie te laten spelen. Voetbalverenigingen kunnen hier gebruik van maken. Hierdoor komt veldcapaciteit op zaterdag beschikbaar. Om deze cultuuromslag voor elkaar te krijgen, wordt deze subsidie beschikbaar gesteld voor 2016 en 2017.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling: Sport en Samenleving.

Inzet partners: sportverenigingen, VSU, KNVB.

Woonvoorziening Heem 2

Stichting de Heem heeft in 2015 in Rijnenburg aan de Heijcopperkade een tijdelijke woonvoorziening gerealiseerd. Het gaat om kleinschalig beschermde opvang voor ongeveer 20 plaatsen. Bij de realisatie van de woonvoorziening zijn goede afspraken gemaakt met en tussen de betrokken organisaties, omwonenden en andere belanghebbenden over omgevingsbeheer en veiligheid. Deze afspraken zullen elk half jaar via een beheergroep worden geëvalueerd.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten- De Meern, Veiligheid.

Inzet partners: Stichting de Heem, politie, omwonenden.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Wijkambitie 3: Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling bij meervoudig gebruik van de openbare ruimte.

Vreedzame wijk

De methodiek van de Vreedzame Wijk wordt verder geïmplementeerd onder professionals om het pedagogisch klimaat in de wijk te verbeteren. Zo ontstaat een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het prettig opgroeien in Vleuten-De Meern. De stuurgroep is in 2016 uitgebreid en geeft uitvoering aan het verbreden van de Vreedzame Wijk – van alleen Vleuterweide naar andere delen van de wijk.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum, Maatschappelijke Ontwikkeling, volksgezondheid.

Inzet budget: Maatschappelijke Ondersteuning.

Inzet partners: Welzaam, Brede School Weide Wereld, St. JoU, Jeugdgezondheidszorg, Spelenderwijs.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Versterken van buurtnetwerken

Sociaal makelaars zijn waar mogelijk aanwezig bij initiatieven en activiteiten die worden georganiseerd door de buurt. Zij onderhouden relaties op buurtniveau en zijn zichtbaar, bereikbaar en toegankelijk voor bewoners. Waar wenselijk neemt Welzaam initiatief tot het organiseren van netwerkbijeenkomsten. Bij dialoogbijeenkomsten in het kader van Utrecht Zijn We Samen speelt Welzaam een actieve rol in samenwerking met het Bondgenotenoverleg. Ook is er de digitale ontmoetingsplek WijkConnect.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning/Subsidies Sociaal Makelaars.

Inzet partners: Welzijnsorganisatie Welzaam, Wijkconnect, bewoners en diverse wijkorganisaties.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Versterken van de participatie en vrijwillige inzet van bewoners

De sociaal makelorganisatie Welzaam ondersteunt nieuwe bewonersinitiatieven gericht op participatie en ondersteunt waar nodig aanvragers van het Initiatievenfonds. Ook worden bewoners gematcht naar vrijwillige inzet, werkervaring en deelnemen aan activiteiten.

Inzet gemeente: MO, WSC.

Inzet budget: MO/subsidie Sociaal Makelorganisatie, Initiatievenfonds.

Verantwoordelijke afdelingen: MO en Wijken.

Versterken van netwerken rond kwetsbaren en ouderen

De netwerken rondom ouderen en kwetsbare bewoners versterken door samenwerking met diverse partners in de wijk. Dit gebeurt door het opzetten van Buurtkamers in buurtcentra, het ondersteunen van Sociale eettafels. Ook wordt de samenwerking Informele Zorg op wijkniveau versterkt. Ontwikkeld worden een sociaal uitzendbureau, 1-loket Ouderen Vleuten-De Meern en digitale bruisplekken in buurtaccommodaties.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning, op aanvraag Initiatievenfonds.

Inzet partners: Welzijnsorganisatie Welzaam, diverse organisaties (informele) zorg, wonen, welzijn.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Versterken van ondernemend sociaal medebeheer

Naast het inzetten van sociaal beheer zorgt de inzet van vrijwilligers en gebruikers voor een prettige en veilige sfeer in de buurtaccommodaties en speeltuinen. De sociaal beheerder van de sociaal makelorganisatie zorgt ervoor dat er goed contact met gebruikers en vrijwilligers is en dat zij periodiek worden betrokken bij het beheer van de accommodatie, in de driehoek van gebruikers, sociaal en facilitair beheer.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning.

Inzet partners: Welzijnsorganisatie Welzaam, bewoners(groepen), diverse wijkorganisaties en (sociaal) ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Digitale wijk

Niet alle bewoners zijn toegerust om deel te nemen aan de digitale samenleving. Daarom worden digitale bruisplekken in de buurtaccommodaties ontwikkeld.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Maatschappelijke Ondersteuning/Subsidies Sociaal Makelaars.

Inzet partners: Welzijnsorganisatie Welzaam, Wijkconnect, Mira Media, Taal doet Meer, Bibliotheekbewoners en diverse wijkorganisaties.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Wijkgroenplan

Verdere uitvoering van het in 2014 opgestelde wijkgroenplan. Dit plan bestaat uit projecten die door bewoners uit de wijk worden aangedragen. Deze projecten dragen bij aan de toename van het groen in de buurt of aan een verbetering van de kwaliteit of toegankelijkheid ervan. Projecten die worden gestart en zo mogelijk gerealiseerd in 2017 zijn onder meer:

- De oevers van de Leidsche Rijn waardevoller qua ecologie
- Bloembollen langs de Leidsche Rijn
- Gevarieerder groen in De Tol
- Meer ecologie in Vleuten De Meern (in samenwerking met wijkgroenplan Leidsche Rijn)
- Aanvulling meidoornhaag Haarpad
- Gevarieerde oeverbeplanting langs de Utrechtse heuvelrug
- Bomen in de Trompetbloemlaan
- Groenstroken bij de Weide Wereld
- Bomen in de Zilverschoonlaan
- Noten- en fruitbomen Amabilispad
- Aanpassing beheer Oudenrijnsingel.

Inzet gemeente: Milieu & Mobiliteit, Stadsbedrijven, WSC.

Inzet budget: Programma Openbare Ruimte en Groen (meerjarenprogramma groen).

Inzet partners: bewoners (groepen).

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Wijkwaterplan

De gemeente Utrecht en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) werken samen aan schoner en gezonder water. Ze nemen maatregelen om urgente knelpunten op te lossen, zoals wateroverlast, grootschalige vissterfte, blauwalg, botulisme en stank. Deze maatregelen zijn vastgelegd in de wijkwaterplannen, als onderdeel van de aanpak om te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). In 2016 is gestart met het wijkwaterplan Vleuten De Meern. De bewonerswensen die een bijdrage leveren aan schoner en gezonder water worden in het plan meegenomen. In 2017 wordt het wijkwaterplan naar verwachting vastgesteld en start de uitvoering van de hieruit voortkomende projecten.

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven, afdeling Stedelijk Beheer.

Mede opdrachtgever: Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

Financiering gemeentelijke deel: Programma Openbare ruimte, deelprogramma riolering en water.

Gezonde wijkaanpak

Utrecht bouwt aan een gezonde toekomst. Gezondheid is het vermogen van mensen zich aan te passen en eigen regie te voeren bij fysieke, emotionele en sociale tegenslagen in het leven. Ook in de wijk Vleuten-De Meern wil de gemeente de gezondheid en het welbevinden van bewoners verbeteren. Dit gebeurt door het versterken van de samenwerking tussen partijen op sociaal-medisch vlak en het stimuleren van initiatieven op gebied van Healthy Urban Living (bijvoorbeeld moestuinen, voedselbos). De samenwerking en afstemming moeten leiden tot een duurzame infrastructuur en tot focus op de

meest relevante thema's en een gecoördineerde aanpak. Het initiatief in 2016 tot een Gezondheidsdag voor de wijk wordt toegejuicht en uitgebouwd in 2017.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Jeugd en Gezin en Maatschappelijke Ontwikkeling.
Inzet partners: Julius Gezondheidscentrum, Harten voor Sport, Zorgverslimmingsplatform, Doenja Dienstverlening, Welzaam, Buurtteam.

Bewonersparticipatie / initiatieven in de openbare ruimte

Door de gehele wijk zijn er vele initiatieven van bewoners(groepen) waar het gaat om zelfbeheer van de openbare ruimte. Variërend van grote, tot ook heel veel kleine initiatieven verspreid over de wijk.

Inzet gemeente: Wijken, Stadsbedrijven.
Inzet partners: actieve betrokken bewoners.

Bewustwording bij de jeugd over het (zwerf)vuil

In de wijk is er steeds meer zwerfvuil, vooral op en langs de doorgaande wegen/fietspaden; de routes van middelbare scholen naar winkelcentra en vice versa en de hangplekken. Deze plekken vragen veel aandacht omdat ze snel vervuilen. De gemeente onderzoekt of het mogelijk is om een bewustwordingsactie, bij voorkeur in samenwerking met middelbare scholieren, op te zetten.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, MO, Onderwijs, Wijken.
Inzet partners: WWO, scholen.

Complexe projecten en trajecten

Onder de complexe projecten vallen de ontwikkeling van Haarzicht, het Hart van De Meern, woningbouwprogramma Haarrijn en de omgevingsvisie.

Woningbouw Haarzicht

Ontwikkeling van woningbouwlocatie aan de rand van Vleuten tot een woonwijk van maximaal 555 woningen en een school met gymzaal. Na vaststelling van het Stedenbouwkundig Plan in 2016 is de bestemmingsplanprocedure in gang gezet. Deze is waarschijnlijk, afgerond 2^e kwartaal van 2017. Daarna volgt het bouwrijp maken van de locatie door de ontwikkelaars. Naar verwachting zal tweede helft 2017 gestart worden met de bouw van de eerste woningen en de school.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, afdeling Ruimtelijke regie, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.
Inzet partners: Ontwikkelaars van de Groep Haarzicht.
Verantwoordelijke afdeling: Bureau NegenTien.

Hart De Meern

Herinrichting Meerndijk

De Meerndijk krijgt gefaseerd een nieuwe inrichting. Er is een rotonde aangelegd op de kruising Meerndijk – Laan 1954. Aanpassingen die aan de noordzijde van de Meerndijk worden gedaan, zullen aansluiten bij ontwikkelingen in de nabije toekomst in het Hart van De Meern. Met deze herinrichting wordt de snelheid gereguleerd en de veiligheid op de Meerndijk verbeterd. In 2016 is een verkeersveiligheidsaudit gemaakt en zijn de aanbevelingen verwerkt in het planontwerp. Daarnaast is een 3D animatie gemaakt in samenwerking met Veilig Verkeer Nederland. Het plan is verder uitgewerkt en voor de gedetailleerde invulling voorgelegd aan de omwonenden. Uitvoering is gepland in het voorjaar van 2017.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu & Mobiliteit, Ingenieursbureau Utrecht, Stadswerken (saneren bomen), Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.
Inzet budget: Programma Bereikbaarheid.
Verantwoordelijke afdeling: Bureau NegenTien.

Herinrichting openbare ruimte rondom Marekerk

Vooruitlopend op mogelijke initiatieven van particuliere partijen gaat de gemeente de openbare ruimte rondom de Marekerk opnieuw inrichten. Het gebied rondom de Marekerk, in het centrum van De Meern, wordt een dorpsplein waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten. Het Definitief Ontwerp voor het dorpsplein is in 2016 gereed gekomen. In het ontwerp is rekening gehouden met de wensen van de bewoners. In 2016 is gestart met de herinrichting. De werkzaamheden zullen in het voorjaar van 2017 worden afgerond.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Stadswerken, Milieu & Mobiliteit, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Stedelijke Ontwikkeling.

Verantwoordelijke afdeling: Bureau NegenTien.

Ontwikkeling Hart van de Meern

Voor het Noordwest kwadrant van het Hart van de Meern, het gebied tussen de Castellumlaan en de begraafplaats, is in 2016 gewerkt aan een nieuw bestemmingsplan binnen het vastgestelde Stedenbouwkundig Programma van Eisen voor het Hart van de Meern Noord. Daarbij is de ontwikkeling van het terrein van Scholtens betrokken. De besluitvorming over het bestemmingsplan zal in 2017 plaatsvinden. Voor Rhenomare is een verzoek tot wijziging van het bestemmingsplan. De sloop van de opstallen is in 2016 gestart. Naar verwachting zal de bouw van 39 appartementen en 24 grondgebonden woningen begin 2017 starten.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: ontwikkelaar BON-groep.

Verantwoordelijke afdeling: Bureau NegenTien.

Actualisering woningbouwprogramma Haarrijn.

In 2016 is gewerkt aan een precisering en de vaststelling van het Stedenbouwkundig Plan woningbouw Haarrijn. In 2017 wordt het bestemmingsplan voor dit plangebied voorbereid en in procedure gebracht.

Inzet budget: Gemeente Utrecht.

Inzet partners en verantwoordelijk: Bureau NegenTien, UVO, M&M, Urbis Bureau voor Stadsontwerp, DS Landschapsarchitecten.

Omgevingsvisie Vleuten-De Meern

De omgevingsvisie is een nieuw instrument. De gemeente Utrecht wil een eerste omgevingsvisie maken voor de wijk Vleuten-De Meern en de ervaringen gebruiken in de andere Utrechtse wijken. Om de omgevingsvisie Vleuten-De Meern een visie *van de wijk* te laten zijn wordt in het planproces veel aandacht besteed aan participatie. Deze participatie wordt naar verwachting in de tweede helft van 2016 afgerond en daarna kan de omgevingsvisie Vleuten-De Meern worden opgesteld en in het proces van bestuurlijke besluitvorming (2017) worden gebracht.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Projectmanagementbureau, Milieu en Mobiliteit, Stedenbouw en Planologie, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Programma Stedelijk Ontwikkeling.

Verantwoordelijke afdeling: Bureau NegenTien.

Gebiedsaanpakken: Maximapark en strandzone Haarrijn

Onder de gebiedsaanpakken vallen het Máximapark en de Strandzone Haarrijn.

Máximapark

Samenwerking Parkorganisatie Máximapark

In 2016 is de parkorganisatie van start gegaan. In het kader van *Utrecht maken we samen* is een samenwerkingsorganisatie tussen publieke en maatschappelijke organisaties vormgegeven. Deze samenwerking heeft als ambitie om op gebied van ontwikkelen, beheren, programmeren en

communiceren een hogere kwaliteit in het park te realiseren. Nieuwe initiatieven en projecten worden in koppels van ambtenaren en inwoners getoetst en gefaciliteerd. Het Wijkservicecentrum vervult een rol bij de invulling van het parksecretariaat en in de koppels of werkgroepen. De parkorganisatie gaat in 2017 de eerste jaarplannen op de vier sporen (te weten: ontwikkelen, beheren, programmeren en communiceren) maken. De projecten binnen het Máximapark die al opgenomen waren in het WAP 2016, en nog niet afgerond zijn, worden nu meegenomen in het WAP 2017. Voor 2018 wordt mogelijk een separaat actieprogramma voor het park opgesteld (waar deze projecten eventueel in terugkomen.)

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum, Bureau NegenTien, Stadsbedrijven, VTH, Maatschappelijke Ontwikkeling, Veiligheid.

Maatschappelijke partners: Vrienden van het Máximapark, Stichting Landschapsbeheer, Stichting Bosspeeltuinen, partners Castellum Hoge Woerd, Vlinderhof, inwoners.

Verantwoordelijke afdeling: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Sportpaviljoen Fletiomare Oost

Een nieuw sportpaviljoen dat de sterk verouderde kleed- en clubgebouwen vervangt van drie sportverenigingen. De bouw is gestart in juli 2016; de oplevering van het sportpaviljoen staat gepland voor mei 2017. Daarna moet nog een voetbalveld aangelegd en het buitenterrein van het sportpark verbeterd worden.

Inzet gemeente: Utrechtse Vastgoed Organisatie, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet partners: Sportverenigingen, PVCV Vleuten, Eendracht, Fiducia.

Nieuwbouw kerk Alendorperweg

De Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Leidsche Rijn (GKV) en RijnWaarde hebben een plan voor nieuwbouw met ruimte voor welzijn religie aan de Alendorperweg. De GKV maakt nu gebruik van een oude kerk aan de Alendorperweg die te weinig ruimte biedt. Vanwege haar monumentale status kan deze kerk niet verder worden uitgebreid. RijnWaarde heeft geen eigen ruimte en maakt nu gebruik van een ruimte in een basisschool in de buurt Veldhuizen. Het streven is eind 2016 start bouw.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Particulier.

Inzet partners en verantwoordelijk: Gereformeerde Kerk Vrijgemaakt Leidsche Rijn, Rijnwaarde.

Nieuwbouw Tempel Hoge Woerd

De hindoetempel is een initiatief van de stichting Shri Sanatan Dharm Trishul. De tempel moet ruimte bieden aan welzijn en cultuur aan de Pratumplaats in Hoge Woerd. In 2016 is het budget nog niet volledig beschikbaar. De voortgang in 2017 daarmee onzeker.

Inzet gemeente: Bureau NegenTien, Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern.

Inzet budget: Particulier.

Inzet partner en verantwoordelijk: Stichting Shri Sanatan Dharm Trishul.

Gebiedsaanpak strandzone Haarrijn

Het Haarrijnse strand is een vrij toegankelijke, lokale voorziening waar bezoekers van alle leeftijden recreëren. Het terrein is in eigendom van de gemeente en in beheer van een recreatieschap. Daarnaast is strandtent Key West hier neergestreken. Vanaf 2014 is het recreatiegebied verdubbeld. De verdubbeling bestaat voor 30% uit zandstrand en de overige 70% is groen/lichweiden. Het doel van deze maatregel is het verdunnen van het aantal bezoekers; minder personen op een vierkante meter. In een gebiedsaanpak wordt samengewerkt met betrokken partijen om de veiligheid van recreanten te waarborgen en de overlast op het strand en rondom het strand te beperken.

Aandachtspunten:

Op topdagen bezoekt een zeer groot aantal bezoekers het strand (3000 – 3500), in sommige opzichten te groot voor de capaciteit van het strand en de bijhorende voorzieningen. Er komen veel jongeren naar het strand. Een aantal jongeren(groepen) zorgen voor overlast. De jongeren komen niet alleen uit de wijk maar ook uit omliggende wijken en randgemeenten. Parkeren: er is een parkeerplan opgesteld om vooral het parkeren van auto's in goede banen te leiden.

Inzet gemeente: Wijkservicecentrum Vleuten-De Meern, Veiligheid, Toezicht & Handhaving
 Inzet partners: Recreatieschap Midden Nederland, stichting Jongerenwerk Utrecht, politie.

Projectenoverzicht

Optimaliseren van de bereikbaarheid en terugdringen van verkeersoverlast	
3.1	Realiseren van 30 km/u-maatregelen op de route Wilhelminalaan, Bottensteinweg, Pastoor Ohlleen en Hindersteinlaan
3.2	Onderzoek naar alternatieve maatregelen Maarssenseweg
3.3	Onderzoek ontsluitende route Sparrendaal
3.4	Haalbaarheidsonderzoek varianten verkeerstromen centrum Vleuterweide
3.5	Onderzoek doorstroming rondweg Vleuten
3.6	Bochtdijk e.o.
Investeren in voldoende voorzieningen voor alle bewonersgroepen	
4.1	Locatieonderzoek huiskamerproject De Meern
4.2	Extra inzet jongerenwerk De Meern en Veldhuizen
4.3.1	Extra inzet activiteiten voor jongeren
4.3.2	Jongeren Ontmoetings Plekken
4.4	Gezondheidscentrum Vleuten
4.5	Begraafplaats Hamlaan
4.6	Aanleg fiets- en wandelpad door gebied 'De Rivier'
4.7	Vmbo-school Via Nova college in Vleuterweide
4.8	Klim- en bouldercentrum
4.9	Indoor skydivecentrum
4.10	Stimulering zondagvoetbal
4.11	Woonvoorziening Heem 2
Het verhogen van de tolerantie van bewoners onderling bij het meervoudig gebruik van de openbare ruimte	
5.1	Vreedzame Wijk
5.2	Versterken van buurtnetwerken
5.3	Versterken van de participatie en vrijwillige inzet van bewoners
5.4	Versterken van netwerken rond kwetsbaren en ouderen
5.5	Versterken van ondernemend sociaal (zelf)beheer
5.6	Digitale wijk
5.7	Wijkgroenplan
5.8	Wijkwaterplan
5.9	Gezonde wijkaanpak
5.10	Bewonersparticipatie / initiatieven in de openbare ruimte
5.11	Bewustwording (zwerf)vuil Jeugd
Complexe projecten en trajecten	
6.1	Woningbouw Haarzicht
6.2.1	Herinrichting Meerndijk
6.2.2	Herinrichting openbare ruimte rondom Marekerk
6.2.3	Ontwikkeling Hart van de Meern
6.3	Actualisering woningbouwopgave Haarrijn
6.4	Omgevingsvisie
Gebiedsaanpakken: Máximapark en Strandzone Haarrijn	
7.1.1	Samenwerking Parkorganisatie Máximapark
7.1.2	Sportpaviljoen Fletiomare Oost
7.1.3	Nieuwbouw kerk Alendorperweg
7.1.4	Nieuwbouw Tempel Hoge Woerd
7.2	Gebiedsaanpak Haarrijnse strand

West

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor West. U leest in dit programma welke projecten de gemeente Utrecht samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partijen het komend jaar uitvoert om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Wijkactieprogramma

1. Projecten die bijdragen aan de belangrijkste [wijkambities](#) voor de periode 2014–2018; deze wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partners in de wijk.
2. Complexe projecten waar meerdere gemeentelijke afdelingen en andere partijen bij betrokken zijn.
3. Projecten die deel uitmaken van een gebieds- of buurtaanpak, in die delen van de wijk die bijzondere aandacht vragen.

Proces

Dit programma is de uitkomst van diverse dialogen/gesprekken in de wijk, de beantwoording van de enquête over de toekomst van de wijk, de antwoorden op vragen in het bewonerspanel en uitspraken van de wijkraad. Het programma 2017 is een logisch vervolg op het programma 2016 en vervolgt die aanpak.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

Contact en informatie

Voor meer informatie over de wijkambities 2014-2018 en voor de tien wijkactieprogramma's van alle wijken kijk op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/wijkactieprogramma.

Hebt u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk? Of wilt u een bijdrage leveren aan de uitvoering van één van de beschreven projecten? U bent van harte welkom! Neem contact op met het [wijkbureau](#) voor een afspraak: telefoon 030 - 286 00 00 of per mail west@utrecht.nl.

De wijk West

Binnen West zijn er grote verschillen tussen de subwijken, van een multimodaal bedrijventerrein tot een kleinschalige woonwijk. West heeft 29.052 inwoners. Veel bewoners geven aan zelf actief te (willen) zijn. Zij dragen bij aan de ontwikkelingen en sfeer in de wijk.

Beschrijving van de wijk

Met de ontwikkeling van Leidsche Rijn en Vleuterweide ten westen van de wijk, is West niet meer de meest westelijke wijk van Utrecht. De wijk ligt tussen barrières; in het westen het Amsterdam-Rijnkanaal, aan de noordkant het spoor, aan de zuid- én westkant grote doorgaande wegen. De wijk heeft veel water. Zo ligt de Utrechtse haven in West en doorsnijdt het Merwedekanaal de wijk. De buurten onderling verschillen sterk, maar in de *wijkcijfers* zijn die verschillen niet te zien. Vergeleken met 2012 ontvangen meer huishoudens in West bijstand (5,2% tegen 3,5% in 2012). Het aantal arbeidsplaatsen in West (met name Lage Weide) is ten opzichte van 2011 met bijna 9% afgenomen. Vergeleken met 2011 is het percentage van bewoners dat aangeeft zich wel eens onveilig te voelen in de eigen buurt flink gestegen (van 31% naar 40%). Het percentage dat overlast ervaart van jongeren is

gestegen van 19 naar 21. Het aantal woninginbraken is verder afgenomen; van 33 inbraken per 1000 woningen in 2011 naar 13 in 2015. Bewoners van West zijn positiever over hun buurt en de sociale cohesie dan de gemiddelde Utrechter. Ze waarderen hun buurt met een rapportcijfer 7,4 (stedelijk 7,1) en de sociale cohesie met een 6,1 (stedelijk 5,8). De staat van de openbare ruimte in West wordt ongeveer gelijk beoordeeld als in 2011, met gemiddeld een 6,4 (stedelijk 6,6). De verkeersveiligheid in West krijgt de laagste waardering van de stad. Slechts 29% van de bewoners is hierover tevreden (tegen 37% in 2011, en 44% in Utrecht). De tevredenheid over fietsparkeergelegenheid is ook afgenomen.

De top-drie van buurtproblemen volgens bewoners van de wijk West:

- Verkeersproblematiek in ruime zin (46%)
- Problematiek openbare ruimte (25%)
- Criminaliteit en drugsoverlast (22%).

De verschillen binnen de wijk zijn groot: een stedelijke veelkleurigheid aan de ene kant en een dorps karakter aan de andere kant. Lombok laat zich niet vergelijken met Oog in Al. Oog in Al kent op haar beurt ook grote verschillen: deels (dure) particuliere woningbouw, deels sociale huurwoningen (Halve Maan Noord). Nieuw Engeland en Majellapark kennen veel starters, Lombok-Oost heeft een gemengde bevolking waaronder gezinnen en studenten. Lage Weide is een geheel eigensoortig gebied: een multimodaal bedrijventerrein van nationaal formaat. Op gezondheidsgebied zijn dezelfde verschillen te zien: als geheel scoort West gemiddeld, de verschillen tussen de buurten zijn groot. West ligt aan een aantal belangrijke doorgaande wegen. Grote infrastructurele ontwikkelingen hebben hun weerslag op de wijk, de Pijper-Haydn-Lessinglaan en Cartesiusweg (deels al ingericht als stadsboulevard) ervaren bewoners als een barrière waar (te) hard gereden wordt. Te hard rijden is ook een bron van ergernis op de Kanaalstraat/Laan van Nieuw Guinea.

Kaart van de wijk

West heeft drie subwijken en elf buurten.

W:\LRU\CAD\Utrecht\Div2015\07-20_wijkactieprogramma_k_visser\wijkactieprogramma_wijk01_utrecht-west_kd.dgn

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

In 2013 heeft de gemeente in samenwerking met bewoners en partners uit de wijk de wijkambities voor West vastgesteld voor de periode 2014 – 2018. Dit wijkactieprogramma 2017 is daar een uitwerking van en is een vervolg op het wijkactieprogramma 2016 dat momenteel in uitvoering is.

In de wijkambities 2014 – 2018 worden drie speerpunten omschreven:

- Samenleven in de wijk, betrokken burgerschap, civil society vormgeven.
- Een goede aansluiting met de Binnenstad en de ontwikkeling van het Westplein
- Versterken Kanaalstraat en Damstraat en omgeving.

Daarnaast wordt aangegeven dat er buurtaanpakken gewenst zijn in Halve Maan-Noord, Lombok-Oost en het Verdomhoekje. In deze buurten is sprake van stapeling van problematiek. Daarnaast wordt aangegeven dat verkeer een van de belangrijkste thema's is in de wijk West. In dit wijkactieprogramma wordt de aanpak van de verkeersproblemen in de wijk benoemd als 'complex project'.

In de wijkambities wordt aangegeven welke thema's de wijk belangrijk vindt en in het wijkactieprogramma is te lezen welke inspanningen de gemeente op die thema's zal plegen in 2017, naast alle andere programma's, projecten en werkzaamheden.

Actualiteit.

De wijkambities zijn enkele jaren geleden opgesteld. Sindsdien zijn er natuurlijk wel allerlei ontwikkelingen, niet alleen op lokaal niveau maar ook op landelijk en mondiaal niveau. Deze ontwikkelingen hebben ook hun weerslag in de wijk West. De vluchtenlingencrisis heeft geleid tot een uitbreiding van het aantal opvangplekken in West van 450 naar 850. Ook zaken die ver van de wijk lijken te staan, zoals opwarming van de aarde en klimaatverandering hebben hun effect. Zo is de overlast in de souterrain woningen in Lombok een direct gevolg van korte, maar zeer hevige regenbuien. Iets dat de komende jaren alleen maar toe zal nemen. Bij toekomstige gebiedsontwikkelingen zal daar dan ook steeds meer aandacht voor gaan komen. Datzelfde geldt voor maatregelen op gebied van energiebesparing, luchtkwaliteit en 'Healthy Urban Living'. Het college zet in op gezonde verstedelijking. Ook bij de verschillende gebiedsontwikkelingen in West, zoals de Cartesiusdriehoek en Welgelegen, is dit een belangrijk thema. De ambities van de wijk blijven onverminderd van kracht, maar in de uitwerking naar de inspanningen zullen ook de ambities van de stad betrokken worden.

Wijkambitie 1: Versterken civil society en betrokken burgerschap

West heeft veel bewoners die zich voor de wijk willen inzetten. Waar de wijk hoog op scoort, is op creativiteit, de vele initiatieven, sociale samenhang, buurtondernemingen, community art-projecten en de vele zzp'ers. Een dynamische wijk, waar aan het begrip 'civil society' al jaren inhoud wordt gegeven. Het zoeken naar ruimte voor nieuwe en vernieuwende samenwerkingsvormen, in voortdurende dialoog met de samenleving, het invullen van de betekenis van 'faciliteren' en het vormgeven van co-creatie zijn belangrijke opdrachten, ook in 2017.

Wijkambitie 2: Aansluiting met de binnenstad verbeteren en het Westplein organisch ontwikkelen

Een goede aansluiting op de binnenstad biedt West grote kansen en is van belang voor de economische kracht van de wijk. De herinrichting van het Westplein kan nog vele jaren duren, maar intussen is een organische ontwikkeling van het gebied gewenst. Dit is tevens een kans voor het ontwikkelen van nieuwe vormen van betrokken burgerschap.

Wijkambitie 3: Versterken Kanaalstraat en Damstraat (en omgeving)

De Kanaalstraat en de Damstraat vormen het hart van de wijk West. Ze bieden een levendige en aantrekkelijke aanblik, maar vormen ook een lastig vraagstuk vanwege diverse problemen op het gebied van leefbaarheid, verkeer en veiligheid. In 2016 zijn we begonnen met een lange termijn toekomst visie op te stellen met participatie van zoveel mogelijk belanghebbenden en betrokkenen. Dat proces willen we in 2017 afronden. In 2017 willen we dan ook in lijn met de lange termijn visie een aantal fysieke maatregelen in uitvoering brengen. En voortgaan met een intensieve veiligheidsaanpak.

Wijkambitie 1: Versterken van de civil society en betrokken burgerschap

West heeft veel bewoners die zich voor de wijk willen inzetten. De wijk scoort hoog op creativiteit. Ook de vele initiatieven, sociale samenhang, buurtondernemingen, community art-projecten en de vele zzp'ers zijn tekenend voor West.. Een dynamische wijk, waar aan het begrip 'civil society' al jaren inhoud wordt gegeven. Belangrijke opdrachten voor 2017 zijn het werken aan een goede opvang en begeleiding van de vluchtelingen die in de wijk wonen en het zoeken naar ruimte voor nieuwe en vernieuwende samenwerkingsvormen, het invullen van de betekenis van 'faciliteren' en het vormgeven van cocreatie. Alles gebeurt in voortdurende dialoog met de samenleving.

Versterken samenwerking

We blijven inzetten op het verder versterken en verbeteren van de samenwerking tussen gemeentelijke professionals, instanties, initiatiefnemers, buurtorganisaties en ondernemingen. Een van de middelen die we hiervoor zullen inzetten is het met enige regelmaat organiseren van themalunches, waarvoor alle betrokkenen bij een bepaald thema worden uitgenodigd. Inhoudelijke besprekingen worden op een vruchtbare manier gecombineerd met informele netwerkgesprekken

Inzet gemeente: Wijken.

Inzet budget: Wijken.

Inzet partners: diverse organisaties die in de wijk actief zijn.

Verantwoordelijke afdeling: Wijken.

Bewonersbod / Right to challenge

Een bijzondere vorm van cocreatie is wanneer bewoners aangeven een overheidstaak liever zelf uit te voeren omdat ze met hun lokale kennis beter kunnen aansluiten bij de noden van hun eigen wijk. De proefchallenge (Bewonersbod) met WishingWellWest loopt tot en met 2017. In overleg met de betrokkenen wordt bepaald hoe hier vervolg aan wordt gegeven, mede in het kader van de nieuwe uitvraag sociaal makelaarschap. De gemeente gaat in gesprek met overige initiatieven in de wijk op basis van de spelregels die worden afgesproken over Bewonersbod. Op speeltuin Bankaplein wordt gewerkt aan verdere verzelfstandiging in samenwerking met alle betrokken bewoners en organisaties.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Maatschappelijke Ondersteuning.

Inzet partners: buurtorganisaties en initiatiefnemers.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Podium West

Podium West is een jaarlijks terugkerende bijeenkomst gericht op initiatiefnemers in de wijk. De thema's zijn verschillend. Het blijkt telkens weer inspirerend voor alle aanwezigen om te zien hoeveel initiatieven er bloeien in de wijk West. Behalve wederzijdse inspiratie zijn deze bijeenkomsten ook heel geschikt voor het leggen van onderlinge contacten.

Inzet gemeente: wijkbureau West.

Inzet budget: Wijken.

Inzet partners: buurtorganisaties en initiatiefnemers.

Verantwoordelijke afdeling: Wijken.

Ondersteuning indieners initiatieven

In West wordt relatief vaak een beroep gedaan op het Initiatievenfonds. Er zijn veel bewonersinitiatieven in West, en dat is een goede zaak. Het grote aantal initiatieven en aanvragen voor een bijdrage uit het Initiatievenfonds vraagt veel inzet van met name het wijkbureau. De grondhouding ten opzichte van initiatieven is steeds dat er voor goede ideeën altijd ruimte gezocht moet worden, ook als er meer nodig is dan een bijdrage uit het Initiatievenfonds.

Inzet gemeente: wijkbureau West.

Inzet budget: Initiatievenfonds.

Inzet partners: Initiatiefnemers.

Verantwoordelijke afdeling: Wijken.

Opvang en begeleiding van vluchtelingen

In 2016 is de opvang van asielzoekers in West flink toegenomen. Het bestaande AZC wordt met 150 plaatsen uitgebreid en daarnaast komt er een dependance aan de Ravellaan met 250 asielzoekers. Het totaal komt daarmee op 850 asielzoekers. Het betreft zowel gezinnen als alleenstaanden uit verschillende gebieden. Inwoners van Welgelegen en Oog in Al maken zich er sterk voor om de opvang niet tot een van de buurt afgekeerde geïsoleerde plek te maken, maar om bewoners van de locaties zoveel mogelijk te betrekken bij de buurt. We willen de 'oude' en 'nieuwe' bewoners daarbij zoveel mogelijk ondersteunen. In klankbordgroepen met bewoners en professionals worden goede afspraken gemaakt over verschillende beheeraspecten.

Inzet gemeente: MO/PMB, Veiligheid en Wijken.

Inzet budget: MO (Scholing) en IF.

Inzet partners: Bewonersorganisaties, COA, "Welkom in Utrecht", Vrijwilligerscentrale, en anderen.

Verantwoordelijke afdeling: MO (stedelijke deel) / Wijken.

Wijkambitie 2: Aansluiting met de binnenstad verbeteren en het Westplein organisch ontwikkelen

Een goede aansluiting op de binnenstad biedt West grote kansen en is van belang voor de economische kracht van de wijk. Definitieve ontwikkeling van het Westplein zal wellicht nog jaren op zich laten wachten, maar er zijn goede mogelijkheden om nu al de dominantie van asfalt en autoverkeer terug te dringen en ruimte te maken voor andere functies.

Planvorming

Het Westplein vormt nu nog een grote barrière tussen de binnenstad en Lombok. Voor dit plein en het gebied er om heen worden plannen gemaakt voor een nieuwe inrichting. We verwachten dat medio 2017 de conceptstructuurvisie voor Het Nieuwe Centrum zal kunnen worden vastgesteld. Daaraan voorafgaand vinden uitvoerige besprekingen plaats met alle betrokken partijen, waaronder met name ook bewoners. Daarbij worden verschillende keuzes tegen het licht gehouden. Na vaststelling van de conceptstructuurvisie zal nog een normale inspraakprocedure gevolgd worden, waarna medio 2017 de structuurvisie definitief kan worden vastgesteld door de gemeenteraad. Afhankelijk van deze besluitvorming en de financiële middelen kan vanaf de tweede helft van 2017 gewerkt worden aan de uitwerking van de plannen in een programma van eisen en een bestemmingsplan.

Inzet gemeente: Programma Organisatie Stationsgebied.

Inzet budget: Programma Stedelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Programma Organisatie Stationsgebied.

Organische gebiedsontwikkeling

Omdat realisering van de plannen wellicht nog wel enige jaren op zich zal laten wachten, is het belangrijk dat het Westplein in de tussentijd een zo goed mogelijke invulling krijgt. Daarbij spreken we van organische gebiedsontwikkeling, om te benadrukken dat de tussentijd ook een periode is van kansen benutten voor een invulling door en met bewoners. Wij blijven in 2017 gericht op het versterken van de ondersteuning van en de samenwerking met initiatiefnemers in deze organische gebiedsontwikkeling. Stadslandbouw, mobiele tuinen en het paviljoen zijn voorbeelden van initiatieven die al zijn gerealiseerd. Nieuwe initiatieven zullen we zoveel mogelijk faciliteren. Denk bijvoorbeeld aan het verwijderen van onnodige asfaltstroken.

Inzet gemeente: Programma Organisatie Stationsgebied, Stadsbedrijven, Wijken, Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet budget: Programma Stedelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: Initiatieven van bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Project Organisatie Stationsgebied (Programma Stationsgebied).

Wijkambitie 3: Versterken Kanaalstraat en Damstraat

In de wijkambities West 2014 – 2018 staat:

Het gebied rond de Kop van Lombok, Kanaalstraat, Damstraat en Leidsekade vormt de entree en het gezicht van de wijk vanaf de binnenstad. De Kanaalstraat en omstreken is voor de één een levendige kleurrijke mix en voor de ander een georganiseerde chaos. De druk op de buitenruimte is zeer groot: winkelen, bevoorraden, parkeren en fietsen zijn in voortdurend gevecht om de schaarse buitenruimte.

De roep om steviger maatregelen voor de Kanaalstraat en de Damstraat wordt steeds sterker. Ten tijde van het schrijven van dit wijkactieprogramma wordt gewerkt aan de aanleg van verkeersdrempels en fietsstroken. En tegelijkertijd wordt gewerkt aan een proces om tot een gedragen lange termijn visie voor de Kanaalstraat en de Damstraat te komen.

Visie Kanaalstraat en omstreken

De Kanaalstraat en de Damstraat vormen al jarenlang onderwerp van discussie. Waar de een het leuke allochtone karakter roemt, spreekt de ander van een chaotische situatie. Het gaat niet alleen om de inrichting van de buitenruimte, maar ook om het soort winkels en het soort horeca dat hier is en zou moeten zijn. Het gaat ook om het karakter van de straten en het soort gedrag dat sommige mensen hier vertonen. Waarbij onderscheid moet worden gemaakt tussen de sfeer overdag en de sfeer 's avonds en 's nachts.

In 2016 en het eerste deel van 2017 wordt een brede discussie gevoerd over de visie voor de lange termijn. Wat is de huidige identiteit van de Kanaalstraat en de Damstraat? Wat willen we daarvan behouden en wat willen we proberen te veranderen? De gemeente wil die discussie voeren met alle belanghebbenden en betrokkenen. Dat betreft winkeliers, bewoners, maar ook mensen uit de omgeving van beide straten. Het gaat er om dat die discussie zo gevoerd wordt dat iedereen zich gehoord voelt. Wellicht kan er een wenkend perspectief geformuleerd worden waar iedereen zich in kan vinden. En als dat niet lukt, lukt het misschien wel om enkele varianten te formuleren die op draagvlak kunnen rekenen.

Inzet gemeente: M&M, REO, wijken.

Inzet budget: Programma bereikbaarheid en Programma Ruimte voor Initiatieven.

Inzet partners: bewoners, winkeliers, andere betrokkenen.

Verantwoordelijke afdeling: M&M, REO, wijkbureau.

Fysieke maatregelen

In 2017 staat een aantal onderhoudsmaatregelen in (delen van) de Kanaalstraat gepland. Het gaat om rioleringsvervanging (voor het stuk tussen de Damstraat-J.P. Coenstraat). Boomvervanging (een deel van de huidige bomen is in slechte conditie) is een andere geplande maatregel. En zo mogelijk worden in 2017 ondergrondse huisvuilcontainers geplaatst. Wellicht dat tegelijk met dit soort maatregelen ook andere aanpassingen in de inrichting van de buitenruimte kunnen worden gerealiseerd, in lijn met de te ontwikkelen lange termijn visie.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven.

Inzet budget: Openbare ruimte en groen.

Inzet partners: Bewoners en ondernemers.

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven .

Rustiger maken verkeersbeeld

In 2016 worden verkeersdrempels aangelegd in de Kanaalstraat en de Laan van Nieuw Guinea. Verder worden er aan beide zijden van de straat fietsstroken aangelegd in rood asfalt. Een andere manier om het verkeersbeeld rustiger te maken kan gevonden worden in het tegengaan van dubbel- en fout parkeren. Daaraan zal de gemeente in 2017 gaan werken bij voorkeur in nauwe samenwerking met de winkeliers.

Inzet gemeente: Uitvoeringsorganisatie VTH, Wijken.

Inzet budget: Programma Openbare ruimte.

Inzet partners: Onder andere politie.

Verantwoordelijke afdeling: Uitvoeringsorganisatie VTH.

Aanpak bedrijfsafval en vervuiling

De gemeente heeft in 2016 onderzoek gedaan naar de manieren waarop de winkeliers in de Kanaalstraat hun bedrijfsafval laten inzamelen. Dit onderzoek vormt de basis voor het maken van een nieuwe benadering. Gemeente en winkeliers hopen te bereiken dat bedrijfsafval minder of helemaal niet meer op straat hoeft te worden gezet.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven en Uitvoeringsorganisatie VTH.

Inzet budget: Programma Openbare Ruimte en Groen.

Inzet partners: Ondernemers en bedrijven.

Verantwoordelijke afdeling: Stadsbedrijven en Uitvoeringsorganisatie VTH.

Verbeteren handhaving

Veel bewoners vragen om strengere handhaving op te snel rijden, op dubbel parkeren, fout parkeren, op bedrijfsafval op straat, op te grote uitstallingen, etc. etc. De handhavingscapaciteit is echter beperkt. We zoeken in de komende periode verder naar een goede mix van fysieke maatregelen, het maken van afspraken met bijvoorbeeld ondernemers en bewoners en handhaving zelf. Het is duidelijk dat voor handhaving in de Kanaalstraat en de Damstraat veel capaciteit nodig is. Keuzes in de verdeling van capaciteit worden jaarlijks door de gemeenteraad bepaald.

Inzet gemeente: Uitvoeringsorganisatie VTH, Wijken.

Inzet partners: Winkeliers.

Verantwoordelijke afdeling: Uitvoeringsorganisatie VTH.

Veiligheid versterken

Zie hierover bij hoofdstuk 7 buurtaanpak Lombok Oost.

Complexe projecten: aanpak verkeersknelpunten

De wijk West wordt doorsneden door een aantal grote verkeersaders (Pijperlaan, Haydnlaan, Lessinglaan-Cartesiusweg (de Westelijke Stadsboulevard), Westplein, Vleutenseweg). Vermindering van de barrièrewerking van deze wegen is een opgave voor de komende periode. Verkeer is een complex en deels wijkoverstijgend thema: er is een samenhang tussen het maatregelenpakket Utrecht West, het Westplein, en de 'knijp' Monicabrug.

West scoort laag als het gaat om de beleving van de verkeersveiligheid. In een aantal straten wordt (veel) te hard gereden. Maar het gaat niet alleen om autoverkeer. Parkeren en fietsparkeren zijn in delen van de wijk 'hot issues'. De inspanningen op het gebied van verkeer in West 2017 zullen allemaal uitgevoerd worden binnen het raamwerk van het in 2016 vastgestelde mobiliteitsplan: Slimme Routes, Slim Regelen, Slim Bestemmen. De gemeente wil hiermee meer ruimte creëren voor de voetganger en de fietser, zorgen voor aantrekkelijk openbaar vervoer voor de langere afstanden, en er voor zorgen dat auto's zoveel mogelijk via de Ring rijden.

Westelijke stadsboulevard

De herinrichting van verbindingswegen tot stadsboulevards is één van de projecten uit het mobiliteitsplan 'Slimme Routes', Slim Regelen, Slim Bestemmen. Door een nieuw evenwicht te zoeken tussen het groeiend verkeer en de beschikbare ruimte in de stad, wil Utrecht de stad gezond, aantrekkelijk en bereikbaar houden. Met de herinrichting tot stadsboulevard willen we meer ruimte maken voor groen, de leefbaarheid verbeteren en de wegen veiliger oversteekbaar maken voor fietsers en voetgangers. In West betekent de komst van de westelijke stadsboulevard dat de Spinozaweg, de Thomas à Kempisweg en de Cartesiusweg teruggaan van twee keer twee rijstroken naar twee keer één rijstrook. Oversteekbaarheid is ook een belangrijk punt van aandacht voor andere drukke straten in West, vooral voor de Vleutenseweg. Een ander aandachtspunt is het sluipverkeer dat files op de huidige stadsboulevard op de Lessinglaan probeert te vermijden. Daarvan heeft bijvoorbeeld de Johan Wagenaarkade veel te lijden. Bij de herinrichting van de Amsterdam Rijnkanaalzone zullen we daar rekening mee houden. Een andere kwestie die heel sterk speelt, is de hoeveelheid verkeer van en naar

het centrum van Utrecht. Deze discussie speelt vooral een rol bij de inrichting van het Westplein. Ook hier is de komende jaren veel aandacht voor nodig.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, wijkbureau West.

Inzet budget: Autoprogramma.

Inzet partners: Diverse belanghebbenden.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit.

Doorgaande fietsroutes

In West is de verbetering van diverse doorgaande fietsroutes uitgevoerd of in uitvoering. Het gaat om de route vanaf de nieuwe fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal naar de binnenstad en de route door de Cremerstraat. In de Cremerstraat hangt planvorming en uitvoering samen met de plannen van Pro Rail voor de spoorverdubbeling en de vernieuwing van de warmteleiding van Eneco. Op bestuurlijk niveau staan deze fietsroutes niet ter discussie, maar omwonenden willen graag meepraten over de uitvoeringsaspecten. Voor het verkrijgen van een goed draagvlak is het nodig veel aandacht te besteden aan communicatie met bewoners.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, wijkbureau West.

Inzet budget: Programma Fiets.

Inzet partners: Fietsersbond en bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit

Fietsparkeren

In grote delen van West, met name in Lombok en Nieuw Engeland, is sprake van een groot tekort aan fietsstallingsmogelijkheden. Alle aanwezige fietsenrekken staan meer dan vol. Vaak is er geen ruimte meer voor extra fietsenrekken. In een aantal gevallen is het vinden van ruimte mogelijk door autoparkeerplaatsen op te heffen. In delen van de wijk is het 'gevecht om de buitenruimte' dermate hoog dat niet van bewoners gevraagd kan worden om draagvlak aan te tonen voor het plaatsen van fietsrekken/klemmen. Hier zal de gemeente, vanuit de keuze om het fietsgebruik te stimuleren (en daarmee het fietsparkeren te faciliteren) een nadrukkelijker rol moeten oppakken. Een laatste 'wapen' zijn de weesfietsenacties. Die blijven ook in 2017 hard nodig.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit, Stadsbedrijven, wijkbureau West.

Inzet budget: Programma Bereikbaarheid (budget fietsparkeren) en op aanvraag uit het initiatievenfonds.

Inzet partners: Bewoners.

Verantwoordelijke afdeling: Milieu en Mobiliteit, Stadsbedrijven.

Gebieds- en buurtaanpakken

In sommige buurten in West is sprake van meervoudige, soms ernstige problematiek en meer dan gemiddeld veel problemen. Die zijn al dan niet verborgen achter de voordeur. Het gaat hier om buurten als Halve Maan-Noord, delen van Lombok en het Verdomhoekje. In deze buurten is een integrale buurtaanpak een goed middel om de problematiek in samenhang aan te pakken, samen met verschillende partners. Die partners kunnen ook (creatieve) ondernemers of initiatiefnemers zijn.

Een buurtaanpak wordt vaak gestart als zich in een buurt een veelzijdige problematiek voordoet die vraagt om een gezamenlijke aanpak van verschillende spelers. Spelers zijn verschillende gemeentelijke afdelingen, woningcorporaties, welzijnsinstellingen, buurtteams, politie, bewoners, ondernemers, etcetera. Doordat betrokken partijen een gezamenlijke analyse maken van de problemen in een buurt, kunnen die partijen vervolgens beter hun inzet op elkaar afstemmen en mogelijk ook een gezamenlijk plan van aanpak opstellen. Dat levert synergie op. Er is minder kans op overlap of lacunes in de aanpak. Vaak werkt het stimulerend voor betrokkenen om te zien dat andere partijen ook bezig zijn. Resultaten op het ene deelgebied werken ook positief uit op andere deelgebieden. Een buurtaanpak leent zich vaak heel goed voor co-creatie, een benadering waarbij bewoners en ondernemers niet louter worden gezien als consumenten van beleid van instanties, maar veel meer als mede-actoren in de aanpak van problemen.

Buurtaanpak Halve Maan-Noord

In de Halve Maan-Noord spelen meerdere problemen. Een deel van de woningen is nog van slechte kwaliteit, de buitenruimte kent hier en daar gebreken, de winkelstrip aan het Herderplein maakt een verloederde indruk en last but not least: veel bewoners kampen met diverse persoonlijke problemen. De woningverbetering door Mitros is inmiddels in volle gang en zal in 2017 voortgezet worden. In 2017 zal ook verdere planontwikkeling plaatsvinden voor nieuwbouw van woningen op de Dickensplaats. Het Herderplein is het centrale plein in de Halve Maan Noord. Het verlaagde middengedeelte van dit plein is een kunstwerk van Jan Boon. De kwaliteit van de verharding is erg slecht. De gemeente onderzoekt de mogelijkheden om dit kunstwerk op te knappen. Naar verwachting zal het werk in 2017 kunnen worden uitgevoerd. Voor een aantal flats zullen tuinen worden toegevoegd. Mitros en gemeente zijn hierover in gesprek. Realisatie zal in 2017 (mogelijk 2018) plaatsvinden, aansluitend op de renovatie van de betreffende flats. Verder liggen er plannen voor de Wagenaarkade (visie ARK-zone) en de route rond het stadsstrand. Bij de herinrichting van de Johan Wagenaarkade zal veel aandacht uitgaan naar een betere verkeersveiligheid. Veel huishoudens in de Halve Maan-Noord kennen multi-problematiek (psychische, sociale en/of gezondheidsproblemen, vaak in combinatie met armoede en of schulden). Veel van deze multi-probleem huishoudens zijn in beeld bij het buurtteam. In 2017 zal de aandacht blijven uitgaan naar adequate hulpverlening op individueel niveau, zo mogelijk aangevuld met maatregelen op buurtniveau.

Inzet gemeente: diverse organisatieonderdelen.

Inzet budget: verschillende programmaonderdelen.

Inzet partners: Mitros, Me'kaar, buurtteam.

Verantwoordelijke afdeling: wijkbureau (coördinatie).

Buurtaanpak Lombok Oost

Een speerpunt van de buurtaanpak Lombok behelst de aanpak van de sociale veiligheid. In de afgelopen periode is gebleken dat er toenemende overlast wordt ervaren die gerelateerd is aan drugs. Zowel softdrugs als harddrugs. De overlast heeft bijvoorbeeld te maken met handel op straat en intimiderend gedrag van betrokkenen naar bewoners. De gemeente, de politie en het jongerenwerk zetten al extra capaciteit in om de overlast tegen te gaan. Dat zal in 2017 worden voortgezet, waarbij de gezamenlijke inzet ook meer planmatig zal worden aangestuurd.

In Lombok bevindt zich een buurt, complex 507, met goedkope sociale huurwoningen die in slechte staat zijn. Net als in de Halve Maan Noord kennen veel huishoudens hier multi-problematiek (psychische, sociale en/of gezondheidsproblemen, vaak in combinatie met armoede en of schulden). Veel van deze multi-probleem huishoudens zijn in beeld bij het buurtteam. De sociaal makelfunctie wordt in complex 507 uitgevoerd door Wishing Well West. Verder is voor de aanpak van Lombok Oost heel belangrijk de aanpak van de Kanaalstraat en de Damstraat. Zie daarvoor hoofdstuk 5. Zoals eerder in Halve Maan-Noord en Nieuw Engeland zal in Lombok-Oost door Young Professionals een 'buurtverkenning' gaan plaatsvinden met gezondheid als insteek.

Inzet gemeente: diverse organisatieonderdelen.

Inzet budget: verschillende programmaonderdelen.

Inzet partners: politie, jongerenwerk, Me'kaar, buurtteam, Wishing Well West.

Verantwoordelijke afdeling: wijkbureau en wijkveiligheid.

Buurtaanpak 'Verdomhoekje'

De jaren door is er in het 'Verdomhoekje' sprake van overlast, met name van de bezoekers van de horeca van het Wolff en Dekenplein. De klachten daarover in de buurt zijn: hangen in de portieken, lawaai van de bezoekers en vervuiling. Wij werken aan een nieuwe aanpak van het Wolff en Dekenplein. Hierbij is de vreedzame wijk het uitgangspunt en is mediation het in te zetten middel. We streven naar het opstellen van een 'samenleefcontract' tussen alle belanghebbenden – bewoners, ondernemers, huiseigenaren en gemeente- waar alle partijen zich aan willen en zullen houden. De gemeente onderzoekt hoe een beter gebruik van de panden aan het plein te realiseren valt, met minder hinderlijke horeca, en een meer buurt-ondersteunende invulling. Tegelijkertijd bereidt Mitros de aanpak voor van de woningen in het Verdomhoekje. Er komen aanpassingen die ervoor zorgen dat er niet meer in de portieken gehangen kan worden. Mekaar en JoU zijn actief in de buurt met inzet voor jongeren en extra aandacht voor de overlast die sommige kinderen veroorzaken. Daarbij hebben ze intensief contact met een aantal actieve ouders.

Inzet gemeente: Uitvoeringsorganisatie VTH, Veiligheid, REO.
 Inzet budget: Wijkveiligheid, Mitros.
 Inzet partners: Politie, JoU, Mitros.
 Verantwoordelijke afdeling: Wijken.

Projectenoverzicht

Wijkambitie 1: Versterken van de civil society en betrokken burgerschap	
3.1	Versterken samenwerking
3.2	Bewonersbod
3.3	Podium West
3.4	Ondersteuning initiatiefnemers
3.5	Opvang en begeleiding van vluchtelingen
Wijkambitie 2: Aansluiting met de binnenstad verbeteren en het Westplein organische ontwikkelen	
4.1	Uitwerking planvorming
4.2	Ondersteuning organische gebiedsontwikkeling
Wijkambitie 3: Versterken Kanaal- en Damstraat	
5.1	Lange termijn toekomstvisie
5.2	Fysieke maatregelen
5.3	Rustiger maken verkeersbeeld
5.4	Aanpak bedrijfsafval en vervuiling
5.5	Verbeteren handhaving
Complexe projecten: aanpak verkeersknelpunten	
6.1	Westelijke stadsboulevard
6.2	Doorgaande fietsroutes
6.3	Fietsparkeren
Gebieds- en buurtaanpakken	
7.1	Buurtaanpak Halve Maan-Noord
7.2	Buurtaanpak Lombok-Oost
7.3	Buurtaanpak 'Verdomhoekje'

Zuid

Inleiding

Voor u ligt het wijkactieprogramma 2017 voor de wijk Zuid. U leest in dit programma welke activiteiten en projecten de gemeente Utrecht samen met bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partijen het komend jaar uitvoert om te werken aan de belangrijke vraagstukken in de wijk.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Het wijkactieprogramma bevat

3. Activiteiten en projecten die bijdragen aan de belangrijkste [wijkambities](#) voor de periode 2014–2018; deze wijkambities zijn eerder vastgesteld als richtinggevend kader voor de gezamenlijke inzet van de gemeente Utrecht, bewoners, ondernemers, woningcorporaties en andere partners in de wijk.
4. Complexe projecten en trajecten én gebiedsaanpakken, in die delen van de wijk die bijzondere aandacht vragen.

Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad. De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Zuid aan deze ambitie verder gewerkt kan worden.

Proces

Voor de totstandkoming van dit wijkactieprogramma is door de leden van het (ambtelijk) wijkoverleg Zuid, in samenwerking met wijkraad Zuid, een selectie gemaakt uit die projecten in de gemeentelijke programma's die qua financiering gedekt zijn in de gemeentelijke begroting of die met externe middelen worden gefinancierd.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen.

De wijk Zuid

De wijk Zuid ligt in het zuidoosten van Utrecht en wordt in het westen begrensd door de Vaartsche Rijn, in het noorden door de spoorlijn naar Den Bosch en in het oosten door de A27. Tolsteeg, de Bokkenbuurt, Oud- en Nieuw Hoograven, en Lunetten zijn de woongebieden in Zuid. Oud Hoograven is begin vorige eeuw gebouwd, Nieuw Hoograven en een groot deel van Tolsteeg vormen grote naoorlogse uitbreidingen en de bouw van Lunetten is begonnen in de jaren zeventig. Naast deze woongebieden is het voormalige industriegebied Rotsoord één van de herkenbare plekken in Zuid.

Algemeen

Statistische gegevens over de wijk als geheel bieden het volgende beeld:

Met 27.043 inwoners (januari 2015) is de wijk Zuid de op één na kleinste wijk van Utrecht (334.295 inwoners). De wijk telt bijna 13.000 woningen. Bewoners van Zuid beoordelen hun buurt met een 'rapportcijfer' 7 en de sociale cohesie met een 5,9. Dat wijkt niet af van het stedelijke beeld. Dat geldt ook voor de waardering voor de staat van de openbare ruimte en de tevredenheid over voorzieningen (behalve de voorzieningen voor ouderen). Op de meeste gemeten terreinen zijn er geen opvallende verschillen met voorafgaande jaren. Vergeleken met 2011 zetten meer inwoners van Zuid zich actief in voor hun buurt (37% tegen 32% in 2011). Ook deze cijfers liggen rond het stedelijk gemiddelde. De wijkenmonitor concludeert: 'Als men de Utrechtse wijken vergelijkt, scoren de wijken Oost/Noordoost en Leidsche Rijn/Vleuten de Meern bovengemiddeld en vormen de wijken West, Binnenstad en Zuid een middengroep met een gunstig wijkprofiel rond het Utrechts gemiddelde'.

De wijk Zuid is statistisch ingedeeld in drie subwijken:

- Lunetten
- Oud Hoograven/Tolsteeg/Rotsoord
- Nieuw Hoograven/Bokkenbuurt.

De subwijken verschillen sterk van elkaar. Vooral Nieuw Hoograven scoort op aspecten als werk en inkomen, gezondheid en oordeel over de buurt duidelijk minder positief dan Lunetten en Oud Hoograven.

De staat van de openbare ruimte in Zuid krijgt gemiddeld een 6,6. De tevredenheid over de parkeermogelijkheden voor auto's en in mindere mate voor fietsen is in vergelijking met vorig jaar sterk afgenomen. Dat cijfer steekt nog steeds gunstig af tegen het stedelijk gemiddelde. Ook de tevredenheid over de verkeersveiligheid is relatief hoog, maar is wel gedaald. Op veiligheidsgebied is de ontwikkeling in de wijk Zuid op de beleidsprioriteit woninginbraken gunstig namelijk een afname van 32%. Voor autokraak is het aantal gelijk gebleven. Wel zien we een forse toename van het aantal fietsendiefstallen (met 58%). Onveiligheidsgevoelens waren de afgelopen jaren gestegen maar nu zien we weer een afname van zo'n 5%.

Van alle huishoudens ontvangt 7,8 % een bijstandsuitkering, dat is hoger dan het gemiddelde in de stad.

Lunetten

Met meer dan 11.000 inwoners is Lunetten een grote subwijk, grotendeels in één bouwstroom aangelegd rond 1980. De wijk wordt aan alle kanten begrensd door grootschalige infrastructuur: het spoor Utrecht-Den Bosch, de A27, de A12 en de Waterlinieweg. Lunetten telt veel verschillende woningtypen. Meer dan de helft is sociale huurwoning. Relatief veel woningen zijn geschikt gebleken voor mensen met een zorgachtergrond. Veel bewoners omschrijven Lunetten positief als een groen dorp in de stad. In de statistieken scoort Lunetten op aspecten als gezondheid, waardering voor de openbare ruimte, veiligheid en buurtoordeel rond het stedelijk gemiddelde.

Nieuw Hoograven/Bokkenbuurt

Nieuw Hoograven kent relatief veel in de jaren vijftig gebouwde (goedkope) sociale huurwoningen, zowel hoogbouw als eengezinswoningen en portiekflats. In de laatste jaren is hier veel gebeurd: na sloop zijn er grote aantallen nieuwe woningen en een winkelcentrum gebouwd. Een groot aantal huurwoningen is gerenoveerd. Het gefaseerde groot onderhoud aanpak van de Rietveldbuurt is in uitvoering en de sloop/nieuwbouw aan de Oudegeinlaan is in voorbereiding. Kenmerkend is de stedenbouwkundige 'stempelstructuur' waarbij de woningen rond een ruim en functioneel binnenterrein zijn gebouwd. Drie complexen van dit type zijn ontworpen door Gerrit Rietveld. Een aanzienlijk deel van de huishoudens heeft een (erg) laag inkomen. Ook op andere aspecten (bijvoorbeeld gezondheid, veiligheid en buurtoordeel) scoort Nieuw Hoograven minder positief dan gemiddeld in Utrecht. Opvallend is, dat het percentage bewoners met een negatieve toekomstverwachting voor de buurt wél bijna op het stedelijk gemiddelde ligt. Ook de tevredenheid over voorzieningen als winkels, scholen en voorzieningen voor ouderen en jongeren ligt op hetzelfde niveau als de stad. In het zuidelijk deel van Nieuw Hoograven liggen de sportvelden. Hier heeft vooral VV Hoograven een niet te onderschatten sociale functie voor de buurt. Ook drie roeiverenigingen en zeeverkenner hebben hier hun basis. In dit gebied liggen eveneens de in 2014 heringerichte natuurspeeltuin de Kameleon en het vernieuwde Liesbosspark. Het meest zuidelijke woongebiedje, 'het Eindpunt' ligt dicht bij de A12. In het noorden van de wijk ligt de Bokkenbuurt, een klein woongebied, enigszins geïsoleerd langs het spoor bij de begraafplaats.

Oud Hoograven/Tolsteeg/Rotsoord

Oud Hoograven is een buurt met een geheel ander karakter. Deze buurt is begin vorige eeuw gebouwd, met veelal koop-eengezinswoningen in bijzonder langgerekte straten. Op aspecten als veiligheid, inkomen en buurtoordeel en gezondheid scoort Oud Hoograven over het algemeen beter dan het Utrechts gemiddelde. Vooral op vragen over tevredenheid met voorzieningen voor ouderen, en in mindere mate voor jongeren en sport antwoorden bewoners van deze buurten negatiever dan het gemiddelde in de stad. Alleen in de noord- en de zuidpunt is sprake van ingrijpende veranderingen. De noordpunt is Rotsoord. Deze strook met bedrijven en cultureel historisch erfgoed langs de Vaartsche Rijn verandert geleidelijk in een gemengd stedelijk gebied met wonen en werken, met potentie voor cultuur en creatieve bedrijvigheid. In de zuidelijke punt liggen Neerlandia en het Befuterrein.

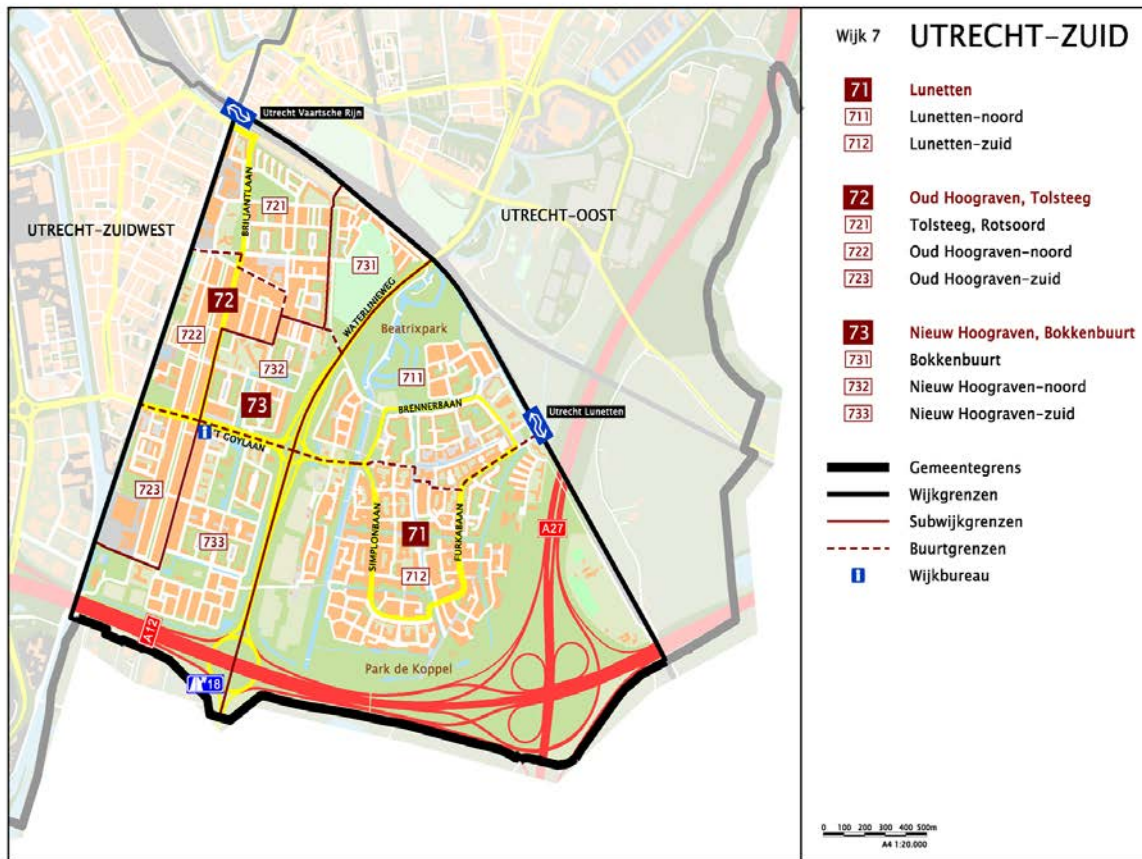
Wijkoverleg

Het wijkbureau streeft naar actief overleg met bewonersparticipatieorganisaties (als bijvoorbeeld het Bewoner Overleg Lunetten) en streeft in samenwerking met de wijkraad naar versterking van de participatie in Zuid.

Bron: Wistudata gemeente Utrecht.

Kaart van de wijk

Hieronder de kaart van Zuid met drie subwijken en twaalf buurten.

Wijkambities 2014-2018: drie speerpunten

In de wijk Zuid zijn de wijkambities voor 2014-2018 vertaald naar onderstaande drie speerpunten.

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift

Hoograven is sinds eind 2013 geen krachtwijk meer. In 2016 is wel nog met financiering uit het krachtwijkenprogramma geïnvesteerd in de woonomgeving Huize de Geerlaan, extra activiteiten op de basisscholen, en pedagogische inzet bij VV Hoograven. In 2017 is nog een zeer beperkt budget uit het krachtwijkenprogramma beschikbaar. Voortzetting van een intensieve aanpak op het sociale vlak is vooral voor delen van Nieuw Hoograven nog noodzakelijk.

Op het aandachtsgebied 'bouwen en wonen' is in Hoograven veel gebeurd. De grote sloop/nieuwbouwprojecten uit het Wijk Ontwikkelings Plan zijn vrijwel allemaal uitgevoerd. Dat heeft van Hoograven een aantrekkelijker wijk gemaakt. De laatste fase van Neerlandia is in uitvoering, de herontwikkeling van het BEFU terrein wacht nog op duidelijkheid over het geluidsniveau op de locatie door de A12. De herontwikkeling van Rotsoord van bedrijventerrein naar woon- en cultuurgebied is in 2015 en 2016 energiek op gang gekomen. Positief voor het beeld van Nieuw Hoograven is dat een aantal woningcomplexen en bruggen uit de jaren vijftig voorgesteld zijn als gemeentelijk monument. Eén van die complexen is de Rietveldbuurt. Woningcorporatie Bo-Ex is in 2015 gestart met groot onderhoud aan de woningen in deze buurt. Na een lange periode van onzekerheid is duidelijk geworden dat het complex Oudegeinlaan gesloopt wordt. De andere helft volgt op het moment dat de nieuwe woningen in het eerste deel opgeleverd gaan worden. Het In al deze complexen wonen veel kwetsbare bewoners. Dat vraagt een goed afgestemde fysieke en sociale aanpak. We noemen dit de 'buurtaanpak'

Wijkambitie 2: Lunetten op de kaart

Lunetten is een groene wijk waar mensen met veel plezier wonen. De ambitie 'Lunetten op de Kaart' krijgt steeds meer vorm. In de wijk zijn veel actieve bewoners, die deels onder de paraplu van het Bewoners Overleg Lunetten (BOL) opereren. Er zijn bijzondere initiatieven zoals Lunetten Wil Wel. Een andere groep bewoners heeft in 2015 het initiatief genomen om een magazine voor Lunetten te maken. Een blad waarin de bewoners van Lunetten een gezicht krijgen en laten zien waar ze trots op zijn in de wijk. Lunetten is ook een geliefde wijk om pilots uit te voeren (zo is het bijvoorbeeld de eerste wijk geweest waar ondergronds inzamelen is ingevoerd). In 2015 is de pilot Buurtbudgetten gestart waarin wordt gekeken hoe bewoners in Lunetten meer invloed kunnen uitoefenen op de keuzes die worden gemaakt bij toekennen / inzetten van budgetten. Deze vergaande vorm van participatie is in 2016 geëvalueerd. Bij het bespreken van de evaluatie wordt bekeken of en in welke vorm de gemeente het voortzetten van de pilot door de bewoners wil ondersteunen. Buurtbudgetten een vervolg krijgen. Conclusie is dat Lunetten beter op de kaart staat, wat niet wegneemt dat er wel een aantal specifieke aandachtspunten is te noemen.

Zo vervult de Musketon een belangrijke sociale en maatschappelijke functie in de wijk. Onder andere door de veranderingen in het sociaal beheer blijft aandacht nodig om de Musketon beter te laten functioneren. Hetzelfde geldt voor de speeltuin Fort Luna. Grote zorg en onrust zijn er over de verbreding van de A12/A27 en de gevolgen voor de leefbaarheid (luchtkwaliteit en geluidshinder) in de wijk. De lange wachttijd bij het in- en uitrijden van de wijk baart de bewoners zorgen. De kwaliteit van de openbare ruimte blijft een punt van aandacht in Lunetten, vooral als het gaat om de overgang tussen privaat en openbaar gebied. Feeling houden met wat er leeft en speelt in de wijk, netwerken warm houden en initiatieven ondersteunen is belangrijk om Lunetten goed in beeld te houden.

Wijkambitie 3: Schone en groene wijk

Voor de hele wijk Zuid geldt dat wij als gemeente samen met bewoners en andere organisaties (blijven) inzetten op een schone en groene wijk.

Wat betreft 'schoon': Na Lunetten is nu ook in Hoograven het nieuwe inzamelen ingevoerd. In de hele wijk worden graffiti en weesfietsen verwijderd. De bouw van een nieuw afvalscheiding station aan het Zwarte Woud is gereed. Bewoners van Zuid geven de staat van de openbare ruimte 6.6 als rapportcijfer, dat is op het stedelijk gemiddelde. M.b.t. de ambitie 'groene wijk' is de laatste jaren fors geïnvesteerd in Zuid.

Het is onze ambitie het huidige onderhouds- en groenniveau in de gehele wijk Zuid minstens te behouden.

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift

De acties gericht op deze ambitie worden in drie thema's beschreven: 'buurtaanpak', 'gezondheid, sport en spel en pedagogisch klimaat' en 'bouw en herontwikkelingen'.

Buurtaanpak

Drie complexen met sociale huurwoningen vragen extra aandacht. We benoemen deze extra aandacht als 'buurtaanpak'. Met alle partners die in deze buurten actief zijn, bepalen we wat er nodig is om de leefbaarheid op peil te houden en op welke punten extra investeringen, zo nodig met krachtwijkenmiddelen, nodig zijn. Drie à vier keer per jaar spreken al deze partners elkaar over hun inzet en ervaringen in deze buurten.

Buurtaanpak Rietveldbuurt

De Rietveldbuurt is een complex met 388 sociale huurwoningen, begrensd door het Kastelenplantsoen en de Rijnenburglaan. Bo-Ex voert tot halverwege 2018 groot onderhoud uit aan de woningen in dit complex zonder huurverhoging voor de zittende huurders. De corporatie knapt gelijktijdig ook de binnenterreinen die in haar bezit zijn op. Een paar binnenterreinen zijn eigendom van de gemeente. De gemeente levert een kleine financiële bijdrage. Gezien de kwetsbaarheid van sommige bewoners is speciale aandacht voor de sociale aspecten en het beheer van de openbare ruimte in de periode van groot onderhoud nodig. BO-EX zet een buurtpastor in om die aandacht te schenken. Medewerkers van zowel JoU als Vooruit zijn

wekelijks in de buurt om contacten met jongeren en kinderen te houden. Ook de wijkagenten zijn er regelmatig te vinden. Zo nodig wordt extra financiering ingezet vanuit het krachtwijkenbudget.

Inzet gemeente: Veiligheid, Wijkbureau Zuid, Stadsbedrijven, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: Bo-Ex, Stichtingen Vooruit en JOU, bewoners.

Buurtaanpak Oudegeinlaan

Het complex met 234 sociale huurwoningen rond de Oudegeinlaan wordt in twee fases gesloopt. Het plan van Portaal is om in 2017 115 nieuwe huurwoningen te bouwen, 40 eengezinswoningen aan de Oudegeinlaan en 75 appartementen aan de Nijveldsingel. De eengezinswoningen aan de Wierslaan zijn al in 2016 gerenoveerd. De overige woningen in het complex worden gesloopt na oplevering van de eerste fase. Ook voor dit complex geldt, dat er relatief veel kwetsbare huurders wonen. Om de situatie tijdens deze voor bewoners vaak stressvolle periode zo leefbaar mogelijk te houden, is Academie van de Stad door gemeente en Portaal gevraagd om gedurende anderhalf jaar extra sociale ondersteuning te bieden, aanvullend op de activiteiten van de stichtingen JOU en Vooruit. Zij helpen bewoners met het organiseren van buurtactiviteiten, organiseren extra activiteiten voor jonge meiden en houden de sociale cohesie mede op peil door buurtcommunicatie. In de loop van 2016 is een heel groot aantal oorspronkelijke bewoners verhuisd, waarmee vooral de overlast door jongeren in deze omgeving sterk afgenomen is. De inzet van Academie, JoU en Vooruit richting voornamelijk de kinderen en jongeren blijft waardevol, maar hoeft niet geïntensiveerd te worden. Portaal stelt de ruimte Oudegeinlaan 2 ter beschikking voor de bewoners uit de buurt waar zij activiteiten kunnen organiseren.

Inzet gemeente: Wijkbureau Zuid, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Stadsbedrijven, Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: Portaal, Stichting Vooruit, Stichting JOU, wijkagenten, bewoners.

Buurtaanpak Huize de Geerlaan

De Huize de Geerlaan is al in 2015 gereed gekomen. In 2016 hebben Portaal, Jantje Beton en de gemeente samen met vooral de kinderen een plan voor een betere inrichting van de openbare ruimte gemaakt en uitgevoerd. Portaal stelt een speelgarage voor de kinderen ter beschikking indien bewoners die beheren. De stichtingen JOU en Vooruit en de gemeente bieden ondersteuning aan de vrijwilligers die dit weten te organiseren. Portaal heeft eveneens een ruimte beschikbaar voor bewoners waar activiteiten als koken, taallessen, buurt overleggen en huiswerkbegeleiding mogelijk zijn. Stichting Vooruit stimuleert en begeleidt bewoners die iets willen doen voor de buurt. Het wijkbureau zal de activiteiten van bewoners die iets betekenen voor hun buurt ondersteunen. Zo nodig met financiering uit het krachtwijkenbudget.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid, Stadsbedrijven.

Inzet partners: Portaal, Stichtingen Vooruit en JOU, wijkagenten, bewoners.

Gezondheid, sport en spel, pedagogisch klimaat

Gezonde wijkaanpak

In 2016 is er vanuit Volksgezondheid extra geïnvesteerd in de wijk door de buurtjesaanpak en de inzet van een senior gezondheidsadviseur. Er is een begin gemaakt met het in kaart brengen van de verschillende samenwerkingspartners en de sociale gezonde (netwerk) infrastructuur. Voor 2017 is het plan om te stimuleren dat er ook op strategisch niveau een netwerk ontstaat met externe vertegenwoordigers uit zorg, welzijn en sport. Ook zullen er nieuwe samenwerkingsvormen en initiatieven vorm gegeven worden. Eén van die initiatieven is de pilot 'vitaliteitsmakelaar': Het eerste voorbeeld is dat Harten voor Sport extra aandacht gaat geven aan de relatie tussen gezondheid, voeding en bewegen. Een tweede voorbeeld is de inzet om de geïntegreerde eerstelijns gezondheidszorg te stimuleren om een grotere rol te gaan spelen bij het stimuleren van een gezondere manier van leven. De modernisering van de jeugdgezondheidszorg geeft ruimte aan jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen om zich naast de reguliere consulten samen met partners uit de wijk, op een preventieve manier op gezondheidsbevordering te focussen. Voor 2017 is er door Volksgezondheid een wijkplan gezonde start gemaakt met de onderstaande speerpunten.

Gezonde Start

Het overgewicht onder kinderen in Hoograven is helaas nog steeds hoog. Dit ondanks eerdere investeringen. Het lijkt erop dat dit mede veroorzaakt wordt door laaggeletterdheid en culturele aspecten. Er is al enige tijd een instroom van nieuwkomers in de wijk. Daarnaast lijkt er een groot verschil tussen wat Turkse en Marokkaanse kinderen op school leren over dit thema en de dagelijkse praktijk thuis, waardoor de boodschap niet beklijft.

In 2016 is de voormalige werkgroep Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) uitgebreid met een tiental nieuwe netwerkpartners die ook te maken hebben met kinderen met overgewicht. De focus ligt op voeding, opvoeding en bewegen. In 2017 zal een nieuwe groep starten vanuit het beweegprogramma van de fysiotherapeut en Harten voor Sport. JGZ heeft in 2016 het programma uitgebreid met de diëtiste en opvoedondersteuning. Ouders worden hierin nadrukkelijk betrokken. Om de ouders van peuters te stimuleren om hun kinderen meer te laten bewegen wordt 'nudging' ingezet zodat er meer gebruik gemaakt wordt van de vele speeltuintjes in de wijk. Inzet is om een app te ontwikkelen die op speelse wijze de speelplekken in Hoograven beter vindbaar maakt.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Wijkbureau Zuid.

Partners: Vooruit, Buurteam, JoU, Harten voor Sport, Brede School, voorscholen, VV Hoograven, Indigo en De Wilg.

Vreedzame Wijk en Brede school

Sinds januari 2013 is Hoograven een Vreedzame Wijk. Op vier basisscholen worden leerlingen opgeleid als mediators. Stichting Vooruit begeleidt een vreedzame kinderraad voor alle basisscholen. De 'Vreedzame Ouderraad' ondersteunt actief de vreedzame kinderraad en draagt het gedachtegoed van de Vreedzame Wijk mee uit. Er is een platform Vreedzame Wijk met partijen uit de wijk als scholen, het welzijnswerk, en sportclubs. Vooral VV Hoograven is met zijn groot aantal kinderen en de gerichte vreedzame training een belangrijke partner. Daadwerkelijk vorm geven aan de principes van de Vreedzame Wijk vraagt nog de nodige inzet. In 2016 verwachten wij duidelijkheid te hebben georganiseerd over een plan van aanpak. Een aantal trainers is in 2016 opgeleid, in 2017 zullen er nog enkelen opgeleid worden. Deze trainers moeten ervoor zorgen, dat de betrokken wijkorganisaties hun eigen personeel de beginselen van 'vreedzame wijk' kunnen meegeven. Zo nodig zal deze opstartfase mede gefinancierd worden uit het krachtwijkenbudget. Het blijft van belang, dat de Brede School extra inzet op het betrekken van achterstandsleerlingen bij cultuur- en sportactiviteiten. Ook hiervoor is zo nodig een bijdrage uit het krachtwijken budget mogelijk. Met de inzet van sportactiviteiten tijdens de pauzes (i.s.m. Harten voor Sport) en de beweegactiviteit 'Hopla' voor peuters en ouders draagt ook de Brede School bij aan een gezonde opvoeding. Jeugdgezondheidszorg gaat zich inzetten om duidelijker dan tot nog toe eraan bij te dragen dat ouders hun kinderen vreedzaam opvoeden. Dit is momenteel nog in de onderzoeksfase. Stedelijk is er namelijk nog geen format voor. Daar waar mogelijk wordt aangesloten bij bestaande initiatieven en bestaande netwerken, zoals het leerteam Hoograven en het buurtteam.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid, Volksgezondheid.

Inzet partners: Basisscholen, bewoners, stichting Vooruit, Stichting JOU en overige deelnemers Leerteam Hoograven.

Verantwoordelijke afdeling: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Sport in de wijk

In 2017 blijft de financiële inzet van middelen op dit terrein gelijk aan 2016. Harten voor Sport is verantwoordelijk voor de sport- en beweegstimulering in de buurt en stimuleert jeugd en volwassenen tot een leefstijl waar sport en bewegen onderdeel van zijn. Zij leggen het contact met jeugd en hun ouders via de scholen, via de pleintjes en de combinatiefunctionarissen in de wijk. Volwassenen bereiken zij via wijkactiviteiten zoals het geven van voorlichtingen en het organiseren van Fit en Gezond activiteiten waarbij mensen getest worden en ze zelf een voor hen passend gezondheidsdoel opstellen. Daarnaast weten partner organisaties Harten voor Sport te vinden en verwijzen zij mensen met een beweegvraag door. De beweegmakelaars jeugd en volwassenen zijn aanwezig in de wijk en ondersteunen de doelgroep bij het vinden van passend beweegaanbod. Beweeginitiatieven worden ondersteund en de beweegmakelaar jeugd coördineert het wijk sportteam bestaande uit combinatiefunctionarissen die beweegaanbod in de wijk organiseren. De buurtsportcoaches van Harten

voor Sport zijn aanwezig en organiseren zelf laagdrempelige beweegactiviteiten voor kinderen in de wijk. Harten voor Sport is actief in zorgnetwerken via welke we in contact komen met de doelgroep en waarbij we zowel groepsgewijs als individueel doorverwijzen naar regulier beweegaanbod. In 2017 hebben de beweegmakelaars extra aandacht om het beschikbare beweegaanbod passend te krijgen voor de doelgroep die dat het meeste nodig heeft. Het gaat hier om inactieve kinderen, jongeren en volwassenen zonder beweegachtergrond. Zie ook onder 3.5.

VV Hoograven is een voetbalclub met een belangrijke sociale en pedagogische functie voor vooral kinderen uit Nieuw Hoograven. De extra inzet die deze club levert op terreinen als gezondheid en 'vreedzaam gedrag' kan de club niet betalen uit contributie en sponsorbijdragen. In 2016 is daarvoor een bijdrage uit het krachtwijkenbudget beschikbaar gesteld. De gemeente zal ook in 2017 waar mogelijk eraan bijdragen, dat de pedagogische meerwaarde van deze club blijft bestaan.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid, Volksgezondheid.

Inzet partners: Harten voor Sport, VV Hoograven en Stichting Vooruit.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Samen Hoograven

De laatste jaren is gebouwd aan een netwerk van ongeveer 30 organisaties die iets doen met ouderen in Hoograven. De bekendheid met elkaars activiteiten, de kortere lijntjes en de tips aan elkaar hebben meerwaarde voor de ondersteuning van ouderen in de buurt. Inzet is om dit netwerk ook in 2017 levend te houden.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Trekker: Stichting Vooruit/Axion Continu.

Groot aantal deelnemende organisaties.

Gezondheidscentrum Hoograven

Hoewel iedereen het belang van een wijkgezondheidscentrum voor Hoograven onderschrijft, is de realisatie niet eenvoudig gebleken. De initiatiefnemers verwachten eind 2016 een omgevingsvergunning aan te vragen en in 2018 een operationeel gezondheid centrum gerealiseerd te hebben. Zolang er niet gebouwd wordt is het terrein in bruikleen bij de basisschool Johannes de Doper. Het is ingericht als tijdelijk sport- en speelveldje voor de school en de buurt.

Inzet gemeente: Volksgezondheid, Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoed. Organisatie, Wijkbureau Zuid.

Inzet partners: Initiatiefnemers.

Speeltuin de Kameleon

De Kameleon is een bijzondere en geliefde natuurlijke speeltuin in het zuidelijke puntje van Hoograven. Deze speeltuin is drie jaar geleden opnieuw ingericht. Enkele actieve bewoners hebben een stichting gevormd die bijdraagt aan het beheer van deze speeltuin. In 2016 is een beheerplan ontwikkeld waarin de rol van deze stichting veel bepalender wordt. Vanuit MO worden nog in 2016 gesprekken georganiseerd met de verschillende beheerstichtingen en sociaal makel organisaties om afspraken te maken over de mate van verzelfstandiging en de termijn waarop dat wordt ingevuld.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid.

Inzet partners: Stichting Speeltuin de Kameleon, Stichting Vooruit, Brede school Hoograven.

wijkbewoners, Barracuda (waterscouting) en Ludens kinderopvang.

Maatschappelijk Initiatief Onder Dak

Hoograven kent een groot aantal zalen en zaaltjes, verenigingslokalen en andere accommodaties. De meeste zijn in bezit van particuliere organisaties, ook de gemeente bezit een groot aantal vierkante meters. De gemeente is in 2016 overgegaan tot sluiting van 't Bokkie met gelijktijdige ondersteuning van het initiatief om van 'de Saffier' een buurtcentrum te maken dat door een beheergroep geleid wordt. Inzet in 2017 blijft een passende match tussen vraag naar geschikte ruimtes voor huisvesting van initiatieven en aanbod van accommodaties; meer gebruik van accommodatie van derden, zoals scholen, zorgcentra, sportkantines; efficiënter gebruik van huidige accommodaties. De in 2016 vastgestelde

voorstellen voor de gemeentelijke welzijnsaccommodaties worden per locatie uitgewerkt met de driehoeksoverleggen van gebruikers.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet partners: eigenaren en beheerders van accommodaties; initiatiefnemers; Stadsbedrijven.

Stages, werk en activering

Stedelijk en regionaal wordt er fors ingezet op het terugdringen van jeugdwerkeloosheid. In Hoograven zien we een aantal jongeren die ondanks deze inzet de boot lijken te missen. Wij zullen in 2017, zo nodig met financiële middelen uit het krachtwijkenbudget, in die groep investeren. De bibliotheek van Hoograven wordt een Taalhuis. Mensen kunnen hun kansen om mee te doen verhogen door daar hun taal- en digitale vaardigheden verbeteren.

Inzet gemeente: Werk en Inkomen, Wijkbureau Zuid.

Partners: Stichtingen Vooruit en JOU.

De buurtteams

De uitvoering van de Buurtteams wordt in 2017 verder geconsolideerd. In 2016 is de capaciteit in Hoograven vergroot. Inhoudelijk ligt de focus van de Buurtteams in 2017 op het verder vormgeven van een optimale samenwerking met de andere partijen in de zorg. Zij consulteren de specialisten uit de aanvullende zorg en zoeken samenwerkingsvormen waarin deze specialisten de buurtteams ondersteunen. Hierdoor kunnen de buurtteams steeds meer cliënten dichtbij huis adequaat helpen. In 2017 wordt ook verder gebouwd aan de samenwerking met de basisvoorzieningen: de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, het jongerenwerk, de sociaal makel organisaties, de wijkverpleging en huisartsen. In Hoograven wordt in 2017 extra ingezet op het bereiken van kwetsbare ouderen (waaronder veel migranten) Inzet is om met betrokken netwerkpartners de ondersteuning en zorg voor deze groep te verbeteren. Daarvoor worden extra middelen beschikbaar gesteld.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid.

Inzet partners: Buurtteams, organisaties deelnemend aan netwerk Samen Hoograven.

Veiligheid

In de aanpak van veiligheidsproblemen zal de nadruk liggen op de speerpunten voor de veiligheidsaanpak in Zuid. De speerpunten zijn het aanpakken van jeugdgroepen en risicojeugd 8-12 jaar, de aanpak van woonoverlast en pestgedrag (Vreedzaam methode), inzet op veelvoorkomende criminaliteit zoals woninginbraken en autokraken en het ondersteunen van bewonersinitiatieven op het gebied van veiligheid.

Inzet gemeente: Veiligheid en Vergunningen, Toezicht & Handhaving in de Openbare Ruimte.

Inzet partners: Politie, bewoners, Jongerenwerk Utrecht, ondernemers.

Bouw en herontwikkeling

Ontwikkelingen en initiatieven in Rotsoord

De economie trekt aan en dat is merkbaar in Rotsoord. Er is weer grote animo bij ontwikkelaars om plannen te maken voor Rotsoord. De Watertoren is volop in bedrijf is, De Trip (255 starterswoningen en bedrijfsruimte) is in uitvoering en de procedures voor bestemmingsplanwijzigingen voor Briljantlaan 9 (230 studentenwoningen) en Vicona terrein (206 starterswoningen) worden voorbereid. De haalbaarheid van een hotelinitiatief voor de voormalige Citroëngarage wordt onderzocht. De Pastoe fabriek is verhuisd naar Houten, het pand biedt nu onderdak aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU). De HKU verhuist gefaseerd in het pand, de eerste etage is al betrokken en momenteel wordt begane grond verbouwd. Opgaven voor 2017 zijn vooral: de borging van de kwaliteit van de toekomstige openbare ruimte (inclusief de financiering daarvan) en een realistische inzet op de ambitie dat het een gebied met veel culturele en creatieve activiteit moet worden. Bewonersinitiatief de Rotsoordbrug heeft werk gemaakt van het plan voor een loop-/fietsbrug over de Vaartsche Rijn. De haalbaarheid via crowdfunding moet nog blijken. De situatie rond de kinderboerderij Nieuw Rotsoord verandert. Dat zal ongetwijfeld effect hebben op de functie van deze plek in het gebied. De kinderboerderij heeft net als de Kameleon in het zuiden, een belangrijke functie voor de omringende buurt. In 2016 is geconstateerd, dat de huidige

functie met de verlaagde subsidie uit het budget voor ondersteuning van zelfstandige initiatieven niet vol te houden is. In 2017 komt ook subsidie vanuit sociale prestatie en dagopvang beschikbaar. De Stichting heeft de ambitie om de huisvesting op het terrein te vernieuwen. De vraag of en hoe die ambities te financieren, is nog niet aan de orde.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Wijkbureau Zuid, Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet bouwende partijen: Jebber, Woonfront Rotsoord BV, GTZ Investment, Hendriks Ontwikkeling en andere initiatiefnemers; Stichting Nieuw Rotsoord, Initiatiefgroep Rotsoordbrug.

Befu-terrein en Neerlandia

In het zuidelijk deel van Hoograven kan het afmaken van het Neerlandia-project en herontwikkeling van het Befu-terrein een kwaliteitsimpuls bieden voor de wijde omgeving: Hoograven in de lift! Inzet is dat het fabrieksgebouw Neerlandia in 2017 opgeleverd wordt. Voor het Befu-terrein zijn de uitgangspunten geformuleerd. Op het zuidelijk deel wordt –als de vereniging daartoe besluit– een plan gemaakt voor huisvesting van roeivereniging Viking. Op het resterende deel is uiteindelijk de bouw van eengezinswoningen en appartementen gewenst; omdat de regelgeving de bouw niet toelaat zolang er nog geen adequate geluidsschermen langs de A12 zijn, wordt de mogelijkheid van tijdelijke studentenhuisvesting onderzocht.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling en Sport.

Inzet partners: URV Viking.

Verantwoordelijke afdeling: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Ontwikkeling Duurstedelaan, Jan van Arkelstraat, Pagelaan en Saffierlaan

Daarnaast zijn er nog enkele kleinere locaties waar ontwikkelingen zullen plaatsvinden, die met elkaar de uitstraling van Hoograven als een leuke woonwijk verder kunnen verbeteren. In 2016 is het voormalige buurthuis aan de Hooft Graaflandstraat verbouwd worden tot woningen; het andere voormalige buurthuis aan de Jan van Arkelstraat zal plaats maken voor eengezinswoningen; het verlaten schoolgebouw aan de Duurstedelaan wacht op herontwikkeling en uitgifte door de gemeente. Ontwikkelaar AM Wonen maakt plannen voor ontwikkeling van 13 eengezinswoningen naast en achter het schoolgebouw, de inzet is om begin 2017 te starten met uitvoering. Op Duurstedelaan 1 worden de garageboxen gesloopt om plaats te maken voor 9 eengezinswoningen, realisatie start 2017. Een ontwikkelaar is zich aan het oriënteren op herontwikkelingsmogelijkheden van voor het voormalige ROC gebouw aan de Pagelaan. Ook daar speelt de geluids- en gezondheidsproblematiek van de A12 een bepalende rol. Het woonzorgcomplex aan de Saffierlaan bestaat uit een vleugel met 'aanleunwoningen' en een vleugel voor ouderen die zorg nodig hebben. De zorgfunctie verhuist in 2016. Deze vleugel wordt voor de komende tien jaar verbouwd tot circa 160 woningen voor starters. Inzet van Socius, de verhuurder van deze woningen is om de sociale functies in het gebouw (diensten, restaurant, zaalruimtes voor bewoners en buurt) zoveel mogelijk overeind te houden. Daarvoor wordt in samenwerking met betrokken partijen gewerkt aan een beheerconstructie, waarin bewoners en gebruikers de regie nemen.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoedorganisatie.

Inzet partners: diverse ontwikkelaars.

Geluidsmaatregelen A12

Geluidsmaatregelen voor de A12 zijn voor het hele zuidelijke deel van Hoograven noodzakelijk om de woonkwaliteit in dit gebied te verbeteren. Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat sanering én verbetering, i.v.m. werkzaamheden aan de weg, noodzakelijk zijn. Voor Hoograven is realisatie op zo kort mogelijke termijn van belang. Realisatie is niet alleen voor de woonkwaliteit van bestaande woningen van belang, maar ook om woningbouw projecten op de locaties BEFU en Pagelaan optimaal mogelijk te maken. De gemeente zal bij Rijkswaterstaat aandringen op een voortvarende planning. Gezien de noodzakelijke hoogte zal dit geluidsscherm een niet te onderschatten impact hebben op de beeldkwaliteit van de openbare ruimte in het gebied, die nu vooral een groene uitstraling heeft. Het is van belang om bewoners te betrekken in de ontwerpfase en te komen tot een zo groen mogelijke vormgeving.

Verantwoordelijk: Rijkswaterstaat.

Betrokken vanuit gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu en Mobiliteit en Wijkbureau Zuid.

Wijkambitie 2: Lunetten op de kaart

Lunetten zet zichzelf op de kaart met actieve initiatiefrijke bewoners. De wijk scoort het hoogste tevredenheidscijfer voor groen in de buurt. Een relatief groot aandeel (boven het stedelijk gemiddelde) verwacht wel dat de buurt de komende jaren achteruit gaat. Reden om de focus te leggen op het goed in beeld houden van Lunetten en bewaken van het huidige voorzieningenniveau.

Optimaliseren gebruik de Musketon

De Musketon is, naast speeltuin Fort Luna, de enige basisvoorziening in Lunetten.

Het voornemen is een onderzoek te starten dat moet resulteren in een aanbeveling aan de UVO over een nieuwe uitstraling en inrichting van het gebouw.

Het onderzoek zal zich richten op:

- de mogelijkheden voor het opknappen van het gebouw;
- de mogelijkheden voor medebeheer;
- de mogelijkheden voor 'flexibel' verhuur.

Bij dit onderzoek worden huidige huurders en gebruikers en ook potentiële gebruikers betrokken. Ook mogelijkheden van gezamenlijk beheer en coöperatief beheer worden in het onderzoek betrokken. De gewenste fysieke aanpassingen moeten leiden tot een beter gebruik van het gebouw. In 2017 zal MO een toekomstvisie maken op het welzijnsdeel en zal UVO aanhaken met een toekomstvisie op de resterende onderdelen.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoed Organisatie, Stadsbedrijven en Wijkbureau Zuid.

Partners: Stichting Vooruit en gebruikersgroep.

Beheer Speeltuin Fort Luna

In 2017 wordt toegewerkt naar een integraal beheermodel van de speeltuin passend bij het karakter van de speeltuin en de buurt. Hiertoe wordt al in 2016 een kerngroep gevormd met Vooruit, Ludens en een aantal actieve bewoners. Einddoel is een duidelijke en herkenbare verantwoordelijke persoon/entiteit voor het integraal beheer van de speeltuin. Er ligt een wens om een recycle-atelier op fort Luna te starten en om een extra ingang naar de speeltuin te organiseren door het bouwen van een bruggetje aan de achterzijde, richting Beatrixpark. Onderzocht dient te worden wat daarvoor nodig is. Beide wensen vergroten de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van de speeltuin voor een brede doelgroep. Fort Luna wil met haar partners werken aan een natuurlijke, gezonde en inspirerende (leer)omgeving en plek in de wijk Lunetten.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, Utrechtse Vastgoed Organisatie en Wijkbureau Zuid.

Partners: Stichting Vooruit, Ludens en bewoners.

Pilot Buurtbudgetten

Om de lokale democratie verder te bevorderen zijn in 2015 actieve bewoners en de gemeente samen de pilot: 'buurtbudgetten' in Lunetten gestart. Met deze pilot worden de gemeentelijke uitgaven voor Lunetten transparant gemaakt en wordt geëxperimenteerd met bewonersinvloed op buurtbudgetten. Zowel bewoners als ambtenaren leren hoe invulling te geven aan burgerparticipatie bij begrotingsprocessen en de besteding van middelen. De pilot wordt eind in 2016 geëvalueerd. Bij het bespreken van de evaluatie wordt bekeken of en in welke vorm de gemeente het voortzetten van de pilot door de bewoners wil ondersteunen.

Inzet gemeente: Financiën en Wijkbureau Zuid en veel gemeentelijke afdelingen.

Partners: bewoners.

Onderhoud aan woningen en binnenterreinen

Mitros, Portaal en gemeente maken plannen/ondernemen acties met bewoners met als doel een verbetering van de kwaliteit van het onderhoud van de binnenterreinen. Daarbij wordt vooral gelet op plekken waar onduidelijkheid kan ontstaan over de vraag of de corporatie dan wel de gemeente

verantwoordelijk is voor het beheer. Met betrekking tot het onderhoud aan woningen van Mitros: de geplande werkzaamheden aan de Coppelwethe worden in 2017 uitgevoerd. Om een positieve uitstraling voor de complexen en de wijk te waarborgen worden de tuintjes nog steeds door een aannemer onderhouden. De complexen waar BO-EX in 2016 werkzaamheden uitvoert in de woningen worden in 2017 geschilderd.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven en Wijkbureau Zuid.

Partners: corporaties en bewoners.

Ontwikkeling A27/A12

In mei 2016 heeft Rijkswaterstaat het ontwerp Tracébesluit voor het project Ring Utrecht ter visie gelegd. De verwachting is dat de minister in het eerste kwartaal van 2017 het Tracébesluit neemt. Een aantal bewoners volgt deze ontwikkelingen zeer actief. Zij hebben zich verenigd in Laet Lunetten Niet Stikken.

Als belanghebbende brengt de gemeente haar belangen in binnen het planproces van Rijkswaterstaat. Inhoudelijk gebeurt dit via vier sporen: verkeer, milieu, hydrologie en ruimtelijke inpassing. Ook de belangen van Lunetten worden waar mogelijk in dit proces meegenomen. Hoogste prioriteit heeft daarbij de leefbaarheid en gezondheid (luchtkwaliteit en geluid). De gemeentelijke projectleider is hiervoor het aanspreekpunt.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit.

Partners: Rijkswaterstaat.

Zorg voor aandachtsgroepen

Uit de volksgezondheidsmonitor blijkt dat Lunetten een relatief groot aandeel beschermde woonvormen en begeleid wonen heeft. Ook het percentage van de bevolking dat gebruik maakt van de tweede en derdelijns psychiatrische- en verslavingszorg is vrij hoog. Dit betekent dat er in Lunetten relatief veel aandachtsgroepen van kwetsbare en sociaal geïsoleerde bewoners zijn. Er is overigens niet direct sprake van veel overlast maar het baart inwoners van Lunetten wel zorgen. De buurtteams zullen de samenwerking met de andere partijen in het Utrechts zorglandschap in 2017 verder vormgeven. Consultatie van specialisten uit de aanvullende zorg, of samenwerking met deze specialisten moet de buurtteams in toenemende mate in staat stellen om cliënten dichtbij huis en vooral vanuit de buurtteams zelf te ondersteunen. In 2017 wordt ook verder gebouwd aan de samenwerking met de basisvoorzieningen: de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, het jongerenwerk, de sociaal makel organisaties, de wijkverpleging en huisartsen. In Lunetten gestart met een pilot proeftuin GGZ. In deze pilot wordt geëxperimenteerd met het flexibel organiseren van zorg en ondersteuning in de wijk die aansluit bij de behoeften van mensen met een ernstige psychiatrische aandoening en hun omgeving. Het gaat om specialistisch ggz-zorg in de wijk, bij cliënten thuis, geleverd door zowel behandelaars als begeleiders. Voor Lunetten is een proeftuinleider aangesteld. Het lokaal GGZ-team is operationeel. Het team zal integraal behandeling en begeleiding bieden aan cliënten met een psychische kwetsbaarheid en nauw samenwerken met huisartsenpraktijken, het buurtteam en andere partijen in de wijk, die te maken hebben met deze cliënten (Altrecht, Victas, Lister). Met de ervaringen die in deze pilot opgedaan zijn, zal in 2017 toegewerkt worden naar een optimale afstemming in de wijk die nauw aansluit op de georganiseerde basiszorg en zal gekeken worden naar een verbreding van het aanbod.

Inzet gemeente: Wijkbureau Zuid.

Partners: Buurtteam, Lister, Altrecht, VICTAS en Kwintes.

Initiatief Lunetten Wil Wel

Een groep betrokken bewoners heeft in 2014 het wijkinitiatief Lunetten Wil Wel (LWW) gelanceerd. Lunetten Wil Wel (LWW) is een bewonersinitiatief dat zich ten doel stelt om, samen met anderen en met andere organisaties, er voor te zorgen dat zo veel mogelijk buurtbewoners zo lang mogelijk, zo plezierig mogelijk en zo zelfstandig mogelijk in de buurt kunnen blijven wonen. Welzijn, zorg en wonen zijn de belangrijkste aandachtsgebieden. LWW heeft contacten met organisaties die actief zijn in de wijk op deze gebieden zoals Stichting Vooruit, Buurtteam Lunetten, Wijkgezondheidscentrum Lunetten, de vrijgevestigde zorgverleners in de wijk, thuiszorgorganisaties, Stichting Lister en de woningcorporaties en werkt ook nauw samen met de Stichting Omzien. In 2016 heeft LWW het initiatief genomen om, samen met bovengenoemde partijen, gemeentelijke subsidies te verwerven en daar ook gezamenlijk

uitvoering aan te geven op het gebied van ondersteuning van mantelzorgers en sociale prestatie & dagbesteding. De resultaten hiervan krijgen ook nog verdere uitwerking in de komende jaren. Daarnaast organiseerde LWW o.a. maandelijks (zondagmiddag)activiteiten en huisbezoeken voor bewoners. De doelstelling is het aantal activiteiten in 2017 verder uit te breiden en nieuwe thema's op te pakken, om daarmee de sociale cohesie in de wijk verder te bevorderen. Het wijkbureau ondersteunt dit initiatief onder andere via het initiatievenfonds en het leggen van verbindingen met de rest van de gemeentelijke organisatie, daar waar nodig.

Inzet gemeente: Wijkbureau Zuid.

Partners: Stichting Vooruit en bewoners.

't Goyplein

Bewoners in Lunetten geven aan veel verkeershinder te ondervinden bij het in- en uitrijden van de wijk via 't Goyplein. Lunetten is voor auto's uitsluitend bereikbaar via 't Goyplein. De hinder betreft de lange wachttijden. Aanpak van het 't Goyplein is geen onderdeel van het project Herinrichting 't Goylaan en is evenmin op een andere wijze geprogrammeerd in de begroting. De afrit naar het Goyplein vanaf het stadion wordt in de zomer van 2016 aangepast. Er wordt ook gekeken naar de afrit vanaf Laagraven. In 2017 zal de nadruk liggen op het monitoren van het effect van de maatregelen uit 2016.

Inzet gemeente: Wijkbureau Zuid, Milieu en Mobiliteit

Wijkambitie 3: Schone en groene wijk

Verbeteren groenstructuur

In Oud Hoograven is na de bodemsanering het Liesbosspark opnieuw ingeplant; samen met de groene inrichting van de natuurspeeltuin de Kameleon draagt dit bij aan het groene karakter van dit gebied. Het groen langs de singels in Nieuw Hoograven is grotendeels vernieuwd en de groene structuur van het Ridderplantsoen is verbeterd. Op de Briljantlaan is een groene middenberm gecreëerd. Ook is een brede groene strook langs het spoor gecreëerd bij het Beatrixpark met een opnieuw ingerichte uitloper langs de Opaalweg. Het plan voor het laatste stukje tussen de Gazellestraat en de Opaalweg is uitgevoerd. Daarlangs lopen fietsroutes. De laatste paar jaar is in een belangrijk deel van Lunetten groot onderhoud uitgevoerd aan het groen op binnenterreinen. De forten Lunet 3 en 4 zijn opgeknapt en hebben een leuke publieksfunctie gekregen. In Lunetten is de laatste jaren een groot aantal niet levensvatbare bomen vervangen en een aantal bruggen is vernieuwd. Ook in 2017 gaat Stadswerken daar waar nodig populieren vervangen. In heel Zuid worden versleten beplantingsvakken omgevormd met meer eigentijdse beplanting zoals aan de Briljantlaan. De laatste fase van het wijkgroenplan in Lunetten (vergroening van het hart van Lunetten tussen winkelcentrum en Musketon) is uitgevoerd. In 2016 is begonnen met de inrichting van 't Goylaan als stadsboulevard met een negen meter brede groene middenberm. Met al deze ingrepen is de groene hoofdstructuur van Zuid vrijwel helemaal op orde.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven, Milieu en Mobiliteit, Wijkbureau Zuid.

Inzet partners: Bewoners, woningcorporaties en ProRail.

Schoon

De gemeente zal ook in 2017 'weesfietsen' weghalen. Zij zal graffiti verwijderen op gemeentelijke objecten als bruggen, tunnels en geluidsschermen. We controleren de hoofdfietsroutes extra en verwijderen daar ook graffiti op lichtmasten en afvalbakken. Dit levert een schonere en opgeruimde openbare ruimte op. Na de invoering van het nieuwe inzamelen in Lunetten, is deze werkwijze in 2016 ook in Hoograven ingevoerd. Bij de inzamelpunten wordt sneller dan tot nog toe bijgeplaatst afval verwijderd om zwerfvuil te voorkomen. Stadsbedrijven gaat ervoor zorgen dat afvalbakken op de meest geschikte plekken terecht komen. Een moderner en gebruiksvriendelijker afvalscheidingsdepot in Lunetten is in gebruik genomen.

Inzet gemeente: Stadsbedrijven (Wijkonderhoud en Service) Wijkbureau Zuid.

Projectenoverzicht

Wijkambitie 1: Hoograven (verder) in de lift	
	Buurtaanpak
3.1	Buurtaanpak Rietveldbuurt
3.2	Buurtaanpak Oudegeinlaan
3.3	Buurtaanpak Huize de Geerlaan
	Gezondheid, sport en spel, pedagogisch klimaat
3.4	Gezondheid
3.5	Samen Hoograven
3.6	Sport in de wijk
3.7	Gezondheidscentrum Hoograven
3.8	Vreedzame wijk
3.9	Speeltuin Kameleon
3.10	Maatschappelijk initiatief onderdak
3.11	Stages en werk
3.12	Buurtteams
3.13	Veiligheid
	Bouw- en herontwikkelingen
3.14	Ontwikkelingen en initiatieven in Rotsoord
3.15	Neerlandia en Befuterrein
3.16	Ontwikkeling Duurstedelaan, Hoofd Graaflandstraat, Jan van Arkelstraat Saffierlaan en Pagelaan
Wijkambitie 2: Lunetten op de kaart	
4.1	Optimaliseren gebruik Musketon
4.2	Beheer Speeltuin Fort Luna
4.3	Pilot Budgetmonitoring
4.4	Onderhoud aan woningen en binnenterreinen
4.5	Ontwikkeling A27/A12
4.6	Zorg voor aandacht groepen

4.7	Initiatief Lunetten Wil Wel
4.8	't Goyplein
wijkambitie 3: Schone en groene wijk	
5.1	Verbeteren groenstructuur
5.2	Schoon

Zuidwest

Inleiding

In het wijkactieprogramma 2017 voor Zuidwest kunt u lezen aan welke belangrijke vraagstukken in de wijk gewerkt wordt door de gemeente, samen met bewoners, corporaties, ondernemers en andere partners. Het is een communicatiemiddel voor alle partijen én wordt gebruikt voor afstemming op wijkniveau.

De stad Utrecht is ingedeeld in tien wijken. Naast de indeling in wijken hanteert de gemeente, afhankelijk van het onderwerp, een nadere indeling naar 34 sub-wijken, 111 buurten of 194 sub-buurten. Afhankelijk van de wijk hebben inwoners soms meer affiniteit met de naam van de buurt dan met de naam van de wijk. In de wijkactieprogramma's staat bij de meeste activiteiten de buurt of de straat genoemd.

Het wijkactieprogramma

1. Projecten en activiteiten die bijdragen aan de wijkambities Zuidwest voor de periode 2014-2018 , die in 2013 vastgesteld zijn).
2. Complexe projecten of activiteiten. Hierbij zijn meerdere gemeentelijke afdelingen en/of andere partijen betrokken.
3. Projecten en activiteiten die deel uitmaken van een gebieds- of buurtaanpak in die delen van de wijk die bijzondere aandacht vragen.

Veel activiteiten in de wijk dragen ook bij aan gezonder stedelijk leven. De gemeente Utrecht vindt het belangrijk om samen te werken aan gezond leven en wonen in onze stad . De komende tijd verkennen we hoe in de wijk Zuidwest aan deze ambitie wordt en kan worden gewerkt.

Voor Kanaleneiland is expliciet voor het laatste jaar in 2017 de inzet van het gemeentelijk krachtwijkenbudget opgenomen. Het wijkactieprogramma is opgesteld door het Wijkoverleg Zuidwest (gemeentelijke afdelingen) en ter informatie en reactie toegezonden aan de Wijkraad Zuidwest. Het Wijkbureau zal regelmatig overleg hebben met de Wijkraad Zuidwest over dit Wijkactieprogramma.

Leeswijzer

Het wijkactieprogramma begint met een beknopte beschrijving van de wijk. Daarna vindt u de wijkambities en speerpunten voor de periode 2014-2018, en vervolgens leest u welke concrete projecten en activiteiten in 2017 bijdragen aan de realisatie van deze drie wijkambities. We sluiten af met een toelichting op complexe projecten en trajecten en gebiedsaanpakken voor die delen van de wijk die extra aandacht vragen. Bij de projecten en activiteiten die (mede) gefinancierd worden uit het krachtwijkenbudget zijn de bedragen expliciet vermeld, evenals –indien van toepassing- de reguliere inzet uit de begroting 2017.

Contact en informatie

Meer informatie over de Wijkambities 2014-2018 van Zuidwest en de wijkambities en –programma's van andere wijken vindt u op www.utrecht.nl/wijkambities of www.utrecht.nl/wijkprogramma .

Heeft u zelf een plan, idee of initiatief voor de wijk?

Neem dan contact op met wijkbureau Zuidwest, Al-Masoedilaan 188, 3526 GZ Utrecht, telefoon 030-286 9080 of e-mail zuidwest@utrecht.nl

De wijk Zuidwest

Zuidwest typeert zich door de grote diversiteit van de afzonderlijke wijken #. Naast Rivierenwijk, Dichterswijk, Kanaleneiland en Transwijk zijn er ook twee belangrijke 'werklocaties': het bedrijvengebied Kanaleneiland (inclusief Woonboulevard) en de Merwedekanaalzone.

Zuidwest typeert zich ook in de combinatie van haar kracht en kwetsbaarheid. Enerzijds de enorme maatschappelijke en economische kracht (dicht bij het centrum / naast station & spoor / naast A12 / veel en diverse werkgelegenheid / veel aanbod van middelbaar beroepsonderwijs / veel voorzieningen / stadspark Transwijk /Amsterdam Rijnkanaal) maar anderzijds maatschappelijke opgaven die structureel extra aandacht noodzakelijk maakt. Zo is Kanaleneiland ondanks ontwikkelingen nog steeds een sociaaleconomisch zeer kwetsbare wijk, maar er zijn ook buurten in Rivierenwijk die extra aandacht vragen. De ruim 37.000 inwoners, de locatie in de stad, de economische kracht met daardoor het aanbod van veel werkgelegenheid en gecombineerd met veel onderwijs- en andere voorzieningen en evenementen maken Zuidwest tot een dynamische wijk die volop in ontwikkeling is en waar veel mensen dagelijks naar toe komen. Zuidwest is voor steeds meer mensen een wijk waar het aantrekkelijk wonen, spelen, leren en werken is!

Zuidwest in de Wijkwijzer 2016 geeft het volgende beeld:

- Volgens de Wijkwijzer 2016 wonen in de wijk Zuidwest 37.340 mensen op 1 januari 2016. De wijk is qua bevolkingsomvang de vierde wijk van Utrecht. Kanaleneiland ligt in Zuidwest. Meer dan één op de tien huishoudens in Zuidwest ontvangt bijstand in 2015. Hiermee komt de wijk op de tweede plek, na Overvecht. De werkgelegenheid in Zuidwest is met 68 banen per 100 inwoners vergelijkbaar met het stedelijke gemiddelde.
- In Zuidwest zijn onveiligheidsgevoelens gedaald van 41% (2014) naar 36% (2015). Jongerenoverlast is eveneens gedaald van 37% (2014) naar 31% (2015). Het aantal woning-inbraken laat tot slot ook een positieve ontwikkeling zien: van 16 naar 11 woninginbraken per 1.000 woningen (2014 met 2015 vergeleken).
- Bewoners van Zuidwest geven hun buurt (6,4) en de sociale cohesie (5,5) een lager rapportcijfer dan gemiddeld in Utrecht. In 2015 zet één op de drie bewoners zich actief in voor de buurt, wat onder het Utrechtse gemiddelde uit komt. Het aandeel bewoners met een negatieve toekomstverwachting voor de buurt is hetzelfde als gemiddeld in Utrecht.
- De staat van de openbare ruimte in Zuidwest krijgt een 6,3, wat ongeveer overeen komt met het stadsgemiddelde. De tevredenheid over de verkeersveiligheid en de parkeergelegenheid voor auto's en fietsen in de buurt is vergelijkbaar met het stedelijke beeld.

De Wijk Zuidwest kent een grote verscheidenheid in de subwijken. Dit wordt bijvoorbeeld duidelijk als Rivieren-/Dichterswijk vergeleken wordt met Kanaleneiland (bron: 'Gemeente Utrecht, Onderzoek – Subwijk vergeleken – gebaseerd op Inwonersenquête 2013').

Enkele opvallende punten staan hieronder verwoord:

	Kanaleneiland	Rivieren- Dichterswijk	Utrecht
% meergezinswoningen	87	55	57
% koopwoningen	25	55	48
Rapportcijfer woning	6,3	7,6	7,5
% mensen dat zich wel een onveilig voelt	52	29	32
% betaald werk	43	72	67
% komt niet goed rond	19	5	8
% onprettige buurt	30	6	9
% matig of slechte gezondheid	29	13	14

- Wanneer je de gegevens nog verder differentieert op buurtniveau dan zie je nog grotere verschillen in de cijfers.
- Deze verschillen in Zuidwest wordt dus door het "aggregatieniveau" op wijkniveau relatief 'weggecijferd'. Echter toch blijven deze cijfers wanneer we meer specifiek gericht kijken naar met name sociaaleconomische factoren (inclusief gezondheid) goed zichtbaar. Deze meer gedifferentieerde "kijk op de wijk" is mede richtinggevend in de verdere uitvoering van het Wijkactieprogramma en o.a. de daarin geformuleerde buurtaanpakken.

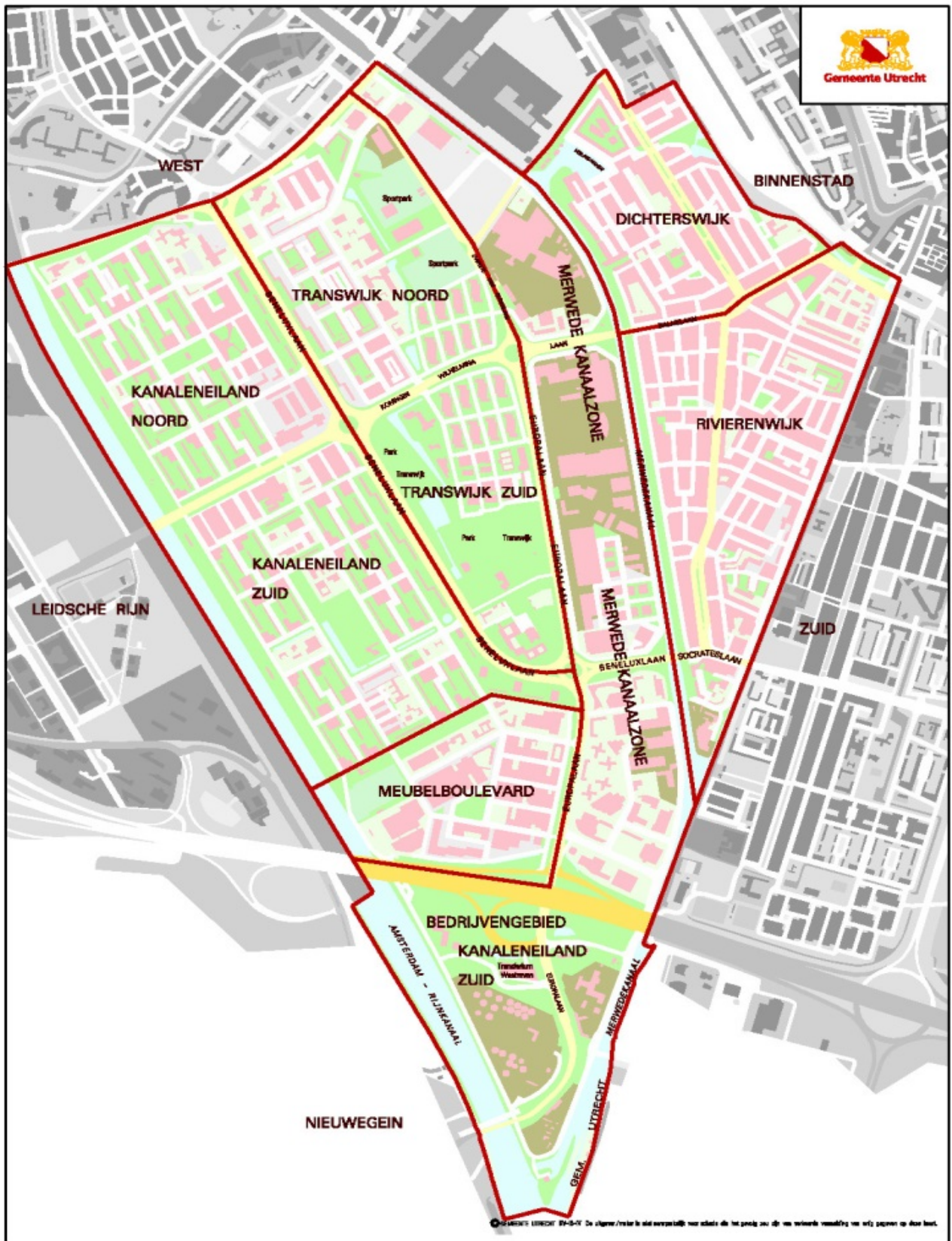
Als we bijvoorbeeld inzoomen op Kanaleneiland dan is het volgende beeld te zien:

- Krachtwijk Kanaleneiland bestaat uit Kanaleneiland en Transwijk en maakt deel uit van de Wijk Zuidwest. Het aantal inwoners van Kanaleneiland, de beroepsbevolking en het aantal bedrijfsvestigingen zijn allemaal toegenomen sinds 2013. Het percentage niet-Westerse allochtonen blijft stabiel op 54%. In het algemeen zijn de kenmerken van Kanaleneiland niet veranderd sinds 2013, met als positieve uitzonderingen het oordeel over de eigen buurt en de veiligheid.
- Het oordeel van de inwoners over hun eigen buurt en de sociale infrastructuur is vooruitgegaan, zeker sinds 2007. Nog 13% van de inwoners heeft een negatieve verwachting over de toekomst van de buurt; dit ligt ruim onder de streefwaarde van 19%. Ongeveer één derde van de bewoners zet zich actief in voor de buurt.
- Het aandeel actieve bewoners is ongeveer gelijk gebleven sinds 2013; de streefwaarde is wel al behaald. De oordelen over de netheid van de omgeving (5,8) en de woning (6,8) blijven onveranderd. De wijk heeft de streefwaarden niet gehaald.
- Op het gebied van veiligheid is er wel vooruitgang geboekt in Kanaleneiland. In 2013 voelde de helft van de bewoners zich weleens onveilig, in 2015 nog 43%. Ook het aantal woninginbraken is flink gedaald. Overlast door jongeren is wel wat toegenomen tot 40%. Het karakter van de jongerenoverlast is deels veranderd (ook jongere jeugd / 12-min).
- Gezondheid en welbevinden in de wijk zijn ongeveer gelijk gebleven sinds 2007, één op de vijf bewoners ervaart zijn gezondheid als minder dan goed.
- Wat betreft leren en opvoeden is het beeld niet eenduidig; er wonen in 2015 minder laagopgeleiden (één derde van de bevolking), maar het percentage behaalde startkwalificaties van jongeren is gelijk gebleven. Een minder gunstige ontwikkeling is te zien bij de verlaagde doorstroom naar havo of vwo (tot één op de vijf kinderen). Kanaleneiland scoort hierbij het laagst van alle krachtwijken op de doorstroom vanaf de basisschool. Wat betreft inkomen is geen verandering te zien in het aantal huishoudens met langdurige bijstandsuitkering. Op dat punt scoort de wijk helaas nog steeds slecht.

Specifiek aandacht vragen de grote gezondheidsverschillen (bron VMU-2014):

"Laagopgeleiden, kinderen uit gezinnen met een lage gezinswelvaart, inwoners met een Turkse of Marokkaanse achtergrond, inwoners die geen partner meer hebben, kinderen van gescheiden ouders en ouderen hebben vaker een slechte (ervaren) gezondheid en lopen meer risico op maatschappelijke uitval. Deze groepen wonen met name in de wijken Noordwest, Overvecht en Zuidwest. De gezondheidsverschillen zijn de afgelopen jaren gelijk gebleven of licht toegenomen." Dit vraagt extra aandacht.

Kaart van de wijk

Wijkambities Zuidwest 2014 - 2018

De Wijkambities 2014 – 2018, zoals geformuleerd in 2013 en aangevuld met toelichtingen vanuit de actualiteit (medio 2016).

In 2013 is de inwoners gevraagd wat zij belangrijk vinden voor hun wijk. Hieruit kwam naar voren dat heel Zuidwest vooral vraagt om 'schoon, heel, veilig' en 'prettig samenleven'. Dit is de 'basiskwaliteit' die inwoners verwachten van hun directe leefomgeving. Hiernaast vraagt men om specifieke aandacht voor sociaaleconomische kwetsbare situaties van gezinnen in bepaalde straten en buurten. Daarbij wordt aandacht gevraagd voor al de ontwikkelingen op het terrein van 'zorg en welzijn'.

Schoon, heel en veilig en prettig samenleven

"Samen bouwen aan een leefbare en veilige wijk waar iedereen met plezier kan wonen, leren, spelen en werken' is de ondertitel die we hebben meegegeven aan de Wijkambitie Zuidwest 2014 – 2018. Vanuit alle wijken wordt (vanuit de Wijkdialoog en voortdurende signalen uit het netwerk) gevraagd om 'schoon, heel, veilig' en 'prettig samenleven'. We hebben het dan over een vorm van 'basiskwaliteit' die iedereen verwacht in zijn directe leefomgeving. Dit komt niet vanzelf, dit vereist voortdurende professionele inzet van gemeente, politie, corporaties en instellingen. Daarbij is het voortdurend 'schakelen' tussen dat wat we als professionele organisaties daarin (kunnen) doen en wat mensen vragen. Maar het vereist ook een actieve en open rol van mensen hierin. We benoemen dit dus niet als speerpunt maar wel als de noodzakelijke (dagelijkse) aandacht voor de basiskwaliteit.

Schoon en heel is voor mensen een wezenlijke kwaliteit van hun woon- en werkomgeving; er wordt soms specifieke aandacht gevraagd voor locaties in de wijk of meer thematisch (vervuiling - verkeer & parkeren); specifieke aandacht wordt gevraagd om toenemende druk op de leefomgeving door gebieds- en infrastructurele ontwikkeling (Dichterswijk / Transwijk) en het tijdelijk effect van de uitvoering hiervan (in de hele wijk Zuidwest).

Veilig kunnen wonen en werken in de wijk blijft natuurlijk altijd prioriteit. Speerpunten voor de veiligheidsaanpak in Zuidwest zijn het aanpakken van jeugdgroepen en risicojeugd 10-14 jaar, de aanpak van woonoverlast en pestgedrag (Vreedzaam methode), inzet op High Impact Crime (zoals woninginbraken en overvallen en straatroven) tegengaan en voorkomen van autokraken) en het ondersteunen van bewonersinitiatieven op het gebied van veiligheid. Daarbij vragen ook de volgende specifieke punten extra aandacht: Aanpak 12- min – Meidenaanpak,- Aanpak fietsendiefstal,- School & Veiligheid,- Buurtaanpak Rivierenwijk, Bewonersparticipatie buurtveiligheid , Overlast gevende horeca, Coördinatie incidentenmanagement, Extreem overlast gevende gezinnen-aanpak, begeleiding van de jaarwisseling & Ramadan en de Radicaliseringsaanpak Utrecht zijn we samen.

Prettig samenleven (in een schone, hele en veilige leefomgeving) is voor mensen net zo wezenlijk; nog steeds wordt aandacht gevraagd voor jeugd (-overlast – maar ook leren & werken) en opvallend in Kanaleneiland, Transwijk en Rivierenwijk meer aandacht gevraagd voor ouderen.

Zorg en Welzijn

Ook in 2017 werken gemeente, organisaties en instellingen verder met een andere aanpak in de zorg en ondersteuning voor mensen die het (tijdelijk) niet zelf redden. Het gaat hierbij om drie grote velden:

- **Meedoen naar vermogen** - Integrale aanpak voor Utrechters die het (tijdelijk) niet zelf redden.
- **Zorg voor jeugd** - Nieuwe aanpak van de zorg voor gezinnen, kinderen en jongeren in de stad.
- **Participatiewet** - De kortste weg naar werk, eigen verantwoordelijkheid centraal en ondersteuning bieden waar nodig.

De uitvoering van de buurtteams wordt in 2017 verder geconsolideerd, alle teams komen dan verder op sterkte. Ook wordt verder gebouwd aan de samenwerking van de buurtteams met de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, het jongerenwerk, de sociaal makel organisaties, de wijkverpleging en huisartsen.

De Wijkraad Zuidwest heeft de jaarlijkse wijkraadpleging in 2016 gehouden over de 'Transitie van de zorg in Zuidwest'. Hiermee creëert de Wijkraad inzicht in omissies tussen vraag en aanbod van de zorg voor ouderen in Zuidwest. Verbeterpunten voor 2017 en verder zijn aangegeven in een wijkraadadvies.

Sociaal economisch

Kanaleneiland blijft binnen Zuidwest een bijzondere positie innemen. Het negatieve imago dat de wijk heeft, is aan het veranderen. Het imago – staat immers in schril contrast met de positieve ontwikkeling die de wijk doormaakt. De extra inzet vanuit de zgn. Krachtwijkenaanpak heeft zeker zijn vruchten afgeworpen. In het jaar 2017 vinden hiertoe de laatste investeringen plaats. Er is een groeiende tevredenheid onder inwoners over hun wijk. Er zijn vele zichtbare resultaten. Er wordt in 2017 verder geïnvesteerd in juist ook de woningbouw en woonomgeving. De maatschappelijke situatie vraagt ook om het doorzetten van de extra aandacht de komende jaren. Want Kanaleneiland is in vergelijking met andere wijken nog steeds een sociaal economisch zeer zwakke wijk.

Enkele punten die we in 2016 vanuit het wijknetwerk met actieve bewoners en professionals hebben gesignaleerd onderstrepen dit en vragen in 2017 om extra aandacht. Het zijn daarin vooral de maatschappelijke thema's die achterliggend de vraagstukken in de wijk bepalen: armoede & tweedeling, jeugdproblematiek & onderwijs, ouderen en polarisatie & radicalisering.

Zelforganiserend vermogen

Ook in 2016 hebben we een aantal prachtige initiatieven gezien van bewoners en ondernemers die zich willen inzetten voor hun directe werk- en woonomgeving. Initiatieven die ook in 2017 doorgang zullen vinden. Het is een enorme uitdaging dit organiserend vermogen de komende jaren zo veel mogelijk aan te spreken en zo goed mogelijk tot uiting te laten komen. Dit vereist een andere rol van gemeente en professionals in de wijk. Minder bepalend, sturend, meer richting gevend en verbindend. Hierover zijn we op vele verschillende manieren met initiatiefnemers, stedelijke netwerken, politiek en ambtenaren in gesprek ('Samen leren en werken aan de stad') en in de wijk in gesprek.

De sociale basis versterkt

In 2017 zal daarom vooral veel aandacht zijn voor de verdere versterking van de sociale basis. Daarvoor zijn de volgende speerpunten bepaald:

- Ruimte voor ontmoeting en activiteiten: accommodaties aansluitend op vraag / ruimte voor initiatief
- Maatschappelijk initiatief: toegankelijkheid gemeente voor initiatiefnemers – publieke waarde centraal
- Informele zorg: vrijwillige en professionele inzet op elkaar afstemmen
- Sociaal makelen: afstemming en samenwerking tussen Buurtteam en Sociaal Makelorganisatie versterken
- Financiële arrangementen: zoeken naar meer flexibele vormen van fondsen / subsidies bij maatschappelijk initiatief
- Communicatie: Sociale basis zichtbaar maken in de stad – in de wijk.

De wijkambities 2014-2018

Vanuit de vraagstelling 'Wat is onze gezamenlijke agenda' en 'Hoe kunnen we dit organiserend vermogen in de wijk zo goed mogelijk benutten' zijn we tot drie belangrijke ambities voor Zuidwest gekomen. Deze zijn:

1. Vreedzame Wijk

Mogelijkheden bieden aan kinderen van 0 jaar tot zelfstandigheid om zichzelf –met behulp van ouders en professionals- zo goed mogelijk te kunnen ontwikkelen. De Vreedzame school is ook in Rivieren- en Dichterswijk in uitvoering. In Kanaleneiland – Transwijk geven we vorm aan de "Vreedzame wijk 2.0". Dit betekent het verder stimuleren van het 'eenduidig pedagogisch klimaat' vanuit de basisscholen, ook naar ouders en professionals die rondom kinderen een actieve rol spelen. Beleidsinterventies en netwerken die zich richten op ouderbetrokkenheid worden meer met elkaar verbonden (Vreedzame wijk – gewoon opvoeden – gezonde wijkaanpak). Een extra inzet in 2017 wordt gedaan in het werkgebied van het buurtteam Kanaleneiland- en Transwijk-Noord.

2. Leren, werken en wijkeconomie

Het versterken van de sociale weerbaarheid van wijkbewoners in een sociaaleconomisch kwetsbare situatie en het verbinden van hun eigen kracht met de economische vitaliteit van de wijk. Het door initiatiefnemers/ sociaal ondernemers ontwikkelde Leerwerkbedrijf (Terecht!) is verder doorontwikkeld. Intensieve samenwerking met diverse professionele partners rondom jeugd (ROC's, JoU, Doenja,

Gemeente) moet leiden tot meer gerichte mogelijkheden voor stage- en leerwerk-plekken. Diverse andere initiatieven die zich ook richten op werkgelegenheid worden ondersteund c.q. met elkaar verbonden. In 2017 blijven we dit extra aandacht geven.

3. Buurtaanpak Zuidwest

Een op de buurt afgestemde aanpak voor Rivierenwijk, Dichterswijk en Kanaleneiland Noord, waarbij direct concrete ideeën en opgaven worden uitgevoerd. Deze verbindende buurtaanpakken worden door actieve bewoners en professionals in het wijknetwerk als zeer waardevol ervaren.

Rivierenwijk Centraal

Een gezamenlijke inzet van bewoners, ondernemers, partners in de wijk en gemeente is gericht op verbinding tussen de mensen onderling in Rivierenwijk. Dit betekent extra aandacht voor specifieke plekken in de wijk (de Hotspots Amerhof en Maasplein). Daarnaast is er extra aandacht voor vergroening en verfrissing van de wijk. Herwaardering van het winkelgebied Rijnlaan/ Balijelaan en meer bekendheid waar men met initiatieven terecht kan. De aanpak is erop gericht bewoners en ondernemers een meer actieve rol te geven bij het initiëren van initiatieven in Rivierenwijk. De rol van de gemeente wordt daarmee verbindend, enthousiasmerend en faciliterend.

Dichterswijk verdicht

Vanuit het perspectief van bewoners en ondernemers in samenhang kijken naar de verschillende fysieke gebieds- en infrastructurele ontwikkelingen in en rondom de Dichterswijk. Overzicht bieden in de samenhang en verbinden. Dit betekent ook ruimte bieden aan initiatieven vanuit de buurt voor verbetering van de leefomgeving en vergroting van de sociale samenhang. Daarbij heeft het 'Ringpark Dichterswijk' een beeldende en verbindende functie. Door deze initiatieven ontstaat een vernieuwende vorm van dialoog over de (fysieke) ontwikkelingen in de wijk.

Kanaleneiland Noord

Een meer organische buurtaanpak (diverse interventies lossen op elkaar afgestemd) met een goede balans tussen fysieke – en sociaaleconomische ontwikkeling en beheer en in 2017 verbreed voor het werkgebied van het buurtteam. Dit betekent enerzijds vooral extra aandacht voor de fysieke structuur en - leefomgeving, in aansluiting op de nieuwe planontwikkeling van diverse woningbouwlocaties. Tegelijkertijd met actieve bewoners op buurtniveau het gesprek aangaan wat er bij hen leeft. En anderzijds vanuit verschillende invalshoeken de focus richten op de maatschappelijke problematiek in de wijk (vreedzame wijk, 12-min aanpak, data gedreven sturing – buurtverkenning Volksgezondheid 2016/2017).

Wijkambitie 1: Vreedzame wijk

Mogelijkheden bieden aan kinderen van 0 jaar tot zelfstandigheid om zichzelf –en met hulp van ouders en professionals- zo goed mogelijk te ontwikkelen

Doelstellingen van de programma's 'Vreedzame wijk', 'Gezonde Wijkaanpak' en 'Gewoon opvoeden' worden hierin op elkaar afgestemd. Tevens vindt afstemming plaats met een extra impuls vanuit de Utrechtse Onderwijsagenda (Rijk en breed aanbod). Prioriteit ligt bij Kanaleneiland en Transwijk.

Vreedzame wijk 2.0

Partners in Kanaleneiland werken vanuit een eenduidige pedagogische visie waarbij aangesloten wordt bij de uitgangspunten van de Vreedzame School, een programma voor democratisch burgerschapsontwikkeling voor basis- en voortgezet onderwijs en MBO. Het streven is om in het kader van een pedagogische civil society de werelden van kinderen en jongeren op een voor hen herkenbare wijze aan elkaar te verbinden zodat houding en vaardigheden op het gebied van burgerschap in zoveel mogelijk verschillende contexten kunnen worden ontwikkeld. Hierbij wordt uitgegaan van de volgende domeinen (pijlers):

1. een positieve sociale gemeenschap
2. taken en verantwoordelijkheid (eigen en algemeen belang)
3. conflicthantering en mediation
4. diversiteit (inclusieve samenleving).

In Vreedzaam 2.0 ligt de focus op het intensiveren van het aandeel van ouders/bewoners in het pedagogisch klimaat in de werelden van hun kinderen (in en om de school, de straat, de wijk). Dit vraagt

inzet en bereidheid tot samenwerken op andere wijze dan de gebruikelijke van alle partijen (school/ouders/organisaties).

De inzet voor Vreedzame wijk is ook in Rivieren- en Dichterswijk actief.
Inzet gemeente: MO-VG-WB, samen met (wijk)partijen.

Gezonde wijkaanpak

Volksgezondheid werkt – samen met iedereen die zich betrokken voelt en toont in de wijk – vanuit drie thema's aan een gezonde wijkaanpak:

Veerkrachtige ouders

We investeren in Utrecht in een gezonde en kansrijke toekomst van kinderen (gezonde start). We willen graag dat Utrecht een stad is waar kinderen gezond en veilig opgroeien en de mogelijkheid hebben om hun talenten te ontwikkelen en zich maximaal te ontplooiën.

Laaggeletterdheid van ouders

We gaan (verder)in kaart te brengen wat er al gebeurt, wat er nog nodig is en wie daar een rol in kan spelen. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij bestaande overleggen. Op inhoud zorgen we dat er waar nodig advies komt van deskundigen. We agenderen het thema vanuit twee perspectieven: het versterken van taal – en gezondheids-vaardigheden en het beter aansluiten bij Utrechters in Kanaleneiland die laag geletterd zijn en over 'lage gezondheidsvaardigheden' beschikken.

Gezond gewicht bij kinderen

Er gebeurt al veel op het gebied van 'gezond gewicht bij kinderen'. Zo hebben diverse partijen in de wijk aandacht voor gezonde voeding en dagelijks bewegen. Er is gezond beleid op de peutercentra en de basisscholen. Er is een ketenoverleg in de wijk met diverse partners (huisarts, buurtteam) over kinderen die al overgewicht hebben. Er is een pilot ketensamenwerking overgewicht waarbij JGZ nog meer een centrale coördinatie-rol krijgt. Vanuit volksgezondheid (en meer specifiek vanuit de Jeugdgezondheidszorg) gaan we de samenwerking met scholen en voorscholen versterken en de zichtbaarheid van de JGZ voor ouders vergroten. We maken verbinding met thema's als armoede en voeding/voedsel. En we zetten vooral de bestaande inzet op dit thema door in 2017.

Belangrijke algemene aandachtspunten:

1. Beter bereiken van de Turkse doelgroep.
2. Armoede en gezondheid (rondkomen).
3. De gezonde keus aantrekkelijk maken.

Inzet gemeente: Volksgezondheid met bewoners wijkpartners

Gewoon Opvoeden (- doe je samen)

Inzet is om vanuit de gewenste ontwikkeling van de Basiszorg bij te dragen aan een 'sterke basis': in het gezin, op straat / in de buurt en wijk en ook op school en andere basisvoorzieningen.

De kapstok voor onze inzet wordt bepaald door de gemeenschappelijke thema's:

1. Een heldere, actief uitgedragen pedagogische visie
2. Sterke professionals, in het bijzonder waar het gaat om effectieve, vroegtijdige signalering. Soms om snel gespecialiseerde kennis in te schakelen, soms om juist te voorkomen dat zaken geproblematiseerd worden
3. Samenwerking tussen professional en ouders; partnerschap met ouders en jongeren
4. Mogelijkheden voor ouders om uit te wisselen met andere ouders en hun eigen kennis en competenties op het vlak van opvoeding en ontwikkeling te vergroten.

Jeugdgezondheidszorg van de Gemeente Utrecht en Spelenderwijs Utrecht hebben een facebook-pagina gemaakt: 'Gewoon Opvoeden doe je samen'. Dit deden zij om de samenwerking en samenhang tussen professionals en vrijwilligers die werken met jonge kinderen te versterken. Samenwerking met de partners binnen Gewoon Opvoeden.

Inzet gemeente: VG-JGZ en MO-Onderwijs met JoU, Buurtteam J&G, Spelenderwijs.

Utrechtse Onderwijs Agenda

Bestuurlijke en uitvoerende verbinding van partners, initiatieven en activiteiten die werken aan de bevordering van talentontwikkeling voor alle kinderen. Ervan uitgaande dat die verbinding een rijk en breed aanbod creëert en de talentontwikkeling stimuleert. De Tafel wil dialoog en uitwisseling bevorderen tussen alle partners, inclusief ouders, rondom het kind. Het gaat om onder andere:

- Rijke, ruime speel en leer omgeving
- Breed educatief aanbod
- Partnerschap van 'opvoeders'
- Verbinding van formeel en informeel leren
- Brede vorming en talentontwikkeling
- Stimuleren van 'advanced skills'.

Allereerst is gekozen om in de wijk Kanaleneiland deze Tafel vorm te geven; bij succes zou de Tafel in meer wijken van de stad kunnen worden 'neergezet'. Start voorbereiding 2016 – uitvoering 2016-2017

Inzet gemeente: MO-Onderwijs – VG – Wijkbureau met wijkpartners en ouders & kinderen

Schoolmaatschappelijk werk,

Reguliere uitvoering schoolmaatschappelijk werk in Zuidwest op hulpverlening en opvoedingsondersteuning bij alle basisscholen in Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door JES030.

Vrijtijdsbesteding

Uitvoering van de werkmethode Verdient een Tien op een aantal locaties in Kanaleneiland en Transwijk. Deze extra inzet van kinderwerk richt zich op het vergroten van de betrokkenheid van kinderen op elkaar en het stimuleren van ouderbetrokkenheid.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door Doenja dienstverlening.

Inzet krachtwijkenbudget: 25.000 euro.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Jongerenwerk

Uitvoering van het reguliere jongerenwerk in Zuidwest met extra inzet in Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, stedelijk budget, uitvoering door JoU samen met diverse (wijk)partijen.

Inzet krachtwijkenbudget: 87.500 euro.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Tiener Veilige Vindplaats

Uitvoering van het reguliere jeugd- en tienerwerk via de methode Veilige Vindplaats met extra (middag)aanbod voor tieners en doorgeleiding naar hulpverlening in Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door JoU samen met diverse (wijk)partijen).

Inzet krachtwijkenbudget: 35.000 euro.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Aanpak Woonoverlast

Gerichte hulpverlening (casemanagement) aan multi-problem gezinnen in Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Cultuurhuis Kanaleneiland

Uitvoering van het wijkcultuurprogramma conform de meerjarenaafspraken.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door Stichting Jongeren Cultuurhuis.

Wijkambitie 2: Leren, werken en wijkeconomie

Het versterken van de sociale weerbaarheid van wijkbewoners in een sociaaleconomisch kwetsbare situatie en het verbinden van hun eigen kracht met de economische vitaliteit van de wijk.

Keurmerk Veilig Ondernemen

Het uitvoeren van keurmerk gerelateerde activiteiten in diverse winkelgebieden en bedrijventerreinen in Zuidwest.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Wijken, Veiligheid en Stadswerken, uitvoering door Economische Zaken samen ondernemers(verenigingen).

Werkgelegenheidsoffensief

Ondersteuning van vraag en aanbod op arbeidsmarkt door onder meer het opzetten van laagdrempelige activiteiten voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling(Onderwijs/Werk en Inkomen) en Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Economische Zaken samen met diverse (wijk)partijen/netwerken

Toeleiding naar werk

Inzet van jobcoaches gericht op een betere aansluiting tussen school, stage en werk voor jongeren uit Kanaleneiland.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling, uitvoering door JoU samen met relevant (wijk)netwerk en ondernemers

VechtclubXL

Bedrijfsverzamelgebouw voor startende en gevestigde zelfstandige ondernemers in voormalig OPG complex. Het gaat om een particulier initiatief

De Pionier

Bedrijfsverzamelgebouw voor startende en gevestigde ondernemers in voormalig ROC Grebbeberglaan. Het is een initiatief van Mitros

Diverse initiatieven

Verbinden van diverse initiatieven, die zich richten op de fysieke- en/of sociale ontwikkeling van de wijk, om werkplekken te creëren. Opnieuw een actieve rol hierin nemen specifiek voor Zuidwest in 2017.

Inzet door Wijkbureau met W&I, EZ, initiatiefnemers en sociale partners in de wijk.

Wijkambitie 3: buurtaanpak Zuidwest

Gerichte buurtaanpak voor Rivierenwijk, Dichterswijk en Kanaleneiland Noord vanuit het perspectief van bewoners, ondernemers en professionals om te komen tot een gezamenlijke (nadere) analyse, ontwikkeling en beheer van de 3 subwijken.

Rivierenwijk

Rivierenwijk Centraal

Een met de buurt afgestemde gezamenlijke inzet gericht op meer verbinding tussen de mensen onderling in Rivierenwijk.

Wij zijn de wijk

Buurtinitiatief van het Grafisch Lyceum waarbij leerlingen en wijkbewoners en ondernemers samen (kunst)projecten realiseren gericht op het verbeteren van de leefbaarheid.

Inzet partners: Grafisch Lyceum, ondernemers en zzp-ers.

ZZP-netwerk DIRK

Organisatie van en voor ZZP-ers in Rivieren- en Dichterswijk, die diverse activiteiten en bijeenkomsten organiseert en onderlinge verbondenheid tussen zzp-ers en van zzp-ers met de wijk stimuleert.

Inzet partner: DIRK.

Jongeren en sport

Buurtinitiatief waarbij jongeren onder leiding van bewoners en de stichting Tamount sporten in buurthuis de Nieuwe Jutter en op de Amerhof.

Inzet partners: organiserende bewoners en stichting Tamount.

De Nieuwe Jutter

Buurthuis in zelfbeheer waar vele activiteiten plaatsvinden voor en door bewoners, zoals 'Buren voor buren' (buurtmaaltijden).

Inzet partners: bewoners/beheerders de Nieuwe Jutter.

Goede bureclub

Actief netwerk van buurtbewoners en ZZP-ers op straatniveau, waarbij op verschillende vlakken onderling voor elkaar wordt gezorgd en genetwerkt.

Inzet partners: bewoners en professionals uit de buurt.

Samen

In vervolg op Hoograven is in Rivieren-/Dichterswijk dit project ingevoerd, waarbij ouderen met een hulpvraag met elkaar en met mensen die hierbij kunnen ondersteunen in contact worden gebracht. Er ontstaan nieuwe netwerken.

Inzet partners: Doenja, zorgpartijen en vrijwilligers.

Buurttuin De Zandloper

Verzelfstandiging van de speeltuin.

Inzet partners: Stichting speeltuin de Zandloper/bewoners.

FYSIEKE PROJECTEN

Woningbouw Altrechtpand (Jutfasepunt)

Het t voormalig Altrechtpand is getransformeerd naar 31 woningen. Extra aandacht is nodig voor het beheer buitenruimte.

Woningbouw voormalige sauna La Mar (Jutfasepunt)

Betreft voormalige sauna La Mar. Gaat om sloop-nieuwbouw met 46 woningen. Is in aanbouw.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Inzet partner: De Goede Holding.

Reitdiepstraat 2^e fase

Sloop van sociale huurwoningen en de bouw van 105 nieuwe huur- en koop- woningen op deze en de naastgelegen voormalige (werk) locatie van Bo-Ex en Stadswerken aan de Jutfaseweg. Planning is nog niet vastgelegd.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner: Bo-Ex.

Dichterswijk

Dichterswijk Verdicht

Vanuit het perspectief van bewoners en ondernemers en in samenhang kijken naar verschillende beoogde fysieke gebieds- en infrastructurele ontwikkelingen in en rondom Dichterswijk.

Woningbouw Kruisvaart

Op dit moment worden plannen ontwikkeld voor woningbouw. In co-creatie met bewoners. Voormalig Tankstation is onderdeel van de planvorming. Door de plannen wordt ook een deel van het Ringpark Dichterswijk gerealiseerd. Voorliggend plan (juli 2016) richt zich op 215 vrije sector appartementen; ongeveer 73 in twee woonblokken van vijf en van veertien verdiepingen en 142 grote stadswoningen.

Inzet partners: onder andere NS Poort.

Rabobrug

Verbindingsbrug voor fietsers en voetgangers verbindt zuidwest en Binnenstad met elkaar - begin 2017 gereed.

Inzet partner: Rabo/Corio.

Station Vaartsche Rijn

Realisatie van een nieuw buurttreinstation en overstappunt voor de Uithoflijn. Opening 22 augustus 2016 – verdere aandacht voor beheer.

Inzet partner: NS.

Ringpark Dichterswijk

Initiatief bewoners - zzp-ers die meerdere initiatieven bij elkaar brengt voor de versterking van de groenstructuur - om verschillende (her in te richten of aangelegde) groene openbare ruimten in Dichterswijk met elkaar te verbinden. Uitvoering eerste plandelen 2016/2017.

Inzet gemeente: Milieu en Mobiliteit/Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partners: initiatiefnemers Dichterswijk.

Buurtuin de Boog

Verzelfstandiging van de speeltuin met een plus.

Inzet partners: Stichting speeltuin de Boog/bewoners.

Woningbouw locatie Intertaste

Er ligt een initiatief om de soepfabriek (destijds Royco) te verplaatsen en woningbouw te realiseren op deze locatie. Het is bij Intertaste de bedoeling om voor het eind van 2016 daarvoor de haalbaarheid te bepalen en begin 2017 daarover een besluit te nemen. De locatie staat niet op zichzelf. Ook de herontwikkeling van de naastliggende Borentlocatie en verdere uitwerking van het laatste deel van Parkhaven is daarbij aan de orde.

Inzet partners: Intertaste in combinatie met ontwikkelaar/belegger CBRE.

Gemeente: ReO.

Kanaleneiland Noord

Voor Kanaleneiland Noord komt er een meer organische buurtaanpak waarbij de diverse interventies op elkaar afgestemd worden. Hierdoor zal een goede balans ontstaan tussen de fysieke en de sociaaleconomische ontwikkelingen en het beheer. Dit geldt specifiek in Kanaleneiland Noord en de deelgebieden 4 en 5 van het Centrumgebied. Wat de sociale ontwikkelingen betreft, komt vanuit de verschillende invalshoeken de focus te liggen op de problemen in de wijk (vreedzame wijk, 12-min aanpak, data gedreven sturing – buurtverkenning Volksgezondheid 2016/2017, veiligheidsspeerpunten).

Kanaleneiland Noord FASE 1:

Betreft vernieuwing van zowel de bestaande woningen als herinrichting van de woonomgeving. De renovatie van de blokken 4&5 is gereed :er zijn sociale huurwoningen gerealiseerd met onder meer woningen op de begane grond. De herinrichting van het plein (Pearsonlaan) tussen de blokken vier en vijf is uitgevoerd. Bij Blok 7 is de renovatie in uitvoering, waarbij. Worden weer sociale huurwoningen van Mitros. Blok 6: wordt gerenoveerd en verkocht. Daar was voldoende draagvlak voor. Voor de aanpak openbare ruimte in de Spaaklaan tussen de blokken 6 en 7 is budget. Uitvoering komt nadat de renovatie van de blokken 6 en 7 is afgerond. Inmiddels ligt er een IPVE/FO voor de herinrichting van de Spaaklaan en wordt een VO/DO daarvoor voorbereid. Daarbij zal de participatie worden georganiseerd.

Kanaleneiland Noord Noord FASE 2

Blok 1: Renovatie van sociale huurwoningen. Blok 2: Renovatie en verkoop. Blok 3&8: Renovatie van sociale huurwoningen en bij natuurlijke mutatie naar vrije sector. Er zijn meer financiële middelen beschikbaar gesteld voor de openbare ruimte Kanaleneiland. Het lijkt logisch om gekoppeld aan de investeringen die Mitros en Hurks doen in de flats/woningen, een deel van die financiële middelen in te zetten in de resterende openbare ruimte in Kanaleneiland Noord-Noord, aansluitend op de uitvoering van de renovatie van de woonflats. Daarvoor zal een programmeringsvoorstel worden gedaan.

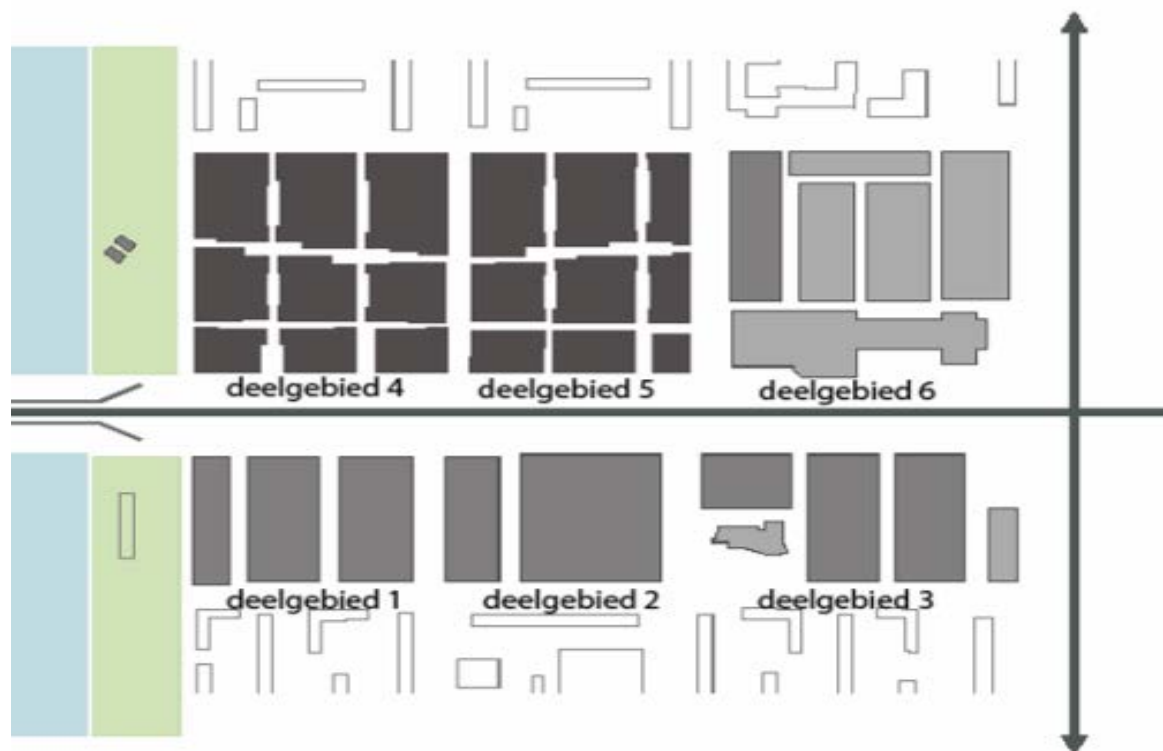
Inzet gemeente: ReO / SW met Mitros en Hurks.

Kanaleneiland Noord, verkoop en herontwikkeling Bernadottelaan 13

Inmiddels dient zich het initiatief aan voor sloop-nieuwbouw met woningen van het huidige kantorencomplex Bernadottelaan 13. Het pand staat te koop en er wordt gesproken met initiatiefnemers.

Kanaleneiland Centrum. Deelgebied 4 en 5

In deelgebieden 4 en 5 worden vooral woningen in de acht flatblokken gerenoveerd en verkocht (deels particulier en deels aan een belegger). Daarnaast worden er nieuwe woningen gerealiseerd langs de Churchillaan en komen er kluswoningen.

Renovatie 1e flat in deelgebied 4a is gereed en woningen zijn verkocht. Renovatie 2e flat in deelgebied 4a loopt en verkoop ervan ook. Tien kluswoningen in deelgebied 4a zijn verkocht. Renovatie van de vier flats in de deelgebieden 4b en 5a zullen komend jaar plaatsvinden. De voorbereiding van de renovatie

van twee flats in deelgebied 5b loopt. De bouw van vier woontorens met zo'n 230 woningen voor Vesteda wordt voorbereid. Herinrichting van de openbare ruimte in deelgebied 4 en 5 wordt voorbereid. In deelgebied 5b komen nog kluswoningen, waarvan de verkoop nog moet starten. In de ARK-zone komt een horecavoorziening. Er zijn financiële middelen om rond de horecavoorziening dat deel van de ARK-zone herin te richten.

Inzet gemeente en partners: Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij waarin deelnemen Heijmans, Portaal, Mitros en gemeente.

Kanaleneiland Centrum, Deelgebied 6, Groot Winkelcentrum Kanaleneiland (GWK)

In het GWK worden regelmatig winkels verbouwd. Het GWK kan beperkt uitbreiden (maximaal 1.500 m² bvo). De (openbare) parkeerplaats rond het GWC worden verkocht aan de eigenaar.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner: Interstate/winkeliers.

'Herontwikkeling Ziekenhuisterrein Oudenrijn Naam: Up Living'

Het betreft de herontwikkeling van voormalig ziekenhuisterrein. Er komen zo'n 790 woningen waarvan zijn er 37 eengezinswoningen inmiddels al gerealiseerd. Vrij snel zal gestart worden met een woon toren voor studentenhuisvesting van circa 80 meter met 514 studenteneenheden. Daarna komen er in het middengebied 113 starterswoningen, 42 middelgrote appartementen en 82 grote appartementen. Intussen is besloten het voormalig beddenhuis te slopen. In de bestaande laagbouw op de hoek van de Beneluxlaan en Van Heuven Goedhartlaan komt nog een aanvullend programma met zo'n 2.500 m². Het is de bedoeling dat het gehele complex in 2018 is herontwikkeld.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling verzorgt planbegeleiding.

Inzet gemeente: REO.

Inzet partner: OCO Ontwikkeling.

3-Generatiecentrum

Bewonerscentrum in zelfbeheer in Kanaleneiland Noord.

Inzet gemeente: Maatschappelijke Ontwikkeling.

Inzet krachtwijkenbudget 11.220 euro.

Inzet partners: Bestuur 3G en vrijwilligers en bijdragen derden, onder andere Mitros en Resto van Harte.

Verantwoordelijk: Maatschappelijke Ontwikkeling

Resto VanHarte

Eten en ontmoeten, versterken sociale binding en een plek voor individuele bewoners in de wijk

Particulier initiatief.

Horeca ARK-zone

Particulier initiatief om in de voormalige woonhuizen in de ARK-zone bij de prins Clausbrug buurthoreca tot ontwikkeling te brengen bleek in 2016 niet haalbaar. Een nieuw initiatief is in voorbereiding.

Inzet gemeente: ReO planbegeleiding.

Complexe projecten en trajecten in Zuidwest in 2017

Hieronder zijn een aantal complexe projecten en trajecten verwoord die in 2017 spelen

Stadseiland

Voor het gebied Stadseiland (tussen het Merwedekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal, gelegen in de wijken Zuidwest als West) worden de principes van een gezonde stad en gezonde verstedelijking nader uitgewerkt bij bijvoorbeeld bij de transformatie in de Merwedekanaalzone, de vernieuwing in Kanaleneiland, het rondje stadseiland en de ontwikkelingen in Transwijk. Daarvoor wordt samen met een aantal andere EU-steden een EU-subsidie-aanvraag voorbereid, gericht op Nature-Based-Solutions

(NBS). Het Rondje Stadseiland (11 km) is opgenomen in de Ruimtelijke Strategie Utrecht (RSU) en er zijn in het Meerjarenprogramma Stedelijke Ontwikkelingen (MPSO) wat financiële middelen opgenomen om er verder in te investeren. Er is startdocument voor het Rondje Stadseiland in voorbereiding. De bedoeling is om bij het verder ontwikkelen het Rondje Stadseiland completer te maken door het aanleggen van een recreatieve wandel- en fietsroute en te zorgen voor een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte.

Inzet gemeente: ReO – M&M – MO – VG – WB.
Met zeer vele partners waaronder Rijkswaterstaat.

HOV Zuidradiaal

Aanleg hoogwaardig openbaar vervoer. Uitvoering van deel Z80 van Overste den Oudenlaan tot Prins Clausbrug start eind 2016/begin 2017. De verdere planontwikkeling en aanhechting aan randen gebeuren in 2017. De uitvoering Z90, het deel (met name Van Zijstweg) komt later. Bij het 5 mei plein en het Anne Frankplein komt een HOV-tunnel.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling, Milieu en Mobiliteit en Stadswerken.

Kanaleneiland schoon

Onder regie van Stadswerken worden de openbare ruimten en de buitenruimten van Portaal en Mitros (gevel tot gevel aanpak) schoongehouden in Kanaleneiland Noord en Zuid.

Inzet gemeente: Stadswerken 40.000 euro.
Inzet krachtwijkenbudget: 30.000 euro.
Inzet partners: Mitros en Portaal 55.000 euro.
Verantwoordelijk: Stadswerken

Gebiedscommunicatie Kanaleneiland

Middelen voor communicatiedoeleinden gericht op de uitvoering van het programma in Kanaleneiland, waaronder opdrachten aan wijktelevisie U in de Wijk in de afbouw naar verzelfstandiging.

Inzet gemeente: Wijken, krachtwijkenbudget: 15.000 euro.
Verantwoordelijk: Wijken.

Bewonersinitiatieven

Initiatievenfonds Zuidwest 367.000 euro.

Gebiedsaanpak in Zuidwest

Kanaleneiland Zuid

Vernieuwing in Kanaleneiland Zuid

Uitvoering van de door de raad vastgestelde gebiedsaanpak 'Vooruit in Kanaleneiland Zuid' en het zuidelijk deel van Kanaleneiland Centrumgebied. Enkele corporaties renoveren nog delen van hun bezit in Kanaleneiland Zuid. In het noordelijke deel zijn na renovatie van de flats van de corporaties de binnenterreinen heringericht. In het zuidelijk deel van Kanaleneiland Zuid is dat nog niet gebeurd onder anderen door het ontbreken van de financiële middelen daarvoor. Komende tijd zal nog worden bepaald of gekoppeld aan renovatie van de flats van corporaties de openbare ruimte zou moeten worden aangepakt en of daarvoor dan dekking is te vinden.

Deelgebied 3 Kanaleneiland Centrum

Oplevering 111 huurwoningen en woonvoorziening hoek Churchillaan – Beneluxlaan.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.
Inzet partner: Mitros.

Stanleylaan Zuid

Herinrichting woonomgeving aansluitend op hoog niveau renovatie flats Portaal en overige herinrichting Stanleylaan.

Inzet gemeente: Stadswerken, krachtwijkbudget 2016 .

Verantwoordelijk: Stadswerken.

Alexander de Grotelaan Noord

Herinrichting woonomgeving aansluitend op hoog niveau renovatie flats.

Inzet gemeente: Stadswerken, krachtwijkbudget 2017: 428.000 euro

Verantwoordelijk: Stadswerken

Stanleylaan Zuid

Renovatie 48 flatwoningen.

Inzet partner: Bo-Ex.

Kanaleneiland Centrum, deelgebied 2 – Krachtstation

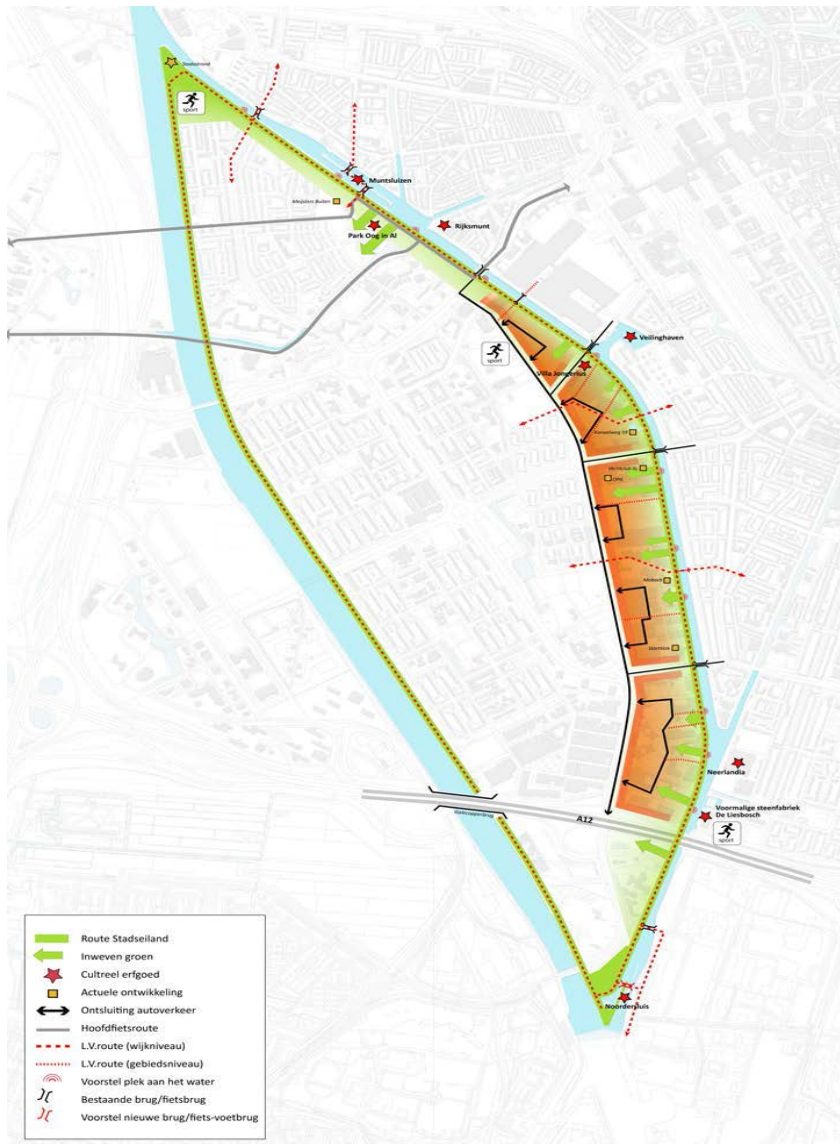
Verbouwing van voormalige ROC tot Krachtstation. Krachtstation Kanaleneiland heeft als doel woonruimte te creëren voor studenten en jongeren. Verder komt er goedkope bedrijfsruimte voor organisaties uit en voor de wijk, sport en horeca. Inmiddels zijn sinds mei de vluchtelingen uit het complex en kan de renovatie van het complex plaatsvinden. Verwachting is dat eind 2016 of begin 2017 het Krachtstation in gebruik genomen kan worden.

Tussen deelgebied 1 in Kanaleneiland Centrum en Krachtstation zit een strook grond die is te herontwikkelen. Daarvoor hebben zich al twee initiatieven aangediend: a. Initiatief woongemeenschap Quabila en b. Initiatief tinyhouses van Heijmans. Binnen de gemeente is besloten om deze locatie te tenderen (op de markt aan te bieden voor herontwikkeling). De voorbereidingen daarvoor worden getroffen.

Merwedekanaalzone

Merwedekanaalzone (MWKZ) - ruimtelijke transformatie

Voor de transformatie van de deelgebieden 4,5 en 6 van de Merwedekanaalzone wordt momenteel een Structuurvisie en Plan-MER opgesteld.

Nieuwbouw van woningen Twogether (MWKZ deelgebied 5) + herinrichting rond Max

In augustus 2016 worden 260 nieuwe woningen in het complex Twogether opgeleverd. Betreft middel dure huur, starterskoop en overige koop. Na de oplevering van Twogether wordt de openbare ruimte rond MAX heringericht en zal het deel van de parallelweg rond Twogether en MAX 30 km/uur-gebied worden.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner: Achmea, Jebber, BVD.

Woningbouw Wilhelminawerf (MWKZ deelgebied 4)

Betreft 162 appartementen, deels beleggershuur en deels koop gelegen aan een binnenhaven met een horecagelegenheid. Het bestemmingsplan voor de ontwikkeling zal in 2016 ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner: MAPRON.

Meermerwede (MWKZ deelgebied 5)

Het gebied staat inmiddels goedop de kaart en er ontstaat al veel levendigheid, onder andere door de tijdelijke functies op het OPG-terrein en het daarbij toestaan van tijdelijke horeca (De Klub, La Lotta). Partijen werken in dit deelgebied samen aan de transformatie. Daarvoor ligt er een concept Ontwikkelingskader.

Inzet partners: o.a. ZZP-ers, Vechtclub XL, Alchemist.

Gemeente: ReO.

Tijdelijke functie- en herontwikkeling OPG-terrein

Het OPG-terrein is ruim tien jaar geleden aangekocht door de gemeente, vooruitlopend op de gewenste transformatie. Sinds die tijd wordt nagenoeg alle 40.000 m2 bedrijfs- en kantoorruimten tijdelijk verhuurd (tot 2020). Zo zitten er bijvoorbeeld bedrijven als het fietsdepot, de Vechtclub XL en Alchemist. Een verdieping van het voormalig hoofdkantoor van de GVU (Europalaan 2) kan nog tijdelijk verhuurd worden (tot 2020). Drie partijen in het gebied willen daar gebruik van maken. Die partijen zullen na de zomer een presentatie houden in het gebiedsteam op basis waarvan er een keuze wordt gemaakt voor één van die partijen. Naast de tijdelijke functies zullen de komende scenario's op een rij worden gezet voor de toekomst van het terrein. Daarvoor is een startdocument in voorbereiding.

Defensierrein & Jongeriuscomplex

Planvoorbereiding nieuwbouw van circa 600 woningen. Gemeentelijk deel (garage Geurts) is gesloopt. Sanering Defensie wordt voorbereid. Op het terrein kunnen zo'n 450-550 woningen (eengezinswoningen/sociale sector/starterswoningen) worden gerealiseerd. Op 7 juli 2016 heeft de gemeenteraad het SPVE vastgesteld. Onderdeel daarvan is de aankoop en sloop van de vier eengezinswoningen aan de Overste den Oudenlaan om ruimte te maken voor gestapelde nieuwbouw. Een langzaam verkeersverbinding over het Merwedekanaal wordt ruimtelijk mogelijk gemaakt. Kantoor Jongerius complex zal de komende tijd worden gerestaureerd. Onderzoek naar beperking van de invloed van de Hulpwarmtecentrale (HWC) loopt.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner: Bouwfonds - Stichting Jongerius.

Woningbouw Vliegendorstlaan (MWKZ 6)

Initiatief van Citypads voor transformatie van voormalig kantoor Vliegendorstlaan tot circa 260 studio's. Startdocument is vastgesteld.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling.

Inzet partner: City Pads.

Woningbouw Eendrachtslaand (MWKZ 6)

Betreft initiatief van Oke-groep voor sloop-nieuwbouw van kantoorpand met realisatie van circa 150 woningen.

Inzet partners: Oke-groep.

Gemeente: ReO.

Herontwikkeling Eendrachtslaand 100-260

De eigenaar van deze locatie wil de locatie vernieuwen.

Partners: Particulier.

Gemeente: ReO.

Woningbouw Europalaan 100-500 (MWKZ 6)

Nu circa 40.000 m2 kantoren (deels leeg) staat te koop. Wens tot transformatie naar woningbouw (circa 1.500 woningen, deels transformatie en deels nieuwbouw).

Bouw van een Hotel van der Valk aan de Winthontlaan (MWKZ 6)

Betreft herontwikkeling met sloop van voormalig kantoorpand naar nieuwbouw van een Van der Valkhotel (vier sterren) met 10.000 m2 aanvullend programma. Circa 200 hotelkamers. Hoogste punt is bereikt. Oplevering najaar 2016.

Herontwikkeling Winthontlaan 8-10.

Er ligt een particulier initiatief voor herontwikkeling van deze locatie. Dat zal nog moeten blijken.

Woonboulevard

Woonboulevard

revitalisering woonboulevard.

Herinrichting omgeving centraal plein op woonboulevard

De financiële middelen om te investeren in de openbare ruimte van de woonboulevard zijn beperkt. Er wordt nu aan gedacht om de middelen in te zetten in een beperkt deel van de Hollantlaan. Dat plan moet nu verder worden uitgewerkt en worden uitgevoerd.

Inzet gemeente: Ruimtelijke en Economische Ontwikkeling en Stadswerken .

Herontwikkeling Kantoorpand De Drommedaris

Op de hoek van de Europalaan en Hollantlaan staat het kantoorgebouw De Drommedaris. De eigenaar (Green Realstate) heeft het initiatief om het pand te slopen en er een toren (ca. 60 meter) te realiseren met daarin horeca, kantoor, hotel/shortstay/longstay en woondetailhandel (aan zijde Hollantlaan) met gebouwd parkeren er achter. Een eerste besluit over het startdocument wordt in het najaar 2016 genomen; in 2017 vindt verdere besluitvorming plaats.

3e fase gebiedsontsluitingweg Woonboulevard

De 3e fase van gebiedsontsluitingsweg voor de woonboulevard (deel ten zuiden van de A12) is in uitvoering en zal in het najaar van 2016/begin 2017 worden opgeleverd.

Transwijk

Transwijk

Ontwikkelingen in- en rondom het park die elkaar kunnen versterken vragen extra aandacht in 2017.

Zorghotel Albert van Koningsbruggen

Er ligt een initiatief van Axion-continu om in het voormalig zorgcomplex Albert van Koningsbruggen grenzend aan in het zuidelijk deel van park Transwijk een (2e) zorghotel te realiseren.

Woningbouw Lomanlaan 55

Er ligt een initiatief van ontwikkelaar Re-shape Propertise voor sloop en nieuwbouw van het kantoorpand Lomanlaan 55 aan park Transwijk. Het gaat om een initiatief voor 119 woningen. Het startdocument is in juni 2016 vastgesteld.

Verkeerstuin Transwijk

Een particulier initiatief van individuele betrokkenen en gebruikers/partijen in Park Transwijk om mogelijkheden tot her- en/of voortgezet gebruik van de intussen gesloten verkeerstuin te onderzoeken en uitkomsten aan college voor te leggen.

Food for Good

Op locatie in Park Transwijk wordt in samenwerking tussen verschillende partijen op particulier initiatief stadslandbouw bedreven, waaraan tevens dagbesteding is gekoppeld in de tuin en op de andere locaties in het park.

Tien Stratenplan Transwijk

Activiteiten voor en door bewoners(organisaties) voor elkaar in Transwijk Zuid. Naast individuele bewoners uit de tien straten nemen zorginstellingen, ROC's en anderen actief deel. Uitwerking van dit particulier initiatief krijgt zijn beslag in 2017.

Activiteiten en projectenoverzicht

Wijkambitie 1: Vreedzame Wijk
3.1. Vreedzame wijk 2.0
3.2. Gezonde wijkaanpak
3.2.1 Veerkrachtige ouders
3.2.2 Laaggeletterdheid van ouders
3.2.3 Gezond gewicht bij kinderen
3.3 Gewoon Opvoeden (- doe je samen)
3.4 Utrechtse Onderwijs Agenda
3.5 Schoolmaatschappelijk werk
3.6. Vrijtijdsbesteding
3.7. Jongerenwerk
3.8. Tiener veilige vindplaats
3.9 Aanpak woonoverlast
3.10 Cultuurhuis Kanaleneiland
3.11 Alcohol- en drugsprogramma
3.12. Programma seksuele gezondheid en relaties
Wijkambitie 2: Leren, werken en wijk economie
4.1. Keurmerk Veilig Ondernemen
4.2. Werkgelegenheidsoffensief
4.3. Toeleiding naar werk
4.4. VechtclubXL
4.5. De Pionier
4.6. Diverse initiatieven
Wijkambitie 3: Buurtaanpak Zuidwest
5.1. Rivierenwijk Centraal
5.1.1. Wij zijn de wijk
5.1.2. ZZP-netwerk DIRK
5.1.3. Jongeren en sport
5.1.4. De Nieuwe Jutter
5.1.5. Goede bureclub
5.1.6. Samen
5.1.7. Buurttuin De Zandloper
5.1.8. Woningbouw Altrecht pand (Jutfasepunt)
5.1.9. Woningbouw voormalige sauna La Mar (Jutfasepunt)
5.1.10. Reitdiepstraat 2 ^e fase
5.2. Dichterswijk Verdicht
5.2.1. Woningbouw Kruisvaart
5.2.2. Rabobrug
5.2.3. Station Vaartsche Rijn
5.2.4. Ringpark Dichterswijk
5.2.5. Buurttuin de Boog
5.2.6. Woningbouw locatie Intertaste
5.3. Kanaleneiland Noord
5.3.1. Kanaleneiland Noord FASE 1: 5.3.9 Horeca ARK-zone
5.3.2. Kanaleneiland Noord FASE 2
5.3.3. Kanaleneiland Noord, verkoop en herontwikkeling Bernadottelaan 13
5.3.4. Kanaleneiland Centrum. Deelgebied 4&5
5.3.5. Kanaleneiland Centrum, Deelgebied 6, Groot Winkelcentrum Kanaleneiland (GWK)

5.3.6. Herontwikkening Ziekenhuisterrein Oudenrijn Naam: Up Living
5.3.7. 3-Generatiecentrum
5.3.8. Resto VanHarte
5.3.9 Horeca ARK-zone
Complexe projecten en trajecten in Zuidwest
6.0. Stadseiland
6.1. HOV Zuidradiaal
6.2. Kanaleneiland schoon
6.3. Gebiedscommunicatie Kanaleneiland
6.4. Bewonersinitiatieven
Gebiedsaanpak in Zuidwest
7.1. Kanaleneiland Zuid
7.1.1. Deelgebied 3 Kanaleneiland Centrum
7.1.2. Stanleylaan Zuid
7.1.3. Alexander de Grotelaan Noord
7.1.4. Stanleylaan Zuid
7.1.5 Kanaleneiland Centrum, deelgebied 2 – Krachtstation
7.2. Merwedekanaalzone (MWKZ) - ruimtelijke transformatie
7.2.1. Nieuwbouw van woningen Twogether (MWKZ deelgebied 5) + herinrichting rond Max
7.2.2. Woningbouw Wilhelminawerf (MWKZ deelgebied 4)
7.2.3. Meermerwede (MWKZ deelgebied 5)
7.2.4. Tijdelijke functie- en herontwikkeling OPG-terrein
7.2.5. Defensierrein & Jongeriuscomplex
7.2.6. Woningbouw Vliegend hertlaan (MWKZ 6)
7.2.7. Woningbouw Eendrachtslaan (MWKZ 6)
7.2.8. Herontwikkeling Eendrachtslaan 100-260
7.2.9. Woningbouw Europalaan 100-500 (MWKZ 6)
7.2.10. Hotel van der Valk Winthontlaan (MWKZ 6)
7.3. Woonboulevard
7.3.1. Herinrichting omgeving centraal plein op woonboulevard
7.3.2. Herontwikkeling Kantoorpand De Drommedaris
7.3.3. 3e fase gebiedsontsluitingweg Woonboulevard
7.4. Transwijk
7.4.1. Zorghotel Albert van Koningsbruggen
7.4.2. Woningbouw Lomanlaan 55
7.4.3. Verkeerstuin Transwijk
7.4.4. Food for Good
7.4.5. Tien Stratenplan Transwijk

Subsidies

Algemeen

De verdeling van de subsidies is op basis van de criteria in de Algemene Subsidieverordening 2014 en in de beleidsregel van de specifieke subsidieregeling.

De kolom Begroting 2017 is het totale subsidiebedrag, dat is opgenomen in de Programmabegroting 2017

De kolom Waarvan 'vaste' verlening met jaarsubsidies is informatief, dit zijn de subsidiebedragen die in het voorgaande subsidiejaar als jaarsubsidies zijn verleend

De kolom Meerjarig verleend ten laste van 2017 zijn de eerder verleende meerjarig subsidies, die zijn opgenomen in de programmabegroting 2017

De bevoegdheid tot verlenging, intrekking, wijziging en vaststelling van subsidies berust bij het College van Burgemeester en Wethouders en is gebaseerd op artikel 4 van de Algemene Subsidieverordening 2014.

Alle bedragen zijn onder voorbehoud van goedkeuring van de programmabegroting 2017 door de gemeenteraad. Aan dit overzicht kunnen geen aanspraken worden ontleend.

Subsidiestaat Programmabegroting 2017 gemeente Utrecht

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
Programma Bewoners en Bestuur					
	Utrecht4GlobalGoals	Voorlichting voor particuliere initiatieven over de Millenniumdoelen	15		
	Economic Board Utrecht (*1)	Convenantbijdrage aan Economic Board Utrecht	334	334	
	Utrecht-Leon	Ondersteuning van particuliere initiatieven i.h.k.v. de vriendschapsband Utrecht-Leon	60	60	
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Samenwerken en beïnvloeden			409	394	0
	Volksfeesten	Organiseren en uitvoeren van volksfeesten	186	162	
	Initiatievenfonds	Ondersteunen van bewoners en vrijwilligersorganisaties in het ontwikkelen van activiteiten of uitvoeren van ideeën om de sociale cohesie, leefbaarheid, zelfredzaamheid en participatie van kwetsbare burgers te vergroten.	2.700		
Totaal prestatiedoelstelling 3.1.1 Bewoners betrekken			2.886	162	0
Totaal bewoners en Bestuur			3.295	556	0
Programma Stedelijke Ontwikkeling					
	Ruimtelijke plannen	Bijdrage aan lokaal platform/ initiatieven voor onderzoek, debat, en infovoorziening over architectuur, stedenbouw en landschap	95	95	
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Initiëren, begeleiden en stimuleren van de uitvoering van ruimtelijke herontwikkelingsplannen			95	95	0
	Initiatieven uit samenleving	Aansluiten bij initiatieven uit de samenleving	250		
	Gebiedsontwikkeling nieuwe stijl	Kennisontwikkeling, netwerk en experimenten (gebiedsontwikkeling nieuwe stijl)	100		
	Stedelijke Herontwikkeling	Bijdrage aan projecten die bijdragen aan Gemeentelijke ambitie op het terrein van Stedelijke Herontwikkeling	300		
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.2 Investeren in stedelijke herontwikkeling mede door ondersteuning van (nieuwe) partijen			650	0	0
	Toevoegen Woonruimte	Fonds Toevoegen Woonruimte voor uitbreiding woonvoorraad bestaande bouw	800		
	Politie Keurmerk Veilig Wonen	Subsidie op verkrijgen van Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) bestaande woningen	75		
	Doelgroepen	Stedelijke huurders participatie en vertegenwoordiging, informatiepunt studentenhuisvesting	165	165	
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1. Huisvesting bijzondere doelgroepen			1.040	165	0
	Erfgoed	Ondersteuning organisatie Open Monumenten Dag Utrecht en Kerken kijken Utrecht	48	48	
	Exploitatie Domunder	Ondersteuning exploitatie Domunder	50		50
Totaal prestatiedoelstelling 4.1.1 Monumenten en cultuurhistorische waarden			98	48	50
Totaal programma Stedelijke Ontwikkeling			1.883	308	50

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
Programma Duurzaamheid					
	Utrecht groen en duurzaam	Bijdrage aan Stg Utrecht Natuurlijk ter ondersteuning van aantrekkelijke , laagdrempelige locaties , talrijke initiatieven door co-creatie en samenwerking op gebied van natuur , milieu en groen in de stad Utrecht.	3.125	3.125	
	Dierenweides	Bijdrage aan exploitatie dierenweides	42	42	
	Maatschappelijk Vastgoed	Mogelijk maken duurzame investeringen in panden van maatschappelijke instellingen	300		
	Energie Impuls	Stimuleringsmaatregel voor ondernemers voor het opstellen van een businesscase voor energiebesparing.	61		
	Energiefonds Utrecht	Subsidie aan het Energiefonds Utrecht zodat zij financiële ondersteuning kunnen bieden in de vorm van leningen, garantstellingen en participaties.	183		
	Vouchers energieadviezen bewoners	Vergoeding van 220 euro voor burgers die naar aanleiding van een energieadvies een energiemaatregel laten uitvoeren.	35		
	Fonds Energieke Initiatieven	Inwoners stimuleren met initiatieven in de stad om de CO2 uitstoot te verminderen door energie te besparen of duurzame energie op te wekken.	80		
	Zonneboilerprojecten (*2)	Het financieel ondersteunen van initiatieven van de aanschaf en plaatsing van een zonneboiler voor huurders en eigenaren van woningen in Utrecht.	50		
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Uitvoeringsprogramma			3.876	3.167	0
Totaal programma duurzaamheid			3.876	3.167	0
Programma Openbare Ruimte en Groen					
	Groene daken en gevels	Verminderen van CO2 emissie door energiebesparing , voorkomen van wateroverlast,verbetering luchtkwaliteit en woonkwaliteit	40		
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Ontwikkelen van een aantrekkelijke groene leefomgeving			40	0	0
Totaal programma Openbare Ruimte en Groen			40	0	0
Programma Economie					
	Stimuleren bedrijven (BSBB)	Tegemoetkoming kleinschalige ondernemers en eigenaren onroerend goed wegens negatieve gevolgen ontstaan door stedelijke vernieuwing	100		
	Utrecht Science Park	Exploitatie subsidie van Utrecht Science park	50		50
	BIZ Woonboulevard	BIZ subsidie (Bedrijf Investering Zone)	135	135	
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Bevorderen van de (fysieke) economische structuur			285	135	50
	Marketing, promotie en informatievoorziening	Ondersteuning toeristische activiteiten en evenementen, aantrekken kenniscongressen	81	81	
Totaal prestatiedoelstelling 1.2.1 Verhogen van de bekendheid van de stad			81	81	0
	Ondernemersfonds Utrecht	Subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Utrecht voor stimulering economische structuur van Utrecht en economische vitaliteit van de stad.	6.767	6.767	
	Lokaal Economisch Fonds	Subsidie voor nieuwe werkgelegenheid en stage- en leerwerkplekken	1.900		
	Economic Board Utrecht	Faciliteren Startup Utrecht en Scale-up programma	190	100	
Totaal prestatiedoelstelling 1.3.1 Bevorderen van de werkgelegenheid			8.857	6.867	0
Totaal programma Economie			9.223	7.083	50

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
Programma Werk en inkomen					
	Utrecht heeft voldoende werkgelegenheid	Het ondersteunen van mensen richting werk en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt	155	120	35
	Versnelling Overvecht Werk en Ondernemerschap	Versnelling Overvecht Werk en Ondernemerschap	225		
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Inzet werkgelegenheidsoffensief			380	120	35
	Stimuleren maatschappelijke participatie en re-integratie	Dienstverlening voor ex-gedetineerden	70	70	
	Loonkostensubsidie (*3)	Loonkostensubsidie aan werkgevers die mensen uit de doelgroep WWB in dienst nemen.	1400		
	Activering jongeren	Stimuleren eigen kracht en activering van kwetsbare jongeren	87	87	
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Re-integratie			1.557	157	0
	Wet Sociale werkvoorziening (*4)	Uitvoering sociale werkvoorziening en begeleid werken	16.431	16.431	
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.2 Sociale Werkvoorziening			16.431	16.431	0
	Armoedebestrijding	Ondersteuning van activiteiten die participatie bevorderen en activiteiten aangaande inkomensondersteuning	140	140	
Totaal prestatiedoelstelling 3.2.1 Armoedebestrijding			140	140	0
Totaal programma Werk en Inkomen			18.508	16.848	35
Programma Onderwijs, Educatie en Bibliotheek					
	Voorschoolse Educatie & Peuterspeelzaalwerk	De startpositie van jonge kinderen verbeteren die het risico lopen op een achterstand in (taal)ontwikkeling door middel van o.a. Voorschoolse Educatie & Peuterspeelzaalwerk.	11.539	1.929	9.610
	Versterken van taal	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de inzet van Vroegschoolse educatie, Professionalisering van professionals op de vroegschool, Ouderbetrokkenheid op de vroegschool, Schakelen gr. 3, 4, Leertijduitbreiding (LTU), Brede School Academie (BSA), Zomerschool/taalstimulering in de vakantie perioden en taalactiviteiten	4.672	4.672	
	Taalschool: taal onderwijs voor nieuwkomers van 4 t/m 12 jaar	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 0-12. Dit door middel van de voorziening de Taalschool waar nieuwkomers (leerlingen in het PO) de Nederlandse taal leren zodat zij na ca. 1½ jaar Taalschool bij uitstroom naar het reguliere onderwijs Nederlands spreken, lezen en schrijven – passend bij het vastgestelde uitstroomniveau.	614	614	
	Verkeersexamen in de wijken	Resultaat Verkeersveiligheid PO groep 7/8 afsluiten met theoretisch en praktisch examen	30	30	
	Schoolmaatschappelijk werk PO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	1.203	1.203	
	Overgang PO naar VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	205	205	
	Leerlingenbegeleiding PO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht 2015, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 0-12.	1.031	1.031	
	Onderwijsondersteuning woonwag-en Romaleerlingen PO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school	88	88	

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
	Conciërges PO	Leerlingen en personeel voelen zich veilig in en rondom de school	276	276	
	Combinatiefuncties onderwijs, activiteiten brede talentontwikkeling en programma Brede Scholen	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 0-12. Dit door middel van de inzet van een combinatiefunctionaris die zorgt voor samenhang in binnen- en buitenschools aanbod op brede talentontwikkeling, ouderbetrokkenheid en pedagogische aanpak.	1.240	1.240	
	Uitvoerende Combinatiefuncties Cultuur	Organisatie en uitvoering van culturele activiteiten op het terrein van talentontwikkeling in samenhang met het programma op (brede) scholen	139	139	
	Uitvoerende Combinatiefuncties Sport	Organisatie en uitvoering van talentontwikkeling op het terrein van sport, in samenhang met het programma op de (brede) scholen	832	832	
	Burgerschap PO	Vredeseducatie	26	26	
	Cultuureducatie (onderwijs)	Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven.	1.582	1.582	
	Cultuureducatie onderwijs (UCK)/amateurkunsteducatie	Kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs in contact brengen met een breed aanbod van kunst en cultuur in en rondom de school. De scholen stimuleren om planmatig hun onderwijs cultuureducatie vorm te geven. Amateurkunsteducatie, vrije cursusaanbod in de stad	1.245	1.245	
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Voorbereiden van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school			24.722	15.112	9.610
	Internationale Schakel Klassen (ISK): taal onderwijs voor nieuwkomers (VO) van 12 t/m 18 jaar.	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Cognitie 12-23. Dit door middel van de voorziening de ISK waar nieuwkomers (leerlingen in het VO) de Nederlandse taal leren zodat zij na onderwijs te hebben ontvangen op het ISK kunnen uitstromen naar het reguliere onderwijs op het niveau naar vermogen.	82	82	
	OPDC De Utrechtse School	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 12-23 Dit door middel van de voorziening de OPDC De Utrechtse School waar overbelaste jongeren met meervoudige problematiek die dreigen uit te vallen op school worden versterkt in hun gedragsrepertoire en duurzaam teruggeleid naar de school van herkomst, of doorgeleid naar een andere passende school of passende subsidieaanbod.	755	755	
	Schoolmaatschappelijk werk VO	Leerlingen ondersteunen bij achterstanden in hun ontwikkeling op school (Buurtteams)	755	755	
	Ontwikkelen passend en dekkend onderwijsvoorzieningenaanbod VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Zorg 12-23.	49	49	
	Brede School VO – talentontwikkeling en sport op school	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23. Dit door middel van de organisatie en uitvoering van activiteiten mbt talentontwikkeling.	632	632	
	Onderwijsondersteuning woonwagen- en Romaleerlingen VO	Leerlingen ondersteunen bij het doorlopen van hun schoolloopbaan	102	102	
	Combinatiefuncties uitvoerend VO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Talentontwikkeling 12-23. Dit door middel van de inzet van een combinatiefunctionaris die zorg draagt voor de organisatie van activiteiten in lijn met de visie Brede School VO, zodat leerlingen deelnemen aan talentontwikkelingsactiviteiten op het gebied van bijv. sport, kunst en cultuur.	266	266	
	Coördinatie loopbaan oriëntatie VO naar MBO	Het realiseren van de beoogde effecten conform de Beleidsregel Onderwijs Utrecht, Goed onderwijs voor elk kind, binnen het thema Schoolloopbaan 12-23.	153	153	
	Burgerschap	Vredeseducatie en Homo-emancipatie LHTB	56	56	
	RMC / VSV	Schoolverzuim en -uitval terugdringen waardoor leerlingen de kans krijgen hun schoolloopbaan zo soepel mogelijk te doorlopen en daarmee het perspectief op het behalen van een startkwalificatie vergroten.	1.080	1.080	
	Voortijdig schoolverlaten	Regionale meld- en coördinatie voortijdig schoolverlaten	1.033	1.033	

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
	Onderwijsimpuls voor kwaliteit en excellentie	Het geven van een impuls aan de kwaliteit van het onderwijs en het stimuleren van onderwijsinnovatie in Utrecht.	1.166	1.166	
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Toerusten van leerlingen in hun schoolloopbaan en ontwikkeling van hun talenten in en om de school zodat zij een startkwalificatie halen			6.129	6.129	0
	Bibliotheek Utrecht	De Bibliotheek Utrecht laagdrempelig bereikbaar, toegankelijk en aantrekkelijk houden.	10.960	10.960	
Totaal prestatiedoelstelling 3.1.1 Innoveren klantgerichte dienstverlening en activiteiten gericht op individuen en met scholen			10.960	10.960	0
Totaal programma Onderwijs			41.811	32.201	9.610

Prestatiedoelstelling
programmabegroting 2017

Subsidiedoelstelling

Omschrijving subsidiedoelstelling

Begroting 2017 Waarvan "vaste"
verlening met
jaarsubsidies

Meerjarig
verleend ten laste
van 2017

Programma Maatschappelijke Ondersteuning

Accommodaties maatschappelijke activiteiten	Faciliteren van accommodaties voor maatschappelijke activiteiten. Uitgangspunten zijn een efficiënt gebruik en optimale toegankelijkheid.	580	580	
Sociaal makelaarschap	Ondersteunen en faciliteren van bewonersinitiatieven middels sociaal makelaarschap als ondersteuning van de betrokken stad op drie (oplopende) niveaus. "Behoud" wanneer sprake is van een hoog potentieel van zelforganisatie: inzet vindt plaats op afroep. "Beheer": incidentele inzet van de sociaal makelaar. "Proactieve inzet" focust op sociale interventie in prioriteitsbuurten: structurele inzet op basis van informatie, signalering en advies.	7.429		7.429
Kinder- en jongerenwerk MO	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	458	308	150
Stimuleren vrijwilligerswerk	Stimuleren en faciliteren van stedelijk vrijwilligerswerk middels het verbreden van de groep van actieve burgers en belemmeringen wegnemen om te participeren en vrijwilligerswerk te doen. Realisatie door het bieden van voorzieningen voor de sociale initiatieven van burgers, het nadrukkelijk uitnodigen en waarderen van vrijwilligers, het bieden van advies, begeleiding en deskundigheidsbevordering, het stimuleren van samenwerking onderling en met het bedrijfsleven en het stimuleren van diversiteit	809	809	
Meldingen van stigmatisering en discriminatie worden adequaat opgevolgd	Activiteiten op het gebied van preventie en voorlichting, met de nadruk op discriminatie op de arbeidsmarkt en in de horeca, uitgevoerd door Artikel 1 Midden-Nederland.	274	274	
Voorlichting en zichtbaar maken diversiteit	Geven van voorlichting over en zichtbaar maken van diversiteit.	221	89	
Informele zorg en mantelzorgers	Faciliteren, ondersteunen en organiseren van informele zorg inclusief mantelzorgondersteuning	3.049	3.049	
Mantelzorgondersteuning	Inzet extra middelen mantelzorgondersteuning	350		
Sociale prestaties en Dagondersteuning	Het versterken van de zelfredzaamheid van kwetsbare Utrechters en het vergroten van hun zingeving. Deze voorzieningen dragen bij aan de bestrijding van sociaal isolement, verbetering van de (geestelijke) gezondheid en de toename van maatschappelijke participatie	4.704	4.704	
Belangenbehartiging en Informatievoorziening	Faciliteren en organiseren van belangenbehartiging en informatie en advies	4.488	4.488	
Laaggeletterdheid	Verbeteren van taalniveau en andere basisvaardigheden	500	500	
Versterken Sociale Basis	Versterken Sociale Basis	400	400	
Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek	Versnelling Overvecht Aanpak Sociale Problematiek	608		
Totaal prestatiedoelstelling P 1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven, vrijwilligers en mantelzorgers ondersteund		23.870	15.201	7.579
Buurtteams Sociaal	Oprichting, doorontwikkeling en uitvoering van de buurtteams en het leveren van hoogwaardige sociale basiszorg. In co-creatie met de gemeente Utrecht leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een nieuw en eenvoudiger stelsel van zorg en ondersteuning	14.962	2.462	12.500
Clientondersteuning	Faciliteren en organiseren van clientondersteuning. Positioneren van het maatschappelijk werk in de wijken als een spilfunctie in de aanpak van sociaal kwetsbaren	3.972		3.972
Totaal prestatiedoelstelling P 1.1.2 Een stad dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Sociaal		18.934	2.462	16.472
Voorkomen huiselijk geweld	Voorkomen van huiselijk geweld bij alle slachtoffers. Bij ernstige dreiging en gevaar van huiselijk wordt een veilige situatie gecreëerd in de (crisis) opvang, onderduikers, bij familie of via de informele netwerken. In alle gevallen is sprake van (groeps) begeleiding en/of (ambulante) hulpverlening al dan niet door de vrouwenopvang zelf.	108	108	
Innovatiemiddelen opvang en beschermd wonen	Stimuleren van innovatie en versterking van de eigen regie en zelfredzaamheid van inwoners die nu gebruik maken van opvang en beschermd wonen.	1.439	1.439	

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
	Asielzoekers, ongedocumenteerden en vluchtelingen	Regeliere ondersteuning van vluchtelingen, het continueren van de noodopvang voor (uitgeprocedeeerde) asielzoekers en het steunpunt Perspectief voor ex-AMA's (voormalig alleenstaande minderjarige asielzoekers).	2.084	2.084	
Totaal prestatiedoelstelling P 1.1.4 Effectieve uitvoering van taken als centrumgemeente			3.631	3.631	0
Totaal Programma Maatschappelijke ondersteuning			46.435	21.294	24.051

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
Programma Jeugd					
	Ambulant jongerenwerk	Activeren van jeugdigen en bieden van mogelijkheden tot optimale ontwikkeling	1.660		1.660
	Kinder- en jongerenwerk	Meidenwerk, circus, jeugdverenigingen	112	112	
	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	Versnelling Overvecht Opvoeden en Opgroeien	608		
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Basisvoorzieningen zijn georganiseerd en initiatieven worden ondersteund			2.380	112	1.660
	Buurtteams jeugd en gezin	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling.	13.000	1.040	11.960
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.2 Een stedelijk dekkend, goed functionerend netwerk van buurtteams Jeugd & Gezin			13.000	1.040	11.960
	Jeugdhulp	Trajectmanagement, woonbegeleiding, onderwijshulpverlening en intensieve hulp bij opgroei problemen voor jongeren	484		484
	Zwerfjongeren	Preventie en duurzaam herstel uitgaande van participatie en eigen kracht van zwerfjongeren door tijdelijke intensieve acties	968	968	
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.3 Aanvullende jeugdhulp			1.452	968	484
Totaal Programma Jeugd			16.832	2.120	14.104
Programma Volksgezondheid					
	Alcohol en drugs, Voorlichting en educatie	Het verzorgen van voorlichting aan jongeren, hun peers, ouders en intermediairs. Bijvoorbeeld in de vorm van voorlichting op scholen, adviesgesprekken, interventies, drugstestservice, online informatieverstrekking, netwerkvorming en faciliteren van samenwerking	1.242	1.242	
	WMO collectieve GGZ preventie	Subsidie t.b.v. een substantiële bijdrage aan de psychosociale gezondheid van burgers en ondersteuning van mantelzorgers in de gemeente Utrecht	181	181	
	Heroïneverstrekking en spuitomruil Opsporing, Vroegsignalering en Toeleiding OGGZ	Het opsporen en toeleiden naar zorg van zeer sociaal kwetsbaren/OGGZ, het bieden van een heroïnebehandeling, het verspreiden en ophalen van spuiten en spuitmiddelen, en het afhandelen van spuitmeldingen	1.440	1.440	
	Prostitutie	Het bieden van laagdrempelige opvang en het vergroten v/h bereik onder de prostituees door outreachend werken en het ondersteunen en begeleiden van vrouwen bij het uitstappen uit de prostitutie.	986	986	
	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	Versnelling Overvecht Gezonde wijk	360		
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.1 Utrecht, een stad waar inwoners gezond en veerkrachtig zijn			4.209	3.849	0
Totaal Programma Volksgezondheid			4.209	3.849	0
Programma Veiligheid					
	Jongerenwerk en veiligheid	Terugdringen van criminaliteit onder en ernstige overlast door jongeren en bieden van een duurzaam toekomstperspectief.	2.180		2.180
	Buurtteams jeugd en gezin (veiligheid)	Integraal inzetten van jeugdzorgaanbod zonder indicatiestelling	1.100	1.100	
	Ondersteuning aanpak jeugd en veiligheid	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten in het kader van jeugd en veiligheid	73	73	
	Versnelling Overvecht Veiligheid	Versnelling Overvecht Veiligheid	450		
Totaal prestatiedoelstelling 1.2.1 Uitvoeren van de aanpak jeugdgroepen en het regisseren en (doen) uitvoeren van de integrale persoonsgerichte aanpak van jeugdige daders en hun (gezins)systeem			3.803	1.173	2.180

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
	Hulpverlening bij ongevallen en rampen	Bijdrage in de kosten van organisaties die betrokken zijn bij de hulpverlening bij ongevallen en rampen	165	165	
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Uitvoeren van activiteiten gericht op het voorkomen en/of bestrijden van calamiteiten, crises en rampen			165	165	0
Totaal programma Veiligheid			3.968	1.338	2.180
Programma Cultuur					
	Productie en programmering	Het faciliteren van artistiek interessante activiteiten van Utrechtse makers en culturele instellingen	39.874	31.865	
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.2 Productie en programmering			39.874	31.865	0
	Cultuurparticipatie	Het bevorderen van betrokkenheid bij cultuur van een breed publiek	4.638	4.086	
Totaal prestatiedoelstelling 1.2.1 Participatie			4.638	4.086	0
	Internationalisering	Het bevorderen van internationale uitwisseling en samenwerking	1.550		
Totaal prestatiedoelstelling 1.3.1 Internationalisering			1.550	0	0
Totaal programma Cultuur			46.062	35.951	0

Prestatiedoelstelling programmabegroting 2017	Subsidiedoelstelling	Omschrijving subsidiedoelstelling	Begroting 2017	Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies	Meerjarig verleend ten laste van 2017
Programma Sport					
	Basisvoorzieningen	Instandhouden van een aantal basisvoorzieningen	327	327	
	Tuinen en Parken	Volkstuinen	164	164	
Totaal prestatiedoelstelling 1.1.4 Accommodatiebeleid			491	491	0
	Ondersteuning management verenigingen	Ondersteuning en stimulering verenigingen en management van verenigingen	577	577	
	SSV leden met functiebeperking	Subsidie Sportverenigingen (leden met een functiebeperking)	41	41	
	Sportstimulering jeugd	Grotere sportdeelname van kinderen	825	825	
	Buurtsportcoaches 2e tranche	Grotere sportdeelname	94		
	Sporten voor mensen met een beperking	Vergroten van de sport- en beweegparticipatie van inwoners met een beperking.	62		
Totaal prestatiedoelstelling 2.1.1 Sportstimuleren			1.599	1.443	0
	Topsport	Ondersteunen van verenigingen, topsporters, topsporttalentenen vestiging talentcentra	171	171	
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.1 Topsport- en talentontwikkeling			171	171	0
	Sportevenementen	Ondersteunen en stimuleren top- en breedtesportevenementen	410		
Totaal prestatiedoelstelling 2.2.2 Sportevenementen			410	0	0
Totaal programma Sport			2.671	2.105	0
Totaal alle programma's			198.813	126.820	50.080

Bedragen zijn in duizenden euro's

De verdeling van de subsidies is op basis van de criteria in de Algemene Subsidieverordening 2014 en in de beleidsregel van de specifieke subsidieregeling.

De kolom Begroting 2017 is het totale subsidiebedrag, dat is opgenomen in de Programmabegroting 2017

De kolom Waarvan "vaste" verlening met jaarsubsidies is informatief, dit zijn de subsidiebedragen die in het voorgaande subsidiejaar als jaarsubsidies zijn verleend

De kolom Meerjarig verleend ten laste van 2017 zijn de eerder verleende meerjarig subsidies, die zijn opgenomen in de programmabegroting 2017

(*1) Voor deze subsidiedoelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een convenant uitsluitend bestemd voor Stichting EBU.

(*2) Het beschikbare subsidiebedrag van € 50.000 is het totale bedrag voor de jaren 2016 en 2017. Dat betekent, dat het daadwerkelijk beschikbare bedrag voor 2017 afhankelijk is van de aanvragen en de verlening van subsidies in 2017.

(*3) Het subsidieplafond is beperkt beschikbaar voor nieuwe aanvragen. Uit subsidies die in voorgaande jaren zijn verleend vloeien doorlopende verplichtingen voort, waarvan de omvang afhankelijk is van externe factoren. Deze verplichtingen komen ten laste van het subsidieplafond voor 2017. Bij de Voorjaarsnota 2017 kan het plafond worden bijgesteld op basis van de ervaringen in het voorgaande jaar en nieuwe (wettelijke) ontwikkelingen. Het bedrag dat nu als plafond is opgenomen op de subsidiestaat is in elk geval beschikbaar voor 2017.

(*4) Voor deze subsidiedoelling kunnen geen aanvragen worden ingediend. De subsidie is op basis van een aanwijzingsbesluit uitsluitend bestemd voor UW bedrijven.

De bevoegdheid tot verlenging, intrekking, wijziging en vaststelling van subsidies berust bij het College van Burgemeester en Wethouders en is gebaseerd op artikel 4 van de Algemene Subsidieverordening 2014.

Alle bedragen zijn onder voorbehoud van goedkeuring van de programmabegroting 2017 door de de gemeenteraad.

Aan dit overzicht kunnen geen aanspraken worden ontleend.

Reserves

Stand en verloop reserves

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Algemene reserve	50.905	0	50.905	0	50.905	0	50.905
Algemene dekkingsreserve	40.078	-23.414	16.664	-8.796	7.868	-6.358	1.510
Algemene reserve totaal	90.983	-23.414	67.569	-8.796	58.773	-6.358	52.416
Bewoners en Bestuur	745	0	745	0	745	0	745
Stedelijke Ontwikkeling	67.251	-12.953	54.298	-4.396	49.901	-2.991	46.910
Duurzaamheid	11.139	0	11.139	0	11.139	0	11.139
Bereikbaarheid	16.604	-1.056	15.550	8.053	23.602	21.250	44.723
Openbare Ruimte en Groen	19.308	-124	19.184	0	19.184	0	19.184
Economie	1.447	0	1.447	0	1.447	0	1.447
Werk en inkomen	10.950	0	10.950	0	10.950	0	10.950
Onderwijs	27.665	785	28.450	785	29.235	785	30.020
Maatschappelijke Ondersteuning	4.429	0	4.429	0	4.429	0	4.429
Volksgesondheid	178	0	178	0	178	0	178
Veiligheid	173	0	173	0	173	0	173
Cultuur	5.691	-498	5.193	2	5.195	2	5.197
Sport	4.277	23	4.300	23	4.323	23	4.347
Vastgoed	6.259	2.000	8.259	1.000	9.259	1.000	10.259
Algemene Middelen	34.353	3.716	38.069	-285	37.784	-285	37.500
Algemene Ondersteuning	6.912	0	6.912	0	6.912	0	6.912
Totaal programmareserves	217.381	-8.106	209.275	5.182	214.456	19.784	234.111
Vaste activareserve	258.662	-6.566	252.096	-6.568	245.528	-6.571	238.957
Totaal	567.026	-38.087	528.940	-10.182	518.757	6.856	525.483

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting reserves

Toelichting reserves

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Algemene reserve	50.905	0	50.905	0	50.905	0	50.905
Algemene dekkingsreserve	40.078	-23.414	16.664	-8.796	7.868	-6.358	1.510
Totaal	90.983	-23.414	67.569	-8.796	58.773	-6.358	52.416

Bedragen zijn in duizenden euro's

Algemene reserve

Voor een nadere specificatie van de opbouw van de algemene reserve wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandscapaciteit en risicobeheersing. De Algemene reserve maakt deel uit van de beschikbare weerstandscapaciteit en is uiterste achtervang om de gevolgen van optredende risico's op te vangen. De noodzakelijke hoogte van de Algemene reserve wordt jaarlijks bepaald op basis van de geactualiseerde risicoberekening. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandscapaciteit en risicobeheersing. In afwachting van verdere besluitvorming over de interne verzelfstandiging van Stadswerken is besloten dat de bedrijfsreserve van Stadswerken niet wordt overgeheveld naar de algemene reserve van de Gemeente Utrecht (Raadsbesluit DSW 12.052156 van 5 juli 2012). Het is een apart onderdeel binnen de algemene reserve.

Algemene dekkingsreserve

Voor een nadere specificatie van de mutaties in de algemene dekkingsreserve wordt verwezen naar de toelichting bij de begroting van het programma Algemene middelen, onderdeel mutaties reserves. De algemene dekkingsreserve wordt gebruikt voor concernbrede reserveringen; onder andere van incidentele baten uit erfpachtconversies en resultaten uit de verkoop van gemeentelijk eigendom. Daarnaast wordt de algemene dekkingsreserve gebruikt voor egalisatie tussen de jaren van de meerjarenraming. De rentebaten over een bedrag ter grootte van het saldo van de algemene dekkingsreserve, zijn opgenomen in het programma Algemene Middelen bij de langlopende geldleningen.

Programmareserve Bewoners en Bestuur

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Reserve Verkiezingen	745	0	745	0	745	0	745
Totaal	745	0	745	0	745	0	745

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Reserve verkiezingen

De reserve is ingesteld met het doel ervoor te zorgen dat er middelen beschikbaar zijn ter dekking van de kosten van de verkiezingen. Verkiezingen vinden niet jaarlijks plaats. Het houden van verkiezingen is een wettelijke taak en de middelen daarvoor zijn jaarlijks opgenomen in de algemene uitkering, ook al

vindt er geen verkiezing plaats. De reserve heeft een egalisatiefunctie. Het saldo is bestemd voor de egalisatiekosten verkiezingen in een jaar dat er verkiezingen zijn.

Programmareserve Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Stimuleringsfonds							
Volkshuisvesting	13.193	0	13.193	0	13.193	0	13.193
Woonruimteonttrekkingsreserve	1.125	0	1.125	0	1.125	0	1.125
Woonfonds	2.202	0	2.202	0	2.202	0	2.202
Reserve Utr. restauratiefonds (URF)	5.485	750	6.235	0	6.235	0	6.235
Archeologisch museum Leidsche Rijn	450	0	450	0	450	0	450
Krachtwijken	4.870	-2.470	2.400	0	2.400	0	2.400
revolverend fonds woningrenovatie	762	0	762	0	762	0	762
DomUnder (Domplein 13)	400		400	0	400	0	400
Reserve grondexploitatie	10.765	-2.957	7.808	-2.957	4.851	-2.957	1.893
Stedelijke herontwikkeling	11.878	-6.116	5.762	720	6.481	2.125	8.606
Reserve Geluidswal	3.000	0	3.000	0	3.000	0	3.000
Reserve taakstelling inkoop LR	13.120	-2.159	10.961	-2.159	8.802	-2.159	6.643
Totaal	67.251	-12.953	54.298	-4.396	49.901	-2.991	46.910

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Stimuleringsfonds volkshuisvesting (revolverend)

Ingesteld op: 1 januari 1997 / GV 16 - 1997. De reserve heeft geen einddatum vanwege het revolverend karakter. Naar verwachting, op basis van het aflossingstempo startersleningen, zullen omstreeks 2026 de uitstaande leningen zijn afgelost. Vanuit het stimuleringsfonds volkshuisvesting (SVn) werden startersleningen en worden laagrentende leningen verstrekt ter stimulering van de woningmarkt. Het revolverende fonds wordt gevoed uit de opbrengst van rente op uitstaande leningen na aftrek van beheerkosten. Verstrekte leningen staan verantwoord op de balans onder Financiële vaste activa - Overige langlopende leningen.

Woonruimteonttrekkingsreserve

Bij het onttrekken van woonruimte worden compensatie bedragen in rekening gebracht. Deze gelden mogen enkel worden aangewend om nieuwe woonruimte te creëren, zoals het project 'wonen boven winkels' en subsidie regeling van het fonds toevoegen woonruimte.

Woonfonds

Ingesteld op: 2 april 2003 / GV96 – 2003. Eindigt op: 2023. Het woonfonds wordt ingezet voor bijzondere doelgroepen en initiatieven die extra woonvoorzieningen vragen die niet in het reguliere

pakket zijn opgenomen. De voeding van en onttrekkingen aan het fonds geschiedt door de afwikkeling van oude volkshuisvesting regelingen en rente over het saldo van de reserve. Naar de aard van het fonds worden voorstellen gedaan voor besteding van daarbij vrijvallende middelen.

Reserve Utrechts restauratiefonds (URF)

Uit het Utrechts Restauratiefonds worden laagrentende leningen verstrekt ter ondersteuning van particuliere eigenaren. Het Restauratiefonds richt zich op de gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden. Voor 2017 wordt er conform de Voorjaarsnota 2016 een storting in het Restauratiefonds gedaan van 750.000 euro, om te kunnen voldoen aan de vraag naar leningen voor restauraties van gemeentelijke monumenten.

Archeologisch museum Leidsche Rijn

Deze reserve is ten behoeve van het ontwikkelen van het cultuurcentrum Hoge Woerd en geldt vooral ter dekking van een deel van de kapitaalslasten. Daarnaast is deze reserve bestemd ter dekking van de archeologische opgravingen in Leidsche Rijn.

Krachtwijken

De reservering is ingesteld bij de Bestuursrapportage 2008. Op basis van de beschikbare financiële middelen (van Rijk, Provincie, corporaties en gemeente) zijn projecten ontwikkeld en uitgevoerd gericht op duurzame verbeteringen in de Utrechtse Krachtwijken. De resterende middelen in de reserve zullen worden ingezet voor de afbouw van het programma Krachtwijken in 2017. De nog niet benutte beschikbare posten zullen in 2017 worden besteed.

Revolverend fonds woningrenovatie

Ingesteld bij de Jaarstukken 2008. De reserve heeft geen einddatum vanwege het revolverend karakter. Het fonds is in het leven geroepen (november 2007) voor het verstrekken van zachte leningen aan eigenaar/bewoners die deelnemen aan gemeentelijke renovatieprojecten. Sinds 2010 zijn er ook daadwerkelijk gelden gereserveerd en verplichtingen aangegaan. De uitvoering vindt plaats door het SVn.

DomUnder (Domplein13)

Het doel van deze bestemmingsreserve is medio 2016 veranderd. De reserve wordt ingezet ter dekking van de subsidiëring aan Stichting Domplein. Onder voorwaarden wordt aan de stichting een subsidie van in totaal 0,4 miljoen euro verstrekt over een periode van tien jaar. Deze wijziging wordt verwerkt in de derde technische begrotingswijziging.

Reserve Grondexploitatie

De reserve is ten behoeve van het opvangen van niet begrote financiële tegenvallers in grondexploitatieprojecten en ten behoeve van het afdekken van financiële risico's bij het nemen van initiatieven in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad. De noodzakelijke omvang wordt jaarlijks bij het opstellen van het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling bijgesteld.

Daarin worden twee normen gehanteerd:

- a) de omvang van de reserve minus de omvang van de claims op de reserve is minimaal gelijk aan niet begrote negatieve financiële risico's in de grondexploitatieprojecten;
- b) de omvang van de reserve is minimaal gelijk aan 10% van de verwachte toekomstige investeringen in grondexploitatieprojecten.

In 2017 wordt een bedrag van 2,957 miljoen euro onttrokken uit de reserve in verband met de jaarlijkse afdracht aan het concern (2,125 miljoen euro), promotie en acquisitie (0,080 miljoen euro) en dekking product gebiedsmanagement (0,752 miljoen euro).

Stedelijke herontwikkeling

De Reserve Stedelijke Herontwikkeling is een samenvoeging van verschillende budgetten op het terrein van stedelijke ontwikkeling (ISV 2 en 3, Impulsbudget, BLS, BWS en DSM). Gelijktijdig met de samenvoeging heeft de raad in 2014 ook een nieuw bestedingskader voor de verdeling van de middelen en een programmering vastgesteld. Deze programmering wordt jaarlijks bij het MPSO bijgesteld.

Geluidswal Woerden

Bij de vaststelling van de Programmabegroting 2005 is een bedrag beschikbaar gesteld van 5,5 miljoen euro ter gedeeltelijke dekking van de uitgaven van de geluidswal Woerden (Verlenging geluidswal Veldhuizen). Bij de Voorjaarsnota 2013 is de reserve verlaagd met 2,5 miljoen euro. De bestemmingsreserve zullen we na realisatie van de geluidswal aanwenden. Onttrekkingen mogen alleen plaatsvinden in verband met de kosten van de geluidswal.

Reserve taakstelling inkoop Leidsche Rijn

Met de Programmabegroting 2013 is de uitwerking van de gemeentebrede besparing op inkoop door de gemeenteraad vastgesteld. Voor het Leidsche Rijn gaat het om een te besparen bedrag van 21,5 miljoen euro. Voor de dekking van deze taakstelling is bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen Verantwoording 2012 21,5 miljoen euro gestort in de nieuw ingestelde reserve taakstelling inkoop Leidsche Rijn. In 2013 is de eerste tranche van 1,939 miljoen euro aan deze reserve onttrokken. De overige tranches worden de komende jaren onttrokken. Voor 2017 wordt een onttrekking geraamd van 2,159 miljoen euro

Programmareserve Duurzaamheid

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Reserve Energiemaatregelen							
Utrechtse Scholen	185	0	185	0	185	0	185
Utrechtse Energie	5.324	0	5.324	0	5.324	0	5.324
Leningen Utrechtse Energie	5.550	0	5.550	0	5.550	0	5.550
Stichting Heerlijk Wonen (PUE)	80	0	80	0	80	0	80
Totaal	11.139	0	11.139	0	11.139	0	11.139

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Reserve Energiemaatregelen Utrechtse scholen.

Bij de berekening van de verwachte voordelen als gevolg van energiemaatregelen aan Utrechtse scholen in het kader van Utrechtse Energie is uitgegaan van bepaalde parameters (bijvoorbeeld verwachte toename van energiekosten). Met de schoolbesturen zijn overeenkomsten gesloten waarin hun aandeel in de investering is vastgelegd op basis van de verwachte besparingen. Als nadien zal blijken dat de verwachte besparingen onvoldoende zijn behaald als gevolg van afwijkingen in de contractueel vastgelegde parameters, dan zijn wij als gemeente gehouden de schoolbesturen daarvoor financieel te compenseren

Utrechtse Energie

Deze reserve is bestemd voor de uitvoering van het programma Utrechtse Energie! 2011-2014. Eind mei 2011 stemde de gemeenteraad met dit programma in en met het Uitvoeringsprogramma Utrechtse Energie! 2011-2012. Om tot uitvoering te kunnen komen zijn er instrumenten ontwikkeld, samenwerkingsafspraken gemaakt met maatschappelijke en private partners, verschillende haalbaarheidsonderzoeken en scans gemaakt op bedrijfs- en gebiedsniveau, verschillende varianten van (revolverende) financiering en garantstellingen ontwikkeld. Het uitvoeringsprogramma is in 2016 nog volop in gang en heeft een doorlooptijd naar 2017.

Leningen Utrechtse energie

De reserve Leningen Utrechtse energie is gevormd ter dekking van het risico van het Energiefonds Utrecht. Dit is een revolverend fonds dat leningen verstrekt voor de duur van 15 jaar. Aan het einde van de looptijd (2028) zal deze lening ineens worden afgelost en zal, conform de besluitvorming, dit bedrag vrijvallen. Het Energiefonds heeft de afgelopen jaren gefungeerd als partner van het programma

Utrechtse Energie in de stad en heeft naast het verstrekken van leningen, verschillende projecten ten uitvoer gebracht.

Stichting heerlijk wonen (PUE)

De Stichting Heerlijk Wonen (SHW, voorheen Stichting Verduurzaming gebouwde Omgeving Utrecht, SVGOU) wordt financieel ondersteund door middel van een lening waaruit de aanloopkosten in de eerste jaren worden gedekt omdat de stichting nog niet zelfstandig een financiering kan aantrekken. De stichting heeft zich ten doel gesteld het verduurzamen van de bestaande gebouwde omgeving, primair gericht op de bestaande particulier woningvoorraad in de Gemeente Utrecht, te stimuleren. Indien de stichting er niet in slaagt om voldoende omzet te halen, bestaat het risico dat (een deel van) het geleende geld niet wordt terugbetaald. Deze reserve is ter dekking van dit risico.

Programmareserve Bereikbaarheid

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 101-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Meerjarige investeringen bereikbaarheid	10.123	-1.595	8.529	7.342	15.871	25.446	41.318
Parkeerexploitatie	4.659	-419	4.241	-419	3.822	-419	3.404
Fietsparkeren	0	0	0	0	0	0	-130
Pakketstudie Ring	958	958	1.916	1.129	3.045	-3.778	-733
Onderhoud parkeervoorzieningen	864	0	864	0	864	0	864
Totaal	16.604	-1.056	15.550	8.053	23.602	21.250	44.723

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Pakketstudie Ring Utrecht/Meerjarenprogramma Investerings Bereikbaarheid (MIB)

Doel van deze reserve is het bevorderen van de doorstroming op hoofdwegen. Daarnaast bevat deze reserve het gemeentelijk aandeel voor de financiering van het aanvullende pakket VERDER maatregelen, bestemd voor financiering van investeringsprojecten Bereikbaarheid, gebaseerd op het raadsvoorstel SO09.095378. Het saldo is bestemd voor dekking van het Meerjaren Perspectief Bereikbaarheid (MPB). De reserve wordt gevoed uit het beschikbaar gestelde jaarlijkse budget tot en met 2033. De huidige cijfers in de administratie moeten nog worden geactualiseerd voor de meerjarige begroting conform de herprogrammering MPB 2016 en de Voorjaarsnota 2016.

Parkeerexploitatie

De reserve is ingesteld om schommelingen in de parkeeropbrengsten te kunnen opvangen, zodat ook in de situatie waarin de opbrengsten onvoldoende blijken te zijn kan worden voldaan aan de jaarlijks vastgestelde afdracht aan de algemene middelen.

Onderhoud parkeervoorzieningen

De reserve is bestemd voor het gegarandeerd uitvoeren van groot onderhoud van belanghebbende garages, parkeergarage, P+R transferia en fietsvoorzieningen.

Programmareserve Openbare Ruimte en Groen

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Egalisatiefonds rioleringen	4.805	0	4.805	0	4.805	0	4.805
Ophaaldienst	6.916	-124	6.792	0	6.792	0	6.792
projectreserve Wal- en kluisuren	7.587	0	7.587	0	7.587	0	7.587
Totaal	19.308	-124	19.184	0	19.184	0	19.184

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Egalisatiefonds rioleringen

Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de rioolheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het jaar t +1 wordt bij de voorjaarsnota in jaar t besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van jaar t besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve. Bij het vaststellen van het tarief 2017 voor de rioolheffing is besloten geen onttrekking aan deze reserve te doen.

Ophaaldienst

Deze egalisatiereserve is gevormd om al te grote schommelingen in de tarieven voor de afvalstoffenheffing op te vangen. Bij de tariefvaststelling voor het jaar t +1 wordt bij de voorjaarsnota in jaar t besloten om eventueel bedragen aan de reserve te onttrekken. Verder wordt bij de Verantwoording van jaar t besloten om, indien nodig, eventuele overschotten te storten in de reserve en eventuele tekorten te onttrekken aan de reserve. Bij het vaststellen van het tarief 2017 voor de afvalstoffenheffing is bij de Voorjaarsnota 2016 besloten 0,124 miljoen euro te onttrekken aan de reserve.

Projectreserve wal – en kluisuren

Het meerjarige project Wal- en Kluisuren heeft onvermijdelijke vertragingen in de uitvoering gekend. Dit heeft tot gevolg gehad dat het jaarlijkse budget niet volledig besteed kon worden. Daarom is besloten deze reserve te vormen, zodat het project volledig uitgevoerd kan worden. Vanaf 2016 is er geen exploitatiebudget meer voor dit project. Daarom vinden er sinds dat jaar jaarlijks onttrekkingen plaats. Om zo correct mogelijk te budgetteren wordt bij de 1^e Technische Wijziging 2017 besloten welk bedrag in 2017 aan deze reserve zal worden onttrokken.

Programmareserve Economie

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Reserve cofinanciering Pieken	707	0	707	0	707	0	707
Reserve cofinanciering Science Park	45	0	45	0	45	0	45
Project Wijk in bedrijf Utrecht	175	0	175	0	175	0	175
Toeristische stadspromotie REO	326	0	326	0	326	0	326
Reserve Lokaal Economisch Fonds (LEF)	194	0	194	0	194	0	194
Totaal	1.447	0	1.447	0	1.447	0	1.447

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Reserve cofinanciering Pieken

Met de cofinanciering bij de (rijks)subsidieregeling Pieken in de Delta worden economische innovatieprojecten ondersteund die de (innovatieve) concurrentiekracht van Utrecht versterken. Daarnaast is de cofinanciering Pieken in de Delta gereserveerd voor uitvoering van de Economische Agenda Utrecht 2012-2018.

Reserve cofinanciering Science Park

Restant reserve cofinanciering. Via deze cofinanciering werd het Utrecht Inc, en wordt het Utrecht Science Park ondersteund.

Project Wijk in bedrijf Utrecht

Het programma rust op drie pijlers, waaronder de activiteiten zijn te scharen die resulteren in een bevordering van de wijk economie en het kleinschalig ondernemerschap. De pijlers zijn 1. Vakmanschap. 2. Vestigingsklimaat. 3. Verbinding. Het grootste deel van het budget gaat op in de basisvoorziening, wijk in bedrijf en het straatmanagement voor schoon, heel, veilig en attractief ondernemers – en vestigingsklimaat en bevorderen samenwerking tussen ondernemers.

Toeristische stadspromotie

De reserve is een egaliseringsreserve voor tegenvallende toeristenbelasting, en bij voldoende buffer om uitvoering te geven aan ambities op het terrein van toerisme en stadspromotie.

Reserve lokaal economisch fonds (LEF)

Doel van de reserve is ondernemers en andere werkgevers in staat stellen de groei van nieuwe banen, stages- en leerwerkplekken te vergroten. Dit doen we in nauwe samenwerking met het Werkgeversservicepunt (WSP), zodat nieuwe banen zo veel mogelijk ingevuld kunnen worden door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Het saldo is bestemd voor subsidie verlening LEF voor nieuwe arbeidsplaatsen, stageplaatsen en leer-werkplaatsen. De reserve LEF zal in vijf jaar tijd in totaal 8 miljoen euro toegevoegd krijgen ten behoeve van de subsidie uitkeringen tot en met 2020.

Programmareserve Werk en Inkomen

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Werk en inkomen	5.553	0	5.553	0	5.553	0	5.553
Revolverend fonds Werk en Inkomen	4.714	0	4.714	0	4.714	0	4.714
Professional Portal	683	0	683	0	683	0	683
Totaal	10.950	0	10.950	0	10.950	0	10.950

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Werk en Inkomen

De reserve is bestemd voor de dekking van mogelijke tekorten op het Inkomensdeel Participatiewet (bijstand) en de kosten van overplaatsbaren bij Werk en inkomen.

Revolverend fonds Werk en inkomen

Het Revolventend Fonds is bedoeld om samenwerking met onder andere uitzendbureaus en sociaal ondernemers bij het aan het werk helpen van mensen uit de bijstand te financieren. Voorwaarde voor dekking uit Revolventend fonds is dat de samenwerking leidt tot aantoonbare besparing op de uitkeringslasten. Bij de jaarstukken 2015 is 0,286 miljoen euro ten laste van het Revolventend Fonds gebracht.

Professional Portal

De reserve Professional Portal is bedoeld voor de dekking van de kapitaallasten (rente en afschrijving), die voortkomen uit het activeren van releases vanuit het Innovatieprogramma / Professional Portal.

Programmareserve Onderwijs

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Stroyenborchdreef brand	18	0	18	0	18	0	18
Overschrijdingsvergoeding	46	0	46	0	46	0	46
Masterplan voortgezet onderwijs	4.108	0	4.108	0	4.108	0	4.108
Masterplan primair onderwijs	1.826	0	1.826	0	1.826	0	1.826
Huisvestingsprogramma	2.614	0	2.614	0	2.614	0	2.614
Reserve piekopvang onderwijs LR	1.302	0	1.302	0	1.302	0	1.302
Meerjaren Perspectief Onderwijshuisvesting	10.136	0	10.136	0	10.136	0	10.136
Voorschool	927	0	927	0	927	0	927
Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang	1.238	0	1.238	0	1.238	0	1.238
Nieuwbouw Centrale Bibliotheek	5.450	785	6.235	785	7.020	785	7.805
Totaal	27.665	785	28.450	785	29.235	785	30.020

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Stroyenborchdreef brand

Bij de voorjaarsnota zal worden voorgesteld het restant van 0,018 miljoen euro vrij te laten vallen.

Overschrijdingsvergoeding

De reserve wordt ingezet voor langlopende huisvestingsknelpunten conform de Voortgangsrapportages van de Masterplannen.

Masterplan voortgezet onderwijs

Per 1 januari 2017 hebben we 4,138 miljoen euro gereserveerd voor de 1^e inrichting van de school VMBO Vleuterweide en voor de 1^e inrichting van diverse andere scholen van voortgezet onderwijs.

Masterplan primair onderwijs

Per 1 januari 2017 hebben we 1,826 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van het Masterplan primair onderwijs.

Huisvestingsprogramma's

De reserve is bestemd voor de uitvoering van de huisvestingsprogramma's onderwijs van eerdere jaren.

Piekopvang onderwijs Leidsche Rijn

De reserve wordt ingezet voor de piekopvang onderwijs in Leidsche Rijn.

Meerjarenperspectief onderwijshuisvesting.

Per 1 januari 2017 hebben we 10,136 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoering van het Meerjarenperspectief Onderwijshuisvesting.

Voorschool

Deze reserve is bestemd voor uitbreiding en aanpassing van voorschoollocaties en ouderlokalen, en voor vergoeding voor gebruik van schoollokalen door de Voorscholen.

Onderhoud en kapitaallasten Buitenschoolse opvang (BSO)

De reserve is bestemd voor het onderhoud en de kapitaallasten van de gedane investeringen BSO.

Centrale Bibliotheek Utrecht

De reserve is bestemd voor de eenmalige kosten voor het betrekken van een nieuwe locatie voor de centrale bibliotheek. De verwachte eenmalige kosten bestaan naar verwachting uit dubbele huur tijdens afbouw, het afbouwen en inrichten van het nieuwe gebouw en verhuizen. In de commissiebrief van 2 juni 2014 is als beschikbaar bedrag per 1 januari 2017 voor de incidentele kosten 6,1 miljoen euro genoemd. In 2016 is eenmalig 0,640 miljoen euro onttrokken, zodat een saldo resteert van 5,450 miljoen euro. De centrale bibliotheek op de Neude gaat het derde kwartaal van 2017 open. De jaarlijkse stortingen van 0,785 miljoen euro aan de reserve Nieuwbouw Centrale Bibliotheek zijn vanaf 2017 niet meer nodig ten behoeve van de reserve. Conform besluitvorming naar aanleiding van het coalitieakkoord is dit bedrag met ingang van 2017 beschikbaar voor ophoging van de structurele subsidie aan de bibliotheek. Dit dient ter dekking van de exploitatie van de nieuwe centrale bibliotheek aan de Neude. Bij de voorjaarsnota 2017 zullen we dit aanpassen in de begroting.

Programmareserve Maatschappelijke Ontwikkeling

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Plan van aanpak Maatschappelijke Ondersteuning	4.429	0	4.429	0	4.429	0	4.429
Totaal	4.429	0	4.429	0	4.429	0	4.429

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

De reserve Plan van Aanpak MO is gevormd met geormerkte OGGz-middelen die voor deze doeleinden ingezet worden conform collegebesluit van 27-01-2006, kenmerk 06.025267. In de meerjarenbegroting PvA MO is rekening gehouden met een aantal incidentele investeringen en knelpunten. De reserve wordt de komende jaren nog ingezet voor onder andere:

- Eenmalig woonfonds met als doel realisatie extra woningen voor de OGGz doelgroep in het kader van het actieplan wonen en woonvoorzieningen OGGz (binnenplaats 2).
- Uitvoering verhuizing de Stadsbrug en Bureau Dagloon.
- Aanpakken/waarborgen betrouwbaarheid en validiteit van de data in KRIS.
- Risicodekking voor extra opvang vanwege koudweerregeling.
- Nachtopvang ongedocumenteerden.
- Huisvesten statushouders (vluchtelingenwerk).
- Programma VoorZorg, vanwege het wegvallen van de provinciale subsidie daarvoor.

Programmareserve Volksgezondheid

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Integrale huisvesting 0-19 jaar jeugdgezondheid	178	0	178	0	178	0	178
Totaal	178	0	178	0	178	0	178

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Volksgezondheid Integrale huisvesting 0-19

De jeugdgezondheidszorg 0-4 jarigen (consultatiebureaus) en de jeugdgezondheidszorg 4-19 jarigen (GG en GD) zijn ondergebracht in verschillende panden. Voor de integratie van de Jeugdgezondheidszorg 0-19 jarigen is het noodzakelijk dat beide partijen zoveel mogelijk in dezelfde panden komen te werken. De reserve is hiervoor bestemd.

Programmareserve Veiligheid

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Projecten cameratoezicht	173	0	173	0	173	0	173
Totaal	173	0	173	0	173	0	173

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Deze reserve is bestemd voor projecten op het gebied van cameratoezicht. In verband met werkzaamheden in het Stationsgebied moeten kabels en camera's tijdelijk worden verplaatst, en op een termijn van drie tot vijf jaar weer teruggeplaatst. De inzet van de reserve wordt lopende het jaar bepaald.

Programmareserve Cultuur

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Fonds Stadsverfraaiing	89	0	89	0	89	0	89
Cultuurconvenant	500	-500	0	0	0	0	0
Utrechtse Cultuurlening	200	0	200	0	200	0	200
Fonds Broedplaatsen	703	2	705	2	707	2	709
TivoliVredenburg	4.200	0	4.200	0	4.200	0	4.200
Totaal	5.691	-498	5.193	2	5.195	2	5.197

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Fonds Stadsverfraaiing

Sinds 1948 hebben wij middelen gereserveerd voor stadsverfraaiing. Deze middelen zijn bedoeld om kunstwerken in de openbare ruimte te kunnen plaatsen. Projecten duren gemiddeld genomen langer dan een jaar en zijn vaak gekoppeld aan stedenbouwkundige ontwikkelingen. Om flexibel met die ontwikkelingen te kunnen meebewegen is deze reserve ingesteld.

Cultuurconvenant

Bij de Voorjaarsnota 2012 is besloten om de collegeambities te halveren waardoor vanaf 2015 het cultuurbudget met 1 miljoen euro is afgenomen. Om het budgetniveau in de gehele cultuurnotaperiode van 2013-2016 gelijk te houden is er besloten om het impuls cultuurbudget van 2,5 miljoen euro te storten in de reserve cultuurnota. De laatste onttrekking van 0,5 miljoen euro in 2017 is ter dekking van frictiekosten.

Utrechtse cultuurlening.

Deze reserve is ingesteld om het financieel risico af te dekken van de Utrechtse Cultuurlening die in 2014 onder beheer van Cultuur-Ondernemen en het KF-Heinfonds is gelanceerd.

Fonds broedplaatsen

Deze reserve is ingesteld om het financieel risico af te dekken van het borgstellingsfonds Creatieve broedplaatsen die in 2014 onder beheer van de Triodos Bank is gelanceerd. Jaarlijks wordt er 0,002 miljoen euro aan garantieprovisie verwacht die in overeenstemming met de samenwerkingsovereenkomst tussen de Gemeente Utrecht en de Triodosbank zal terugvloeien in het Fonds.

TivoliVredenburg

Deze reserve is ingesteld om de tekorten in 2014, 2015 en 2016 te dekken van TivoliVredenburg. Het saldo begin 2017 dient ter dekking van het tekort in 2015 en het verwachte tekort in 2016.

Programmareserve Sport

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Grasmat Zoudenbalch	600	23	623	23	646	23	670
Reserve Nota kapitaalgoederen Sport	3.677	0	3.677	0	3.677	0	3.677
Totaal	4.277	23	4.300	23	4.323	23	4.347

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Grasmat Zoudenbalch

Wij reserveren jaarlijks 0,048 miljoen euro voor de vervanging van de toplaag als gevolg van zeer intensief gebruik van de velden op het sportcomplex Zoudenbalch. De geplande storting is voor een deel gepland bij de reserve Sportstimulering Verenigingsmanagement.

Reserve nota kapitaalgoederen Sport

De reserve is bestemd voor toekomstig groot onderhoud aan sportaccommodaties, zoals in het in het MPUV 2016 inclusief de nota kapitaalgoederen 2015-2018 is aangegeven.

Programmareserve Vastgoed

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Staatsliedenbuurt	48	0	48	0	48	0	48
Nota Kapitaalgoederen	471	0	471	0	471	0	471
Groot Onderhoud							
Maatschappelijk Vastgoed	843	0	843	0	843	0	843
Reserve Vastgoedbeheer	4.897	2.000	6.897	1.000	7.897	1.000	8.897
Totaal	6.259	2.000	8.259	1.000	9.259	1.000	10.259

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Vaste Activa

Staatsliedenbuurt

Deze reservering is bestemd voor de uitvoering van het Project Staatsliedenbuurt.

Nota Kapitaalgoederen

De reservering is bestemd ter dekking van de kosten van het achterstallig onderhoud van Welzijnsaccommodaties.

Groot Onderhoud Maatschappelijk Vastgoed

Reservering is bestemd voor groot onderhoud Multifunctionele accommodatie, zoals in de nota kapitaalgoederen 2012-2015 is aangegeven.

Vastgoedbeheer

De reserve dient ter dekking van bedrijfsrisico's (bijvoorbeeld onverwachte tekorten op de exploitatie en de ontwikkeling van panden/percelen) en tevens als equalisatie van het jaarlijkse resultaat op de vastgoedportefeuille. De exploitatie per perceel is over de levensduur sluitend, maar er blijven faseringsverschillen per jaar. Vooral bij nieuw gebouwde accommodaties is er in het begin een tekort doordat de jaarlijkse huurstijging pas na een aantal jaren groot genoeg is om de (gelijk blijvende) kapitaallasten te dekken.

Programmareserve Algemene middelen en onvoorzien

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Budgetstructuur Leidsche Rijn	19.016	0	19.016	0	19.016	0	19.016
Reserve Muziekcentrum Vredenburg/Muziekpaleis	445	0	445	0	445	0	445
Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling	672	-285	388	-285	103	-285	-181
Decentralisatie Sociaal Domein	13.977	4.000	17.977	0	17.977	0	17.977
Muziekcentrum Vredenburg Friciekosten 2009	243	0	243	0	243	0	243
Totaal	34.353	3.716	38.069	-285	37.784	-285	37.500

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Reserve budgetstructuur Leidsche Rijn

De reserve Budgetstructuur Leidsche Rijn is ingesteld in 1997 en is bestemd voor het opvangen van frictiekosten bij de realisatie van voorzieningen in Leidsche Rijn. Dit betreft vooral de kosten voor tijdelijke voorzieningen, eerste inrichting van scholen en het opvangen van tijdelijke tekorten op de stelpost kapitaallasten Leidsche Rijn (product Budgetstructuur Leidsche Rijn). Jaarlijks wordt het resultaat op het product Budgetstructuur Leidsche Rijn bij de bestedings- en dekkingsvoorstellen met deze reserve verrekend. Met elke jaarlijkse verrekening neemt het saldo van de reserve gestaag af. Na de realisatie van de voorzieningen in Leidsche Rijn wordt de reserve opgeheven.

Reserve MCV/Muziekpaleis

De bestemmingsreserve Muziekcentrum Vredenburg / Muziekpaleis is in 2012 ingesteld ter dekking van het opheffen van Muziekcentrum Vredenburg en van knelpunten bij de realisatie van het Muziekpaleis.

Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling

De reserve Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling is in 2012 ingesteld ten behoeve van het intensiveren van de advisering op het terrein van de gezondheid in de ruimtelijke ontwikkeling. De begrote jaarlijkse onttrekking met dit doel bedraagt 0,285 miljoen euro. De advisering en de bijbehorende kosten van ruimtelijke ontwikkeling zal in 2017 worden geëvalueerd.

Decentralisatie sociaal domein

Het doel van de reserve Decentralisatie sociaal domein is om bij te dragen aan zorgvuldige transitie. Hiermee wordt bedoeld dat Utrecht op tijd gereed is voor de nieuwe taken en verantwoordelijkheden en dat er tijd en ruimte is om inwoners/cliënten zorgvuldig over te laten gaan richting het Utrechtse model zoals dat is vastgelegd in de Kadernota's. Het startbedrag is bij de verantwoording 2013 gestort ten laste van het resultaat van het programma Welzijn, Jeugd en Volksgezondheid. Indien nodig kan met middelen uit de reserve worden geïnvesteerd in maatregelen om gesignaleerde risico's en knelpunten te voorkomen of op te heffen. We denken hierbij onder andere aan (tijdelijke) extra menskracht, preventieve activiteiten, het tegengaan van wachtlijsten en het stimuleren van innovatie en burgerinitiatieven die de beoogde ambities versterken. De uitgangspunten voor aanwending van de reserve zijn opgenomen in de uitvoeringsnota. Conform besluit bij de Voorjaarsnota 2014 wordt twee maal 4 miljoen euro toegevoegd in de jaren 2016 respectievelijk 2017.

MCV Friciekosten 2009

De reserve MCV friciekosten 2009 wordt na de opheffing van het Muziekcentrum Vredenburg, niet meer op het programma Cultuur verantwoord. Deze reserve valt onder het programma Algemene Middelen. Bij de overboeking naar het programma Algemene Middelen is 1,004 miljoen euro gestort. De reserve is bedoeld om de kosten als gevolg van een reorganisatie uit 2009 af te dekken. Tot en met 2015 zijn 0,761 miljoen euro aan friciekosten onttrokken. Verrekening van kosten met deze reserve vindt plaats op basis van dekkingsvoorstel bij het jaarresultaat.

Programmareserve Algemene Ondersteuning

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Europese subsidies	2.196	0	2.196	0	2.196	0	2.196
Reserve ICT							
Investeringsprogramma	4.716	0	4.716	0	4.716	0	4.716
Totaal	6.912	0	6.912	0	6.912	0	6.912

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Europese subsidies

De uitvoering van de Europese subsidieprogramma's lopen over de jaargrenzen heen. Door een reserve in te stellen, kunnen de schommelingen in uitgaven en inkomsten worden ondervangen. Mutaties zijn afhankelijk van de gerealiseerde projecten en zullen bij de jaarlijkse verantwoording via een dekkings- of bestedingsvoorstel voorgelegd worden.

ICT investeringsprogramma

In de Voorjaarsnota 2011 zijn er voor het meerjarige ICT Investeringsprogramma incidentele (voor de jaren 2011 – 2014) en structurele budgetten (vanaf 2011) toegekend. Omdat de uitvoering van de projecten in het kader van dit programma niet altijd synchroon liepen met de jaarsnedes van de toegekende budgetten, is er een reserve ICT Investeringsprogramma ingesteld. Zo konden schommelingen opgevangen worden. In de eerste jaren van het programma is er een positief resultaat op het structurele budget ontstaan omdat er gedurende deze periode nog geen budget voor afschrijvingskosten nodig was. Het incidentele budget van het ICT Investeringsprogramma is primair bedoeld voor het realiseren van investeringen. Omdat er aan het oorspronkelijke ICT

Investeringsprogramma intussen additionele projecten zijn toegevoegd, is de prognose dat de investeringskosten gedurende de totale looptijd van het programma veel hoger zullen uitvallen dan aanvankelijk gebudgetteerd. Daarom is er bij de Verantwoording 2013 besloten om de voordelen op het structurele budget in te zetten ter dekking van de nadelen op het incidentele budget en om de restanten van het voordeel op het structurele budget voortaan te storten in de reserve ICT Investerings. Het doel en de reikwijdte van de reserve is hiermee verbreed naar het volledige budget van het ICT Investeringsprogramma. Mutaties zijn afhankelijk van de gerealiseerde projecten en zullen bij de jaarlijkse verantwoording via een dekkings- of bestedingsvoorstel voorgelegd worden. De verwachting is dat het saldo van de reserve bij de Jaarrekeningen 2016 en 2017 volledig ingezet zal worden.

Reserve ten bate van vaste activa

Omschrijving	Begroot Saldo 1-1-2017	Mutatie 2017	Begroot Saldo 1-1-2018	Mutatie 2018	Begroot Saldo 1-1-2019	Mutatie 2019	Begroot Saldo 1-1-2020
Vaste activareserve	258.662	-6.566	252.096	-6.568	245.528	-6.571	238.957
Totaal	258.662	-6.566	252.096	-6.568	245.528	-6.571	238.957

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Reserves ten bate van de vaste activa

Als een vast actief wordt gefinancierd met een incidentele interne bijdrage, wordt deze bijdrage in de vaste activareserve gestort. Vanuit deze reserve worden vervolgens jaarlijks de bijbehorende kapitaallasten betaald. Kapitaallasten bestaan uit rente en afschrijving.

Overzicht van structurele onttrekkingen en stortingen in de reserves

Programma	2017		2018		2019	
	onttrekking	storting	onttrekking	storting	onttrekking	storting
Algemene middelen	285	0	285	0	285	0
Vaste activareserve	6.570	0	6.570	0	6.570	0
Totaal	6.855	0	6.855	0	6.855	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

In bovenstaande tabel zijn de structureel begrote onttrekkingen en stortingen in de reserves weergegeven, conform artikel 19, 23 en 28 van het BBV.

De reserve Gezondheid ruimtelijke ontwikkeling is in 2012 ingesteld ten behoeve van het intensiveren van de advisering op het terrein van de gezondheid in de ruimtelijke ontwikkeling. De begrote jaarlijkse onttrekking met dit doel bedraagt 0,285 miljoen euro.

Voorzieningen

Stand en verloop voorzieningen

Risicovoorzieningen

Programma	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Stedelijke ontwikkeling	35.951	0	35.951	0	35.951	0	35.951
Bereikbaarheid	101	0	101	0	101	0	101
Openbare ruimte en Groen	3.833	0	3.833	0	3.833	0	3.833
Werk en Inkomen	1.491	0	1.491	0	1.491	0	1.491
Algemene Ondersteuning	4.847	0	4.847	0	4.847	0	4.847
Totaal	46.223	0	46.223	0	46.223	0	46.223

Bedragen zijn in duizenden euro's

Egalisatievoorzieningen

Programma	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Bewoners en Bestuur	4.261	190	4.451	190	4.641	190	4.831
Bereikbaarheid	157	-10	147	-10	137	-10	127
Openbare ruimte en Groen	2.217	0	2.217	0	2.217	0	2.217
Volksgesondheid	742	0	742	0	742	0	742
Algemene Ondersteuning	278	0	278	0	278	0	278
Totaal	7.654	180	7.835	180	8.015	180	8.195

Van derden ontvangen bestemmingsbedragen

Programma	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Duurzaamheid	162	0	162	0	162	0	162
Totaal	162	0	162	0	162	0	162

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting voorzieningen

Programmavoorziening Bewoners en Bestuur

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Wethouderspensionen	4.109	190	4.299	190	4.489	190	4.679
Wachtgelden oud - wethouders	152	0	152	0	152	0	152
Totaal	4.261	190	4.451	190	4.641	190	4.831

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Wethouderspensionen

De Gemeente Utrecht houdt een voorziening aan voor de pensioenaanspraken van de wethouders. Het saldo van de voorziening per 1 januari 2017 is 4,1 miljoen euro. Aan deze Voorziening Wethouderspensionen wordt jaarlijks 0,19 miljoen euro toegevoegd om de voorziening op peil te houden. Onttrekkingen vinden plaats op het moment dat er pensioenoverdrachten plaats vinden.

Wachtgelden oud-wethouders

De voorziening is ingesteld om aan de wachtgeldverplichtingen van oud-wethouders te kunnen voldoen. De voorziening wordt incidenteel gevoed. Bij de Voorjaarsnota 2015 is er 0,2 miljoen euro toegevoegd. Per 1 januari 2017 bedraagt het saldo van de voorziening 0,15 miljoen euro. Onttrekkingen aan de voorziening zijn niet structureel begroot, maar vinden plaats op het moment dat de Gemeente Utrecht wachtgeld dient uit te betalen.

Programmavoorziening Stedelijke Ontwikkeling

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Voorziening negatieve grondexploitatie	9.121	0	9.121	0	9.121	0	9.121
Risicovoorziening	26.830		26.830		26.830		26.830
Totaal	35.951	0	35.951	0	35.951	0	35.951

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Voorziening negatieve grondexploitaties

De voorziening negatieve grondexploitaties is bedoeld om te verwachten negatieve resultaten op grondexploitaties op te kunnen vangen. De hoogte van de risicovoorziening is conform het Meerjaren Perspectief Stedelijke Ontwikkeling.

Stationsgebied Risicovoorziening

Op grond van de voorschriften BBV (artikel 44) is een voorziening getroffen ter grootte van het verwachte tekort van de grondexploitatie Stationsgebied. Jaarlijks actualiseren we de grondexploitatie en brengen we de stand van de voorziening in overeenstemming met het verwachte resultaat. Voor een toelichting op de actuele stand van de grondexploitatie verwijzen wij naar de Bestuursrapportage Stationsgebied 2016.

Programmavoorziening Duurzaamheid

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Voorziening bodemsanering							
Griftpark	4	0	4	0	4	0	4
Voorziening bodemsanering	9	0	9	0	9	0	9
Voorziening AMEV milieuprijs	57	0	57	0	57	0	57
Voorziening verkeerslawaaï stad	92	0	92	0	92	0	92
Totaal	162	0	162	0	162	0	162

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Bodemsanering Griftpark

De voorziening wordt gebruikt voor de nazorg Griftpark.

Bodemsanering

De voorziening is ingesteld ter dekking van de kosten die zijn voorzien in de uitvoering van het bodemsaneringsprogramma.

AMEV Milieuprijs

In 1976 is door de gemeenteraad een schenking aanvaard van 0,045 miljoen euro. Aan de voorziening wordt jaarlijks rente toegerekend en wordt een prijs uitgekeerd.

Verkeerslawaaï Stad

De voorziening is ingesteld voor de dekking van de kosten van de werkzaamheden Geluid. De voorziening dient te worden aangehouden omdat definitieve vaststelling over de lopende jaren nog zal plaatsvinden en daarmee finale afrekening van de verstrekte bijdragen (terugbetalingsverplichting) in het kader van bovengenoemd (project)financieringsprogramma.

Programmavoorziening Bereikbaarheid

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
BTW combikaarten P+R	101	0	101	0	101	0	101
Totaal	101	0	101	0	101	0	101

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

BTW combikaarten P+R

In afwachting van de bezwaarprocedure over het lage BTW-tarief van de combikaarten P+R met de Belastingdienst is het verschil in de belastingafdracht voorzien.

Programmavoorziening Bereikbaarheid

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Onderhoud Grifthoek	157	-10	147	-10	137	-10	127
Totaal	157	-10	147	-10	137	-10	127

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Onderhoud Grifthoek

De eigenaren van parkeerplaatsen in de Grifthoek garage hebben in 2006 het onderhoud voor een looptijd van 20 jaar éénmalig afgekocht. Jaarlijks wordt voor het onderhoud 0,01 miljoen euro hieruit onttrokken.

Programmavoorziening Openbare Ruimte en Groen

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Voormalig personeel (FPU-wachtgeld)	2.663	0	2.663	0	2.663	0	2.663
Voorziening frictie contourenschets SW	803	0	803	0	803	0	803
Derving opbrengsten door leegstand SW	231	0	231	0	231	0	231
Risicovoorziening ICT	136	0	136	0	136	0	136
Totaal	3.833	0	3.833	0	3.833	0	3.833

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Voormalig personeel

Conform de huidige BBV-regelgeving is in 2010 een voorziening gevormd in verband met toegezegde en contractueel vastgelegde uitkeringen aan voormalig personeel betreffende met vervroegd pensioen gaan (suppletie FPU), uitvoering regelingen CBW (WIA/WAO en ZW) en reorganisatie of disfunctioneren (wachtgeld, overplaatsbaar, non actief). Er is sprake van een niet jaarlijks vergelijkbaar volume gedurende meerdere jaren. De onttrekkingen betreffen de uitkeringen op basis van de gemaakte afspraken. Bij de Verantwoording van ieder jaar wordt bekeken of het nodig is de voorziening op peil te

brengen door de prognoses te actualiseren. Afhankelijk van de actualisatie eind 2015 en de onttrekkingen in de loop van 2015 kan de werkelijke stand van de voorziening nog wijzigen.

Frictie Contourenschets Stadswerken

Gezien de verwachte kosten samenhangend met de uitvoering van de Contourenschets Stap voor Stap Beter van Stadswerken is bij de Verantwoording 2012 een voorziening gevormd van 1,0 miljoen euro. Afhankelijk van de onttrekkingen in 2015 zal de werkelijke stand van de voorziening per 1 januari 2016 wijzigen.

Gederfde opbrengsten leegstand

In verband met vertrek van een aantal onderdelen ontstaat leegstand in de gebouwen van SW. Conform wet BBV is in 2013 een voorziening gevormd voor de duur van de verwachte leegstand. Deze voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd bij de verantwoording.

Risicovoorziening ICT

In 2014 zijn de werkplekken van de Gemeente Utrecht gemigreerd naar een nieuwe werkomgeving. Dit heeft geleid tot een aantal problemen, die ultimo 2014 nog niet waren opgelost. Daarom is in 2014 is deze voorziening gevormd om de in 2014 ontstane problemen, die leiden tot een verlies in 2015, op te lossen. Naar verwachting zal de voorziening in 2015 volledig benut worden.

Programmavoorziening Openbare Ruimte en Groen

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Voorziening Grondbank	1.907	0	1.907	0	1.907	0	1.907
Groot onderhoud begraafplaatsen	309	0	309	0	309	0	309
Totaal	2.217	0	2.217	0	2.217	0	2.217

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Grondbank

De voorziening is gevormd ter dekking van:

- geschatte saneringskosten vervuilde grond in depot;
- geschatte saneringskosten bij opheffing depot;
- risico dat milieueisen worden aangescherpt;
- risico van nagekomen claims.
- De stand per 1 januari 2016 bedraagt 2,007 miljoen euro. Afhankelijk van nu niet te voorspellen stortingen en/of onttrekkingen in 2015 zal dit de stand van de voorziening per 1 januari 2016 beïnvloeden.

Groot onderhoud begraafplaatsen

Bij de Programmabegroting 2014 is besloten deze voorziening te vormen om jaarlijks sterk wisselende kosten voor groot onderhoud op te kunnen vangen en de hoogte van de grafrechten te stabiliseren. Mutaties in de loop van 2015 zullen het saldo per 1 januari 2016 beïnvloeden.

Programmavoorziening Werk en Inkomen

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Entreegeld vordering coöperatie	25	0	25	0	25	0	25
Voorziening Reorganisatie personele kosten W&I	241	0	241	0	241	0	241
Voorziening deelneming in UW Holding BV	91	0	91	0	91	0	91
Voorziening Correctie BCF	884	0	884	0	884	0	884
Garantstelling lening renovatie Niels Bohrweg	250	0	250	0	250	0	250
Totaal	1.491	0	1.491	0	1.491	0	1.491

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Entreegeld vordering coöperatie Wigo4it

Op 7 september 2007 is de Coöperatie Wigo4it (uitgesloten aansprakelijkheid) opgericht. Volgens de statuten dienen de deelnemers een entreegeld te betalen van 0,025 miljoen euro. Bij uittreding wordt dit entreegeld verrekend met de uittredingsvergoeding als gevolg van het afwikkelen van verplichtingen van de coöperatie. Daarom wordt de vordering op nihil gewaardeerd.

Reorganisatie personele kosten

Voor de kosten van flankerend beleid voor overplaatsbare medewerkers is gemeentebreed een voorziening gevormd. Bij de vorming van die voorziening zijn de kosten voor Werk en Inkomen niet meegenomen. Met de voorziening 'reorganisatie personele kosten' sluit Werk en Inkomen aan bij het gemeentebrede beleid.

Deelneming in UW Holding BV

De Gemeente Utrecht is 100% aandeelhouder in UW Holding BV. Bij een eventuele opheffing van de BV kan een uitkering volgen. Maar de kans erop wordt klein geacht. De deelneming wordt op nihil gewaardeerd.

Correctie BTW-compensatiefonds

Door Werk en Inkomen is in 2014 een suppletie aangifte ingediend bij de belastingdienst over voorgaande jaren. De controle op deze aangifte heeft in 2015 plaatsgevonden. De suppletie aangifte is gebaseerd op een nieuwe interpretatie van de regelgeving. De voorziening is gecreëerd om een eventuele correctie op de aangifte op te kunnen vangen. Er wordt verwacht dat de voorziening in 2016 wordt afgewikkeld.

Garantstelling lening renovatie Niels Bohrweg

De raad heeft in mei 2015 ingestemd met een garantstelling voor een lening van 9,1 miljoen euro voor de renovatie en aanpassing van het pand van UW Holding aan de Niels Bohrweg. De lening wordt in twee tranches opgenomen, namelijk 4,6 miljoen euro per 1 februari 2016 en 4,5 miljoen euro per 1 september 2016. Eind 2015 is de bouw gestart. De voorziening is ter dekking van de risico's die de gemeente loopt en wordt in 2015 en 2016 gevormd (0,25 miljoen euro in beide jaren). De dotatie 2016 moet nog plaatsvinden en is daarom in de tabel niet zichtbaar.

Programmavoorziening Volksgezondheid

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Friciekosten							
Personeel	742	0	742	0	742	0	742
Totaal	742	0	742	0	742	0	742

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Friciekosten Personeel

De voorziening, gevormd in 2013, is ter dekking van frictiekosten (voormalig) personeel naar aanleiding van in 2015 beëindigde taken.

Programmavoorziening Algemene Ondersteuning

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Voorziening frictiekosten	4.847	0	4.847	0	4.847	0	4.847
Totaal	4.847	0	4.847	0	4.847	0	4.847

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Voorziening frictiekosten

Voorziening ten behoeve van de frictiekosten als gevolg van de reorganisatie in 2012.

Programmavoorziening Algemene Ondersteuning

Omschrijving	Begroot		Begroot		Begroot		Begroot
	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo	Mutaties	Saldo
	1-1-2017	2017	1-1-2018	2018	1-1-2019	2019	1-1-2020
Pensioenfondsen							
Bijzonder							
Kleuteronderwijs	99	0	99	0	99	0	99
Liquidatiefondsen							
Interimdienst	1	0	1	0	1	0	1
Liquidatiefondsen Vleuten- de Meern	28	0	28	0	28	0	28
Liquidatiefondsen woonruimte-zaken	150	0	150	0	150	0	150
Totaal	278	0	278	0	278	0	278

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

Liquidatiefondsen/pensioenfondsen

De liquidatiefondsen/pensioenfondsen zijn ingesteld om betalingen van pensioenen en wachtgeld aan de deelnemers van deze fondsen uit te kunnen keren. Onttrekkingen aan de voorzieningen zijn niet structureel begroot, maar vinden plaats op het moment dat de Gemeente Utrecht pensioenen en wachtgeld uitbetaalt aan de deelnemers.

EMU-saldo

Nr.	Omschrijving	2016	2017	2018
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-56.823	-40.625	-12.140
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	43.973	43.320	40.847
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	190	190	190
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	77.394	107.540	93.104
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	31.754	39.003	23.776
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover transacties niet op exploitatie verantwoord	27.455	65.759	57.952
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	10	10	10
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten			
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
	Berekend EMU saldo	-94.362	-77.909	-30.041

Bedragen zijn in duizenden euro's

Gewaarborgde geldleningen

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2015	Verwacht restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Netto geborgd bedrag 31-12-2015	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017
Totalen Bo-Ex	369.596	25	369.596	369.596	369.596	92.399	92.399	92.399
Totalen Portaal	467.548	25	457.802	457.802	457.802	114.451	114.451	114.451
Totalen Mitros	798.552	25	754.348	754.348	754.348	188.587	188.587	188.587
Totalen SSHU	270.379	25	269.057	269.057	269.057	67.264	67.264	67.264
Totalen Groenwest (voorheen GroenRandWonen)	77.232	25	77.218	77.218	77.218	19.305	19.305	19.305
Totalen woningbouwvereniging Utrecht	3.560	25	2.301	2.301	2.301	575	575	575
Totalen Lekstede (voorheen Bouwvereniging Volksbelang Vianen)	10.000	25	10.000	10.000	10.000	2.500	2.500	2.500
Totalen Vestia groep (voorheen SGBB)	31.289	25	30.967	30.967	30.967	7.742	7.742	7.742
Totalen Habion	22.992	25	21.446	21.446	21.446	5.362	5.362	5.362
Totalen Woonzorg	16.503	25	15.256	15.256	15.256	3.814	3.814	3.814
Provides (voorheen IJsselsteinse Woningbouwvereniging)	12.000	25	12.000	12.000	12.000	3.000	3.000	3.000
Subtotaal WSW	2.079.651		2.019.991	2.019.991	2.019.991	504.998	504.998	504.998
Totalen Stichting Den Bouwacker	1.405	100	115	35	0	115	35	0
Stichting Tijdelijk Wonen - Archimedeslaan 2e fase	1.300	100	144	0	0	144	0	0
NRF Revolving fund	3.151	100	1.804	1.804	1.804	1.804	1.804	1.804
NRF Particuliere woningverbetering	2.763	100	1.478	1.478	1.478	1.478	1.478	1.478
NRF Monumentenzorg	10.405	100	7.253	7.253	7.253	7.253	7.253	7.253
NRF Stichting Domplein	900	100	862	862	862	862	862	862
NRF Stichting Domplein	460	50	0	454	441	0	227	221

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2015	Verwacht restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Netto geborgd bedrag 31-12-2015	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017
Stichting Tussenvoorziening	1.000	100	955	932	909	955	932	909
Subtotaal diversen REO / volkshuisvesting en monumenten	21.384		12.611	12.818	12.747	12.611	12.591	12.527
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	381	100	191	184	177	191	184	177
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	318	100	159	153	147	159	153	147
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	104	100	52	50	48	52	50	48
Stichting Wijkgezondheidscentrum Lunetten	816	100	424	408	392	424	408	392
UW Holding BV (UW-bedrijven)	2.500	100	2.167	2.000	1.833	2.167	2.000	1.833
UW Holding BV (UW-bedrijven); 1e tranche van 9,1 miljoen euro	4.600	100	0	4.600	4.370	0	4.600	4.370
UW Holding BV (UW-bedrijven); 2e tranche van 9,1 mio euro	4.500	100	0	4.500	4.275	0	4.500	4.275
Stichting YOUKÉ Sterke Jeugd (v/h Trajectum Novum)	1.134	100	851	794	737	851	794	737
Stichting Axion Continu (voorheen Stichting Continu)	544	100	69	47	25	69	47	25
St. Vecht en IJssel (v/h SHBU)	2.573	100	804	643	482	804	643	482
Kinderdagverblijf 'De Poppenzolder'	70	100	24	10	8	24	10	8
St. Vecht en IJssel (v/h SHBU)	113	100	6	1	0	6	1	0
St. Moviera (voorheen Vieja / St. Vrouwenopvang Utrecht)	817	100	201	160	119	201	160	119
St. Woon-Zorgcentra De Rijnhoven (w.o. St. De Zonnewijzer)	2.618	100	389	172	0	389	172	0
St. Bibliotheek Utrecht (storting 2018)	1.750	100	0	0	0	0	0	0
Subtotaal maatschappelijke- en zorginstellingen	22.839		5.336	13.722	12.613	5.336	13.722	12.613
Stichting Tafeltennis Promotie	136	100	32	28	24	32	28	24
Tennisvereniging ULTC-Iduna	79	100	39	36	33	39	36	33

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2015	Verwacht restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Netto geborgd bedrag 31-12-2015	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	45	100	10	8	6	10	8	6
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	34	100	7	6	5	7	6	5
Tennisvereniging ULTC-Iduna	125	100	61	56	51	61	56	51
Stichting Financieel Beheer Kampong Hockey	272	100	38	30	15	38	30	15
Stichting Financieel Beheer Kampong Hockey	340	100	133	125	114	133	125	114
Sportvereniging Kampong Hockey	69	100	19	17	14	19	17	14
Sportvereniging Kampong Hockey	69	100	19	17	14	19	17	14
Stichting de Noordpunt	125	100	33	24	15	33	24	15
De Meern Voetbalvereniging	200	100	144	136	128	144	136	128
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	225	100	153	144	135	153	144	135
Korfbalvereniging HKC	28	100	7	5	3	7	5	3
Stichting Kampong Hockey	125	100	8	1	0	8	1	0
MHC Fletiomare	200	100	134	126	118	134	126	118
Stichting Expl. Sportacc. Utrecht Leidsche Rijn (Desto)	100	100	70	66	62	70	66	62
Stichting Beheer Tennispark Rhijnauwen	100	100	60	55	50	60	55	50
Tennisvereniging ULTC-Iduna	180	50	50	32	14	25	16	7
Utrechtse Kano Club	38	100	31	30	29	31	30	29
MHC Fletiomare	175	100	144	137	130	144	137	130
SV Kampong (hoofdbestuur)	138	100	32	15	0	32	15	0
LTC Vleuten de Meern	180	100	120	108	96	120	108	96
LTC Vleuten de Meern	250	100	166	156	146	166	156	146
Stichting Kampong Voetbal	38	100	28	19	17	28	19	17
Utrechtse Rugby Club	250	50	218	210	202	109	105	101
Utrecht Disaster	100	50	71	61	51	35	31	26
Paardensportaccomodaties	125	100	92	85	78	92	85	78

Borgstelling verleend voor (naam instelling)	Oorspronkelijk bedrag gewaarborgde lening	Percentage van de lening waarvoor borgstelling geldt	Restant van de lening 31-12-2015	Verwacht restant van de lening 31-12-2016	Verwacht restant van de lening 31-12-2017	Netto geborgd bedrag 31-12-2015	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2016	Verwacht netto geborgd bedrag 31-12-2017
De Meern Voetbalvereniging	100	100	86	81	76	86	81	76
Stichting Kampong Hockey	90	100	67	64	58	67	64	58
Tennisvereniging ULTC-Iduna	280	50	232	214	196	116	107	98
Stichting Kampong Cricket	25	100	20	18	15	20	18	15
Stichting Kampong Hockey	175	100	144	137	120	144	137	120
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	830	63	830	802	775	522	504	487
Stichting Rijnvliet / PVDV (herfinanciering 2015)	440	63	440	411	381	277	259	240
Stichting Spovo / Sporting '70	425	50	425	404	383	213	202	192
St. Wilhelminagroep	90	50	90	84	78	45	42	39
Stichting Huisvesting SV Kampong	750	100	0	750	750	0	750	750
Stichting Fletiomare Oost	125	50	0	125	117	0	63	59
KV Fiducia	80	50	0	80	75	0	40	38
Subtotaal Sport	7.155		4.252	4.903	4.574	3.238	3.848	3.587
TOTAAL BORGSTELLINGEN	2.131.029		2.042.190	2.051.434	2.049.925	526.183	535.159	533.724
WAARVAN:								
Indirecte borgstelling (achtervang WSW)			2.019.991	2.019.991	2.019.991	504.998	504.998	504.998
Directe borgstellingen			22.199	31.443	29.934	21.186	30.161	28.727

Bedragen zijn in duizenden euro's

Corresponderende posten

Taakmutaties	Volledig door te vertalen	2016	2017	2018	2019	2020
WMO (met name huishoudelijke hulp)	Ja	373	851	851	851	983
Maatschappelijke opvang en OGGz	Ja	303	1.058	1.058	1.058	1.058
Vrouwenopvang	Ja	157	75	171	171	171
Green Deal	Ja	55	0	0	0	0
Expeditiestraat Stationsplein oost	Ja	2.146	0	0	0	0
Faciliteitenbesluit opvangcentra	Ja	63	0	0	0	0
Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing	Ja	175	0	0	0	0
Voorschoolse voorziening peuters	Ja	189	378	568	757	946
decentralisatie AWBZ naar WMO	Ja, vanaf 2017	1.510	2.130	2.870	2.933	2.670
decentralisatie jeugdzorg	Ja	1.221	-2.372	-1.889	-1.965	-2.072
decentralisatie Participatiewet	Ja	-149	-579	-646	-574	-600
Referendum Oekraïne	Ja	201	0	0	0	0
Basisregistratie Grootchalige Topografie	Ja	0	150	150	150	150
European Conference on Mobility Management	Ja	70				
Totaal mutatie algemene uitkering		6.314	1.691	3.133	3.381	3.306
Door te vertalen naar de inhoudelijke programma's		-4.804	-1.691	-3.133	-3.381	-3.306
Mutatie financieel beeld		1.510	0	0	0	0

WMO (met name huishoudelijke hulp)

Dit is de integratie uitkering voor de hulp bij huishouden en een deel van de individuele verstrekkingen. De loon- en prijscompensatie voor 2016 bedraagt circa 0,3 miljoen euro structureel. Vanaf 2017 vindt er een structurele toevoeging plaats van circa 0,6 miljoen euro (oplopend naar 0,7 miljoen euro vanaf 2020) voor maatregelen ten behoeve van 'de arbeidsmarktpositie van specifieke groepen' en 'vernieuwing maatschappelijke ondersteuning' (de huidige huishoudelijk hulp toeslag, waarmee door een bepaalde groep inwoners tegen een gereduceerd tarief hulp bij huishouden kan worden ingekocht). In 2016 is incidenteel een bedrag van 0,081 miljoen euro toegevoegd ter compensatie van de eigen bijdragen die onder de Wlz worden geïnd en daardoor niet bij gemeenten terecht komen. De genoemde toevoegingen zijn nodig om het bestaande beleid uit te kunnen voeren.

Maatschappelijke opvang en OGGz

Door actualisatie van de maatstaven van het objectieve model waarmee de uitkering over gemeenten wordt verdeeld valt de uitkering voor Utrecht structureel 0,3 miljoen euro hoger uit vanaf 2016. Tevens zijn er middelen toegevoegd voor begeleiding aan gebruikers van de maatschappelijke opvang. Door deze aanpassing wordt de uitkering aan Utrecht vanaf 2017 circa 0,750 miljoen euro hoger. Deze toevoegingen zijn nodig om het bestaande beleid uit te kunnen voeren.

Vrouwenopvang

Door actualisatie van de maatstaven op basis waarvan de uitkering over gemeenten wordt verdeeld aan de meest recente gegevens, valt de uitkering hoger uit. Daarnaast is voor de jaren 2016 en 2017 geld toegevoegd voor de opzet van Centra voor Seksueel Geweld. De uitkering wordt vanaf 2017 lager vanwege de nieuwe objectieve verdeling van de middelen voor mannenopvang.

Vanaf 2018 stijgt de uitkering structureel met 0,09 miljoen euro vanwege de toevoeging van de AWBZ middelen voor begeleiding die werd ingezet bij vrouwenopvang. In 2017 was hiervoor al 0,171 miljoen euro toegevoegd, daar wordt nu 0,09 miljoen euro uitgenomen ter correctie. Bovenstaande toevoegingen zijn nodig om het bestaande beleid uit te kunnen voeren.

Green Deal

Het betreft de derde en laatste tranche van de bijdrage ter uitvoering van de Green Deal-afspraken. De bijdrage betreft het project met betrekking tot de CO2-footprint, businesscases verduurzaming Utrechtse bedrijven en het WKO-loket Energie Bodem.

Expeditiestraat Stationsplein oost

Het betreft de bijdrage voor de expeditiestraat Stationsplein oost Utrecht, die via de algemene uitkering beschikbaar wordt gesteld.

Faciliteitenbesluit opvangcentra

Gemeenten die opvang bieden aan asielzoekers die nog niet zijn ingeschreven in de Basisregistratie Personen ontvangen jaarlijks een bijdrage op grond van het Faciliteitenbesluit opvangcentra van het ministerie van Veiligheid en Justitie. De uitkering dient ter compensatie van gelden die gemeenten normaliter via de algemene uitkering ontvangen.

Innovatieprogramma Stedelijke Vernieuwing

Het gaat om middelen (IPSV) die in 2003 zijn toegekend voor het kunstprogramma Beyond Leidsche Rijn, in totaal een bedrag van 0,894 miljoen euro. Het restantbedrag van 0,175 miljoen euro wordt uitgekeerd in 2016. Oorspronkelijk zou de looptijd van het kunstprogramma van 2003 tot 2016 zijn. Toen in 2008 bekend werd dat we in 2009 het kunstprogramma (grootscheeps) zouden afsluiten, is met het ministerie besproken of de uitkering van dit restant ook naar voren gehaald zou kunnen worden. In 2009 bleek dit niet mogelijk. Toen heeft de gemeente Utrecht besloten om dit bedrag voor te financieren uit de voor kunst in het Stationsgebied bestemde middelen.

Voorschoolse voorziening peuters

Rijk en gemeenten hebben bestuurlijke afspraken gemaakt over een aanbod voor alle peuters. Er gaan circa 40.000 peuters nu niet naar de kinderopvang of peuterspeelzaal. Met deze afspraken wordt alle peuters de mogelijkheid gegeven om naar een voorschoolse voorziening te gaan. Via de afspraken zetten gemeenten zich actief in om een aanbod te realiseren voor de groep peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag die nu niet naar een voorschoolse voorziening gaat.

Decentralisatie AWBZ naar WMO

Onderdeel Wmo gemeentetaak

In het onderdeel Wmo gemeentetaak vindt een structurele toevoeging plaats voor de loon- en prijsindexatie 2016 van 0,5 miljoen euro. Er wordt vanaf 2017 structureel 0,4 miljoen euro uitgenomen voor de verstrekking van hulp bij huishouden aan cliënten onder de Wet langdurige zorg (Wlz). De kosten gaan dan ook over naar de Wlz. In 2016 en 2017 wordt incidenteel ca. 0,3 miljoen euro uitgenomen voor de uitvoeringskosten SVB. Het restant van de afwijkingen wordt veroorzaakt door het terugdraaien van uitnamen ten behoeve van inkoop door de VNG. Dit komt ten gunste van ons budget, maar de werkelijke kosten zullen vanaf nu ook ten laste van ons budget komen.

Onderdeel Wmo centrumtaak

Er hebben twee structurele toevoegingen plaatsgevonden: de loon- en prijscompensatie 2016 van circa 1,2 miljoen euro vanaf 2016 en de structurele verwerking van het definitieve 'verbeterde historisch verdeelmodel' dat leidt tot een bijstelling van circa 1,3 miljoen euro vanaf 2017. Voor 2016 is de correcte verdeling al incidenteel verwerkt in de decembercirculaire 2015. De structurele verdeling is verwerkt in de inkoopkaders en contractering voor 2017.

Omdat er in 2016 voldoende middelen beschikbaar zijn op het programma Maatschappelijke Ondersteuning (zie 2^e Berap) is het niet nodig de corresponderende post voor het jaar 2016 door te vertalen. De niet geclaimde middelen betreffen de indexering 2016 van de integratie-uitkering. Aangezien we deze in 2016 niet meer doorzetten in de contracten aan de aanbieders laten we deze voor 2016 vrijvallen aan de algemene middelen. Voor 2017 wordt deze wel verwerkt in de contracten met de aanbieders. Daarnaast is het overschot in 2016, zoals ook gepresenteerd in de tweede berap, deels incidenteel omdat het ook terugontvangen middelen PGB uit 2015 betreffen. Met de (verwachte) uitnamen bij de mei- en septembercirculaire en de hogere uitgaven voor de Hulp bij het Huishouden, is het in 2017 niet de verwachting dat we een dergelijk overschot zullen hebben.

Decentralisatie jeugdzorg

De negatieve verschuiving in het budget voor Jeugdhulp vanaf 2017 vindt plaats doordat een deel van de middelen voor jeugdhulp aan 18-plussers en kinderen met een voogdijmaatregel niet langer historisch maar objectief worden verdeeld. Voor het deel dat nog wel op basis van historisch gebruik wordt verdeeld, worden geactualiseerde gebruikscijfers gehanteerd (2015 in plaats van 2013). Het totaal van deze aanpassingen schatten wij in op 3,5 miljoen euro negatief. We hebben nadere informatie opgevraagd bij de VNG en het Rijk over de achterliggende cijfers en oorzaken. Daarnaast zijn in het budget de volgende structurele toevoegingen gedaan: de loon- en prijsindexatie 2016 van circa 1,0 miljoen euro, de compensatie voor de afschaffing van de ouderbijdrage van 0,5 miljoen euro en de overheveling van orthocommunicatieve behandeling autisme naar de Jeugdwet circa 0,1 miljoen euro. Tevens zijn er nog een tweetal uitnamen; de uitvoeringskosten SVB (0,173 miljoen euro in 2017) en de uitname voor hulp die door de VNG wordt ingekocht (0,295 miljoen euro in 2017)

De budgetten worden zoals eerder afgesproken beschikbaar gehouden en in het geval van negatieve bedragen, verrekend binnen het sociaal domein.

Decentralisatie Participatiewet

De bijstellingen in budget voor participatie hebben geen gevolgen voor het behalen van de doelstellingen. Een structurele toevoeging betreft de verwerking van de loon- en prijscompensatie van circa 0,080 miljoen euro in 2017. Het Rijk heeft in 2015 voor de uitkering Participatie een rekenfout gemaakt in de verdeling van het budget voor re-integratie. Omdat dit al bekend was, is geen rekening gehouden met deze extra middelen. De rekenfout is nu hersteld, wat leidt tot een uitname van circa 0,500 miljoen euro in 2017 oplopend tot 0,675 miljoen euro in 2020. Het budget voor Wsw wordt jaarlijks in mei vastgesteld op basis van het daadwerkelijke ingevulde plekken, voor 2016 is het budget 0,149 miljoen euro lager vastgesteld. De budgetten worden zoals eerder afgesproken verrekend binnen het sociaal domein.

Referendum Oekraïne

Het landelijke referendum ten behoeve van het associatieverdrag met de Oekraïne wordt financieel gecompenseerd in het gemeentefonds.

Basisregistratie Grootchalige Topografie

De algemene uitkering wordt vanaf 2017 verhoogd in verband met een bijdrage in de beheerkosten van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). De wet BGT is op 1 januari 2016 in werking getreden en op 1 januari 2017 zijn naar verwachting alle gemeenten aangesloten. In de wet BGT wordt aan gemeenten een belangrijk deel van het bijhouden van de grootchalige topografie opgedragen. De BGT is voor gemeenten de opvolger van de GBKN (Grootchalige Basiskaart Nederland) of een eigen GBK. Het bijhouden van de GBKN door gemeenten werd, naast een eigen bijdrage, gefinancierd uit bijdragen van het Kadaster, netbeheerders en verkopen aan derden. De toevoeging aan het gemeentefonds strekt ter vervanging van deze vroegere bijdragen van derden.

European Conference on Mobility Management

Het betreft een bijdrage voor het organiseren van de European Conference on Mobility Management 2015.

Investeringsstaat programma: Stedelijke Ontwikkeling Stationsgebied

Projectinformatie	Begrotingsinformatie			Uitvoeringsinformatie			
Projectnaam	Jaar van autorisatie investerings- krediet	Raads- besluit	geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand totaal investerings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2015
Uitbreidingsinvesteringen categorie A							
Bouw parkeergarage Jaarbeursplein	2015		49.150	0	49.150		2.282
Totaal investeringen			49.150	0	49.150		2.282

bedraagen zijn in duizenden euro's.

Restant investerings- krediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwachte uitgaven in 2019	Verwachte uitgaven in 2020	Verwachte uitgaven na 2020	Verwacht jaar van oplevering project
46.868	24.259	14.490	8.119	0	0	0	2018
46.868	24.259	14.490	8.119	0	0	0	

Investeringsstaat programma: Bereikbaarheid

Projectinformatie		Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie			
Projectnaam	Sub-categorie	Jaar van autorisatie	geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand 2016	Begrote uitgaven 2017	Totaal geautoriseerde uitgaven	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2015
Uitbreidingsinvesteringen categorie A									
Hoofd fietsroutes, inclusief filevrij aanvullend	Fiets	2011 / 2014	24.446		24.446		24.446	2010	19.016
Doorfietsroute (Amendement A.83)	Fiets	2014	1.000		1.000		1.000	2014	308
Fietsverbinding Uithof-Nieuwegein (tussen de rails)	Fiets	2010	5.000		5.000		5.000	2010	4.437
Herenroute Fietsroute	Fiets	2012	2.250		2.250	850	3.100	2012	2.006
Dafne Schippersbrug	Fiets	2013	23.271		23.271		23.271	2005	11.797
Rabo Fietsbrug POS	Fiets	2014	6.500		6.500		6.500	2014	5.500
Amendement 30 Fietspad Langs het Spoor	Fiets	2014	1.650		1.650		1.650	2014	650
Invoering leenfietsen	Fiets	2012 / 2014	4.111		4.111		4.111	2012	355
Fietsparkeren binnenstad	Fiets	2010 / 2014	8.097		8.097		8.097	2010	2.612
Tijdelijke fietsenstalling Smakelaarsveld	Fiets	2013	4.300		4.300		4.300	2013	1.301
Fietsparkeren business case OVT	Fiets	2013	16.183		16.183		16.183	2013	13.883
Fietsparkeren business case OVT pilot	Fiets	2013	1.200		1.200		1.200	2013	944
Fietsparkeren business case OVT na pilot	Fiets	2016	0	3.500	3.500		3.500	2016	
Fietsparkeren Utrecht Centrum (kruisvaartstalling en FRIS)	Fiets	2016	820		820		820	2016	
Verbeteren as van Berlage fietspaden op Egmondkade en van Hoornekade	Fiets	2015	3.833		3.833		3.833	2013	893
Projecten Stationsgebied en Leidsche Rijn	Fiets	2015	7.000		7.000		7.000	2015	6.993
Brommers naar de rijbaan	Fiets	2015	400	75	475		475	2015	54
Doorfietsroute Oosterspoorbaan	Fiets	2015	1.500		1.500		1.500	2015	363
Doorfietsroute Vechtroute fase 1 en 2	Fiets	2015	1.000		1.000	2.200	3.200	2015	88
Doorfietsroute om de binnenstad Oost Tolsteeg	Fiets	2015	1.500		1.500		1.500	2015	0
Malliesingel	Fiets	2016	150		150	2.159	2.309	2016	0
Doorfietsroute om de binnenstad Oost resterend tracé	Fiets	2016	150		150	5.050	5.200	2016	0
Doorfietsroute Janus spoor CS- A'dam	Fiets	2016	0		0	1.200	1.200	2016	0
Doorfietsroute Elektronweg Reactorweg	Fiets	2016	0		0	1.898	2.526	2016	0
Doorfietsroute Overvecht- uithof	Fiets	2016	628		628	3.450	3.500	2016	0
Doorfietsroute 4 Noordelijke singelring	Fiets	2016	50		50			2016	0
Kwaliteit Fietsroutes Station	Fiets	2014	2.500		2.500		2.500	2014	1.455
Fietsimpuls	Fiets	2015	262		262		262	2015	0
E-bike	Fiets	2015	175		175		175	2015	0
Actieplan voetgangers	Fiets	2015	1.000		1.000		1.000	2015	11
Verplichte bijdrage projectmanagement Beter Benutten	Fiets	2015	600		600		600	2015	68
Vervolg									
Subtotaal Fiets			119.576	3.575	123.151	16.807	139.958		72.734
HOV Leidsche Rijn	OV	2002/2011	15.113		15.113		15.113	2002	4.431
HOV bestaande stad Dichterswijk Z90	OV	2005	14.009	-4.722	9.287		9.287	2005	1.704
HOV bestaande stad Transwijk Z80	OV	2011 / 2014	53.900	8.222	62.122		62.122	2011	4.753
Randstadspoor	OV	2002	11.356		11.356	340	11.696	2003	8.620
OV Overvecht, inclusief Jacobsstraat	OV	2011	3.000		3.000		3.000	2010	2.763
De Uithoflijn tram (onderbouw, randvoorwaardelijke overvechten, Cavenborgh)	OV	2006 / 2014	139.061		139.061		139.061	2006	115.065
Dichtersbaan (Busbaan Kruisvaart)	OV	2013	18.000		18.000		18.000	2013	8.447
Westtangent, inclusief Tangentlijn 10	OV	2010/2013	18.000	-4.388	13.612		13.612	2011	8.111
Studiekosten OV MIRT	OV	2015	85		85		85	2015	20
Verkennen en benutten OV alternatieven USP en UC	OV	2015	700		700	2.500	3.200	2015	45
Directe fietsverbinding tussen Station Leidsche Rijn	OV	2015	350		350		350	2015	0
Centrum en Industrieterrein Lage Weide	OV	2015	100		100		100	2015	9
Fietsparkeervoorzieningen station Overvecht aan de kant van Tuindrom	OV	2015	500		500		500	2015	0
Fiets- (sternet) en voetgangersvoorzieningen en kiss and ride strook (OV knooppunt) station Zuilevo	OV	2015	500		500		500	2015	0
Fiets- (sternet) en voetgangersvoorzieningen (OV knooppunt) station Lunetten	OV	2015	500		500		500	2015	0
Verbeteren fietsenstalling bij station Terwilde	OV	2015	100		100		100	2015	0
Verbeteren bereikbaarheid fiets en voetgangers station Vleuten o.a. (fietspad Vleuterweide - station Vleuten)	OV	2015	800		800		800	2015	0
Voorzieningen station Overvecht	OV	2015	830		830		830	2015	0
Integrale aanpak Vondellaan	OV	2014	800		800		800	2014	0
Bereikbaarheid station via Oosterkade en Westerkade (25%)	OV	2015	1.000		1.000	3.000	4.000	2015	15
Toegang trap/lift station Leidsche Rijn vanuit het busstation	OV	2015	870		870		870	2015	0
handhaving taximeter	OV	2015	250		250		250	2015	23
investeringen taxistandplaatsen	OV	2015	100		100		100	2015	2
Toegankelijkheid bushaltes	OV	2016	0	500	500		500	2016	
OV-infrastructuur n.a.v. vervoersplan	Bh / OV	2016	0	200	200		200	2016	
Subtotaal Openbaar vervoer			279.424	-188	279.236	5.840	285.076		154.008

								Toelichting
Restant investerings-krediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwachte uitgaven in 2019	Verwachte uitgaven in 2020	Verwachte uitgaven in 2021	Verwachte uitgaven na 2021	Verwacht jaar van oplevering project
5.430	1.760	1.530	1.400					2018
692	940	492						2017
563	100							2016
1.094	380	571	143					2017
11.474	5.000	4.500						2017
1.000	0	0	0	0	0	0	1.000	2023
1.000	700	300						2018
3.756	500	500						2018
5.485	500	500	500	500	500	500	2.485	2024
2.999	2.399							2016
2.300	2.300							2016
256	256							2016
3.500	400	900	1.000	1.200				2020
820	524	296						2017
2.940	2.540	400						2017
7								2017
421	447							2016
1.137	1.000	137						2017
3.112	800	1.812	500					2017
1.500	1.158	342						2017
2.309	507	1.571	231					2018
5.200	300	200	1.000	3.700				2019
1.200	100	1.100						2018
2.526	517	909	1.100					2018
3.500	50	200	1.750	1.050	450			2020
1.045	600	445						2017
262	157	105						2016
175	105	70						2017
989	200	200	200	200	189			2020
532	150	150	150	82				2018
67.224	24.390	17.230	7.974	6.732	1.139	500	3.485	
10.682	3.500	7.182						2017
7.583	1.517	3.033	3.033					2020
57.369	5.597	15.000	15.000	21.772				2019
3.076	1.000	1.000	1.076					2018
237	180	57						2017
23.996	3.000	15.058	5.938					2018
9.553	1.800	753						2017
5.501	600	4.901						2017
65	40	25						2017
3.155	600	2.000	555					2018
350	210	140						2020
91	0	0	50	41				2020
500	0	0	250	250				2020
500	0	0	250	250				2020
100	0	0	50	50				2020
800	400	400						2020
830	415	415						2020
800	0	0	160	640				2020
3.985	985	1.000	2.000					2020
870	522	174	174					2020
227	50	50	50	50	27			2019
98	98							2017
500	50	250	200					2017
200	20	100	80					2017
131.068	20.584	51.538	28.866	23.053	27	0	0	

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie		
Projectnaam	Sub-categorie	Jaar van autorisatie	geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand 2016	Begrote uitgaven 2017	Totaal geautoriseerde uitgaven	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2015
Bereikbaarheid Stationsgebied	Auto	2006	20.020		20.020		20.020	2006	6.041
Inpassing Nieuw Leidsche Rijn Centrum	Auto	2013	7.426		7.426		7.426	2014	772
Risico Nadeelcompensatie en planschade	Auto	2008	500		500		500	2008	137
Invoering Parkeer Reizigers Informatiesysteem	Auto	2013 / 2014	1.840	-400	1.440		1.440	2013	767
Wegnummer- en informatiesysteem	Auto	2011	1.500		1.500		1.500	2011	24
Groene golf Cartesiusweg	Auto	2016	0	150	150		150	2016	0
Knips / maatregelen Monicabruggen	Auto	2012	7.480		7.480		7.480	2013	7.480
Integrale aanpak NRU	Auto	2012	5.100	10.000	15.100		15.100	2012	3.902
Herinrichting 't Govlaan	Auto	2015	6.129		6.129		6.129	2015	717
Binnenstedelijke verbindingsweg Socrateslaan	Auto	2016	150		150	4.850	5.000	2016	0
Beneluxlaan Oost	Auto	2015	678		678		678	2015	355
Planstudie ring Utrecht 2015 en 2016 (voorlopige raming)	Auto	2015	678		678		678	2015	355
Maatregelen alternatief knip Maarssenseweg	Auto	2015	1.200		1.200		1.200	2015	13
Oversteekbaarheid Eykmanlaan	Auto	2015	150		150	959	1.109	2016	0
Slimme kruisingen	Auto	2015	600		600		600	2015	0
Subtotaal Auto			52.773	9.750	62.523	5.809	68.332		50.952
P&R De Erven	P&R	2013	211		211		211	2012	0
Voorbereiding P&R Leidsche Rijn Centrum	P&R	2011	450		450		450	2011	236
Subtotaal Park & Ride			661	0	661	0	661		2.110
Slimme Routes Slimme Regelingen (doseren aan de randen van de stad)	LK & GV	2013	400	200	600		600	2013	179
Actieplan goederenvervoer	LK & GV	2011	4.253		4.253		4.253	2011	2.176
Stadsdistributie Stop & Drop	LK & GV	2015	663		663		663	2015	44
Laad- en losplaatsgebruik	LK & GV	2015	68		68		68	2015	0
Logistiek Ontkoppelpunt	LK & GV	2015	620		620		620	2015	0
Trucksporting	LK & GV	2015	273		273		273	2015	0
Actieplan schoon vervoer t/m 2015	LK & GV	2011	6.493	1.888	8.381		8.381	2011	8.368
Electrisch Vervoer (ASV) vanaf 2015	LK & GV	2016	0	4.757	4.757		4.757	2016	1.855
Schone bussen	LK & GV	2015	2.000		2.000		2.000	2015	0
Milieuzones en subsidies vanaf 2015	LK & GV	2015	9.365	-5.672	3.693		3.693	2015	1.675
Verschonen eigen wagenpark vanaf 2015	LK & GV	2010	1.178	-678	500		500	2010	12
Stimuleren deelgebruik auto's	LK & GV	2013	2.000	-1.193	807		807	2013	205
Stimuleren schoon vrachtverkeer Euro VI	LK & GV	2013	302	-245	57	-57	0	2013	0
Milieuozonering vracht (Milieuozonering en stedelijk gebied)	LK & GV	2007 / 2014	1.590		1.590		1.590	2007	1.433
Actieplan De gebruiker centraal (van het Mobiliteitsmanagement, Communicatie en gedragscampagne)	LK & GV	2010	6.120		6.120		6.120	2010	4.030
De gebruiker Centraal Vervolg 2016-2017	LK & GV	2016	0	2.001	2.001		2.001	2016	0
Scholen aanpak (DGC)	LK & GV	2016	0	346	346		346	2016	0
Spitsmijdende bedrijven (DGC)	LK & GV	2016	0	282	282		282	2016	0
Publiekstrekking en evenementen	LK & GV	2015	150		150		150	2015	0
Pak het moment	LK & GV	2015	70	27	97		97	2015	0
Ontwikkeling reisadvies	LK & GV	2015	166		166		166	2015	0
Banden op scoonheid P&R locaties	LK & GV	2012	100		100		100	2012	69
Luchtmaatregelen orogene buffer	LK & GV	2012	542		542		542	2012	185
Meetnet Luchtkwaliteit	LK & GV	2013 / 2014	1.050		1.050		1.050	2010	506
Afstemming RWS (schermen) en BRU (bussen)	LK & GV	2014	250	-250	0		0	2014	0
Vervangen dieselaggregaten door aansluitwagenten	LK & GV	2015	750		750		750	2015	0
Gevoelige bestemmingen scholen	LK & GV	2015	1.952		1.952		1.952	2015	0
Programmakosten en organisatiekosten NSL	LK & GV	2014	1.293		1.293		1.293	2014	1.083
Monitorings- en onderzoekskosten	LK & GV	2012	8.750		8.750		8.750	2012	6.009
Proof of Concept	Rh Luchtkw.	2015	2.248		2.248		2.248	2015	111
Subtotaal Duurzame Vervoer			52.646	1.463	54.109	-57	54.052	60.406	27.941
Parkeerplaats Mariaplaats	Parkeren	2014	507		507		507	2014	30
Uitbreiding betaald parkeren 2015	Parkeren	2015	1.200		1.200		1.200	2015	0
Subtotaal Parkeren			1.707	0	1.707	0	1.707		12.936

Toelichting

Restant investeringskrediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwachte uitgaven in 2019	Verwachte uitgaven in 2020	Verwachte uitgaven in 2021	Verwachte uitgaven na 2021	Verwacht jaar van oplevering project	Toelichting
13.979	2.400	4.800	4.800	1.979				2020	Kasritme is gebaseerd op vastgestelde werkzaamheden in nota van uitgangspunten. In
6.654	2.000	4.654						2018	
363	65	65	65	65	65	38		2020	
673	300							2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016. Overschot betreft rijksmiddelen. Gemeentelijk geld is al
1.476	0	1.476						2016	geherprogrammeerd in 2015.
150	150							2016	Planning is naar achter geschoven
0								2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
11.198	2.800	2.800	2.800	2.800				2015	Eindverantwoording in SISA-bijlage 2016
								2020	
5.412	3.788	1.624						2016	
5.000	150	850	2.000	2.000				2010	
323	323							2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
1.187	600	587						2017	
1.008	1.008							2017	
600	360	240						2017	
48.023	13.944	17.096	9.665	6.844	65	38	0		
211	211							2017	
214	96	118						2017	Uitvoering door BNT, autorisatie regelen vanuit
425	307	118	0	0	0	0	0		programma stedelijke ontwikkeling
421	421							2016	Project afsluiten bij jaarrekening 2016
2.077	949	318	241					2018	Lager budget door lagere bijdrage Bouwlogistiek
619	256	200						2016	Beter Benutten project. Bijdragen derden lopen
68	30	20						2016	niet via GU
620	377	130						2017	Beter Benutten project. Bijdragen derden lopen
273	70	80	73					2018	niet via GU
13								2016	Beter Benutten project. Bijdragen derden lopen
2.902	1.261	1.000	641					2020	niet via GU
2.000	2.000							2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
2.018	718	451	283	283	283			2020	
488	48	110	110	110	110			2020	
602	90	90						2020	Alleen kasritme opgenomen voor vrij gegeven
0								2016	betreft vanuit MERDFB
157	157							2017	Project is geherprogrammeerd bij MPB 2016
2.090	1.478	612						2017	Afsluiten bij jaarrekening 2016
2.001	500	1.000	501					2017	Deel van de financiële afwikkeling zal in 2018
346	87	173	87					2017	plaats vinden
282	71	141	71					2017	Deel van de financiële afwikkeling zal in 2018
150	90	60						2017	plaats vinden
97	58	39						2017	Deel van de financiële afwikkeling zal in 2018
166	100	66						2017	plaats vinden
31	31							2016	Deel van de financiële afwikkeling zal in 2018
357	250	107						2017	Deel van de financiële afwikkeling zal in 2018
544	173	150	150	71				2018	plaats vinden
0	525	225						2016	Project is geherprogrammeerd bij MPB 2016
750	525	225						2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016
1.952	452							2016	Afsluiten bij jaarrekening 2016. Onderbesteding
210	210							2016	NSI-bezonnepanelen
2.741	600	600	600	600	341			2020	Afsluiten bij jaarrekening 2016
2.137	767	730	640					2019	
26.111	11.768	6.302	3.396	1.069	734	0	0		
477	30	30	30	30	30	30	297	2034	Bijdrage aan de parkeerexploitatie gedurende 20
1.200	300	300	300	300	300	30	297	2019	jaar
1.677	330	330	330	330	30	30			

Projectinformatie		Begrotingsinformatie					Uitvoeringsinformatie		
Projectnaam	Sub-categorie	Jaar van autorisatie	geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand 2016	Begrote uitgaven 2017	Totaal geautoriseerde uitgaven	Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2015
Actieplan Verkeersveiligheid	V.Veiligh.	2015	1.250		1.250	3.750	5.000	2015	0
Aanpak kneloutlets verkeersveiligheid	V.Veiligh.	2012	4.918		4.918		4.918	2012	3.676
Maatregelen verkeersveiligheid busbaan Vleuterenseide	V.Veiligh.	2015	275		275	1.250	1.525	2015	0
Maatregelen Kanteynlaan	V.Veiligh.	2015	700	500	1.200		1.200	2016	172
Onderhouden Utrechts Veiligheids Label (incl A37 behoud verkeersluinen)	V.Veiligh.	2012 / 2014	350		350		350	2013	110
Hinderplanning 2012 en 2013	V.Veiligh.	2013	290		290		290	2013	184
Aanpak A40 Optimaliseren VRI's	V.Veiligh.	2013	750		750		750	2013	532
Aanpak VRI inclusief kleine fysieke maatregelen	V.Veiligh.	2013	1.000		1.000		1.000	2015	45
Economisch investeringsfonds	V.Veiligh.	2012	10.000		10.000		10.000	2012	2.912
Verbreden de Meerbrug/ Meerndijk	V.Veiligh.	2015	1.175		1.175		1.175	2015	900
Subtotaal Vervoersveiligheid			20.708	500	21.208	5.000	26.208		11.224
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen categorie A			527.495	15.100	542.595	33.399	575.994		331.904
Uitbreidingsinvesteringen categorie B:									
Herindichting Nachtegaalstraat- Reigerstraat	Fiets	2016	150		150	5.400	5.550	2016	0
Herindichting Wittevroutenstraat- Voorstraat	Fiets	2017				5.000	5.000	2016	0
Westelijke stadsboulevard (MUW)	Bh / Auto	2016	1.200		1.200	8.000	9.200	2016	0
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen categorie B			1.350	0	1.350	18.400	19.750		0
Totaal investeringen			528.845	15.100	543.945	51.799	595.744		331.904

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Toelichting

Restant investerings-krediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwachte uitgaven in 2019	Verwachte uitgaven in 2020	Verwachte uitgaven in 2021	Verwachte uitgaven na 2021	Verwacht jaar van oplevering project
5.000	800	1.200	1.200	1.200	600			2020
1.242	1.062	180						2017
1.525	700	825						2017
1.028	850	178						2017
240	100	140						2017
106	106	0						2016
218	150	68						2017
955	200	700	200	200	155			2020
7.088	1.400	1.400	1.400	1.434	1.454			2020
275	275							2016
17.676	5.693	4.191	2.800	2.834	2.209	0	0	Afsluiten bij jaarrekening 2016
292.205	76.966	96.805	53.031	40.857	4.204	568	3.782	
5.550	300	300	4.950					2018
5.000	100	200	300	4.400				2019
9.200	1.200	4.000	4.000					2018
19.750	1.600	4.500	9.250	4.400	0	0	0	
311.955	78.566	101.305	62.281	45.257	4.204	568	3.782	

Investeringsstaat Openbare ruimte en Groen

Projectinformatie		Begrotingsinformatie				Uitvoeringsinformatie		
Projectnaam	Nut: Maatschappelijk (M) Economisch (E)	Jaar van autorisatie investerings- krediet	Raads- besluit	geautori- seerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand investerings- krediet	Jaar waarin project gestart is	Totaal gereali- seerde uitgaven t/m 2015
Vervangingsinvesteringen								
Vervangingsinvesteringen beheer openbare ruimte	M					0	2017	
Afvalinzameling ondergrondse containers	E					0		
Wal & Kluisuren	M	2009	VJN 2009- 2011 PB 2010-2012	35.600		35.600	2009	20.010
Subtotaal Openbare ruimte en Groen (exclusief Rioleringen)				35.600	0	35.600		20.010
Rioleringen								
	E					0	2017	
Subtotaal vervangingsinvesteringen				35.600	0	35.600		20.010
Uitbreidingsinvesteringen categorie A								
Afvalinzameling ondergrondse containers	E					0		
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen categorie A				0	0	0		0
Totaal investeringen				35.600	0	35.600		20.010

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Toelichting

Restant van het actuele investeringskrediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwachte uitgaven in 2019	Verwachte uitgaven in 2020	Verwacht jaar van oplevering project	
0	19.444	17.045	18.745	19.050	19.202		Jaarlijks wordt het budget voor vervangingsinvesteringen vrijgegeven. Naar verwachting wordt dit budget jaarlijks volledig besteed.
0	1.327	8.004	2.131	2.163	1.933		Jaarlijks worden de kapitaallasten voor deze investeringen vrijgegeven bij de besluitvorming over het tarief voor de afvalstoffenheffing.
15.590	5.500	4.000	2.000	2.000	2.090	2020	Na de uitvoeringsperiode 2016 zal de aanpak geëvalueerd worden en zullen de totale kosten geherijkt worden. Daarom is het restantbedrag van 10,090 miljoen euro bij deze investeringsstaat voorlopig verdeeld over de jaren 2017 t/m 2020.
15.590	26.271	29.049	22.876	23.213	23.225		
0	11.900	11.900	11.900	11.400	11.400		Jaarlijks wordt het budget voor Vervangingsinvesteringen vrijgegeven. Naar verwachting wordt dit budget jaarlijks volledig besteed.
15.590	38.171	40.949	34.776	34.613	34.625		
0	2.146	4.342	2.814				Jaarlijks worden de kapitaallasten voor deze investeringen vrijgegeven bij de besluitvorming over het tarief voor de afvalstoffenheffing. Conform het beleid, vastgesteld in de Nota Afval is Grondstof, wordt het inzamelen middels zakken steeds meer
0	2.146	4.342	2.814	0	0		
15.590	40.317	45.291	37.590	34.613	34.625		

Investeringsstaat programma: Maatschappelijke ondersteuning

Projectinformatie	Begrotingsinformatie						
Projectnaam	Jaar van autorisatie investerings- krediet	Raadsbesluit	geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand 2016	Begrote uitgaven 2017	Totaal geautoris. uitgaven
Vervangingsinvesteringen							
Buurthuis De Boog, Gambiadreef inclusief jongerenhuiskamer	2013	Nota Kapitaalgoederen 2011 - 2014 en Voorjaarsnota 2013.	470	0	470		470
Frictie bouwkundige aanpassingen diverse welzijnspanden	2014	Voorjaarsnota 2013	430	0	430		430
Buurthuis De Bram naar Teun de Jagerdreef	2014	Nota Kapitaalgoederen 2011 - 2014	401	0	401		401
Vervanging buurthuiskamer de Boeg Tialkstraat	2015		130	0	130		130
.Subtotaal vervangingsinvesteringen			1.431	0	1.431	0	1.431
Uitbreidingsinvesteringen categorie A							
Activiteitencentrum De Hoge Weide	2013	Nota kapitaalgoederen 2011 - 2014 en progr.begroting 2013.	164	0	164		164
Activiteitencentrum Leidsche Rijn Centrum/MFA onderzoek Leidsche Rijn	2012	Nota kapitaalgoederen 2011 - 2014 en progr.begroting 2012.	254	0	254		254
Reservering def. Locatie Jongerenhuiskamer de Meern	2013	Nota kapitaalgoederen 2011 - 2014 en progr.begroting 2013.	157	0	157		157
.Subtotaal uitbreidingsinvesteringen categorie A			575	0	575	0	575
.Totaal investeringen			2.006	0	2.006	0	2.006

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Uitvoeringsinformatie

Toelichting

Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2015	Restant investeringskrediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwacht jaar van oplevering project
2016		470	50	420		2017
						VJN 2013 en MPUV 2015
2014	150	280		280		2017
2016	0	401		401		2017
						Nota kapitaalvoederen 2011-2014 en MPUV 2014 MPUV 2015 onderdeel van Kindercluster Teun de Jagerdreef
2015	20	110	110			2016
						MPUV 2015
	170	1.251	160	1.101	0	
		164			164	2018
						In verband met hogere stedenbouwkundige eisen is aanvullend krediet verleend, naast de beschikbare middelen uit het referentiekader Leidsche Rijn.
		254			254	2018
						idem
		157		157		2017
						idem
	0	575	0	157	418	
	170	1.836	160	1.258	418	

Investeringsstaat programma: Sport

Projectinformatie

Projectnaam	Raadsbesluit	geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand 2016	Begrote uitgaven 2017	Begrote uitgaven 2018	Begrote uitgaven 2019	Begrote uitgaven 2020	Totaal geautoriseerde uitgaven
Vervangingsinvesteringen									
Vervanging top laag kunstgrasvelden	Programmabegroting 2013 en nota kapitaalgoederen 2013	335		335					335
Vervanging kleedkamers	Programmabegroting 2013 en 2016, nota kapitaalgoederen 2013 en 2016 en Voorjaarsnota 2016	760	100	860					860
Vervanging installaties zwembaden	Programmabegroting 2013 en 2016, nota kapitaalgoederen 2013 en 2016	724		724					724
Herstructurering buitenterreinen	Programmabegroting 2013 en nota kapitaalgoederen 2013	300		300					300
Vervangingsinvestering top laag kunstgrasvelden	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	290		290					290
Krommerijn vervanging toiletgebouw	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018 en Programmabegroting 2016	85		85					85
Aanpassingen zwembaden aan de norm	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	150		150					150
Aanpassingen sporthal aan de norm	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018, Programmabegroting 2016 en Voorjaarsnota 2016	450	887	1.337	110				1.447
Vervanging kleedkamers/krachthok	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	150		150					150
Herstructurering sportparken	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	114		114					114
Sportieve openbare ruimte	Programmabegroting 2015/2016	134		134					134
Vervanging top laag kunstgrasveld	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	330		330					330
Den Hommel herinrichting	Programmabegroting 2016	159		159					159
Verbouwing kleedkamers	Programmabegroting 2016	106		106	420				526
Hockeyveld Maarschalkerveerd	Voorjaarsnota 2016	0	475	475					475
Sportpark Vechtzoom	Voorjaarsnota 2016	0	275	275					275
Vervanging kunstgrasveld	Programmabegroting 2016 Voorjaarsnota 2016	100	3.317	3.417					3.417
Vervanging dak Zwembad de kwakel	MPUV 2016	0	0	0	460				460
Dakherstel Zwembad Krommerijn	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	0	0	0	375				375
Vervanging infrastructuur Loevenhoutsedijk	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	0	0	0	100				100
Vervangingsinvestering gebouwen, installatie en cultuurtechniek	MPUV 2014 inclusief nota kapitaalgoederen 2015 -2018	0	0	0	0	1.465	1.465	1.465	4.395
Subtotaal vervangingsinvesteringen		4.186	5.054	9.240	1.465	1.465	1.465	1.465	15.100
Uitbreidingsinvesteringen categorie A									
Sportpark Fletiomare-Oost	Referentiekader Leidsche Rijn	5.007		5.007					5.007
Kleedkamers sportpark Maarschalkerveerd	VJN 2014	0	450	450					450
Rijnvliet 2e fase	Referentiekader Leidsche Rijn	2.698		2.698					2.698
Sportpark/sporthal Loevenhoutsedijk	MPUV 2015/vaststelling raad eind juni 2015	2.700		2.700					2.700
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen categorie A		10.405	450	10.855	0	0	0	0	10.855
Totaal investeringen		14.591	5.504	20.095	1.465	1.465	1.465	1.465	25.955

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Uitvoeringsinformatie						Toelichting	
Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealiseerde uitgaven t/m 2015	Restant investeringskrediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwacht jaar van oplevering project	
		335		335		2017	Nieuw Welgelegen 2016
		860		860		2017	Zoudenbalch en Voordorp
2014		724	385	339			Den Hommel
2015		300	300				Hockey/cricket Kampong
		290	290				Toplaag voetbal berekui en NW honkbal, Marco van Basten
		85	85				
		150		150		2017	Spanten dal Krommerijn
2016		1.447	723	723		2017	sporthal Lunetten en Hoograven. Plus Lunetten hal Pilot zelfbeheer
		150	150			2016	Atletiekbaan Overvecht.
		114	114			2016	vervanging nutsvoorzieningen sportpark Maarschalkerweerd en Filomare Novem
2015		134	134			2016	Volkstuinen. Restant 2016 € 43,000 en 2017 € 91,000
2015		330	330			2016	Fletiomare Oost 2016
		159		159		2017	Commerciële ruimte
		526	106	420		2017	Kleedkamer Atletiek Overvecht, Maarschalkerweerd en knipschaar
2017		475		475		2017	
		275	275			2017	Overname kantine
2017		3.417		1.500	1.917	2018	Sportpark de Meern, 3 geprivatiseerde velden, Kunstgras Fletiomare Oost, Kunstgras Paperclip 1,5 Kunstgras Hoograven, Kunstgras Loevenhoutsedijk en Kunstgras Papendorp
		460	230	230		2017	Kapitaallasten bandbreedte
		375	200	175		2017	Kapitaallasten bandbreedte
		100		100		2017	Kapitaallasten bandbreedte
		4.395		2.198	2.198	2017/2018	Stelpost kapitaallasten
	0	15.100	3.322	7.663	4.115		
2012	1.374	3.633	2.433	1.200		2017	Palvijoen en voetbalveld
		450		450		2017	
2015	667	2.031	1.323	708		2017	3 hockeyvelden, 6 kleedkamers, infrastructuur
		2.700	200	1.500	1.000	2018	
	2.041	8.814	3.956	3.858	1.000		
	2.041	23.914	7.278	11.521	5.115		

Investeringsstaat Vastgoed

Projectinformatie		Begrotingsinformatie									
Projectnaam	Jaar van autorisatie investeringskrediet	Collegebesluit	Raadsbesluit	geautoriseerde uitgaven t/m Begr 2016	wijzigingen jaar 2016	Actuele stand 2016	Begrote uitgaven 2017	Begrote uitgaven 2018	Begrote uitgaven 2019	Begrote uitgaven 2020	Totaal geautoriseerde uitgaven
Vervangingsinvesteringen											
Werkzaamheden UCK 2 Domplein	2011		Raadsbesluit van 20 Juni 2013, kenmerk 13.000552, 2013 - 57	1.692		1.692					1.692
Restauratie forten De Gagel	2013		Deelafsluiting in 2014 Raadsbesluit plan forten (van geheim naar publiek domein)	1.520		1.520					1.520
Renovatie Centraal Museum en Depot, Dakvlakken	2013		Raadsbesluit verzelfstandiging Centraal Museum 2013	2.493		2.493					2.493
De Stek (Verslaafdenopvang) en spoorse voorzieningen	2013	41450	Collegebesluit De Stek, kosten van verbouwing en grond	430		430					430
Molen Rijn en Zon	2015		Budget levensduurverlengend onderhoud panden	350		350					350
Distributiehof Tivoli de Helling	2015		Budget levensduurverlengend onderhoud panden	525		525					525
Mecklenburglaan 3-5 de Wilg	2016		MPUV 2016	0	1.200	1.200					1.200
Biltstraat 166	2016		MPUV 2016	0	550	550					550
MFA de Dreef	2016		MPUV 2016	0	100	100					100
Buurthuis de Boeg, Tjalkstraat	2016		MPUV 2016		165	165					165
Mgr. Van de Weteringstraat 13	2016		MPUV 2016			0	583				583
Buurthuis de Bram naar Teun de Jagerdreef	2016		MPUV 2016			0	524				524
Vredenburg 40	2016	Commissiebrief Juli 2016	Budget levensduurverlengend onderhoud panden		1.200	1.200					1.200
Grootschalig onderhoud gebouwen Erfgoed	2017		Budget levensduurverlengend onderhoud panden				700				700
Bandbreedte Vastgoed 2018	2018		Budget levensduurverlengend onderhoud panden			0		628			628
Bandbreedte Vastgoed 2019	2019		idem			0		1.550			1.550
Bandbreedte Vastgoed 2020	2020		idem			0			1.550		1.550
Energiebesparende maatregelen	2014	Uitv. progr. energiezuinige		1.320		1.320					1.320
Zonnepanelen	2014	gemeentelijke gebouwen		930		930					930
Bandbreedte Duurzaamheidsmaatregelen	2015	B&W besluit 2014	MPUV 2015	1.000	-300	700					700
Bandbreedte Duurzaamheidsmaatregelen	2016	idem	MPUV 2015				1.000				1.000
Bandbreedte Duurzaamheidsmaatregelen	2017	idem	MPUV 2015					1.000			1.000
Bandbreedte Duurzaamheidsmaatregelen	2018	idem	MPUV 2015						1.000		1.000
Bandbreedte Duurzaamheidsmaatregelen	2014	Collegebesluit 2015		982		982					982
Restauratie Domporen	2016		Voorjaarsnota 2016		2.365	2.365					2.365
Subtotaal vervangingsinvesteringen				11.242	5.280	16.522	2.807	1.628	2.550	1.550	25.057
Uitbreidingsinvesteringen categorie A											
Nazorgfase Tivoli/Vredenburg	2015	VJV/1e Berap 2015	Voorjaarsnota 2016	2.800	300	3.100					3.100
Nazorgfase Stads Kantoor	2015	R&P 2015		1.000	0	1.000					1.000
Geluid Tivoli/Vredenburg	2016		Voorjaarsnota 2016	0	125	125					125
Bibliotheek met wijkbureau Leidsche Rivier Centrum	2015	Collegebesluit dec. 2015		0	4.915	4.915					4.915
Subtotaal uitbreidingsinvesteringen categorie A				3.800	5.340	9.140	0	0	0	0	9.140
Totaal investeringen				15.042	10.620	25.662	2.807	1.628	2.550	1.550	34.197

Bedragen zijn in duizenden euro's.

Uitvoeringsinformatie										Toelichting
Jaar waarin project gestart is	Totaal gerealliseerde uitgaven t/m 2015	Restant investeringskrediet	Verwachte uitgaven in 2016	Verwachte uitgaven in 2017	Verwachte uitgaven in 2018	Verwachte uitgaven in 2019	Verwachte uitgaven in 2020	Verwachte uitgaven na 2020	Verwacht jaar van oplevering project	
2011	1.879	-187							2017	Ophoging van het krediet in verband met verbouwing UCK; dekking uit huuroverbrengst en onderhoudsbudget onderdeel van plan forten
2009	362	1.158	150	600	408				2017	
2013	964	1.529	200	500	400	250	179		2019	
2013	194	236	236						2016	
2015	151	199	199						2016	investering in levensduurverlengend onderhoud
2015	36	489	489	0					2016	investering in levensduurverlengend onderhoud met bijdragen van Provincie en projectontwikkelaar locatie de Trip (Briljantlaan)
2016	0	1.200	200	1.000					2017	MPUV 2016: Budget levensduurverlengend onderhoud 900, budget duurzaamheid 300
2016	0	550	450	100					2017	investering in levensduurverlengend onderhoud en duurzaamheidsmaatregelen
2017	0	100		100					2017	Betreft functionele aanpassingen aan MFA de Dreef
2016	0	165	165						2017	Betreft aanvulling op investeringsbedrag MO Welzijn ten laste van bandbreedte programma Vastgoed, levensduurverlengend onderhoud
2017	0	583		583					2017	investering in levensduurverlengend onderhoud en duurzaamheidsmaatregelen
2017	0	524			524				2018	Betreft aanvulling op investeringsbedrag MO Welzijn ten laste van bandbreedte programma Vastgoed.
2016	0	1.200	250	250					2017	Betreft levensduurverlengend onderhoud. MPUV was inschatting van 0,5 miljoen, na onderzoek van het pand is het bedrag hoger geworden.
2017	0	700		500	200				2018	Investeringen in levensduurverlengend onderhoud, dekking uit huuroverbrengst. Onder andere de Witte boerderij.
		628				1.328			2019	Budget voor investeringen levensduurverlengend onderhoud panden
		1.550					1.550		2020	Budget voor investeringen levensduurverlengend onderhoud panden
		1.550						1.550	2021	Budget voor investeringen levensduurverlengend onderhoud panden
	2	1.318	150	500	668				2016 e.v.	Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
	0	930	59	400	471				2016 e.v.	Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
	0	700	200	300	200				2015 e.v.	Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
		1.000		400	600				2016 e.v.	Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
		1.000			500	500			2017 e.v.	Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
		1.000				500	500		2018 e.v.	Uitvoeringsprogramma Energiezuinige gemeentelijke gebouwen
2014	128	854	854						2016	Verbouwing i.v.m. verhuizing Erfgoed is klaar. Het vervolg wordt in 2016 opgeleverd
		2.365	365	1.000	1.000				2020	Haalbaarheidsonderzoek en eerste aanzet renovatie Domtoren
	3.716	21.341	3.967	6.233	4.871	2.578	2.229	1.550		
2015	729	2.371	1.000	1.071					2017	
2015	21	979	600	379					2017	
2016		125	125						2016	
2015	5	4.910	150	2.500	2.260				2018	
	755	8.385	1.875	3.950	2.260	0	0	0		
	4.471	29.726	5.842	10.183	7.231	2.578	2.229	1.550		

Wet Markt en overheid

Op 20 november 2014 heeft de gemeenteraad besloten om de bijgaande lijst vast te stellen. Hierbij is tevens besloten om jaarlijks een actuele lijst toe te voegen aan de P&C cyclus, zodat deze door de gemeenteraad beoordeeld kan worden. Onderliggend document is ten behoeven van de programma begroting 2017.

Bij toekomstige voorstellen over het uitvoeren van economische activiteiten door de gemeente zal een paragraaf gewijfd zijn aan integrale kostprijs en algemeen belang.

Economische activiteiten die in het algemeen belang onder kostprijs worden aangeboden. De navolgende activiteiten worden in het algemeen belang onder kostprijs aangeboden. Bij iedere activiteit is een motivering opgenomen.

1. Bevoorrading horeca aan de werven met elektrische boot

Deze boot valt onder verantwoordelijkheid van Stadswerken en is ingesteld voor het bevoorraden van bedrijven die liggen aan de singels. Hij wordt aangedreven door een elektromotor waardoor er een 'schoon' en geluidsarm alternatief is voor bevoorrading van bedrijven in de binnenstad. Door vervoer over water wordt de verkeersdruk rondom de grachten ontlast. Hierdoor is er een betere doorstroom van het overig verkeer, wordt de monumentale waarde van de kades, werven en werfkelders niet aangetast door allerlei verkeersbewegingen en tevens leidt de inzet van de boot tot een betere luchtkwaliteit. De inzet van de boot kost meer dan de te genereren opbrengsten. De markt kan echter zo'n boot niet zonder meer aanbieden onder dezelfde condities waardoor het een goedkoop alternatief wordt voor afnemers.

2. Kredietverlening: sociale leningen en saneringskredieten

Binnen het dienstenpakket van Werk en Inkomen komt kredietverlening voor. Dit betreft twee soorten van kredietverlening te weten Sociale leningen en Saneringskredieten. De kredietverstrekking vindt plaats onder de entiteit Kredietbank, een onderdeel van Werk en Inkomen. De Kredietbank valt onder de reikwijdte van de Wet Fido en valt qua toezicht onder de AFM. Daarnaast conformeert de kredietbank zich aan de gedragscode Sociale Kredietverlening, opgesteld door de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet (NVVK).

Eén van de gedragscodes houdt in dat de kredietbank handelt zonder winstoogmerk. Het te hanteren rentepercentage bevindt zich dan ook in de onderkant van de markt. Daarnaast wordt een sociaal incassobeleid toegepast. De dienstverlening is nauw verweven met de Schulddienstverlening en stelt Werk en Inkomen in staat daadkrachtig de schuldenproblematiek van onze cliënten aan te pakken.

De vraag of de Wet Markt en Overheid van de toepassing is bij Kredietverlening moet bevestigend worden beantwoord. De door Werk en Inkomen gehanteerde rentepercentages volgen de markt, waarbij de rentepercentages zich duidelijk aan de onderkant van de markt bevinden.

De markt vult echter niet het gat van het door Werk en Inkomen aangeboden leenstelsel op. Het saneringskrediet is een onderdeel binnen de schulddienstverlening en zonder dit krediet slaagt de sanering niet. De sociale leningen kennen een zeer beperkte doelgroep waarbij de hoogte van het krediet zeer beperkt is. Zouden onze cliënten zich tot de markt wenden dan zijn ze aangewezen op, door het intrinsieke risico dat zij met zich meedragen, het duurste aanbod in de markt. Dit staat haaks op het beleid van Werk en Inkomen. Vandaar dat deze economische activiteit onder kostprijs wordt aangeboden.

3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO

Volksgezondheid Gemeente Utrecht geeft voorlichting op MBO-scholen om de seksuele gezondheid van leerlingen op deze scholen te bevorderen. Het college van Burgemeester en Wethouders draagt in ieder geval zorg voor het bijdragen aan opzet, uitvoering en afstemming van preventieprogramma's, met inbegrip van programma's voor de gezondheidsbevordering.

De voorlichtingen worden uitgevoerd op MBO-scholen. Dat is van belang, omdat uit landelijk onderzoek blijkt dat vooral lager opgeleide jongeren een kwetsbare groep vormen als het gaat om hun seksuele gezondheid. Zo is deze groep vaker al op jonge leeftijd seksueel actief, heeft ze minder kennis over seksualiteit, anticonceptie en soa, komen er vaker ongeplande zwangerschappen voor en krijgt deze groep vaker te maken met grensoverschrijdend gedrag. Voor de voorlichtingen wordt overigens een kleine financiële bijdrage gevraagd, zodat een school en haar management zich bewust committeren. Deze economische activiteit wordt op korte termijn afgebouwd.

4. Weerbaarheidstraining Kom op voor Jezelf.

Gemeente Utrecht Volksgezondheid biedt de groepen 7 en 8 de weerbaarheidstraining 'Kom op voor Jezelf' aan. De gemeente wil dat jongeren veilig kunnen opgroeien tot gezonde, zelfstandige en betrokken burgers.

In alledaagse situaties weten de meeste kinderen heel goed wat ze wel willen en wat niet. Ze kunnen hun wensen aangeven en grenzen stellen en reageren als deze worden overschreden. Alleen zijn niet alle situaties alledaags en moeten kinderen steeds steviger in hun schoenen staan. In de training krijgen de leerlingen een stevige basis voor hun toekomst aangeboden en worden deze gekoppeld aan inhoudelijke onderwerpen zoals seksualiteit, alcohol, pesten, groepsdruk en veilig internet gebruik. De gemeente biedt deze training tegen een beperkte financiële vergoeding aan, zodat een school en haar management zich bewust committeren. Deze economische activiteit wordt op korte termijn afgebouwd.

5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen voor de inwoners van Utrecht

Sportparken, zwembaden, sporthallen, welzijnsvoorzieningen, sport en spelmaterialen, etcetera worden onder integrale kostprijs aangeboden. De activiteiten dienen de volksgezondheid, het welzijn en zelfredzaamheid van de burger en het gebruik van deze producten is zonder financiële stimulering niet voor iedereen weggelegd. Voor deze producten ontstaat een onrechtvaardige hoge uitkomst (entree / huur) indien de integrale kostprijs wordt doorgevoerd wat de toegankelijkheid van dergelijke voorzieningen voor alle bevolkingsgroepen in het kader van welzijn en volksgezondheid ernstig kan gaan belemmeren. Het is in het algemeen belang van alle inwoners van de gemeente dat deze voorzieningen toegankelijk en bereikbaar zijn.

6. Verhuur accommodaties ten behoeve van sport, gezondheid en welzijn

Sport-, gezondheids- en welzijnsaccommodaties hebben verschillende maatschappelijke functies, zoals het tegengaan van hangjongeren, bevordering van integratie, het bewerkstelligen van een goed woon- en vestigingsklimaat, opvang dak- en thuislozen, junks, blijf van mijn lijfhuis, etcetera. In het bijzonder ziet de gemeente een belangrijke maatschappelijke rol weggelegd voor sportverenigingen en welzijnsorganisaties die een samenbindende functie in de wijk vervullen dan wel instellingen die een verzorgende of maatschappelijke taak vervullen. Deze organisaties hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting en zijn voor hun bestaan aangewezen op hulp van bijvoorbeeld de overheid. Ook de aan de functie ondersteunende horeca wordt hieronder geschaard, zoals horeca ondersteunend aan het zwembad, de sporthal, multifunctionele accommodaties, et cetera.

7. Beschikbaar stellen van gemeentelijke gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten

Met het beschikbaar stellen van gebouwen aan bewoners(groepen), belangengroepen en maatschappelijke instellingen voor sociale, (natuur) educatieve en culturele activiteiten, bevordert de gemeente de participatie in de samenleving en wordt de kracht van de stad ondersteund. Er is een risico dat concurrentievervalsing kan ontstaan met andere ondernemingen die binnen de gemeentegrenzen actief zijn op het gebied van verhuur van gebouwen. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de accommodaties uitsluitend gebruikt gaan worden als openbaar gebouw ten behoeve van doelgroepen zonder winstoogmerk. Deze doelgroepen hebben in de regel geen financiële middelen om marktconforme huurprijzen te betalen voor huisvesting. Door uitsluitend non-profitdoelgroepen de mogelijkheid te geven onder integrale kostprijs een gebouw of ruimte te huren, wordt gewaarborgd dat er geen concurrentievervalsing gaat plaatsvinden met ondernemers die in deze sector actief zijn.

8. Tijdelijke verhuur vastgoed vanwege antikraak, strategisch bezit, of voorraadfunctie

Tijdelijke verhuur is soms noodzakelijk. Partijen die tijdelijk huren weten dat zij op termijn het pand moeten verlaten en daarom zullen zij niet investeren in het pand om langdurig te blijven zitten waardoor een hoge huurprijs gelijk aan integrale kostprijs niet betaald zal worden. Marktpartijen gebruiken ook constructies met tijdelijke verhuur waarbij geen integrale kostprijs maar marktprijs wordt verlangd. De marktprijs is bepaald op wat een potentiële huurder bereid is te betalen. De marktprijs kan daardoor lager liggen dan de integrale kostprijs. Het ontbreken van huurbescherming voor tijdelijke huurcontracten is overigens ook een reden om niet de integrale kostprijs door te rekenen in de huurprijs. Een potentiële huurder loopt risico's omdat hij geen zeker bestaan heeft in het gehuurde object. Dit rechtvaardigt een lagere prijs.

Door uit te gaan van integrale kostprijs in plaats van marktprijs, loopt de gemeente gevaar dat panden helemaal niet meer tijdelijk verhuurd kunnen worden met alle nadelen, zoals geen beheer en onderhoud en verloedering, daarbij.

9. Onrendabele top bij verhuur, verkoop of andere vervreemding vastgoed of grond (negatieve grondexploitatie)

Bij vastgoed- of grondvervreemding of verhuur (anders dan bedoeld bij punt 5, 6, 7 en 8) wordt de marktprijs aangehouden. Dit is gebruikelijk binnen die markt. De kostprijs is afhankelijk van de investering die is gedaan bij het verkrijgen, oprichten of renoveren van het vastgoed of de grond. Deze investering kan hoger zijn dan de marktprijs bij verhuur, verkoop of andere vervreemding. In het algemeen belang kan dat nodig zijn om verloedering van de stad tegen te gaan, de stad op strategische punten te verfraaien of een extra investering te doen bij een grote gebiedsontwikkeling, waarbij de markt soms niet de wil of mogelijkheid heeft om te investeren. De afweging waarom en op welke wijze wordt geïnvesteerd vindt overigens plaats in de raadsvoorstellen inzake de exploitaties.

10 Het bieden van parkeergelegenheid in belanghebbende garages

Binnen de Gemeente Utrecht bevindt zich een achttal zogenaamde belanghebbende parkeergarages. Tegen betaling kan gebruik worden gemaakt van deze parkeervoorzieningen. Uniek aan deze afgesloten parkeergelegenheden is dat ze allemaal gelegen zijn in, en nabij, de drukke binnenstad van Utrecht. Op deze locaties is er sprake van een beperkt aantal parkeerplaatsen, hoewel de bevolkingsdichtheid zeer hoog is in vergelijking met minder stedelijke gebieden. Voor bewoners van deze omgeving is het mogelijk om een parkeervergunning aan te schaffen. Echter, doordat er weinig parkeerplekken zijn, in verhouding tot het relatief hoge aantal bewoners, is het lang niet altijd mogelijk een parkeervergunning te bemachtigen. De belanghebbende parkeergarages bieden in dit kader een alternatief/verruiming van de capaciteit. Het heffen van parkeerbelasting in de vorm van vergunningen is sec geen economische activiteit. Echter, het aanbieden van inpandige parkeergelegenheid is een economische activiteit die tevens door marktpartijen kan worden aangeboden. In de desbetreffende wijken is een inpandige parkeervoorziening economisch niet aantrekkelijk, aangezien het alleen om bewoners gaat. Het is niet wenselijk om een grote commerciële parkeergelegenheid zich in deze gebieden te laten huisvesten. De (externe) verkeersdruk (van auto's) en de hiermee samenhangende algehele leefbaarheid in deze centraal stedelijke woonwijken zou hierdoor in het geding komen. Met belanghebbende garages wordt meer capaciteit gecreëerd, zonder dat dit ten koste gaat van de openbare ruimte en leefbaarheid. Omdat de belanghebbende garages in het verlengde liggen van de bewonersvergunningen voor het straatparkeren is het alleen mogelijk om een abonnement te krijgen wanneer je daadwerkelijk in het rayon woont waarin de belanghebbende garage staat. Derhalve zijn belanghebbende garages een economische activiteit die wordt uitgevoerd in het algemeen belang.

11. In eigendom hebben en exploiteren parkeergelegenheid in openbare garages

De Gemeente Utrecht heeft verschillende openbare parkeergarages (Griffhoek, Kruisstraat en vanaf half 2014 de Kop van Lombok en eind 2015 parkeergarage Vaartsche Rijn) in eigendom. Deze openbare parkeergarages worden door de gemeente in het algemeen belang onder kostprijs geëxploiteerd. De voornaamste redenen hiervoor zijn:

- Het verplaatsen van autoparkeren van de straat naar de garage. Dit verbetert de openbare ruimte en het straatbeeld van de historische binnenstad van Utrecht.
- het invloed kunnen uitoefenen op de parkeerstromen in het centrum (meer spreiding over de stad). Hierbij is het streven minder auto's door de binnenstad te laten rijden, maar deze aan de randen van de stad inpandig te laten parkeren.

- In het geval van de Kop van Lombok en de Vaartsche Rijn garage speelt mee dat een parkeergarage in de omgeving de gebiedsontwikkeling (Kop van Lombok en Rotsoord) kan bevorderen. Daarnaast zal de parkeerdruk in deze gebieden toenemen en is een verhoogde parkeercapaciteit noodzakelijk.

De prijsstelling in de gemeentelijke parkeergarages zijn niet gebaseerd op een integraal kostprijsstarief, maar op de verwachte prijs die de automobilist bereid is te betalen voor het stallen van zijn auto in een parkeergarage aan de randen van het centrum. De prijs dient daarom lager te liggen dan het straatparkeertarief in het gebied. Gezien de verschillende bezettingsgraden in de gemeentelijke garages is dit niet altijd een tarief tegen integrale kostprijs. Een kostendekkend tarief zou ervoor zorgen dat de minder goed bezette garages een stuk duurder zouden worden. Aangezien niet alle garages even hoge kosten hebben, zou het ook zorgen voor een verscheidenheid aan verschillende tarieven. Dit is onwenselijk aangezien hierdoor een differentiatie optreedt tussen verschillende delen van de stad. Bovenstaande kan er zelfs voor zorgen dat een hoger tarief zou moeten worden gevraagd dan parkeren op straat. Dat effect doorkruist de doelstellingen van het beleid rondom garageparkeren.

12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R voorzieningen

De Gemeente Utrecht heeft momenteel vier parkeervoorzieningen aan de randen van de stad (P+R Westraven, P+R de Uithof, P+R Muziekcentrum Vredenburg en P+R Papendorp). Tegen betaling kan geparkeerd worden op deze locaties en, afhankelijk van de locatie, over worden gestapt op een tram of bus richting het centrum van Utrecht. De vervoersprestatie is inbegrepen in het tarief. Er is hier sprake van een economische activiteit.

Voor deze activiteit wordt geen integraal kostprijsstarief gevraagd. Net als bij de andere (fiets-) parkeervoorzieningen is de kostprijs van de voorziening niet leidend bij het bepalen van de prijs, maar een inschatting van de optimale prijs voor het bereiken van de beleidsdoelstellingen. Om automobilisten te verleiden niet de stad in te rijden, maar hun auto te parkeren aan de rand van de stad om vervolgens over te stappen op het openbaar vervoer, dient er sprake te zijn van een aantrekkelijk tarief. Net als bij andere parkeergarages wordt er bij de ene P+R voorziening meer gebruik gemaakt van het P+R product, dan bij andere. Ook zijn de kosten van verschillende garages niet altijd gelijk aan elkaar. Daarnaast is het zo dat het P+R tarief sowieso onder de kostprijs ligt. Het doorbelasten van het integrale kostprijsstarief aan P+R gebruikers doorkruist de doelstellingen van het P+R beleid.

Dit beleid voorziet in het terugdringen van het aantal auto's in Utrecht. Minder auto's betekent minder vervuiling, betere doorstroming en in grote lijnen een verbeterde leefbaarheid en bereikbaarheid van de Gemeente Utrecht. Derhalve kan er gesproken worden van een economische activiteit in algemeen belang.

13. Exploitatie van fietsenstallingen

De Gemeente Utrecht heeft verschillende fietsenstallingen in exploitatie. Het betreft hier een economische activiteit waarbij geen sprake is van doorberekening van integrale kostprijs. Immers, het stallen van fietsen is in Utrecht (de eerste dag) gratis. De integrale kosten van het fietsparkeren zijn dusdanig hoog dat er bij een bescheiden vergoeding voor fietsparkeren geen sprake is van de integrale kostprijs. De prijsstelling van fietsparkeervoorzieningen ligt in lijn met de ambities van Utrecht op het gebied van fietsgebruik. Utrecht wil fietsstad van Nederland worden. Een stad waarin de fiets het primaire vervoersmiddel is. Deze ambitie wordt gevoed door de wens om de openbare ruimte te verbeteren door minder slordig gestalde fietsen. Daarnaast draagt fietsverkeer bij aan het terugdringen van het autoverkeer in de stad wat goed is voor, enerzijds, de luchtkwaliteit in het centrum en, anderzijds, de doorstroming van het verkeer. Ten derde is het voor de fietser gezond om de lichaamsbeweging te hebben. Een vierde voordeel van het fietsbeleid is dat fietsen die gestald staan in stallingen geen object worden van diefstal.

De doelstellingen van het fietsbeleid zijn al met al vierledig: het draagt bij aan een goede openbare ruimte, het vermindert het autoverkeer in de stad, het draagt bij aan de gezondheid van de Utrechter en de kans op fietsdiefstal vermindert aanzienlijk. Het alternatief voor het door de gemeente exploiteren van deze fietsenstallingen is een marktpartij die de fietsparkeervoorzieningen aanbiedt. Deze marktpartij zal een rendabel verdienmodel moeten hanteren om de fietsparkeervoorziening te kunnen blijven aanbieden. Dit betekent dat niet alleen de integrale kostprijs van de voorziening zal worden doorbelast aan de klant, maar tevens een marge om het winstoogmerk van een private onderneming te kunnen

realiseren. Dit resulteert in een prijs voor het stallen van fietsen die aanmerkelijk hoger zal liggen dan de prijs waarvoor de gemeente deze dienst aanbiedt. Een hoge(re) prijs voor het stallen van fietsen leidt ertoe dat mensen niet bereid zullen zijn hun fietsen te stallen in stallingsvoorzieningen en fietsgebruik niet verder wordt gestimuleerd. Hierdoor komen de doelstellingen van het fietsbeleid in het geding. Het belang van deze doelstellingen voor Utrecht is zwaarwegend.

14. Het bieden van fietsparkeergelegenheid in buurtfietsenstallingen en fietstrommels

De gemeente biedt tegen betaling stallingsplekken voor fietsen aan in buurtstallingen en fietstrommels. Het aanbieden van deze voorzieningen ligt in lijn met het fiets(-parkeer) beleid zoals weergegeven in het onderdeel 'exploitatie van fietsenstallingen'. Buurtfietsenstallingen en trommels bevinden zich voornamelijk in de wijken. Waar het bij openbare fietsenstallingen vooral gaat over de binnenstad en het stationsgebied, richten buurtfietsenstallingen en fietstrommels zich voornamelijk op een leefbare openbare ruimte in de woonwijken.

De tarifiering voor een abonnement voor een buurtstalling of voor een fietstrommel wordt, net als bij andere parkeervoorzieningen, bepaald op basis van een inschatting van de kosten die mensen bereid zijn te maken voor het inpandig stallen van hun fiets. Dit resulteert in tarief dat niet gelijk is aan de integrale kostprijs van een locatie. Aangezien niet alle voorzieningen even hoge kosten hebben, zou een veelvoud aan tarieven voor buurtstallingen kunnen ontstaan. Wanneer de integrale kostprijs wordt doorbelast zal de prijs voor een abonnement gemiddeld toenemen waardoor de realisatie van de doelstellingen van het beleid in gevaar komt.

15. Het doorverkopen van weesfietsen

Ondanks het aanhoudende streven om de stallingscapaciteit voor fietsenstallingen meer in lijn te brengen met de vraag, is het regelmatig noodzakelijk om foutief geplaatste fietsen door de hele stad te verwijderen. Deze handeling is in zichzelf een publieke activiteit. Echter, weesfietsen die niet worden afgehaald bij het fietsdepot worden naar verloop van tijd doorverkocht. Dit om ervoor te zorgen dat er geen sprake is van een te grote voorraadvorming en er een onevenredige claim op de opslagcapaciteit wordt gelegd.

De prijs die wordt betaald voor de fietsen is de marktprijs van de desbetreffende fiets. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen twee verschillende tarieven afhankelijk van de staat van de fiets. Volgens de Wet zou de integrale kostprijs van de fiets moeten worden doorbelast. De marktaandeel van de doorverkochte fietsen is in de regel dusdanig gering, dat deze vrijwel altijd onder de integrale kostprijs ligt. Dit valt te rechtvaardigen doordat, wanneer deze fietsen niet worden doorverkocht een oneindige behoefte zou ontstaan voor extra opslag. Daarnaast wordt dit vanuit het oogpunt van hergebruik niet acceptabel geacht.

16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing en duurzame opwekking

Binnen het programma Utrechtse Energie worden leningen verstrekt aan verschillende actoren in het speelveld van energiebesparing en duurzame energieopwekking. Dit zijn enerzijds leningen die direct gericht zijn op het niveau van de consument van energie. Denk hierbij aan scholen en particulieren. Anderzijds bestaat er een lening die focust op het faciliteren van de Utrechtse bedrijvigheid om zichzelf te organiseren en als bedrijven gezamenlijk tot energiebesparing en duurzame opwekking te komen en aan een stichting die bedrijven financieel ondersteunt met leningen en participaties. Het verstrekken van leningen is een economische activiteit door private partijen zoals banken, investeringsmaatschappijen of andere particuliere geldschieters. Echter, zij zijn niet altijd bereid krediet te verstrekken ten behoeve van ontwikkeling van nieuwe technologieën, aan investeringen met lagere rendementen of kleine leningen waarbij relatief hoge transactiekosten zijn. Wanneer maatschappelijke organisaties, bewoners en/of bedrijven geen eigen reserves te hebben om investeringen te doen in duurzaamheid, en de private financiers niet voldoende zekerheid hebben of de kosten (nog) te hoog vinden, komt de markt niet tot ontwikkeling. Het is juist deze ontwikkeling die noodzakelijk is voor het bereiken van de doelstellingen van het programma Utrechtse Energie. Om de doelstellingen in CO₂ reductie en de opwekking van duurzame energie, waarbij de investeringen en initiatieven die zorgen voor het bereiken van deze doelstellingen voortkomen uit de private sector, te realiseren, is het noodzakelijk om de markt op gang te helpen. Een rol die de markt nog niet in een dusdanige mate oppakt dat de doelstellingen van het beleid worden bereikt. De economische activiteit van het verstrekken van leningen wordt gegeven deze situatie uitgevoerd door de Gemeente Utrecht. Het streven is om de markt op gang te helpen, en zodra

dit niet meer nodig is, deze economische activiteit over te laten aan de markt zelf. Tot dat moment is er echter sprake van een economische activiteit in algemeen belang aangezien de beleidsdoelstellingen anders niet worden gerealiseerd.

17. Het informeren en adviseren van marktpartijen inzake Utrechtse Energie

Binnen het programma Utrechtse Energie wordt de markt voor energiebesparing en duurzame opwekking nog op een andere manier op gang geholpen dan door het verstrekken van de hierboven beschreven kredieten. Het is immers niet voldoende om louter aantrekkelijk krediet beschikbaar te krijgen, ook moet het bewustzijn, de kennis en de informatie aanwezig zijn met betrekking tot energiebesparing en duurzame energieopwekking. Wanneer dit ontbreekt zal de markt op dit gebied niet op gang komen. Een verschijnsel dat in de weg staat van de beleidsdoelstellingen van het programma Utrechtse Energie. In dit kader wordt vanuit het programma geïnformeerd en geadviseerd over energiebesparing en duurzame energieopwekking. Dit ook nadrukkelijk vanuit de gedachte dat de markt in staat wordt gesteld zichzelf te organiseren en vooruitgang te boeken op het gebied van energiebesparing en nieuwe vormen van energieopwekking. Informeren en adviseren is een economische activiteit die, in mindere mate, ook zou kunnen worden uitgevoerd door de markt. Denk aan adviesbureaus, accountants, installatie- en bouwbedrijven en energieleveranciers. Echter, de economische waarde van dit advies en deze informatie is op dit moment niet voldoende voor deze marktpartijen om dit zelfstandig te doen. Om de markt op gang te helpen en via die weg de beleidsdoelstellingen te realiseren worden binnen het programma Utrechtse Energie deze activiteiten uitgevoerd in het algemeen belang.

18. Economische activiteiten schoon vervoer

Binnen het (deel-) programma schoon vervoer worden onderstaande economische activiteiten onderscheiden:

- a. Het aanbieden van oplaadpalen voor elektrische voertuigen.
- b. Het aanbieden van intelligente bandenpompen.

A. Het aanbieden van oplaadpalen voor elektrische voertuigen

Binnen het (deel-)programma schoon vervoer worden oplaadpalen voor elektrische voertuigen gerealiseerd en geëxploiteerd. Het programma schoon vervoer is onderdeel van het overkoepelende programma Luchtkwaliteit, van waaruit het wordt gefinancierd en draagt bij aan de doelstellingen van dit programma op het gebied van de luchtkwaliteit en de invloed die dit heeft voor de leefomgeving, het klimaat en de gezondheid van mensen. Het programma luchtkwaliteit richt zich op schone lucht in Utrecht. Het realiseren en exploiteren van oplaadpalen voor elektrische voertuigen is een economische activiteit. In theorie zouden marktpartijen als energiemaatschappijen en wellicht tankstations, of geheel nieuwe bedrijven die zich richten op deze vorm van vervoer, oplaadpalen kunnen realiseren en exploiteren. De realiteit leert echter dat de markt nog geen (afdoende) zakelijke rechtvaardiging heeft kunnen vinden voor de grootschalige exploitatie van oplaadpalen. Omdat de ontwikkeling van elektrisch rijden van groot belang is voor de realisatie van de doelstellingen op het gebied van luchtkwaliteit is het voor het behalen van de doelstellingen van belang dat deze markt op gang wordt geholpen. Dit gebeurt (op verschillende niveaus van overheid) door de stimulering van het gebruik van elektrische auto's. In het verlengde hiervan is het echter wel noodzakelijk om oplaadpunten aan te bieden om elektrisch rijden praktisch mogelijk te maken. Marktpartijen weten deze behoefte nog niet voldoende te vinden wat er weer voor zorgt dat het minder aantrekkelijk is om elektrisch te gaan rijden. Om deze spiraal te doorbreken, die in de weg staat van het bereiken van de gestelde beleidsdoelen, realiseert en exploiteert de gemeente oplaadpalen. Dit wordt uitgevoerd door een marktpartij, als resultaat van een Europese aanbesteding van realisatie, onderhoud, beheer en services voor oplaadinfrastructuur. Het realiseren en exploiteren van oplaadpalen is bedoeld om de markt op gang te brengen om er zodoende voor te zorgen dat er op termijn wel een zakelijke rechtvaardiging is voor het exploiteren en realiseren van laadpalen door de markt zelf. Tot de tijd dat de markt het zelf oppakt is het aanbieden van oplaadpalen door de gemeente een economische activiteit die wordt uitgevoerd in het algemeen belang.

B. Het aanbieden van intelligente bandenpompen

Binnen het programma luchtkwaliteit worden intelligente bandenpompen gerealiseerd. Binnen dit project worden op een aantal strategische locaties in Utrecht duurzame bandenpompen gerealiseerd die vrij toegankelijk zijn. Een intelligente bandenpomp meet de buitentemperatuur en zoekt de optimale bandenspanning hierbij. Het aanbieden van de bandenpompen kan gezien worden als economische activiteit aangezien tankstations deze dienst vaak ook aanbieden. Veelal tegen betaling van een vergoeding (0,50 euro) kan gebruik worden gemaakt van deze dienst. Dit kan als drempel worden ervaren door de automobilist. Daarnaast blijken de bandenpompen niet altijd even goed te functioneren. Beide factoren dragen bij aan het verschijnsel dat automobilisten hun bandenspanning maar zeer sporadisch controleren. Brandstofverbruik en de slijtage van banden is een belangrijke bron van fijnstof en extra uitlaatgassen in de lucht. Het verbeteren van de bandenspanning draagt hierdoor bij aan het afnemen van de hoeveelheid fijnstof en stikstofoxiden in de lucht en derhalve aan het behalen van de doelstellingen van het programma luchtkwaliteit. Tevens zal door het verlaagde brandstofverbruik de uitstoot van koolstofdioxide afnemen. Aangezien de automobilist in de huidige situatie in beperkte mate zijn banden controleert wordt er op dit gebied geen bijdrage geleverd aan het bereiken van de luchtkwaliteit doelstellingen. Aangezien hier kansen liggen, maar tot op heden door de markt nog beperkt worden gegrepen, springt de gemeente in dit gat. Het doel hiervan is ervoor te zorgen dat de markt dit voorbeeld overneemt.

19. Activiteiten die worden uitgevoerd in het kader van of naar aanleiding van grootschalige (sport)evenementen

De Gemeente Utrecht verbindt zich aan grootschalige (sport)evenementen. Ten behoeve van zo'n evenement kan de gemeente economische activiteiten verrichten die onder de kostprijs worden aangeboden. Te denken valt hierbij aan wegomleidingen / afzettingen, inzet van personeel, aanbieden van faciliteiten, et cetera. Met een grootschalig (sport)evenement plaatst de gemeente zich in de kijker bij de (inter)nationale sportliefhebber. Daarnaast kan een evenement bijdragen aan de lokale economie waaronder horeca, hotels, detaillisten, et cetera. Zonder inbreng van de gemeente is de kans heel klein dat zo'n grootschalig (sport)evenement in de gemeente plaatsvindt.

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kosten dekkendheid	Opmerkingen	Org. Onderdeel
1. Bevoorrading horeca met elektrische boot	133.900,00	97.000,00	72,4%		SW
2. Kredietverlening: sociale leningen en saneringskredieten				Geen kostprijsberekening mogelijk	W&I
3. Voorlichting seksuele gezondheid op het MBO	Is vervallen			Zie ⁵	VG
4. Weerbaarheidstraining Kom op voor jezelf	Is vervallen			Zie ⁶	MO
5. Sportvoorzieningen en welzijnsvoorzieningen	10.993.000,00	1.294.000,00	11,8%		UVO
6. Verhuur accommodaties t.b.v. sport, gezondheid en welzijn	10.947.000,00	2.836.000,00	25,9%		UVO

5 In de bijlage bij het besluit van de economische activiteiten die in het algemeen belang onder kostprijs worden aangeboden is opgenomen dat deze activiteit wordt afgebouwd. Er zijn geen marktpartijen die de activiteit overnemen voor deze kwetsbare groep jongeren, waardoor de gemeente deze activiteit blijft voortzetten.

6 Aanbod vanuit de gemeente stopt met ingang van schooljaar 2015/2016. De betreffende scholen zijn hierover geïnformeerd.

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kosten dekkendheid	Opmerkingen	Org. Onderdeel
7. beschikbaar stellen gemeentelijke gebouwen	6.377.000,00	663.000,00	10,4%		UVO
8. Tijdelijke verhuur vastgoed				Geen kostprijsberekening mogelijk	UVO
9. Onrendabele top				Zie ⁷	UVO
10. Parkeergelegenheid in belanghebbenden garages	443.547,00	300.291,00	68,00%	Betreft de volgende garages: Tuinstraat, Jan Meyenstraat, Korte Nieuwestraat, Albracht, Malba, Wolvenplein, ABC straat.	MM
11. In eigendom hebben en exploiteren van parkeergelegenheid in openbare garages	1614.660,00	994.987,00	62,00%	Kosten betreffen beheer en onderhoud van alle openbare garages: Grifthoek, Kop van Lombok, Vaartse Rijn en Kruisstraat.	MM
11 a. Grifthoekgarage gegevens	455.629,00	400.000,00	88,00%	Betreft alleen Grifthoekgarage	UVO
12. Het bieden van parkeergelegenheid in P+R voorzieningen	1.892.962,00	2.330.000,00	123,00%	Betreft P&R voorzieningen: De Uithof, Muziektheater, Papendorp, Westraven. Alleen Muziektheater is niet kostendekkend. 4 garages bij elkaar. De kosten betreffen beheer, onderhoud en kapitaallasten. De opbrengsten worden verkregen via kortparkeren en abonnementen en bundels van uitrijkaarten.	MM
13. Exploitatie van fietsenstallingen	1.865.812,00	347.075,00	19,00%	Betreft kosten van beheer en onderhoud van	MM

7 Grondexploitaties worden tegenwoordig alleen geopend als er een positief saldo is. Wel kan er sprake zijn van een subsidie bijdrage. Dit wordt expliciet gerapporteerd. Bij lopende grondexploitaties kan uit het saldo worden opgemaakt of de kostprijs hoger is dan de marktwaarde. M.n. voor deze lopende grondexploitaties is indeling 'algemeen belang' van belang.

Activiteit	Kosten	Opbrengsten	Kosten dekkendheid	Opmerkingen	Org. Onderdeel
				negen openbare stallingen. Opbrengsten via abonnementen en overstaanders	
14. Fietsparkeergelegenheid in buurtfietsenstalling fietstrommels	521.690,00	129.800,00	25,00%	Betreft kosten van beheer en onderhoud van 28 buurtstallingen en diverse fietstrommels. Opbrengsten via abonnementen.	MM
15. Doorverkopen weesfietsen	976.768,00	96.380,00	9,90%	Bestaat uit kosten uren handhaving en beheer, onderhoud en beheer depot. Opbrengsten via verkopen van fietsen.	VTH
16. Verstrekken van leningen ter bevordering van energiebesparing				Geen kostprijsberekening mogelijk	MM
17. Informeren en adviseren inzake Utrechtse energie	172,00	0,00	0%	Per advies	MM
18a. Oplaadpalen voor elektrische voertuigen	1.228.509,00	0	0%		MM
18b. Aanbieden intelligente bandenpompen	2.500,00	0	0%	Per bandenpomp	MM
19. Grootschalige sportevenementen				Zie ⁸	MO

8 Bij (sport)evenementen gelden de volgende principes:

De organisator van het evenement dient een aanvraag voor een vergunning in en betaalt daarvoor leges. Leges zijn kostendekkend.

Kosten die specifiek voor het evenement worden gemaakt worden doorberekend aan het evenement conform de Utrechtse regels voor kostentoe rekening.

Omdat een eventuele inzet van de gemeente per evenement kan verschillen, is er geen eenduidige kostprijs te bepalen. Een evenement kan gesubsidieerd worden door de gemeente en deze subsidie kan in natura of in cash plaatsvinden. Bijdragen in natura worden gewoonlijk gewaardeerd tegen de kostprijs die de gemeente daarvoor betaald.

Utrecht: Goed Geregeld!

Inleiding

In november 2014 is Utrecht: Goed Geregeld! (UGG) gepresenteerd aan de raad door middel van een commissiebrief. UGG is geen nieuw project maar een middel om bewustzijn te creëren over deregulering en klantgerichtheid binnen de organisatie. De komende jaren zal worden bijgehouden door middel van deze rapportage welke projecten van de gemeente bijdragen aan deregulering en klantgerichtheid.

De effecten van slimmer regelen uit zich bijvoorbeeld in minder regels, minder regelingen, klantvriendelijke benadering, snellere doorlooptijden, etc. De projecten die bijdragen aan deregulering en klantgerichte benadering kennen een grote verscheidenheid. De effecten ervan zijn daarom vaak niet in harde, kwantificeerbare cijfers te vervatten en in een diagram te vertalen. Waar lopende projecten in de afrondingsfase zitten is daarom opgenomen tot welke resultaten het project tot nu toe heeft geleid.

De projecten zijn gegroepeerd onder een thema. Waarbij er dit jaar ook wordt gerapporteerd over projecten die interne dereguleringswerking hebben. Die zullen na de projecten met voornamelijk externe werking in de rapportage worden opgenomen. De rapportage zal jaarlijks bij de P&C cyclus worden opgenomen.

Binnen de organisatie is voortdurend aandacht voor deregulering door onder andere blogs van Robert Snoeijenbos over dit onderwerp, maar ook door trainingen die worden gegeven waar de medewerkers zich voor kunnen inschrijven. In september start de vervoltraining.

Extern gerichte ontwikkelingen

Ondernemingsdossier

Het ondernemersdossier beoogt het versimpelen van de administratieve lasten voor ondernemers. Het ondernemersdossier is eind vorig jaar van start gegaan met een pilot. Deze versie wordt met input van de horeca-ondernemers geoptimaliseerd. Horecaondernemers kunnen nu via het Ondernemingsdossier online leidinggevenden wijzigen, een vergunning aanvragen voor de aanwezigheid van kansspelautomaten en een ontheffing aanvragen voor live muziek. Het Ondernemingsdossier bevindt zich hiermee in de pilotfase. In het najaar van 2016 evalueren wij de werking van het Ondernemingsdossier. Afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie zullen wij het Ondernemingsdossier voortzetten en verder ontwikkelen inclusief de koppeling met het zaakstelsel. De strekking van de raadsnotie 95 wordt uiteraard meegenomen.

Klantvoordeel: minder administratieve handelingen door middel van een digitaal (ondernemers-) dossier.

Ondernemerscontacten

(voorheen Rode Loper gesprekken)

Er wordt met regelmaat via accountmanagement contacten met ondernemers onderhouden. Platform ondernemend Utrecht heeft regelmatig bestuurlijk overleg met de wethouder en hoofd van de afdeling EZ en agendeert dan de punten die voor het bedrijfsleven en ondernemend Utrecht van belang zijn. Goede invoering van het ondernemersdossier wordt van belang geacht en vooral de uitbreiding naar meerdere branches en digitaal betaalgemak met behulp van E-herkenning komt naar voren. E-

herkenning van buiten naar binnen is geschikt gemaakt voor gebruik. E-herkenning van binnen naar buiten is in de startfase en wordt komend jaar waarschijnlijk opgepakt, onder de noemer van het Ondernemersdossier. Daarnaast zal de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) een push blijven geven aan de versimpeling middels digitalisering.

Klantvoordeel: door direct contact kan de input snel tot actie leiden en digitalisering leidt tot versimpeling.

Agenda Utrecht

Agenda Stad is een samenwerking tussen het Rijk, steden en stakeholders, gericht op het versterken van groei, innovatie en leefbaarheid van Nederlandse steden. Stedelijke regio's en Rijk sluiten 'City Deals' waarin ze stedelijke opgaven centraal stellen en wederzijdse afspraken maken over de aanpak ervan, inclusief de herijking van bestaande regelgeving. Utrecht heeft zijn Agenda Utrecht opgesteld en vanuit strategie van Gezond Stedelijk Leven een zestal opgaven benoemd waarop we met partners en Rijk een City Deal willen sluiten. De eerste City Deals zijn afgelopen maanden gesloten: Inclusieve Stad en 'Health Hub'. De Deals zijn naast een middel om de randen van regelgeving op te zoeken en/of te herijken ook een middel om de regio en stad te positioneren, middelen te verwerven en ons met partners (nog) beter te organiseren op de opgaven die horen bij een grote, groeiende, gezonde stad.

Dereguleren in City Deals:

Inclusieve stad gaat regels ter discussie stellen rondom schuldhulpverlening, WMO, Huisvesting. City Deal Health Hub gaat onder andere over regelgeving rondom zelfmanagement. Met de City Deal wordt een impuls gegeven aan dereguleren door een breed gedragen en integraal programma voor onderzoek, toepassing en ondernemerschap op het gebied van zelfmanagement (programma Uzelf). Er zal door de deelnemende gemeenten een regiegroep geformeerd worden, waarin ook de Rijksoverheid participeert, die onder andere knellende wet- en regelgeving inventariseert, pilots opzet voor een (tijdelijke) regelloze aanpak, ontschotting tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgkantoren bevordert, de uitrol van bewezen technologieën stimuleert. Op energietransitie wordt ingezet om de landelijke regelgeving rondom energielevering aan te passen. et het Living Lab Stationsgebied wordt onderzocht hoe met de nieuwe omgevingswet ruimte kan worden geboden voor ruimtelijk-economische ontwikkeling met maximale leefbaarheid: Citaat uit intentieovereenkomst: Onderzoeksthema (partners: Min I&M, MinEZ, Provincie Utrecht, Gemeente Utrecht, open voor anderen) Duurzame milieu- en leefomgevingskwaliteit: de dilemma's die nu optreden tussen wet- en regelgeving en gezonde en duurzame verstedelijking.

Klantvoordeel: belemmerende regels voor stedelijke opgaves ter discussie stellen, versimpelen en daardoor eenvoudiger te realiseren.

Ruim baan voor initiatief

In 2015 is de oogst van het Festival "Utrecht maken we samen" gebundeld in een agenda "Ruim baan voor initiatief" met suggesties over hoe samen meer ruimte voor initiatief in Utrecht kunnen maken. In 2016 is de agenda samen met de stad geactualiseerd. Een aantal (sub)agendapunten zijn al gerealiseerd of nog in uitvoering. In 2017 wordt doorgedaan op de zes agendapunten. Doel is het stimuleren van initiatieven vanuit de stad door het wegnemen van drempels, het bieden van faciliteiten en ontwikkeling van nieuwe instrumenten.

Al doende leren

Met het leertraject 'Samen leren en werken aan de stad' onderzochten initiatiefnemers en ambtenaren de onderlinge samenwerking en de mogelijkheden voor verbetering. Aan dit traject deden 33

initiatiefnemers mee. Tijdens de slotbijeenkomst in 2016 zijn rode draden en leerervaringen met elkaar gedeeld. In 2017 bouwen we voort op deze leerervaringen. Ook wordt doorgegaan met de succesvolle initiatievencafés om initiatiefnemers en ambtenaren op laagdrempelige wijze een stap verder te helpen.

Informatie voor initiatiefnemers

Op de portal Utrecht.nl/initiatief is op één plek informatie over advies, ruimte, geld en netwerken te vinden. Het actualiseren van de informatie is een continue activiteit. Kennis en ervaring wordt gedeeld, ook digitaal. En onderzoeken of er een plek voor en door initiatiefnemers in de hal van het stadskantoor kan komen.

Financiële arrangementen

In 2016 zijn het initiatievenfonds en de pilots buurtbudgetten in Lunetten en Lombok geëvalueerd. Er is een match-crowdfundingplatform ontwikkeld en er is geleerd van ervaringen met 'Bewonersbod'. De bewoners van Lunetten werken in co-creatie met gemeenteambtenaren aan een vervolg op de pilot buurtbudgetten in Lunetten. In 2017 wordt de ontwikkeling van de genoemde instrumenten verder gevolgd en doorontwikkeld. Daarbij worden nieuwe manieren van samenwerken ontdekt.

Beren van de weg

Soms stokken initiatieven door verschillende belangen, bepaalde regels of het proces. In pleinen, initiatievencafés, het netwerk initiatieven, met behulp van wijkregisseurs of managers van vakafdelingen wordt in 2017 doorgegaan met het vinden van nieuwe (uit)wegen. Het wegen en overbruggen van diverse belangen gaat steeds sneller en beter. Regels worden opgerekt of afgeschaft, waar dat mogelijk is.

Iedereen doet mee

Het nemen van initiatieven moet voor iedereen te doen zijn. Ook als je lager opgeleid bent, op leeftijd bent, migrant bent of een beperking hebt. In 2017 wordt onverkort ingezet op het verbreden van netwerken, betrokkenheid van een meer gemêleerde groep inwoners bij (wijk)participatie en een doelgroepgerichte communicatie over het Initiatievenfonds.

Overal(l) maatschappelijke waarde

Er wordt een gezamenlijke visie ontwikkeld op de vraag hoe maatschappelijke waarde het beste mee kan worden gewogen als er initiatief wordt genomen. Bijvoorbeeld in een programma van eisen bij gebiedsontwikkeling, bij het bestemmen van een pand, een sociale onderneming of bij het aangaan van een partnerschap tussen een initiatiefnemer en de gemeente.

Klantvoordeel: door synergie, leren van elkaar en alternatieve ontwikkelingen wordt het realiseren van initiatieven makkelijker gemaakt.

Herziening parkeervergunning

Het systeem van parkeervergunningen kan worden versimpeld. Er worden nu facturen gebruikt in plaats van acceptgirokaarten voor de betaling. De voordelen hiervan zijn onder andere dat de afhandeling intern kan geschieden, geen acceptgirokaarten meer nodig en gebruik gemaakt kan worden van normale printfaciliteiten. De postkamer van de gemeente Utrecht verzorgt vanaf nu de uitdraai en verzending van de facturen. Het proces is hierdoor efficiënter en effectiever geworden. Er is een start gemaakt met de Brievenbox. Klanten krijgen nu belangrijke documenten digitaal. Voordeel van de Brievenbox is dat alle berichten automatisch bewaard blijven voor de klant en er is 100% zekerheid over de bezorging. Dit is een grote vooruitgang in efficiency. Er wordt onderzocht of de gehandicaptenparkeerkaart te digitaliseren is. Dit gaat om de digitale registratie van de kaart. Op deze manier wordt de gehandicaptenparkeerkaart minder diefstal gevoelig en wordt misbruik tegengegaan waardoor de mensen die recht hebben op een gehandicaptenparkeerplaats ook voldoende kunnen parkeren. Er wordt gewerkt aan een applicatie om de zakelijke parkeervergunning te digitaliseren. Dit is het laatste parkeerproduct wat nog op papier is. Na

digitalisatie hoeven bedrijven niet meer bij de balie te komen om een vignet af te halen. Eind 2016 wordt gestart met een proef in één rayon. Binnenkort wordt gekeken naar het mogelijk maken van iDEAL betaling voor de kwartaalbetaling van de vergunningen. Dit is erg gebruiksvriendelijk voor de klant en bevordert aan beide kanten, betaler en ontvanger, juiste overboekingen.

Klantvoordeel: minder administratieve handelingen, doelgerichter en meer remote contact in plaats van aan de balie in persoon te verschijnen.

Herijking regels in relatie tot nieuwe omgevingswet en ondernemingsdossier

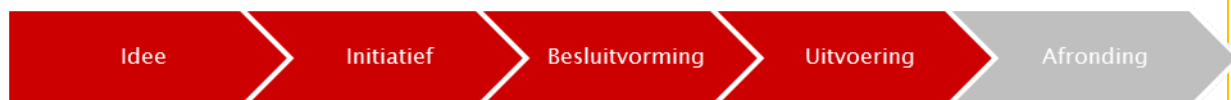

Utrecht kent meer dan honderd verschillende vergunningen. De nieuwe omgevingswet en de ontwikkelingen op het gebied van het ondernemingsdossier zijn de basis om het nut en de noodzaak van de regels hieromtrent tegen het licht te houden. Er wordt een plan ontwikkeld waarbij de inhoud van de motie 2016/121 wordt vormgegeven en geactiveerd.

Klantvoordeel: minder en of eenvoudiger regels.

E-formulier bij bodemsanering

(vervolg Bodembeschermingsverordening)

Het zaakstelsel, een allround registratiesysteem, is geïmplementeerd. Het inrichten van het systeem is middels praktische invoering vormgegeven, waarbij gekeken werd of de verbeteropties doorgevoerd konden worden in een nieuwe versie van het systeem. De werkprocessen zijn zoveel mogelijk LEAN gemaakt. Bodemsaneringsmeldingen lopen nu via het zaakstelsel, maar dit wordt doorlopend aangepast om het efficiënter te maken. Met name op grond van de gebruiksvriendelijkheid zoals het koppelen van verschillende programma's aan het zaakstelsel. Een gevolg van het zaakgericht werken is de mogelijkheid tot het uitbreiden van digitalisering van de werkprocessen voor verdere deregulering en klantgerichtheid. Het gaat hier bijvoorbeeld om het gebruik van e-formulieren en digitale handtekeningen. Het aanvragen van een besluit wordt hierdoor voor de aanvrager gemakkelijker, en komt ook automatisch in het zaakstelsel terecht. Voor simpele bodemsaneringen wordt inmiddels gebruik gemaakt van een e-formulier. Dit wordt verder uitgebreid voor alle meldingen inzake bodemsanering. Het intrekken van de Verordening bodembescherming begin 2015 heeft tot gevolg gehad dat de procedure is verkort. Daardoor is er meer ruimte ontstaan voor maatwerk in de procedure. Bij complexe zaken is er meer beoordelingstijd en bij spoedeisende zaken kan meteen een besluit genomen worden waardoor projecten in de stad sneller doorgang vinden. Gemiddeld genomen wordt een tijdswinst behaald van zes weken en worden er circa 20% minder administratieve handelingen verricht.

Klantvoordeel: kortere doorlooptijd en minder administratieve handelingen.

Wijziging participatiewet

De invoering van de Participatiewet is afgerond. Daarmee voldoet de gemeente aan de wettelijke vereisten. De uitvoeringsprocessen zijn hiermee in lijn gebracht. Er zijn wijzigingen te verwachten in de Participatiewet. De staatssecretaris heeft in een brief aan de Tweede Kamer de nieuwe wijzigingen en de wet Banenafpraak aangekondigd. Afhankelijk van het wetstraject zal dit na de zomer zijn beslag krijgen. In de praktijk kan dit betekenen dat er een wijziging in uitvoeringsprocessen moet gaan plaatsvinden. Er wordt bij het uitvoeren van de Participatiewet gewerkt aan het vereenvoudigen en digitaliseren van de processen waarbij tegelijkertijd oog is voor individueel maatwerk.

Klantvoordeel: meer digitaal en simpeler processen waarbij meer maatwerk kan worden geboden.

Beter Bestemmen

Het project Beter Bestemmen werkt toe naar een wijze van ruimtelijke ordening die bijdraagt aan een helder, kort proces voor het realiseren van wenselijke ontwikkelingen (passend binnen de nieuwe Omgevingswet) en die de fysieke leefomgeving waar nodig beschermt. Om deze doelstelling te halen wordt meer gewerkt aan het ordenen en reduceren van beleidsnota's, aan de integratie van beleid op gebiedsniveau en aan het vereenvoudigen van het bestemmingsplan. Met dit project wordt voorgesorteerd op de Omgevingswet. Het project leidt tot minder regels en tot een betere integratie van beleidsvelden. Het eerste resultaat is één bestemmingsplan voor de wijken Oog in Al en Lunetten. In 2016 worden de eerste resultaten op beleidsniveau verwacht en wordt verder gewerkt aan de bestemmingsplannen. In 2016 wordt met de bewoners een omgevingsvisie voor het gebiedsdeel Vleuten – De Meern opgesteld. Met het gemeentebestuur (hoofdlijnenberaad en workshop gemeenteraad) is besproken hoe deze visie past in het vereenvoudigen en integreren van beleid en in de voorbereiding op de Omgevingswet. In het eerste kwartaal hebben college en raad ruim vijftien beleidsnota's ingetrokken. De overgebleven nota's zijn geordend en via internet toegankelijk gemaakt. In de loop van 2016 zullen nog meer nota's ingetrokken worden. Om de flexibiliteit te verhogen heeft het college in februari besloten om de minister te vragen bij het actualiseren van bestemmingsplannen de Crisis- en herstelwet te mogen toepassen. De verwachting is dat vanaf de zomer 2017 de actualisering vorm kan krijgen als was de Omgevingswet al in werking getreden, wat veel mogelijkheid gaat bieden in de uniformering, flexibilisering en vereenvoudiging van regels.

Klantvoordeel: eenduidigere en kortere realisatie van wenselijke ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

Tarievenstelsel welzijnsaccommodaties

De verhuurtarieven buurtcentra zijn vanaf 1 augustus 2015 geïmplementeerd. De tarieven geven duidelijkheid en eenduidigheid wat door gebruikers is gewaardeerd. De klachten over de tarieven zijn sterk afgenomen, hierdoor is de discussie over tarieven niet meer actueel. Bij het vaststellen van de nieuwe verhuurtarieven in de gemeenteraad is afgesproken dat deze naar één jaar worden geëvalueerd, in het najaar 2016 wordt deze evaluatie uitgevoerd. Begin 2017 wordt de gemeenteraad geïnformeerd over uitkomst van dit onderzoek.

Klantvoordeel: heldere en eenduidige tarievenstructuur.

Aanbestedingsbeleid

De Nota Inkoop 2015-2019 is vastgesteld in de raadsvergadering van september 2015. Doordat in deze Nota Inkoop verruimingen zijn toegepast, in overeenstemming met de Aanbestedingswet en de Gids Proportionaliteit, neemt de tijd af die wordt besteed aan aanbestedingen.

Deze vermindering komt door:

Verhoging van de drempels leidt tot minder afwijkingen;

Verhoging van de drempels leidt tot meer enkelvoudige inkopen (tot 20k voor Diensten/Leveringen tot 50k voor Werken);

Verhoging van het aantal meervoudig onderhandse inkopen (20k -209k voor Diensten/Leveringen en 50k -1,5 miljoen euro voor Werken) waar eerder nationaal openbare aanbestedingen werden toegepast.

Klantvoordeel: eenvoudiger aanbestedingsregels.

Armoedebeleid

Eind 2015 is de notitie 'Utrecht Inclusief – Vernieuwing van de Utrechtse armoedeaanpak 2016-2019' vastgesteld in de raad. De nieuwe aanpak is erop gericht dat mensen ondanks een laag inkomen mee kunnen doen in de maatschappij. Er wordt ingezet op vroegtijdig voorkomen van armoede en schulden en het bieden van ondersteuning, zodat men zichzelf financieel kan blijven redden. Hiervoor gaat er worden ingezet op zogenoemde levensgebeurtenissen, zoals een scheiding of ontslag. Dit is vaak het begin van veel (financiële) problemen. Ook als er al schulden zijn, worden mensen intensief ondersteund om daar weer uit te komen. De gemeente Utrecht gaat veel nauwer samenwerken met andere partijen in de stad. Armoede is een breed en complex vraagstuk. Veel partijen in de stad én ervaringsdeskundigen zijn betrokken en hebben een belangrijke rol vanuit hun eigen ervaring en expertise. Utrecht maken we samen! Zowel de toegang als de armoederegelingen zelf worden eenvoudiger en logisch vormgegeven. Het streven daarbij is naar minder regels en regelingen. Voor mensen met een laag inkomen is het daardoor makkelijk te overzien waar ze aanspraak op kunnen maken. Via onder andere Agenda Utrecht wordt gelobbyd om de regelgeving op Rijksniveau aan te passen en simpeler te maken.

Klantvoordeel: door eenvoudige regels en lage drempel toegang verbeteren voor de doelgroep.

Intern gerichte ontwikkelingen

Experiment 'Terug naar de bedoeling'

Tussen 1 september 2015 en 1 maart 2016 hebben vier teams van de gemeente de ruimte en ondersteuning gekregen om 'regelarm' te werken. Zij experimenteerden met het vereenvoudigen en afschaffen van allerlei interne regels en procedures, die zij als belemmerend ervaren. Hierdoor kunnen zij zich meer richten op 'de bedoeling' van hun werk, zo was de gedachte. Door de deelnemende teams zijn zo'n 40 ont-regel initiatieven opgestart. Een aantal is in de vorm van een pilot van start gegaan en weer andere hebben geleid tot gemeentebrede afname van de regeldruk. Een paar heeft geen post gevat. Het experiment is dermate positief geëvalueerd dat besloten is om de beweging groter te maken: met minimaal acht nieuwe teams wordt een 'tweede ronde Terug naar de bedoeling' gestart. Deze gaat medio 2016 van start en is dus een vervolg op het experiment.

Klantvoordeel: grotere bewustwording over toegevoegde waarde van het werk, ruimte om disfunctionele regels en procedures af te schaffen c.q. te versimpelen.

Modernisering arbeidsvoorwaarden

De Rechtspositie Utrecht bevat alle regelgeving voor de Gemeente Utrecht op het gebied van rechtspositie, arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid. De regels die hierin staan, zijn veelal afkomstig uit de landelijk geldende Cao gemeenten. Daarnaast bevat onze rechtspositieregeling ook lokale regels. Met actieve inbreng van de Gemeente Utrecht wordt er momenteel, samen met de VNG en de vakbonden, gewerkt aan de vereenvoudiging, harmonisering en modernisering van de Cao gemeenten. Voor Utrecht betekent de modernisering concreet dat er ongeveer tien lokale uitvoeringsregelingen, die

een grote hoeveelheid sterk verouderde en complexe regelgeving bevatten, geschrapt kunnen worden. Daardoor wordt het ook mogelijk om de onderliggende bedrijfsprocessen te vereenvoudigen. Utrecht maakt zich in VNG-verband sterk voor verdergaande modernisering en deregulering van de Cao gemeenten.

Klantvoordeel: vereenvoudiging, harmonisering en modernisering van de arbeidsvoorwaarden.

Vereenvoudiging indienen declaraties

Veel medewerkers vinden het indienen van declaraties een ingewikkeld en omslachtig proces. Daarom is in april een experiment gestart om dit sterk te vereenvoudigen. Het nieuwe proces scheelt medewerkers en leidinggevendenden tijd, energie en gemopper. En daar doen we het voor! Medewerkers zijn zelf verantwoordelijk voor de juistheid van de declaratie en moeten hun bonnetjes vier maanden bewaren. Steekproefsgewijs vinden er controles plaats. Gedurende het experiment wordt goed gevolgd hoe het gaat en wordt gepeild wat medewerkers en leidinggevendenden vinden van de vereenvoudigde procedure.

Klantvoordeel: simpel proces, snelle betaling.

Vereenvoudiging urenverrekening

De organisatieonderdelen in het fysieke domein werken veel voor elkaar. Deze kosten worden momenteel veelal op uurbasis verrekend. Het systeem van tijdschrijven en urenverrekening is een instrumentarium om onze doelen te behalen, maar het is door de jaren heen steeds complexer geworden. Begin 2016 zijn er afspraken gemaakt om tot een eerste stap in de vereenvoudiging te komen. Een grote groep medewerkers hoeft geen uren meer te verrekenen. Voor de overige medewerkers gaat minder detailniveau gebruikt worden in de administratie en worden onderling meer bulkafspraken gemaakt. De uitvoering van deze afspraken vindt momenteel plaats en wordt nauwlettend gevolgd, zodat er lessen uit getrokken kunnen worden.

Klantvoordeel: vermindering administratieve last.

Self-Service Portaal

Via het Self-Service Portaal kunnen medewerkers van de Gemeente Utrecht zelf 24/7 bedrijfsvoering zaken regelen. Bijvoorbeeld een wachtwoord resetten, het soft token beheren en contactgegevens in Outlook aanpassen. De selfservice-mogelijkheden worden steeds verder uitgebreid.

Klantvoordeel: plaats- en tijdonafhankelijke support ontvangen.

Organisch Ontwikkelen

De lokale samenleving verandert voortdurend en daarmee ook de actuele vraag van onze klanten, bewoners, bedrijven en organisaties en de stad. Met organisch ontwikkelen wordt gezocht naar een werkwijze waarbij de gemeente snel kan inspelen op ontwikkelingen van buitenaf en tegelijkertijd beter

gebruik kan maken van het verandervermogen en de talenten van de medewerkers. In plaats van eerst een plan en blauwdruk maken en dat vervolgens in één keer invoeren, bewegen we in kleine stapjes mee met de veranderingen om ons heen. Belangrijk hierbij is openheid en vertrouwen, een analytische blik op de veranderende vraag, een reële inschatting van de benodigde capaciteit, zekerheid over werk en inkomen en betrokkenheid van medewerkers. De Centrale Ondernemingsraad en de algemeen directeur hebben afgesproken om in 2016 en 2017 deze veranderaanpak toe te passen en verder te ontwikkelen.

Klantvoordeel: een organisatie en medewerkers die sneller kunnen inspelen op een veranderende omgeving.

Wijziging ontvangst bezoek Stads kantoor

Om gasten klantvriendelijker te ontvangen, is begin 2016 de ontvangst van bezoekers in het Stads kantoor veranderd.

In de nieuwe werkwijze zijn de bezoekerspassen afgeschaft. Medewerkers worden gestimuleerd om bij voorkeur op de (nu vrij toegankelijke) 6e etage af te spreken met externe gasten. Wanneer externe gasten de kantoorverdiepingen bezoeken, worden zij ontvangen en begeleid door de medewerker met wie zij een afspraak hebben.

Zo wordt de gastvrijheid verhoogd en gaan we 'Terug naar de Bedoeling' door onnodige handelingen te schrappen.

Klantvoordeel: persoonlijke ontvangst, geen meldplicht en wachttijden voor bezoekerspassen meer.

Service desk Interne Bedrijven

Medewerkers kunnen voor al hun vragen rondom ICT, personeel, financiën, facilitair en huisvesting terecht bij de Service desk Interne Bedrijven. Deze service desk biedt haar dienstverlening aan via een portal op intranet (selfservice en informatie), telefonisch en aan de balie op het Serviceplein op de 10e etage. Er wordt doorlopend gewerkt aan de verbetering van de dienstverlening door de Service desk Interne Bedrijven.

Klantvoordeel: één loket voor alle ondersteunende diensten.

Gebruiksgemak managementinformatie verhogen

Binnen de dynamische bedrijfsvoeringsagenda is de ontwikkeling 'van managementinformatie naar managementsturing' opgenomen. Het aantal handelingen om hiervoor tot goede informatie te komen moet worden verminderd. Minder uitdraai, controle, correctie, herbewerking en opmaak handelingen, waardoor er meer tijd is voor analyse, prognose en advies. Op dit moment worden op diverse plekken in de organisatie initiatieven ontwikkeld om de ontsluiting van managementinformatie te verbeteren.

Klantvoordeel: betere toegankelijkheid en meer toegevoegde waarde van de informatie.

Experiment 'RGW-Regelvrij'

RGW staat voor resultaatgericht werken, de Utrechtse benaming voor functioneren en beoordelen. Bij het experiment RGW mogen een zestal afdelingen gedurende het jaar 2016 vrij experimenteren met alternatieve vormen van beoordelen van medewerkers. De interne beoordelingsregels mogen hierbij buiten werking worden gesteld. Bekeken wordt of met andere vormen van beoordelen de administratieve last gereduceerd kan worden, eigenaarschap van medewerkers m.b.t. het bereiken van resultaten en eigen ontwikkeling vergroot kan worden en 'het goede gesprek' hierover frequenter gevoerd kan worden.

Klantvoordeel: minder administratie, meer volgens de 'bedoeling'.

Verlofregistratie en –autorisatie vereenvoudigen/afschaffen

In het kader van de wens om procedures te vereenvoudigen en verantwoordelijkheden dichtbij medewerkers te beleggen, wordt een experiment gestart met het versimpelen van verlof en verlofregistratie.

Het experiment start begin 2017 en duurt een jaar. Binnen een team dat meedoet zijn er drie varianten mogelijk:

De huidige procedure volgen: de medewerker houdt zijn/haar verlof bij in het huidige systeem MPZ, de leidinggevende vinkt het af;

Verlof zelf en in overleg regelen: De medewerker houdt –met toestemming van de leidinggevende- de verlofuren op een zelf te kiezen manier (excellijstje, roostertool, schriftje, etcetera) bij; aan het eind van het jaar boekt de medewerker de opgenomen uren verlof in één keer af in het huidige systeem. Verlof als zodanig radicaal afschaffen;

De medewerker (en de leidinggevende) is (zijn) zelf verantwoordelijk voor zijn/haar prestaties en duurzame inzetbaarheid en bepaalt zelf wanneer en hoeveel uur hij/zij werkt dan wel vrij is.

Na een jaar wordt het experiment geëvalueerd en worden er lessen uit getrokken.

Klantvoordeel: simpele procedure, eigen regie op duurzame inzetbaarheid.

Verbeteren bruikbaarheid HR-formulieren en HR-brieven eenvoudiger

De bruikbaarheid van de HR-formulieren zijn verbeterd. Zo zijn alle HR-formulieren nu op één plek in een helder thematisch overzicht en met duidelijke benamingen te vinden. De HR-formulieren zijn afgelopen jaar inhoudelijk kritisch bekeken op gebruiksvriendelijkheid en waar nodig hierop aangepast. Ook heeft HRM tien van de meest gebruikte standaardbrieven aan medewerkers vereenvoudigd. De brieven zijn opgeschoond en ontdaan van alle overbodige zaken. Leidinggevend en medewerkers worden uitgenodigd om suggesties voor verdere verbetering te melden.

Klantvoordeel: verlichting administratieve last, beter begrip van inhoud brieven.

Externe subsidieprogramma's

Bij het vorm en inhoud geven aan onze ambities werken wij samen met andere (overheids)organisaties. Wij richten ons voor het realiseren van onze programma's actief tot andere overheden, de provincie, het Rijk of Europa. Op die manier halen wij, naast extra financiële middelen, ook kennis en ervaring naar de stad. Zo bekostigt het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor een groot deel het Europese subsidieprogramma Kansen voor West. Ook dragen de samenwerkingsnetwerken bij aan het profileren van Utrecht op (inter)nationaal niveau.

Europese Subsidieverwerving

Wij willen optimaal gebruik maken van Europese subsidiemogelijkheden ter ondersteuning van de stedelijke beleidsdoelstellingen. Deze regelingen kennen veelal een eigen structuur en systematiek en vragen specifieke kennis en aandacht. Om subsidiemogelijkheden optimaal te benutten, is kennis van de verschillende Europese regelingen en de verbinding aan relevante Utrechtse projecten noodzakelijk. Voor Europese subsidies is internationale samenwerking vaak een voorwaarde. Het hebben van een goed internationaal netwerk is van groot belang om zelf de nodige partners te vinden, maar ook om door anderen voor deelname aan subsidieprojecten benaderd te worden. We werken intensief samen met regionale partners bij Europese subsidieverwerving en –lobby. om de grote maatschappelijke uitdagingen die op ons afkomen te ondersteunen met Europees beleid, en om te zetten naar economische kansen voor de regio. In het kader van de verdere ontwikkeling van actielijn 'Internationalisering' van de Economic Board Utrecht richt de samenwerking van regionale organisaties bij subsidieverwerving en lobby zich op de thema's Groen, Gezond en Slim.

Europese subsidies na 2014

In de Europese begrotingsperiode 2014-2020 zet de Europese Commissie het geld nog sterker dan voorheen in ten behoeve van de Europese beleidsdoelstellingen slimme groei (kennis, innovatie en onderwijs), duurzame groei (zuiniger met hulpbronnen) en groei voor iedereen (arbeidsparticipatie, onderwijs en armoedebeleid). Thema's die goed aansluiten bij de Utrechtse ambities. Ook is gezocht naar vereenvoudiging in de verantwoording en harmonisatie van voorwaarden van de verschillende Europese subsidieregelingen. Samenwerking tussen partijen, bijvoorbeeld tussen overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en/of maatschappelijke organisaties, is in de periode 2014-2020 nog belangrijker om succesvol te zijn met Europese subsidies. Dit sluit ook aan bij onze visie op de (regie) rol van de gemeente. We spelen hierop in door versterkt in te zetten op samenwerking met bijvoorbeeld kennisinstellingen, de Economic Board Utrecht en culturele instellingen.

Kansen voor West

Activiteiten 2017

De projecten van Kansen voor West I (EFRO 2007-2013) zijn afgerond. De financiële afwikkeling van het programma loopt nog door in 2017. Het programma Kansen voor West II is in uitvoering. Project Leerwerkplaatsen (ROC Midden Nederland in samenwerking met MBO Utrecht) heeft met succes een beroep op de beschikbare middelen gedaan. Met andere initiatieven wordt bekeken of zij tot een succesvolle aanvraag kunnen komen. De eerste discussies over de inzet van de volgende ronde Europese structuurfondsen - vanaf 2021 - worden weer opgestart. We volgen deze actief en leveren onze input om zo gericht mogelijk nieuwe middelen beschikbaar te krijgen voor onze opgaven. We werken hierbij samen met onze partners op nationaal (Rijk, provincie, G4) en internationaal (G4 Brussel, Randstadregio, Eurocities) niveau.

Kansen voor West II - Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 2014-2020

De opzet van Kansen voor West II is grotendeels gelijk aan het Kansen voor West I (2007-2013) programma, al is een lager subsidiebudget beschikbaar en zijn de programmaprioriteiten gewijzigd. In de nieuwe periode 2014-2020 krijgen wij een bijdrage van 6,4 miljoen euro uit het EFRO voor een stedelijk programma Kansen voor West II. Dit stedelijk programma heeft de vorm van een zogeheten 'Geïntegreerde Territoriale Investeringsstrategie' (GTI) voor duurzame stedelijke ontwikkeling. Op dit punt wijkt Kansen voor West II af van het vorige programma. Deze nieuwe vorm biedt de G-4 steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht de mogelijkheid om middelen uit het Europees Sociaal

Fonds (ESF) te combineren met geld uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Daarmee wordt voorzien in een integrale aanpak voor stedelijke uitdagingen. Iedere stad geeft zelf invulling aan dit stedelijk programmadeel. Naast de genoemde EFRO bijdrage (6,4 miljoen euro) is er ook een bijdrage van 1,6 miljoen euro uit het ESF beschikbaar voor dit stedelijk programma. De middelen zijn beschikbaar voor projecten gericht op versterken vestigingsklimaat en aanwezigheid arbeidspotentieel en koolstofarme economie. Inzet geschiedt op basis van het stedelijk uitvoeringsplan 'Kansen voor Utrecht'. Een cofinanciering van minstens 50% is een vereiste. Naast het stedelijke programma zijn er ook EFRO middelen beschikbaar voor projecten gericht op innovatie en koolstofarme economie. Vooral (samenwerkingsverbanden van) bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen kunnen hier aanspraak op maken. De voor deze prioriteiten beschikbare middelen worden ingezet in aansluiting op de regionale economische agenda van de Economic Board Utrecht. Gemeente en provincie beslissen samen over inzet van deze middelen indien het om Utrechtse projecten gaat.

Verklarende woordenlijst

Begrip	Omschrijving
Accres	Jaarlijkse groei van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de normeringssystematiek is deze gekoppeld aan de groei van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven; stijgen de rijksuitgaven, dan stijgt ook het Gemeentefonds, en andersom.
Actuele begroting	De laatst door de gemeenteraad vastgestelde begroting. Dit betreft de nominale begroting plus alle door de gemeenteraad vastgestelde begrotingswijzigingen.
Afschrijving	Jaarlijkse afboeking van een deel van de boekwaarde van een geactiveerd goed. Deze wordt geacht de waardevermindering van het actief tot uitdrukking te brengen. De afschrijving wordt ten laste gebracht van de rekening van lasten en baten.
Algemene dekkingsreserves	Reserves waarvan de renteopbrengst wordt aangewend als algemeen dekkingsmiddel.
Algemene reserves	Alle reserves niet zijnde bestemmingsreserves. Tot de algemene reserves worden gerekend de algemene reserve in enge zin, de algemene dekkingsreserves, de reserve grondexploitaties en de dienstbedrijfsreserves.
Algemene uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds door het Rijk aan alle gemeenten op basis van algemene verdeelmaatstaven, vastgelegd in de Financiële verhoudingswet, met het karakter van algemene middelen.
Balans	Overzicht van activa en passiva (bezittingen en schulden) van een organisatie op een bepaald moment.
Baten	De aanduiding volgens de comptabiliteitsvoorschriften voor de opbrengsten/inkomsten van de gemeente.
Baten-lastenstelsel	In dit stelsel worden uitgaven en inkomsten toegerekend aan het tijdvak waarin het verbruik van goederen en diensten plaatsvindt en de baten ontstaan. Dit maakt het mogelijk om de integrale kosten en opbrengsten af te leiden uit de administratie en leidt daarmee tot een doelmatiger beheer.
Begrotingswijziging	Een aanpassing van de ramingen tijdens het begrotingsjaar; een dergelijk besluit wordt door de gemeenteraad genomen.
Bestuursrapportage	De eerste bestuursrapportage is onderdeel van de voorjaarsnota. De tweede bestuursrapportage wordt gelijktijdig met de programmabegroting uitgebracht. Hierin wordt tussentijdse verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid en worden nieuwe ontwikkelingen gesignaleerd. Op basis van deze informatie kan tussentijds worden bijgestuurd en vindt bijstelling plaats van de lopende begroting.
Bestemmingsreserves	Reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestedingsrichting heeft gegeven.
BTW-Compensatiefonds	Sinds 2003 geldt voor de gemeenten een BTW-regime. Het BTW-compensatiefonds is ingesteld om de verschillen tussen de verlaging van de programmabegroting en die van het Gemeentefonds te egaliseren, opdat de invoering van het BTW-regime budgettair neutraal verloopt.
Budgettair neutraal	Een beleidswijziging die de uitkomst van de programmabegroting per saldo niet beïnvloedt.
Besluit Begroten en verantwoord (BBV)	Wettelijke voorschriften voor de inrichting van de programmabegroting en –jaarstukken.
Controleverklaring	Schriftelijke mededeling van de accountant waarin deze een oordeel geeft over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de (financiële) verantwoording.

Begrip**Omschrijving**

Creditrating	Een creditrating is een oordeel over de kredietwaardigheid van bedrijven, financiële instellingen of overheden. De rating wordt uitgedrukt op een schaal van AAA (top kredietwaardig) naar D (faillissement). Deze oordelen worden afgegeven door internationaal erkende ratingbureaus als Standard en Poor's (S&P) en Moody'
Decentralisatie	Het overdragen van meer verantwoordelijkheden en bevoegdheden naar lagere overheden. Concreet kan dit leiden tot overheveling van taken (en de daartoe benodigde middelen) van de centrale overheid naar andere overheden.
Dekkingspercentage	Bepaalde gemeentelijke lasten kunnen aan de burger worden doorberekend (bijvoorbeeld de kosten van de riolering en afvalinzameling); de mate waarin dit gebeurt wordt tot uitdrukking gebracht door het dekkingspercentage. Bij een volledige doorberekening is sprake van een dekkingspercentage van 100%.
Doelmatigheid (efficiency)	De mate waarin een maximale hoeveelheid prestaties wordt geleverd met een minimale hoeveelheid middelen of een hogere kwaliteit wordt bereikt bij een gelijkblijvende hoeveelheid middelen. Onderzoek naar doelmatigheid richt zich vooral op verbetering van bedrijfsvoering.
Egalisatievoorzieningen	Voorzieningen die samenhangen met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen is het verschil tussen de activa en het vreemd vermogen. Het eigen vermogen op de balans bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening, van lasten en baten.
Financiering	De wijze waarop de gemeente in de behoefte aan geld (kort) en kapitaal (lang) voorziet: het geldbeheer. Uitgaven en inkomsten gaan niet altijd gelijk op en voor investeringen wordt in principe geleend. Daardoor kunnen tijdelijk overschotten of tekorten ontstaan. Op de geld- en kapitaalmarkt wordt dit glad gestreken.
Garantie	Zekerheidsstelling door de gemeente ten behoeve van derden die een lening aantrekken. Bij derden valt te denken aan sportverenigingen of welzijnsinstellingen. Ingeval van wanbetaling zal de gemeente de resterende schuld dienen af te lossen.
Gemeentefonds	Landelijk fonds onder beheer van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waarin een deel van de opbrengst van de rijksbelastingen wordt gestort. Uit dit fonds worden jaarlijks (algemene) uitkeringen gedaan aan de gemeenten ter dekking van een deel van hun uitgaven. Deze gelden zijn, voor zover daar geen wettelijke verplichtingen tegenover staan, vrij besteedbaar.
Incidenteel	Eenmalig, dat wil zeggen niet jaarlijks terugkerend.
Interbestuurlijk Toezicht	Komt voort uit de Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) en heeft als doel om de horizontale verantwoording, van gemeentelijke medebewindstaken, tussen de gemeenteraad en het college van B en W te versterken en de verticale toezichtdruk door de Provincie en het Rijk te verminderen.
Integratie-uitkering	Uitkering uit het Gemeentefonds van tijdelijke aard ter overbrugging van gefaseerde overheveling van specifieke rijksuitkeringen.
Investering	De aanschaf of de productie van een kapitaalgoed.
Jaarrekening	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. De jaarrekening geeft een analyse van de afwijkingen tussen de begrote en gerealiseerde lasten en baten. Tevens wordt in de jaarrekening de stand van de gemeentelijke vermogenspositie opgemaakt.

Begrip**Omschrijving**

Jaarverslag	Eén van de twee onderdelen van de jaarstukken. Het jaarverslag bevat de meer beleidsmatige onderdelen, zoals de programma- en paragraaf verantwoording
Kapitaalgoed	Duurzaam productiemiddel, dat nodig is om de aan de burgers te leveren diensten en goederen, te produceren. Daarbij gaat het om een productiemiddel dat meerdere jaren meegaat en veelal veel waarde heeft.
Kapitaallasten	Deze bestaan uit de componenten afschrijving en rente. Het zijn de exploitatiekosten van vaste activa. Deze volgen de levensduur. De rentekosten ontstaan omdat beslag op vermogen wordt gelegd. Vanwege jaarlijkse afschrijving daalt de boekwaarde en nemen de rentekosten af.
Kasgeldlimiet	Deel van het financieringstekort dat maximaal tegen kort geld mag worden geleend. Is het financieringstekort hoger dan de kasgeldlimiet dan moet dat via lang geld worden gefinancierd.
Kengetal	Een absoluut getal of een verhoudingsgetal dat is uitgedrukt in fysieke- of in geldeenheden en dat de toestand van of de ontwikkeling op een programma in beeld brengt.
(kortlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de geldmarkt in de vorm van kortlopende leningen (looptijd korter dan een jaar).
(langlopende leningen)	Middelen die worden aangetrokken op de kapitaalmarkt in de vorm van langlopende leningen (looptijd langer dan een jaar).
Leges	Heffing op een publiekrechtelijke grondslag voor een gemeentelijk goed of een gemeentelijke dienst (bijvoorbeeld leges paspoorten, leges bouwvergunningen). Het totaal van de gemeentelijke leges mag niet meer dan kostendekkend zijn.
Liquiditeitsplanning	Een liquiditeitsplanning geeft inzicht in tijdstip, omvang en periode waarvoor financieringsmiddelen moeten worden aangetrokken. Door een tijdig inzicht daarin wordt voorkomen dat dure ad-hoc maatregelen moeten worden genomen.
Nationale Hypotheekgarantie (NHG)	De Nationale Hypotheek Garantie (NHG) is een garantie op hypotheek tot 245.000 euro. Met de NHG leent u veilig. Is bij verkoop van uw woning de opbrengst onvoldoende om uw hypotheek af te lossen? Dan neemt de NHG de restschuld van u over. Ook krijgt u korting op uw hypotheekrente.
Nominale begroting	De raming van lasten en baten die is opgenomen in het boekwerk van de programmabegroting. Behandeling en vaststelling vinden plaats tijdens de begrotingsbehandeling in november.
Nominale compensatie	De compensatie van loon- en prijsontwikkelingen.
Normeringssystematiek	Ook wel bekend als 'samen de trap of, samen de trap af'. Volgens deze systematiek is de hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds gekoppeld aan de omvang van de (netto gecorrigeerde) rijksuitgaven. Als de relevante rijksuitgaven stijgen, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds toe; dalen de rijksuitgaven, dan neemt de omvang van het Gemeentefonds af.
Omslagrente	De rekenrente die de Centrale Treasury gebruikt voor het berekenen van de rentelasten over de gedane investeringen. Deze rente is onderdeel van de kapitaallasten en wordt doorberekend aan de diensten.
Payer Swap	Een swap is een financieel product waarbij renteverplichtingen worden geruild ter bescherming tegen renterisico's. Indien daarbij een variabele renteverplichting wordt geruild voor een te betalen vaste rente is sprake van een payer swap. Met een payer swap dekt men zich in tegen een rentestijging.

Begrip**Omschrijving**

Precariobelasting	Recht voor het gebruik van openbare grond of water. Het recht kan worden geheven van degene die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water heeft of van degene voor wie dit gebeurt.
Programmabegroting	Het overzicht van de verwachte lasten en baten, opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De programmabegroting is opgebouwd uit de beleidsbegroting en de financiële begroting, die op hoofdlijnen inzicht geven in het voorgestane beleid en de daarmee samenhangende financiële middelen voor het komend jaar en de daarop volgende drie jaren. De programmabegroting wordt door de gemeenteraad vastgesteld.
Overzicht van lasten en baten	Overzicht van de in een bepaald jaar gerealiseerde lasten en baten. De programmabegroting is opgebouwd uit het jaarverslag en de jaarrekening. De programmaverantwoording dient ter verantwoording van het uitvoeren van de programmabegroting.
Reserve grondexploitatie	Het weerstandsvermogen dat dient als buffer voor de risico's die worden gelopen bij grondexploitaties.
Reserves	Dit betreft in beginsel vrij aanwendbare middelen. Daarom behoren ze tot het eigen vermogen. De reserves worden onderscheiden in algemene reserves en bestemmingsreserves.
Risicomodel	Overzicht van risico's zoals bekend bij het aanbieden van de programmabegroting en de jaarstukken.
Risicovoorzieningen	Voorzieningen die betrekking hebben op gekwantificeerde risico's, niet zijnde de risico's over de apparaatskosten (deze laatste worden gedekt door de algemene reserve en/of bedrijfsreserves).
Stelpost	Een begrotingspost waarop bedragen worden geraamd die nog niet specifiek benoemd kunnen worden of nog te verdelen zijn.
Structureel	Jaarlijks terugkerend. Structurele kosten dienen door structurele opbrengsten te worden gedekt.
Subsidie	Overdracht van de gemeente aan derden, zowel particuliere instellingen als natuurlijke personen.
Technische wijziging	Een wijziging van de begroting die ofwel beleidsarm is of een administratieve verwerking van een al genomen besluit.
Treasury	Dit betreft het geheel van activiteiten in verband met de financiering.
Treasurystatuut	Hierin worden de uitgangspunten, doelstellingen, beleidsmatige en organisatorische kaders voor de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens bevat het treasurystatuut regels over de inhoud, vorm en periodiciteit van de verantwoordingsinformatie over de treasury.
Verantwoording	Zie programmaverantwoording.
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	Project dat tot doel heeft de verantwoordings- en controle-informatie van de gemeente aan het Rijk te stroomlijnen en te vereenvoudigen/verminderen. Per specifieke uitkering is geen aparte controleverklaring meer vereist. Volstaan kan worden met de jaarrekening, met daarbij gevoegd een bijlage met een aantal gegevens per specifieke uitkering.
Verplichting	Contractuele overeenkomst tot het betalen van een vast bedrag aan een bekende partij.
Voorziening	Verplichting met een voorwaardelijk karakter. Deze wordt op de balans gerekend tot het vreemd vermogen. Ze wordt getroffen voor toekomstige uitgaven, waarvan de oorzaak zich al heeft voorgedaan. Een voorziening moet dekkend zijn voor de achterliggende voorwaardelijke verplichting. Voorzieningen worden onderscheiden in risico- en egalisatievoorzieningen.

Begrip**Omschrijving**

Weerstandsvermogen	Maatstaf voor de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit (hoeveel middelen zijn nodig om alle risico's op te kunnen vangen).
